

**UN PREȘEDINTE ÎN RĂZBOI
CU MAFIA SECURISTO-COMUNISTĂ**

ADEVĂRUL DESPRE ROMÂNIA

(1989 -2004)

EMIL CONSTANTINESCU

**EXEMPLAR
DE UZ INTERN**

EDITURA
UNIVERSALIA
2004

Editura UNIVERSALIA
Președinte Director General: DOINA URICARIU

Concepția grafică a copertei:
Grupul editorial UNIVERSALIA

EMIL CONSTANTINESCU
Adevărul despre România
© Editura UNIVERSALIA, București 2004

Grupul editorial UNIVERSALIA
București: str. Alexandru Constantinescu, nr. 33, sect 1,
tel./fax: 224.16.64
dustyle@fx.ro
dap@fx.ro
edusainst@aol.com
New York: 270 Park Avenue, Suite 4D, NYC, NY, USA
tel: 212.979.5057; 212.727.2159

Timbrul în valoare de 2%
se virează la Uniunea Scriitorilor din România
cont Nr. 45106262 BCR - SMB

Tehnoredactare computerizată:
Grupul editorial UNIVERSALIA

ISBN 973-7722-06-x

Emil Constantinescu

ADEVĂRUL DESPRE ROMÂNIA

**EXEMPLAR
DE UZ INTERN**

© 2004 Editura UNIVERSALIA

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea parțială sau integrală a acestui volum,
sub orice formă și indiferent de suportul material,
fără acordul editorului se pedepsește conform legii.

Emil Constantinescu

ADEVĂRUL DESPRE ROMÂNIA

**EXEMPLAR
DE UZ INTERN**

Ediție - pilot

**EDITURA UNIVERSALIA
2004**

AVERTISMENT

Toate datele prezentate în această lucrare pot fi regăsite în informațiile furnizate de Institutul Național de Statistică, în rapoartele Băncii Naționale a României, în evidențele Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție, Președinției și Guvernului României, precum și în documentele Băncii Mondiale, Fondului Monetar Internațional, Comisiei Europene și Parlamentului European.

Toți cei care solicită precizări asupra surselor folosite sau doresc să facă sugestii, completări, sau au contestații privind acuratețea datelor prezentate se pot adresa în scris la sediul Acțiunii Populare din B-dul Magheru nr. 28-30, București sau prin e-mail: office@actiunea.ro.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	09
1. Adevărul despre corupția de stat și crima organizată din România.....	11
2. Adevărul despre evenimentele din decembrie '89. Caracterul criminal al loviturii de stat.....	111
3. Adevărul despre mineriade: conspirația împotriva statului de drept.....	267
4. Adevărul despre starea economiei în România post-comunistă.....	335
5. Adevărul despre relațiile externe ale României.....	375
6. Adevărul despre starea societății românești.....	401
7. Adevărul despre minciună	461
Privind în urmă, privind înainte.....	523
Documente.....	529
Anexe.....	571
Bibliografie.....	595

CUVÂNT ÎNAINTE

Adevărul despre România anilor 1989-2004 este o carte despre moartea, suferința și umilințele unor oameni zdrobiți de evenimentele ultimilor 15 ani, dar și despre crimele, rapacitatea și aroganța celor care au profitat de ele.

Educația mea științifică și religioasă m-a ajutat să cercetez faptele în mod obiectiv, eliberat de ură sau intoleranță. Mărturisesc că o anume încrâncenare în ceea ce am scris vine din durerea unui om care a trăit în miezul evenimentelor analizate și se simte lovit de acceptarea cinică a crimelor sau de indiferența la fel de cinică cu care sunt încă privite.

Ca președinte, m-am străduit să fiu un garant al respectării legilor, al separației puterilor în stat și al bunei funcționări a instituțiilor publice, și m-am considerat îndatorat să iau numai acele decizii care corespundeau interesului național. Sub presiunea unor evenimente dramatice nu am găsit răgazul de a cerceta în profunzime cauzele unor acțiuni care puneau în pericol pacea, suveranitatea, stabilitatea politică, socială și economică a țării și care impuneau soluții neîntârziate. Am stăruit să creez condițiile pentru ca juriști, istorici, politologi, sociologi, jurnaliști să poată cerceta aceste cauze, folosind cadrul democratic instaurat în cei patru ani în care am condus România. Cei mai mulți s-au eschivat; unii, mai puțini, au făcut-o cu demnitate profesională și morală. Informațiile și, mai ales, probele obținute desenează un tablou terifiant dar credibil al unei realități pe care am trăit-o fără ca, de cele mai multe ori, să o înțelegem.

Astăzi, liber de exigențele unei poziții oficiale, sunt dator să spun oamenilor, care își doresc adevărul, tot ceea ce știu. O fac de pe poziția victimelor mințite sau înfricoșate care nu-și pot apăra drepturile și nu pot nici măcar să apere memoria celor pe care i-au pierdut.

Lupta cu mafia securisto-comunistă nu este o problemă a semnatului acestor rânduri sau a unui partid. Este un război de eliberare a țării cotropită de minciună și subjugată de o clică coruptă și arogantă. El nu poate fi purtat de cei care într-un fel sau altul au contribuit la inițierea și perpetuarea unui sistem mafirot, sau de cei care îl acceptă din lașitate ori interes.

Rândurile ce urmează sunt adresate celor care nu mai doresc ca ei și copiii lor să trăiască în minciună sub dominația unui sistem anti-național și anti-european.

Este o carte - manifest, o provocare și un îndemn la acțiune.
La o Acțiune Populară.

ADEVĂRUL 1.

DESPRE CORUPȚIA DE STAT ȘI CRIMA ORGANIZATĂ DIN ROMÂNIA

Gardul de sârmă

4 iulie 2004

Reședința ambasadorului Statelor Unite. Pe peluza imensă cu gazonul proaspăt tuns, o mulțime diversă: diplomați, politicieni, oameni de cultură, oameni de afaceri și, pentru prima dată, țărani meșteșugari în port popular.

Îmi amintesc prima invitație în această grădină, în iulie 1990, imediat după represiunea brutală a Pieteii Universității. Ambasadorul Davis chemase pe lângă oficialități un mare număr

de universitari, studenți și oameni de cultură. Victimele alături de autorii represiunii. Multe din personajele de atunci sunt prezente și acum. Trasee diferite, posturi diferite. Numai gazonul e la fel. Și căldura.

Pe terasă, ambasadorul Guest, alături de președintele Iliescu și primul ministru Adrian Năstase. În discursul său, ambasadorul SUA se adresează direct președintelui Iliescu: domnule președinte, oamenii așteaptă de la dumneavoastră să faceți ceva pentru diminuarea corupției și o democrație adevărată.

Un mesaj destul de "ciudat" după 14 ani de democrație.

Îmi amintesc o scenă din campania electorală din 1996. Pe ecranele televizoarelor, președintele Iliescu în vizită la IMGB. Cocoșat pe capota unei mașini de teren, înconjurat de SPP-iști s-a avântat într-un discurs culturalo-propagandistic pentru a le explica muncitorilor ce înseamnă democrația: demos - popor, kratos - putere, deci: puterea poporului. A doua zi, o fotografie publicată pe prima pagină a ziarului Adevărul surprindea un "amănunt" neobservat în imaginile televizate. Între Președinte și muncitori se afla un gard înalt de sârmă.

În 2004, președintele Ion Iliescu ar trebui să le explice mili-oanelor de săraci ai României un alt termen care definește guvernarea PSD. "Cleptocrație": kleptes - hoți, kratos - putere, adică: puterea hoților.

În acset fel și gardul de sârmă ar căpăta un înțeles nou. Depinde din ce parte ar fi privit.

TEZA

Corupția și crima organizată domină societatea românească și constituie esența puterii actuale. Conexiunile corupției din domeniile politic, administrativ, juridic, mediatic și economic-financiar sunt specifice unei rețele bine organizate, iar nivelul înalt al acesteia o ridică la rangul de corupție de stat. În centrul acestei rețele se află un nucleu constituit din o parte a vechii nomenclaturi și a Securității din regimul comunist care a preluat puterea politică prin lovitura de stat din 22 decembrie 1989. Crima organizată s-a extins și s-a diversificat sub regimul Iliescu în perioada guvernărilor Roman, Stolojan, Văcăroiu. A fost puternic combătută și parțial anihilată sub administrația Constantinescu. A revenit în forță după 2001, sub guvernarea Năstase, contribuind la transformarea acesteia într-un regim oligarhic consolidat.

DEFINIREA PROBLEMEI

Corupția la nivel înalt

Literatura de specialitate clasifică tipurile de corupție distingând între "mica" și "marea" corupție sau între corupția "episodică" și cea "sistemică". O altă distincție s-a făcut între corupția "simplă" de la baza piramidei (cu referire în special la mituirea funcționarilor publici, și care are în vedere tranzacții între doi indivizi) și corupția "complexă", din vârful piramidei (care corespunde corupției politice și implică mai mulți actori din ambele tabere: corupți și corupători).

Petter Langseth, responsabil al Programului global împotriva corupției al Națiunilor Unite, demarat în 1997, consideră corupția la nivel înalt (Top level corruption) ca reprezentând suma diferitelor tipuri de comportament con-

**Corupția
de stat**

trar regulilor, incluzând "abuz de putere, conflict de interese, extorcare de bani, nepotism, tribalism, fraudă și corupție" (în sensul definiției clasice a infracțiunilor de corupție: dare și luare de mită, trafic de influență). Corupția de stat este cel mai periculos tip de corupție și cea care produce cele mai grave prejudicii țării "gazdă".

Consecințele dominației îndelungate a unui singur partid politic

Dominația îndelungată a unui partid politic sau a unui sistem care cuprinde puține grupuri sociale și politice care își împart puterea multă vreme conduce la constituirea de rețele. Asemenea rețele personale se ascund în spatele unor înțelegeri consensuale justificate prin argumente politice, sociale, etnice și religioase, astfel încât pentru opinia publică este dificil să le recunoască. Aceste rețele sunt deseori descoperite ocazional, făcând posibilă acuzarea în justiție. Din nefericire, din cauza identificării doar a unor persoane izolate sau a unor mici părți din rețea, organismele juridice însărcinate cu acuzarea sunt, în cele mai multe cazuri, incapabile să identifice sau să elimine întreaga rețea, constată Langseth.

Maturizarea rețelelor criminale

Ion Pitulescu, șeful Poliției române în perioada 1993-1996, consideră, în cartea sa *Crima organizată*, că majoritatea grupurilor infracționale care au atins un nivel de maturizare compatibil cu crima organizată au la bază următoarele reguli organizatorice: o unitate infracțională stabilă; un lider și o ierarhie a subordonării foarte strictă; un sistem de neutralizare a controlului social; preocuparea permanentă de a corupe persoane responsabile din legislativ, executiv, justiție și poliție; apărarea severă a secretului acțiunilor; planificarea activității infracționale; specializarea participanților prin împărțirea funcțiilor; concentrarea activității pe obținerea de profituri mari, spălarea banilor murdari și investirea lor în activități economice oficiale; folosirea mijloacelor financiare, dacă se impune, în scopuri politice. Autorul considera, **în 1996**, ultimul an al

guvernării Iliescu-Văcăroiu, că, **în România, s-a ajuns la acest stadiu.**

Iată și un pasaj care oferă cea mai cuprinzătoare descriere a ceea ce am putea numi mafia guvernamentală:

"Cea mai periculoasă corupție e constituită de actele și faptele comise din umbră, care (...) nu sunt cunoscute de opinia publică (...), fiind practicate de parlamentari, înalți demnitari din instituția președinției, de miniștri și alți angajați cu funcții de răspundere în guvern, de prefecți și primari, de alți conducători de instituții și organisme centrale și locale".

**Mafia
guvernamentală**

"Corupția - precizează generalul Ion Pitulescu - a pătruns și în rândul persoanelor chemate să înfăptuiască justiția, care pretind și primesc sume de bani sau bunuri (...) pentru a pronunța hotărâri favorabile sau chiar exoneratoare de răspundere penală, civilă sau administrativă". Consecvent cu principiile sale și constatând că "mulți din cei care ar trebui să lupte împotriva acestui flagel trec de cealaltă parte a baricadei", generalul Pitulescu și-a înaintat demisia primului ministru Nicolae Văcăroiu în februarie 1996.

**Când un
general
acuză**

PREZENTAREA FAPTELOR

1990 - 1996:

Explozia corupției și crimei organizate

Fenomenele infracționale circumscrise corupției și crimei organizate au dobândit în România post-decembristă o amploare deosebită, devenind un pericol la adresa siguranței cetățenilor și a securității naționale a României. Starea de pericol s-a acutizat în anii '94-'96, în condițiile în care riposta autorităților a fost practic inexistentă, oferind un câmp larg de acțiune pentru infracțiuni extrem de grave.

Fraudarea patrimoniului public

Primul segment afectat a fost patrimoniul public, în special economic. Cadre de conducere ale societăților comerciale cu capital de stat sau majoritar de stat au falimentat sau subevaluat premeditat obiective economice, în scopul prelucrării lor ulterioare, prin mijloace și metode oneroase.

Patrimoniul public a fost diminuat în beneficiul factorilor de conducere, care și-au însușit o parte din averea României la prețuri derizorii.

Devalizarea băncilor

În domeniul bancar, resursele statului român au fost grav prejudiciate prin acordarea de împrumuturi mari, fără respectarea procedurilor legale de aprobare a creditelor ori prin suplimentarea nejustificată, pe baza relațiilor personale, a creditelor inițiale, în scopul acoperirii dobânzilor aferente nerestituirii acestora la termen. În multe cazuri, creditele în lei au fost transformate în valută și depuse în bănci din străinătate.

Cum garanțiile prezentate pentru obținerea creditelor fuseseră supraevaluate, pagubele uriașe aduse băncilor s-au dovedit a fi irecuperabile. Creditarea preferențială și pe criterii clientelare a devenit un fenomen general în perioada guvernării Văcăroiu, aducând o serie de bănci în pragul prăbușirii. Tratatul inegal aplicat cetățenilor în acordarea împrumuturilor, ca și alte practici cu caracter discreționar și clientelar din domeniul economic-financiar au condus la știrbirea încrederii în instituțiile statului.

Încălcarea legislației vamale

La rândul lor, infracțiunile de frontieră, prin proporțiile la care se ridicaseră spre sfârșitul anului 1996, au adus prejudicii imense bugetului prin neaplicarea cu bună știință a reglementărilor privind plata taxelor și accizelor la introducerea în țară a mărfurilor provenite din străinătate.

Lipsa de ripostă a autorităților

Toate aspectele prezentate mai sus au fost agravate de faptul că tocmai instituțiile, care ar fi trebuit să fie foarte active în combaterea criminalității organizate și a corupției, înregistrau în interiorul lor o atitudine de neimplicare și chiar de participare la asemenea acțiuni ilegale de anvergură.

Datorită unui raport de complementaritate între criminalitatea organizată și fenomenul de corupție, practic, însăși siguranța națională a României a fost afectată de activitatea grupurilor de interese, care își stabilizaseră prezența ilicită în domenii strategice cum sunt cele ale petrolului, flotei, securității alimentare și altele. Pe de altă parte, datorită unei relații de complicitate prin tolerarea interesată a acestor grupuri de către structurile de putere administrativă și politică, în 1996, în România, se consolidaseră și acționau aproape la vedere adevărate rețele de tip mafiot.

Un alt aspect infracțional la care riposta Puterii din anii 1990-1996 a fost extrem de slabă l-a reprezentat tendința de internaționalizare și caracterul transfrontalier al crimei organizate care, pe fondul disfuncționalităților și vulnerabilităților existente în structurile instituționale ale statului, constituia de asemenea o amenințare serioasă la adresa siguranței naționale.

1997 - 2000:

Lupta împotriva corupției și crimei organizate

La începutul lunii ianuarie 1997, în urma unor analize efectuate în cadrul Consiliului Suprem de Apărare a Țării, pe baza rapoartelor de activitate ale principalelor instituții abilitate să acționeze împotriva corupției și crimei organizate, am constatat nu doar ineficiența acestora, dar și absența oricărui interes pentru coordonarea unitară a activității specifice pe care fiecare dintre aceste instituții o desfășura.

Având în vedere că, vreme de șapte ani, inițiativele pe linia combaterii corupției și crimei organizate fuseseră nesemnificative și că ele nu au condus la rezultate concrete; în scopul înlăturării grabnice a consecințelor și pentru redarea încrederii populației în autoritatea statului, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a hotărât înființarea, de urgență, a Consiliului Național de Acțiune Împotriva Corupției și

**Constituirea
Consiliului
Național de
Acțiune
Împotriva
Corupției
și Crimei
Organizate**

Crimei Organizate.* Urgența a fost dictată de amploarea fenomenului infracțional și de pasivitatea manifestată de autorități până în 1996 inclusiv.

Primele efecte

Acțiunile de descoperire și pedepsire a infractorilor au demarat fără nici un fel de restricții sau intervenții politice. Nu s-a ezitat în aplicarea legii, indiferent cine au fost cei cercetați: foști sau actuali prefecți și primari, directori de bănci, ofițeri superiori, magistrați, miniștri, oameni politici.

Odată începute în forță acțiunile de urmărire, a fost posibil ca, în doar patru luni, Poliția să instrumenteze peste 16.000 de cazuri, aducând la bugetul statului 125 miliarde lei (16.234.000 dolari) proveniți din recuperări sau amenzi și din valorificarea bunurilor confiscate. Valoarea drogurilor confiscate în această perioadă s-a ridicat la 13 miliarde lei (1.688.500 dolari).

1.233 milioane de dolari recuperați

În primele șapte luni ale anului 1997, au fost identificate pagube aduse statului în valoare de 2.500 miliarde lei (324.675.500 dolari). Din acestea s-a realizat recuperarea directă la bugetul statului a 1.016 miliarde lei și 1.414.594 dolari, la care s-a adăugat o cantitate importantă de bijuterii și obiecte din aur și argint, toate acestea însumând echivalentul unui miliard de dolari.

Tot în 1997, au intrat la buget 1.785 miliarde lei (231.818.200 dolari) reprezentând taxe și impozite neachitate în termen, majorări de întârziere și alte obligații fiscale.

În concluzie, în mai puțin de un an de la înființarea

* În mesajul televizat, în care am anunțat constituirea și obiectivele CNAICCO, am adăugat și o propunere personală care se va dovedi nefericită: reprezentanțe județene care să colecteze și să analizeze sesizările privind cazuri de corupție pe plan local. Ideea venea din convingerea mea că este nevoie de o descentralizare și de o participare cetățenească. Am sugerat ca aceste consilii județene să fie conduse de președinții consiliilor județene (organe alese). Aceștia erau, în majoritatea cazurilor, consilieri PDSR, implicați ei înșiși în abuzuri și corupție, ceea ce i-a demobilizat și chiar i-a indignat pe cetățeni.

CNAICCO, statul a recuperat de la cei care prădaseră țara peste 1,2 miliarde dolari.

În timpul Administrației Constantinescu au fost adoptate legile necesare luptei împotriva corupției: Legea răspunderii ministeriale; Statutul funcționarului public; Legea pentru prevenirea și sancționarea actelor de corupție; Legea pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor murdari. Prin Legea nr. 208/1999 a fost ratificat Acordul de cooperare pentru prevenirea și combaterea infracționalității transfrontaliere.

**Asigurarea
cadrului
legal**

Fondul Proprietății de Stat a trecut la înlocuirea urgentă a echipelor manageriale incompetente și corupte din toate companiile maritime românești cu capital de stat, precum și la Petrolexportimport, Oil Terminal, Solventul etc.

**Înlocuirea
echipelor
manageriale
incompetente
și corupte**

A început controlul de fond al BNR la Banca Columna, implicată în speculații în domeniul producției de îngrășăminte chimice. A început ancheta la Solventul Timișoara. S-au demarat cercetările asupra activității managerilor de la SC Turnu.

Concomitent, s-a demarat verificarea dosarelor în care fuseseră blocate anchetele în marile cazuri de corupție în toate domeniile, inclusiv la inspectoratele de poliție, parchete și servicii secrete. S-a asigurat funcționalitatea instituțiilor abilitate să lupte împotriva corupției și crimei organizate (Poliție, Garda Financiară, Direcția vămilor, Ministerul Public) și cooperarea între toate organismele angrenate în această luptă, dar care acționaseră până atunci izolat sau în paralel. S-au stabilit relații cu instituții similare din străinătate.

Au fost stopate fenomenele grave de corupție din sistemul bancar prin încetarea acordării de credite fără acoperire.

Anchetarea și judecarea infractorilor

3500 dosare în instanță

În cei patru ani ai mandatului Administrației Constantinescu au fost finalizate și trimise instanțelor de judecată peste 3.500 de dosare privind cazuri grave de corupție și crimă organizată. În peste 1.000 din cazuri au fost pronunțate sentințe de condamnare cu pedepse privative de libertate, restul fiind pe rol la sfârșitul anului 2000.

2200 inculpați pentru cazuri grave de corupție

Pentru luare și dare de mită, trafic de influență, fals și uz de fals, săvârșite de persoane cu funcții importante în instituții de stat (și nu de funcționari mărunți) au fost deschise și soluționate prin rechizitoriu 1.545 dosare, fiind trimiși în judecată peste 2.200 inculpați. Peste 50% au fost condamnați, între care:

- Vasile Motișan, director general la Vama Timiș: 9 ani și șase luni închisoare (sentință definitivă).
- Alexandru Rădulescu, comisar la Garda Financiară București: 7 ani închisoare (decizie definitivă).
- Petre Isac, inspector guvernamental: 4 ani și șase luni închisoare (decizie definitivă).
- Nicolae Muscalu, inspector vamal: 5 ani închisoare (sentință definitivă).
- Alexandru Tobă, profesor universitar, fost prefect PSD: 4 ani închisoare (sentință definitivă).

Contrabanda cu petrol, țigări, cafea, alcool

În domeniul contrabandei cu petrol și produse petroliere au fost anchetate afacerile cu motorină din perioada 1994-1995, operațiunea "Solventul", operațiunea "Jimbolia", precum și o serie de fapte ilicite cu grad mare de periculozitate din activitatea Companiei Naționale a Petrolului. Peste 80 de cazuri au fost trimise în Justiție, iar la finele anului 2000 se aflau în curs de cercetare la Poliție și Parchet 1.900 de dosare.

În domeniul contrabandei cu țigări, cafea și alcool, prin-

cipalele rețele au fost neutralizate. Au fost trimiși în judecată peste 800 de inculpați, dintre care unii în mai multe dosare.

Pentru falimentarea flotei comerciale și alte afaceri ilicite au fost trimise în judecată 80 de persoane, pronunțându-se condamnări mergând până la 12 ani de închisoare.

Falimentarea flotei

În domeniul infracțiunilor bancare au fost trimise în judecată peste 1.350 de persoane.

Sanționarea infracțiunilor financiare

În domeniul evaziunii fiscale și al altor infracțiuni asociate au fost instrumentate de Poliție și Parchet 6.700 de dosare.

2001 - 2004:

Regimul Iliescu-Năstase îi eliberează pe cei condamnați

Imediat după revenirea la putere a PSD în urma alegerilor din noiembrie 2000, emisarii acestuia blochează dosarele "Solventul" și "Jimbolia", aflate la acea dată în instanță în vederea judecării vinovaților. Adrian Năstase declară cu cinism și în total dispreț al statului de drept, că asupra acestor procese "populația s-a pronunțat prin vot".

21 februarie 2001: Este eliberat Ștefan Boboc (PSD), arestat pentru încălcarea obligațiilor de supraveghere a Fondului Național de Investiții (FNI) ce-i reveneau în calitate de președinte al Consiliului Național al Valorilor Mobiliare (CNVM). În 2004 va fi propus președinte al ASIROM.

Sfidarea Justiției

27 martie 2001: Este eliberat din închisoare, unde își petrecuse ultimii patru ani, Zaher Iskandarani, unul dintre principalii sponsori ai PSD din perioada 1990 - 1996,

judecătorii absolvindu-l de executarea pedepselor din procesele privind fapte repetate de contrabandă cu țigări și cafea.

19 iunie 2001: Curtea Supremă de Justiție dispune suspendarea executării sentinței prin care fostul director general și fostul contabil șef al Combinatului de Îngrășăminte Chimice "Turnu" - Voinea Oprea și Marta Toader - au fost condamnați la câte 14 ani de închisoare pentru abuz în serviciu. Sunt puși în libertate.

2 iulie 2001: Sever Mureșan, sponsor al PSD și organizator de acțiuni propagandist-sportive pentru Adrian Năstase, Nicolae Văcăroiu și alți demnitari; adus din Elveția prin Interpol pentru a fi judecat în legătură cu devalizarea Băncii Dacia Felix, este eliberat din arest printr-o hotărâre a Tribunalului Suceava. În 2004, Justiția franceză avea să-l condamne, în contumacie, la un an și jumătate închisoare.

23 august 2001: Este eliberat Mujea Marcelini, sponsor de bază al PSD, condamnat la 6 ani și jumătate închisoare pentru fals și evaziune fiscală.

5 ianuarie 2002: Președintele Iliescu îl grațiază pe George Tănase, fost comisar al Gărzii Financiare, condamnat la doi ani închisoare pentru luare de mită, și angajat, nu întâmplător, la Agromec Balaciu (aparținând celui mai puternic și influent personaj din Ialomița, la acea dată președinte al organizației locale a PSD și al CJ Ialomița).

9 aprilie 2002: Admițând recursul în anulare declarat de Procurorul General, Curtea Supremă de Justiție hotărăște că demiterea lui Răzvan Temeșan din funcția de președinte al Bancorex a fost nelegală, deși sub conducerea sa banca se prăbușise sub povara creditelor neperformante acordate clientelei PSD.

26 februarie 2004: Președintele Ion Iliescu îi grațiază, prin decret contrasemnat de premierul Adrian Năstase, pe colonelul Miloșteanu, șeful unei rețele de repatrieri ilegale, și pe Claudiu Marius Stroe, membru al rețelei. Prin același

decret este grațiat Dimitrie Cantemir, șeful unei rețele de trafic ilegal de mașini, și căpitanul de poliție Sorin Matei, implicat în aceste acțiuni.

9 aprilie 2004: Președintele Ion Iliescu îl grațiază, tot prin decret contrasemnat de premierul Adrian Năstase, pe Constantin Popescu, fost director al Credit Bank și sponsor al PSD care, deși condamnat la 7 ani închisoare, nu efectuase nici o zi de detenție după data condamnării definitive. Prin același decret este grațiat Liviu Constantin Niță, condamnat la închisoare în dosarul "SunOil".

ISTORIA MAFIEI POST-DECEMBRISTE

MAFIA FLOTEI

1990 - 1996:

Distrugerea flotei maritime civile

Acțiunile iresponsabile ale guvernanților din perioada 1990-1996 și reaua credință a managerilor, care au pus interesele personale și îmbogățirea peste noapte deasupra oricărei legi și deontologii profesionale, au făcut ca, în cea mai mare parte, flota maritimă civilă să fie înstrăinată la prețuri de nimic. La începutul anului 1990, flota maritimă civilă a României era formată din 345 de nave administrate de Navrom, Uzinimportexport și Întreprinderea de Pescuit Oceanic și reprezenta una dintre componentele strategice cele mai importante ale României la acel moment.

Decimarea flotei românești a fost făcută cu metode care amintesc mai degrabă de filmele cu gangsteri decât de operațiuni comerciale. Fără schimbarea din 1996 s-ar fi continuat în același ritm și, probabil, astăzi, în 2004, România nu ar mai fi avut nici un vas în flota comercială.

La baza mecanismului prin care s-a comis acest jaf a stat haosul creat printr-o lipsă cvasi-totală de evidență în ceea ce

**Înstrăinări
la prețuri
de nimic**

privește activitatea navelor. Pe acest haos provocat s-au suprapus contracte dezastruoase pentru partea română; încredințarea managementului unor cetățeni străini despre care nu se cunoștea mai nimic; încheierea de contracte de bare-boat (locație de gestiune) fără a avea date despre bonitatea firmelor; neurmărirea încasărilor chiriei pentru navele închiriate; acceptarea unor credite contractate prin gajarea navelor de către firmele care le închiriaseră; folosirea defectuoasă a celor 350 milioane dolari destinați reparațiilor și modernizării navelor.

Cazul Compania Română de Pescuit Oceanic

La Compania Română de Pescuit Oceanic, managerul general a decis contractarea unui împrumut de 5.750.000 dolari de la o bancă din străinătate, împrumut garantat prin ipotecarea a trei nave din patrimoniul companiei. În realitate, s-au primit numai 3.000.000 dolari, diferența constând în vânzarea către compania română a unei nave avariate, proprietate a băncii, contra sumei de 2.145.000 dolari, la care s-au adăugat 605.000 dolari necesari pentru repararea acesteia. Ulterior, ea a fost vândută pentru suma de 400.000 dolari astfel că, în trei luni de zile, compania românească a fost prejudiciată cu 2,3 milioane dolari.

Cazul Romline

În perioada octombrie 1993 - ianuarie 1994, Compania maritimă Romline SA Constanța a încredințat managementul a trei nave unei companii străine, care nu era nici măcar înregistrată la Oficiul Registrului Comerțului București. Ulterior, aceste contracte au fost transformate în contracte de bare-boat (locație în gestiune), la care a primit calitatea de administrator un cetățean străin despre care, ulterior, s-a aflat întâmplător că avea la activ 70 condamnări pentru infracțiuni economice, totalizând 120 ani de închisoare. Navele au intrat pentru reparații la Șantierul Naval Mangalia, contravaloarea urmând să fie achitată de armator, respectiv Romline. În realitate, contravaloarea pentru două

nave s-a facturat la societatea străină, care a fost scutită de plata TVA în valoare de 500 milioane lei. În același timp, pentru plata altor reparații, cetățeanul străin a prezentat cecuri false în valoare de 734.474 dolari. În perioada 16 august 1994 - 28 februarie 1997, compania străină nu a achitat nici o sumă cu titlu de chirie, creând o altă pagubă de 1.453.989 dolari. Totul a fost posibil deoarece Romline nu a aplicat prevederile din contract potrivit cărora, după împlinirea a șapte zile consecutive de neplată, trebuia să rezilieze contractul și să-și recupereze navele.

În perioada menționată, compania străină a acumulat pe piața internațională numeroase datorii pe care nu le-a achitat, motiv pentru care navele au fost în repetate rânduri arestate în diferite porturi. Pentru eliberarea acestora, Romline a achitat, fără nici o justificare, 1.048.918 dolari și apoi, alți 436.646.244 lei. În plus, compania străină a contractat la Bancorex un împrumut de 1,8 milioane dolari, garantat cu una dintre nave. Întrucât creditul nu a fost restituit, Bancorex a fost obligată să vândă nava în cauză.

La toate acestea s-a adăugat un element hilar, care arată până unde se poate ajunge cu absurdul când "investești" în România. Directorul de la Romline i-a plătit mamei cetățeanului străin, fără nici o motivație, suma de 22.000 mărci, pe care i le-a trimis în țara de origine pentru a-i premia, probabil, fiul pentru acest șir de infracțiuni incredibile.

Dezastrul a început în 1990-1992, când 24 de nave au fost vândute ca fier vechi, deși unele dintre ele erau în stare de funcționare. A urmat, în 1994-1996, un șir de acte de vânzare falsificate, pentru alte patru nave.

În 1996, conducerea Petromin a decis înființarea a zece companii subsidiare, fiecare dintre acestea cu un capital subscris de 10.000 dolari cu acțiuni la purtător, pentru ele fiind nominalizați directorii companiilor respective. În proprietatea celor zece companii ar fi urmat să fie transferate 36

Cazul Petromin

nave maritime tip vrachiere și un tanc petrolier, având aprobarea unui funcționar de rang înalt din FPP. După alegerile din '96, acțiunea a fost blocată, pentru că ea ar fi însemnat, în mod foarte clar, transferarea navelor în patrimoniul unor societăți fictive din Panama, iar banii aferenți acțiunilor la purtător ar fi fost încasați de către managerii companiilor subsidiare înființate de Petromin.

Întreținerea interesată a acestui haos a făcut posibil ca, în rapoartele prezentate de companiile maritime ale Ministerului Transporturilor, până în 1997, să se evidențieze beneficii, în timp ce, numai pentru Compania Romline, totalul sumelor necesare acoperirii datoriilor aprovizionării, agenturii și plății echipajelor navelor arestate se ridica la 11.323.659 dolari, Navrom avea datorii de 4.050.324 dolari, iar navele lor erau abandonate în diferite porturi ale lumii. Multe dintre aceste situații ar fi putut fi prevenite dacă autoritățile acelei perioade ar fi luat în considerare rapoartele Curții de Conturi și nu le-ar fi ținut în sertare cu anii. Astfel, raportul 485/9 iulie 1995 al Curții de Conturi, înaintat Parlamentului cu rugămintea de a fi discutat în prima săptămână după începerea sesiunii parlamentare din toamna aceluia an, a fost ignorat de președinții celor două Camere, Oliviu Gherman și Adrian Năstase, și a fost aprobat abia după alegeri, în 1997.

Siguranța națională amenințată

În conferința de presă pe care am organizat-o la 23 septembrie 1997, am subliniat că, pe lângă prejudicierea economiei, distrugerea flotei maritime a periclitat și securitatea națională. Într-o zonă cu un indice ridicat de instabilitate, cheia diminuării acestui risc o constituie dezvoltarea relațiilor cu statele din zona Marea Neagră - Marea Caspică. În strategia de dezvoltare economică a României, relațiile comerciale cu statele din această zonă, dar și din alte zone mai îndepărtate, joacă un rol important. Prin reducerea catastrofală a numărului navelor sub pavilion românesc,

capacitatea de a susține această strategie de politică economică a României a fost diminuată și putem fi blocați în orice moment de interese contradictorii. Competiția este nemiloasă, iar acest dezastru al flotei românești nu poate decât să avantajeze pe cei care sunt concurenții noștri firești.

Prin eforturi politice și diplomatice am reușit să construim, în mai puțin de un an (1997) o arhitectură de securitate dar, în cazul unor conflicte în zonă, orice om, nu numai un președinte, un prim-ministru, dar și orice cetățean al României trebuie să știe că nu doar marina militară este importantă, ci și marina civilă care transportă trupe, carburanți. Vase civile de calitate, la nevoie, pot fi transformate și utilizate în scopul apărării țării. Timp de șapte ani, nimeni nu s-a gândit la aceasta și, dimpotrivă, acțiunea de distrugere a flotei românești a continuat, iar când presa a semnalat dispariția navelor din patrimoniul național autoritățile nu au reacționat.

1997 - 2000:

Neutralizarea mafiei care a distrus flota

În perioada 1997-2000, au fost judecați și condamnați:

- Călin Marinescu (zis Shogunul), care, în perioada 1990 - 1992, în calitate de director general la CNM Petromin SA, în complicitate cu Constantin Idu, director general la CNM Romline, a vândut 24 nave, unele chiar în stare bună de funcționare, ca fier vechi. Prejudiciu: 61 milioane dolari și 1,2 miliarde lei. La 22 aprilie 1998 au fost condamnați fiecare la 12 ani închisoare și 6 ani interzicerea unor drepturi (condamnare definitivă).

- Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța din 31 martie 1999, Călin Marinescu a fost trimis în judecată și într-un alt dosar, pentru contrabandă cu

**Judecarea și
condamnarea
infractorilor**

petrol realizată împreună cu Gheorghe Toader, patronul NSS Cipru și Paul Petrache, comandantul tancului petrolier românesc care a efectuat 7 transporturi de petrol cu încălcarea embargoului impus Irakului de ONU. În acest scop au fost înlăturate însemnele petrolierului, a fost coborât pavilionul românesc și au fost falsificate documentele privind marfa transportată. Petrolierul a fost arestat de autoritățile kuweitiene la 15 ianuarie 1998 în cursul efectuării celui de-al șaptelea transport.

- Andrei Caraiani, Constantin Lucaciu, Viorel Stănilă, directori ai CNM Petromin SA, între 1994 - 1996, au încheiat mai multe acte de vânzare false pentru patru nave ale Petromin, către SC Cosena SRL. Bugetul statului a fost prejudiciat cu peste 30 de miliarde de lei, iar Petromin Constanța cu 37 de miliarde de lei. În anul 1998 au fost condamnați la câte 10 ani de închisoare.

- Mircea Ion Mihail, administrator la SC Self Invest Maritime SRL Constanța, și Barbu Purdea, director executiv la aceeași societate, au cauzat prin delapidare, fals și uz de fals un prejudiciu de 1.139.016 dolari în legătură cu exploatarea a 7 nave aflate în contract de *bare-boat*. Au fost trimiși în judecată în 1997. În anul 1999, Mircea Ion Mihail a fost condamnat la 14 ani închisoare, iar Barbu Purdea la 11 ani și 6 luni.

- Alexandru Dima, director la Grupul de Intervenție și Salvare Navală, în perioada 1991-1996, a plătit armatorului grec Drossinos Elefterios 300.000 dolari și 1431 milioane lei, deși firma acestuia nu-și îndeplinise obligațiile contractuale. În 1999 a fost condamnat la 12 ani de închisoare.

- Ion Anghelescu, manager general al Companiei Române de Pescuit Oceanic între 1993 - 1994, și succesorii săi, Ioan David Lucian și Apostol Armeanu, au ipotecat 10 din cele 61 de nave ce alcătuiau flota de pescuit pentru asu-

marea unor credite în valoare de 18,7 milioane USD. La 5 martie 1998, Ion Anghelescu este trimis în judecată de Parchetul Constanța, pentru abuz în serviciu cu consecințe deosebit de grave. La sfârșitul anului 2000, procesul era în curs.

MAFIA BĂNCILOR

1990 - 1996: Devalizarea băncilor

Acordarea unor credite neperformante, fără garanții sau garantate fictiv, proliferarea creditelor preferențiale cu dobânzi reduse, nerestituirea cu rea credință a împrumuturilor și suplimentarea acestora fără temei de recuperare, acceptarea din neglijență sau cu știință a unor documentații false sau formale au condus la prejudicierea masivă a depozitelor și, în cele din urmă, la pericolul unor falimente în lanț.

Credit Bank-Renașterea Creditului Românesc a fost printre primele societăți bancare private care au făcut obiectul unor cercetări penale, cazul făcând mare vâlvă în 1995. Președintele băncii a fost acuzat de falsificarea bilanțului contabil al societății prin majorarea fictivă a capitalului social vărsat, mistificarea altor documente de evidență contabilă, acte de corupție legate direct de acordarea unor credite preferențiale sau care nu îndeplineau condițiile și garanțiile cerute de lege.

Nu a fost singurul președinte sau director de bancă implicat în acte de corupție. Luarea de mită de la solicitanții de credite a devenit o regulă pe care aceștia o cunoșteau, astfel că și ofertele lor au fost din ce în ce mai numeroase. Cu toate acestea, nimeni nu a fost condamnat.

Pe măsura creșterii numărului creditelor preferențiale, a crescut și numărul împrumuturilor nerambursate la termen, capitalul deponenților de bună credință diminuându-se în

**Nici o
condamnare**

mare măsură atât în bănci de stat, cât și în cele private. Exista riscul ca, descoperind modul fraudulos în care băncile le administrau banii, toți aceștia să se prezinte la ghișeu pentru a cere restituirea propriilor depuneri. Exista riscul ca Bancorex, Credit Bank, Bankcoop, Banca Agricolă să nu poată face față unor asemenea cereri masive de restituire. Și, totuși, Guvernul Văcăroiu nu a reacționat.

1997 - 2000: Curățarea sistemului bancar

În timpul Administrației Constantinescu, sistemul bancar a fost curățat. S-a pus stavilă împrumuturilor neperformante. S-a reușit recapitalizarea Bancorex și a Băncii Agricole. Au fost înlăturați din funcții președinți și directori de bănci, inclusiv de la unele sucursale. Au fost anchetați și judecați cei care l-au adus în stare de prăbușire.

Anchetarea și judecarea celor care au prăbușit sistemul bancar

- Alexandru Dinulescu, președinte al Bankcoop, a fost acuzat că a pretins mită și a primit 45.000 dolari de la directorul Sucursalei Mureș, Neculae Loga, promițându-i facilitarea obținerii de credite avantajoase. A fost condamnat, în 1998, la 10 ani de închisoare (sentință definitivă). În alt proces, dovedindu-se că a pretins și a primit suma de 30.000 USD în scopul de a facilita unui agent economic obținerea de valută, a fost condamnat, în 1999, la 2 ani închisoare.

- Marcel Ivan, președintele Credit Bank, a creat băncii prejudicii de 11 milioane dolari prin bancrută frauduloasă. În 1997, a fost condamnat la 6 ani închisoare.

- Mirela Fako, director adjunct la Sucursala Lipscani a Bancorex, le-a facilitat lui Alexandru Răducan și lui Cătălin Botezatu obținerea în mod fraudulos a mai multor credite în lei și în valută, acordate în 1994-1996 cu încălcarea normelor bancare. Prejudiciu: 166 milioane dolari. Condamnați în anul 2000 : Mirela Fako-10 ani, Alexandru Răducan-3 ani, Cătălin Botezatu-3 ani închisoare.

- Ana Capetti, director, și Grigore Maimuț, director adjunct la Sucursala Lipscani a Bancorex, între anii 1994-

1995. au acordat ilegal credite de peste 7 milioane de dolari către SC Autoimpex DC SRL Timișoara. În anul 2000, dosarul se afla pe rolul Judecătoriei sectorului 1. (În anul 2002. au fost condamnați la câte 2 ani de închisoare).

- Gabriel Bivolaru (deputat PDSR) a fost cercetat de către Parchetul Curții Supreme de Justiție fiind acuzat de fals, uz de fals, înșelăciune și evaziune fiscală, în dauna Băncii Române pentru Dezvoltare. Prima cerere de ridicare a imunității parlamentare a deputatului Bivolaru a fost înaintată Parlamentului la 9 aprilie 1997. Parlamentarii PDSR, în frunte cu Adrian Năstase, au tergiversat soluționarea și, mai mult, l-au însoțit pe Gabriel Bivolaru la audierile de la Parchetul General pentru a-i susține nevinovăția. Cererea de ridicare a imunității a fost respinsă. La 9 octombrie 1997, după schimbarea conducerii Parchetului CSJ, se formulează o nouă cerere de ridicare a imunității parlamentare a deputatului PDSR. Obstrucțiile PSDR-PRM au continuat, astfel că ridicarea imunității parlamentare a fost aprobată abia în martie 1999. Potrivit rechizitoriului, în perioada 1991-1994, în calitate de administrator al firmelor Atlas T&T, Belona și Union, Bivolaru a emis 25 de cecuri fără acoperire și a întocmit 24 de ordine de plată false. El a contrafăcut ștampila BRD din București și semnătura administratorului de cont, aducând băncii un prejudiciu de 2.200 miliarde lei. (A fost condamnat, la 3 decembrie 2002, la doar 3 ani închisoare pentru înșelăciune și obligat la plata unor despăgubiri de 2.200 miliarde lei către BRD. La 23 martie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul și sentința definitivă a fost pusă în executare).

- Traian Sîrbu, în 1993, în calitate de director la filiala Oradea a Băncii Ion Țiriac, a acordat credite de aproximativ 265.000 dolari cu încălcarea regulilor de prudență bancară. În anul 1998 a fost condamnat la 1 an și 4 luni cu suspendare.

- Gheorghe Popescu, director general al SC Indagrara SA, a folosit credite ale societății în interes personal, cauzând un prejudiciu total de 670 milioane dolari. În 1998 a fost condamnat, în trei dosare, la 2 ani, 1 an, respectiv 2 ani închisoare.

- Vasile Gheorghe (Gigi Kent), fost membru în C.A. al Credit Bank, a contractat, în noiembrie 1995, împrumuturi pe care le-a deturnat într-un cont personal. Prejudiciu: 3,5 milioane dolari. În 1998 a fost condamnat la un an închisoare.

- Cristian Crăciun, manager general, și Dumitru Ivan, director economic la SC Promatex SA, în 1996 au emis mai multe cecuri fără acoperire și au creditat nejustificat societăți comerciale cu capital privat, cauzând un prejudiciu de 4 milioane dolari. În anul 2000 au fost condamnați la câte 3 ani de închisoare.

- Marius George Danielescu, fost ministru de Finanțe în Guvernul Stolojan, în calitate de președinte al Societății de Administrare a Fondurilor de Investiții (SAFI), în perioada 1993-1997, a fost inculpat pentru dezinformarea cu rea credință a investitorilor, prejudiciați astfel cu peste 100 de milioane dolari. A fost trimis în judecată în 1997. În anul 2000, dosarul era încă pe rolul Judecătoriei Sector 1. (În 2004 a fost achitat).

MAFIA PETROLULUI

1990 - 1996:

Organizarea jafului

Oriunde în lume, din transportul petrolului, din petrol, în general, se câștigă foarte mult, sunt interese foarte mari și se fac jocuri mai mult sau mai puțin curate. Dar ceea ce s-a petrecut în România întrece din nou, în dimensiuni, ceea ce s-ar putea petrece în țări cu o democrație consolidată și o economie de piață funcțională.

Periclitarea siguranței energetice

Mafia petrolului a dezvoltat una dintre activitățile infracționale cele mai complexe din România. Mecanismul funcționa, în mare, în felul următor: companii de import-export agreeate de cercurile de interese ale PSD importau în

perioada de vară, când cererea este redusă, țiței la prețuri peste prețul pieței mondiale. Țițeiul se prelucra în rafinăriile românești, o parte din el fiind apoi exportat la prețuri sub nivelul pieței mondiale. Pierderile uriașe provocate pe această cale se treceau în contul costurilor de rafinare pentru a fi preluate ulterior de bugetul de stat cu ocazia repetatelor iertări de datorii acordate de guvern. S-a ajuns la sume imense care au fost descoperite după 1997, când s-a introdus un control eficient în sistemul bancar și au fost verificate pierderile înregistrate de băncile românești cu capital de stat care garantaseră creditul de cumpărare a țițeiului.

Aceste operațiuni au pus în pericol siguranța energetică a țării, dar s-au repercutat și asupra siguranței alimentare, dat fiind că mari cantități de produse petroliere erau exportate tocmai în timpul în care era nevoie de motorină pentru lucrările agricole.

Contrabanda cu petrol a funcționat prin nenumărate transporturi efectuate ilegal din România spre Iugoslavia în timpul embargoului impus acesteia prin decizia Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite. A început cu bidoane și butoaie în Clisura Dunării, a continuat cu canistre transportate de automobiliști din toată țara, s-a dezvoltat cu concursul vameșilor și a atins apogeul prin implicarea unor societăți comerciale, a unor demnitari și înalți responsabili ministeriali sub oblăduirea SRI.

Contrabanda cu petrol

De la Combinatul Petrochimic Solventul din Timișoara, în perioada octombrie 1993 - martie 1995, s-au pompat, prin conducte subterane, partenerului de la Pancevo (fosta Iugoslavie), 38.140 tone motorină și 7.984 tone benzină, cu o valoare totală de șapte milioane dolari, producându-se o evaziune fiscală de 7,7 miliarde lei și sustrageri de la plata comisionului vamal în valoare de 400 milioane lei. În această operațiune de contrabandă a fost implicat și

Cazul Solventul

Guvernul Văcăroiu, prin secretarul de stat de care depindea industria petrochimică, prin diferiți directori generali și directori, precum și funcționari ai instituțiilor îndatorate să vegheze la respectarea legii și să lupte împotriva celor care nesocotesc interesele țării.

1997 - 2000:

Stoparea contrabandei cu petrol

Contrabanda cu petrol din timpul regimului Iliescu a adus României nu numai enorme prejudicii financiare, dar și compromiterea pe plan extern, prin încălcarea embargoului impus Iugoslaviei de către ONU. Ea a fost stopată prin măsurile adoptate de Consiliul Suprem de Apărare a Țării la începutul anului 1997.

Judecarea și condamnarea infractorilor

Au fost anchetați:

- Ilie Stanciu. În 1995, în calitate de administrator la SC Silvesta SRL, a achiziționat 1.197 tone motorină în vederea exportului, fără achitarea taxelor vamale și fără evidențierea operațiunilor în contabilitate. Prejudiciul cauzat a fost de aproximativ 133.000 dolari. În octombrie 1995, a importat 3.765 tone motorină pe care, ulterior, a expediat-o în Serbia, fără efectuarea operațiunilor de vămire. Prejudiciul cauzat a fost de 381.210 dolari. Tot în cursul anului 1995, a achiziționat 6.944 tone motorină, pe care a exportat-o în Serbia fără întocmirea formalităților vamale și fără plata taxelor, cauzând astfel un prejudiciu de peste 4 milioane dolari. Cercetările au fost efectuate de Secția anticorupție și urmărire penală din Parchetul General al CSJ. În 2000, dosarul era în curs de soluționare.

- Marin Petre, Mircea Bodeanu. În perioada 1993-1995, în calitate de manageri ai SC Solventul SA din Timișoara, au aprobat transportul pe conductă, la Pancevo (Serbia), de benzină și motorină fără plata taxelor fiscale și a comi-

sionului vamal, cauzând astfel un prejudiciu de peste 10 milioane dolari. Au fost condamnați în anul 1999 la câte 2 ani de închisoare cu suspendare.

- Constantin Constantin. În 1996, în calitate de manager general la SC Vega SA, a aprobat livrarea de produse petroliere pe credit prejudiciind societatea cu 564.724 dolari. În anul 1999 a fost condamnat la 4 ani închisoare.

- Dumitru Dragoman și Victoria Bălțeanu. Între 1994-1996, în calitate de manager general, respectiv șef vânzări la SC Petrotel SA, au cauzat un prejudiciu de 35.460.992 dolari, facilitând livrarea de produse petroliere pe datorie. Cei doi au fost acuzați și de luare de mită în valoare de peste 800 milioane lei. În 2000, erau judecați în stare de arest la Tribunalul Municipiului București.

- Liviu Constantin Niță, acționar principal la SunOil Ploiești, a fost trimis în judecată în 1999 pentru emiterea de cecuri false prin care a prejudiciat societatea Petrobrazî cu 113 miliarde lei. În anul 2000, procesul era în curs.

2001-2004:

Sistem PSD de îmbogățire din bani publici

Oil Terminal Constanta, unitate care, potrivit Hotărârii de Guvern 738 din 2003, funcționează sub autoritatea Ministerului Economiei și Comerțului condus de Dan Ioan Popescu, a fost cooptată în sistemul de îmbogățire din bani publici practicat de PSD.

Oil Terminal SA a fost înființată prin Hotărâre de Guvern în 1990 ca societate comercială pe acțiuni pentru prestări de servicii privind primirea, depozitarea, condiționarea și expedierea țițeiului, a păcurii și a altor materii prime lichide pentru import, export și tranzit. Țițeiul importat de firmele din România prin portul Constanța este descărcat la Oil Terminal care are obligația de a-l preda

**Afacerea
Oil-Terminal
RAFO-Onești**

importatorului numai dacă acesta face dovada plății taxelor. Capacitatea de stocare a Oil Terminal fiind limitată la echivalentul a cel mult 6 vapoare, perioada de stocare nu poate depăși 90 de zile. Dacă taxele nu sunt plătite, la expirarea termenului de stocare, țițeiul este considerat abandonat și intră în proprietatea statului. Până în anul 2001, aceste reguli erau respectate. Importatorul se prezenta la Oil Terminal cu banii pentru taxe sau cu un bilet la ordin care demonstra că va plăti și poate prelua marfa.

Țiței fără taxe pentru clienții PSD

Revenirea la putere a PSD a dus la transformarea Oil Terminal într-o sursă de venit pentru oamenii partidului. Clienții PSD importă țiței, acesta este descărcat la Oil Terminal, după care, fără să fie platită vreo taxă către stat, este preluat de importator. Statul român este astfel păgubit cu milioane de dolari.

Păgubiți sunt și micii acționari ai Oil Terminal. În timp ce oamenii partidului de guvernământ obțin câștiguri fabuloase de pe urma ilegalităților care se fac la Oil Terminal, un cetățean care deține 875 de acțiuni la aceasta societate a primit, în 2002, dividende ridicole, de numai 35.500 de lei.

2,7 milioane dolari în dauna bugetului de stat

Corneliu Iacubov, unul dintre principalii finanțatori ai PSD, a adus în țară 59.350 de tone de țiței, în valoare de 13,72 milioane de dolari, în februarie 2003. (O cantitate uriașă, pentru transportul căreia, pe calea ferată, sunt necesare 2.000 de vagoane, adică 50 de trenuri).

Țițeiul a fost depozitat la Oil Terminal, urmând ca, după plata taxelor (TVA, comision vamal), să ajungă la destinatarul RAFO Onești. RAFO nu a plătit niciodată aceste taxe și, ca urmare, cele 59.350 de tone de țiței ar fi trebuit să intre în proprietatea statului. Numai că, la terminarea perioadei de stocare, nici un litru de țiței din acest transport nu a mai fost de găsit la Oil Terminal. Întreaga cantitate ajunsese la RAFO Onești, fără ca firma lui Corneliu Iacubov să plătească vreo taxă. Este un caz tipic de contra-

bandă, în care unul dintre stâlpii financiari ai PSD a păgubit statul cu 2,7 milioane dolari.

Cu o avere estimată la 20-30 de milioane de dolari, Corneliu Iacubov ocupă locul 67 în topul celor mai bogați români. Numit în 1992 președinte al Fondului Proprietății Private, baronul de Bacău a fost implicat în marile scandaluri financiare de până în 1996, inclusiv în devalizările Bancorex și Bancoop. De frica răspunderii penale, Iacubov a plecat din țară în 1997, după venirea la putere a CDR, la fel ca alți clienți politici ai PSD susceptibili de a fi condamnați. Iacubov a revenit în România după alegerile din 2000, contribuția la partid scutindu-l de orice probleme cu justiția. Odată instalată guvernarea Năstase, afacerile lui Corneliu Iacubov au devenit din nou înfloritoare. În 2001, Iacubov a cumpărat RAFO Onești, decizia sa stârnind nedumerire în rândul oamenilor de afaceri din domeniul petrolului: RAFO era (și este) o întreprindere falimentară, prin urmare era greu de înțeles de ce unul dintre baronii PSD ar fi văzut în ea o afacere. Explicația este însă pe măsura împricinatului: Corneliu Iacubov a plasat RAFO în centrul ingineriilor sale financiare.

**Privilegiatul
Corneliu
Iacubov**

Iacubov a cumpărat rafinăria prin negociere directă cu APAPS, condusă de Ovidiu Mușetescu, la un preț foarte mic, ținând seama că Guvernul Năstase acordase, în prealabil, o garanție guvernamentală pentru RAFO, la un credit de 70 milioane dolari. Deși cumpărătorul Iacubov se obliga să facă investiții de 80 milioane dolari pentru re tehnologizarea rafinăriei, în RAFO nu s-a mai investit nimic. Dimpotrivă, firma lui Iacubov a luat țiței de la o firmă de stat (Petrom) fără să-l plătească, acumulând în paralel datorii uriașe la bugetul de stat. În loc să fie folosite pentru plata furnizorilor și a taxelor și pentru re tehnologizarea rafinăriei, veniturile RAFO ajung, prin intermediul firmelor lui Iacubov, în

**Datoriile
RAFO
mereu
iertate**

străinatate. Ce face în aceste condiții guvernul Năstase? Îl iartă, la sfârșitul lui 2001, pe Corneliu Iacubov de datorii către bugetul de stat în valoare de 500 milioane dolari.

În 2002 și 2003, mecanismul se reia. RAFO acumulează alte datorii (în jur de 300 de milioane de dolari la bugetul de stat), Iacubov folosește țiței de contrabandă, iar banii obținuți din vânzarea produselor rafinării dispar fără urmă. La RAFO Onești lucrează însă 3.000 de angajați, astfel că scoaterea lor în șomaj în urma falimentării rafinării de către un baron al partidului de guvernământ ar suna prost și ar aduce pierderea unui număr important de voturi. Ca atare, spre sfârșitul anului 2003 (având în vedere apropierea alegerilor din 2004), Corneliu Iacubov decide să vândă RAFO. Astfel, cumpărătorul (o extrem de obscură firmă din Marea Britanie, cu acționari necunoscuți) și nu PSD sau Corneliu Iacubov va fi cel vinovat de disponibilizarea a 3.000 angajați de la RAFO.

Cooperativele politice PSD-PNL

RAFO este un exemplu tipic de afacere de pe urma căreia se îmbogățesc liderii puterii, dar și cei ai opoziției parlamentare. Este o inginerie financiară pusă la cale de grupul Hrebenciuc - Iacubov - Temeșan, la care s-a alăturat liderul PNL Vaslui, Ion Vrînceanu.

Balkan Petroleum cumpără RAFO

Când, în toamna lui 2003, RAFO a fost cumpărată de firma Balkan Petroleum din Marea Britanie, ea a trecut de la o aripă a cooperativei politice la alta, și anume de la aripa Hrebenciuc-Iacubov-Vrînceanu, apropiată de Adrian Năstase, la aripa Talpeș-Tender-Stolojan, apropiată de Ion Iliescu.

Acționar la Balkan Petroleum este firma VGB Invest condusă de Octavian Iancu, un apropiat al lui Ovidiu Tender care, la rândul său, se numără între apropiații lui Ioan Talpeș. De asemenea, Octavian Iancu este cel care i-a dat un

milion de dolari lui Dan Iosif, consilier de stat la Administrația Prezidențială, bani cu care acesta și-a cumpărat un hotel și o mină (pentru fiica sa). Ca o dovadă în plus a complexității cooperativei politice, alături de Octavian Iancu, acționar la firma VGB Invest este și Mihaela Ene, sora lui Gabriel Bivolaru, fost deputat PSD, condamnat pentru înșelăciune la 3 ani închisoare.

Regula de bază a cooperativei este ca în afaceri să fie implicați și reprezentanți ai opoziției parlamentare. Așa se face că VGB, firma controlată de PSD, a cedat administrarea rafinării RAFO firmei V&V Trading Company, controlate de PNL. Acționar la V&V Trading este liberalul Marin Anton, partener de afaceri al lui Theodor Stolojan la firma Tofan Grup. În 2000, Theodor Stolojan l-a impus pe vicepreședintele Tofan Grup, Marin Anton, pe listele electorale ale PNL. Ca urmare a sprijinului lui Stolojan, Marin Anton a devenit deputat liberal de Ilfov și membru în Comisia pentru industrii și servicii a Camerei Deputaților. Recent (august 2004), el s-a recomandat a fi "consilierul președintelui Balkan Petroleum", companie în care jumătate din acțiuni aparțin lui Marian Iancu (fratele lui Octavian Iancu). Proprietari ai RAFO sunt acum oamenii PSD prin firma VGB, iar administratori sunt oamenii PNL prin firma V&V. Ambele firme au fost create în perioada 2001-2002, parcă special pentru afacerea RAFO. VGB are ca principal obiect de activitate fabricarea produselor obținute din prelucrarea țițeiului, iar V&V, consultanță pentru afaceri și management. Capitalul social însumat al celor două firme nu depășește 2000 euro (76 milioane lei).

Prin ingineria financiară RAFO, statul român a pierdut peste 400 milioane euro, bani care au ajuns în conturile cooperativei politice PSD - PNL.

**Parteneriat
PSD-PNL**

MAFIA ÎNGRĂȘĂMINTELOR CHIMICE

1990 - 1996:

Constituirea rețelei

Industria românească de îngrășăminte chimice a fost una dintre industriile competitive ale României la nivelul anului 1990. Controalele efectuate, în 1997, la SC Turnu SA, desprinsă din fostul Combinat de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele, au relevat că societatea, deși a beneficiat de oferte de preț superioare pentru exportul de îngrășăminte chimice, a acceptat prețuri mult inferioare, 30-50 dolari/tonă, de la un partener care, ulterior, încasa prețul real, cel mare, al pieței, în străinătate.

Speculațiile Băncii Columna

Prejudiciul estimat, în comparație cu ofertele pe care această firmă le primise și în comparație cu prețurile la care exportau în același timp alte combinate petrochimice, a fost de 16.000.000 dolari. Ulterior, acești 16.000.000 dolari s-au întors în România sub formă de capital străin, care a stat la baza înființării Băncii Columna. Aceasta a preluat pachetul majoritar de acțiuni la alte combinate de profil, încercându-se astfel crearea unui monopol al producției și exportului îngrășămintelor chimice. Deși SC Turnu SA avea, la finele anului 1995, o pierdere de 35 miliarde lei, firma intermediară pentru exporturi, care era legată de bancă, a primit fără nici o justificare legală suma de 302 milioane lei drept cotă de profit.

Privatizare pe banii statului

Procesul de privatizare a societății s-a făcut cu nerespectarea legilor în vigoare, aceasta declarând în fals că ar fi avut o datorie în valoare de 31,2 miliarde lei față de o companie străină. Pe baza acestei declarații false, FPS, al cărui președinte era Emil Dima (PSD) a virat, la finele anului 1996, 25 miliarde lei, în vederea achitării presupusei datorii. Astfel, societatea a fost privatizată în bună parte cu bani de la FPS care-și ținea fondurile la aceeași bancă.

1997 - 2000: Dezmembrarea caracatiței

Caracatița care acaparase aproape toate fabricile de îngrășăminte chimice din România (S.C. Turnu, Amonil Slobozia) a fost dezmembrată.

La Târgu Mureș, unde se pregătea același sistem, noua conducere a FPS, numită în 1997, a reacționat prompt, a reziliat contractul de vânzare, a oprit garanția și combinatul a putut fi scos din nou la licitație.

În perioada 1997-2000, au fost anchetați și trimiși în judecată:

**Judecarea și
condamnarea
vinovaților**

- Oprea Voinea, manager general, și Marta Toader, contabil-șef la S.C. Turnu, au fost condamnați în 1999 la câte 7 ani, iar Matilda Raiciu la 3 ani închisoare.

- Oprea Voinea și Marta Toader, în funcțiile enumerate mai sus, au fost găsiți vinovați și pentru fapta de a fi dispus, în mod ilegal, plata sumei de 2,8 miliarde lei de la SC Turnu SA către SC Euro House 2000 SRL București. În anul 2000 au fost condamnați la câte 14 ani închisoare (decizie definitivă).

MAFIA CONTRABANDEI CU ȚIGĂRI ȘI ALCOOL

1990 - 1996: Prejudicii de miliarde

Contrabanda cu țigări a fost pregătită și dezvoltată în perioada 1990-1996. Principalul exponent al mafiei în domeniu avea să devină Zaher Iskandarani, etichetat "Regele cafelei" și "Printul Banatului" ca urmare a câștigurilor acumulate prin contrabandă și a notorietății dobândite prin manevrarea unor personaje influente din Banat, Valea Jiului, până la vârf, în Capitală.

Zaher Iskandarani

- Între 1992-1995, în calitate de administrator al unei firme din Timișoara, a importat și vândut țigări și cafea în valoare de 36 milioane dolari, fără plata taxelor datorate statului, cauzând astfel un prejudiciu de 1.323.735 dolari. În perioada 1992-1994, prin importuri similare sub umbrela altei firme a prejudiciat bugetul cu 35 milioane dolari. În 1994 a efectuat două exporturi de motorină în Ungaria fără a înregistra în contabilitate facturile.

- În perioada 1994-1995, Zaher Iskandarani a introdus în România utilaje în valoare de 3,5 milioane dolari pentru care a prezentat documente false în vederea scutirii de taxe vamale.

- A fost implicat, de asemenea, în uciderea cetățeanului Abdul Hakim Karum și în vătămarea corporală gravă a altei persoane, în ianuarie 1994, în cadrul unei răfuiei între clanul Iskandarani (condus de Zaher și fratele său, Maher), cu o bandă rivală căreia Zaher îl avansase un milion de dolari pentru contractarea unei afaceri cu ape minerale. Deși oamenii clanului Iskandarani au tras cu pistoale automate în plină stradă iar victima a fost tăiată cu o sabie Ninja, nici o persoană nu a fost reținută de poliție. Maher și oamenii lui au fost lăsați acasă, să-și "aranjeze ținuta" și nu au mai fost găsiți. Nu a fost singura dată când poliția i-a protejat.

Mujea Marcelini

- Un alt personaj notoriu a fost Mujea Marcelini. În 1996, a importat 17.540 baxuri țigări, folosindu-se de un contract fictiv care stabilea valoarea unui bax în vamă la suma ridicolă de 8 dolari. Prejudiciu - 5,5 miliarde lei. În perioada 1995 - 1996, în calitate de administrator al SC Celini SRL și SC Marcelini SRL Timișoara, în complicitate cu Gabriela Fekete, a ținut evidențe contabile duble și a dispus neevidențierea în contabilitate a veniturilor realizate. Prejudiciu: 1.600.000 dolari.

● Vasile Gheorghe (Gigi Kent), între 1993-1994 a introdus în țară, cu documente false, țigări și alte mărfuri pentru care nu a plătit taxe vamale, cauzând, astfel, bugetului, un prejudiciu de 150.000 dolari. A fost condamnat la 4 ani închisoare.

**Gigi
"Kent"**

În calitate de administrator al SC Lex Club Impex SRL, același Vasile Gheorghe s-a sustras de la plata de TVA și impozit pe profit, păgubind statul cu 270.000 dolari.

● Mohamed Nahat, în perioada 1995-1996, în calitate de asociat unic la SC Impact SRL, folosindu-se de acte false, s-a sustras de la plata obligațiilor fiscale, cauzând un prejudiciu de 715 milioane dolari.

**Mohamed
Nahat**

● Ioan Sorin Iuhas, în 1996, a efectuat importuri de alcool în valoare de peste 100.000 dolari, pentru care a declarat în fals autorităților vamale că alcoolul va fi procesat de către societatea Ivant Impex SRL, pentru a fi scutit de plata taxelor vamale.

**Ioan Sorin
Iuhas**

● Bulgaru Mihail, în perioada iunie-august 1997, în calitate de administrator la SC Comexim SRL Arad, a importat 403.000 litri alcool, declarând în fals că societatea sa are activitate proprie de producție a băuturilor alcoolice, cauzând statului un prejudiciu de 5 milioane dolari.

**Bulgaru
Mihail**

1997 - 2000:

Decapitarea rețelelor

După alegerile din 1996 s-a trecut la demontarea sistemului mafiot al contrabandei cu țigări, cafea și alcool, capii acestuia fiind arestați și anchetați.

În perioada 1997-2000 au fost judecați și condamnați:

● Zaher Iskandarani a fost condamnat în 1999 la 3 ani și 8 luni închisoare pentru sustragerea de la plata taxelor vamale la importurile de țigări și cafea efectuate între 1992-1995.

**Judecarea și
condamnarea
infractorilor**

- În dosarul privind falsificarea documentelor de vamă pentru importul de utilaje din 1994-1995, Zaher Iskandarani a fost condamnat, în 1998, la 5 ani închisoare și grațiat, ulterior, pentru jumătate din pedeapsă (decizie definitivă).

- În dosarul legat de uciderea lui Karum, Iskandarani a fost condamnat la 3 ani închisoare (sentință definitivă).

- Pentru falsuri și evaziune fiscală, Mujea Marcelini a fost judecat în două dosare penale, fiind condamnat în anul 1997 la 6 ani și 6 luni închisoare (sentință definitivă), iar în 1999 la 8 ani închisoare.

- Vasile Gheorghe (Gigi Kent) a fost judecat în două procese, fiind condamnat la 4 ani și, respectiv, la 3 ani închisoare.

- Lui Mohamed Nahat prejudiciul de 715 milioane dolari adus statului prin contrabandă cu cafea i-a adus o condamnare la 5 ani închisoare (sentință definitivă).

- Pentru contrabandă cu alcool, Mihai Bulgaru a primit o pedeapsă de 12 ani închisoare.

- Ioan Sorin Iuhas, implicat și el în afaceri ilicite cu alcool, a fost condamnat, în 1998, la 5 ani închisoare.

- Pentru contrabandă cu țigări a mai fost condamnat și tandemul Adrian Gherghina - Marian Pamuc la 4 ani și, respectiv, 5 ani închisoare.

Țigareta 2

Cel mai mare impact public, datorat nu atât prejudiciului cauzat (676.056 dolari), cât persoanelor implicate, l-a avut afacerea "Țigareta 2". Practic, în noaptea din 16/17 aprilie 1998, mafioți arabi specializați în contrabanda cu țigări (Jamal Al Atm, Khalim Nizar) au organizat introducerea în țară a 4275 baxuri de țigări din Grecia, cu un avion aparținând Air Sofia, aterizat și descărcat pe Aeroportul militar Otopeni cu participarea "gulerelor albe" românești din aviația militară (comandor Suciu Ioan), din administrația aeroportului civil (director adjunct Vasilescu Valentin), din Serviciul de Protecție și Pază (colonel Truțulescu Gheorghe) și a unor afaceriști amatori de profit

din afaceri ilicite (Negoescu Gabriel, Chiață Marian, Florică Gheorghe și alții).

A fost a treia etapă de revitalizare a contrabandei de țigări după ce, același clan arab, condus de Jamal Al Atm, se exersase în transportul aerian, pe Otopeni (din 23-24 martie) și maritim, la Constanța (la începutul lui aprilie).

Nota informativă transmisă prin fax presei și difuzată de aceasta a fost semnalul de împrăștiere pentru Jamal Al Atm care a fugit din România. Judecați în stare de arest, partenerii săi au fost condamnați, în 2000, la pedepse între 2 până la 7 ani (Truțulescu Gheorghe) și 8 ani închisoare (Suciu Ioan).

Tranzacție prin interpusi

Joi. 12 aprilie 2001

În ziarul *Evenimentul zilei*, sub titlul "Hotelul Marriott inaugurat de un sobor de V.I.P.-uri", citesc o relatare despre prezența la această manifestare opulentă, în plin post al Paștelui, a Președintelui României, Ion Iliescu, a primului ministru, Adrian Năstase, a conducerii Parlamentului, a altor demnitari - consilieri prezidențiali, miniștri - și reprezentanți ai conducerii PSD și PRM. Consiliul de administrație al hotelului este reprezentat la ceremonie de Dumitru Tinu - directorul ziarului *Adevărul*. Președintele României și primul ministru rostesc discursuri elogioase, după care taie panglica inaugurală. Pe ecranele televizoarelor, toată țara poate vedea imagini de la acest eveniment de mare rezonanță națională. În centrul atenției, proprietarul afacerii, Fahti Taher, zâmbeste cu superioritatea celui care a plătit lăutarii.

Din nou România și-a dat în petec. În ce țară din lumea civilizată, ba chiar în dictaturi obscure din Lumea a Treia, se mai cunosc cazuri în care toată conducerea țării participă la inaugurarea unui hotel?

Miercuri, 1 ianuarie 2003

În prima zi a Anului Nou, într-un accident dubios de mașină, își pierde viața directorul ziarului Adevărul. Opinia publică este șocată. Se reconstituie filmul zilei. Înainte de a pleca pe drumul care avea să-i fie ultimul, Dumitru Tinu a avut o întâlnire la Hotel Marriott cu Viorel Hrebenciuc, vicepreședintele PSD și persoana-cheie în toate afacerile "curate" ale PSD, întâlnire înregistrată de camerele de supraveghere ale hotelului. Când lumea era încă impresionată de dispariția popularului ziarist, izbucnește un scandal legat de succesiunea la averea acestuia. Se află că, în partaj, este pusă în discuție o avere estimată la un milion de dolari și că Dumitru Tinu era acționar unic al ziarului Adevărul. Cum se poate câștiga cu un condei onest un milion de dolari? Un alt patent românesc? Sau e vorba de o tranzacție prin interpuși pe filiera mafia arabă - partid - guvern - media?

MAFIA ARABĂ

În anii 1994-1995, grupuri criminale organizate au acționat cu intensitate, săvârșind acte de violență și șantaje, trafic de armament, muniție și materiale radioactive, scoaterea din țară a unor bunuri din patrimoniul cultural național. În mai toate tipurile de contrabandă au fost implicate persoane de origine arabă care frecventaseră România și înainte de 1989.

Un caz tipic

Un caz tipic este cel al sirianului Zaher Iskandarani, care, deși fusese condamnat înainte de revoluție la trei ani închisoare, Securitatea i-a permis să părăsească țara. După revoluție a revenit și "a pus pe picioare o puternică organizație de tip mafiot, recrutând o serie de asociați din lumea interlopă a Timișoarei și a altor orașe, dar și afaceriști arabi care acționau în diferite localități din țară", ocupându-se.

încă din 1990, "cu traficul de mașini furate din Occident, cu contrabanda cu țigări, cafea, trafic cu stupeficante, cu arme și muniții, iar în perioada embargoului a practicat trecerea peste graniță a unor cantități imense de produse petroliere"*.

Gruparea infracțională pusă pe picioare de Zaher - precizează generalul Pitulescu în același volum - "era de tip mafiot pentru că întrunește toate elementele constitutive care caracterizează crima organizată". Prin investigațiile efectuate de Poliție au fost identificați 17 irakieni și sirieni, foști mercenari în diferite formațiuni militare, care îi asigurau securitatea lui și familiei sale, iar, după cum afirma chiar Zaher, el a "angrenat pentru diferite servicii circa 400 de indivizi, iar cei care-i erau devotați din diferite motive depășeau cifra de 11.000".

"Gruparea infracțională a fost în așa fel organizată încât activitățile ilicite aveau continuitate, mijloacele de transport cu mărfuri de contrabandă intrând și ieșind din țară sistematic prin punctele de frontieră stabilite, operațiuni care nu au încetat, fiind preluate și desfășurate de acoliții lui Zaher, chiar și după arestarea acestuia. (...) Organizația s-a preocupat tot timpul de neutralizarea mecanismului controlului social, îndeosebi prin coruperea unor persoane cu funcții de decizie, dar și a celor care aveau influență în sferile puterii sau administrației centrale și locale".

Din relatările fostului șef al Inspectoratului General al Poliției rezultă că Iskandarani "s-a asigurat de colaborarea apropiată și permanentă a unor funcționari vamali, atât de la câteva puncte de trecere a frontierei, cât și din Direcția Generală a Vămirilor (...), a unor funcționari cu greutate din Poliție și Justiție (...). De magistrați s-a folosit și pentru a obține hotărâri judecătorești de restituire a unor mărfuri de contrabandă confiscate, dar mai ales pentru a câștiga și

* General Ion Pitulescu, *Crima organizată*, 1996, p. 171

puținele procese intentate de vamă ce aveau drept obiect diminuarea taxelor percepute".

Principalul său sprijin a fost președintele Tribunalului Timișoara, Petre Petrișor.*

Zaher a beneficiat de anularea a numeroase mandate de arestare și de pronunțarea a trei hotărâri de punere în libertate sub control judiciar. S-a spus, nu o dată, că Zaher, prin apropiații săi, a manipulat, pentru a scăpa de răspundere penală, peste șase milioane dolari.

Corupția din spatele telefoanelor

Generalul Pitulescu consideră că există o singură explicație la toate acestea: "corupția, mascată în spatele unor intervenții prin telefon, la întâlniri secrete sau conspirative, prin aluzii sau cereri ferme directe, prin recomandări sau cereri exprese. (...) Cum își poate permite secretarul general** și alți potentai ai guvernului să numească, iar primul ministru*** să accepte în funcții de consilieri guvernamentali afaceriști notorii de alte naționalități, de genul lui Kamel Kader și alții? Desigur că numai prin intervenții și aranjamente, pentru că aceștia reprezentau sau aveau în spate grupuri de interese conduse de nume cunoscute ca Zaher, Acta, Maher, Taher, Jaber, Tabrizi, Nassar (...) care, prin coruperea unor demnitari și funcționari publici, au pus mâna pe o importantă parte a avuției noastre naționale pe care au scos-o peste graniță. (...) "

Care este explicația că în majoritatea cazurilor de cercetare a unor mafioți se găseau asupra lor sau la domiciliu numerele de telefon ale unor înalți demnitari și chiar

* Petre Petrișor a fost destituit și pus sub acuzare în 1998. În 2004 a candidat în alegerile pentru funcția de primar al Timișoarei din partea PRM, cu sprijinul direct al lui Corneliu Vadim Tudor

** La acea vreme, Viorel Hrebenciuc

*** Nicolae Văcăroiu

fotografii comune (...)? Mai mult, aceștia se și lăudau cu relațiile pe care le aveau în mediul demnitarilor români, invocând sloganul rușinos că, «în România se poate cumpăra orice»".

Interesante dezvăluiri privind relațiile lui Kamel Kader cu demnitarii regimului Iliescu au fost făcute de Adrian Severin în martie 1996, în cotidianul *Ziua*: "Un cetățean român de origine palestiniană, pe numele său Abdel Kamel Kader, este suspectat de implicare în operațiuni financiare ilicite și în acțiuni teroriste. El trece nestingherit prin culoarele rezervate autorităților în aeroporturile din țară și se plimbă pe holurile Palatului Cotroceni. Dacă vreo santinelă îl oprește, el o brutalizează. Amenință parlamentari români. Prezintă celor care i se opun o legitimație eliberată fie de Președinția României, fie de Secretariatul General al Guvernului, atestând calitatea sa de consilier la respectivele instituții, legitimație în fața căreia toate autoritățile publice amuțesc. Acest cetățean român, și nu altul, primește de la organizatorii (tot români) Forumului Crans-Montana (întâlnire ce a avut loc la București în 1994) un ecuson de liberă trecere, pe care este menționată calitatea de membru al Delegației pentru Eliberarea Palestinei (!!!), ceea ce îi permite să pătrundă în locurile cele mai bine păzite, unde se discută secrete mari. Președinția nu întreprinde nimic spre a vedea cum se face că legitimații și documente de acces oficial ajung în posesia unor persoane dubioase. Domnul Kamel Kader funcționează ca un consilier de stat, existența uneia din legitimațiile în cauză fiind recunoscută chiar de Dan Poenaru, prefect de Timiș și președinte al organizației PDSR din același județ".

Există și alte motive de stupefacție: La Conferința Forumului Crans-Montana de la București, printre sponsorii oficiali a fost menționat și Zaher Iskandarani, vărul lui Kamel Kader. Kamel Kader apare în fotografii umăr la umăr

**Umăr la
umăr cu
Ion Iliescu**

cu Președintele Iliescu. Zaher Iskandarani a primit certificat de Luptător în Revoluția Română din partea Președintelui Iliescu.

MAFIA DROGURILOR

"România - Turnul Babel al drogurilor"

Analizând situația proliferării drogurilor în diferite țări, Raportul organizației "*Observatoire Géopolitique des Drogues (OGD)*", publicat în 1997, considera că România anilor '90-'96 s-a transformat treptat dintr-o țară de tranzit terestru, aerian și maritim al drogurilor provenind din Asia de Sud-Est, Turcia, CSI, America Latină și Africa într-una de depozitare, fabricație și consum. Raportul constată că "narco-activitățile au explodat după căderea lui Ceaușescu", iar "noul rol al țării în traficul de droguri, al heroinei mai ales, a fost agravat de mai mulți factori: (...) dezordinea, o legislație inadecvată, criza economică și corupția pe scară largă", la care se adaugă tolerarea prezenței în România a unor organizații teroriste sau mafiote. Este citat un general român, fost adjunct al șefului Inspectoratului General al Poliției, care recunoștea (în 1996) că "din țară de tranzit, România a devenit în cursul ultimilor trei ani cel mai mare depozit de droguri din Europa de Est".

Autorii remarcă că "România prezintă asemenea avantaje pentru traficanți, încât aceștia au început, în ultimii doi ani, să-și instaleze fabrici pentru producția de heroină". Conform Raportului OGD/1997, traficul de droguri între Italia și România (cu cocaină din Brazilia și heroină din Turcia), organizat de mafia italiană "Sacra Corona Unita", ca și traficul cu heroină provenită din Afganistan (via Moldova - Ucraina), se efectua cu complicitatea unor înalți funcționari din administrație și din poliția regimului Iliescu. Citez din raport: "Parchetul a recunoscut, pentru prima dată în România, că atât crima organizată, cât și trafi-

cul de droguri au beneficiat de susținere politică și că "banii murdari" au fost utilizați de "anumite partide" pentru finanțarea campaniilor electorale". În încheiere, Raportul OGD/1997 subliniază necesitatea deconspirării "legăturilor vechiului guvern al Președintelui Iliescu cu crima organizată". De altfel, revista *La Depeche Internationale des Drogues*, în numărul 27 din ianuarie 1994, marca, sub titlul "România - Turnul Babel al drogurilor", că aceasta situație "a fost pregătită prin moștenirea rețelelor formate sub regimul Ceaușescu, corupția generalizată și criza economică".

Într-un alt număr (30, din aprilie 1994) al aceleiași reviste, se făceau referiri, cu date concrete, la complicitatea vameșilor români cu "nașii" rețelelor de traficanți din țară, ca și la polițiști dispuși să-i sprijine prin telefoane de avertizare pe cei ce urmau a fi arestați.*

Toate aceste constatări, ca și dezvăluirile presei românești, nu au impresionat guvernanții anilor 1990-1996 și, în afara confiscării unor cantități impresionante de heroină, hașiș, cocaină etc., cercetările nu au avansat spre vârfurile rețelelor de traficanți autohtoni.

Ofensiva împotriva importatorilor, depozitarilor, traficanților și consumatorilor de droguri, declanșată în perioada Administrației Constantinescu și continuată în anii guvernării Iliescu - Năstase, nu a avut, din nefericire, efectele scontate. În pofida a numeroase arestări și a confiscării a sute de tone de cocaină, hașiș, heroină, apar noi și noi rețele, iar granițele românești rămân la fel de penetrabile.

Mafia drogurilor din țări mai mult sau mai puțin învecinate României găsește ușor parteneri în România, iar numărul celor dispuși să intre în rețelele autohtone de distribuție este din ce în ce mai greu de estimat. Restaurante, discoteci, cămine studențești, școli, parcuri sunt asaltate de

**Ofensiva
neterminată**

* Vezi revista *Depeche Internationale des Drogues (DIG)*, colecția 1994 -1997.

traficantii în căutare de consumatori și colaboratori. Este unul din cele mai grave atentate la sănătatea și viața oamenilor, a tinerilor îndeosebi.

Fără o curățare radicală a complicităților, fie și tacite, din rândul vameșilor, jandarmilor și polițiștilor, al gardienilor publici și firmelor de pază private, fără un sprijin consistent al societății civile, există riscul ca mafia drogurilor să invadeze toată țara. Campania de presă susținută de ziarul *Ziua*, activitatea organizațiilor neguvernamentale, acțiunile din școli ș.a. au nevoie de sprijinul întregii populații și de argumente serioase pentru a avea certitudinea că autoritățile în domeniu își fac datoria.

MAFIA VĂMILOR

1990 - 1996:

Vameși mai presus de lege

Este neîndoielnic că proliferarea grupărilor de tip mafiot specializate în operațiuni masive de contrabandă s-a realizat cu concursul vameșilor și ca urmare a numirii la conducerea Direcției Generale a Vămilelor a unor persoane care - scria generalul Pitulescu, în 1996 - "prin atitudinea lor și prin acțiunile întreprinse, au înlesnit sau favorizat" practicarea contrabandei pe scară largă; "nu au cooperat cu poliția pentru descoperirea faptelor de încălcare a regimului vamal și de trageră la răspundere a vameșilor corupți" și, dimpotrivă, au dispus prin circulare "măsuri de blocare a acțiunilor poliției, de împiedicare a luării măsurilor legale".

**Mii
de miliarde
de lei în
favoarea
unor
contrabandiști
notorii**

Un exemplu de contrabandă practică cu complicitatea vameșilor care au acceptat importuri însoțite de acte false este cel al lui Elias Nassar, care a introdus în țară, în regim de tranzit vamal, peste 20 de milioane pachete cu țigări pe care, în realitate, le-a valorificat în România. Prin întocmirea unor documente false de vămire și prin

folosirea de ștampile false, el s-a sustras de la plata unor taxe vamale și impozite, evaziunea ridicându-se la suma de 1,5 miliarde lei.

După apariția ordinului nr. 76/1993, care stabilea că asupra recalculării taxelor vamale încasate decide numai Direcția Generală a Vămilei, majoritatea contestațiilor au fost rezolvate favorabil, în sensul reducerii masive a taxelor încasate. Contrabandiști notorii, Zaher Iskandarani, Tabrizi, Maher și alții au fost scutiți de plata a mii de miliarde de lei prin recalcularea și anularea sau returnarea unor taxe. Mafia importatorilor și a vameșilor s-a îmbogățit cu sprijinul statului și în dauna unui buget național tot mai sărac.

1997 - 2000: Recul, pentru o vreme

Schimbările intervenite în conducerea Direcției Generale a Vămilei și la nivelul a numeroase unități vamale importante au condus la o diminuare sensibilă a tentației de complicitate a vameșilor cu infractorii de frontieră, astfel că, în mare măsură, a crescut și volumul taxelor și accizelor încasate la introducerea în țară a mărfurilor fabricate în străinătate.

Condamnarea la 9 ani și 6 luni închisoare a fostului director general al Vămii Timiș, Vasile Motișan, arestarea fostei șefe a Vămii Băneasa, Mihaela Enescu, și a subordonaților ei Lăcrămioara Hain, Mihai Șerban și Liviu Oprescu, în dosarul "Porțelanul"; arestarea fostului șef al Vămii Giurgiu - Mocănești, Marius Ungureanu, și a vameșului Virgil Georgescu de la Vama Giurgiu, în dosarul Croitoru - Atletico București; spargerea filierei de contrabandă cu țigări conduse de Ion Chiriță și a rețelei fraților Omar în care au fost implicați fostul șef al Vămii Otopeni - Marfă, Stelian Popa, și fostul director adjunct din Direcția Generală a Vămilei, Aurel Teodorescu, au avut, fără

**Condamnări
și destituiri
la vârf**

îndoială, efect și asupra modului general de aplicare a legislației în domeniu.

După un relativ recul al afacerilor de contrabandă organizate cu concursul lucrătorilor vamali, metoda mascării transporturilor de țigări cu alt tip de produse a reapărut la Constanța. De la convoiul "Porțelanul" s-a trecut la autotrenurile cu ciocolată "Lacta" ale filierei Jamal Al Atm - Marian Chiață. Pentru complicitate, vameșul Marian Pamuc a fost condamnat, în 1998, la 5 ani închisoare.

Curat murdar!

19 octombrie 2003

Sunt invitat la Televiziunea Română pentru o dezbatere privind proiectul noii Constituții supusă referendum-ului.

E prima dată, după trei ani de la încheierea mandatului meu, când se trece peste interzicerea apariției mele în orice fel de emisiune pe postul public național, ordonată de primul ministru și respectată cu maximă obediență de personalul instituției. Îmi simt crispați. Este prima dintre cele două zile destinate referendum-ului și s-a înregistrat o foarte slabă prezență la vot, de sub 15% din electorat.

Motivul pentru care interdicția pomenită a fost suspendată îl constituie, fără îndoială, poziția mea și a partidului Acțiunea Populară în favoarea prezentei la urne și a votului pentru Constituție.

În ciuda respingerii propunerilor privind reducerea numărului de parlamentari și introducerea votului uninominal, decizie în care liberalii și pedistii s-au înfrățit cu pesediștii, proiectul noii Constituții include principii pentru care m-am luptat cu înverșunare în ultimii 13 ani și care reprezintă un progres substanțial față de reglementarea din 1991: limitarea imunității parlamentare și garantarea proprietății.

Apare Paul Șoloc (din nou la post, acum la "Economice") și intrăm

în studioul. N-am mai fost aici decât în '92 și în '96, la cele două dezbateri cu Ion Iliescu, din turul doi al alegerilor prezidențiale. Îmi amintesc că, în '96, când i-am amintit Președintelui Iliescu că încă din precedenta dezbatere, din '92, am susținut necesitatea "garantării dreptului de proprietate" prin Constituție, acesta a avut o reacție nu numai vehementă, dar chiar stupidă: "Proprietatea nu poate fi garantată. A garanta înseamnă să limitezi dreptul omului de a dispune asupra proprietății lui... Ce înseamnă garantarea de către Constituție a proprietății? Și dacă falimentează o întreprindere...". Evident, toți liderii și parlamentarii PSD i-au susținut părerea.

Cum de și-au schimbat poziția acum?

În timp ce îl ascult pe Iorgovan, autointitulat "părintele Constituției" (din '91), îmi dau seama de ce! La vremea aceea, adepții așa-zisei ocrotiri a proprietății erau paralizați de teama ca adevărații proprietari să nu-și revendice bunurile furate. Cu sloganul "vin moșierii și capitaliștii" câștigaseră alegerile și în '90 și în '92.

Acum, în 2003, moșieri și capitaliști sunt chiar ei, foștii nomenclaturişti PCR, foștii securişti și neamurile lor, strânși în mafia PSD. În 14 ani au pus mâna pe tot, pe case, pe terenuri agricole sau intravilane, pe fabrici, bănci și păduri. Dacă te uiți pe declarațiile de avere ale miniștrilor, și parlamentarilor PSD, PRM (dar și a celor din PNL, PD, UDMR) vezi că, în majoritate, aceștia dețin nu o locuință, ci 1-3 case sau apartamente, case de vacanță, terenuri intravilane, terenuri agricole, păduri și pășuni, acțiuni la 3-5-7 societăți comerciale sau industriale, bani în conturi, depozite, creanțe. Curat moșieri, curat capitaliști, curat murdar. Dacă îi întrebi cum și mai ales când au avut timp pentru atâtea activități aducătoare de profit, invocă rapid moșteniri de la mătuși, unchi, soacre. Au uitat că până în '89 aveau "origine sănătoasă" și proveneau din proletari sau țărani săraci înscrși în CAP. Dacă, în 2005, s-ar mai întâmpla vreo surpriză și cineva

ar avea ideea unei legi a verificării averilor, ei ar apela negreșit la Curtea Constituțională invocând neconstituționalitatea legii. La o Curte Constituțională interesată de procurori și judecători numiți pentru 9 ani, în mandatul Președintelui Iliescu, și care s-au pronunțat împotriva retrocedării proprietăților, petiționarii n-ar avea nici o emoție: ar câștiga, probabil, toți.

Oricum, ironia soartei îl aduce pe fostul și actualul Președinte în situația de a promulga o Constituție cu principii în care n-a crezut, dar care convin celor pe care i-a apărut atunci, ca și acum.

MAFIA TRANZACȚIILOR IMOBILIARE

Faptul că obiectul tranzacțiilor imobiliare (clădiri și terenuri) rămâne la vedere, oricât de ascunse ar fi mașinațiile de transfer, face din această rețea un caz relevant pentru modul în care membrii nomenclaturii comuniste și vârfurile Securității ajunși la putere în 1990 s-au îmbogățit folosind pozițiile politice și corupția din Administrație și Justiție.*

1990 - 1996:

Locatari privilegiați de Putere

Acțiunea 1

Primul transfer a avut loc sub guvernele Roman și Stolojan, în baza Decretului-Lege 61/1990, prin care chiriașilor din apartamentele proprietate de stat, care constituiau imensa majoritate a populației urbane, li s-a permis să le cumpere la prețuri modeste. Pentru aceștia, legea era justificată moral și economic pentru că locuințele lor fuseseră construite în blocuri, în perioada comunistă, din munca tuturor. Numai că de lege au profitat prompt reprezentanții

* Precizez că tranzacțiile imobiliare sunt un sector profitabil în toate statele democratice cu economie de piață în care se operează după reguli, iar atunci când acestea sunt încălcate, Justiția acționează.

fostei nomenclaturi comuniste, în mare parte reciclată în structurile noii puteri, care locuiau în case naționalizate de comuniști după ce proprietarii lor fuseseră lichidați, trimiși în închisori, mutați cu domiciliu obligatoriu în alte zone sau transferați în alte locuințe mizere ori în subsolurile propriilor lor case. Pentru comparație, amintesc că, în Cehia, Polonia și Ungaria, în aceeași perioadă 1990-1992, s-au restituit foștilor proprietari până și castelele.

Al doilea transfer a avut ca obiect locuințele proprietate de stat terminate și încă nerepartizate, sau aflate în construcție. Abuzurile nu s-au limitat la distribuirea lor în mod preferențial membrilor puterii feseniste și clientelei sale, ci au ajuns la nesocotirea Legii 85/1992, care statua că aceia care obținuseră deja o locuință gratuită sau își cumpăraseră apartamente la prețurile modice stabilite prin Decretul Lege nr. 61/1990 nu mai puteau beneficia de o altă locuință în mod gratuit. Prin diferite combinații de familie și transferuri locative în cascadă, noua nomenclatură și acoliții ei și-au însușit rapid o zestre edilitară, și nu oriunde, ci în zonele privilegiate din centru și zona rezidențială din Nord, unde astăzi prețul unor apartamente (vechi) cu 3, 4 sau 5 camere este cuprins între 70.000 și 150.000 euro.

Față de reacția presei și opiniei publice, PDSR s-a văzut obligat să accepte formarea unei comisii parlamentare care să investigheze ilegalitățile. Documentul comisiei parlamentare, cunoscut ca *Raportul Apartamentul*, cuprinde numeroase nume sonore de miniștri, consilieri prezidențiali, senatori și deputați PSDR (Oliviu Gherman - președinte Senat, Dan Mircea Popescu - ministru, Dan Iosif - senator și consilier la Președinția României), dar și clienții lor politici.

Inutil de spus că, în ciuda publicării raportului, nu s-a luat nici o măsură pentru restabilirea legalității.

Locuințele de serviciu intrate în proprietate personală pot fi ilustrate prin cazul Viorel Hrebenciuc, căruia

Acțiunea 2

Guvernul Văcăroiu i-a acordat, cu acest titlu, un apartament de 4 camere plus cameră de serviciu și dependințe în Calea Victoriei (cu adresa nr. 15/694 din 21.04.1993) și pentru care, la aceeași dată, ICRAI Herăstrău i-a încheiat contractul de închiriere (nr. 28150) în care nu se menționează, însă, calitatea de locuință de serviciu. În lipsa acestei mențiuni, locuința a putut fi păstrată și după ce titularul nu a mai deținut funcția de secretar general al Guvernului.

Acțiunea 3

Obsesia foștilor nomenclaturiști și securiști reciclați în PDSR era legată de vilele vechi, din perioada interbelică. Ideea că proprietarii și le-ar putea recăpăta îi umplea de furie. Mai ales că, prin 1995, se mai găseau, totuși, unii judecători care începuseră să dea sentințe de retrocedare a caselor abuziv confiscate. Într-unul dintre accesele sale de mânie proletară, Președintele Ion Iliescu pune la colț Justiția pentru aceste hotărâri și, imediat, servilul Procuror General Vasile Manea Drăgulin introduce recursuri în anulare la Curtea Supremă de Justiție împotriva tuturor hotărârilor definitive prin care se dispusese retrocedarea caselor către proprietarii lor. Curtea Supremă de Justiție, sub conducerea la fel de servilului președinte Gheorghe Uglean, decide în plen, cu majoritate de voturi, că acțiunile de retrocedare nu sunt admisibile și, ca atare, toate cererile vor fi respinse. A fost o dovadă clară de încălcare a separației puterilor în stat și a independenței Justiției, printr-o comandă politică venită de la Președintele țării, adică tocmai de la acea autoritate care, conform Constituției, trebuie să fie garantul separației puterilor, al independenței Justiției și al bunei funcționări a instituțiilor statului.

Acțiunea 4

În momentul în care se apropie alegerile parlamentare și prezidențiale din 1996 și apare perspectiva, chiar slabă, ca ele să fie câștigate de reprezentanții CDR, începe o altă manevră: vechi case naționalizate și alte vile aflate în

administrarea Regiei Protocolului de Stat (spre a fi utilizate ca locuințe de serviciu pentru demnitarii detașați din provincie în București) și a LOCATO (case naționalizate utilizate ca sedii pentru ambasade și locuințe pentru personalul diplomatic) sunt transferate la Primărie pentru a putea fi cumpărate de nomenclatura pesedistă.

În campania din '96, i-am reproșat Președintelui Iliescu că și-a cumpărat o locuință în aceste condiții. Nu pentru că a beneficiat de o casă obținută la un preț scăzut, în fond avea tot dreptul la o reședință. Ci, pentru că, acceptând Lista prezentată de Guvern în care fusese trecut pe primul loc, a ratificat abuzuri grave pe seama nesocotirii drepturilor foștilor proprietari.

1997 - 2000:

Altă mentalitate, alte atitudini

În contextul descris, este de menționat că, deși, conform legii, aveau dreptul la o reședință pe durata funcției, președintele Senatului Mircea Ionescu Quintus și președintele Camerei Deputaților Ion Diaconescu, primul ministru Radu Vasile și primul ministru Mugur Isărescu nu au beneficiat de reședințe oficiale, rămânând să domicilieze în vechile lor locuințe (care, în cazul președintelui Ion Diaconescu, însemna un apartament de două camere într-un bloc construit înainte de '89). Aș adăuga că fostul prim-ministru Victor Ciorbea a părăsit reședința oficială la o zi după încetarea funcției, revenind în apartamentul său de la bloc și că eu însumi, cu două săptămâni înainte de încheierea mandatului, m-am mutat într-o locuință cu chirie la un particular, ceea ce a fost considerat o naivitate, tratată mai mult în bătaie de joc.

2000 - 2004:

Tranzacții frauduloase în cascadă

Rețelele de tranzacții imobiliare au luat avânt, căpătând cu adevărat caracterul unei mafii care cuprinde membri corupți ai administrației centrale și locale, justiției, poliției și reprezentanți ai lumii interlope, cămătari și recuperatori. Unul dintre centrele naționale a devenit Primăria municipiului București, unde, sub mandatul lui Traian Băsescu, jonglerile unor directori au atins o culme greu de imaginat.

Ministrii Guvernului Năstase nu se lasă mai prejos, intrând într-o competiție frenetică cu prefecții și primarii locali pentru achiziționarea cât mai multor valori imobiliare la prețuri cât mai mici - când le cumpără - și cât mai mari - când le vând.

Cazul Vasile Turcu - ICRAL

Vasile Turcu este beneficiarul privatizării, după 2001, a jumătate dintre fostele ICRAL-uri din București: ROM VIAL SA, (fostul ICRAL sector 1), ORIZONT (fostul ICRAL sector 6) și TITAN AL (fostul ICRAL sector 3). Acestea sunt întreprinderi care se ocupă de administrarea unor clădiri aflate în proprietatea municipiului București, astfel că patronul firmelor ORIZONT, ROM VIAL și TITAN AL primește un comision din chiria plătită de cei care locuiesc în aceste clădiri. În plus, primește și bani mulți din bugetul Primăriei, prin intermediul Administrației Fondului Imobiliar (AFI), pentru realizarea unor lucrări de modernizare și reparații ale clădirilor pe care le are în administrare. În afara acestor venituri sigure, grație privatizării, Vasile Turcu a devenit și proprietar peste o serie de clădiri și terenuri din patrimoniul fostelor ICRAL-uri.

Afacerea a fost pregătită din timp de conducerea APAPS. În 2002, prin Ordinul 88 din 27 septembrie, ministrul Ovidiu Mușetescu a pus sub administrare specială ICRAL-ul TITAN AL. Administrarea specială presupunea că firma este într-o criză profundă. În realitate, la acea dată TITAN AL înregistra profit, astfel că punerea sub adminis-

trare specială nu a fost decât o manevră a conducerii APAPS pentru a scădea substanțial valoarea de piață a firmei. Apoi, APAPS a publicat anunțul de oferte pentru privatizarea TITAN AL în care a stabilit o serie de condiții restrictive, menite să îndepărteze posibili concurenți ai firmei favorite. Odată terenul pregătit de Ovidiu Mușetescu și oamenii săi, Romconstruct, firma lui Vasile Turcu, a obținut, în urma licitației desfășurate în noiembrie 2003, 86% din acțiunile TITAN AL.

Suma primită de APAPS pentru TITAN AL este ridicolă. Vasile Turcu a cumpărat cele 86% din acțiuni cu doar 70.000 euro, reprezentând mai puțin de 5% din valoarea patrimoniului acestei firme. Plătind 70.000 euro, Vasile Turcu a primit de la ministrul PSD un bloc cu 5 nivele în centrul Bucureștiului, pe strada Hristo Botev nr. 15A; o clădire pe strada Lăcrămioarei nr. 56; un depozit pe strada Industriilor nr. 50 și un depozit pe strada Vălsănești. Numai blocul de pe Hristo Botev, care este și sediul firmei TITAN AL, valorează peste un milion de euro, adică de 14 ori mai mult decât suma plătită de Vasile Turcu pentru achiziționarea întregii societăți.

Cine este Vasile Turcu?

Vasile Turcu face parte din delegațiile oficiale care îl însoțesc pe Președintele Ion Iliescu în vizitele în străinătate. În 7 februarie 2004, Președintele Ion Iliescu l-a decorat pe Vasile Turcu cu Ordinul Meritul Cultural (?!) în grad de ofițer (recompensându-l pentru statutul de sponsor fruntaș al PSD).

Firma lui Vasile Turcu, Romconstruct, este una dintre beneficiarele principale ale contractelor de lucrări publice din 2001 încoace. Doar pentru lucrările de renovare a Muzeului Național de Istorie a României, firma lui Vasile Turcu a încasat în 2002 peste 91 miliarde lei (aproximativ 3 milioane euro).

**Cazul
Gigi Becali
- Băneasa**

În 1995, oierul Gigi Becali* a cumpărat suprafețe masive de teren în Ștefăneștii de Jos, din loturile împărțite de primarul Gheorghe Rababoc (PSD) în baza Legii 18. Rababoc și Becali sunt prieteni de familie, primarul folosind, tot din 1995, un Jeep înregistrat pe numele lui Gigi Becali. Rababoc era cumnatul generalului Cioflină, șeful Statului Major General, prin care s-a demarat schimbul de terenuri dintre Becali și Ministerul Apărării Naționale. Treimea Becali - Rababoc - Cioflină, din a cărei colaborare s-au născut milioanele actualului patron de club fotbalistic și de partid politic, a acționat rapid.

După ce, în februarie 1995, primarul Rababoc împrăștiase, în baza Legii fondului funciar, numeroase familii de romi, acestea au fost convinse să-și vândă loturile lui Gigi Becali pe sume infime. De la 420 de familii, câte au fost împrăștiate atunci, s-au strâns cam 120 de ha (din cele aproximativ 400 ha câte a reușit să adune Becali la Ștefăneștii de Jos, Tunari, Pipera).

Schimbul de terenuri cu Armata a început în 1996, când șeful Statului Major, generalul Dumitru Cioflină, a înaintat Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) un memoriu prin care solicita obținerea în schimbul terenurilor de la Băneasa a unor terenuri cu o suprafață similară în Ștefănești pentru o unitate de infanterie, fără a lua în considerare că valoarea celor pe care MAPN urma să le cedeze în Băneasa era mult mai mare decât cea a tarlalelor din Ștefăneștii de Jos. În dosarul întocmit de Parchetul Militar, prejudiciul a fost estimat la 11 milioane dolari.

**Cazul
Oarja
- Bradu**

În 1993, un grup de țărani din comuna Oarja, județul Argeș, au primit titlurile de proprietate a terenurilor care le aparținuseră lor sau părinților lor și care le fuseseră luate de comuniști.

* În 2004, Gigi Becali are o avere apreciată la 200 milioane dolari (vezi revista Capital, 2004, top 300). este patronul unui mare club de fotbal, președinte de partid și candidat la Presedinția României.

În septembrie 2001, aflându-se ca o firmă multinațională vrea să cumpere un teren în zona autostrăzii București - Pitești, sub protecția prefectului (PSD) al județului Argeș, printr-o înțelegere între doi primari (PSD), respectivele terenuri sunt trecute de la comuna Oarja la comuna vecină Bradu. Primarul comunei Bradu, Costel Zamfir, ignorând titlurile proprietarilor de drept ai terenurilor, le atribuie altor persoane. După numai câteva luni, în noiembrie și decembrie 2001, o tânără de 18 ani, care locuiește în cartierul Primăverii din București, cumpără respectivele terenuri de la persoanele care le primiseră ilegal și le vinde, apoi, companiei multinaționale pentru 1.343.688 euro.

Este foarte greu de crezut că tânăra Alexandra Pietraru este un Bill Gates al afacerilor imobiliare. Mai degrabă este vorba despre o afacere dubioasă în care s-au implicat prefectul PSD al județului Argeș, primarii PSD din Oarja și Bradu, și o persoană de acoperire din București.

În iulie 2003, primarul Bacăului, Dumitru Sechelariu, s-a îmbogățit, cu ajutorul Consiliului local, cu aproape 4 ha teren din domeniul public. În doar câteva minute, prin patru hotărâri ale Consiliului local Bacău, votate în unanimitate, un teren central de 38.463 metri pătrați a ajuns în mâinile primarului.

Prin prima hotărâre, trei terenuri de sport, administrate până atunci de Liceul sportiv din Bacău și însumând 24.730 mp, au trecut la municipalitate, liceul primind în schimb alte trei terenuri în suprafață de numai 16.000 mp.

A doua hotărâre de consiliu a decis ca terenul de 24.730 mp să treacă din domeniul public în domeniul privat al municipității, pentru "construirea unui complex comercial, obiectiv absolut necesar, care lipsește în acest moment, într-o zonă cu o mare densitate de locuitori." Argument: "trecerea din domeniul public în domeniul privat deschide

**Cazul
Sechelariu
- Bacău**

posibilitatea colaborării cu un potențial investitor, în vederea ridicării unui asemenea obiectiv".

A treia hotărâre a făcut ca terenul abia intrat în proprietatea privată a Consiliului și care deschidea "posibilitatea unei colaborări cu un potențial investitor" să fie atribuit Fabricii Letea, al cărei patron este Dumitru Sechelariu. La cei 24.730 mp, cât însumau cele trei terenuri de sport, consilierii au adăugat și suprafața pe care se afla Orașelul copiilor. Astfel, Consiliul local Bacău a cedat Societății Letea, aparținând primarului Sechelariu, o suprafață de 31.857 mp, evaluată oficial la 32.146.337.296 lei, primind în schimb baza sportivă Letea în suprafață de 58.329 mp plus construcții aferente în valoare de 32.424.031.207 lei. Cum însă grosul bunurilor îl constituie terenurile și ținând cont că agenții imobiliari afirmă că în zona Letea terenul se vinde cu cel mult 5 dolari/mp, suma pare supraevaluată.

O a patra hotărâre a statuat cedarea de către Consiliul local Bacău a două terenuri de tenis, din strada Pictor Aman, însumând 5.606 mp, cu o valoare de 5.656.915.671 lei. În schimbul lor, Letea a oferit o grădiniță ocupând o suprafață de 3.488 mp și un alt teren de 7.320 mp. Valoarea totală a bunurilor transmise de Letea a fost evaluată la 6.170.960.495 lei.

Deși, la prima vedere, schimburile par echitabile, realitatea este alta. Un metru pătrat de teren în zona centrală a orașului costă în jur de 30-50 de dolari, în funcție de vecini, utilități etc., astfel că terenul dobândit de fostul primar Sechelariu valorează în jur de 1.200.000 dolari, în timp ce terenul din zona unde se află Fabrica Letea nu depășește 5 dolari pe metru pătrat, adică un preț total de cel mult 200.000 dolari. Așadar, un profit de cel puțin 1 milion de dolari realizat de baronul PSD, Dumitru Sechelariu, în câteva minute.

Hotărârile, inițiate de consilierii PSD, au fost votate și de consilierii PRM, PNL, PD. În unanimitate!

Speculații în dauna banilor publici

După ingineriile financiare, care au falimentat o serie de bănci în timpul guvernării PDSR din 1992-1996, sub noua guvernare PSD s-a realizat un "salt calitativ" spre o serie de inginerii imobiliare pe seama banilor publici administrații de diferite instituții centrale și locale.

Case de pensii și inspectorate teritoriale de muncă s-au specializat în tranzacții imobiliare, cumpărând clădiri și terenuri la prețuri supraevaluate de la persoane fizice sau mici SRL-uri, care le achiziționaseră cu puțin timp în urmă, de regulă de la stat, pe prețuri mult mai mici.

În luna septembrie 2002, Casa Națională de Pensii și Asigurări Sociale (CNPAS), al cărei președinte era Petre Ciotlos, care ocupa în același timp și funcția de secretar de stat în cadrul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, a cumpărat de la SC Frottierex, fosta Suveica, o clădire împreună cu terenul aferent, precum și o hală, în Bd. Lacul Tei nr. 17, cu suma de 3,9 milioane dolari, hala urmând să servească drept depozit pentru arhiva Casei Naționale. Deși motivația inițială pentru cheltuirea de la buget a acestei sume uriașe a fost nevoia urgentă de spațiu, imediat după achiziționare, Casa de Pensii a demolat hala, lucrare care a mai costat aproximativ 200.000 dolari.

83 milioane lei deturnați din fondurile de asigurări sociale

Ulterior, CNPAS a închiriat o altă hală, tot de la SC Frottierex, de 2.000 mp, pentru care actualul președinte al Casei Naționale de Pensii, Ion Giurescu, care este și secretar de stat în Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, și președinte al Consiliului Economic și Social, continuă să plătească o chirie anuală de 100.000 dolari. Toate aceste sume, puse cap la cap, duc la un rezultat halucinant: Casa de Pensii a plătit metrul pătrat cu peste 1.000 dolari, în condițiile în care prețul pentru metrul pătrat de teren în București era, atunci, de 300-600 dolari.

Abuzurile au fost confirmate de Curtea de Conturi, care

a stabilit că bugetul asigurărilor sociale a fost prejudiciat cu 83 miliarde lei. Prin urmare, fiecărui pensionar din București i-au fost scoși din buzunar 200.000 lei, adică de patru ori mai mult decât anunțata indexare cu 50.000 lei a pensiilor.

**Preț de
achiziție de
5 ori mai
mare decât
prețul zilei**

O situație similară a avut loc la Galați. Acolo, Casa județeană de pensii, reprezentată de directorul general Modiga Georgeta, a cumpărat în luna noiembrie 2002 imobilul din strada Științei nr. 97, compus din parter plus patru etaje, însumând 2.264 mp, plătind 21 miliarde lei. În condițiile în care, astăzi, valoarea din zonă a unui metru pătrat construit este de circa 60 dolari (pentru o clădire veche), prețul pieței pentru respectivul imobil nu putea depăși 140.000 dolari, adică circa 4 miliarde lei, fiind de cinci ori mai mic decât suma plătită de Casa județeană de pensii Galați, în 2002.

**De la 5 la
7,7 miliarde
lei**

La Târgoviște, Inspectoratul Teritorial de Muncă Dâmbovița, reprezentat de inspectorul șef Vlad Călin Decebal, membru PSD, a achiziționat, în luna octombrie 2002, un imobil de 696 mp, plătind suma de 7,7 miliarde lei. Respectivul imobil fusese cumpărat prin licitație, cu numai două luni înainte, în urma închiderii băncii Bankcoop SA, pentru numai 5 miliarde lei.

**Supraevaluare
cu
4,6 miliarde
lei**

În anul 2002, Agenția Municipală de Ocupare a Forței de Muncă București a achiziționat un imobil pentru sectorul 5, al cărui preț a fost supraevaluat cu 4,6 miliarde lei. Directorul general executiv al Agenției este Dumitru Pelican, care, până în mai 2001, a fost consilierul pe probleme de muncă și asistență socială al ministrului Marian Sârbu.

DEMONSTRAREA TEZEI

1990 - 1996:

Acapararea economiei de către vechile structuri comuniste

Între ianuarie 1990 și decembrie 1996, avuția națională a României a fost jefuită și cea mai mare parte a economiei a fost distrusă. Acest proces devastator a atins toate segmentele vitale ale țării: energetic, alimentar, financiar-bancar, al transporturilor și al industriei de apărare. În raportul pe anul 1994, prezentat în fața Parlamentului României, privitor la amenințarea la adresa securității naționale, însuși directorul SRI, Virgil Măgureanu, a fost obligat să estimeze dimensiunea afacerilor oneroase și banilor murdari ca reprezentând 38% din produsul național brut.

O asemenea dramă nu ar fi fost posibilă dacă mulți dintre cei care au condus statul român în primii șapte ani ai tranziției nu ar fi fost complici direcți sau indirecti ai acestui mare jaf; dacă ei nu ar fi favorizat marii infractori, trădând interesele fundamentale ale țării. Cei care au condus au fost orbiți de dorința câștigului rapid sau au acceptat această situație. Bani, care ar fi trebuit să ajungă la bugetul sănătății, al învățământului, al cercetării, al protecției sociale, al armatei, au umplut buzunarele celor din vârf, în paguba cetățenilor de rând.

În volumul *Stâlpii noii puteri în România**, Silviu Brucan, preluând de la Voltaire sintagma *Le corridor de la tentation*, ajunge la concluzia că, în România perioadei de tranziție post-comunistă, au funcționat mai multe coridoare ale tentației, între care: Coridorul CEPEX; Coridorul Export-Import; Coridorul Directocrației; Coridorul Bancar, care au condus la acapararea unei mari părți a economiei de către exponenți ai vechilor structuri.

**Coridoarele
și stâlpii
puterii**

* Editura Nemira, București, 1996

Coridorul CEPEX

Membrii Comitetului Politic Executiv al Partidului Comunist Român, scrie Silviu Brucan - care știe ce spune -, nu-și puteau permite să se implice direct în afaceri, deoarece Ceaușescu nu tolera așa ceva. Ei recurgeau la rubedenii, pentru că nepotismul era în floare; chiar și depunerile la CEC se făceau pe numele soțiilor, fiilor sau fiicelor, ginerelui sau nepoților pe a căror discreție puteau conta. De aceea, procurorii care au anchetat cazurile membrilor CEPEX nu prea au găsit conturi la CEC pe numele acuzaților și au notat în dreptul lor: fără avere. În schimb, apropiații lor au excelat în afaceri. Câteva exemple:

Rubedeniile

- Badea Dincă, ginerele lui Ion Dincă (membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR), a fost până în 1990 directorul Institutului Român de Informatică (care gestiona importul de produse electronice). A fondat Computerland, specializat în calculatoare și fotocopiatoare.

- Gabriel Popoviciu, ginere al aceluiași Ion Dincă (zis Teleagă), a înființat Allrom, specializat în cântare electronice și, împreună cu Badea Dincă, a devenit patron la Pizza Hut - România.

- Marius Țârlea, ginerele lui Ion Ceaușescu (frate cu Nicolae Ceaușescu și prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării), a înființat, la Zürich, în Elveția, firma Manel Finanz AG cu un capital de circa 9 milioane franci elvețieni și, la București, Columna Bank, cu capital româno-elvețian.

- Vasile Bostan, președintele Asociației Studenților Comuniști din București, apropiat de Nicu Ceaușescu, a devenit președinte la Columna Bank.

- Aurel Borșan, directorul Biroului de Turism pentru Tineret (BTT) înainte și după '89, a inițiat pe bandă șapte societăți cu răspundere limitată (SRL), între care Dacia Felix Tour (1992), în care a atras ca acționari toți directorii BTT din județe. A investit 2.850.000 lei în această societate care avea același obiect de activitate ca BTT și, în plus, "cumpărarea de acțiuni BTT".

Silviu Brucan conchide: "Să recunoaștem că schimbul de mâine al partidului, cum numea Ceaușescu UTC-ul, și-a binemeritat rolul istoric".

Coridorul Import - Export

"Sectorul comerțului exterior a manipulat în cinci ani de la revoluție operațiuni în valoare de peste 80 miliarde dolari. Numai într-un singur an, 1995, schimburile comerciale ale României au depășit 17 miliarde dolari. În termeni de personal, acest sector era în 1990 cel mai calificat și mai bine echipat pentru economia de piață. Oamenii lui călătoriseră în Occident și în Lumea a Treia, își frecaseră coatele cu mari bancheri, industriași și oameni de afaceri, vorbeau curent limbi străine și cunoșteau regulile jocului pe piața mondială. De aceea, nu-i de mirare că după '89 ei au tras cele mai spectaculoase "tunuri" din istoria capitalismului sălbatic român".

În anii '80, funcționau în România 46 întreprinderi de comerț exterior a căror principală sursă de venit era "comisionul pe care-l încasau la fiecare operațiune în care acționau ca intermediar între firmele de stat românești și cele străine. (...) Aceste întreprinderi nu dispuneau de importante valori imobiliare, fonduri fixe sau capital social, așa încât, după '89, majoritatea s-au privatizat ușor prin metoda MEBO, oamenii din conducerea lor rămânând aceiași. De fapt, principalul lor capital erau relațiile cu firmele străine și cu uzinele românești specializate în producția de export și acel *savoir faire* pe care-l deprinseseră de-a lungul anilor de comerț exterior.

Foștii directori generali și asociații lor au reușit să-și perpetueze monopolul asupra ramurii respective în materie de import-export printr-un model în patru timpi. Prima mișcare: privatizarea. A doua: contactarea fabricilor românești și cointeresarea directorilor acestora să continue a produce articole cerute pe piețe străine și să le exporte prin intermediul lor. A treia: contactarea firmelor-client străine în vederea prelungirii contractelor. A patra: reluarea

**Comisionul
și milionul**

**Model
în 4 timpi**

legăturii cu banca românească sau străină, care finanțase în trecut operațiunea, pentru a convinge conducerea lor să repete figura în noile condiții. Fiecare din ultimele trei mișcări se derula cu succes datorită "cointeresării" celor care luau deciziile. În multe cazuri, directorii generali ai întreprinderii de comerț exterior au cumpărat pachete de acțiuni ale fabricilor producătoare, dobândind astfel controlul asupra acestora, iar uneori s-au înfipt în consiliile de administrație ale băncilor".

Tunurile și tunarii

Dintre exemplele oferite de Silviu Brucan citez:

- Petru Crișan: În decembrie 1989 era director general la Românoexport, în 1990 a privatizat întreprinderea, asigurându-și 55,9% din capitalul social. Apoi a acaparat două firme-client, SC Duras-Nehoiu și Tricomontana SA, tot din Nehoiu, ambele profilate pe exportul spre firmele străine cu care Crișan avea vechi relații de afaceri. Treptat, Crișan a devenit acționar la încă 14 întreprinderi în relație cu firmamamă Românoexport care, în 1994, figura în Registrul Comerțului cu 54 miliarde cifră de afaceri. În 1995, Petru Crișan a fost numit ministru al Comerțului în Guvernul Văcăroiu, unde, între altele, era abilitat să aprobe licențe de export și import. Premierul Văcăroiu (ca și Președintele Iliescu) l-a apărut până în ultima clipă pe ministrul Comerțului, Petru Crișan, deși acesta fusese demascată în presă ca fiind în conflict de interese în dubla sa calitate de responsabil al licențelor și de proprietar sau administrator a 16 firme de comerț exterior.

- Victor Athanasie Stănculescu: În 1959, ca șef al Secției de Înzestrare a Armatei din Marele Stat-Major, avansat în 1980 șef al Departamentului de Înzestrare a Armatei, s-a ocupat intens de exportul și importul de armament. Cu relațiile create în Occident, el devine după '89 reprezentantul marelui concern englez Bali, înființând la București firma Bali Trading Co., cu o cifră de afaceri de 20- 22 milioane dolari în 1991 și 155 milioane dolari în 1992. În asociere cu Kay International din Londra, broker al companiei Lloyds, înființează Asigurarea Anglo-Română, asigurări navale, aviatice și altele.

- Dan Voiculescu, după ani lucrați înainte de 1989 pentru celebra firmă Crescent din Cipru și la Vitrocim - București, începând cu 1990, exportă masiv ciment pe cont propriu, construiește uzina de mecanică fină Grivco, tipografia Intact, ziarul Jurnalul Național, postul de televiziune Antena 1.

- Viorel Cataramă se ocupa la ICE Tehnoforestexport de export de mobilă în Occident până în 1990, când înființează propria sa societate - Elvila SRL - și fabrica de mobilă pentru export Elmoberom, urmate de Relaxa și Elbombix.

- George Constantin Păunescu, fost șef al Agenției Comerciale a României la Milano și apoi director în Ministerul Comerțului Exterior, înființează în 1991 firmele Ages SRL și Poolgec, iar împreună cu fratele său Viorel Păunescu, patronul Melody Bar, obțin controlul asupra hotelurilor Intercontinental și Lido din București, Rex - Mamaia ș.a. Achiziționează 24 avioane canadiene pentru compania Dac-Air. Devine președintele Uniunii Generale a Industriașilor din România (UGIR).

Dan Voiculescu - Crescent: O autobiografie romanțată

În zilele imediat următoare lui 22 decembrie 1989, un avion aterizează pe aeroportul Otopeni. La bordul avionului se afla un om de afaceri egiptean, Berti Habib, care vine în România îngrijorat de ce s-ar putea întâmpla, după căderea regimului Ceaușescu, cu un partener de afaceri român. Berti Habib descinde la Otopeni, se întâlnește cu partenerul său, îl ia în brațe plângând și îi propune să îl salveze de revoluționari, trecându-l cu mașina în Iugoslavia. Omul de afaceri român își liniștește prietenul, asigurându-l că este în siguranță, iar egipteanul părăsește țara după câteva ore.

Omul de afaceri român pe care căderea lui Ceaușescu îl pune în pericol este Dan Voiculescu. Și, oricât de ciudat ar părea, acest episod de "solidaritate impresionantă" este povestit chiar de Dan Voiculescu într-o carte autobiografică.*

Apărut la editura *Jurnalul*, care îi aparține lui Dan Voiculescu, volumul

* Dan Voiculescu, *Adevărul despre Crescent*, Editura Jurnalul, București, 1999, p. 53

Adevarul despre Crescent a trecut neobservat de ziariști și politicieni, sau de cei interesați de istoria recentă a României. Titluri de capitate ca "Mama cloșcă grijulie", "Copilul Dan" sau "Emanciparea prin hochei" au descurajat, probabil, mulți cititori ai mărturisirilor lui Dan Voiculescu. O lectură atentă dezvăluie că, departe de a fi autobiografia unui "precursor al capitalismului respectabil, nimerit din întâmplare în ceața bănuielilor", cum ne asigură Petre Mihai Băcanu pe coperta a patra a cărții, *Adevărul despre Crescent* oferă nenumărate argumente pentru a demonstra contrariul: Dan Voiculescu a făcut avere din afaceri cu banii Securității comuniste.

AVS la VITROCIM

În 1969, imediat după terminarea facultății, Dan Voiculescu este angajat ca economist stagiar la TEHNO-FORESTEXPORT; în 1970 se transferă la Întreprinderea de Comerț Exterior (ICE) VITROCIM; în 1978 este numit șef al serviciului operațiuni de Aport Valutar Special (AVS) din cadrul ICE VITROCIM.

În cadrul unei campanii de presă menite să demonstreze buna credință a patronului sau, cotidianul lui Dan Voiculescu, *Jurnalul național*, a publicat, la 10 mai 2004, un material semnat de Liviu Turcu. Fost maior în Direcția de Informații Externe, Liviu Turcu a primit, în ianuarie 1989, azil politic în Statele Unite, fiind ulterior condamnat la moarte de Justiția comunistă. Ca toate demersurile făcute de Dan Voiculescu pentru a demonstra că nu are nici o legătură cu Securitatea, și campania *Jurnalului național* nu face decât să ofere noi argumente care susțin contrariul.

Liviu Turcu dezvăluie mecanismul operațiunilor AVS, prin care regimul Ceaușescu era alimentat cu substanțiale sume în devize de lucrătorii Securității. El povesteste că, potrivit Ordinului 000320 revizuit și aprobat personal de Nicolae Ceaușescu, operațiune de tip AVS era și "obținerea de comisioane confidențiale cu prilejul negocierii contractelor comerciale oficiale de import-export în țară și străinătate; de regulă, aceste comisioane erau asigurate prin protocoale confidențiale separate de contractele propriu-zise."*

* Liviu Turcu în *Jurnalul național* din 10 mai 2004.

Cu astfel de operațiuni s-a ocupat și Dan Voiculescu, începând din 1978, la VITROCIM.

În 1982, Dan Voiculescu înființează, în România, reprezentanța CRESCENT, obținând acordul Securității pentru a trece de la VITROCIM la CRESCENT, ca reprezentant și director general al acestei firme în România. Citez: "Oferta era foarte interesantă, așa că iau din nou drumul ARGUS-ului unde trebuie să refac toată procedura de înființare a reprezentanței. Trece timpul de gestație necesar și se naște reprezentanța. Dar, dacă problema reprezentanței e rezolvată, nu e rezolvată și cea a reprezentantului: trebuia să primesc o aprobare pentru a ocupa postul. /.../ Vorbesc cu omul pe față: uite, dacă mi se aprobă să fiu reprezentant, îți las ție șefia serviciului de aport valutar, toata lumea-i mulțumită. Omul se dovedeste interesat, fac altă cerere pe care, de astă dată, doamna ministru scrie "Da", îl cheama pe securistul Ministerului Comerțului care aprobă și el, și devin reprezentantul firmei Crescent în România".*

La 1 martie 1982, Dan Voiculescu este transferat la Oficiul ARGUS, firma de comerț exterior a Securității, unde erau angajați românii care lucrau pentru companii din străinătate. Deși reprezentant al CRESCENT, el rămâne angajat cu carte de muncă al Oficiului ARGUS, până în 1990, având un salariu de cca. 6.000 de lei pe lună.

Firma CRESCENT Commercial & Maritime LTD a fost înființată în noiembrie 1980 în orașul Pireu (Grecia), fiind condusă de Fouad Michael Sanbar, cetățean grec de origine libaneză. În 1984, când acesta este pus sub urmărire de serviciile secrete grecești, existând informații privind legăturile acestuia cu Organizația pentru Eliberarea Palestinei, firma din Grecia este înlocuită cu un nou CRESCENT, înființat în Cipru de John Edgington, cetățean britanic cu domiciliul în Austria. Reprezentant în România rămâne Dan Voiculescu,

Triunghiul CRESCENT

* Dan Voiculescu, op. cit. p. 40.

iar John Edgington se dovedește a fi doar proprietarul de fațadă. Chiar în momentul înființării CRESCENT Cipru, el semnează o procură de transfer al acțiunilor pe care o dă spre păstrare lui Dan Voiculescu.* Practic, Dan Voiculescu controla în totalitate operațiunile CRESCENT.

DUNĂREA Securității

Până în 1989, CRESCENT a fost principalul partener de afaceri al ICE DUNĂREA, de fapt, o unitate militară în cadrul Securității - UM 0107.

"Tocmai în ideea plății rapide - exagerat de rapide, cum s-a văzut ulterior - a datoriei externe, a fost înființată întreprinderea "Dunărea" în subordinea Securității. Aceasta a angajat ././ o serie de specialiști din comerțul exterior, care lucrau încadrați de securiști, obținând venituri care se vărsau într-un cont special din BRCE destinat plății datoriei externe. ././ Și cine altcineva decât Securitatea putea fi investită cu încrederea că va ține sub control aportul valutar? De aceea s-a înființat "Dunărea", a fost dotată cu personal, i s-a pus la dispoziție un fond de marfă și a fost lansată în afaceri".**

Încrederea pe care Securitatea o avea în firma CRESCENT era maximă. În 1988, de pildă, 66,98% din totalul exporturilor făcute de DUNĂREA s-a realizat prin intermediul CRESCENT.

Se ridică, desigur, întrebarea, de ce firma de comerț exterior ICE DUNĂREA avea nevoie de un intermediar din Cipru pentru a exporta mărfuri românești? Foarte probabil, răspunsul la această întrebare îl dau "comisioanele" despre care vorbește Liviu Turcu și dorința Securității de a crea posibilitatea transferului unor sume importante în conturi din străinătate care să fie complet în afara controlului oricărei autorități din România.

* În mai 1990, intervievat în cadrul investigațiilor demarate de firma de detectivi canadieni "Peat Marwick Thome" (PMT), care a fost angajată de Guvernul României să dea de urma conturilor Securității, Fouad Sanbar recunoaște existența acestei procuri.

** Dan Voiculescu, op. cit, pag. 42

Dan Voiculescu recunoaște că operațiunile pe care le efectua necesitau aprobarea ofițerilor de Securitate de la CRESCENT.* Mai mult, Dan Voiculescu însuși participa la negocieri de afaceri în numele ICE DUNĂREA.

În 1990, John Edgington renunță la CRESCENT și proprietar redevine Fouad Sanbar. Procura în alb, pe care o semnase Edgington, este înlocuită de Sanbar cu un testament prin care, după moartea sa, firma CRESCENT îi rămâne lui Dan Voiculescu. Abia după moartea lui Dan Voiculescu, bunurile firmei vor fi transformate în lichidități, o parte dintre acestea urmând să ajungă la urmașii lui Fouad Sanbar.** La 1 iunie 1990, Dan Voiculescu se transferă de la ARGUS la firma CRESCENT Commercial & Maritime LTD în funcția de director general.***

Patron prin testament

Dan Voiculescu, care până în 1989 avusese un salariu lunar de 6.000 lei, ajunge să aibă în 1999, după propria mărturisire, "aproximativ 200 milioane dolari SUA".****

* "Bineînțeles că pe lângă raporturile de bună colaborare care se dezvoltaseră cu sistemul de comerț exterior - inclusiv cu "Dunărea" - mai întâlneam și multe "tălpi". /.../ Un șef de serviciu de la aceeași "Dunărea", de exemplu, refuza cu obstinație să ne dea o aprobare vizând o anumită afacere", Dan Voiculescu, op. cit. p. 43

** "... rămânea de găsit o soluție pentru a doua frământare - obligația morală a domnului Fouad Sanbar față de colectivul de la București. Astfel a apărut un testament al acestuia, care a intrat în vigoare în anul 1995, odată cu trecerea în neființă a domnului Sanbar. Conform acestuia, toate bunurile firmei Crescent - Cipru vor fi transformate în lichidități în momentul în care protectorul testamentului, respectiv subsemnatul, îl va urma în eternitate pe binefăcătorul său. Sumele astfel obținute vor fi distribuite în mod echitabil între membrii familiei sale, salariații Crescent - Cipru și o fundație perenă, conform ultimei dorințe a domnului Fouad Sanbar", Dan Voiculescu, op. cit., pag. 44

*** Imediat după revoluție, Dan Voiculescu se confrunta cu primele acuzații referitoare la legătura sa cu Securitatea: "Spre exemplu, prin luna ianuarie (1990 n.n.), trebuia să mă mut într-un bloc din Kiseleff, populat de nomenclaturiști. Păliți peste noapte de un val de disidență "post faestum", unii dintre aceștia, familia D. m-au împiedicat să-mi ocup apartamentul pe motivul că "nu primesc securiști în bloc". Drăguții de ei, nu acceptau să fie vecini cu oricine! Cu foști membri CC da, cu foști miniștri da, cu foști ambasadori da, dar cu foști securiști - cum mă etichetaseră, din senin și fără noima - nu!", Dan Voiculescu, op. cit., pag. 52.

**** Dan Voiculescu, op. cit., pag. 136

Coridorul Directocrației

Noua simbioză

Termenul Directocrație a fost lansat de Andrei Cornea și "presupune deținerea în aceleași mâini a administrației întreprinderilor de stat și a celei a unor firme private". Sectorul de stat a fost folosit, spune Brucan, "drept sursă de aprovizionare de materii prime și de facilități pentru un sector privat independent, prin intermediul căruia, însă, se obțin venituri considerabile. Direct sau prin intermediul propriilor familii, al rudelor, prietenilor etc., uzând de relații, o mulțime de directori, de birocrați din sectorul de stat, de reprezentanți ai FPP și FPS dețin firme sau acțiuni în sectorul privat. În același timp, prin faptul că reprezintă interesele statului în economie, ei au relații strânse cu administrația departamentală, cu ministerele sau cu administrația locală".

Silviu Brucan consideră că **"simbiozei politice dintre stat și partid din timpul lui Ceaușescu i-a luat locul simbioza economică dintre stat și sectorul privat (s.n.)**. Tranziția s-a efectuat rapid și fără dificultăți sau rezistențe pentru simplul motiv că oamenii care au reprezentat statul și atunci (în timpul lui Ceaușescu n.n.), și acum (în timpul lui Ion Iliescu n.n.), sunt aceiași". Câteva exemple oferite de Silviu Brucan:

Din buzunarul stâng și buzunarul drept

● Traian Ciubotaru, director general, și Ion Iordan, contabil-șef ai firmei S.C. Metalochimica S.A. din Iași, au virat pe credit mărfuri în valoare de zeci de milioane (citește azi miliarde)* firmelor particulare create ad-hoc: Util Casnic SRL și Tersatex SRL, prima aparținând Elenei Ciubotaru, soția directorului general, a doua Silviei Iordan, soția contabilului-șef, fără a primi nimic în schimb. În timp ce cele două firme particulare au prosperat, Metalochimica a ajuns pe butuci.

* Pentru Silviu Brucan, "azi" înseamnă 1996. Astăzi (2004), suma trebuie "citită": zeci de miliarde lei, adică sute de mii de dolari. Iată cum, dintr-un singur exemplu, putem realiza dimensiunea uriașă a unui jaf sistematic, altfel de neimaginat.

- Nicolae Boambeș, director al S.C. IMUC S.A. din Pitești, având ca obiect executarea unor lucrări de construcții-montaj, a vândut ilegal materiale de construcție și a predat contracte în valoare de 147 milioane lei firmei particulare ICMA SRL, în fruntea căreia se afla soția sa, Iuliana Boambeș.

- Mihail Porumbel, director la S.C. Agrotransport din Oltenița a folosit 34 milioane lei din fondurile societății pentru a pune pe picioare firma sa particulară Mobil SRL, care efectuează operațiuni de import-export. În 1992, Mihail Porumbel a ridicat de la firma de stat 6.187 dolari cu care a călătorit în Cehoslovacia. Acolo a cumpărat cauciucuri auto, încheind actele nu pe numele Agrotransport, ci pe cel al firmei private, Mobil. El a mai virat în contul firmei sale câteva cecuri de milioane, prejudiciind statul cu peste 102 milioane lei.

Exemplele citate de Silviu Brucan, unul din puținii care avea acces la informații, în 1996, în plin jaf organizat de regimul Iliescu, au în primul rând meritul de a descrie modurile de operare. Pentru evaluarea dimensiunii operațiilor ilicite care au stat la baza sistemului mafiot de astăzi (20 septembrie 2004), aceste exemple trebuie multiplicat în sute de cazuri grave și alte mii de alte cazuri mai mărunte care au reprezentat, de fapt, un transfer de bani din buzunarele cetățenilor în cel al membrilor structurilor FSN - PDSR - PSD, dintre care unii au migrat ulterior în PRM, PUR, PD și PNL.

Coridorul Bancar

"Fondatorii și conducătorii băncilor private, scrie Silviu Brucan, provin din aparatul financiar de stat al vechiului regim". Într-adevăr, Banca Românească era condusă la acea dată de Gh. Crăiniceanu, fost președinte al BRCE, și Dumitru Lăzăroiu, fost director al Direcției Valutare din Ministerul de Finanțe; iar Prunduș și Radu, care conduceau

**Privatizarea
cadrelor**

Mindbank, au fost funcționari superiori la BRCE.* Marcel Ivan, președinte la Credit Bank, a fost directorul sucursalei Ilfov a Băncii Agricole; Ion Sima, președintele Băncii Dacia Felix, lucrase la Banca de Investiții Cluj; iar președintele Bankoop, Alexandru Dinulescu, fusese președinte al Casei de Credit a Cooperației de Consum.

"Nici unul dintre aceștia, consideră autorul, nu dispunea de miliardele necesare pentru a înființa o bancă, așa încât sursa a fost capitalul de stat. Marcel Ivan a clădit Credit Bank din subscrierea masivă de capital din partea Hotelului Intercontinental, Romcereal și a altor întreprinderi de stat, iar la Dacia Felix au subscris capital Electroaparataj SA Cluj, Nord Conforest Cluj, ASTRA, ARCOM, FPP Transilvania..."

Din raportul Băncii Naționale (1995) reiese că Banca Dacia Felix a înregistrat în 1994 pierderi de peste 60 miliarde lei, dar a raportat un profit brut de 21,7 miliarde lei. Din acest profit imaginar, banca a plătit dividende în valoare de 11,1 miliarde lei. Același raport dezvăluie că 97% din credite au fost acordate fără îndeplinirea condițiilor legale, iar în 1995 pierderile băncii s-au ridicat la peste 530 miliarde lei.**

Coridorul Diasporei

Este interesant pe cine alege Silviu Brucan pentru a ilustra pe investitorii români din diaspora (deveniți "Stâlpi ai puterii" regimului Iliescu).

* Atât BRCE, cât și Direcția Valutară din Ministerul de Finanțe erau conduse și compuse din oamenii Securității.

** Printre cei care au contribuit la prăbușirea acestei bănci s-au numărat Sever Mureșan, prin credite nerambursate, și Mircea Horia Sima, directorul cu sprijinul căruia se acordaseră aceste împrumuturi. În anii ce au urmat publicării cărții lui Silviu Brucan, ambii, precum și președinții Bankoop și Credit Bank, mai sus numiți, aveau să fie trimiși în judecată pentru infracțiuni bancare.

● Sever Mureșan: "Fost jucător de tenis la Dinamo cu grad de locotenent MAI* se stabilește în Franța în 1979, se căsătorește la Dijon în 1980 cu aprobarea autorităților din țară și vine cu mașina anual în vizită la București. După '89, în combinație cu firma Croissant de France, Mureșan lansează, în ianuarie 1990, societatea Paniro. Obține un credit de 16.684.000 franci francezi de la BRCE, rambursabil în lei, pe care îi transferă la Dacia Felix, devenind un acționar major al băncii clujene. Firma Invest Group, pe care o înființează la Cluj, are în 1995 un capital social de 30 milioane dolari. Datorează Băncii Dacia Felix sute de miliarde lei".

● Ion Țiriac, și el fost jucător de tenis (tot la Dinamo), manager al mai multor campioni, dar și prosper om de afaceri în Occident, creează în România prima bancă privată - Banca Țiriac; reprezentanțele Mercedes, Siemes, Lufthansa (ulterior și Metro); investește în agenția de știri Mediafax și în PRO-TV (după care înființează și o societate de asigurări, Allianz - Țiriac).

● Mai sunt citați: Iosif Constantin Drăgan, Mihai Cârciog, George Pădure, Alexandru Feig, Heinrich Schorsch.

"C-așa-i în tenis", romanul lui Felix (Sever Mureșan)

La începutul anilor 90, Sever Mureșan se prezenta opiniei publice din România drept unul dintre cei mai prosperi oameni de afaceri ai momentului. Organizează cel mai puternic turneu de tenis din Europa de Est, cu premii de peste 1 milion de dolari, iar afacerile și viața lui mondenă ocupă paginile ziarelor. Este unul dintre oamenii de afaceri cei mai apropiați de regimul Iliescu și, ca atare, finanțează celebra vizita în România a fostului președinte american George Bush, care va juca cu această ocazie câteva par-

* Ministerul Afacerilor Interne, care includea și Consiliul Securității.

tide de tenis cu primul ministru Nicolae Văcăroiu, și fostul ministru de Externe, Adrian Năstase.

Marea majoritate a afacerilor lui Sever Muresan se derulau prin Banca Dacia Felix (BDF) din Cluj, unde era și membru al Consiliului de Administrație. La fel ca afacerile lui Sever Mureșan, și afacerile băncii păreau să prospere: în 1995, Dacia Felix era cea mai importantă bancă privată din România.

Scandalul

Scandalul a izbucnit în martie 1996, când președintele BDF, Ioan Sima, l-a acuzat pe Sever Muresan că încearca falimentarea băncii prin neachitarea datoriilor.

Firmele lui Sever Mureșan - Sita Investment AG din Elveția și Astra Română - Capital SAH din Franța - se numărasera printre acționarii băncii, dar cum acestea nu viraseră capitalul subscris, au fost eliminate.

De asemenea, firma sa SM Invest datora băncii aproape 860 miliarde lei. Potrivit lui Sima, Sever Mureșan ar fi încercat falimentarea băncii prin intermediul "omului său" din conducerea BDF, prim-vice-președintele Mircea Horia Hossu. Ambii au negat totul.

În același an, 1996, Banca Dacia Felix (BDF) intră în reorganizare judiciară. În acel moment, BDF avea datorii de 2.286 miliarde lei și creanțe de 2.100 miliarde lei, iar activele băncii erau evaluate la 120 miliarde lei.

Și tot în 1996, scandalul Sever Muresan trece granița. Ministerul Public din cantonul Geneva declanșează, la cererea Băncii Dacia Felix, cercetări privind pe Sever Mureșan, Mircea Horia Hossu și François Vellut, învinuiți de deturarea unor sume importante de bani în beneficiul SM Invest, East European Trading, Byung Suk Ghung, societăți controlate de cei trei.

Prieten cu demnitarii PSD aflați la putere, Mureșan nu are de ce să se teamă de Justiție.

Rezultatul alegerilor face ca prietenii săi să piardă puterea, iar Sever Mureșan părăsește țara.

În luna iulie 1997, un judecător de instrucție elvețian sosește în România și solicită autorităților române să-i pună la dispoziție documente privind operațiuni financiar-bancare efectuate de Sever Mureșan și Mircea Horia Hossu. Pe numele lui Sever Mureșan se eliberează un mandat internațional de arestare. La sfârșitul lunii iunie 1999, el este arestat în Ungaria, de unde este transferat într-o închisoare din Geneva. În acel moment, Sever Mureșan era judecat (în lipsă) în România, alături de Mircea Horia Hossu (arestat). Potrivit rechizitoriului, prejudiciul cauzat BDF pentru care erau judecați se ridica la 160 milioane dolari, la care se adăugau 9 milioane dolari penalizări și 251 milioane dolari dobânzi. BDF pretindea în total 420 milioane dolari. Rechizitoriul arăta că, în perioada '93-'95, Sever Mureșan, în calitate de președinte al mai multor societăți comerciale cu sediul în România și în străinătate și de membru în Consiliul de Administrație al BDF, a obținut de la această bancă credite în valoare de peste 1.000 miliarde lei, pe baza unor documente financiar-bancare false.

Fugit din țară și anchetat în lipsă

La 18 noiembrie 2000, Curtea Corecțională din Geneva îl condamnă pe Sever Mureșan, găsindu-l vinovat de zece escrocherii comise în detrimentul băncii românești Dacia Felix, prejudiciul fiind evaluat la 26 milioane dolari. El declară recurs la Curtea de Casație, dar rămâne cu statut de inculpat, în detenție preventivă în Elveția.

Condamnat în Elveția

La 9 aprilie 2001, Tribunalul Federal elvețian cere Oficiului Federal de Justiție de la Berna să decidă asupra cererii de extrădare formulată de România. La 18 iunie 2001, Sever Mureșan este extrădat în România, unde este arestat preventiv în virtutea mandatului emis de autoritățile române în 1997.

Achitat în România

Cum, însă, la putere venisera cei care aveau obligații față de Mureșan, la începutul lunii iulie 2001, el este pus în libertate printr-o hotărâre a Tribunalului Suceava. Doi ani mai târziu, la 9 mai 2003, Judecătoria Constanța îl achită considerând acuzațiile de fals material, uz de fals și folosirea cu rea-credință a creditelor societății ca nefondate.

Condamnat în Franța

La 13 decembrie 2002, Tribunalul Corecțional din Dijon emitea un mandat de arestare pe numele lui Sever Mureșan, pe baza unui control fiscal al veniturilor personale înregistrate de el în 1995, din care rezulta că declarase o suma mai mică decât cea reală.

La 16 septembrie 2003, Tribunalul Corecțional din Dijon îl condamnă, în lipsă, la 18 luni de închisoare pentru "sustragerea frauduloasă și voluntară de la declararea și plata parțială a impozitului pe venit".

Protejat în România

La 1 septembrie 2004, autoritățile franceze emit un mandat european de arestare pe numele lui Sever Mureșan și, prin intermediul Interpol, cer României să-l aresteze provizoriu, în vederea extradării. La 10 septembrie 2004, Curtea de Apel București respinge, pe considerente procedurale, cererea de arestare provizorie.

Decizia autorităților române, care apără, practic, un infractor condamnat în Franța, stârnește stupefaccia magistratilor francezi.

Cineva ne consola odată: "C-așa-i în tenis" - mai pierzi. În cazul dat, s-a dovedit contrariul: cu bunăvoință de sus, "prin tenis" câștigi.

Îmbogățiți prin jaf

În volumul *Crima organizată*, generalul Ion Pitulescu, subsecretar de stat, inspector general al Poliției în timpul guvernării Văcăroiu, aprecia că, în perioada 1990 - 1996, "pe lângă cei mai importanți deținători de averi ilegale din rândul traficantilor, financiarilor și speculanților de capi-

taluri au apărut oameni foarte bogați din rândul miniștrilor, parlamentarilor, consilierilor de diferite niveluri și altor oficialități din organismele de control social și de stat. (...) Cu complicitatea activă și evidentă a unor bănci și a unor înalți funcționari din domeniul financiar-bancar, aceștia au reușit să comită cel mai mare jaf din istoria contemporană a României, contribuind în mod decisiv la înrăutățirea continuă a situației economiei naționale. Criza generată de mecanismele proaste ale economiei românești, blocajul financiar, inflația, corupția generalizată, dezorganizarea vieții sociale, pe fondul unei legislații financiar-bancare necorespunzătoare, care permite injectarea zilnică pe piață a banilor murdari generați de activitățile economice ilegale ale crimei organizate, pe de o parte, și sporirea valorii banilor spălați prin operațiuni speculative, pe de altă parte, toate acestea la un loc constituie scenariul destabilizării generale a României".

Silviu Brucan se referă și el, în cadrul unui capitol sugestiv intitulat *Simbioza putere-capital. Organizarea jafului*, la sursa de venituri excesive pe care a constituit-o calitatea de membri ai Adunării Generale a Acționarilor (AGA) și ai Consiliilor de Administrație (CA): "Întrucât s-a constatat că membrii AGA au încasat zeci de milioane, unii chiar sute de milioane, s-a stabilit în decembrie 1994 că remunerația "nu va depăși de 2,5 ori salariul brut al managerului, sau, după caz, al directorului general". Cum aceștia au salarii între 2-3 milioane lunar, limita pentru un membru AGA este 5-7 milioane lei lunar. La Oil Terminal Constanța, drept urmare a beneficiului de 5 miliarde în 1994, membrii AGA au primit câte 150 milioane lei dividende pentru un an".

"Numeroși deputați sau senatori, continuă Silviu Brucan, sunt membri în mai multe AGA și consilii de administrație. S-a evidențiat în presă cazul deputatului Ioan Dumitrescu (PDSR), vicepreședinte al Comisiei Anticorupție a Camerei

"Agamanii"

Deputaților, care declara: "sunt membru doar în 4 AGA, iar soția mea doar în 3". (...) În ce privește îndeletnicirile acestor membri AGA este tipică declarația aceluiași deputat Ioan Dumitrescu: «Am luat, împreună cu dl ministru Mihăilescu, vapoarele firmei Ilempa, care avea un milion dolari datorii către Navrom, și le-am dat firmei Ritz-Rom care a acoperit aceste datorii»". (Același domn Mihăilescu va fi numit ministru, în anul 2000, în Guvernul Adrian Năstase).

Poze de familie

26 iulie 2004

Ziarul Evenimentul zilei publică o fotografie imensă realizată în 1989, la primirea de către sinistrul dictator al Coreei de Nord, Kim Ir Sen, a delegațiilor la Congresul Mondial al Tineretului (comunist) de la Phenian. Sunt încercuite figurile membrilor delegației Uniunii Tineretului Comunist din România: Adrian Năstase, Mircea Pașcu și "coordonatorul" lor, ofițerul de securitate Marian Ureche.

Într-o epocă a supremației imaginilor vizuale asupra textului, impactul pare asigurat. Dar mai există și un sens care, poate, celor mai mulți privitori ai publicației din 2004 le-a scăpat: victoria "ilustrației" asupra "lustrației".

23 august 2004

Un distins intelectual, care după - bunul obicei românesc - "dorește să-și păstreze anonimatul", îmi aduce un album cu poze.

Mai degrabă un dosar, pentru că, lipite cu grijă pe elegantul carton italianesc, sunt mai multe tăieturi din ziare care reproduc fotografii. Deși îngălbenite, se recunosc ușor figurile oamenilor politici ai zilei (din 2004).

Imaginile sunt așezate pedant, în ordinea anilor în care s-au făcut fotografiile (nu ai publicării lor). Trec peste binecunoscutele imagini cu Niescu și Ceaușescu la Congres; la Iași; în Coreea, din nou în țară, la vânătoare, pe care am refuzat cu încăpățânare să le folosesc în campaniile electorale din '92 și '96. Îmi atrag însă atenția unele pe care nu le știam sau le uitasem, din perioada postcomunistă. Ele ilustrează combinațiile politice trecute, dar mai bine ca orice pe cele viitoare: Adrian Năstase la tribuna din Piața Revoluției între Corneliu Vadim Tudor și Adrian Păunescu; în 1998; Adrian Năstase jucând tenis cu piciorul la Mamaia cu Miron Cozma; în 1995; Stolojan alături de Niescu la Cotroceni; Guvernul condus de Teodor Stolojan cu Adrian Năstase și Traian Băsescu, miniștri.

În multe fotografii zâmbesc jovial figuri binecunoscute ale lumii interlope: Gigi Kent, Nicu Gheară, Nuțu Cămătaru și discret "coordonatorii" reciclați ai fostei Securități a lui Ceaușescu.

Nu sunt simple poze de familie. E chiar "FAMIGLIA"!

MECANISMUL DE CONSTITUIRE A SISTEMULUI MAFIOT

Începutul construirii actualei rețele mafiote a fost făcut, în 22 decembrie 1989, prin constituirea de către eșalonul doi al PCR și eșalonul unu al Securității, a (Comitetului) Frontului Salvării Naționale (de fapt, a Frontului propriei lor salvări), care va prelua Președinția, Guvernul și întreaga administrație, și va pune treptat stăpânire pe economia națională.

Surse financiare

Primele surse de finanțare ale structurii politico-economice a actualului PSD datează tot de la începutul anilor '90:

- cele două miliarde dolari reprezentând exporturile de produse industriale și alimentare din anul 1989, exporturi controlate de Securitate și a căror contravaloare nu s-a regăsit în tezaurul național;

- cele două miliarde de dolari reprezentând exportul de arme în țările arabe și în lumea a treia, dispăruți sub ochii sau cu participarea unor ofițeri implicați în aceste operațiuni de export;

- banii stocați de infractori de drept comun din zona economică și valorificați în urma târgului încheiat de noile structuri cu lumea interlopă, în decembrie 1989.

Traseul banilor

Odată ce acest pas a fost realizat, rezultatele activităților economice au fost canalizate, prin intermediul administrației, spre partidul unic conducător, iar de aici spre clanurile care controlau întreaga construcție. Principalul obiectiv al acestora a fost acapararea banilor din aportul valutar destinat lui Ceaușescu, din creditele preferențiale obținute de la Bancorex și Banca Agricolă, din rezerva valutară găsită la BNR, la care s-au adăugat banii obținuți prin împrumuturi externe, precum și din deturnarea profitului obținut din activitățile economice.

Banii folosiți pentru a mitui prin măsuri populiste cetățenii în scopul menținerii la putere a partidului unic conducător (în diferitele lui forme - FSN; FDSN; PDSR; PSD și ramuri - PDM; PRM; PUR) au fost recuperați fie prin

băncile private pe care Securitatea și le-a creat și falimentarea ulterioară a acestora, după ce camarila fesenistă și-a recuperat investiția și beneficiile, fie prin jocuri piramidale de tip Caritas (inițiat și condus de exponenți ai PUNR și PRM) sau Gerald (aproiați ai PDSR), fie prin fonduri de investiții de tip SAFI (tutelat de PNL) și FNI (gestionat de o rețea formată exclusiv din foști securiști în colaborare cu Banca de Investiții și Dezvoltare condusă de Nicolae Văcăroiu).

Banii câștigați prin falimentarea băncilor și a întreprinderilor de stat au fost folosiți pentru cumpărarea întreprinderilor care se privatizau. Noii patroni au continuat să dijmuiască banii cetățenilor obținând comenzi guvernamentale și subvenții dirijate pe bază de protecție politică, mită și comisioane, concomitent cu neplata impozitelor și taxelor destinate bugetului de stat.

O altă cale de jaf al banilor populației a fost iertarea de datorii a firmelor private din sistemul clientelar. În acest mod, s-a asigurat un tratament preferențial clientelei PSD, blocându-se dezvoltarea unui adevărat sector al întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) profitabile și, în același timp, prin presiunea directă a unor instituții ale statului (Garda Financiară), a fost eliminată concurența adevăraților întreprinzători care puteau să realizeze dezvoltarea economică a României. Prin boicotarea cu bună știință a investițiilor străine avea să fie eliminată și concurența externă care ar fi putut genera o adevărată economie de piață.

Valurile extinderii sistemului mafiot

Actuala mafie pesedistă a pornit ca un club închis al "elitei" nomenclaturii PCR și a securiștilor din zona DIE, UM 0107/AVS (disipați în BRCE, ICE Romtehnica, Terra, Dunărea, Delta, Crescent, Carpați, Trawe, Agroexport), care a inițiat și executat lovitură de stat din 22 decembrie 1989. Apoi clubul s-a deschis și s-a lărgit treptat.

Primul val

Primele candidaturi, imediat acceptate, au venit din partea ofițerilor de Securitate care lucrau acoperit în comerțul exterior. "Securitatea - spune Cornel Burtică, fost ministru al Comerțului Exterior - s-a repliat rapid recâștigând terenul pierdut. Ce-am constatat: ofițeri de Securitate, pe care-i cunoșteam și care lucrau acoperit în comerțul exterior, s-au năpustit în ultimele zile ale lui '89 și primele luni ale anului '90 să ocupe poziții-cheie în economie și comerț exterior: în conducerea MCE, în conducerea unor întreprinderi de comerț exterior și a unor bănci. Au format în grabă unități de construcții sau de comerț exterior, însușindu-și bunuri ale statului. Pe scurt, au luat cu asalt economia țării ocupând principalele posturi de comandă. Fondurile noilor întreprinzători provin din acumulările puse deoparte anterior, din sumele nedecontate de la stat, din noi donații ale noilor organe de Securitate. Cunoscut un caz al unui fost director din Ministerul Comerțului Exterior care lucra acoperit. După '89, Securitatea i-a oferit ca împrumut o sută de mii de dolari să înceapă o afacere de comerț exterior fiind asociat cu un securist activ. Condițiile: să elibereze legitimații de angajat oamenilor Securității pentru a putea avea acces în orice unitate economică românească, să poată avea legitimitate pentru plecări în străinătate în interes de serviciu. L-au părăsit pe Ceaușescu și au devenit prosperi oameni de afaceri după '90".

La întrebarea pusă de Rodica Chelaru: "Cine erau acești oameni care au furat din banul public pentru a-și face avere?", Cornel Burtică răspunde: "Prefer să nu dau nume, dar mulți dintre ei au creat noua burghezie română. Ceea ce se scrie prin presă este în bună măsură adevărat. Vedeți de cine sunt conduse unele din marile companii românești apărute recent. Apoi se vede clar cine sunt principalii debitori care au falimentat Bancorex și Bankcoop după ce au luat împrumuturi fără să le mai returneze. Se vede clar, de asemenea, cine s-a înfruptat din întreprinderile de construcții imediat după 1 ianuarie 1990, luând fiecare câte o halcă pe măsura poziției pe care o deținea în întreprindere".*

* Rodica Chelaru, *Culpe care nu se uită*, Convorbiri cu Cornel Burtică.

Al doilea val de lărgire a inclus reprezentanții lumii interlope care fuseseră racolați, în detenție sau în libertate, ca informatori sau colaboratori ai Securității sau Miliției, în majoritate șefi de bufete și restaurante, barmani, directori de hoteluri, gestionari la magazine alimentare, mici traficanți, contrabandiști, bișnițari sau chiar hoți de buzunare. Ei dețineau sume importante de bani negri și la acea vreme erau, din păcate, singura "opozitie" economică la regimul Ceaușescu care îi împiedica să se bucure de banii furați.*

Al doilea val

Premeditarea contractului din decembrie 1989 cu lumea interlopă este dovedită de manevra Securității din 26 ianuarie 1988, când aceasta l-a convins pe Ceaușescu să dea de ziua lui o amnistie care să curețe cazierele judiciare ale informatorilor și colaboratorilor ei.**

Cel de al treilea val al lărgirii a constatat în recompensarea "gorilelor" mafiei, a durilor remarcați în represiunile din 17-25 decembrie 1989, foști ofițeri de miliție, armată și securitate. Cei care între 1997-2000 au fost anchetați pentru crime și abuzuri în reprimarea revoluției, după anul 2000 au fost în mare parte recuperați și recompensați de protectorii lor reveniți la putere.

Al treilea val

* O parte semnificativă dintre aceștia a ajuns în Parlament, în aparatul Guvernului, al Administrației Prezidențiale, în vârfurile administrației locale, în structura actualului partid la putere sau a unor partide din opoziție, în bănci și alte afaceri bănoase.

** Din multe exemple pe care le-am aflat în ianuarie 1997, iată un caz elocvent: în momentul fraudei de la Credit Bank, vicepreședintele băncii și acționar principal cu 80.000 dolari era un fost gestionar de alimentară, Steriu Popescu, infractor de drept comun (supranumit Popescu Telemea), devenit după eliberarea din închisoare în urma amnistiei din 1988 informator al colonelului Teodor Stănică, director adjunct al secției cercetări penale din cadrul Miliției Capitalei. După înlăturarea lui Popescu, postul de vicepreședinte al Credit Bank a fost ocupat de fostul milițian Tudor Stănică (în prezent condamnat la 11 ani de închisoare pentru torturarea și uciderea opozantului anticomunist Gheorghe Ursu) iar în consiliul de administrație a fost introdus un alt delincvent de drept comun, Gigi Kent, care, în decembrie 1989, ispășea în închisoare o condamnare de 13 ani fiind eliberat și "curățat" în urma amnistiei decretate de Președintele Iliescu în 1990.

Al patrulea val

Al patrulea val cuprinde foști agenți dubli ai Securității și serviciilor secrete arabe din zona teroristă, numeroși sirieni, libieni, irakieni, palestinieni, recrutați în timp ce se aflau în România la studii sau în tabere de pregătire militară și care, în perioada 1990-1996, au organizat rețele de contrabandă cu arme, petrol, țigări sub protecția SRI (vezi afacerile Porțelanul, Jimbolia, Țigareta), devenind parteneri de afaceri cu oamenii Puterii (Jamal al Atm), sponsori de bază ai PSD (Zaher Iskandarani) sau consilieri în aparatul guvernamental (Kamel Kader).

Al cincilea val

Al cincilea val a fost al directorilor de întreprinderi din perioada comunistă, care au dezvoltat în jurul întreprinderilor de stat un lanț de firme private-căpușe - care intermediu operațiunile de cumpărare-vânzare prosperând concomitent cu falimentarea fabricilor conduse chiar de ei.

SIF-urile conduse de reprezentanții PDSR (PSD) strâng cupoanele oferite populației în mascarada privatizării spre a fi apoi valorificate de clientela PDSR (PSD) pentru cumpărarea la prețuri subevaluate a întreprinderilor de stat și în diferite alte afaceri.

Al șaselea val

Sub cupola mafiei pesediste, în anii 1992-1996, au intrat și clanurile locale, construite în jurul prefecților, primarilor, președinților consiliilor județene ai PDSR, dintre care se vor recruta cunoscuții baroni ai fiecărui județ.

Al șaptelea val

Ultima fază a lărgirii și diversificării privește trecerea la mafia tribală: fostelor "familii fondatoare" și clanurilor de tip "Cartierul Primăverii", "UASCR", "Onești - Bacău", "Tărtășești", "Prahova" li se alătură un angrenaj complicat de veri, nași, fini, cumetri, care completează rețeaua parveniților tranziției post-comuniste și pregătesc, prin promovarea fiilor, următoarea generație a clanurilor pesediste de astăzi.

Odată cu revenirea la putere a PSD, în 2001, clanurile s-au dezvoltat și au acaparat scena politică, administrativă și economică, contopindu-se într-un sistem de tip mafiot pe care l-au generalizat la nivelul întregii țări, prin presiuni de ordin politic, economic și juridic, prin șantaj, taxe de protecție și chiar agresiuni fizice.

Bani "roșii" pentru afaceri "albe"

Ca fost viceprim-ministru și ministru al Comerțului Exterior, Cornel Burtică vorbește în cunoștință de cauză: "Securitatea lua 3% din toate contractele externe. Anual, plăteam un astfel de impozit între 150-200 de milioane de dolari SUA". "Securitatea avea, la rândul ei, propriile întreprinderi. Iar întreprinderea "Argus" cerea uneori până la 50% din unele contracte."

"Deși am avut mai multe întâlniri la Ceaușescu cu reprezentanții Securității, în principal cu Postelnicu, pentru a conveni partajarea funcțiilor în sistemul de comerț exterior între cele două instituții, MCE și DSS, soluțiile erau încălcate sistematic de DSS, care avea oameni în sistem recunoscuți oficial, iar restul, deși erau ai MCE, deveneau agenți acoperiți ai Securității. Șefii de agenții erau agenți acoperiți ai Securității".

Căile de îmbogățire ale Securității, văzute de Cornel Burtică, constau în "diverse surse de venituri externe: ciupelile în stil mare de la Comerțul Exterior, oficial; operațiuni proprii de vânzare de armament și de alte produse; încasări din sucesiuni; comerț exterior prin propriile întreprinderi. Banii nu erau depuși în băncile din România, aveau oameni de încredere cărora le deschideau conturi în străinătate și unde depuneau diverse sume pe criterii pe care nu le cunosc. La sfârșitul fiecărui an, banii erau strânși la centru. În 1989, urmare a evenimentelor din România, banii din conturile din străinătate n-au mai fost preluați la centru".

**Conturi
nominale în
străinătate**

* Rodica Chelaru, op. cit. p. 159.

Gospodarii de partid

"Pe lângă Securitate, mai era și Gospodăria de Partid a CC al PCR care își făcuse și ea o întreprindere de comerț exterior, numită "OCE Carpați". Toate acestea sugeau din banul public - spune Burtică - sume mari de valută, care erau aprobate de Ceaușescu fără consultarea ministrului comerțului exterior. (...) Ceaușescu gestiona direct cheltuielile sale. Din câte am observat, cred că lucra prin Gospodăria de Partid și prin anumite conturi secrete ale Securității pentru anumite cumpărături pe care le făcea în străinătate". (...)

Am aflat mai târziu că Securitatea avea un sistem de conturi în străinătate pe numele unor persoane de încredere, iar la sfârșitul anului adunau toți acești bani din conturi, care nici până azi nu am aflat unde se duceau. Fapt este că o dată, având nevoie de bani pentru niște importuri pentru că nu găseam bani pe piață, m-am plâns lui Ceaușescu care mi-a spus: "Te împrumut eu cu dobânda pieței, dar după șase luni mi-i dai înapoi". Și, într-adevăr, am fost împrumutat, ca minister, cu 30 de milioane de dolari, iar la șase luni și o zi s-a prezentat la mine Iosif Banc, secretar al CC și șeful Gospodăriei de Partid și mi-a cerut banii. Sincer să fiu, nu credeam că mi-i va cere înapoi, dar m-am executat. Nu a vrut să-mi spună de unde veneau banii, bănuiam că existau fonduri acumulate de Gospodăria de Partid, poate și din ce ne ciupeau cei de la Securitate. (...)

Serviciile consulare aduceau și ele bani din străinătate. Erau monezi de aur depuse în străinătate de către diverși, care le lăsau prin testament statului român sau unei persoane din România. Aceste sume erau aduse în țară și depuse în contul Securității. Nu știu ce hotăra Ceaușescu cu ele".

Evrei și nemți contra valută

Alți bani proveneau din vânzarea etnicilor evrei către Israel, apoi sași și șvabi către Germania. În anii '50, a fost vândut primul lot de o sută de mii de evrei care au plecat în Israel. Îl citez din nou pe Cornel Burtică:

"Când eram ministru al Comerțului Exterior, știu că a venit un trimis al guvernului israelian, Dan.* Cu acest Dan am avut discuții formale. Discuțiile de fond au fost duse de Ceaușescu și de cei de la Securitate. Personajul cu care s-a lucrat a fost generalul de Securitate Gheorghe Marcu.

În ce-i privește pe etnicii germani, înțelegerea a fost perfectată de însuși Ceaușescu în 1967, când au fost stabilite relațiile diplomatice cu Germania Federală. Prețul pe cap de neamț varia de la 4.000 la 10.000 de mărci germane în funcție de pregătirea omului".**

Cornel Burtică vorbește și despre rivalitățile care au existat între Departamentul de Informații Externe, DIE, al Securității, și Direcția de Informații Externe a Armatei, DIA precum și între acestea și serviciile de contrainformații:

"Comerțul cu arme avea un statut aparte și la import, și la export. Exportul prin Romtehnica, de care se ocupa Stănculescu, era aprobat direct de Ceaușescu și numai în fața lui dădea socoteală de prețuri. Eu niciodată n-am știut unde s-au dus banii sau cât au costat armele. Stănculescu lucra îndeaproape cu fratele lui Ceaușescu, Ilie, care era adjunctul ministrului Apărării".

"După defectarea lui Pacepa, Ceaușescu a desoperit că fratele lui, Andruța, cu nume conspirativ Călin, șeful de cadre al Serviciului Securității, împreună cu Doicaru dădeau grade de locotenent sau locotenent-colonel sau maior unor înalți funcționari din diferite domenii. Astfel au fost depistați, în urma scandalului, coloneii de Securitate Vasile Pungan, ministru al Comerțului Exterior în Guvernul Constantin Dăscălescu, Cornel Pacoste, viceprim-ministru în Guvernul Constantin Dăscălescu".

**Rivalități.
Parteneriate.**

* Este vorba despre Dan Shayke Yiesahaiahu, partener israelian al părții române în acordul privind plecarea din țară, contra valută, a etnicilor evrei.

** Pentru alte detalii, vezi *Convorbiri neterminate. Corneliu Mănescu în dialog cu Lavinia Beta*. Editura Polirom, 2001

Oameni de bază

22 decembrie 2002

Plec de la Universitate, pe jos, spre Piața Victoriei, împreună cu un fost student care, în 22 decembrie 1989, a intrat în sediul Comitetului Central. În Piața Revoluției ne amintim clipele fierbinți pe care le-am trăit cu 13 ani în urmă. "Dacă acum ar fi o "nouă revoluție" și am intra în Palatul Victoria - îmi spune companionul meu - am găsi aceiași oameni de bază ca în 1989: Cozmîncă și Mihăilescu".

LA VREMURI NOI, TOT EI

1990 - 1996:

Reciclarea nomenclaturii PCR în PSD și PRM

Reciclarea unei părți a nomenclaturii comuniste în partidele de centru-stânga este un fenomen comun în fostele state comuniste din Europa Centrală și de Sud-Est. Cazul special al României pleacă nu numai de la proporțiile menținerii în funcții în perioada 1990-1996 a unei mari părți a vechiului aparat PCR*, ci și de la rolul criminal al dictaturii Ceaușescu și al loviturii de stat din 22 decembrie 1989 (organizată de nomenclatura PCR și soldată cu 1.104 morți) - rol niciodată asumat la nivel politic sau moral.

Nu doresc să insinuez că apartenența la nomenclatura comunistă sau la aparatul de activiști PCR ar însemna, în mod automat, o legătură cu corupția sau crima organizată, dar, în mod cert, PSD asigură pălăria politică care a permis organizarea și dezvoltarea sistemului de tip mafiot al economiei și administrației.

* Ionica Berevoescu et al, *Fețele schimbării României și provocările tranziției*, p. 252: conform cercetărilor de teren, 63% dintre românii care dețineau în anii '90 o funcție de conducere ocupaseră o poziție similară înainte de 1989.

Parlament dominat de nomenclatura comunistă

● În Parlamentele anilor 1990-1992, 1992-1996, 1996-2000 și 2000-2004, găsim printre parlamentarii PSD (PDSR, FDSN, FSN) un mare număr de deputați și senatori care au făcut parte din nomenclatura comunistă, printre care: Andea Petru, Bercăroiu Victor, Beznea Dumitru, Birlădeanu Alexandru, Cazan Gheorghe Romeo Leonard, Chivu Neculai, Cozmîncă Octav, Cristea Marin, Gașpar Acsinte, Iliescu Ion, Marin Stelian-Dan, Marțian Dan, Mănescu Corneliu, Mihăilescu Șerban Petru, Miha Victor Traian, Miron Mihai, Mohora Tudor, Momanu Valeriu, Murea Victor, Nicolae Ion, Novolan Traian, Popescu Barbu, Popescu Dan Ioan, Popescu Dumitru, Prisăcaru Ghiorghe, Sandu Ion Florentin, Stan Dragomir, Stănescu Alexandru-Octavi, Văcaru Vasile, Văcăroiu Nicolae.*

**Parlamentari
PSD**

● Parlamentari PRM (1990-2004) care au făcut parte din nomenclatura comunistă: Acatrinei Gheorghe, Barbu Eugen, Băbălău Constantin, Buga Florea, Ciontu Corneliu, Dina Carol, Dinescu Valentin, Duțu Ion, Florescu Eugeniu Constantin, Furo Iuliu-Ioan, Mincu Iulian, Mureșan Ioan, Neacșu Ilie, Pribeanu Gheorghe.

**Parlamentari
PRM**

2001 - 2004: Guvern de nomenclaturiști și privilegiați ai regimului comunist

● Petru Șerban Mihăilescu - ministru pentru coordonarea Secretariatului General al Guvernului Năstase (2000-2003).

Nomenclaturiști

* Pentru detalii privind funcțiile ocupate înainte de 1989, vezi Lista demnitarilor PSD foști nomenclaturiști PCR, în secțiunea ANEXE

A fost, între 1984 și 1989, inspector și secretar* al Consiliului de Miniștri (Guvernul Dăscălescu).

- Octav Cozmîncă - ministru al Administrației Publice (2000-2004).

Între 1983 și 1989, șeful Sectorului Coordonare în aparatul Guvernului Dăscălescu, colaborator apropiat al Elenei Ceaușescu.

- Gheorghe Leonard Cazan - ministru al Dezvoltării și Prognozei (2000-2003).

Între 1973 și 1989 a activat în cadrul Comitetului de Stat al Planificării**, ca director adjunct în Direcția Programelor de perspectivă și în Direcția de Coordonare.

- Dan Ioan Popescu - ministru al Industriei și Resurselor (2000-2004).

Înainte de 1989, inspector în aparatul Guvernului Dăscălescu.

- Acsinte Gașpar - ministru pentru Relația cu Parlamentul (2000-2004).

Între 1965 și 1989, consilier, șef de sector în cadrul Consiliului de Stat.

- Ioan Rus - ministru de Interne (2000-2003), ministru al Administrației și Internelor (2003-2004).

Înainte de 1989, președintele Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști (UASC) din Cluj-Napoca.

Privilegiați

- Adrian Năstase - prim ministru (2000-2004).

Înainte de 1989: reprezentant al regimului Ceaușescu la instituțiile internaționale care se ocupau de drepturile omului. Într-o perioadă în care drepturile omu-

* Postul corespundea celui de secretar general pe care Șerban Mihăilescu l-a avut și în Guvernul Năstase, dar, precum se știe, sub Ceaușescu a fost interzisă folosirea acestei sintagme pentru orice altă funcție în afara celei de secretar general al PCR.

** Comitetul de Stat al Planificării coordona centralizat întreaga economie.

lui erau sistematic încălcate în România, Adrian Năstase susținea politica regimului comunist, în calitate de membru fondator al Human Rights Information and Documentation System și de "specialist din Europa de Est" în cadrul Institutului Internațional pentru Drepturile Omului de la Strasbourg. În anii '80, Adrian Năstase a reprezentat regimul Ceaușescu și la Oslo, la Institutul Norvegian pentru Afaceri Internaționale, iar în 1989 la Congresul Tineretului (comunist) de la Phenian (Coreea de Nord).

- Ioan Mircea Pașcu - ministru al Apărării Naționale (2000-2004).

Din 1971 până în 1990 a lucrat ca lector la Academia Ștefan Gheorghiu, care pregătea activiștii Partidului Comunist. Într-o perioadă în care nici un român obișnuit nu putea spera să călătorească în Occident, Ioan Mircea Pașcu a fost trimis în Austria, Marea Britanie și SUA.

- Rodica Mihaela Stănoiu - ministru al Justiției (2000-2004).

Înainte de 1989, a studiat în Occident (Canada și Franța) și a lucrat în cadrul Universităților din Bruxelles și Montreal.

- Mihai Nicolae Tănăsescu, ministrul Finanțelor Publice, Ilie Sârbu, ministrul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, și Eugen Dijmărescu, ministrul delegat pentru Comerț, au avut și ei privilegiul de a-și desăvârși studiile, înainte de 1990, în Occident.

- Există câteva semne de întrebare în legătură cu biografiile unor miniștri care evită să-și facă publice activitatea profesională și funcția politică de dinainte de 1989. Potrivit unui CV oficial al ministrului Turismului (2000-2003), singura activitate profesională a lui Matei Agathon Dan, de la terminarea facultății în 1971 și până în 1989, a

fost aceea de director economic la Institutul de Cercetare și Inginerie Tehnologică pentru Metale Neferoase - București.

Chiar dacă numărul nomenclaturiștilor a scăzut față de guvernele perioadei 1990-1996, ei ocupă poziții-cheie pentru politica de cadre, supravegherea structurilor administrative și controlul unităților economice prin comenzi de stat și subvenții. De fapt, în 2003, când Octav Cozmîncă și Șerban Mihăilescu au fost retrași din guvern la partid, funcționarea sistemului clientelar era asigurată. Cozmîncă și Mihăilescu ar fi putut să mai lucreze doar la perpetuarea lui.

Ultima achiziție: în iulie 2004, în conducerea partidului de guvernământ este adus Ion Sasu, fost membru supleant al CC al PCR în decembrie 1989.

Traseele foștilor securiști

Între 1997 și 2000 au fost trecuți în rezervă, prin decrete prezidențiale, 33 de generali din serviciile speciale: 10 din Serviciul Român de Informații (SRI), 15 din Serviciul de Informații Externe (SIE), 5 din Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS) și 3 din Serviciul de Protecție și Pază (SPP). Acestora li s-au adăugat numeroși colonei trecuți în rezervă prin ordinul noilor directori (numiți în timpul Administrației Constantinescu) ai SRI, SIE, STS, SPP.

Numeroși ofițeri ai fostei Securități au fost reactivați odată cu revenirea la putere a regimului Iliescu-Năstase, care le-a acordat funcții importante în administrația centrală și în serviciile secrete:

- Generalul Constantin Silinescu a fost trecut în rezervă, prin decretul prezidențial 511 din 2 octombrie 1997, din funcția de director adjunct al Serviciului de Informații Externe (SIE).

În ianuarie 2001 a fost numit de Adrian Năstase consilier pe probleme speciale al primului-ministru,

însărcinat cu coordonarea serviciilor secrete. În octombrie 2002, premierul Adrian Năstase l-a numit Comisar șef al Gărzii de Mediu.

Înainte de 1989, Constantin Silinescu a îndeplinit misiuni de spionaj în Occident timp de zece ani, din 1974 până în 1984, după care a fost promovat în conducerea Centrului de Informații Externe (CIE), ca locțiitor și șef de direcție, sub coordonarea generalului Aristotel Stamatoiu, șeful spionajului românesc până în 1990.

- Generalul Tudor Tănase, trecut în rezervă la 1 iulie 1997, prin decretul prezidențial 276, din funcția de director al Serviciului de Telecomunicații Speciale (STS).

În februarie 2001, Președintele Iliescu l-a reînvestit la comanda Serviciului de Telecomunicații Speciale.

Înainte de 1989, Tudor Tănase a făcut parte din Direcția de Informații Externe, condusă de generalul Nicolae Pleșiță.

- Generalul Dan Gheorghe a fost destituit, în martie 1997, din fruntea serviciului secret al Ministerului de Interne (U.M.0215), pe care îl condusesese în perioada 1993-1997.

În martie 2001, generalul Dan Gheorghe a fost reactivat și angajat în cadrul SRI. La sfârșitul anului 2001, a fost numit în fruntea Departamentului de Securitate al Aeroportului Otopeni. În 2003, prin ordin al ministrului Justiției, Rodica Stănoiu, a fost numit director adjunct al Serviciului Independent de Protecție și Anticorupție (SIPA), iar în 2004, noul ministru al Justiției, Cristian Diaconescu, l-a promovat în funcția de director al SIPA.

În decembrie 1989, Dan Gheorghe era locțiitor cu probleme informative al șefului USLA, colonelul Gheorghe Ardeleanu. După înființarea SRI, în martie 1990, Virgil Măgureanu l-a recuperat și l-a numit șeful Brigăzii antiteroriste din cadrul Serviciului Român de Informații. Din această funcție, Dan

Gheorghe s-a transferat la SIE, pentru a trece apoi la UM 0215.

- Generalul Victor Marcu, fost adjunct al directorului SRI, Virgil Măgureanu, a fost numit de ministrul Ovidiu Mușetescu în funcția de secretar general al Autorității Naționale pentru Privatizare (APAPS), subordonată direct premierului Năstase.

Înainte de 1989, generalul Marcu a lucrat la Direcția de Informații Externe (DIE) a Departamentului Securității Statului. În perioada 1980-1985, el a fost șef de birou și șef de serviciu la U.M.0103 din DIE, unitate care se ocupa de intimidarea și anihilarea emigrației ostile regimului comunist. Între 1985-1990, când generalul Marcu a condus această unitate, s-a ocupat de supravegherea redactorilor postului de radio Europa Liberă.

În 2002, Victor Marcu a intrat în afaceri.

- Fostul colonel de securitate Marian Ureche a fost înaintat la gradul de general, în 2001, de către Președintele Ion Iliescu. Ministrul Justiției Rodica Stănoiu l-a numit în fruntea Serviciului Independent de Protecție și Anticorupție (SIPA), în fapt serviciul de informații al Ministerului de Justiție, unde a rămas până în 2003.

Marian Ureche a lucrat la începutul anilor '80 în Securitatea municipiului București, iar în decembrie '89 era adjunct al comandantului Direcției I a Departamentului Securității Statului (DSS), colonelul Rațiu. Numele lui Marian Ureche apare printre anchetatorii Securității în dosarul întocmit de aceasta profesorului Ioan Petru Culianu.

În martie 2004, CNSAS a confirmat că Marian Ureche a făcut poliție politică.

- Colonelul Ristea Priboi a fost trecut în rezervă în ianuarie 1997.

În februarie 2001, deputatul PSD Ristea Priboi a fost ales șef al Comisiei comune a celor două Camere ale

Parlamentului pentru exercitarea controlului asupra Serviciului de Informații Externe. Ca urmare a presiunilor societății civile, a fost forțat să demisioneze. Înainte de 1989, Ristea Priboi a fost șef de departament în Direcția de Informații Externe (DIE) în perioada în care aceasta a organizat atentatul cu bombă la sediul din München al Europei Libere, comis de Carlos Șacalul și tentative de asasinat asupra unor ziariști angajați ai Europei Libere, precum și asupra dizidentului Paul Goma.

Ristea Priboi este acuzat de participării la revolta muncitorilor de la Brașov din 15 noiembrie 1987 că a participat direct la reprimarea acesteia.

- Colonelul Victor Velișcu a fost trecut în rezervă în 1997. A fost reactivat, în martie 2001, în funcția de consilier al directorului Serviciului Român de Informații (SRI), Radu Timofte.

Până în 1990, a fost ofițer de securitate la Craiova, în cadrul Direcției I a Direcției Securității Statului. După 1990 a deținut funcția de locțiitor al șefului SRI Cluj. Între 1994 și 1995 a lucrat la SOV Invest, societate care administra FNI.

- Toma Năstase, fost ofițer de securitate promovat de PRM în Corpul de control al Guvernului Văcăroiu în perioada de guvernare a Patruleterului Roșu, avea sarcina de a-i furniza lui C.V. Tudor informații* și de a șantaja partidele adverse.**

* "Toma Năstase avea sursele sale... multe provenind chiar din Poliție, SRI, SIE, Ministerul de Externe", vezi Sever Meșca în volumul *Vadim între Președinție și Ospiciu*, p. 200

** "Toma era responsabil... cu negocierile (nu tocmai curate cerute de "tribun". El îl presa din când în când pe venerabilul M.I., cu anumite scene mai puțin plăcute din viața acestuia din urmă, când în fosta regiune Ploiești venea episodic în contact cu autoritățile de anchetă, din care făcea parte și tânărul ofițer de securitate Toma Năstase... Vadim îl puneă, din când în când, pe Toma să-i amintească lui M.I. ce se întâmplase în trecut, penru a exercita un șantaj asupra PNL - iar Toma făcea acest lucru uneori chiar pe sălile Parlamentului". Ibidem, p. 202

Relația strânsă dintre ofițerii de Securitate și membrii din conducerea PCR s-a păstrat și după '89 - spune Rodica Chelaru în volumul de convorbiri din care am citat. Un exemplu ar fi Paul Niculescu-Mizil, membru al Biroului Politic, în a cărei firmă, Geteco, securitatea este asigurată de Virgil Ionescu, fost locotenent-colonel de Securitate. Între angajați se mai află Gheorghe Vasile, fostul șofer al soților Ceaușescu; maior de Securitate, Ion Tomina și Paul Pleșoianu, fost ofițer USLA. Consilierul companiei este generalul Gheorghe Marcu.*

Ca și în cazul nomenclaturiştilor și activiştilor PCR reciclați în structurile de conducere ale PSD, apartenența la organisme securității din perioada Ceaușescu nu duce automat la conexiuni cu corupția și crima organizată. Reciproca este însă mult mai dură. Mulți conducători ai băncilor de stat și private fraudate și falimentate după 1989 au făcut parte sau au colaborat cu Securitatea. Ca și întreaga conducere centrală și județeană a Fondului Național de Investiții (FNI) a cărei prăbușire a provocat grave daune câtorva sute de mii de cetățeni.

Averile demnitarilor

În România anilor 2001-2004, s-a instaurat o oligarhie, în care un grup constituit dintr-un număr mic de persoane, din vârful PSD și al celorlalte partide parlamentare, are în mână atât puterea politică, cât și pe cea economică. Care sunt averile lor și, mai ales, cum s-au constituit ele?

Obligați la transparență

În urma presiunilor venite din partea Uniunii Europene, guvernul PSD a fost nevoit să inițieze, iar Parlamentul, dominat de PSD, s-a văzut obligat să voteze un pachet de legi care prevede obligația publicării declarației de avere și

* Vezi Rodica Chelaru, *Culpe care nu se uită*.

a celei de interes pentru demnitari; magistrați și asimilații acestora; persoane cu funcții de conducere și de control; funcționari publici.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, Administrația Prezidențială, Parlamentul și Guvernul au fost obligate să afișeze pe paginile de internet ale fiecărei instituții declarații-tip, completate de demnitari și alte persoane care îndeplinesc funcții publice.*

Pe marginea acestor declarații de avere se impun câteva observații:

- Majoritatea demnitarilor au profitat din plin de porțițele oferite de lege și au folosit prilejul publicării declarațiilor de avere și de interese mai degrabă pentru a ascunde, decât pentru a dezvălui. Demnitari, ale căror averi sunt de notorietate și a căror opulență este afișată, pozează în reprezentanți ai clasei de mijloc cu venituri modeste.

- Demnitarii au declarat doar bunurile deținute în nume propriu, nu și valoarea acțiunilor pe care le au la diferite firme. Atunci când, în mod excepțional, valoarea acțiunilor este declarată, suma este ridicolă. Așa, de pildă, Iosif Armaș declară că 4.151 de acțiuni pe care le deține într-una dintre cele mai mari firme private din România (Argirom International), valorează doar 80.000 dolari.

- Suprafețele de teren au fost declarate fără a se specifica locația terenurilor respective. Astfel, nimeni nu poate ști dacă, de exemplu, cei 1.000 metri pătrați de teren intravilan declarați de premierul Adrian Năstase se află într-una din zonele rezidențiale ale Bucureștiului, la Cornu sau într-un sat uitat din județul Botoșani, ceea ce face imposibilă estimarea valorii reale a terenurilor.

Adevăruri ocolite

* În secțiunea ANEXE sunt prezentate averile unor demnitari din Guvern și Parlament așa cum reies din propriile declarații de avere și de interese.

- Valoarea de impozitare pe care demnitarii o trec în dreptul locuințelor pe care le au în proprietate este, de cele mai multe ori, ridicolă. Tot ca un exemplu: deputatul Iosif Armaș declară că valoarea de impozitare a casei sale de locuit de 263 metri pătrați (cât 5 apartamente cu 2 camere) este de 4 milioane lei.

- Chiar în aceste condiții putem afla că deputați ca Valentin Gigel Calcan, Mihail Făca, Nicu Spiridon, Stanciu Zisu sau Cristian-Sorin Dumitrescu, senatori ca Dinu Marin, Gheorghe Dutu, Constantin Toma sau Tudor Marius Munteanu, necunoscuți din punct de vedere al activității parlamentare, se numără, potrivit propriilor declarații de avere, printre cei mai înstăriți oameni din România.

- O serie de demnitari au recurs la subterfugii pentru a-și ascunde averea. Premierul Adrian Năstase, de pildă, menționează "Fermă - comuna Cornu" în finalul declarației, la rubrica "Alte activități cu scop lucrativ care produc un venit anual care depășește echivalentul a 5.000 euro". Cum Legea 161/2003 nu are în vedere declararea "fermelor", ceea ce trebuia să declare Adrian Năstase erau casa de la Cornu și terenul, foarte probabil intravilan, pe care îl deține în această comună. Adrian Năstase ar fi trebuit, de asemenea, să nu treacă un NU mare în dreptul rubricii "Spații comerciale sau de producție", pentru că, în mod cert, celebrele sale ouă nu sunt produse sub cerul liber. Printr-o simplă mențiune "Fermă - comuna Cornu", Adrian Năstase a ascuns așadar și o casă, și spațiile de producție, și terenul aferent.

- Un alt gen de subterfugiu există în declarația de avere a ministrului Economiei și Comerțului, Dan Ioan Popescu. Într-o anexă la declarația de avere, spune că deține 4 terenuri intravilane: unul de 10.000 mp, unul de 1.920 mp, unul de 8.840 mp și unul de 14.629 mp. Ce valoare au uriașele terenuri ale lui Dan Ioan Popescu nu aflăm, pentru că ministrul nu trece nimic în dreptul rubricii "valoare de impozitare", explicând mai jos că terenurile sunt "fără valoare de impozitare, potrivit OU 36/2002". Merită să ne

oprim puțin asupra acestei explicații. Mai întâi, pentru că Ordonanța de Urgență 36/2002 se referă la *reglementarea dreptului de proprietate al Federației Comunităților Evreiești din România asupra lăcașurilor de cult, cimitirelor și altor bunuri destinate activităților cultului mozaic*. Această ordonanță nu poate avea absolut nimic în comun cu terenurile intravilane de zeci de mii de metri pătrați ale lui Dan Ioan Popescu. Ministrul se referă probabil la *Ordonanța Guvernului (simplă, nu de urgență) 36/2002 privind taxele și impozitele*, emisă de guvernul din care face parte. Potrivit acestei Ordonanțe, pentru ca terenurile lui Dan Ioan Popescu să fie scutite de impozit, acestea ar fi trebuit să fie ori complet acoperite de clădiri, ori cimitire, ori terenuri degradate și poluate în curs de amenajare.* Or, este extrem de greu de crezut că ministrul Dan Ioan Popescu și-a achiziționat în ultimii ani atâtea mii de metri pătrați de cimitire sau de terenuri poluate...

- Casa de vacanță, o altă formulă de mascare a proprietăților imobiliare, te trimite cu gândul la o cabană la munte sau la o casă de țară. Suprafața de 800 mp a "casei de vacanță" a ministrului Răzvan Teodorescu reprezintă echivalentul unui imobil cu 15-20 de camere, ceea ce înseamnă mai degrabă un palat la moșie.

- Doi miniștri români, titulari ai unor ministere de maximă importanță, ministrul de Externe, Mircea Geoană, și ministrul de Finanțe, Mihai Tănăsescu, dețin sume impor-

* Potrivit Anexei 5 a acestei Ordonanțe, "Nu se datorează impozit pe teren pentru: 1. terenurile cu construcții, numai pentru suprafața construită la sol a clădirilor; 2. terenurile aparținând cultelor religioase recunoscute de lege și unitățile locale ale acestora cu personalitate juridică; 3. terenurile cimitirelor; 4. terenurile instituțiilor de învățământ preuniversitar și universitar autorizate provizoriu sau acreditate; 5. terenurile aflate în proprietatea, administrarea sau în folosința instituțiilor publice stabilite potrivit Legii nr. 72/1996 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, și Legii nr. 189/1998 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare; 6. terenurile aflate în situațiile prevăzute la art. 85 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare". Art. 85 al Legii 18/1991 prevede că "Terenurile degradate și poluate, incluse în perimetrul de ameliorare, sunt scutite de taxe și impozite către stat, județ sau comună, pe timpul cât durează ameliorarea lor".

tante plasate în Fonduri mutuale de investiții din Statele Unite ale Americii. Aceste Fonduri investesc în afaceri din întreaga lume, posibil și în România, ceea ce îi poate duce pe cei doi importanți demnitari din guvernul PSD la un conflict de interese care nu este incriminat legal, dar care din punct de vedere politic poate fi cel puțin neoportun. Ca să nu mai vorbim de contrastul cu demagogia populist-patriotardă a guvernului Năstase. Cu alte cuvinte, investițiile în România, încrederea în băncile din România sunt potrivite doar pentru "căpșunarii din Spania" și "șantieriștii" din Israel, nu pentru guvernanți.

Dincolo de aceste observații, care se referă la forma și la modul în care au fost completate declarațiile de avere, analiza lor permite câteva concluzii:

Averi din funcții politice

Publicarea averilor a făcut evident faptul că demnitarii guvernării PSD sunt niște oameni foarte bogați. Oricât ar fi încercat să ascundă, oricâte averi ar fi trecut pe numele rudelor și prietenilor, ei nu au putut să mascheze în totalitate adevărul. Conturile de sute de mii până la milioane de dolari, vilele de sute de metri pătrați, miile de metri pătrați de terenuri intravilane, zecile de mii de metri pătrați de terenuri agricole și păduri, nenumăratele societăți comerciale la care sunt acționari descriu o realitate a cărei ocultare a devenit imposibilă: în România, pentru liderii PSD, funcția politică a devenit izvor de bogăție.

Averi cinstite

Departate de imaginea falsă a îmbogățirii doar prin hoție, există și oameni de afaceri care au reușit să se impună prin efort și corectitudine. Reușita lor este cu atât mai meritorie, cu cât ea nu s-a realizat, cum ar fi normal, cu ajutorul sistemului, ci, dimpotrivă printr-o luptă permanentă cu acesta. Într-o societate ale cărei valori sunt inversate, a face afaceri cinstite a devenit un act de curaj, iar a obține și profit ține aproape de domeniul senzaționalului.

Realitatea demonstrează că nu poți avea succes într-o afacere cinstită, dacă nu aloci cea mai mare parte din timp acelei afaceri. Succes au doar cei care muncesc 10-12 ore pe zi și își dedică întreaga energie afacerilor pe care le-au creat, înfruntând birocrăția, refuzând corupția și plătind integral și la timp taxele. Or, timpul este exact ceea ce îi lipsește unui demnitar.

Timpul și banii

Cum au reușit atunci politicienii să strângă averi atât de mari și, mai ales, **când**? Sunt întrebări la care ei înșiși vor trebui să răspundă.

O funcție de demnitate publică se ocupă prin mandat obținut direct, prin alegeri organizate, sau indirect, prin numire.* Potrivit legii, "persoanele care ocupă funcții de demnitate publică au dreptul, pentru activitatea desfășurată, la o indemnizație lunară", aceasta fiind "unica formă de remunerare a activității lor".**

Indemnizațiile demnitarilor

Legea privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică a intrat în vigoare în 16 iulie 1998. Până la acea dată, indemnizațiile demnitarilor fuseseră, din considerente populiste, aproape meschine. În iunie 1996, indemnizația netă a celui mai înalt demnitar - Președintele României - era de 3.500.000 lei (adica 400 dolari, la cursul de la acea dată). Un ministru primea 2.800.000 lei (350 dolari), iar un secretar de stat 1.750.000 lei (200 dolari).

Ca urmare a aplicării Legii 154/1998 și a majorărilor aplicate în tot sectorul bugetar, în decembrie 2000, Președintele avea o indemnizație netă de 14.142.212 lei (570 dolari), un

* Vezi definiția funcției de demnitate publică în Legea 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică

** Legea 154/1998, articolele 19 și 20

ministru primea 11.522.070 lei (460 dolari), iar un secretar de stat 10.211.980 lei (400 dolari). Deși, din 2001 încoace, indemnizațiile demnitarilor au mai crescut (indemnizația netă maximă, a Președintelui, ajungând la 800 dolari), este evident că acestea nu pot fi sursa tuturor averilor celor care au ocupat și ocupă funcții de demnitate publică.

Demnitarii nu au timp liber

Indemnizația demnitarilor diferă față de salariul angajaților din sectorul de stat sau privat pentru că, spre deosebire de salariat, demnitarul nu are o muncă normată. Demnitarul nu primește sporuri* și nu îi sunt plătite orele suplimentare. Demnitatea publică este o funcție de onoare, și prima ei cerință este aceea de a-ți dedica întregul timp slujirii interesului public. Pe scurt, demnitarul nu are timp disponibil pentru activități de afaceri.

Cum se explică atunci marile averi acumulate de oameni care, de la începutul anilor 1990 încoace, s-au aflat aproape permanent în funcții de demnitate publică?*** Nu există decât o singură alternativă: fie nu și-au îndeplinit responsabilitățile demnității publice în care au fost investiți, folosind timpul pe care ar fi trebuit să-l dedice interesului public pentru a-și dezvolta afacerile; fie și-au folosit funcția pentru a se îmbogăți.***

* Parlamentarii reprezintă o excepție de la această regulă întrucât au adoptat o serie de reglementări prin care și-au acordat sporuri (de confidențialitate, de limbi străine) și sume forfetare.

** Cel mai elocvent exemplu este Adrian Năstase care a fost, timp de 7 ani, membru al Guvernului (ministru de Externe, 1990 - 1992; prim-ministru, 2001 - 2004) și 8 ani președinte (1992 - 1996) și vicepreședinte (1997-2000) al Camerei Deputaților. Cumulând în mod legal funcția de profesor universitar și conducând, tot legal, diferite asociații și fundații, este evident că timpul nu i-ar fi putut permite să aibă și alte activități aducătoare de venituri importante.

*** Elimin varianta moștenirii (pe care unii demnitari s-au grabit să o invoce în declarațiile de avere), precum și posibilitatea dobândirii averilor în timpul regimului comunist (când bogații demnitari de azi, făcând parte din nomenclatura comunistă sau din Securitate, aveau "origi-ne sănătoasă", tocmai pentru că proveneau din familii sărace, cum rezultă chiar din propriile lor autobiografii).

În ambele cazuri, sursa averilor demnitarilor nu poate fi decât ilegală și (sau) ilicită.

CONCLUZII

În procesele de corupție derulate în anii 1997-2000, condamnările pronunțate împotriva făptuitorilor s-au stabilit pe bază de probe (înscrieri, declarații, interogatorii, expertize financiar-contabile), precum și prin debaterile din fața instanțelor de diferite grade - judecătoria, tribunale, curți de apel, Înalta Curte de Casație și Justiție. Nenumărate cazuri de abuz și însușire de bani publici din anii '89 - '90 au intrat sub incidența termenelor de prescripție.

Într-o administrație care a respectat independența justiției, diferiții capi ai mafiei băncilor, flotei, petrolului, industriei îngrășămintelor, țigărilor, alcoolului care au fost anchetați și judecați au beneficiat de prezumția de nevinovăție până în momentul condamnării prin hotărâri judecătorești definitive.

**Prezumția
de vinovăție**

Astăzi se știe cu certitudine că inițiatorii, organizatorii și beneficiarii sistemului provin din fosta nomenclatură PCR și din Securitatea lui Ceaușescu. Aceștia nu au fost judecați niciodată. Demnitarii și activiștii PCR, precum și ofițerii de securitate implicați nu au răspuns nici pentru crimele, repressiunile și distrugerile din timpul regimului comunist. Având în vedere rolul criminal al instituțiilor pe care le-au condus sau pentru care au lucrat, mi se pare normal ca asupra lor să planeze **prezumția de vinovăție, fiind obligația lor individuală să-și dovedească posibila nevinovăție.**

Procesele penale au fost un episod indispensabil pentru a înțelege cadrul infracțional, dar nu suficient pentru a identifica toate conexiunile cu nivelele politic, administrativ, judiciar, mediatic și economic-financiar ale corupției de stat.

**O integrată
parțial
rezolvată**

În acest moment, cunoaștem definițiile; cuvintele-cheie pe verticală și orizontală sunt completate; pentru altele știm doar o parte din litere. Rezolvarea completă a integralei este un joc interactiv la care cititorii acestei cărți sunt invitați să ia parte.

ADEVĂRUL 2.

DESPRE DESPRE EVENIMENTELE DIN DECEMBRIE '89. CARACTERUL CRIMINAL AL LOVITURII DE STAT

Sângele uscat

12 iunie 2004

Pe ecranul televizorului, imagini de la funerariile fostului președinte american Ronald Reagan. Comentatorul insistă asupra rolului său în prăbușirea pașnică a comunismului în Europa Centrală și de Sud Est. Crainica anunță că participă și președintele Ion Iliescu.

Sunt una dintre ultimele persoane publice din afara Statelor Unite care l-au întâlnit pe Ronald Reagan înainte de a se retrage complet din viața publică, din cauza unei grele maladii. Cred că ceea ce l-a determinat să accepte o discuție, în octombrie 1994, în

cabinetul reședinței sale oficiale din Los Angeles, a fost în primul rând caracterul unic al darului pe care îl ofeream: un steag tricolor din care revoluționarii din Timișoara decupaseră stema - simbol al regimului comunist - și care mai avea o mică gaură bordată de sânge uscat - urma glonțului care pătrunsese în pieptul unei tinere revoluționare în 17 decembrie 1989. L-am primit, la rândul meu, de la acea tânără infirmă și am înțeles, din mărturia ei, că, în acele momente, când ieșise în stradă să lupte pentru libertate și adevăr, ținuse strâns la piept drapelul național.

Pentru mine, revoluția din decembrie nu e o poveste auzită sau văzută la televizor, ci trăită în stradă, iar acel decembrie îmi revine în minte o dată cu umbrele unor apropiați uciși atunci. Fiica mea a terminat ultima clasă de liceu lângă un loc rămas gol, al Dianei, marcat de o gheață cu flori. Colegul meu de catedră Anghel Cioran și-a pierdut fiul, adolescent. Copilul vecinilor mei de bloc și de scară din Pajura a mai putut fi găsit doar la morgă. Fiul prietenului Gitlan a rămas un nume săpat în marmura de la Dales sub inscripția: primul ucis în 21 decembrie. Din fericire, fiul meu Dragoș și prietenul său, Bogdan, au fost împinși de grupurile care se retrăgeau din Piața Universității spre Edgar Quinet, în timp ce tancurile intrau în Piață, și am putut ajunge împreună cu ei în Pajura la cumpăna dintre 21 și 22 decembrie.

Poate trebuia să păstrez steagul stropit de sânge în Revoluția de la Timișoara. Anghel Cioran a stăruit la ridicarea bisericii din Cimitirul eroilor. Ion Gitlan a ridicat o cruce în memoria martirilor Revoluției din 21 decembrie, de la București. Cei mai mulți își plâng morții într-o tăcere îndurerată.

E suficient că m-am străduit să trăiesc demn în libertatea dobândită cu sacrificii în acele zile, sau trebuia să fac mai mult pentru aflarea adevărului asupra cauzelor care au făcut din România singura excepție sângeroasă a căderii comunismului?

Rândurile care urmează sunt un răspuns la această întrebare.

TEZA:

Înlocuirea dictaturii Ceaușescu cu un regim neocomunist pseudo-democratic s-a realizat printr-o lovitură de stat inițiată și condusă de un grup din nomenclatura comunistă, din armată și din securitate, cu sprijin sovietic, grup care a confiscat roadele unei eroice revolte populare desfășurată între 16 - 21 decembrie 1989. Represiunea revoltei populare ordonată de Ceaușescu și executată de armată, miliție și securitate s-a soldat cu uciderea a 162 de persoane și rănirea gravă a 1107 oameni neînarmați și nevinovați. În 22 decembrie, toată puterea a fost preluată printr-un puci de către un Consiliu Militar ale cărui acțiuni criminale au condus direct sau indirect la uciderea a 942 de oameni și rănirea a 2245 de persoane. Ion Iliescu, care, în calitate de președinte de facto al Comitetului Executiv al Frontului Salvării Naționale și șef al Consiliului Militar Superior, și-a asumat în 22 decembrie toate deciziile de putere, are, pe cale de consecință, și responsabilitatea efectelor lor.

DEFINIREA PROBLEMEI

Teza loviturii de stat din 22 decembrie 1989 și a caracterului ei criminal necesită elucidarea mai multor aspecte:

- pregătirea conspirației;
- legătura complotiștilor cu serviciile secrete sovietice (KGB și GRU) și cu conducerea PCUS;
- contextul internațional care a determinat căderea regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Sud-Est;
- contextul intern care a determinat natura sângeroasă a represiunii din 16-21 decembrie 1989, ordonată de Nicolae Ceaușescu cu complicitatea CPEx al PCR și executarea ei de către Armată, Miliție și Securitate;
- de ce Iliescu?
- participarea la puci a unei părți din conducerea Armatei (care a înglobat și Securitatea, și Miliția) în 22 decembrie 1989 și consecințele diversionii "teroriștilor", soldate cu 942 de morți, 2.245 de răniți și distrugerea unor mari valori culturale naționale;

- caracterul neocomunist al puterii nou instalate și conservarea structurilor ceaușiste de represiune politică în regimul Iliescu;
- caracterul criminal al loviturii de stat;
- răspunderea politică și penală a organizatorilor și conducătorilor loviturii de stat pentru crimele comise;
- caracterul imprescriptibil al crimelor împotriva umanității și judecarea vinovaților pentru aceste crime;
- încadrarea juridică a faptelor polițiștilor și magistraților care au tergiversat anchetarea și judecarea celor vinovați de crime ca infracțiuni de favorizare a infractorilor și abuz în serviciu contra intereselor persoanelor vătămate.

PREZENTAREA FAPTELOR*

Timișoara. Începutul revoltei populare**

16 decembrie La Timișoara, câteva sute de coreligionari ai pastorului Laszlo Tokes se strâng în preajma Bisericii reformate pentru a protesta împotriva unei hotărâri judecătorești de evacuare a acestuia. Nemulțumirile enoriașilor se transformă în manifestări de revoltă împotriva autorităților și a regimului politic odată cu alăturarea altor sute de persoane care nu

* Filmul evenimentelor este realizat pe baza jurnalului de luptă al unităților militare, declarațiilor date în fața organelor de anchetă judiciară, datelor deținute de serviciile de informații, a înregistrărilor video și audio, memoriilor publicate sau manuscrise, confesiunilor pe care unii participanți sau martori mi le-au făcut personal, precum și a observațiilor proprii ale autorului implicat direct în aceste evenimente.

** Prima tentativă a unei mișcări de protest anti-Ceaușescu în decembrie 1989 a fost la Iași, unde un grup de opozanți ai regimului a difuzat manifeste chemând populația la "Demonstrația din Piața Unirii", la 14.XII. ora 10". Ceaușescu l-a trimis la Iași pe generalul Olteanu și, după unele mărturii, și un grup de trăgători de elită. Cu două zile înaintea demonstrației inițiate de grupul Cassian, la Iași s-a organizat "Dinamoviada de judo". (vezi Cassian M. Spiridon: *Iași, 14 decembrie 1989, Începutul Revoluției Române*, Editura Timpul, Iași, 1994).

În opinia lui Șerban Sândulescu, dinamoviada a avut nu numai rolul de a descuraja participarea ieșenilor la demonstrația din 14 decembrie, dar și pe acela de a deturna interesul "contraspionajului românesc" spre Iași (vezi volumul *Lovitura de stat a confiscat Revoluția română*, Omega Press București, 1996).

aveau legătură cu motivul protestului inițial. Se formează coloane care pornesc spre centrul orașului, cărora li se alătură alte mii de timișoreni, în special muncitori și studenți. Când manifestații încearcă să pătrundă în sediul Comitetului județean al PCR, forțele de ordine ripostează. În centrul orașului, confruntările dintre cele două tabere continuă până după miezul nopții.*

**17
decembrie**

Deși, încă de dimineață, armata împânzește orașul, timișorenii coboară în stradă în număr tot mai mare. Se strigă: "Jos Ceaușescu!", "Jos comunismul!"; "Nu vă fie frică!". Ceaușescu îl trimite pe Ion Coman, secretar al CC la PCR, la Timișoara, împreună cu generalii Victor Stănculescu, Ștefan Gușă și Mihai Chițac. Nicolae Ceaușescu convoacă o teleconferință cu activul de partid și de stat din județe, în cadrul căreia anunță că a dat ordin să se tragă în manifestații. Elena Ceaușescu intervine strigând: "Îi împușcați și îi băgați în beci. Unul să nu iasă viu".** Seara, cad primele victime. Sosește la Timișoara adjunctul Procurorului General, procuror militar Gheorghe Diaconescu***, însoțit de patru procurori civili. Procurorul General Nicolae Popovici ordonă emiterea mandatelor de arestare a demonstrațiilor reținuți, dintre care 180 minori, majoritatea sub 14 ani. Cei patru procurori civili de la București și câțiva din colegii lor de la Timișoara refuză emiterea mandatelor și protestează împotriva folosirii etichetelor "Procuror" afișate pe ușile camerelor unde anchetau ofițeri de poliție și securitate.****

* Pe toată durata represiunii, până la căderea regimului, marea majoritate a populației României nu a putut afla informații despre ceea ce se întâmpla la Timișoara decât din surse externe: Radio Europa Liberă, Radio Vocea Americii, Radio Belgrad.

** Stenograma ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR din 17 decembrie 1989.

*** Procurorul Gheorghe Diaconescu va fi avansat de Ion Iliescu de la gradul de colonel la gradul de general-maior prin Decretul nr. 30 din 30 decembrie 1989.

**** Vezi Informarea procurorului Gheorghe Mocuța din Procuratura Generală și confirmarea procurorului Cristescu din Timișoara. Procurorul Gh. Mocuța va fi marginalizat pentru gestul său până în 1996.

18 decembrie Centrul Timișoarei este păzit de cordoane de militari și de securiști în civil. Armata, Miliția și trupele speciale USLA înconjoară obiectivele importante. 30 de tineri se îndreaptă spre Catedrala ortodoxă, unde desfășoară un steag tricolor cu stema decupată, aprind lumânări și încep să cânte "Deșteaptă-te române". Armata trage în demonstrații. Pe scările Catedralei se prăbușesc rănii. Sosește la Timișoara colonelul Tudor Stănică,* șeful Direcției cercetări penale din Miliția Capitalei, care, fără a avea competență și substituindu-se procurorilor, emite peste 100 de mandate de arestare pentru încălcarea Decretului 153/1970 privind sancționarea actelor de "huliganism". 58 de morți sunt depuși la Laboratorul de Medicină Legală. Nicolae Ceaușescu își începe vizita oficială în Iran.

19 decembrie După două zile în care Armata, Miliția și Securitatea au încercat în zadar să reprime revolta, manifestații iau în stăpânire centrul Timișoarei. Din ordinul Elenei Ceaușescu, generalul Constantin Nuță, adjunctul ministrului de Interne, organizează transportul cu o mașină frigotehnică a 40 de cadavre de la Timișoara care sunt incinerate la crematoriul Cenușa din București. Cenușa lor va fi aruncată în canalul colector de la Popești-Leordeni pentru a se șterge orice urmă a crimelor.**

20 decembrie La Timișoara sosesc primul ministru Constantin Dăscălescu și Emil Bobu, secretar al Comitetului Central. Timișorenii cer demiterea Guvernului și înlăturarea lui Ceaușescu. În clădirea Operei Române ia ființă Frontul Democrat Român, cu Lorin Fortuna - președinte, Claudiu

* Colonelul Teodor Stănică, devenit după 1989 prosper om de afaceri, va fi condamnat, în octombrie 2003, la 22 ani închisoare pentru uciderea prin tortură a disidentului anticomunist Gh. Ursu (din care 11 ani au fost grațiați în baza unei legi anterioare).

** Este un caz în care "adevărul" este perfect cunoscut. Autorii acestui act abominabil au fost judecați, dar s-au ales cu condamnări minore, la încadrarea juridică a faptei reținându-se doar că "au profanat niște cadavre". Ei sunt astăzi persoane bine situate financiar și acceptate ca atare de o mare parte a societății, chiar la Timișoara.

Iordache - vicepreședinte, Ioan Chiș, Mihaela Munteanu și Maria Trăistaru - membri, cărora li se adaugă, ulterior, membrii grupului de rezistență constituit în clădirea Comitetului județean de partid. Timișoara este proclamată "primul oraș liber de comunism din România". Revenit din Iran, dictatorul instituie starea de urgență în Timișoara și ține o cuvântare televizată. Susține cu vehemență că "elemente huliganice" vor să destabilizeze țara, să distrugă independența și suveranitatea României cu sprijinul "agenturilor străine de spionaj și a românilor din interior care își vând țara". Sunt pregătite 12 trenuri cu gărzi patriotice din Oltenia, înarmate cu ciomege pentru a lupta împotriva "contrarevoluției". Primul tren ajuns la Timișoara este întâmpinat de muncitori care îi conving să se întoarcă în Oltenia. O mare parte a militarilor trec de partea revoluționarilor. Bilanțul represiunii: **71 morți și 253 răniți.***

Mișcări de protest în alte orașe din țară

În principalele orașe din Transilvania (Sibiu, Cugir, Sebeș-Alba, Deva, Târgu-Mureș, Brașov) este lansat un manifest ce cheamă la grevă generală și manifestare pașnică pentru răsturnarea dictaturii.

**18/19
decembrie**

Din ordinul Elenei Ceaușescu este trimisă la Sibiu, pentru protecția lui Nicu Ceaușescu, prim secretar al Comitetului județean PCR, o aeronavă "Rombac 111" cu luptători USLA.

**20
decembrie**

La Întreprinderea de Orologerie Industrială din Arad, muncitorii refuză să înceapă lucrul. Conducătorul Onofrei Dănilă, grupul de manifestați părăsește fabrica cântând "Deșteaptă-te române". Ajunși în fața Comitetului județean de partid, alături de alte câteva mii, ei scandează lozinci anticeaușiste și îndeamnă pe toți cei prezenți: "Fără violență!".

**21
decembrie**

* Sinteza anchetelor efectuate de Parchetul Militar, în perioada 1990-1994, p. 42.

La Sibiu, manifestația ia amploare, în Piața Republicii numărul persoanelor prezente ajungând la 2000. Din ordinul lui Nicu Ceaușescu sunt trimise trupe din armată, miliție și securitate pentru împrăștierea manifestațiilor. **În municipiul Sibiu sunt ucise 85 persoane și rănite 139.**

Muncitorii de la secția mașini unelte a Întreprinderii Mecanice din orașul Cugir ies în stradă, scandând lozinci anti-ceaușiste și de adeziune față de revendicările timișorenilor.

Muncitorii protestează pașnic la Brașov, Târgu-Mureș și Reșița.

La ora prânzului, dintr-o clădire aflată în Piața Libertății din Cluj s-a strigat "Victorie!". Începând cu orele 15.00, mulțimea începe să prindă contur în piață. Câțiva dintre manifestați, în frunte cu actorul Călin Nemeș, se așează în fața militarilor: "Trageți! Ce mai așteptați?". Militarii deschid focul. Bilanțul represiunii de la Cluj: **11 morți și 23 răniți din rândul manifestațiilor.**

**22
decembrie**

La Cluj, în fața Catedralei, are loc un miting la care iau cuvântul Doina Cornea și alți opozanți ai regimului comunist.

La Arad, se trag primele focuri.

După difuzarea știrii referitoare la fuga dictatorului, oamenii ies în stradă și la Brăila, Buzău, Constanța, Craiova, Târgoviște.

La Brașov se redactează o petiție în șapte puncte prin care se cer demisia dictatorului, alegeri democratice libere, adevărul despre reprimarea revoltei din 15 noiembrie 1987.

București

**21
decembrie**

Ora 9:00. Din dispoziția CC al PCR, în toate instituțiile publice sunt organizate ședințe de condamnare a "contra-revoluției de la Timișoara" și de atașament fierbinte pentru Nicolae Ceaușescu.*

* Printr-un consens aproape unanim se păstrează o tăcere vinovată asupra acestui ultim moment de lăsatate, servilism și demagogie. În mai puțin de 24 de ore, cei mai înverșunați în înfierarea "huliganilor" de la Timișoara se vor înghesui să-și proclame atașamentul pentru revoluție și să-i condamne pe odiosul "dictator" și "sinistra sa soție".

Orele 11:00. La sugestia lui Barbu Petrescu, prim-secretar al Comitetului municipal de partid, este organizată, în piața din fața sediului Comitetului Central al PCR, o adunare populară menită să condamne revoluția de la Timișoara. În timpul discursului lui Nicolae Ceaușescu, transmis în direct la televizor, un zgomot asemănător unei explozii* provoacă panică și busculade în rândul manifestanților și derută în rândul membrilor Biroului Politic al CC, aflați în balcon. Transmisia TV este întreruptă, dar imaginile continuă să fie înregistrate de cameramani. Se aud strigăte, apoi huiduieli. Manifestanții sunt împinși spre str. Academiei, Piața Romană și Piața Universității. Pe strada Academiei sparg geamurile librăriei Mihai Eminescu și dau foc cărților cu fotografia lui Ceaușescu, expuse în vitrină. Când Ceaușescu revine în balcon, un grup de pe strada Academiei încearcă să reintre în Piața Palatului. La Biserica Enei, adjunctul șefului miliției sectorului 4, lt.col Rodeanu Gheorghe**, trage fără somație în manifestanți, împușcându-l în piept pe studentul Roman Marcel, primul rănit grav din București și omorând o altă persoană, rămasă neidentificată. În zona Piața Romană, demonștrânții sunt loviți cu cruzime și se operează sute de arestări de către dispozitivul comandat de colonelul Ion Nicolae Suceavă.*** Arestații sunt închiși mai întâi în beciurile Inspectoratului General al Miliției (IGM) unde sunt torturați cu bestialitate de milițieni. Transformați în mase inerte de carne sângerândă, sunt imbarcați în cursul nopții în dube și transportați

* Unii martori vor vorbi de o petardă, alții de un pârăit transmis de difuzoarele aflate în piață, iar SRI (raport 1994), despre sunete de joasă frecvență. Ulterior, în perioada 22-26 decembrie, se va dovedi că au fost utilizate simulatoare de focuri de armă în diferite clădiri din Capitală.

** După 1990 a fost recompensat și avansat de regimul Iliescu. Datorită dezvăluirilor lui Ioan Ițu, Nica Leon și altor martori și a descoperirii unei fotografii a crimei, a fost judecat și condamnat la 5 ani închisoare.

*** Colonelul Ion Nicolae Suceavă va fi avansat în decembrie 1989 de către Ion Iliescu la gradul de general.

la Jilava, unde sunt înghesuiți până la 63 de inși în câte o celulă de 15 m².^{*} În fața hotelului Intercontinental, în Piața Universității, se strâng circa 150-200 de oameni cărora li se adaugă un număr de alte 150-200 împinși de scutieri de pe străzile Academiei și Nikos Belois. La îndemnul lui Radu Șincai și Romeo Raicu, oamenii îngenunchează și păstrează momente de reculegere pentru morții din Timișoara. Forțele de represiune încercuiesc zonele ocupate de demonstrați. În mod ciudat, accesul dintre și înspre Piața Universității nu este blocat.

Ora 13:00. Dumitru Dincă, un muncitor șomer, se suie pe acoperișul parkingului de la blocul Dunărea strigând "Jos Comunismul", "Jos Ceaușescu" și propune crearea Frontului Unic Muncitoresc. Este împușcat Vinerian Bădoi.

Ora 15:00. Unul din TAB-urile care circulă cu viteză de-a lungul Bulevardului Magheru pentru a intimida pe demonstrați intră în mulțime în dreptul sălii Dalles omorând 7 persoane, printre care Mihai Laurențiu Gîțlan, un tânăr de 19 ani, Corneliu Florin Boban, 22 ani, Radu Alexandru Ionescu, 17 ani.^{**}

Pentru a ascunde masacrul, scutierii împing demonstrații până în dreptul str. Batiștei. În prima linie, generalul Nicolae Andruța Ceaușescu, comandantul Școlii de ofițeri ai MI de la Băneasa, trage cu pistolul spre manifestați și în gura de metrou.

În cadrul unei teleconferințe cu prim-secretarii comitetelor județene ale PCR, Ceaușescu decretează "mobilizarea generală a întregului activ de partid și de stat, a tuturor forțelor de interne - miliție și securitate - inclusiv a unităților militare". (...) "Să se folosească toate mijloacele și dacă cineva este lovit să răspundă cu două lovituri. (...) Cine îndrăznește să lovească trebuie să fie lovit și trântit la pământ".^{***}

^{*} Vezi mărturia lui H.R. Patapievici, victimă a acestei represiuni criminale, în *Istoria unei nopți/ianuarie 1990*.

^{**} Vezi declarațiile martorilor în procesul generalului N.A. Ceaușescu. (Dosar CSJ).

^{***} Stenograma teleconferinței din 21 decembrie 1989, ora 18.

În București se trece la aplicarea Planului unic de acțiune prevăzut în Ordinul ministrului de Interne nr. 02600/05 iulie 1988. În zona Piața Romană- Piața Universității sunt masate unitățile USLA, două batalioane de la securitate și miliție, subunitățile de intervenție de la Școala Militară de Ofițeri a Ministerului de Interne.

Asupra manifestanților se trage de pe clădiri, de pe străzile laterale, de pe tanchete, dar și din mijlocul manifestanților. Eleva Diana Donea de la Liceul Bălcescu este împușcată mortal în cap. Mihaela Ruxandra Marcu este zdrobită sub șenilele unui tanc. Un student este zdrobit de un TAB în fața cinematografului Luceafărul. O tânără care striga "Vrem un Crăciun liber" este împușcată mortal lângă Facultatea de Farmacie. Este împușcată mortal și studenta Luiza Mioara Mirea, fiica unui fost deținut politic de la Aiud. Un muncitor care striga "Trăiască Timișoara" este răpus lângă gura de metrou din dreptul străzii Batiștei.

Ora 17. Urcați pe mese luate de la restaurantul Dunărea, mai mulți vorbitori propun programe politice și guverne în care sunt menționate nume de disidenți auzite la *Europa Liberă*. Se fac liste cu cei prezenți. Se remarcă Dan Iosif care folosește o portavoce alimentată la un acumulator improvizat de Ioan Itu.

Mașini de pompieri îi udă pe manifestanți și îi stropesc cu substanțe urât mirositoare.

Ora 17:30. La Spitalul Colțea sunt operați primii răniți.*

Ora 18:00. Pentru a se apăra, manifestanții construiesc o baricadă formată din câteva autovehicule, a remorcă și mobilier de la restaurantul Dunărea. Manifestanților li se aduc ceaiuri calde, alimente și pansamente de către locatarii din zonă.

Orele 20:30-23:00. Represiunea se intensifică. Militarii primesc ordine să intensifice focul cu cartușe trasoare. Scutierii îi vânează pe manifestanți. Cei capturați sunt duși în punctele de colectare de la Hotelul Negoiu și Ministerul Comerțului Exterior, unde sunt urcați în dube, duși la Miliția Capitalei și, apoi, la închisoarea Jilava.

* Raportul dr. N. Constantinescu asupra răniților operați la Colțea prezentat în fața Societății Medicale precizează că aceștia prezentau răni grave cu plăgi împușcate.

"Aproape toți pasagerii care au coborât, la un moment dat, din stația de metrou Piața Universității, până și copii, au fost luați (de scutieri) și maltratați. În așteptarea dubelor, erau bătuti, târați de mâini și de picioare, obligați să se culce pe burtă, unii peste alții, în grămezi formate din câte trei-patru straturi de oameni: bărbați, femei, copii, de-a valma".*

Ora 0:15. După ce se încercase, fără succes, spargerea baricadei cu ajutorul unui TAB, au fost folosite tancurile.** Un tanc răstoarnă remorca și rănește mai multe persoane. Echipajul trage cu mitraliera și tancul se îndreaptă în viteză spre Bulevardul Republicii. Este urmat rapid de alte patru tancuri. Se trage din mers cu mitralierele.***

Ora 1:00. Se stinge lumina. La ordinul generalului Hortopan, comandantul trupelor de infanterie și tancuri, scutierii din primele linii sunt înlocuiți cu ofițeri de la Academia Militară care deschid focul direct asupra manifestanților.

Bilanțul represiunii din noaptea 21/22 decembrie: 49 morți și 599 răniți grav, mii de oameni torturați bestial în sediul Miliției Capitalei și aruncați în celulele închisorii Jilava.****

**22
decembrie**

Ora 6:00. Sub coordonarea directă a viceprimarului Capitalei Vasile Bulucea,***** echipe de la salubritate spală cu furtunurile bălțile de sânge din Piață și de la

* *Evenimentele din decembrie 1989 văzute de Serviciul Român de Informații*, material editat de Omnia Press ca supliment al revistei Ordinea, p. 32

** Ibidem, p. 33

*** Mărturii: Dumitru Stelianide (Titi Galați), Ioan Itu, Adrian Dumitrescu.

**** Sinteza anchetelor efectuate de Parchetul Militar, în perioada 1990-1994, p. 28. Punct de vedere SRI/1994, p. 6.

***** Vezi declarația lui Ion Dincă, secretar al CPEx al PCR, în fața celei de-a doua Comisii parlamentare de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989 (C.S.II/1994-1995). Vasile Bulucea va fi păstrat în post la București de Ion Iliescu până în aprilie 1990, după care fostul ministru al lui Ceaușescu va deveni primarul Craiovei din partea PDSR în mandatele 1996-2000 și 2000-2004 și va candida în 2004 pentru un nou mandat pe listele partidului Forța Democrată al lui Petre Roman

intrarea la Metrou.* Tot atunci se acoperă cu vopsea neagră inscripțiile împotriva lui Ceaușescu și a comunismului de pe zidul Universității.**

Ora 7:00. Piața Universității este încă ocupată de scutieri care-i lovesc pe toți cei care încearcă să pătrundă în zonă.

Ora 7:30. Scutierii se retrag din barajul din dreptul magazinului *Cabana* din Piața Sfântul Gheorghe.

Muncitorii de pe marile platforme industriale ale Capitalei se îndreaptă spre centrul orașului. Li se alătură locuitori din cartierele periferice. La început sunt câteva zeci de mii, apoi peste o sută de mii.

Ora 9:30. Piața Universității e deja plină și manifestații se îndreaptă spre Piața Palatului

Ora 9:40. Ceaușescu anunță, într-o ședință a Comitetului Politic Executiv al PCR, că a preluat conducerea armatei.

Ora 10:15. Ilie Verdeț (fost prim-ministru) și Vasile Vâlcu, după ce se consultă cu Iulian Vlad, șeful Securității, coboară la cabinetul 1 și îi cer lui Ceaușescu să își dea demisia.

Ora 10:30. Bine informat în urma unui raport primit de la generalul Neagoe, șeful Direcției a V-a a Securității, privind deplasarea coloanelor de manifestați, și luând în considerare raportul de forțe din București, generalul Iulian Vlad îl abandonează pe Ceaușescu și ordonă trupelor de securitate să nu tragă în demonstrați.

Ora 10:50. Blindatele diviziei Tudor Vladimirescu, conduse de colonelul Cernat, părăsesc Piața Universității îndreptându-se spre Piața Romană.

Ora 10:51. La radio și televiziune se citește Decretul prezidențial privind instituirea stării de necesitate pe întreg

* A doua zi, studenții și profesorii care am venit la Universitate ne vom afla în fața unor imagini cumplite. Pe latura dinspre Arhitectură și Edgar Quinet, pete mari de sânge, fragmente de păr și creier uman rămase pe caldarâm. În amfiteatrul și laboratoarele de la Mineralogie, gloanțe în vitrine, pupitre și pereți.

** În 1998-1999, în baza unui proiect aprobat de Ministerul Culturii, se curăță fațada placată în piatră a Universității, conservându-se, la cererea mea, zonele cu inscripțiile din 21 decembrie și cele din dimineața zilei de 22 decembrie. În 2001, într-o revanșă vinovată, din dispoziția primarului PSD al sectorului 1, Vasile Gherasim, la adăpostul întinericului, toate inscripțiile anticomuniste sunt acoperite cu vopsea albă care mănjește acum și zidurile și conștiințele.

teritoriul țării. Este anunțată sinuciderea generalului Vasile Milea, ministrul Apărării, etichetat de Ceaușescu drept "trădător de țară".

Ora 11:00. În balconul CC al PCR, Ceaușescu, flancat de conducerea de partid și de stat, face o ultimă încercare de a legitima represiunea "huliganilor și trădătorilor" vânzuți "agenturilor străine", promițând oamenilor măririi ridicele de salarii și alocații pentru copii. Mulțimea îl huiduie.

Ora 12:00. Manifestanții forțază ușile sediului CC și pătrund în clădire.

Ora 12:06. Urmăriți de revoluționari, soții Ceaușescu părăsesc sediul CC la bordul unui elicopter. Ordinul de chemare a elicopterului este dat de generalul Stănculescu și confirmat, conform regulamentului, de generalul Neagoe.

Demonstrații invadează sediul Comitetului Central și clădirea Televiziunii.

Ora 12:00 - 13:00. Pe ecranele televizoarelor apare sigla TVR. În surdină, muzică simfonică.

Ora 13:00. Din studioul 4 al Televiziunii, Mircea Dinescu, acompaniat de Ion Caramitru și un grup de revoluționari, citește un comunicat către țară în numele Frontului Unic Muncitoresc.

Ora 13:20. Vorbește Sergiu Nicolaescu, înconjurat de mai multe persoane, adresându-se Ministerului de Interne.

Ora 13:30. Din beciurile Securității aflate în spatele Bulevardului Victoria Socialismului sunt eliberați deținuți politici, printre care Petre Mihai Băcanu, Dumitru Iuga. Simultan, sunt eliberați sute de deținuți politici de la Jilava, Aiud și alte penitenciare. Securitatea încetează supravegherea vizibilă a disidenților încercând în ultimul moment să le câștige bunăvoința.

Ora 13:35. Căpitanul Mihai Lupoi, autodeclarându-se reprezentant al armatei, anunță din partea "Consiliului Generalilor" că generalul Militaru a preluat conducerea MAPN.*

* În realitate, ministrul Apărării era în continuare generalul V. Stănculescu numit de N. Ceaușescu, iar, conform regulamentelor militare, conducerea armatei îi revenea generalului Gușe, șeful Marelui Stat Major și prim locțiitor al ministrului Apărării Naționale Vasile Milea (decedat).

Ora 14:00. Manifestanți, conduși de Mihai Bălășescu, ocupă sediul Securității municipiului București din strada Beldiman.

Ora 14:05. La Televiziune, vorbește Petre Roman care transmite Declarația "poporului".

Ora 14:10. Generalii Voinea și Chițac cer "încetarea tuturor operațiunilor militare cu caracter de violență".*

Ora 14:15. Se revine asupra ordinului retragerii armatei în cazărmi și predării armamentului și muniției distribuite în 17 decembrie. Trupele sunt din nou înarmate și trimise în stradă din dispoziția generalului Victor Stănculescu care ordonă apărarea obiectivelor importante, în special a Televiziunii. Se formează echipaje comune MI - MAPN pentru patrulare și baraje în Capitală.

Armata ocupă Televiziunea și Radioul "pentru a le proteja" și organizează împreună cu milițieni în civil și reprezentanți ai revoluționarilor filtre în principalele intersecții.

Armata preia controlul total al circulației. Pentru a nu se folosi mașini cu inscripția Miliția, se utilizează taxiuri și furgonete. Întreprinderea de taxiuri a Capitalei - GETAX - este pusă la dispoziția Comandamentului militar al Capitalei. Stațiile de radio-telefon Taxi 1 și Taxi 2 sunt trecute în uzul exclusiv al armatei. Frecvențele Taxi 3 și 7 (furgonete) se păstrează pentru contactul cu șoferii, comenzile fiind primite exclusiv prin ofițerul de serviciu de la comandamentul militar. Mașinile GETAX vor fi folosite pentru transportul cadavrelor, răniților, armelor și muniției, precum și a diferite persoane desemnate de comandament.**

Ora 14:20. Vorbește Gelu Voican Voiculescu "în calitate de fost deținut".

Ora 14:25. Căpitan rang I (r) Cico Dumitrescu, în uniformă militară, dă ordine armatei.

* Care nu existau atunci nicăieri în țară.

** Această situație s-a menținut timp de două săptămâni. Vezi depozițiile telefonistelor GETAX Tudora Mărgineanu, Doina Bularda, Rodica Marcoci, Maria Ciucă, Elena Paraschivescu și ale Mihaelei Groncea - primitor-distribuitor GETAX, la ancheta Secției Parchetelor Militare, Dosar 1131/P/1991.

Ora 14:25. Generalul în rezervă Militaru Nicolae, în ținută militară, adresează prin Televiziune un apel către cadrele MAPN și MI: "Opriți măcelul!".*

Ora 14:35. Sergiu Nicolaescu se adresează MAPN și îl roagă pe generalul Victor Stănculescu să ia legătura cu cei de la Televiziune.

Ora 14:40. Ion Iliescu se adresează populației cu apelativul "Tovarăși", comunicând că a vorbit "acum 20 de minute cu generalul Victor Stănculescu" care este la MAPN și a dat dispoziție să se retragă trupele. Face apel către toți oamenii "de bine", inclusiv "cei șase militanți ai partidului" să sprijine noua putere și "să vină în jurul orei 17 la sediul CC".

Ora 14:45. Vorbește Silviu Brucan care propune un program de "salvare a țării".

Ora 15:05. Vorbește colonelul Suceavă din Ministerul de Interne, care, în 21 decembrie, condusese represiunea sângeroasă din Piața Romană.

Ora 15:10. Vorbește generalul Gușă, însoțit de generalul Rus, comandantul forțelor aeriene.

Ora 15:25. Vorbește fostul mare demnitar comunist Alexandru Bârlădeanu.

Ora 15:30. Vorbește lt.col. Gheorghe Stan, adjunct de șef secție în Direcția Securității Statului.

Ora 15:35. Vorbește Florin Filipoiu, care participase la ridicarea baricadei de la Intercontinental, în numele grupului "Dreptate socială", prezentând un program coerent privind desființarea tuturor reglementărilor abuzive și măsuri pentru democratizarea țării.

Ora 15:55. Generalul Gușă dă ordine armatei (bruiat și ridiculizat de Ion Caramitru).

Ora 16:00. La Televiziune, crainicul Petru Popescu lansează ideea unui "Comitet de Salvare Națională".

Teodor Brateș anunță "acțiuni teroriste" la punctul atomic, rafinăria, rezervoarele de cianură de la Pitești și barajul de la Curtea de Argeș. "Armata să intervină". "Cerem poporului să se deplaseze de urgență".

* De menționat că, până la acea oră, în țară și în Capitală, după fuga lui Ceaușescu, nu se trăsese nici un foc. Vezi Sinteza SRI, 1994

Ora 16:15. Ion Iliescu vine la Comitetul Central unde este întâmpinat de colonelul de Securitate Gheorghe Ardelean, șeful unităților anti-tero (U.S.L.A.), care se pune la dispoziția "noii puteri democratice". Iliescu îi informează pe ceilalți din cameră că a luat legătura cu Ambasada sovietică: "... și le-am transmis situația în care ne aflăm ca să comunice la Moscova și să știe cine suntem și ce vrem".*

Ora 16:30. Comandamentul Apărării Aeriene din MAPN preia controlul Școlii Militare de Ofițeri a MI și armamentul evacuat din sediul din str. Onești. Direcția a V-a va fi dizolvată și conservată.**

Colonelul Marius Opran anunță că Dumitru Mazilu a fost ridicat în timpul nopții, de la domiciliu, de către Securitate.

Ora 17:00. La sediul CC al PCR (camera 226 de la etajul 2) are loc o ședință cu ușile închise la care participă Ion Iliescu, Petre Roman, Alexandru Bârlădeanu, generalul Militaru, generalul Ștefan Gușă, generalul Iulian Vlad.

Din balconul CC, generalul Gheorghe Voinea, comandantul Armatei a II-a și al Garnizoanei București, anunță că "armata este alături de popor". Se scandează "Armata e cu noi".

În urma apelului către "oamenii de bine", foști nomencluriști și activiști PCR, marginalizați în ultimii ani, se alătură celor care rămăseseră lângă Ceaușescu până în ultimul moment și pe care evenimentele i-au prins chiar în CC.***

Într-o altă sală, Dumitru Mazilu dezbată împreună cu oameni "veniți din stradă" un "program al Revoluției".**** Mai multe persoane fac liste împreună cu Ilie Verdeț pentru noul guvern.***** În diferite săli, se fac alte guverne.*****

* cf. Nestor Rates, *Revoluția încâlcită*, p. 132.

** Declarație a generalului Iulian Vlad, în *Adevărul*, 19 ianuarie 1991.

... După expresia lui Cornel Burtică, fost secretar cu propagandă al CC al PCR, în sala mare de conferințe se afla "toată istoria PCR din 1921 și până azi": vezi Rodica Chelaru, *Culpe care nu se iartă*, p. 225.

**** D. Mazilu, în *10 ani de la Proclamația Revoluției*.

***** Mărturie D. Dincă, A. Dumitrescu, I. Itu.

***** Dan Iosif: "S-au făcut vreo 14, la fiecare etaj s-a făcut un guvern... prima formă este aceasta: 1. gen. Gușe, 2. gen. Militaru, 3. cpt. Lupoi, 4. col. Părcălăbescu, 5. D. Mazilu". Declarație Comisia Senatorială I, p. 20.

În balconul sediului CC apar Petre Roman și Ion Caramitru. Se prezintă diferite variante de guvern care conțin nume de foști demnitari comuniști (Dăscălescu, Verdeț) întâmpinate cu huiduieli de cei peste 100.000 de manifestanți care nu au părăsit Piața. Se scandează "Jos comunismul", "Fără comuniști".

Ora 18:00. Se termină discuțiile asupra celor 10 puncte-program și Iliescu se îndreaptă spre sala de conferințe de la etajul IV unde urma să le discute cu "activul de partid și de stat" din perioada Ceaușescu și abia după aceea să le prezinte mulțimii din Piață. Invocând tirurile de arme din Piață, pleacă la MAPN.

Ora 18:30. În Piața Palatului se aud primele focuri de armă simulate, apoi reale. Nu se semnalează morți sau răniți. Mulțimea, după o scurtă panică, revine în Piață. Scenele din Piața Palatului sunt transmise în direct la televiziune.

Ora 19:00. Revine pe post Ion Iliescu cu "câteva cuvinte în completare". Vorbește de "întinarea numelui PCR și a celor care și-au dat viața pentru victoria socialismului", denunță "pericolul anarhiei", anunță că "este aici reprezentantul MI" și că "am discutat cu armata".

Ora 19:30. Soții Ceaușescu sunt arestați, în apropiere de Târgoviște, și duși la unitatea militară 01417. Evenimentul este raportat imediat de șeful garnizoanei, colonelul Kemenici, generalului Victor Stănculescu, aflat la postul de comandă de la sediul MAPN, care îl anunță imediat pe Gelu Voican Voiculescu și, prin acesta, pe Ion Iliescu. Informația este păstrată secretă pentru populație.

Ora 19:30-20:00. Se anunță de către crainicii Televiziunii Teodor Brateș și George Marinescu acțiuni de luptă în București și în țară.

Ora 19:50. Se raportează că pe ecranele instalațiilor radar din vestul țării și-au făcut apariția ținte aeriene.*

Orele 20:30. În sala de consiliu a directorului general al Televiziunii, Ion Iliescu, Dumitru Mazilu, Silviu Brucan discută o Proclamație a Revoluției.

* Acestea se vor intensifica în cursul nopții și în zilele următoare. Ulterior, vor apărea și date privind decolări masive de elicoptere de pe teritoriul României. Analiza situației aeriene din zilele 23-25 decembrie a fost efectuată la AAT Ploiești. Punctul de comandă al brigăzii radiotehnice a constatat că traiectele de zbor au repetat cu exactitate pe cele de la aplicația militară a Tratatului de la Varșovia din octombrie 1989. Alte analize efectuate mai târziu vor stabili că existența majorității aeronavelor a fost simulată cu aparatură specială. Vezi raport SRI/1994, p. 18.

Ora 21:00. În Piața Palatului se declanșează foc împotri-
va unor presupuși teroriști aflați în Muzeul de Artă (Palatul
Regal) și Biblioteca Centrală Universitară, care vor fi parțial
distruse.* Se înregistrează primii morți și răniți. După
momente de groază, la apelul lui Ion Caramitru, tirurile se
opresc.** Toate evenimentele sunt transmise în direct de
Televiziune.

Ora 22:35. Ion Iliescu citește la
Televiziune Comunicatul către țară al Frontului Salvării Naționale
și prezintă componența Consiliu-
lui Frontului Salvării Naționale:
Doina Cornea, Ana Blandiana,
Mircea Dinescu, Laszlo Tokes,
Dumitru Mazilu, Dan Deșliu, ge-
neral Ștefan Gușe, general Victor
Stănculescu, Aurel Dragoș
Munteanu, Corneliu Mănescu,
Alexandru Bârlădeanu, Silviu
Brucan, Petre Roman, Ion
Caramitru, Sergiu Nicolaescu,
Mihai Montanu, Mihai Ispas,
Gelu Voican Voiculescu, Dan
Marțian, căpitan Lupoi Mihail,
general Voinea, căpitan de rangul
I Dumitrescu Emil, Neacșa Vasile,
Ciontu Cristina, Baciș Marian,
Bogdan Teodoriu, Eugenia Iorga, Negrițiu Paul, Manole
Gheorghe, Cazimir Ionescu, Adrian Sârbu, Cîrjan
Constantin, Domokos Geza, Magdalena Ionescu,
Marian Mierlă, Constantin Ivanovici, Ovidiu Vlad,
Bucurescu Valeriu, Ion Iliescu.

① - ILIESCU ION. G. I. n. s.
② - Gral. GUSE ȘTEFAN
③ - Col. MILITARU NICOLAE
④ - Cpt. LUPOIU MIHAI
⑤ - Col. PIRCALABESCU EMIL
⑥ - Prof. MAZILU DUMITRU
⑦ - GELEA CRISTIAN
⑧ - PETRE ROMAN
⑨ - ISAC CONSTANTIN
⑩ - CRETU IOAN.

al. n. s.
"Ștefan Gușe"
născ. la data 1939 în comuna nr. 226 et 2
Pe lista scrisă de revoluționari
și semnată de generalul Gușă
a fost adăugat, pe poziția "0", Ion Iliescu.

* Ion Iliescu recunoaște că s-au tras focuri din clădirea CC al PCR: vezi *Revoluție și reformă*, p. 58. Victor Stănculescu și toți martorii audiați de Comisiile senatoriale de anchetă confirmă că pe toată durata evenimentelor din decembrie nu s-a tras spre CC.

** P.M. Băcanu comentează: "Dacă, într-adevăr, existau două forțe combatante care se urăsc de moarte, dacă s-au tocat până în acel moment cu tiruri de arme automate, cum este posibil ca, la un simplu apel, focul să înceteze?"

Consiliul FSN (CFSN) adresează bucureștenilor chemarea să apere obiectivele atacate de teroriști, Televiziunea, Radioul, sediul MAPN, și îndemnul să se prezinte la sediul instituțiilor din care fac parte pentru a primi arme și muniții cu care să lupte împotriva teroriștilor. O parte a conducerii CFSN: Iliescu, Brucan, Roman, Voican, S. Nicolaescu rămân peste noapte la TVR. La sediul CC, funcționează un comandament militar format din generalul Gușă, generalul Vlad, colonelul Părcălăbescu, șeful Gărzilor Patriotice, și un comandament civil condus de Dumitru Mazilu.

Televiziunea și Radioul continuă să bombardeze populația cu știri despre "teroriști", presupuși fideli ai lui Ceaușescu, înarmați până-n dinți, gata să-și dea viața pentru a păstra regimul comunist.

USLA și toate trupele Securității de sub comanda generalului Grigore Ghiță intră în subordinea Ministerului Apărării Naționale, din acest moment executând ordinele generalului Stănculescu, ministru al Apărării.*

**23
decembrie**

Ora 3:30. În fața Centrului de calcul al MAPN are loc un incident în coloana Academiei Tehnice Militare.

Ora 6:30. Are loc o gravă confruntare armată între trupele Securității, chemate pentru apărarea Aeroportului Otopeni și forțele MAPN concentrate pe aeroport, soldată cu 49 de morți.

Ora 8:00. Două TAB-uri trimise de generalul Victor Stănculescu ridică de la Televiziune grupul condus de Ion Iliescu, pentru a-i asigura "siguranța" la sediul MAPN.

Ora 9:00. Două elicoptere militare deschid focul asupra Televiziunii.

Ziarul *La datorie*, săptămânal al ostașilor români, serie nouă, nr. 1, publică Comunicatul către țară al CFSN. La alineatul 5 este menționat: **Din acest moment se dizolvă toate structurile de putere ale clanului Ceaușescu.**

* Numit în funcție la ora 10 dimineața de Nicolae Ceaușescu și confirmat în funcție la ora 14 de Ion Iliescu.

Guvernul se demite. Consiliul de Stat și instituțiile sale își încetează activitatea. Întreaga putere în stat este preluată de Consiliul Militar Superior.

Ora 11:30. Din ordinul colonelului Gheorghe Marinescu, șeful serviciului Circulație al MAPN, UM 02210: "Trageți, sunt teroriștii de la Intercontinental", este împușcat taximetristul Silviu Cauc, chemat prin telefon să aducă lapte la o grădiniță din strada General Cristescu. La spital și, ulterior, la morgă, este clasat terorist. Tot colonelul Marinescu ordonă, ulterior, deschiderea focului asupra a doi elevi - Claudiu Sărman, împușcat în cap, și Silviu Pătrașcu, în picior - și anunță că "laptele este otrăvit".*

Ora 12:00. Generalul Gușă, generalul Vlad și Dumitru Mazilu sunt chemați la Ministerul Apărării Naționale. Mai mulți colonei de armată prezenți în sediul CC propun ca reprezentanții revoluționarilor, în majoritate tineri, să părăsească localul pe care îl considerau Comandamentul Revoluției. Cei trei hotărăsc să rămână la CC. Generalul Gușă se opune unui sprijin militar sovietic.**

La posturile de radio și televiziune, Ion Iliescu oficializează isteria "amenințării teroriste" descriindu-i pe teroriști drept "indivizi fanatici, care acționează cu o cruzime fără precedent, trăgând în locuințe, în cetăteni, provocând victime în rândul militarilor".

Ion Iliescu anunță, cu o întârziere de 21 de ore, că soții Ceaușescu au fost arestați: "În fine, tovarăși, vrem să vă informăm că Nicolae și Elena Ceaușescu au fost arestați și sunt sub pază militară".

* Depoziții V.M., maior UM 021515, V.P., căpitan UM 02490, I.S., plutonier adjutant UM 02210. În urma rechizitoriului Secției Parchetelor Militare din 1996 în dosarul 1131/P/1991, colonelul Marinescu, care organizase circulația forțelor represive în 21 decembrie, a fost trimis în judecată pentru instigare la omor deosebit de grav. Tânărul Silviu Cauc făcuse în realitate parte din participații la manifestația din 21 decembrie împotriva lui Ceaușescu de la Intercontinental.

** D. Mazilu, *Proclamația Revoluției române*, p. 284.

Generalul Iosif Rus, șeful aviației militare, dă ordin să se acopere însemnele militare de pe elicopterele pe care le trimite în misiune.*

Pentru a da satisfacție manifestațiilor împotriva comunismului și care cer pedepsirea autorilor represiunii din 16-21 decembrie, sunt arestați foștii demnitari comuniști Ion Dincă, Tudor Postelnicu, Emil Bobu, Manea Mănescu și membri ai familiei Ceaușescu.

CFSN trimite delegați în întreprinderi pentru a determina formarea organizațiilor locale ale FSN.

Are loc ședința Consiliului Militar Superior.** Se ia hotărârea ca pe 25 decembrie să se organizeze procesul lui Nicolae și Elena Ceaușescu, iar sentința de condamnare la moarte să se execute imediat. Generalul Victor Stănculescu fusese însărcinat anterior de Ion Iliescu să organizeze procesul. Gelu Voican Voiculescu și Virgil Măgureanu sunt desemnați delegați observatori ai FSN la proces.

Ora 17:00. Generalul Nicolae Militaru este numit ministrul Apărării.***

Ora 20:50. Postul Național de Radio transmite un comunicat al Guvernului Sovietic care "sprijină eforturile Frontului Salvării Naționale îndreptate spre instaurarea în țară a liniștii și ordinii".

În urma tirurilor intense ale unităților militare masate în Piața Palatului (inclusiv tancuri), Biblioteca Centrală Universitară, Palatul Regal și clădirea Crețulescu sunt incendiate.

* Vezi Raportul Comisiei pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989.

** S. Brucan îl numește Consiliu de Război.

*** Conform declarației col. Mircea Dumitru, șeful Biroului special în Direcția Operații a Marelui Stat Major, această informație a fost comunicată în 24 decembrie imediat comandantului șef al Armatei Sovietice și șefului de stat major al Comandamentului Unificat al trupelor Tratatului de la Varșovia. La două ore de la numirea de către Ion Iliescu, generalul Militaru este sunat de generalul Lusev, comandantul forțelor armate ale Tratatului de la Varșovia. Convorbirea are loc în limba rusă. Informația este confirmată de generalul Nicolae Militaru. Vezi stenograma audierii de către Comisia senatorială de anchetă a evenimentelor din decembrie 1989.

Ora 21:30. Se transmite în țară nota telefonică nr. 1 a Statului Major Central al Gărzilor Naționale prin care se ordonă subordonarea gărzilor patriotice Comitetelor județene ale FSN.

Ora 22:30. Două elicoptere mitraliază la ordinul generalului Rus terasa de pe acoperișul Televiziunii pentru a o curăța de "teroriști parașutați", în realitate militari care "apărau" Televiziunea. Mai mulți militari și civili de la etajul 11 sunt omorâți.*

Ora 1:00 O coloană a USLA, chemată să apere MAPN, este mitraliată. Două ABI incendiate. Colonelul Trosca, adjunct al șefului USLA, și 7 membri ai echipajelor sunt uciși.

Ora 2:00. La sediul CC se oprește lumina. La adăpostul întinericului, pătrunde un comando care împușcă între ochi mai mulți tineri revoluționari. Se cere colonelului Rădulescu dezarmarea celor aflați în camera comandamentului din CC. Generalul Victor Stănculescu trimite o unitate comandată de colonelul Cernat să rezolve situația.**

Ora 7:00. Bucureștiul are aspectul unui oraș în stare de război. Tancuri, TAB-uri, camioane cu militari străbat orașul și înconjoară zonele considerate periculoase.

Ora 14:00. CFSN anunță adoptarea măsurilor excepționale: încetarea completă și imediată a focului pe întreg teritoriul țării; singurul deținător legitim al armelor este armata; unitățile Ministerului de Interne, inclusiv Securitatea, sunt integrate Ministerului Apărării Naționale care preia comanda unică asupra tuturor trupelor și mijloacelor de luptă din țară.

Generalul Ștefan Kostyal anunță la televiziune că 300 de securiști ascunși în catacombele din cartierul Primăverii sunt gata să atace televiziunea.

**24
decembrie**

* Vezi Raportul Comisiei pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989.

** Relatarea aparține lui Dumitru Mazilu: vezi "*Proclamația Revoluției Române*" 1999, p. 285 care menționează că, după revoluție, colonelul Cernat a fost avansat de Ion Iliescu la gradul de general.

O circulară a Procuraturii, semnată de procurorul Traian Ulpiu Cherecheanu,* autorizează ca "toate actele privind cadavrele sosite la Institutul Medico-Legal în 22 decembrie 1989 și în zilele următoare" să fie eliberate fără autopsie.

În toate unitățile militare se distribuie un manifest tipărit la editura "*Armata Poporului*" care se încheie cu apelul: **"Ostași! Să urmăm cu încredere îndemnul CFSN. Executați cu fermitate ordinele Consiliului Militar Superior"** (s.n.).

Ora 19:00. Ședință a Consiliului Militar Superior la care participă Ion Iliescu, Petre Roman, Silviu Brucan și opt generali. Generalul Gușă prezintă un raport asupra situației militare.

**25
decembrie**

În urma unui decret al CFSN, scris de mână de Ion Iliescu și fără număr de înregistrare, se constituie un Tribunal Militar Extraordinar pentru judecarea soților Nicolae și Elena Ceaușescu. După un proces sumar și tensionat, în care regulile procedurale au fost grav încălcate, Nicolae și Elena Ceaușescu sunt condamnați la moarte. Sentința este declarată definitivă și este pusă de îndată în executare. Condamnații sunt împușcați în curtea unității militare.

Ora 19:00. Printr-un Comunicat al FSN, se anunță executarea lui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu în urma unui proces în care capetele de acuzare au fost: 1. Genocid - peste 60.000 victime; 2. Subminarea puterii de stat; 3. Infracțiunea de distrugere de bunuri obștești; 4. Subminarea economiei naționale; 5. Încercarea de a fugi din țară pe baza unor fonduri de peste 1 miliard dolari depuse la bănci străine.**

Noaptea târziu, are loc transmiterea versiunii "scurte" a procesului și a execuției lui Nicolae și Elena Ceaușescu.

* Traian Ulpiu Cherecheanu va fi numit de Ion Iliescu Procuror General.

** Publicat în Monitorul Oficial Partea I nr. 3 din 26 decembrie 1989.

Consiliul Frontului Salvării Naționale
din România, constituit prin voiața poporului
român la 22 decembrie 1989, ca organ
exclusiv al puterii de stat;

Având în vedere faptele descrise în grav
scrisoare de cetățeni CEAUȘESCU NICOLAE și
CEAUȘESCU ELENA, destituiți din funcțiile de
stat și poliție prin acțiunea revoluționară a
maselor populare;

Constatând că aceștia au organizat din
timp și au dirijat o serie de acțiuni ostile, împotriva
poporului român,

HOTĂRĂȘTE

1. Instaurarea unui Tribunal Militar Extra-
ordinar, care să procedeze de urgență la judecarea
faptelor comise de CEAUȘESCU NICOLAE și CEAUȘESCU
ELENA. Urgența este impusă de durată, în acest
sens a terroare, cauzată de cetățenii ai României;

2. Tribunalul Militar Extraordinar va judeca această
cauză în conformitate cu prevederile legale rămase în
vigoare, în ce privește procedura și dreptul material
penal;

3. Acest tribunal va fi alcătuit în componența
stabilită de Legea pentru organizarea judecătorească
în vigoare, urmându-se ca în acest tribunal să participe
alături de judecătorii

Procurorul Consiliului Frontului
Salvării Naționale,

Ion Iliescu
Ion Iliescu

România, București, 24 decembrie 1989

• Hotărârea președintelui Consiliului Frontului Salvării Naționale din România, Ion Iliescu, de judecare a lui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu. (24 decembrie 1989, olografă, fără număr de înregistrare)

**26
decembrie**

Ora 10:00. Se stabilește ierarhia în CFSN: Ion Iliescu - președinte, Dumitru Mazilu - prim-vicepreședinte.

Ion Iliescu semnează primele patru decrete: nr. 1 prin care Petre Roman este numit în funcția de prim-ministru al Guvernului provizoriu; nr. 2 prin care general colonel în rezervă Nicolae Militaru este rechemat în cadrele active ale armatei*; nr. 3 prin care generalul Nicolae Militaru este numit ministru al Apărării** și generalul Victor Stănculescu, ministru al Economiei Naționale; nr. 4 prin care Departamentul Securității Statului este desființat în mod formal, fiind transferat în cadrul Armatei împreună cu alte organe din subordinea Ministerului de Interne.

Căpitanul Mihai Lupoi îi somează cu arma în mână pe revoluționarii aflați în cabinetele 1 și 2 să părăsească sediul Comitetului Central, anunțându-i că "armata a preluat puterea".***

**27
decembrie**

Ora 10:00. La Palatul Victoria, sediul Guvernului, este oficializat Biroul Executiv al CFSN cu următoarea componență: **Ion Iliescu, președinte, Dumitru Mazilu, prim-vicepreședinte, Cazimir Ionescu și Kiraly Karoly, vicepreședinți, Dan Marțian, secretar, Bogdan Teodoriu, Vasile Neacșa, Silviu Brucan, Gheorghe Manole, Ion Caramitru și Nicolae Radu, membri.****** Dintre aceștia, Kiraly Karoly și Nicolae Radu sunt personaje noi față de lista prezentată în seara de 22 decembrie.

Ora 17:00. Are loc prima sesiune a CFSN care adoptă o serie de decrete-lege.

* Publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr. 5 / 27 decembrie 1989.

** În realitate, funcționa pe acest post din 23 decembrie.

*** Mărturie și declarații ale lui Ioan Itu, Dumitru Dincă, Adrian Dumitrescu, revoluționari prezenți în sediul CC.

**** Comunicat publicat în Monitorul Oficial nr. 4 / 27 decembrie 1989.

Ion Iliescu semnează decretul nr. 20, prin care generalul Ștefan Gușă este eliberat din funcția de prim adjunct al ministrului Apărării Naționale și de șef al Marelui Stat Major. În locul său este numit generalul Vasile Ionel care fusese re-activat, în aceeași zi, prin decretul nr. 17.* Prin decretul nr. 22, generalul Mihai Chițac este numit ministru de Interne.

**28
decembrie**

CFSN hotărăște: 1. Înființarea tribunalelor militare extraordinare în Capitală și în toate județele țării. 2. Judecarea va urma o procedură de urgență, iar executarea sentințelor se va face imediat.**

La Palatul Victoria are loc ședința CFSN în care Ion Iliescu numește comisiile de lucru.

Unitatea de rachete de la Ploiești doboară un avion al companiei TAROM, cursa București - Belgrad. La bord se află și un reporter irlandez.

CFSN adoptă Decretul-lege privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și organizațiilor obștești și Decretul-lege privind constituirea, organizarea și funcționarea Guvernului României.

**31
decembrie**

Orele 14:00. Este arestat generalul Iulian Vlad, fostul șef al Securității, acuzat de instigare la comiterea infracțiunii de lipsire de libertate.

În perioada 22 decembrie (orele 12 - după fuga lui Ceaușescu) - 31 decembrie, în București au fost uciși 543 oameni și au fost răniți 1879.

În perioada 22 decembrie (orele 12, după fuga lui Ceaușescu) - 31 decembrie, **în București au fost uciși 543 oameni și au fost răniți 1879.**

* În realitate, schimbarea s-a produs pe 27 decembrie, când a avut loc și întâlnirea de la sediul MAPN între noul șef al Marelui Stat Major și generalul Goponenco, reprezentantul Comandamentului trupelor Tratatului de la Varșovia.

** Comunicat publicat în Monitorul Oficial nr. 5 / 28 decembrie 1989.

Lenin nu răspundea la întrebări

Iunie 2004

Ziarul Ziua publică o serie de interviuri realizate de Marius Oprea cu cunoscutul opozant anticomunist rus Vladimir Bukovski. Abordând împrejurările căderii regimurilor comuniste din țările Europei Centrale și de Sud-Est, care făceau parte din blocul sovietic, Bukovski susține că "aceste schimbări au avut loc ca urmare a unei decizii a Moscovei și chiar sub o presiune expresă a Kremlinului". Concluzia sa: un complot al Kremlinului.

Discutam cu dr. Bukovski la sfârșitul anului trecut, când m-a vizitat acasă, la București. Devenind între timp reputat profesor la Cambridge University, Bukovski a profitat de instalarea lui Elțin ca președinte pentru un acces direct la arhivele KGB de la Moscova. În vreme ce povesteste despre documentele descoperite, îmi defilează prin memorie discuțiile pe care le-am avut de-a lungul anilor cu liderii primelor conduceri post-comuniste din Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, Albania, președinții Wallesă, Havel, Göncz, Jeleu, Berisha. Toți oameni de centru-dreapta, ca și premierii primelor guverne din '89-'90. Îmi amintesc și de liderii societății civile din aceste țări, toți foști luptători anticomuniști. Interesant mi se pare faptul că nimeni dintre cei cu care am vorbit nu a negat compromisul istoric sau rolul Moscovei în transferul pașnic de putere. De ce la noi a fost și este negat atât de vehement?

Septembrie 2001

Primesc de la Președintele Ion Iliescu cartea sa, *Revoluția Română*, cu dedicație. O citesc cu interes și merită. O recomand tuturor pentru că vor găsi o capodoperă de deturnare a oricărei posibile acuzații fie prin utilizarea unor fraze complicate și fără sens, fie prin utilizarea vechiu-

lui principiu comunist al transformării "acuzatului" în "acuzator".

Iată o mostră a deturnării responsabilității. Citez: "În ceea ce privește "confiscarea revoluției" și "revoluția furată", nu este un secret că aceste formule mă incriminează direct. Este cunoscută sintagma "Ilescu și oamenii lui" - se știe și din ce tabără vine și ce se vrea. Trist și de tot hazul este că, voindu-se a fi gravi și bine înstăpâniți în ceea ce numesc ei culisele revoluției, autorii unor astfel de scenarii nu izbutesc să fie decât niște bieți agenți purtători de zvonuri și confuzie. De subliniat este că totul se învânte în jurul ideii de putere, în jurul mijloacelor de accedea spre aceasta". Într-adevăr, "trist și de tot hazul" dacă poți nega că aceasta este problema: modul de accedea la putere și cunoașterea culiselor.

Trecând conștiincios în revistă acuzațiile care, cum singur ne spune, "îl incriminează direct", referindu-se la "Ilescu și oamenii lui", la cei despre care se pretinde că au organizat "complotul", au dat "lovitura de stat", au "confiscat revoluția" și, în cele din urmă, au "furat-o", la "acești neocomuniști", Ion Ilescu evită orice răspuns la întrebările ce i se pun justificat, de 14 ani, și pornește viguros la atac împotriva Administrației Constantinescu: "Să fie oare tot aceasta și explicația că, după 1996, de pildă, obiectivele revoluției au fost deturnate, punct cu punct, și transformate în contrariul lor? Ilescu și oamenii lui au adus sărăcirea abrutizantă, mizeria și disperarea populației, în multe privințe mai acute decât înainte de revoluție? Tot ei au falimentat economia, au paralizat învățământul, sănătatea, comerțul? Nesiguranta socială și națională, eșecul politicii externe, tot ei le-au adus?" După care, hodoronc-tronc, se răfuiește cu Contractul cu România: "Este perioada neagră când, prin acel deja reziliat "Contract cu România", România pierduse contractul cu viitorul", și încheie apoteotic lăudând CFSN - "cel dintâi îndrituit să pună în operă instituțională și legislativă acest proiect care era Frontul Salvării Naționale".

Ați aflat ceva despre întrebările pe care singur și le-a pus?

Aceeași carte reproduce cu neascunsă satisfacție stenograma audierii

sale din 16.12.1994 de către membrii Comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, în care, secondat slugarnic de senatorii PDSR, PSM, PUNR, Ion Iliescu îi ridiculizează pe senatorul PNL-CD Valentin Gabrielescu "pus șef de comisie", și pe senatorii Șerban Săndulescu, PNL-CD, și Adrian Popescu Necșești, PNL-CD.

Îmi amintesc ce seria cunoscutul dizident sovietic Vasili Grossman în *Panta Rhei* despre esența leninismului: "Lenin nu răspundea niciodată la întrebările puse, ci își ataca adversarul". Bună e școala la Moscova!

Numai că, așa cum spunea un cunoscut om de stat, poți minți mult timp pe cineva sau un timp multă lume, dar nu poți minți mereu pe toată lumea.

12 ani e deja prea mult timp și milioane de români, prea multă lume.

DEMONSTRAREA TEZEI

Pregătirea conspirației

Existența unei conspirații pentru înlăturarea regimului Ceaușescu printr-o lovitură de stat coordonată de armată, legătura complotiștilor cu serviciile secrete, KGB, GRU și cu conducerea PCUS rezultă chiar din mărturiile participanților la această conspirație. Cu excepția lui Ion Iliescu, ei nu neagă nici conspirația, nici relațiile dintre ei, pe care și le confirmă reciproc.

Grupul pro-sovietic

Din desfășurarea faptelor și, mai ales, din declarațiile proprii date în fața celor două comisii senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie, din interviurile publicate și imaginile filmate, reiese că principalii complotiști ai loviturii de stat au fost: Ion Iliescu, generalul Nicolae Militaru, generalul Ștefan Kostyal, Silviu Brucan, Virgil Măgureanu, comandorul Radu Nicolae, generalul Marin Pancea, generalul Vasile Ionel, capitanul rangul I Cico Dumitrescu, căpitanul Mihai Lupoi, Gelu Voican Voiculescu. Se vorbește de participarea din umbră a lui Ion

Gheorghe Maurer, Ion Caramitru, Sergiu Nicolaescu, Sergiu Celac, Mircea Pașcu, Mircea Dinescu, Vasile Secăreș.*

La începuturile conspirației, rolul cel mai important l-au jucat generalul de armată Ion Ioniță, fost viceprim-ministru, ministru al Apărării în dictatura Ceaușescu, și Vasile Patilinet, fost secretar al Comitetului Central și ambasador în Turcia, decedați (asasinați ?) înainte de decembrie 1989.

Securitatea, prin șeful ei, generalul Iulian Vlad, a avut permanent cunoștință de conspirația pro-sovietică și a protejat-o (colonelul Dumitru N. Penciu, șeful statului major al trupelor de securitate, fiind implicat direct în complot). În același timp, Securitatea l-a pregătit pentru preluarea puterii și pe Dumitru Mazilu, fost ofițer de securitate în subordinea directă a lui Iulian Vlad și fost director al Școlii de Securitate de la Băneasa, transferat în diplomatie, căruia i-a aranjat un statut de disident.

Cei din grupul DIE (Direcția de Informații Externe a Securității) nu s-au implicat prea mult nici în pregătirea conspirației, nici în realizarea loviturii de stat, evitând riscurile inutile. Știau prea bine că, oricine ar câștiga, ei vor fi beneficiarii, întrucât erau singurii care cunoșteau traseul banilor din străinătate și aveau relații de afaceri cu parteneri occidentali.

Securitatea

* Comisia Senatorială pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989 (prescurtată în continuare Comisia Senatorială I) a luat ființa prin Hotărârea Senatului României nr. 11 din 16 iulie 1991, cu următoarea componență: Sergiu Nicolaescu - președinte, Ionel Alexandru, Mihai Iacobescu, Mihail Neagu, Attila Verestoy și Mircea Voica.

Prin hotărârile Senatului României nr. 51/1992 și 15 din 22 iunie 1993 s-a aprobat continuarea investigațiilor de către o nouă Comisie pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989 (prescurtată în continuare Comisia Senatorială II), cu componența: Valentin Corneliu Gabrielescu - președinte, Sergiu Nicolaescu - vicepreședinte, Ionel Aichimoaie - secretar, Ilie Platica Vidovici, Ioan Constantin Pop, Victor Apostolache, Serban Sandulescu, Mircea Vilcu, Zoltan Hosszu, Adrian Dumitru Popescu Necsesti, Gheorghe Raboaca.

** Ofițerii Silviu Ionescu și Mihai Darie vor fi totuși prezenți și vor primi certificate de revoluționari.

Armata Armata a participat la lovitura de stat din două direcții: prima, condusă de generalul Victor Stănculescu*, a reușit, cu sprijinul vice-amiralului Dinu Ștefan, șeful Direcției de Informații a Armatei (DIA), prin organizarea diversiunilor criminale din 22 - 27 decembrie 1989 și prin joncțiunea cu grupul de conspiratori pro-sovietici; cea de a doua, condusă de generalul Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major al Armatei, a eșuat datorită afișării unei poziții anti-sovietice și a expunerii prea vizibile a parteneriatului cu generalul Iulian Vlad, șeful Securității.

Asumarea conspirației

Cel mai ferm în asumarea complotului este generalul Militaru care, încă de la începutul depoziției sale în fața Comisiei de cercetare a evenimentelor din decembrie, depune scrisoarea Frontului Militar din România adresată, în anul 1989**, opiniei publice românești și internaționale, declarând că, încă din iarna anului 1988-1989, Comitetul Salvării Naționale a luat denumirea de Frontul Salvării Naționale. "Denumirea de Frontul Salvării Naționale și-a însușit-o și domnul Ion Iliescu, și generalul Ioniță, când trăia. Urma ca Apelul către Congresul al XIV-lea al PCR să fie semnat cu asemenea titu-

* Numit de N. Ceaușescu în dimineața zilei de 22 decembrie ministru al Apărării Naționale și confirmat de Ion Iliescu în după amiaza aceleași zile.

** Apelul avea următorul cuprins:

*1. În numele Frontului Militar din România împotriva dictaturii lui Ceaușescu, Comitetul Militar, ca organ de conducere al FMR, aduce la cunoștința opiniei publice românești și internaționale următoarele: Frontul Militar din România este o organizație neoficială formată din generali, ofițeri, maiștri militari și subofițeri având reprezentanți din toate armele, comandamentele și instituțiile de învățământ și din armată.

2. Țelul principal al FMR este acela de a asigura securitatea maselor, atunci când acestea, trezindu-se din somnul vinovat de astăzi, vor cere, prin demonstrații, înlăturarea actualului regim politic. FMR își rezervă, de asemenea, dreptul de a întreprinde orice alte acțiuni impuse de momentele istorice.

3. FMR transmite omagiul și salutul său ostășesc tuturor acelorora care au ieșit la luptă deschisă de cel mai barbar și dement regim politic din istoria neamului nostru". Vezi stenograma ședinței din 23 septembrie 1993 a Comisiei pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989.

latură: Frontul Salvării Naționale. S-a transmis înainte de Congresul al XIV-lea de două-trei ori.* La început, din acel comitet făceau parte domnii Iliescu, Ioniță, Militaru, Kostyal, Radu Nicolae, Măgureanu și alte câteva persoane. Aceasta m-a determinat să insist, în seara zilei de 22 decembrie, ca noul organ să se numească Frontul Salvării Naționale".

Declarația lui Militaru este confirmată de un document al DSS (Direcția Securității Statului)** în care se menționează: "În ziua de 10 octombrie 1989 s-a expediat în circuitul poștal un plic expediat din Strasbourg - Franța, în interiorul căruia se află un înscris - gen apel - adresat intelectualilor, muncitorilor, minerilor, țăranilor, soldaților și studenților prin care se încearcă instigarea la o grevă generală cu ocazia Congresului al XIV-lea al PCR. Autorii anunță înființarea "Frontului Salvării Naționale" și a "unui grup de luptă și de opoziție", intitulat "Forumul Democratic Român", după modelul celor din Ungaria și Polonia".

**Scrisoarea
găsită**

Ulterior, Silviu Brucan a încercat să minimalizeze această intervenție pentru a apăra teza lui Ion Iliescu: o revoluție în care poporul și-a ales conducătorii, invocând o scrisoare a unui lector de la Universitatea București, în care apare această sintagmă. În 1990, după ce fusesem ales prorectorul Universității, lectorul Melian de la Facultatea de Filologie, care îl cunoștea bine pe Iliescu, pentru că lucraseră împreună la UASCR și UTC, mi-a povestit și mie despre scrisoarea trimisă de el și nu am motive să nu-l cred dar, așa cum a arătat și Emil Hurezeanu***, Europa Liberă a fost (și s-a lăsat) folosită în acea perioadă pentru lansarea multor diversiuni care urmăreau promovarea unor teme sau persoane anti-Ceaușescu.

* Militaru precizează că apelul prezentat la Europa Liberă nu a fost redactat de profesorul Melian, ci de domnul Iliescu. Generalul Militaru confirmă, de asemenea, că "ultima dată când am vorbit cu domnul Iliescu despre material, am făcut niște îmbunătățiri, transformări de fraze și i s-a schimbat ruta pe care trebuia să ajungă la Europa Liberă".

** Documentul nr. 0087592 al Direcției Securității Statului din 11 octombrie 1989.

*** "Europa Liberă și revoluția", Fundația Academia Civică, Timișoara, 1977.

**Scenariul
conspirației:
octombrie
1984**

La fel de hotărât în dezvăluirea conspirației este și Silviu Brucan care, în cartea sa *De la capitalism la socialism și retur*, dă unuia din capitole un titlu fără echivoc: *Complotul militar și generalii disidenți*. Citez din acest capitol: "Complotiștii au hotărât să acționeze în octombrie 1984, când Ceușescu era invitat în Germania Occidentală. Ei conta pe sprijinul Garnizoanei militare București. Scenariul prevedea ca primă acțiune arestarea celor mai apropiați asociați ai dictatorului, în număr de cinci: Bobu, Dincă, Postelnicu, Coman și Ilie Ceaușescu și, simultan, capturarea postului de radio și televiziune pentru a chema populația să se ridice împotriva dictaturii. Se asigura, astfel, succesul acțiunii militare. **Împietirea loviturii militare cu răscoala populară era ideea centrală a scenariului** (s.n.). Din punct de vedere operațional, o divizie mecanizată condusă de generalul Pletos Dumitru* și o divizie de tancuri condusă de generalul Paul Cheler**, amândouă din apropierea Bucureștiului, urmau să intervină pentru a ține forțele de Securitate la respect. Accesul la un depozit mare de muniții din Târgoviște era asigurat de comandantul acestuia, locotenent-colonelul Suceavă. Datorită faptului că doi generali, Gomoiu și Popa, care fuseseră atrași marginal în complot, informaseră conducerea, el a eșuat. Generalul Kostyal a fost arestat și apoi exilat la Curtea de Argeș, iar Ioniță și Militaru au fost chemați la Comitetul Central de Bobu și Postelnicu, scăpând cu doar interdicția de a se mai vedea".

Brucan încheie: "Aceasta este istoria celei mai serioase încercări militare de a-l răsturna pe Ceaușescu. **Deși lovitura a eșuat, efectul ei în armată și principalii actori vor reveni la suprafață în 1989**" (s.n.).*** Așa este: ei vor par-

* Va participa la evenimentele din decembrie 1989 și va fi avansat de Ion Iliescu de la gradul de general maior la gradul de general locotenent (de divizie).

** Va participa la evenimentele din decembrie 1989, va fi reactivat și avansat în grad de către Ion Iliescu de la general locotenent la general colonel și numit în funcția de comandant al Armatei Transilvania.

*** S. Brucan, op. cit., p. 172.

ticipa la lovitura de stat din 22 decembrie 1989, iar militarii în rezervă vor fi reactivați și avansați de Ion Iliescu.

În martie 1990, Petre Roman și Silviu Brucan vorbesc despre întâlnirile din iunie 1989 între Ion Iliescu și generalul Nicolae Militaru. În mai 1990, Brucan confirmă că, împreună cu Iliescu, în 1989, vizita săptămânal ambasada sovietică de pe șoseaua Kiseleff, chipurile pentru a citi "Pravda". Referitor la relațiile din grupul pro-sovietic, tot Brucan afirmă: "despre Militaru știam multe de la generalul Ioniță, dar **regulile conspirației** (s.n.) ne interziceau să ne întâlnim".

În depoziția sa în fața Comisiei senatoriale II, comandorul Radu Nicolae* declară că primele întâlniri au avut loc acasă la fostul ministru al Apărării, generalul Ioniță, cu participarea lui Virgil Măgureanu în noiembrie 1982 și continuă: "Această activitate culminează cu 1984, când de-acuma Ioniță aderase, Patilineț aderase, actualul general Penciu, care atunci era colonel și șeful operațiilor de la Trupele de Securitate, aderase și el. (...) Încep să aibă loc primele întâlniri ale așa-zisului vârf al acestei structuri - la care au luat parte, la o primă întâlnire: Iliescu, Ioniță, Măgureanu, Militaru și eu. Eu am organizat întâlnirea pe bulevardul care pe atunci se numea Iosip Broz Tito, în casa unui tânăr, Tomcescu Ștefan. (...) S-a pus problema foarte clar a răsturnării lui Ceaușescu. Era pregătită în această perioadă la Bistrița-Năsăud, cu concursul primului-secretar, un loc unde cei doi urmau să fie transferați după arestare. Lucrurile erau foarte bine organizate. Urma ca toată afacerea să se desfășoare când Ceaușescu făcea vizita în Germania. În luna septembrie el a făcut o vizită în Germania și atunci urma să se întâmple cu ajutorul unor prim-secretari. Ceaușescu n-a rămas decât o zi, s-a întors imediat în țară, după care toată grupa am fost foarte riguros supravegheați. Totuși, am reușit, în asemenea condiții, să ne întâlnim de mai multe ori, de exemplu cu Măgureanu și cu Patilineț.

Cvintetul decident

* Stenograma ședinței comisiei senatoriale din ziua de 14 iunie 1995 (orele 9-13) în care a fost audiat Radu Nicolae, p. 90 și p. 127.

Deci grupul, ca să zic-așa, **care decidea: Iliescu, Măgureanu, Militaru, Radu și cu Ioniță** (s.n.) ne-am întâlnit de vreo șase ori, fie în mașina lui Măgureanu, fie în Bucureștii Noi. În luna noiembrie, s-a pus problema unui scenariu foarte riguros, care urma să se desfășoare ulterior... Aproape întreaga responsabilitate a - să-i zicem pe nume - **puciului - cădea pe spatele Armatei, a militarilor... Au fost atrași o seamă de generali, ofițeri superiori** (s.n.). În dimineața de 8 martie 1985, eu m-am dus la Ioniță acasă să-l informez de locul de întâlnire cu șeful de Stat Major al trupelor de Securitate, actualul general Penciu. În 1987, în luna februarie, Ioniță a cerut neapărat să ne întâlnim la sediul Crucii Roșii cu Măgureanu și Iliescu". "Întâlnirea am avut-o pe 24 iulie. (...) Ioniță mi-a spus: "Uite, ăștia sunt oamenii cu care ai contactul cu toată rețeaua din armată. Și vreau să vă spun că stăteam mai mult decât bine. Eu știam că o lucra el, el dirija toată orchestra asta. Totul era pregătit foarte amănunțit, inclusiv clădirea asta de aici, unde era USLA, era bine blocată, cu concursul unor oameni care, din păcate, au făcut pușcărie după celebra revoluție din 1989". "(...) Patilineț organizase o rețea de furnizare a armamentului prin IPO de la Tulcea".

Varianta "Pâr, pâr și basta"

Generalul Nicolae Militaru și căpitanul Mihai Lupoi dezvăluie în 1990, în presa franceză, alte detalii asupra conspirației. Generalul Militaru relatează o discuție pe care a avut-o cu Ion Iliescu în parcul Herăstrău despre răsturnarea lui Ceaușescu: "Iliescu era de părere că cea mai buna metodă este organizarea unui puci militar (s.n.): câțiva militari, un fel de pâr-pâr-pâr și cu asta basta!" Militaru arată că el a susținut atragerea în stradă a "maselor populare". "Ne-am despărțit cu această idee - încheie generalul Militaru - el cu pâr-pâr-pâr-ul lui și eu cu masele populare".

Până la urmă, cum s-a văzut, și Iliescu și Militaru și-au văzut realizate dorințele: pâr-pâr-ul și masele, dar și mulți morți și răniți nevinovați.

Alexandru Bârlădeanu mărturisește că, în 22 decembrie 1989, a fost chemat împreună cu Silviu Brucan la sediul CC de către Ion Iliescu: "L-am găsit pe Iliescu gata instalat într-un cabinet. Intrînd pe ușă, primul pe care l-am văzut a fost generalul Militaru, care mi-a spus: "De șase luni pregătim acțiunea asta!".*

**"De șase
luni ne
pregătim"**

Generalul Militaru declară la comisie că, în 1974, luna martie, a început să se întâlnească cu Maurer în Pădurea Băneasa, iar după aceea va avea întâlniri periodice cu Maurer prin parcuri.

Virgil Măgureanu declară**: "Eram în legătură cu fostul ministru al Apărării, Ion Ioniță. Legătura mi-a făcut-o un căpitan de rangul I, Radu Nicolae. Cu Radu am avut mai multe runde de întâlniri, cu fostul general Ioniță, care avea o atitudine ostilă lui Ceaușescu. Am ajuns prima dată în casa lui Ioniță în toamna lui 1982. Și, deși supravegherea era evidentă, am încercat, printr-un limbaj cât mai codificat, să transmit ceea ce doream. Aveam și un text scris la mașină de mine și voiam să-i transmit un mesaj prin care ceream ralierea lui, pentru că mi s-a spus că el are numeroase legături în corpul de comandă de atunci al armatei. Am avut mai multe întâlniri cu Ion Ioniță, cu fostul ministru al Armatei, Militaru, și la două din aceste întâlniri a participat și actualul președinte. Toate erau cu acest scop". Întâlnirea a fost într-o casă din Balta Albă. Gazde sigure. La acea întâlnire, Ion Ioniță zice "Cine-i ăsta?", referitor la mine, la care domnul Iliescu, cu sinceritatea care-l caracterizează, i-a zis: "Este cel care m-a racolat și pe mine pentru această cauză". Într-adevăr, noi am avut o discuție lămuritoare în acest sens încă din 1981. Pot să dau numele unor generali care au fost contactați și care spre cinstea lor au primit aceste contacte (...) de exemplu generalul Pletos, locțiitor la comanda Armatei I-a din București, (...) colonelul Grozavu, care era comandantul diviziei motorizate din București. El a fost

* Lavinia Betea, *Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceaușescu și Iliescu. Convorbiri.*

** Stenograma audierii lui Virgil Măgureanu la Comisia senatorială II, p. 30-38.

destituit în toamna anului 1984. Generalul Pancea era și el în acel grup. Generalul Pancea a fost trimis la Brăila la o funcție sub gradul lui. El a rămas acolo și s-a implicat în evenimentele din Brăila.

Tot Măgureanu declară: "Aveam prieteni în mediul intelectualității române. Unii dintre ei i-am folosit și astăzi" (după 1989 n.n.).

Aprobarea conspirației

Legătura cu Moscova

Încă din 1978, mai multe figuri centrale ale "revoluției" din 1989 au fost identificate de generalul Pacepa ca agenți ai Moscovei. A-i numi "grup de disidenți" nu este posibil decât cu o mare doză de ironie.

Igor Toporovski, consilier al lui Gorbaciov, confirmă implicarea Rusiei: "Pentru a începe operațiunea propriu-zisă, noi (s.n.) am ales momentul când Ceaușescu se afla la Teheran, deoarece, altminteri, acțiunea ar fi prezentat dificultăți".

În privința legăturii cu Moscova, comandorul Radu Nicolae* se pronunță fără echivoc: "Eu nu vă ascund, am avut relații cu rușii. Vă repet, prin Patilineț, care era ambasador la Ankara, am avut relații până la nivelul lui Gorbaciov. Patilineț făcea legătura prin Ambasada Rusiei de la Ankara cu ambasadorul Lavrentiev, cu care era în contact. (...) Mie mi-a declarat un general-colonel din KGB, care a fost șeful Serviciului de Contrainformații, că arestarea mea are ca sorginte aceste remiteri de scrisori către Gorbaciov. Am aflat, la Moscova, în 1992 și 1993, cu ocazia unei întâlniri cu niște foști mari ai KGB-ului, că rețeaua lor informa pe predecesorul lui Gorbaciov și ulterior pe Gorbaciov despre această mișcare din România".

"Patilineț mi-a comunicat să-l rog pe Iliescu, pentru că noi așa țineam legătura, de la Iliescu la grupul meu prin Măgureanu; de la grupul meu cu Iliescu și cu alt grup prin mine". În 1985, în luna iunie, Patilineț îmi spune mie: "Măi

* Depoziție în fața Comisiei Senatoriale II.

băiete, spune-i lui Iliescu să-l contacteze pe Maurer și să-l întrebe dacă vrea să se întâlnească cu Gorbaciov. Maurer, pentru că Gorbaciov nu-l prefera decât pe Maurer, singurul din România cu care accepta să aibă discuții. M-am întâlnit cu Virgil și i-am spus: Virgile, uite despre ce este vorba. Virgil mi-a adus un bilețel scris de mâna lui Iliescu, în care scria: Anton (nume conspirativ pentru Ion Gheorghe Maurer n.a.) nu vrea să se întâlnească cu rușii, m-a delegat pe mine. I-am spus lui Patilineț: Dragă, Maurer nu vrea. Atunci Patilineț s-a exprimat așa: "Îi bag în p... mă-sii de proști. Acum era momentul".

Dialog cu ocazia audierii:

- Senatorul Săndulescu: "Ioniță făcuse studiile la Moscova?"

- Radu: "A făcut, da. El n-a negat niciodată că întreținea relații cu rușii pe tema asta. Cu armata lor... Primul interesat de înlăturarea lui Ceaușescu a fost mareșalul Grecikov".

În 1988, Silviu Brucan face, cu sprijinul șefului Securității, Iulian Vlad, un turneu în străinătate pe traseul Washington - Londra - Moscova - Viena. La Moscova, este primit de Mihail Gorbaciov prin intermediul lui Anatoli Dobrinin, secretar cu probleme externe al CC al PCUS. Punctul cel mai important al discuției a fost "răsturnarea lui Ceaușescu". Relatând convorbirea, Silviu Brucan* arată că Gorbaciov "a declarat de la început că este de acord cu acțiunea de răsturnare a lui Ceaușescu, cu condiția ca aceasta să fie concepută și înlăturată astfel încât să ducă la menținerea partidului comunist ca forță politică conducătoare în România". Răspunsul lui Brucan a fost: "cheia se află în mâinile celor care ocupă funcții esențiale în partid, în stat, în armată și Securitate". S-a dovedit că așa a și fost, și vom vedea în paginile următoare cine au fost aceștia.

Legătura cu Moscova a funcționat până în preluarea puterii de stat din '89. În 10 decembrie 1989, la cinci zile de la tensionata întâlnire Ceaușescu - Gorbaciov, un avion charter

* S. Brucan, *De la capitalism la socialism și retur*, p. 194.

a efectuat o cursă București - Moscova sub acoperirea "zbor turistic".* Pe lista pasagerilor ale căror bilete au fost plătite de MAPN și MAE se aflau câteva persoane care vor juca un rol important în "revoluție" și "după": generalul Nicolae Vasile Eftimescu, prim locțiitor al Șefului Marelui Stat Major și șeful Direcției operațiuni, și Ioan Mircea Pașcu**.

În 22 decembrie 1989, orele 9:00, înainte ca ministrul Milea să se sinucidă și Ceaușescu să fugă, generalul Eftimescu are la sediul MAPN o întâlnire cu colonelul Mihailov, atașatul militar sovietic, în prezența viceamiralului Dinu Ștefan, șeful DIA, și a colonelului Paul Șarpe***.

Contextul căderii dictaturilor comuniste din Europa centrală și sud-estică

În 1982, CIA primea un manuscris purtând mențiunea "strict secret" în care maiorul KGB Anatolii Golițin**** descria cum, la sfârșitul anilor '50, KGB a programat un "mecanism al înșelătoriei" cu scopul de a edifica false democrații și false economii de piață în țările lagărului socialist pe care imperiul sovietic va continua să le conducă din spatele scenei prin intermediul agenților KGB.

Golițin se referă la Primăvara de la Praga din 1968 și la "comunismul său cu față umană" ca la un experiment politic care va pregăti o revoluție non-violentă.

* Vezi documentele prezentate de jurnalistul Ioan Iltu în interviul difuzat în decembrie 1993 pe TVR2 și lista de pasageri reprodusă în săptămânalul *Tinerama*.

** După 1989, Ioan Mircea Pașcu va deveni consilier prezidențial 1990-1992; secretar de stat la Ministerul Apărării Naționale 1992-1996 și ministrul Apărării Naționale 2001-2004.

*** După 22 decembrie 1989, Ion Ilișcu îl va avansa la gradul de general.

**** Maiorul KGB Anatolii Golițin s-a predat, în decembrie 1961, șefului postului CIA din Helsinki. Golițin era însărcinat în KGB cu activitatea de analiză și strategie. Informațiile furnizate de el au condus la descoperirea unei rețele de spionaj rusesc în chiar interiorul cartierului general al NATO și a altor trei cazuri în cadrul agențiilor de spionaj industriale.

**Mecanismul
înșelătoriei**

Specificul în Polonia va avea în vedere tăria legăturilor dintre Biserica Catolică și sindicate. (...) În Germania de Est, specificul va consta în divizarea Germaniei în două state. (...) În România, ei ar putea pune în scenă chiar o revoluție reală. Mai mult, această "revoluție controlată" din România va avea rolul "de a conferi credibilitate precedentelor pașnice și unor mai puțin credibile mișcări politice". "Liberalizarea" politică și "democratizarea", calculate și înșelătoare, vor fi impuse de sus. Ele vor fi duse la îndeplinire de către fostele partide comuniste prin intermediul celulelor sale, a membrilor din guvern, a Justiției, a mașinării electorale și prin intermediul agenților KGB din cadrul intelectualității și tehnocraților. În cadrul aceluiași document, Golițin "prevestește" demolarea zidului Berlinului, unificarea Germaniei și restructurarea NATO și specifică faptul că procesul "rușii de trecut" va începe în Germania de Est, prin deschiderea granițelor, exact așa cum avea să se întâmple în realitate.

În 1984, Golițin primește autorizarea CIA de a publica acest manuscris sub forma unei cărți* în care demonstrează că perestroika nu este o invenție de-a lui Gorbaciov, ci un plan pus la punct în anii 1958-1960 (ani în care, întâmplător, Ion Iliescu își desăvârșea studiile moscovite). În cadrul a 366 de pagini, Golițin face nu mai puțin de 148 de "previziuni". Dintre acestea, până la sfârșitul anului 1993, 139 aveau să se adevărească.

A existat cu adevărat o strategie a KGB privind instaurarea unor democrații controlate și a unor economii gestionate de foștii comuniști în întregul spațiu comunist?

"Niciodată rolul KGB în interiorul țării (U.R.S.S.-n.n.) și în străinătate nu a fost atât de important. Serviciile secrete sovietice sunt cele care au vegheat la răsturnarea lui Ceaușescu în România, care au lansat "revoluția de catifea" în Cehoslovacia, care au luat măsuri pentru răsturnarea lui Erich Honecker în Germania Răsăriteană, producând îndeosebi cir-

* *Minciuni noi în locul celor vechi.* Versiunea engleză a fost publicată de Editura Dodd, Mead & Company, 1984.

cumstanțele favorabile distrugerii zidului Berlinului", scria, în 1990, Vladimir Bukovski* confirmându-l pe Golițin de pe cealaltă parte a baricadei - rezistența anticomunistă.

Tot în 1990, însuși Gorbaciov avea să prevestească schimbările anticipate cu opt ani înainte de către Golițin.**

Polonia

În martie 1989, Gorbaciov i-a dat lui Jaruzelski ordinul de a abandona puterea în favoarea Solidarității. După negocierile lui Walesa cu guvernul comunist, în decembrie 1990, Jaruzelski s-a retras elegant, iar Walesa a devenit primul președinte al Poloniei democratice.

Germania de Est

Honecker dezvăluia, la 21 noiembrie 1990: "Destituirea mea ca șef al partidului și al statului este rezultatul unei manevre de anvergură, ai cărei instigatori continuă să rămână în umbră. Ne aflăm în prezența unor schimbări extrem de importante care au fost planificate la scară europeană și chiar mondială. (...) Reunificarea Germaniei trebuia să fie considerată ca o contribuție la construirea "Casei europene" și, dată fiind situația actuală, lucrul acesta nu putea fi atins decât printr-o transformare a sistemului politic din RDG".***

Ungaria

În Ungaria, istoricul Istvan Nemeskurty ajunge la concluzia: "Ceea ce am trăit noi nu a fost o revoluție, fie ea de catifea sau nu. Ceea ce s-a petrecut, și nu știm de ce, este că marea putere care ne-a subjugat după 1945, ne-a eliberat dintr-o dată. Ea a desfăcut brusc funia pe care ne-o pusese de gât".****

Toți conducătorii mișcărilor democratice din fostele țări comuniste din Europa Centrală și de Sud-Est (președinți de

* *L'Empire du moindre mal*, Libre Journal, Paris, nr. 1, sept-oct, 1990, p.30.

** I am an Optimist, Time, 4 iunie 1990, p. 17

*** Erich Honecker, interviu acordat ziarului "*Berliner Wochenpost*", 21 noiembrie 1990.

**** *Magyar Nemzet*, 16 martie 1991.

state, primi-miniștri, șefi ai partidelor de centru-dreapta) mi-au confirmat după 1990, în mai multe discuții personale, natura acestor schimbări.

Președintele ceh Vaclav Havel a dezvăluit că "Revoluția de catifea" de la Praga, din 17 noiembrie 1989, a fost declanșată de KGB. Havel a definit această operațiune drept "un complot pentru abolirea regimului comunist", condus de brejnevistul Gustav Husak.

Cehoslovacia

Ancheta cehă cu privire la evenimente este categorică: Toate etapele inițiale ale tulburărilor ce trebuiau să antreneze căderea conducerii Jakes au fost opera Siguranței cehe și au fost organizate sub conducerea generalului Alois Lorens, șeful serviciilor secrete de la Praga, la ordinul șefului Direcției serviciilor secrete ale KGB, generalul Viktor Gruško. S-a aflat astfel că manifestația din 17 noiembrie și reprimarea ei "dură", în cursul căreia ar fi murit un student, erau integrate planurile lor și că "studentul asasinat" era un membru cât se poate de viu al Siguranței cehe.

Schimbarea conducerilor comuniste cu conducere democratică a avut loc sub diferite forme. În Polonia a fost o "masă rotundă" unde s-au dus tratative între reprezentanții dictaturii militare a lui Jaruzelski și luptătorii anticomuniști ai Solidarității. În Ungaria și Germania de Est au fost "sesiuni parlamentare". În Bulgaria și Albania, "lovituri de Palat". În Cehoslovacia, o "revoluție de catifea". Numitorul comun a fost caracterul pașnic al acestor schimbări și influența URSS prin intermediul KGB.

În noiembrie 2003, Bukovski afirmă că "în România, liderii Revoluției au fost infiltrați în agentura sovietică, care era dirijată să schimbe regimul ceaușist".*

* *Lucrările Simpozionului Mișcări și acțiuni disidente în perioada comunismului târziu, Brașov, noiembrie 2003.*

Rolul Moscovei în lovitura de stat din România

Nu încape îndoială că, în timpul fazei fierbinți a răsturnării puterii din România, conducerea sovietică s-a angajat activ dar discret împotriva lui Ceaușescu și în favoarea noilor deținători ai puterii.

Turiștii sovietici

Senatorul PSD Sergiu Nicolaescu susține că, în decembrie 1989, s-au aflat în România circa 67.500 de turiști sovietici în condițiile în care în anii precedenți numărul lor mediu se situa în jurul a 23.000.* Statisticile Serviciului Român de Informații confirmă, în primul raport, aceste informații, estimările SRI fiind apropiate de cifra de 60.000. Ambele surse prezintă, după părerea mea, cifre exagerate într-un mod la fel de penibil ca și cei 60.000 de morți de la Timișoara.

Dispozitivul informativ și de diversiune sovietic a fost conectat la toate fazele evenimentelor. Pe lângă rezidenții existenți deja în țară, care au fost reactivați, serviciile secrete sovietice au introdus în România, sub diferite acoperiri, un număr mare de agenți***. Numărul lor era mai ridicat decât în cazul "revoluțiilor" din celelalte țări foste comuniste dar, în mare, comparabil. Era vorba de aceleași forțe-șoc (spetnaz) constituite din agenți, care acționau în civil (vâsnatniki), din serviciul secret al armatei sovietice (GRU).

Implicarea sovietică este confirmată de același general Militar. În momentul în care un reporter își manifestă mirarea că, în condițiile în care sovieticii știau despre conspirație, nu l-au avertizat pe Ceaușescu, generalul Militar răspunde: "Nu-i curios deloc. Iar de știut știau totul".

Dovadă stă și graba cu care URSS a recunoscut noua putere din România: "Guvernul URSS sprijină eforturile

* Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, p.196-197.

** Constantin Sava, Constantin Monac, *Adevăr despre decembrie 1989*, pag. 171.

Frontului Salvării Naționale, îndreptate spre instaurarea în țară a liniștei și ordinii".*

Iată și mărturia lui Virgil Măgureanu, care, ca șef al SRI, în 1995, nuanțează: "Amestecul străin este dovedit. Nu putem lua acest amestec în nici un caz ca o dovadă de dușmănie față de România sau față de populația de aici, ci era o revoltă special orientată împotriva regimului Ceaușescu".** În acel moment, chiar așa era - cu condiția ca lovitura de stat să reușească conform planului și la putere să ajungă cine trebuia.

De ce Ion Iliescu ?

Întrebat, la audierea Comisiei Parlamentare, de ce l-au ales pe Ion Iliescu președintele CFSN, Silviu Brucan a răspuns scurt și cinic: "Ca să rămânem în sistem". (Comunist - n.n.).

Înlăturarea lui Ceaușescu trebuia să aibă loc în cadrul sistemului, și Nicolae Militaru confirmă că înlocuitorul acestuia fusese găsit în persoana lui Ion Iliescu: "Ne întâlniserăm pe atunci cu Ion Iliescu, pe care, atât noi, generalii, cât și domnul Brucan, îl consideram ca omul potrivit pentru a-l înlocui pe Ceaușescu la conducerea partidului. (...) Pentru început nici nu ne gândiserăm la schimbarea orânduiri politice și, în ceea ce-l privește pe domnul Iliescu, cred că pe atunci nici dumnealui nu se gândea la așa ceva. Am și constatat de altfel rezerva dumnealui la orice acțiune în afara sistemului".

Revista americană Time publica în 28 aprilie 1986 articolul Communism's Old Men în care întâlnim și numele lui Ion Iliescu văzut ca un posibil viitor conducător comunist: "Nicolae Ceaușescu al României, în vârstă de 68 de ani, pare să aibă o sănătate instabilă, iar Gorbaciov s-ar putea să aibă un protejat în așteptare. Acesta ar putea fi Ion Iliescu, 56 de ani, despre care se spune că a studiat la Moscova alături de liderul sovietic". După care continuă cu o previziune care, din păcate, în cazul nostru, se va

* Raportul Ambasadei României la Moscova către Ministerul Afacerilor Externe, 23 dec. 1989.

** Vezi și *Întrebări cu și fără răspuns: decembrie 1989*, Memorialul Revoluției, Centrul Național de Documentare, Cercetare și Informare Publică despre Revoluția din Decembrie 1989, Timișoara, p. 45.

dovedi adevărată: "Simpla instalare a unei echipe de lideri mai tineri nu va însemna în mod obligatoriu o schimbare reală".

Igor Toporovski, unul dintre colaboratorii apropiați ai lui Gorbaciov, afirmă despre Ion Iliescu că "avea legături destul de strânse cu PCUS (Partidul Comunist al Uniunii Sovietice) și era desemnat drept candidatul cel mai potrivit pentru a-l înlocui pe Ceaușescu".*

Repartiția funcțiilor

Comandorul Radu Nicolae este și mai explicit vorbind de repartiția funcțiilor după succesul loviturii de stat: "În discuțiile cu Ioniță s-au repartizat... **Urma ca Ion Iliescu să fie secretarul general al partidului. Ioniță urma să fie șeful guvernului, iar Ion Gheorghe Maurer, șeful statului**".**

Într-un interviu acordat istoricului Marius Oprea, Vladimir Bukovski susține că FSN-ul din 1989-90 "era controlat în totalitate de Gorbaciov. Moscova pregătise schimbarea regimului Ceaușescu, iar Iliescu a fost unul din liderii Comitetului Salvării Naționale, ajungând după decembrie liderul suprem al operațiunii".***

Reteta unor "morți anunțate"

Iunie 2004

La televizor, o emisiune dedicată revoluției din decembrie '89, una dintre multele emisiuni pe care le vedem în fiecare decembrie, când se aniversează revoluția, sau în iunie, când se amintește despre mineriade. În jurul unei mese, figuri cunoscute: Dumitru Dincă, Doru Mărieș, Claudiu Iordache. Intervin la telefon și alți participanți la revoluție sau la Piața Universității.

* Vladimir Alexe, *Lovitură de stat sau revoluție?* ZIUA, 19 noiembrie 1999.

** Stenograma audierii la Comisia Senatorială II, p. 104.

*** Vezi '89 - *Lovitura de stat sovietică*, în ZIUA, 22 iunie 2004

Ceea ce frapază după 15 ani este confuzia și solicitarea obsedantă a "adevărului despre revoluție", pe care "încă nu-l știm". Eu însumi nu mă dumiresc cum, după aproape un deceniu și jumătate, în ciuda acumulării atâtor informații care par clare, plutește atâta incertitudine. Cum poate fi acoperit, oare, un plan precis de preluare a puterii?

Îmi revine în minte un episod vechi de un sfert de secol. Era în 1977, în martie avusese loc un cutremur devastator căruia îi căzuse pradă și Ivăsiuc, unul dintre scriitorii mei preferați. Cu câteva luni în urmă, îi apăruse în librării o carte care avea să fie și ultima. Acțiunea se petrecea într-o țară din America de Sud, unde o lovitură de stat fusese organizată ca o operațiune precisă, inginerescă, dar în care fuseseră introduse și elemente aleatorii care o făceau misterioasă. O reprimă căreia urmau să-i cadă victime adversari și aliați, dar mai ales oameni aleși la întâmplare, astfel încât nimeni să nu înțeleagă ce se întâmplă și frica să fie generală. Poate tocmai cutremurul, care prin natura lui lasă debutul, durată și victimele la voia hazardului, să-mi fi atras atenția asupra acestui scenariu. Până la urmă, rămăsesem totuși cu impresia unei cărți sub valoarea cu care Ivăsiuc ne obișnuise.

Am căutat cartea în bibliotecă și nu am găsit-o: nici titlul nu-mi venea în cap, dar unul dintre tinerii mei colaboratori mi l-a amintit: Racul. Apoi, Anca Calangiu, un fel de memorie culturală la care apelez de câte ori am îndoieli, mi-a adus romanul. Recitindu-l, după toată experiența trăită în decembrie '89, am fost șocat să găsesc în acest roman exotic întâmplări pe care le trăisem aidoma și personaje pe care le recunoșteam. Nu mă pot opri să nu extrag câteva dintre frazele pe care le-am subliniat și să le aranjez în trei timpi: pregătirea, succesul, valorificarea succesului.

Pregătirea: "Teroarea trebuie să înceapă la noapte. Ofițerii superiori vor primi planul de acțiune și se va face împărțirea pe detașamente mixte de poliție și armată. Execuțiile vor avea loc la întâmplare, pe cartiere și circumscripții. 500 de morți nu mi se pare o cifră convenabilă, însă pentru această fază mi se pare satisfăcătoare".

"Acțiunea noastră nu este justiție, ci o măsură preventivă. Scoțând din vocabularul nostru noțiunea de individ, răspundere, justiție, o vom înlocui cu noțiunea atotcuprinzătoare de tehnică. Operația va aduce și un element nou, în acord cu tehnicile cele mai moderne: noțiunea de aleatoriu. Nimeni nu se va simți la adăpost, pentru că adevăratul criteriu va rămâne sau va părea ascuns. Trebuie executați chiar vreo câțiva oameni de ai noștri. Acțiunea va fi realizată cu maxim de furie, lăsând oarecare inițiativă personală executanților, să-și împlinească și ei micile lor răfuiești. Aceasta e concesia făcută inconstientului individualist, mica răfuială personală a unui tânăr locotenent sau bătrân sergent-major care trăiește ora vieții sale. Încolo, incertitudinea îi va învălui pe toți. Nevinovații vor fi asimilați vinovaților. Foarte misterioase se vor lupta și lupta va plana deasupra oamenilor, a bietilor oameni" (...). "culminând cu marele măcel".

"O Proclamație a Guvernului de Salvare Națională să fie citită pe posturile de radio și televiziune: scurtă, cuprinzătoare, să spună totul fără a declara nimic. Cine s-o citească? Acel care va exercita puterea. O persoană respectabilă, care va conduce până ce condițiile de ordine și stabilitate vor permite reînființarea unui regim profund democratic, liberal și parlamentar, pe care desigur cu toți îl dorim... Trebuie să fie o garanție că vom intra doar într-o fază de tranziție de mai scurtă sau mai lungă durată. Cu atât adevăratul nucleu al puterii A. - și societățile sale - vor fi mai departe de centrul acțiunii".

Succesul: "Comunicatul de presă al Guvernului de Salvare Națională: Cuvintele reușeau perfect să nu aibă nici o legătură cu faptele întâmplate, așa cum de acum înainte trebuia să fie structura tuturor declarațiilor de acest gen. Toate războaiele urmau să fie făcute în numele păcii, toate omuciderile în numele liniștii... Comedia trebuie să fie generală. Nu contează ce vor crede oamenii, ci ceea ce vor fi siliți să accepte și să proclame".

"Printre cei aleși să pară că vor conduce țara figurau și puțini membri ai opoziției adevărate, care puteau figura la fel de bine și printre vic-

time. Dintr-o dată se văzuseră chemați să preia puterea. Câți dintre cei numiți au refuzat? S-au găsit totuși doi...". Ochii săi se opriră asupra unuia din noii miniștri a cărui față radia fericirea și o nease-muită mândrie. De nenumărate ori îl văzuse și îl aplaudase pe scenă, vocea sa era inimitabilă. C. era fără doar și poate cel mai mare actor tragic al țării. "Sărmane Yorick", îi răsună în memorie vocea idolatrizatului actor: sau mai bine glasul scăzut și profund care anunța iarna nemulțumirii noastre făcută vară glorioasă. În sfârșit, după ce seară de seară ucisese și fusese ucis, rostind marile replici memorabile ca apoi să se demachieze și să intre într-un cotidian, ce nu era răzbunat decât de recunoașterea publică și de dragostele femeilor care în tinerețe înnebuneau după el, ca să-l părăsească repede, ajunsese să-și confunde serile glorioase cu zilele. Ultimul și cel mai de seamă rol era nu pe scenă, ci chiar în viață. Sărmanul, se gândi M., nu scena s-a transformat în viață, ci viața în scenă. Fără demachiere și de data aceasta fără creație. Un rol nu într-o tragedie shakespeareiană, ci în mica, uscată, lipsită de viață piesă scrisă de Athanasios. Îi fu sincer milă nu de celebrul actor, ci de sârăcia scenariului și revăzu o clipă una din curtile de execuție în care nici una dintre victime nu găsea măcar o replică"... "Actorul, ministru al artelor, susținea că trebuie arătat mai întâi jurământul investiturii și președintele nostru legitim. Alții erau de părere că lumea trebuie liniștită de proclamația care pune poporul în fața unui fapt împlinit. Pentru că Parlamentul fiind dizolvat, cine numește guvernul?"

"Comandantul forțelor de uscat propuse brutal ca investitura să fie făcută de armată. Nu, serios, nu noi am salvat patria? Acest ultim incident amenința să dea la iveală prea multe. De aceea, M. interveni și spuse: F. este emanția directă a poporului, a tuturor oamenilor de bine. El nu este fructul acțiunii vreunei instituții, deci nu are rost o investitură care deja există prin unanimitatea voință națională. Rămâne doar, după ce faptul s-a consumat în fața celor care l-au dorit și îl așteaptă, să rostească proclamația. Dar azi-noapte cine a acționat, se revoltă generalul. Îi spuse generalului: Pot să vă întreb din al cui ordin

ai acționat? Și-n definitiv, ce s-a întâmplat astă-noapte? Azi-noapte nu s-a întâmplat nimic deosebit. Iar ceea ce s-a întâmplat a fost spontană reacție populară sprijinită de dumneavoastră. Tot dumneavoastră ai avut inițiativa? Generalul se uită înmărmurit. Nu putea afirma că el avusese inițiativa, asta e adevărat, și de unde venea nu știa prea bine. Mă rog, faceți cum știți, spuse el".

Valorificarea succesului: "Acțiunea noastră radicală a fost plină de învățăminte. Ea a dovedit nu numai buna noastră organizare, dar și faptul că, ținând seama de moralul trupei și de lipsa de rezistență a victimelor, a fost, este și va mai fi oricând posibilă. Mecanismul există și poate fi oricând pus în funcțiune. Societatea noastră pe de o parte a crescut potențialul revoltei, dar și pe al supunerii, fără nici un fel de rezistență. Asta trebuie să ne dea de gândit. Vom numi o echipă de biologi și sociologi care să studieze mecanismul. O asemenea acțiune radicală, represiunea totală, a condus la ideea că opusul libertății nu era o necesitate stringentă, întrucipată de legi aspre, ci arbitrarul".

"Perioada de glorie de-abia începe. Eroarea se numește o înflorire glorioasă. Și frica - instaurarea deplină a păcii publice".

După ce mi-am copiat conștiincios toate aceste citate din carte, le-am mai recitat o dată și m-am cutremurat. Puse cap la cap, dau o descriere aidoma istoriei trăite în însângeraatul decembrie bucureștean. Un roman despre o lovitură de stat într-o țară din America de Sud? Scris de un autor român acum 25 de ani și publicat în pragul morții sale provocată de un eveniment aleatoriu? Literatura bate viața sau cineva din autorii conspirației din '89 a transcris conștiincios rețeta "unei morți anunțate"?

Lovitura de stat din decembrie '89: inutilă și criminală

În miezul zilei de 22 decembrie 1989, regimul dictatorial Ceaușescu a luat sfârșit. Odată cu decolarea elicopterului prezidențial*, Republica Socialistă România, rămasă fără președinte și comandant suprem, s-a prăbușit prin implozie. În ultimele două ore ale dictaturii sale, Ceaușescu fusese trădat de armată, securitate, miliție, guvern și conducerea partidului comunist, care au capitulat în fața unei revolte în care rolul principal l-au jucat muncitorii și tinerii născuți și educați în comunism, cele două forțe pe care Ceaușescu crezuse că se putea baza.

**Victoria
revoltei
populare**

Până când iminența prăbușirii regimului în fața revoltei populare nu devenise evidentă, forțele militare - armata, securitatea și miliția - executaseră fără să crâcnească ordinele dictatorului, omorând în perioada 17 - 21 decembrie în Timișoara și la București 162 persoane, rănind 1101 persoane, maltratând și torturând alte mii de oameni. Aparatul de partid se dovedise până în ultima clipă la fel de slugarnic atât la nivel înalt, în ședința CPEx, care votase în unanimitate planul de represiune, cât și la cel inferior, în ședințele de partid din dimineața zilei de 21 decembrie, organizate în toate instituțiile din țară, în care condamnaseră pe "huliganii" de la Timișoara și își manifestaseră sprijinul total pentru conducătorul iubit.

**Slugărnicia
criminală a
nomenclaturii
comuniste și
a aparatului
de represiune**

După ce mulțimea pătrunde în clădirea Comitetului Central și apoi în sediile Televiziunii și Radioului Național fără a întâmpina nici o rezistență, toți reprezentanții puterii de stat** se declară, fără nici o excepție, de partea "revo-

**"Toți"
de partea
"revoluției"**

* Chemat la ordinul generalului Victor Stănculescu, promovat ministru al Apărării și confirmat, conform regulamentului, de generalul Neagoe, comandantul Direcției a V-a a Securității care asigura paza dictatorului.

** Primul ministru Dăscălescu se autopropune prim-ministru al "guvernului revoluționar".

luției". Același lucru se întâmplă în toate capitalele de județ și în marile orașe din țară, fără nici o confruntare.

Schimbarea pașnică

În acest moment al prăbușirii dictaturii în fața revoltei populare, pe durata zilei de 22 decembrie până seara, nu s-a înregistrat, pe întreg teritoriul țării, nici un incident soldat cu morți sau răniți care să pună în discuție caracterul pașnic al înlocuirii unei dictaturi personale care pâruse de neclintit. Nicăieri în țară demonstrații nu au fost înarmați, abandonul forțelor de represiune ale dictaturii care acționaseră cu ferocitate criminală până cu câteva ore înainte fiind dictat de numărul mare al demonstrațiilor care făcea imposibilă reprimarea manifestărilor ce evoluaseră rapid de la opoziția împotriva lui Ceaușescu spre opoziția împotriva regimului comunist.

În spatele ușilor închise

În timp ce pe străzi exultau câteva sute de mii de demonstrați, care înfruntaseră cu mâinile goale militarii (unii împușcând civili, fără șovăire, până în noaptea trecută), și în timp ce milioane de români vor urmări la televizor o revoluție-spectacol, în câteva birouri din sediul Comitetului Central și din Ministerul Apărării Naționale începe lupta pentru noua putere.

În seara zilei de 22 decembrie, românilor li se va aduce la cunoștință rezultatul aranjamentelor din spatele ușilor închise. Vor afla numele noii puteri: Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN). Vor afla și numele noului conducător: Ion Iliescu. Nimeni nu îi întrebese ce părere au. De părerea lor de acum înainte se va ocupa un aparat specializat, care îi va manipula perfect timp de 15 ani.

Spectacolul *Revoluția în direct*

În subcapitolul Pregătirea conspirației au fost prezentate principalele grupuri de complotiști împotriva lui Ceaușescu și planurile lor. Dacă revedeți capitolul Prezentarea faptelor veți observa cum au lucrat fiecare, după căderea lui Ceaușescu, pentru a prelua puterea. Nu ne mai rămâne decât să punem lucrurile cap la cap.

Primii care au intrat în acțiune au fost organizatorii spectacolului unei revoluții televizate care să fie difuzată în țară și în lumea întreagă. Scopul imediat: confiscarea revoltei populare; evitarea unui derapaj care să aducă la vârf alte persoane decât cele prevăzute; pregătirea apariției pe scenă a complotiștilor rămași fără "obiectul muncii".

Doi maeștri, Sergiu Nicolaescu și Ion Caramitru, aflați împreună în vila lui Ion Gheorghe Maurer* încă dinainte de plecarea lui Ceaușescu, pregătesc secvența tancurilor cu mulțime și flori, intrând glorios în curtea Televiziunii care va deveni scena principală a unui *reality-show* cu *rating* internațional: "Revoluția în direct". Pentru cucerirea publicului din țară era nevoie de prezența a doi actori văzuți în filme de mare audiență - istorice și de război (Sergiu Nicolaescu), sau melodrame pentru tineret, precum *Liceenii*, (Ion Caramitru), ușor recunoscuți de popor după figură** și care să atragă simpatie și credibilitate.

Regia

Operațiunea se desfășoară fără riscuri pentru complotiști. Ei fuseseră informați că generalul Vlad dăduse ordine trupelor de Securitate, care păzeau Televiziunea, să nu se opună, și beneficiază de cooperarea deplină a redactorilor TV dornici să-și spele imaginea.

Pentru secvența "Proclamația", fusese pregătit de multă vreme și luat la momentul potrivit, din Piața Dorobanți, pe TAB-ul lui Caramitru, Mircea Dinescu. Un poet exaltat dă bine la români. Și acest tablou se desfășoară în perfectă colaborare cu conducerea comunistă a Televiziunii. Transmisia "spontană" a unor secvențe menite să devină document istoric se repetă cu grijă.**

Prologul

* Maurer (nume conspirativ Anton) fusese considerat de către Gorbaciov un interlocutor privilegiat încă din 1984 și era ținut permanent la curent de Ion Iliescu cu mersul conspirației.

** Au fost și mulți actori care au participat spontan, cu bună credință și curaj, și care au fost acceptați din același motiv ca lideri. Mircea Diaconu imi spunea că "fața" era buletinul lor de identitate.

*** În 1999, când Caramitru schimbase macazul, "băieții" de la Televiziune dau la iveală și originalul "dublei" în care Caramitru îi dă sfaturi de regie lui Dinescu: "Mircea, fă-te că lucrezi!" Vezi Sergiu Nicolaescu, *Cartea revoluției române - decembrie '89*, Editura Ion Cristoiu, București, 1999.

Distribuția

Televiziunea, aflată sub conducerea lui Petre Constantin, membru al CC al PCR, pune la dispoziția revoluționarilor, atent selectați și distribuiți, studioul 4. De aici va vorbi țării numai cine trebuie.* La *Descrierea faptelor*, îi puteți urmări, pe ore și minute, pe Sergiu Nicolaescu, Petre Roman, Silviu Brucan, generalii Militaru, Voinea, Chițac, Gușă, căpitani Lupoi și Cico Dumitrescu, Gelu Voican Voiculescu, Alexandru Bârlădeanu, chemați, dirijați, la nevoie întrerupți sau ridiculizați (cazul Gușă) de Nicolaescu, Caramitru și Dinescu. Cu doar câteva erori de montaj: Voicu (un pictor de firme care va "improviza" un guvern în curte, cum comentează dezaprobat Nicolae), sau Florin Filipoiu, care va scăpa în studiu, unde va propune un alt nume și alt program decât FSN, un program incredibil conturat și bine structurat.

Sufleurii

În seara zilei de 22 decembrie, la Televiziune se formează un "colectiv de ofițeri" condus de Cico Dumitrescu și din care făceau parte căpitan rangul II Răgălie, colonel Colă, căpitan Ciocodei, maior Tache, care analizau informațiile care apoi erau trimise către armată, conducerea televiziunii și CFSN** și, după aprobare, transmise pe post.

Sala Mare, Sala Mică

După primele două tablouri montate la Televiziune (Sala Mică), echipa de regie Nicolaescu - Caramitru se va muta în alt teatru, "CC al PCR" (pe Dinescu îl vor trimite la culcare). Aici se vor monta alte secvențe (pentru Sala Mare), transmise cu acordul Securității (vezi ordinul lui Vlad către Pintelie) care ar fi putut opri oricând transmisiile televizate. Victor Stănculescu va declara și el mai târziu, ironic, că a permis spectacolul "ca să aibă lumea ce vedea".

* S. Brucan: "Eu am rămas cu Petre Constantin la Televiziune ca să punem puțină ordine în funcționarea postului și a programului, având de făcut față unui asalt formidabil al celor care dădeau din coate să apară pe micul ecran", op. cit., p. 217

** Vezi Sergiu Nicolaescu, *Cartea revoluției române - decembrie '89*, Editura Ion Cristoiu, București, 1999.

*** Vezi Lovitura de stat militară a lui Victor Stănculescu, Ion Cristoiu în *Historia*, 2004.

Se montează și scenariul de rezervă cu Dumitru Mazilu ca dublură pentru rolul principal.

Scenarii de rezervă

Pregătit de Securitate ca un "disident cu faimă internațională", plasat la MAE ca expert (căruia nu i se va permite să susțină la ONU un raport despre drepturile omului), avea misiunea să confişte și apoi să reprezinte opțiunile dreptei democrat-creștine: o invocă des pe Doina Cornea, vorbește de proprietate și încheie proiectul proclamației cu "Așa să ne ajute Dumnezeu". Ca să fie mai credibil, în dimineața zilei de 22 decembrie, când era clar că soarta lui Ceaușescu era pecetluită, Iulian Vlad, șeful Securității (și fostul comandant al lui Dumitru Mazilu când acesta lucra ca anchetator penal), dă dispoziție să fie ridicat de acasă cu tam-tam-ul de rigoare pentru vecini și dus într-o locuință conspirativă de unde va fi adus direct la CC pentru a fi filmat pe treptele palatului de Adrian Sârbu. Scena transmisă în direct a avut și un episod cu umor involuntar: după ce coboară din mașina Securității, Mazilu se întoarce brusc la securiști, pentru că uitaseră să-i pună cătușele care trebuiau filmate pentru popor.

Pentru scenariul "tânărul în pulovăr" va fi ales Petre Roman (cel care trebuia să vină din strădă ca reprezentant al universitarilor și studențimii și care fusese la vedere în 21 decembrie, în Piața Universității). Se montează scena balconului cu discursul înflăcărat de rigoare pentru Sala Mare (Piața Palatului) și secvența "Comunicatul poporului" pentru Sala Mică (studioul 4 al TVR).

În 22 decembrie la ora 12.00, pentru a scăpa de furia revoluționarilor care pătrund în clădire fără a întâmpina nici o rezistență din partea forțelor armate, dictatorul Nicolae Ceaușescu părăsește sediul Comitetului Central al P.C.R. cu un elicopter. În acest moment, în România se declanșează un vid de putere. Țara rămâne fără președinte și fără comandantul suprem al armatei. Primul ministru al Guvernului, Dăscălescu, se declară de partea revoluției, desistându-se de regimul Ceaușescu. Vidul de putere este agravat de faptul că, după decesul (sinucidere? lichidare?) generalului Milea,

Vid de putere

ministrul Apărării Naționale, (anunțat la ora 10:00), Ceaușescu preluase direct conducerea armatei.

La ora 13:30, la Ministerul Apărării Naționale este elaborată Directiva din 22 decembrie 1989, transmisă din ordinul generalului Stănculescu întregii armate prin notele telefonice nr. 38 și 39. Conform notei telefonice nr. 38: "Unitățile militare din întreg teritoriul țării se retrag în cazărmi, în ordine și cu calm, fără a se lăsa provocate, dezarmate sau dispersate. Unitățile militare care sunt angajate în fața sediilor comitetelor județene de partid vor calma spiritele fără să tragă, după care se retrag în cazărmi. În unități se va organiza apărarea cazărmilor și a tuturor obiectivelor militare". În nota telefonică nr. 39 se precizează: "Se vor executa numai ordinele primite de la ministrul Apărării Naționale. Față de cele ordonate, comandanții militari să asigure paza obiectivelor civile de importanță deosebită cu subunități armate, care să nu tragă decât în situații în care sunt atacate de grupuri înarmate cu arme de foc. Pentru stabilirea priorităților în asigurarea pazei, comandanții militari să se pună de acord cu reprezentanții organizațiilor locale. Militarii care asigură paza acestor obiective să poarte pe brațul stâng banderole tricolore".

Armata preia puterea

Conținutul primei note telefonice reia de fapt o notă telefonică anterioară, semnată de generalul Ilie Ceaușescu, adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al Direcției Superioare Politice a Armatei, numai că între ele apare o modificare esențială. În nota semnată de Ilie Ceaușescu se preciza că se vor executa numai ordinele comandantului suprem; în nota telefonică nr. 39, transmisă la ordinul lui Victor Stănculescu, se precizează că **"se vor executa numai ordinele primite de la ministrul Apărării Naționale"** (s.n.). Este momentul în care puterea militară, la ora aceea singura putere în stat, trece în mâinile "ministrului Apărării Naționale".

Bătălia loctiitorilor

Cine era acel ministru al Apărării, de drept sau de fapt? General-colonel Vasile Milea, fostul ministru, avea mai mulți adjuncți. Cel mai îndreptățit, conform regulamentelor mil-

itare, ar fi fost prim-adjunctul MAPN și șeful Marelui Stat Major, Ștefan Gușă, care în acel moment se afla la Timișoara. Cel de al doilea era generalul Victor Stănculescu, prim-adjunct al MAPN și șef al DPAIA (Direcția de Înzestrare a Armatei). Cel de al treilea ar fi fost adjunctul ministrului MAPN și șef al DSPA (Direcția Superioară Politică a Armatei), generalul Ilie Ceaușescu. Mai exista și un alt aspirant la această funcție din partea complotiștilor pro-sovietici, generalul în rezervă Nicolae Militaru, fost șef al Statului Major al Armatei până la identificarea sa ca agent sovietic.

Între orele 10:00 și 13:00, comanda a fost deținută, mai mult sau mai puțin oficial, de către Ilie Ceaușescu, aflat în sediul MAPN. La ora 16:00, când Ion Iliescu, generalul Militaru, Petre Roman și Gelu Voican Voiculescu vin la sediul MAPN, generalul V. Stănculescu îi stabilește lui Ilie Ceaușescu un regim de detenție în sediul MAPN. Un prim pas spre tribunal.

Primul protagonist, generalul Victor Stănculescu, a sosit de la Timișoara la București în timpul nopții din 21 spre 22 decembrie, cu trenul, la ora 2:00. La ora 5:00, s-a dus la Spitalul Militar, unde, simulând o fractură, generalul doctor Nicolescu îi pune piciorul în gips, după care, îmbrăcat într-un costum de stradă și cu un pardesiu de culoare cenușie, este transportat cu o Dacie a Securității de culoare neagră la sediul Comitetului Central. Ajunge la ora 10:30, înființându-se la grupa operativă a Armatei care lucra la etajul I, și așteaptă... Când află de sinuciderea ministrului Milea, se prezintă prompt la Ceaușescu care îi spune: "Preiei comanda armatei". În această calitate, el ia două măsuri: dă dispoziții ca să se înapoieze în garnizoane coloanele militare (pe care Ceaușescu le dorea în fața sediului CC pentru a-l apăra), confirmând ultimul ordin dat de Milea înainte de sinucidere, și cheamă un elicopter pentru a înlesni fuga lui Ceaușescu din C.C.

La ora 12:45, după ce revoluționarii pătrund în sediul CC și nu-l recunosc (nu aveau cum, el având aspectul unui civil oarecare), Victor Stănculescu părăsește sediul CC și pleacă

Drumul celor trei

la MAPN.* Ajunge la ora 13:00, își scoate gipsul de la picior, se instalează în scaunul fostului ministru și conversează liniștit între patru ochi cu generalul Ilie Ceaușescu.

Al doilea protagonist, generalul Gușă, află de la radio despre moartea generalului Milea și fuga lui Ceaușescu. La ora 13:30, pleacă din Timișoara cu un avion AN 24 al armatei. La ora 15:30, după ce aterizează la Băneasa, se duce direct de la aeroport la Televiziune, însoțit de generalul Rus, comandantul aviației militare. Aici dă o declarație în care anunță trecerea armatei de partea poporului. Apoi, se deplasează la MAPN, unde îi găsește pe Ion Iliescu, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, mai mulți civili și ofițeri superiori. (Patru ani mai târziu, va scrie: "Am întâlnit aici un haos creat de civili").

Nu era un haos, era un spectacol bine organizat ca toate care se jucau în acele zile. Generalul Eftimescu, pentru a nu se prezenta la raport în fața generalului Gușă, șeful său direct în Statul Major, pretextează epuizarea și predă comanda adjunctului său, amiralul V.A. Aron, care simulează un leșin. Neavând cu cine discuta, generalul Gușă pleacă de la MAPN și merge la sediul CC să-și încerce șansa aici. Ajunge la ora 17:00 și face echipă cu generalul Vlad, șeful Securității și adjunct al ministrului de Interne, fiind apoi intens mediatizat prin transmisii în direct la televiziune.

Al treilea, care părea un "outsider", generalul Militaru, se prezintă, după căderea dictatorului, în civil, la TVR, unde este condus într-o cameră din care iese echipat în uniformă de general-colonel. După ce este prezentat de căpitanul Mihai Lupoi ca șef al Armatei (deși la acea oră nu avea nici o calitate oficială), apare pe ecran dând ordin, din studioul trupelor MAPN și MI: "Opriți măcelul", conform unui scenariu care nu fusese încă pus în aplicare.

* Peste câteva luni, îi va atrage atenția lui Roman, că atunci s-a aflat lângă el, într-un parde-siu gri. (Relatează Petre Roman, în octombrie 2004).

Ce făceau în tot acest timp ceilalți comandanți ai Armatei, Securității și MI?

Până la plecarea lui Ceaușescu, în grupa operativă de conducere a Armatei din sediul CC se mai aflau generalul Gheorghe Voinea, comandantul Armatei I și șef al Garnizoanei București, și generalul Nicolae Vasile Eftimescu, prim-loțiitor al șefului Marelui Stat Major. Pe teren se afla generalul Hortopan, șeful Trupelor de Infanterie și Tancuri. Odată cu plecarea lui Ceaușescu, grupa operativă se retrage la Ministerul Apărării Naționale.

În 22 decembrie, între orele 16:00 - 17:30, înainte de sosirea generalului Gușă, însoțit de generalul Rus, are loc o primă întâlnire între "conducerea revoluționară" și generali din conducerea Armatei. Participă Petre Roman, Ion Crețu, Constantin Isac, Mihai Montanu, ceva mai târziu sosind Ion Iliescu, Mihai Ispas, Florin Velicu, Gelu Voican Voiculescu și Nicolae Militaru. Din conducerea Armatei sunt prezenți generalii Victor Stănculescu, Ion Hortopan, Mihai Chițac, Gheorghe Logofătu, Traian Dafinescu, Nicolae Eftimescu, Grigore Ghiță (comandantul Trupelor de Securitate) și contraamiralul George Petre. Generalul Victor Stănculescu îi oferă găzduire lui Ion Iliescu și echipei sale "restrânse", precum și un birou "unde pot lucra în siguranță".

În sediul CC, în camera 226-A, se formase un comandament militar condus de generalii Ștefan Gușă (MAPN) și Iulian Vlad (Ministerul de Interne). În noaptea de 22 / 23 decembrie 1989, acestora li se alătură generalul în rezervă Militaru, colonelul Părcălăbescu, șeful Statului Major General al Gărzilor Patriotice, și alți ofițeri din MAPN. Li se alătură și Dumitru Mazilu, care conducea un detașament de ordine, format din revoluționari (civili).

Totul părea să ducă spre succesul generalului Gușă. În tentativa de acaparare a puterii, pe lista unui nou guvern, Ștefan Gușă figura la poziția 1. Evident, prim-ministru, adică mai mult decât șef al Armatei. Lista, mai amplă, scrisă de mână de Isac, cuprinde, după nume grele, încă 112 persoane și este semnată chiar de Gușă. Euforia ține puțin pen-

**Prima
rundă:
avantaj
Stănculescu**

**Telefoanele
tăiate**

tru că, la un moment dat, i se comunică o modificare importantă și imperativă. Lista trebuie să fie condusă de Ion Iliescu. Gușă îl trece pe Ion Iliescu pe poziția "0" și semnează pentru autentificarea modificării. Din acest moment, opinia care contează este a lui Ion Iliescu.

Cel de-al doilea fapt, mai important în desfășurarea luptei pentru putere, aveam să-l aflăm mult mai târziu. Optând pentru spectacolul televizat, Gușă pierduse controlul Armatei. În septembrie 2004, într-o emisiune a postului B1TV, generalul Victor Stănculescu, presat de Ion Cristoiu, recunoaște fără echivoc că telefoanele de la care generalul Gușă și generalul Vlad dădeau ordine Armatei și trupelor de Securitate **erau tăiate**. Într-un alt spectacol grotesc al tele-revoluției române, șeful de drept al Armatei și șeful Securității se făceau că ordonă și primesc rapoartele unor comandanți, la celălalt capăt al firului nefiind nimeni.*

Prima fază a luptei pentru putere în armată va fi așadar câștigată de generalul Stănculescu, pentru că el se găsea la postul de comandă. El însuși va explica în 2004, în discuția televizată (publicată de Ion Cristoiu în revista Historia), că Armata este condusă de cel care primește rapoarte și dă ordine. Or, singurul centru de unde se dădeau ordine și unde se primeau rapoarte era la Ministerul Apărării Naționale. Generalul Stănculescu a înțeles acest lucru și, deplasându-se primul la MApN, a câștigat.

Recunoașterea reciprocă: avantaj Iliescu

Și mai importantă va fi recunoașterea reciprocă dintre conducerea politică și cea militară. Iliescu va declara la Televiziune: "Acum 20 de minute am luat legătura cu generalul Stănculescu, care mi-a comunicat că armata este de partea poporului", recunoscându-l, astfel, pe acesta ca șef al Armatei. Reciproca se va produce odată cu sosirea lui Iliescu la MApN, când generalul Stănculescu îi va da raportul, recunoscându-l primul pe Iliescu ca șef de stat. În 2004,

* Ion Iliescu știa acest lucru și îl menționează mai târziu în cartea sa, *Revoluție și reformă*: "... el (Gușă n.n.) aici în CC era total izolat. Singurii care se ocupau de operațiuni în țară și aveau inclusiv legăturile acestea externe erau cei de la Marele Stat Major. Asta m-a surprins și pe mine. Ce căută Gușă aici și nu stă la postul lui de comandă".

generalul Stănculescu va spune cu claritate: "Erau trei grupuri care se luptau pentru putere. Unul condus de foștii nomenclaturiști PCR, este vorba de grupul Dăscălescu - Verdeț, pe care îi cunoșteam, știam de ce sunt în stare (normal, era membru al CC al PCR (n.n.); al doilea erau cei care se agitau la Televiziune și al treilea era grupul condus de Iliescu. Mi s-au părut mai serioși și am hotărât să îi recunosc". Primele discuții se poartă - așa cum am menționat - între orele 16:00 - 17:30 la MAPN. Mai târziu, așa cum arată imaginile filmate de Adrian Sârbu și difuzate apoi de canalele de televiziune franceze, Roman va repeta, în cadrul discuțiilor privind formarea CFSN, de mai multe ori: "așa cum ne-am înțeles acolo". "Acolo" era sediul MAPN.

Un jucător important pentru înclinarea balanței în favoarea generalului Stănculescu va fi generalul Nicolae Eftimescu, delegat al RSR pentru Tratatul de la Varșovia și care, așa cum am văzut, în decembrie 1989 se deplasase la Moscova pentru indicații.

**Recunoașterea
Moscovei**

În 22 decembrie și în zilele care vor urma, s-au purtat intense convorbiri între reprezentanții Armatei române și conducerea Forțelor Armatei Unite ale Tratatului de la Varșovia. Trebuie spus că singurele persoane care aveau drept de semnătură și de reprezentare în organele de coordonare ale Forțelor Armatei Unite ale Tratatului de la Varșovia, din partea RSR, erau ministrul Apărării Naționale, generalul Vasile Milea, și șeful Marelui Stat Major, Ștefan Gușă. În primele trei zile, reprezentanți ai Forțelor Armate Unite, ca și ai armatelor statelor vecine, îl căutau pe generalul Gușă. Așa se explică și declarația generalului Victor Stănculescu: "i-am lăsat libere telefoanele externe". Generalul Eftimescu va "lămuri" această problemă. La sediul MAPN, vor avea mai multe convorbiri ale lui Iliescu și Militaru, în limba rusă, cu conducerea Tratatului de la Varșovia - generalul Lușev, și cu conducerea Armatei ruse - generalul Moiseev. În recunoașterea generalului Stănculescu, faptul că acesta îl acceptase pe Ion Iliescu, care era prevăzut în complotul grupului prosovietic să devină conducătorul României, a avut un rol esențial.

Generalul Gușă, raliindu-se cu Iulian Vlad, a optat pentru o poziție în spiritul național-comunist al lui Ceaușescu, populară încă în România, de respingere a intervenției trupelor sovietice, (într-o convorbire transmisă în direct la televiziune), ceea ce avea să-i fie fatal. Pe de altă parte, este evident că, în momentul în care Ion Iliescu a fost confirmat ca șef al CFSN, nu mai exista nici o intenție de intervenție a trupelor sau a unor detașamente rusești pentru că scopul era îndeplinit și nu mai rămânea decât ca armata română să controleze situația în sensul celor exprimate de Gorbaciov "la putere să rămână Partidul Comunist", poziție care dădea un avantaj diplomatic excepțional Uniunii Sovietice în comparație cu Statele Unite, care, chiar în acele momente, desfășurau o invazie militară în Panama în scopul înlocuirii dictatorului Noriega printr-o lovitură militară.

Șeful trupelor de Securitate, generalul Ghiță, (la curent cu complotul pro-sovietic prin colonelul Dumitru Penciu), și șeful USLA (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă), generalul Ardeleanu, (prezent mai întâi la CC), înțeleg repede care este mișcarea și se deplasează la MAPN, întărind astfel poziția lui Stănculescu.

Așa cum vom vedea însă mai târziu, principalul sprijin va veni din partea amiralului Dinu, șeful Direcției de Informații a Armatei (DIA).

Complotiștii preiau puterea politică

În seara zilei de 22 decembrie, Ion Iliescu citește la Televiziune Comunicatul către țară al Frontului Salvării Naționale și componența Consiliului Frontului Salvării Naționale. Ambele vor suferi modificări importante în următoarele zile.

Proclamația citită de Ion Iliescu fusese scrisă de Dumitru Mazilu și corectată de Silviu Brucan. Pe manuscris se pot vedea lesne completările lui Brucan scrise cu o peniță mai subțire, ca și pasajele șterse de el, printre care propoziția finală "Așa să ne ajute Dumnezeu". Completările vizează în special angajamentele luate de Brucan în numele complotiștilor în fața lui Gorbaciov la Moscova în 1988: astfel, la punctul 9, privitor la politica externă, apare sintagma "casa comună europeană" lansată de Gorbaciov și "vom respecta angajamentele internaționale ale României, în primul rând cele privitoare la **Tratatul de la Varșovia**".

Cetățeni și Cetățene,

Prin un moment istoric, Clonel
Comandor, care a dus țara la sfârșit,
a fost eliminat de la putere.

În aceste pagini vom în-
văța puțin și vom învăța să fim
în acest moment de tranziție, adică

vom hotărâți să ne constituim în

Frontul
Salvării
Naționale
cu o
pagină
pe
ziua
României

~~ca un Consiliu Național~~ care grupează
toate forțele structurale ale țării, fără distincții
de naționalitate, toate organizațiile și grupuri
care s-au ridicat în urma în apărarea
libertății și demnității în art. 15 din Constituție
și scopul reinstaurării democrației
libertății și demnității poporului român, prin:

1. Abandonarea rolului conducător al unui
singur partid și statocratismul unui sistem
dictatorial pluralist de guvernare;
2. Organizarea de alegeri libere în cel
mai scurt timp posibil;
3. Separarea puterilor legislative,
executive și judecătorești în stat și
alegerea tuturor liderilor patriei pentru
unul sau cel mult două mandate, după
caz.

Nimeni nu poate pretinde puterea
pe viață.
Puterea nelimitată înbracă formă
patologică.

4. Restructurarea întregii economii
naționale pe baza criteriilor rentabilității
și eficienței.

Eliminarea metodelor administrative
burocratice de conducere economică
centralizate și promovarea liberului inițiativ
și a competenței în toate sectoarele
economice;

5. Reorganizarea agriculturii prin
restructurarea întregii economii
naționale pe baza criteriilor rentabilității
și eficienței.

6. Reorganizarea învățământului re-
născut pe baza criteriilor contemporane.

Reorganizarea structurilor culturale.

În Monitorul Oficial Partea I din 22 decembrie, în textul oficial al Comunicatului, la alineatul 5, va apărea și o frază nouă inexistentă în textul citit la Televiziune: "Din acest moment se dizolvă toate structurile de putere ale clanului Ceășescu. Guvernul se demite. Consiliul de Stat și instituțiile sale își încetează activitatea. Întreaga putere de stat este preluată de Consiliul Frontului Salvării Naționale. Lui i se vor subordona Consiliul Militar Superior care coordonează întreaga activitate a armatei și unităților Ministerului de Interne". Se vede mâna lui Silviu Curticeanu care încearcă să dea o bază legală noii structuri de putere.

**"Legalizarea"
loviturii de
stat**

Prin Decretul-lege nr. 2 din 27 decembrie 1989*, structurile puterii sunt alcătuite din CFSN, compus din 145 de membri; Biroul Executiv, compus din 11 membri și Președintele Consiliului, care avea atât atribuții specifice unui șef de stat, cât și atribuțiile președintelui unei adunări parlamentare.**

În 1999, specialiștii în drept internațional vor constata că documentul CFSN nu a specificat în mod expres nici regimul constituțional al țării și nici forma de guvernământ a statului.*** Faptul că nu a fost abrogată în mod expres Constituția din 21 august 1965 poate duce la considerarea ca neconstituțională a întregii activități din perioada 22 decembrie 1989 - 8 decembrie 1991, data aprobării prin referendum a unei noi Constituții. Ca multe alte probleme controversate, și aceasta a fost ocolită de specialiștii în drept constituțional.

Semnificativ, însă, mi se pare un fapt mai puțin cunoscut.

* Monitorul Oficial nr. 4 din 27 decembrie 1989.

** În volumul *Drept Parlamentar* publicat în 1994 în editura Gramar, autorii, dr. Mihai Constantinescu și prof.dr. Ioan Muraru, încearcă într-un stil mai degrabă apologetic să explice caracterul pluripartidic al FSN și caracterul embrionar constituțional al CFSN.

*** V. Duculescu et al, *Drept Constituțional comparat*, București, 1999.

România sub regim militar

Consiliul Militar Superior

În 24 decembrie 1989, în publicația *La datorie*, săptămânal al ostașilor români, serie nouă, nr. 1, apare Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale. Comunicatul corespunde cu cel citit la Televiziune și publicat de celelalte ziare, însă conține, la paragraful cinci, o modificare: "Din acest moment, se dizolvă toate structurile de putere ale clanului Ceaușescu. Guvernul se demite, Consiliul de Stat și instituțiile sale își încetează activitatea. **Întreaga putere în stat este preluată de Consiliul Militar Superior** care coordonează întreaga activitate a Armatei și a Ministerului de Interne (s.n.). Ediția cu acest comunicat a fost difuzată în toate unitățile militare însoțită de manifest către ostași.

Preluarea întregii puteri în stat de către un Consiliu militar superior arată fără dubiu că armata înțelegea sau trebuia să înțeleagă că ne aflam în fața unei lovituri de stat militare. Este ceea ce confirmă Brucan când declară că, pe 24 decembrie, a avut loc un Consiliu de război. Război, dar cu cine? Orice militar, ca să deschidă focul, trebuie să aibă în față un inamic. Or, începând din 22 decembrie 1989, orele 12:00, pe străzile din București și din țară, nu mai existau demonstranți împotriva organelor puterii de stat sau a armatei. Erau doar manifestanți în sprijinul noilor organisme ale puterii declarate (FSN) și al armatei. De aceea, nu este posibilă nici un fel de justificare pentru faptul că au fost împușcați sute de oameni după această dată. Atâta timp cât nimeni nu mai amenința structurile puterii de stat, nu se justifica nici ieșirea în stradă a militarilor cu tancuri și mitraliere, nici deschiderea focului asupra persoanelor, a mașinilor și a caselor. "Afacerea teroriștilor" își dezvăluie astfel sensul și scopul: ea a permis ca orice persoană să fie tratată ca un inamic și cu precădere acolo unde au apărut alte formațiuni politice decât FSN. Așa se explică masacrul petrecut la Sibiu, pentru că acolo, în 21 decembrie, înainte ca FSN să

iasă la vedere, a apărut Forumul Democratic care avea și un program politic real democratic.**

În componența CFSN anunțată de Ion Iliescu la Televiziune, în 22 decembrie 1989, au intrat, nu întâmplător, o serie de militari: general Ștefan Gușă, general Victor Stănculescu, general Gheorghe Voinea, căpitan Mihai Lupoi, căpitan de rangul I Dumitrescu Emil și, ulterior, în biroul CFSN, comandorul Radu Nicolae.

În 1991, a fost recuperat din biroul generalului Gheorghe Voinea (șeful Garnizoanei București și al Armatei I-a), care a coordonat activitatea militară din Capitală în timpul evenimentelor din decembrie 1989 - și care a fost găsit mort în biroul său - , registrul operațiilor militare din București. Este un jurnal de luptă, denumit "Documentul comandantului", în care sunt notate toate ordinele primite și date în decembrie 1989. El confirmă nu numai că, încă din 22 decembrie, întreaga putere în stat a fost deținută, practic, de Consiliul Militar Superior, dar și toate mișcările trupelor, inclusiv confruntările dintre ele.

Ce fel de puteri a deținut Armata începând cu 22 decembrie '89 și până în iunie 1990? În primul rând, începând chiar cu 22 decembrie, controlul comunicării. Toate știrile care erau transmise pe posturile naționale de radio și televiziune se făceau numai cu aprobarea Armatei (vezi comisia condusă de Cico Dumitrescu la Televiziune). Pentru a asigura acest control, televiziunea și radioul au fost trecute în regim militar. În iunie 1990, televiziunea mai era încă înconjurată cu garduri de sârmă ghimpată și păzită de TAB-uri și militari înarmați.

În perioada 22 - 27 decembrie 1989, toate deplasările mijloacelor de transport erau supravegheate și conrolate de echipe mixte armată-miliție. În ceea ce privește justiția, în 27 decembrie 1989, prin Decretul CFSN publicat în M.O. Partea I nr. 5, au fost instituite, în Capitală și în toate județele țării, tribunale militare extraordinare, abilitate să judece în procedură de urgență cu executarea imediată a sentinței.

Militarii în structura puterii

La începutul anului 1990, când un procuror militar de la Cluj a emis un mandat de reținere pentru militarii inculpați pentru omor deosebit de grav în 21 decembrie 1989, unul dintre comandanții militari ai garnizoanei Florești amenință că "va ocupa din nou Clujul", amenințarea având ca efect blocarea anchetelor în curs de către Procuratura Generală.

În 13 - 15 iunie 1990, cazărmi ale armatei (de la Măgurele și Băneasa) au fost folosite, contrar legii, ca locuri de detenție și anchetare a unor civili reținuți ilegal de mineri. În 1991, clădiri din cazărmile armatei vor fi folosite pentru depozitarea unor mărfuri de contrabandă de către mafia arabă a țigărilor.

Figuranții

Cu lovitura de stat se rezolvase. Mai rămânea o mică problemă. Unde își găsesc locul autorii revoltei populare care îl doborâseră pe Ceaușescu? Nici o grijă. Nu fuseseră uitați. Ei erau FIGURANȚII. Necunoscuți, dar mulți, se găseau încă pe câmpul de luptă. Erau exaltați, erau fericiți, dar puteau avea idei. Și chiar începuseră să aibă. Rosteau replici care nu se găseau în scenariile conspirației: "Jos comunismul" și, mai ales, "Jos comuniștii", "Jos Securitatea". Unii figuranți puteau deveni actori, alții chiar autori și, "Doamne ferește!", poate chiar protagoniști. Existau și eroi ai altor "filme" scoase de mult din repertoriu. Unul din ei, Corneliu Coposu, fusese repede eliminat de pe scena de la CC de către Brucan și Iliescu, cei care cunoșteau piesa cu "partidele istorice".* Dar puteau apărea și alții.

Trebuiau repede puse în scenă actele II și III ale conspirației. Scenariștii sunt pregătiți. Figuranții vor deveni masele populare. Alt subiect pe care autorii conspirației îl cunoșteau bine. Doar îl experimentaseră cu succes câteva decenii.

Actul II se va numi TERORIȘTII. Actul III - PROCESUL CEAUȘESCU. Ca în orice piesă de succes, personajele și acțiunile din aceste acte se vor întrepătrunde cu cele din actul I și IV pentru a desăvârși intriga marelui spectacol - PUTEREA FSN.

* Scena alungării lui Corneliu Coposu de către Iliescu, Brucan și Bărlădeanu este relatată de Petre Roman în cartea sa *Libertatea ca datorie*.

Teroriștii: pseudonim pentru masacrul organizat de noua putere

Pentru ca nu cumva cineva să aibă alte păreri care să producă și în România ceea ce se întâmplase în celelalte foste țări comuniste, avea să înceapă, în București și în unele orașe din țară, unde se conturau nuclee democratice populare, un masacru în care vor muri peste 900 de oameni și vor fi grav răniți alți 3.000. Românii se vor lupta cu alți români. Românii vor omori alți români. Românii vor fi terorizați de alți români. Românii vor urî alți români.

Este greu și azi, după 15 ani, de dat un nume acestui masacru și acestei terori. Astăzi cel puțin știm, sau cel puțin unii știu cine au fost criminalii care au conceput și executat acest plan diabolic de construcție a unei structuri de putere politică și economică pe termen lung. În acest moment, adevărul se găsește la îndemâna noastră. Personal, mă simt dator să-l spun public.

"Pericolul terorist" a permis grupului lui Ion Iliescu să câștige timp pentru a putea să acapareze puterea în totalitate și pentru a se descotorosi de Ceaușescu. Populației i s-a ascuns, timp de 24 de ore, faptul că soții Ceaușescu au fost arestați încă din după-amiaza zilei de 22 decembrie, și erau ținuți sub pază militară.* "În tot acest interval, la Televiziune au curs zvonurile privind urmărirea soților Ceaușescu și acțiunile teroriștilor pentru eliberarea celor doi, cu scopul precis de a menține panica și de a crea impresia că grupul Iliescu este salvatorul revoluției și al patriei".**

Așa-ziii teroriști trăgeau fără vreo țintă anume în civili și în soldați. În confruntare au fost incendiate mai multe clădiri, printre care Palatul Regal și Biblioteca Universitară din București, un sinistru spectacol de "sunet și lumină". Cu

* Coroborarea mărturiilor și a documentelor duce la concluzia indiscutabilă că Ion Iliescu aflate că Ceaușeștii se aflau sub pază militară la Târgoviște cel mai târziu în seara zilei de 22 decembrie. Vezi Viorel Domenico, *Ceaușescu la Târgoviste, 22-25 decembrie 1989*, București, p. 24.

** Anneli Ute Gabanyi, *Revoluția neîncheiată*, 1989, pp. 18- 19.

mijloacele clasice de diversiune și dezinformare a fost creată panică în rândul populației pe motiv că unitățile de Securitate, loiale vechiului regim, doreau să-l elibereze pe Ceaușescu și să reinstaureze vechea ordine. Cu informații false despre periclitarea revoluției prin "atacurile teroriste", Televiziunea Română a întreținut o psihoză națională fără precedent.

Reprezentanți proeminenți ai noii conducerii au chemat populația să vină la Televiziune pentru a o apăra. Mulți civili, care au răspuns acestor apeluri, au fost uciși sau răniți. Au avut loc, de asemenea, ciocniri între diferite unități ale armatei.

Canonada misterioșilor teroriști* ai Securității, acțiunile de diversiune împotriva Armatei și campania de dezinformare pentru intimidarea populației au luat sfârșit odată cu execuția lui Ceaușescu, semn că panica și deruta create cu prețul a sute de vieți sacrificate trebuia să inoculeze populației dorința ca dictatorul să fie eliminat prin orice mijloace și cât mai repede și să inducă concluzia că s-a procedat bine judecându-l și executându-l rapid.

De ce o lovitură de stat sângeroasă

Mai întâi, doresc să precizez că termenul de lovitură de stat, cu atât mai mult de lovitură militară sau de puci, poate fi considerat neadecvat din două motive: primul, pentru că ordinea de stat reprezentată de dictatura Ceaușescu a căzut fără intervenția armatei; al doilea, pentru faptul evident pentru oricine că armata (inclusiv forțele de securitate și miliție pe care le înglobase) nu a avut în acele zile nici un inamic. Nici extern, pentru că nici o forță militară externă nu a atacat România, nici intern, pentru că, în România, toată lumea era de partea revoluției, iar în perioada 22 - 24 decembrie,

* Nestor Răteș: "Dacă teroriștii voiau să destabilizeze noul regim, lucrul cel mai evident pe care ar fi trebuit să-l facă ar fi fost să încerce să ucidă nu simpli militari sau trecători civili, ci pe unii dintre noii conducători. Aceștia erau ținte facile acolo pe balcon. Dacă teroriștii aveau de gând să arunce țara în haos pentru a putea prevala, atunci ei ar fi putut tăia cablurile telefonice, perturba liniile de transmisie a curentului electric sau ar fi putut deregla ori distruge transmițătoarele televiziunii. N-au făcut nimic din toate acestea și nici n-au capturat vreun obiectiv strategic nicăieri în țară", *Revoluția încâlcită*, p. 75.

Iliescu și grupul din jurul său obținuseră controlul total asupra aparatului militar și controlul integral al Securității.*

În 22 - 27 decembrie, violența a fost provocată și indușă.** Nu spun un lucru nou. O recunosc majoritatea celor care, la acea dată, se aflau în mijlocul evenimentelor. Încerc doar să merg mai departe pe firul evenimentelor.

Revoluția din România a fost una sângeroasă din două motive: pentru că Ceaușescu n-a acceptat să cedeze puterea la presiunile KGB, așa cum au făcut ceilalți conducători comuniști, și pentru că autorii loviturii de stat din 22 decembrie erau nomenclaturiști și securiști care aveau nevoie de legitimare în fața poporului. România este unica țară din Europa Centrală și de Est în care, în 1989, după căderea regimului comunist, puterea nu a fost preluată de o forță politică de centru dreapta, ci de un grup restrâns de comuniști marginalizați, hotărâți să aplice doar măsuri democratice limitate, de tip gorbaciovist.

Procesul Ceaușescu: o parodiare a justiției și un asasinat barbar

România este singura țară din lumea civilizată în care, în ultima jumătate de secol, un șef de stat a fost executat în urma unui simulacru de proces.

* Conform raportului SRI, în "22 decembrie, col. Ardeleanu Gheorghe, împreună cu lociitorul său, col. Gherghina Gheorghe au fost convocați la sediul fostului CC al PCR la ordinul generalului-colonel Vlad Iulian și al generalului-maior Ștefan Gușe, șeful Marelui Stat Major al Armatei. (...) Împreună cu Isac Constantin, reprezentant al FSN cu numele conspirativ Ionescu, au convocat efectivele și le-au transmis ordinul că, din acest moment, unitatea (USLA), în întregul ei, se află la dispoziția Frontului și a Revoluției". Pe de altă parte, la sediul MAPN, la dispoziția generalului Victor Stănculescu, se aflau ceilalți comandanți ai trupelor de securitate.

** Anneli Ute Gabanyi consideră: "Caracterul violent, strategia de legitimare a elitelor revoluționare, cursul ritualizat și asimilat istoric al celor întâmplate prin definirea subiectivă a "evenimentelor" ca fiind o revoluție duc la concluzia că în 1989 în România a fost înscenată o revoluție tipică". *Die unvollendete Revolution*, Piper Munchen, 1990.

Decretul - ciornă

Decretul privind instituirea Tribunalului Militar Excepțional, care "să procedeze de urgență la judecarea faptelor comise de Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena", a fost redactat și semnat de Ion Iliescu la 24 decembrie 1989. El nu a fost înregistrat și a rămas nepublicat până astăzi. Încercând să-l disculpe pe Ion Iliescu, Gelu Voican Voiculescu declara: "Acest decret a rămas scris de mână, din rațiuni de protecție a secretului, neriscându-se dactilografierea". Altfel spus, Ion Iliescu și-a început cariera de legiuitor prezidențial cu un act lovit, din punct de vedere juridic, de nulitate absolută.

Când, la 24 decembrie, Ion Iliescu a semnat acel decret-ciornă, sub titulatura de Președinte CFSN, el nu avea, oficial, această calitate. A fost ales de CFSN în funcția de președinte abia la 26 decembrie.* Acesta a fost, în realitate, motivul secretizării "decretului" și nu faptul că s-a constituit un tribunal militar excepțional pentru a-l judeca pe Ceaușescu. Toată lumea știa încă din ziua precedentă că acesta a fost arestat și se află sub pază militară**, iar faptul că va fi judecat n-ar fi fost decât pe placul tuturor. Trebuia însă creat un nou *suspans*, o nouă neliniște, care să sporească groaza populației în fața teroriștilor și nemaipomenita cutezanță a tovarășului Ion Iliescu de a le ține piept. Tovarășii nu făcuseră încă schimb de locuri și nu deveniseră domni.

Dosarul și completul

Cele mai multe mărturii întăresc concluzia că "de organizarea și desfășurarea procesului celor doi dictatori, inclusiv de executarea sentinței s-a ocupat nemijlocit generalul Victor Stănculescu".*** Mențiunea lui Sergiu Nicolaescu că generalul ar fi făcut-o din "însărcinarea CFSN" nu își

* Comunicat CFSN din 27 decembrie 1989, publicat în Monitorul Oficial Partea I nr. 4 din 27 decembrie 1989.

** Ion Iliescu, în direct la TVR, 23 decembrie 1989, seara: "În fine, tovarăși, vrem să vă informăm că Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu au fost arestați și sunt sub pază militară".

*** Sergiu Nicolaescu, Cartea revoluție române. Decembrie '89, Editura Ion Cristoiu, 1999, p. 475.

găsește suport în documente. De altfel, în 24 decembrie, nu s-a întrunit CFSN, nici măcar Biroul Executiv, a cărui componență a fost stabilită trei zile mai târziu.* În seara de Ajun a fost doar un Consiliu de război, iar hotărârea, se spune, s-a luat în condiții de maximă confidențialitate, renunțându-se la planul lichidării cuplului sub parola "Recursul la metodă", neagreat, se pare, de Gorbaciov, care "stăruia încă din 22 decembrie pentru un proces al fostului dictator".**

Dosarul s-a încropit într-o noapte și completul a fost convocat, telefonic, de generalul Stănculescu. Magistrații militari*** s-au supus ordinului superiorului lor; apărătorii din oficiu**** au fost selectați cu dificultate (spune generalul Stănculescu); a fost stabilit grupul de 8 parașutiști pentru intervenție și pază; a fost convocat prin ordin un medic militar iar, la 25 decembrie spre prânz, cinci elicoptere au aterizat la UM 01417 Târgoviște.

Mai mult decât ororile pe care o lume întreagă le-a putut urmări în transmisiile TV ale controversatelor video-casete de la sau despre proces, sunt procedurile monstruoase consemnate în stenograma ședinței de judecată.***** Ea confirmă concluzia cvasigenerală că "n-a fost un proces". Într-adevăr: în ce proces s-a mai văzut și auzit un complet de judecată care să se comporte și să se exprime în maniera președintelui-magistrat, care să încalce regulile stricte ale procedurii penale, să-i interpeleze și să-i tutuiască pe acuzați ca într-o răfuială personală pe maidan, să accepte ca apărătorii să se transforme în acuzatori și să declare "cercetarea judecătorească terminată" înainte ca ea să fi început? A fost, de fapt, o "ședință PCR de excludere" din viață.

"Cercetarea judecătorească"

* Comunicat CFSN din 27 decembrie 1989, Monitorul Oficial Partea I nr. 4 din 27 decembrie 1989.

** Vladimir Alexe în *Ion Iliescu, biografia secretă*, Editura Elit Comentator 2000, p. 133.

*** Colonel Gică Popa, colonel Ion Nistor, maior Dan Voinea.

**** Avocații Nicolae Teodorescu și Constantin Lucescu.

***** Arhivele Militare Române, Fond "Decembrie 1989".

Asistența

Asistența" - Victor Atanasie Stănculescu, Virgil Măgureanu, Mugurel Florescu și indispensabilul Gelu Voican Voiculescu - a urmărit cu detașare și vizibilă îngăduință polemica în care s-a angajat președintele completului, curios să afle de ce în dicționare, în enciclopedii, nu se arată vârsta inculpatei, dacă a suferit de vreo boală psihică sau cine i-a publicat cărțile în străinătate.

Pe baza mărturiilor celor aflați în preajma cuplului Ceaușescu până la momentul procesului, Sergiu Nicolaescu, care a întocmit rapoartele a două comisii senatoriale de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989, precizează că "soții Ceaușescu nu au înțeles exact situația în care se aflau (...), au crezut că sunt ținuti sub protecție și așteptau cu nerăbdare desfășurarea evenimentelor. La vederea generalului Stănculescu, Ceaușescu a sperat că acesta a venit să-l salveze (...). Momentul de panică a celor doi Ceaușescu apare doar când parașutiștii, la ordin, au început să-i lege".* Până să dea acest ordin, generalul s-a jucat cu avioane de hârtie pe tot parcursul procesului.

Cu recurs

În dispozitivul Sentinței nr. 1 din 25 decembrie 1989, redactat în proporție de cel puțin 90% înainte de proces, judecătorul a menționat scrupulos: Cu drept de recurs. Aș dori să cred că măcar ultimul rând al sentinței s-a scris acolo, în ședință publică, în prezența inculpaților, în garnizoana Târgoviște. Pe acest ultim rând stă scris că "Hotărârea este rămasă definitivă prin nerecurare și executorie".**

Petre Roman comenta, în 2004, că "procesul s-a făcut după justiția lui Ceaușescu". Nu este adevărat. Nici măcar legile de atunci nu au fost respectate.

Ce înseamnă nerecurare? Apare acest termen și în alte sentințe de condamnare "cu drept de recurs"? N-am descoperit. Știu doar că legea prevede clar că hotărârile instanțelor penale devin executorii la data când au rămas

* Sergiu Nicolaescu, op.cit., p. 475.

** Arhivele Militare Române, Fond Decembrie 1989, Procesul N. Ceaușescu.

definitive și că acestea rămân definitive la data expirării termenului de recurs când acesta nu a fost declarat în termen. Așadar, după 10 zile de la pronunțarea sentinței.*

Desfășurarea procesului de la Târgoviște și modul în care a fost pusă sentința în executare au stârnit în presa internațională un val de comentarii indignate și acuzatoare la adresa noilor autorități române. Ziariști cu renume nu au ezitat să vorbească despre o parodiare a justiției și un asasinat barbar. "N-a fost nici măcar un proces stalinist" - s-a comentat la *Antenne 2*, pentru că "procesele staliniste erau truate dar bine pregătite pentru ca, cel puțin în mod formal, procedurile să fie respectate".

La noi, dezbateră a fost când ocolită, când marcată de nevoia de a spăla cumva rușinea resimțită de mulțimea românilor cu bună credință.

Într-o recentă dezbateră televizată, distinsul analist Alex Mihai Stoenescu a invocat "principiul legitimității revoluționare", amintind procesele din timpul revoluției franceze.** Ce comparație s-ar putea însă face între 1989 și 1789? Despre o "legitimătate revoluționară" care să justifice crimele din 1789 nu mai vorbesc azi nici francezii. Dimpotrivă, celebrarea a două secole de la Revoluția franceză, în 1989, a fost un prilej de demontare a miturilor și de analiză a crimelor comise.***

Redescoperită de bolșevici și continuatorii lor din perioada lui Hrușciiov, teoria "legitimății revoluționare" a fost propulsată în apărarea revoluțiilor de eliberare națională din Lumea a Treia pentru justificarea atrocităților ce le-au însoțit și a dictaturilor personale puternic represive care le-au urmat.

**Ecouri
internaționale**

**Recurs la
istorie**

* Conform Codului de procedură penală în vigoare la data procesului.

** La emisiunea *Dan Diaconescu în direct*, OTV, octombrie 2004, au participat Alex Mihai Stoenescu, Petre Roman și Marius Oprea.

*** În provincia Valdé, marcată și acum de execuțiile de acum 200 de ani, și astăzi populația respinge prin vot orice candidatură de stânga.

Informația, dezvăluită de A. M. Stoenescu, că regizorul Sergiu Nicolaescu ar fi filmat la fața locului procesele tribunalelor militare excepționale instituite de Fidel Castro pentru lichidarea dictatorului Batista și a echipei sale, trimite mai degrabă la folosirea modelului revoluției franceze (percepută exclusiv pozitiv-eroic de români) ca un alt ingredient în scenariul "revoluției române".

Anneli Ute Gabanyi* amintește avertismentul lui Samuel Huntington: "Românilor le place să compare revoluția lor cu cea franceză. Ar face însă bine să-și amintească faptul că revoluția franceză a sfârșit ca dictatură militară".

Autorii și mânuitorii scenariului din decembrie 1989 au combinat informația istorică cu tehnicile de manipulare actuale când au pus în scenă tele-revoluția și tele-procesele tribunalelor militare pe ruta București - Timișoara - Sibiu.

S-a justificat evacuarea cu elicopterul, halta la Snagov, aterizarea pe șosea, schimbarea autoturismului alb cu unul roșu, urmărirea, arestarea, procesul și execuția ca necesare spre a-l proteja pe Ceaușescu de răzburarea populației care, dacă l-ar fi prins, l-ar fi linșat. Nimic mai fals. La intrarea revoluționarilor în sediul CC al PCR, acolo se afla majoritatea membrilor CPEX care au aprobat sau au pus în executare ordinul de reprimare armată a revoluției de la Timișoara și București. Nu au fost agresați, ba, dimpotrivă, unii, ca Dăscălescu, au ajuns să facă chiar guverne.

Un proces normal ar fi fost prima și, probabil, ultima ocazie a unei judecăți publice asupra dictaturii comuniste. Nu s-a dorit. Ar fi adus la lumină, cu certitudine, unele date despre conspirația ante-decembristă și protagoniștii ei și nu am fi avut, timp de 11 ani, un Președinte al României ca Ion Iliescu.

* Anneli Ute Gabanyi face o analiză a "mitului genezei spontane" și a "emanației" prin care conducerea FSN "a dorit să se legitimeze politic și să contracareze ipoteza conspirației", identificând o serie de paralelisme forțate. *Revoluția neterminată*, Editura Fundației Culturale Române, 1999. pp. 148 - 150.

Execuția

Execuția a fost la fel de oribilă și descalificantă. Este inadmisibil este ca un comandant al plutonului de execuție să justifice executarea sentinței cu foc fără comandă în astfel de termeni: "Mi-ar fi fost mult mai ușor să comand "în numele poporului, foc". Dar aceasta însemna pierdere de timp. În acele momente (...), o asemenea ceremonie era de neconceput atât pentru mine, cât și pentru organizatori, din moment ce **nu am fost instruit în acest sens.*** Și atunci am mers pe lucrurile esențiale, nu era timp de nuanțe, de subtilități (...)."** Nu a fost conduita unui ofițer care, în orice condiții și față de oricine, trebuie să respecte onoarea și demnitatea militară.

La fel de penibilă a fost și atitudinea comandanților superiori în interviul pe care generalul Stănculescu și Voican Voiculescu l-au acordat reporterilor militari după pronunțarea și executarea sentinței. Reporterul întreabă ce s-a întâmplat cu cadavrele celor doi condamnați, pierdute pe un stadion din București.

G.V.: Tocmai aici survine partea cea mai hazlie, sinistru-picantă a întregii aventuri. (...)

V.S.: "Coletele" au dispărut. (...) Pachetele, respectiv "coletele", rămăseseră în elicoptere (...), am cerut două autosanitare pentru a fi transportate la Spitalul Militar. Până la venirea lor, am intrat amândoi într-un corp de clădire (...). Îmi amintesc că în acest răstimp ni s-a servit un soi de gustare.

R.: Și ați mâncat cu ușurință?

G.V.: Cum să nu! De altfel, am impresia că spectacolul morții nu abolește nevoile instinctuale, ci, dimpotrivă, le exacerbează.

V.S.: (...) cele două cadavre, învelite în foi de cort, dispăruseră. (...) Gelu Voican a reacționat așa: "Într-un fel, ne vor scuti și de înmormântare".***

* Subliniat Sergiu Nicolaescu, op. cit., p. 474

** Documentare nr. S 21493 / 6.01.1994 și nr. 46007 / 1994

*** Arhivele Militare Române. Fond "Decembrie 1989".

Într-o secvență filmată de *Antenne 2* și difuzată în lumea întreagă, Voican declara că își "schimbă pantalonii" pentru că participă la "o prostituție oficială".

Înmormântarea a avut loc la 30 decembrie, după ce cadavrele vor fi găsite și transportate la Spitalul Militar Central, după ce un autopsier va profana cadavrul dictatorului*, iar "de înmormântare se va ocupa Gelu Voican Voiculescu cu prietena sa Cerasela Bârbaciu Demetrescu care a șterpelit, cu această ocazie, bijuteriile Elenei Ceaușescu".**

Greu de spus cât a fost, în toate aceste declarații ale unor oameni care reprezentau noua conducere și noua armată a României, inconștiență, cinism, teribilism, iresponsabilitate. Unde ne-au dus ele pe noi, românii, se vede și astăzi.

Toate acestea nu au legătură cu abuzurile și crimele pentru care Ceaușescu trebuia judecat și condamnat după lege, nici cu tensiunea adânc resimțită de toată lumea în acele zile. Forța oamenilor și a instituțiilor se verifică tocmai în momentele dificile.

Un proces ca acela de la Târgoviște nu ar fi fost posibil dacă în mentalitatea colectivă nu s-ar fi înșurubat atât de strâns disprețul față de reguli, față de instituții, față de lege și față de oameni. Mi-e greu să o spun, însă am credința că și acesta este un adevăr, un adevăr despre noi. Mi-a fost rușine atunci, îmi e rușine și acum, după 15 ani, că sunt concetățeanul unor nemernici care au înjosit numele de român. Scriu cu mânie pentru că revoluția, atâta cât a fost, trebuia să se încheie altfel.

Măcelul

Rămâne o întrebare chinuitoare: de ce au murit atâția oameni?

În subcapitolul *Prezentarea faptelor* există informațiile necesare unui răspuns corect. Rămâne numai să le interpretăm, urmărind vechiul principiu de drept roman *qui prodest*?

* Vladimir Alexe, op. cit., p. 135

** Ibidem.

Două grupuri politico-militare aveau nevoie de un "măcel": complotiștii din grupul pro-sovietic, care organizaseră o conspirație pentru a produce o lovitură de stat (devenită inutilă) și care aveau nevoie să se legitimeze ca autori ai "schimbării", și grupul de conducători ai armatei implicați în represiunea sângeroasă din 17-21 decembrie de la Timișoara și București, care aveau nevoie imperioasă să se preschimbe din criminali în eroi ai revoluției.

Cui i-a folosit

Analizii militari au ajuns la concluzia că "prezența diversionii teroriste pe timpul Revoluției din decembrie 1989 constituie o realitate care nu poate fi ignorată. Ea este confirmată de acțiunile cu foc executate de elementele diversionist-teroriste în Capitală și în diferite centre urbane (garnizoane) din țară, de mărturiile a mii de martori, revoluționari, participanți la luptele pentru anihilarea lor. Deosebit de clară este realitatea că acest gen de diversion a avut la bază o concepție unitară".*

Cum au lucrat

Această concepție unitară nu putea fi gândită și pusă în practică decât la nivelul conducerii armatei și condusă de unde altundeva decât din locul "de unde se dau comenzile și se primesc rapoartele", ca să-l citez pe generalul Victor Stănculescu, adică de la MAPN.

Cine a comandat

Răspunderea nu poate aparține decât celor doi miniștri ai Apărării din acele zile, generalii Victor Stănculescu și Nicolae Militaru, și subordonaților lor direcți, strâns legați printr-o complicitate criminală (\pm incompetență) care menține încă o tăcere totală asupra contribuțiilor individuale.

În cazurile investigate, anchetele Procuraturii Militare și procesele derulate în instanțele de judecată au lămurit caracterul penal al faptelor și vinovățiile acuzaților pentru infracțiuni de omor deosebit de grav. Mai puțin integrarea întregii represiuni sângeroase în cadrul terorismului de stat. Este evident că au existat ordine superioare prin care unitățile militare au fost puse în situația de a deschide focul asupra altor unități militare.

* Vezi *Armata română în revoluția din decembrie 1989*, Institutul de Istorie și Teorie Militară p. 138.

**Armata
luptă cu
Securitatea**

În mod predilect, s-a căutat implicarea unor unități aparținând Securității care putea fi prezentată ca apărătoare fanatică a dictatorului Ceaușescu, în ciuda faptului că fusese prima care îl trădase. În această categorie intră "incidentul" USLA din fața MAPN (de fapt, o reglare de conturi a generalului Militaru cu colonelul Troșca care coordonase ancheta în dosarele Corbu 1 și Corbu 2 privind grupul complotiștilor pro-sovietici). Tot în această categorie intră lichidarea generalului Nuță prin doborârea ordonată a elicopterului care îl transporta de la Deva la Sibiu și incidentul dramatic din zona Neferal*, ca și confruntarea de la Aeroportul Otopeni, în care trupe de Securitate au fost chemate la Aeroportul Otopeni și s-a deschis foc asupra lor, militarii români trăgând în alți militari români. Aceste confruntări soldate cu un mare număr de morți sunt greu de explicat pentru că în momentul desfășurării lor Securitatea trecuse de fapt și de drept în subordinea MAPN.

**Armata
luptă cu
armata**

Cercetările penale au identificat numeroase situații în care Armata a tras asupra armatei. S-a dovedit că la Televiziune s-a tras din elicoptere și din stradă asupra militarilor, după cum și militarii din Televiziune au tras împotriva altor militari dislocați la ordin în jurul televiziunii. Tot prin reconstituiri efectuate de Procuratura Militară, s-a demonstrat că și în cazul Radioului s-a tras de către militari de pe clădirile din jurul Radioului spre Radio și din sediul Radio spre acele clădiri. Toți acești militari aveau ordin să apere aceeași instituție împotriva "teroriștilor".

**Militari
luptă cu
civili
nevinovați**

Au fost militari care au tras deliberat asupra unor civili, fie atrași în anumite locuri, fie aflați întâmplător în zonă. În dosarul legat de incidentul provocat de colonelul Marinescu, care a ordonat să se deschidă foc asupra unor

* În seara zilei de 23 decembrie 1989 unui grup de ofițeri și subofițeri din cadrul Securității municipiului București li s-a transmis prin ordinul generalului Nicolae Militaru de a se deplasa cu un autobuz în zona Întreprinderii Neferal unde "urma să fie desantat un comandant libian format din luptători de elită și dotat cu armanent ultraperfecționat pentru misiuni de noapte". Asupra lor s-a deschis foc de la unitățile militare din apropiere, ulterior făcându-se cunoscut că, dintr-o eroare, prezența lor acolo nu a fost notificată.

civili, considerându-i teroriști, s-a dovedit că taximetristul împușcat și care participase în 21 decembrie la manifestația de la *Intercontinental* a fost chemat cu o comandă falsă (să aducă lapte) la locul unde a fost ucis și apoi dus la morgă ca terorist. Cei doi copii grav răniți erau acolo din curiozitate. Există probe că, în București, confruntările armate au fost fie provocate deliberat, fie urmarea unei dezorganizări condamnabile a centrelor de comandă ale armatei. Dar, atâta timp cât generalul Stănculescu declară că toate deplasările de trupe erau raportate la minister, este greu de înțeles cum s-a putut produce un asemenea haos general și, în cele din urmă, criminal.

Au fost identificate mai multe categorii de incidente și, fără îndoială, unele au fost provocate de lipsă de pregătire militară. Nu trebuie să uităm că armata din 1989 nu era o armată profesionistă, era formată predominant din recruți cărora cea mai mare parte a timpului de pregătire militară le fusese înlocuit cu munci agricole sau pe șantiere. Dar sunt și lucruri greu de justificat, care țin de comanda superioară, cum ar fi uriașa concentrare de forță, de tancuri, de taburi și de armament greu în piețe, pentru a lupta cu niște teroriști străini sau autohtoni*, știut fiind că lupta împotriva teroriștilor nu se duce în nici un caz cu tancurile și taburile. Sunt printre ultimii care ar lua partea Securității criminale a lui Ceaușescu, dar este de datoria mea să spun că nici una din confruntările sângeroase dintre forțele aparținând Ministerului Apărării Naționale și trupele aparținând Direcției Securității Statului și ale Ministerului de Interne nu se justifică având în vedere că acestea din urmă fuseseră trecute sub comanda Ministerului Apărării Naționale și că șefii unităților desfășurate ale Direcției Securității Statului - trupele de Securitate și USLA - se aflau în clădirea Ministerului Apărării Naționale în echipa operativă. Este vorba, în primul rând, de colonelul Ardeleanu, șeful USLA, și colonelul Ghiță, șeful trupelor de Securitate.

Incidente provocate

* Despre care, astăzi, noi știm, fără dubiu, că nu existau, dar suntem la fel de convinși și că atunci șefii Armatei știau sau erau datori să știe că nu existau.

Derularea în cursul evenimentelor din decembrie a unor acțiuni care, prin modul de manifestare și efectele provocate, pot fi asociate unor acte terorist-diversioniste este în afara oricăror îndoieli. Tot atât de adevărat este însă și faptul că mai toate acuzațiile **nominale** de terorism s-au dovedit neîntemeiate. Nici o instituție n-a putut produce numele unui terorist care să se înscrie în accepția comună a termenului utilizat pe timpul evenimentelor din decembrie 1989. Aproape toate cazurile în care s-au semnalat acțiuni teroriste s-au dovedit a fi dezinformări. În ceea ce îi privește pe "teroriștii" decedați ale căror cadavre au fost depuse la Institutul Medico-Legal, operațiunea a fost supravegheată strict de armată, sala în care erau depuși morții fiind păzită de militari ai MAPN și nu aveau acces decât prof. dr. Beliş Victor, șeful institutului, procurorul Eugen Vasiliu, cadrele de la Criminalistică, cinci ofițeri superiori, autopsierul șef și câteva persoane care erau tot ofițeri MAPN. Armamentul și muniția ridicate erau predate ofițerului de serviciu din UM 01046 București, iar actele "în alb" erau preluate de procuror. Hainele au fost incinerate. Cadavrele au fost aduse în mașini militare, însoțite de ofițeri ai MAPN, iar întocmirea documentelor de predare se realiza într-un birou în care nu intrau decât aducătorul, procurorul, criminaliștii și medicul de gardă. Prin nota telefonică din 24 decembrie 1989, înregistrată cu numărul 1755/89 din 24.12.1989, transmisă Institutului Medico-Legal de către Procuratura Militară București se specifică: "Toate actele privind cadavrele sosite la I.M.L. în 21 decembrie '89 și zilele următoare se eliberează fără autopsie, cauza morții urmând a se stabili pe baza examenului medico-legal extern". Nota este semnată de procuror militar șef, colonel de justiție Nicolae Crețu.

Cine a executat diversiunea

Caracterul sângeros al evenimentelor din 22 - 27 decembrie s-a extins în confruntări haotice între militari și a implicat și civili, mai ales prin realizarea unor diversiuni de tipul zvonuri, război electronic, folosirea unor simulatoare de arme de foc.

Toate aceste tipuri de acțiuni îndreaptă suspiciunea spre Direcția de Informații a Armatei (DIA) care avea specialiști antrenați în "războiul zvonurilor" și cadre antrenate în "războiul electronic", precum și logistica necesară realizării diversiunilor menționate.

Rolul DIA în evenimentele sângeroase din 22 - 27 decembrie 1989

Încriminarea DIA pentru o parte importantă din evenimentele sângeroase din decembrie 1989 a fost evitată cu grijă în ciuda tuturor evidențelor. O abordare directă apare în cartea publicată în 1996 de senatorul Șerban Săndulescu, membru al Comisiei de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989, sub titlul *Lovitura de stat a confiscat revoluția română*, în care, pe coperta I, scrie: "Conducerea DIA a creat diversiunea" și "942 de oameni au murit pentru ca autorii loviturii de stat să preia puterea". Nu după mult timp, a murit și el.

Într-un excepțional studiu intitulat *Lovitura de stat militară a generalului Victor Stănculescu*, Ion Cristoiu* precizează că Securitatea nu a avut cum să fie implicată în diversiunea teroriștilor care "îl apărau pe Ceaușescu". Cristoiu menționează că lui Iulian Vlad, care studiasse revoluția ungară din '56, îi scăpase un amănunt: "Securitatea avea în Direcția de Informații a Armatei un concurent solid, competent în problemele diversiunii".

Pentru cei care nu cunosc structura serviciilor de informații ale Armatei, trebuie spus că în toate armatele există un serviciu de informații care aduce și prelucrează informații de pe plan extern și un serviciu de contrainformații, care este un serviciu de protecție împotriva scurgerii de informații și care desfășoară activități de informare pe plan intern. În timpul regimului Ceaușescu, Direcția de contrainformații a armatei făcea parte din Direcția Securității

* Revista Historia, 2004, p. 3

Statului, atât la nivelul Marelui Stat Major, cât și prin ofițerii de contrainformații (C.I.) din fiecare unitate. Așa cum reiese din depoziția viceamiralului Dinu în fața Comisiei Senatoriale II (din data de 13 ianuarie 1994), înainte și în timpul desfășurării revoluției, Direcția de Informații a Armatei (DIA), pe care el o conducea, avea mai multe componente:

O primă secție grupa atașații militari din străinătate, având 31 de posturi de atașați militari pentru acoperirea a 50 de țări. În afară de aceștia, mai existau 10 - 12 ofițeri cu acoperire pe linia comerțului, în general pe linia înzestrării. Direcția era condusă de căpitanul de rangul I, Răducanu, care lucra și pentru generalul Victor Stănculescu. Existau, de asemenea, agenți, în special în țările cu care România practica comerț cu materiale de război - Egipt, Siria, Libia - , dar și la Londra. O altă secție se ocupa cu analizele și sintezele. Secția legături externe menținea legătura cu atașații militari străini la București. Tot în cadrul DIA se afla și o secție de cercetare radioelectronică care avea misiunea să realizeze o supraveghere radioelectronică, în principal a rețelelor militare străine, în special NATO (americană, turcă și greacă) și să monitorizeze toate problemele legate de mișcări militare din jurul țării noastre sau de pe alte teatre de operațiuni militare. Mai exista, de asemenea, un Birou de informare operativă care lucra 24 de ore din 24 și realiza informări la zi pentru conducerea ministerului. În sfârșit, Direcția de informații militare includea și o Secție de cercetare trupe care avea rolul de a coordona pregătirea trupelor de cercetare. În această secție exista un Birou pentru trupe de cercetare, care coordona grupele de cercetare din subordinea armatelor, diviziilor și structurile armatei de uscat și un Birou de cercetare în dispozitiv, pentru că armatele aveau și câte o companie de cercetare în dispozitiv.

Direcția de informații avea și un batalion propriu pentru cercetare în dispozitivul inamic subordonat Marelui Stat Major. Conform doctrinei militare, dacă în timp de război părți din teritoriu sunt ocupate vremelnic, aceste unități fie trebuie lăsate să fie depășite de front și să rămână în terito-

riul ocupat, fie ele sunt pregătite să pătrundă, pe căi speciale, în spatele teritoriului ocupat. De aici nevoia ca acești combatanți să fie pregătiți pentru parașutism, scafandrierie, schi, călărie, înot. În aceste batalioane activau militari reangajați. Erau formate grupe de șapte inși, în care intra un ofițer-comandant, un subofițer, un transmisionist cu legăturile. Batalionul de cercetare UM 01171, constituit din 80 de luptători, era staționat la Buzău, comandant era colonelul Gherculescu și șef de stat major colonelul Crețulescu.

Din depoziția lui Pavel Coruț* în fața Comisiei Senatoriale rezultă că aceste unitățile din teritoriu au fost puse în alertă cu trei - patru luni înainte de decembrie 1989. Alături de aceste unități a participat și rețeaua acestora - rețeaua 246 internă, formată din persoane din diferite categorii sociale: muncitori, ingineri, profesori, pădurari.

Viceamiralul Dinu confirmă că pe 17 decembrie, când s-a dat semnalul de luptă parțială *Radu cel Frumos*, i-a dat ordin șefului grupei de cercetare la trupe, Ioniță Vasile, să intre în echipa generalului Gușă și a constituit un detașament pentru a fi trimis la Timișoara format din 41 de militari care a ajuns în noaptea de 17 decembrie la destinație. În dimineața zilei de 18 decembrie și-au început misiunea de informare "supravegherea străzii". În prima zi, în 18, au fost cu arme, a doua zi nu au mai intrat cu arme din cauza pericolului care s-ar fi creat, de a fi descoperiți și linșați, deoarece mulțimea era organizată. Pe 22 decembrie, s-au îmbarcat și au revenit la Buzău.**

**DIA la
Timișoara**

Viceamiralul Dinu confirmă, de asemenea, că detașamentul 2 parașutiști din batalionul de cercetare de la Buzău din UM 01171, comandat de lt.col. Truțulescu, a venit la București, la ordin, cu 40 de militari, pentru a i se încredința misiunea apărării unor obiective foarte importante.

**DIA la
București**

* Ofițer în cadrul DIA

** În cadrul Procesului de la Timișoara, colonelul de securitate Filip Teodorescu a declarat că a fost surprins dând de un militar de la Buzău într-o întreprindere.

În fața Comisiei Senatoriale, generalul Eftimescu a făcut precizări legate de misiunile detașamentului de cercetare: "trebuia să-i pregătim patru-cinci puncte în București. În București erau centre cu viruși și substanțe radioactive care trebuiau puse sub apărare împotriva teroriștilor". Toți conducătorii militari audiați de comisiile senatoriale în legătură cu acțiunile cercetașilor de la Buzău confirmă că, la București, aceștia au tras cu arme de foc.

La întrebarea senatorului Șerban Săndulescu dacă DIA executa trageri de precizie cu arme cu lunetă, viceamiralul Dinu confirmă că "în grupurile de cercetare sunt lunetiști". Confirmă, de asemenea, că "în dotarea unităților existau și arme cu infraroșu".

DIA la Sibiu?

În toate anchetele asupra masacrului de la Sibiu s-a vorbit despre sosirea, în 20 decembrie, a unui avion Rombac care a transportat o serie de persoane care s-au implicat în violențele din a doua zi. Cazul a fost cercetat de Procuratura Brașov. Într-un prim raport al Procuraturii Brașov se vorbește despre combatanți USLA, veniți cu avionul pe 20 decembrie la Sibiu. În Raportul final al Procuraturii, trimis la Comisia Senatorială 2, cu adresa 2660 din 19 decembrie 1994*, nu mai există nici o referire la avionul Rombac din 20 decembrie, deși în dosarul aflat la Comisia Decembrie'89 existau aceste date. Concluzia senatorului Săndulescu, conform căreia aceștia nu ar fi aparținut USLA, ci DIA, se bazează pe: declarațiile făcute de elevii Școlii Militare 01512, care în seara zilei de 20 decembrie '89 i-au întrebat de unde sunt cei aduși la unitate de maiorul Dragomir, iar aceștia au răspuns că sunt de la DIA; dispariția unei hărți turistice a municipiului Sibiu de la UM 01512 și reconstituirea acesteia la Procuratură, hartă pe care existau semne militare; confirmarea unui cadru SRI. În opinia senatorului Săndulescu, doi dintre cei patru arestați la Sibiu, care au depus mărturie în fața Comisiei, făceau parte din echipele de cercetare - diversiune subordonate DIA.

* Vezi Șerban Săndulescu, op. cit. p. 57

Explicațiile date de șeful DIA, Ștefan Dinu*, privind evenimentele din decembrie 1989 sunt fie fanteziste, fie puerile atât referitoare la cei patru morți și șapte răniți în incidentul de la MAPN, cât și referitoare la acțiunile detașamentului de cercetare de la Buzău în București în perioada 22 - 29 decembrie.

Acțiunile militare cu folosirea armamentului organizate de către grupa de cercetare a Direcției de Informare a Armatei în București au fost ilegale. Conform regulamentului, ele erau pregătite pentru a acționa pe teritoriul inamic, în spatele frontului. Or, România, în perioada 22 decembrie -27 decembrie, nu a fost atacată de nicăieri, nu exista un inamic și nu se putea justifica "o acțiune în spatele frontului".

Preluarea de către armată a controlului pe plan local

La o întrebare directă, pusă în cadrul audierii sale la Comisia Senatorială II - "Conspirația de stat, la nivel de vârf, avea filiere în țară?", generalul Nicolae Militaru răspunde la fel de direct - "Da, avea".**

Comandorul Radu Nicolae, un alt cap al conspirației, arată, de asemenea, în declarația dată în fața Comisiei Senatoriale II, că armata permitea sau nu manifestații în țară, în funcție de aprobarea generalului Victor Stănculescu.***

* Stenograma audierii viceamiralului Ștefan Dinu în Comisia Senatorială II, 13 ianuarie 1994.

** Conform stenogramei Comisiei senatoriale II, generalul Nicolae Militaru mai declara: "Atunci când eram pe postul de ministru al Apărării Naționale începuseră să apară fel de fel de situații la Ploiești, la Timișoara (...). Am vorbit cu domnul Iliescu și am stabilit ca situația să rămână așa. S-a făcut prostia că s-a dat ordin să se facă acele consilii prin întreprinderi și nu a ieșit bine. Au rămas așa acele consilii pentru că nu am vrut ca armata să apară în frunte".

*** "Pe 22, când s-au întâmplat evenimentele - declară Radu Nicolae - m-am dus în port la cel care a fost șeful departamentului Transporturi Navale, Plăviciosu. Era acum contraamiral. L-am sunat de acolo pe Stănculescu și i-am spus: Domnule, dă voie să se facă... - că ăsta mi-a spus că nu dă voie să se facă demonstrații pro-revoluții în portul Constanta decât cu aprobarea lui Stănculescu. Și atunci am pus mâna pe telefon și i-am spus, la minister, pe 22, după ora 15.00, în orice caz între 15.00 și 17.00. Și el mi-a zis: Nu, măi. Mă, dacă poți să faci..."

La **Brașov**, generalul maior Ion Florea este ales președintele Consiliului județean al FSN în 22 decembrie, ora 17:00. La ora 21:00, decizia este transmisă prin fax la București, la CFSN. În centrul Brașovului se deschide focul. Până dimineața, **sunt omorâte 39 de persoane și rănite 83**. În 23 decembrie, o patrulă militară reține o persoană care avea asupra sa 5000 lei din vânzarea unui porc.

Locotenentul Căldăraru îi ordonă să se culce cu fața la pământ, după care scoate pistolul și îi trage un glonț în cap, omorându-l pe loc, pe motiv că este terorist.*

În județul **Brăila**, comanda asupra Consiliului Județean FSN a fost luată de generalul Marin Pancea.**

În județul **Galați**, maiorul Ilie Plătică Vidovici, aflat la comanda regimentului de infanterie, operase arestări sub amenințarea cu arma pe străzile orașului, după care demonstrații arestați au fost închiși într-un beci și torturați timp de câteva zile. Maiorul Plătică Vidovici devine, în 22 decembrie, vicepreședinte și, apoi, în 24 decembrie 1989, președinte al Consiliului Județean al FSN.***

În județul **Sălaj**, colonelul Manăilă Toader, șef de stat

* Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, vol. I, p. 267.

** Generalul Pancea făcea parte din grupul de conspiratori condus de Iliescu, Militaru, Măgureanu etc.

*** În 1990, Plătică Vidovici își face intrarea ca senator în Parlament, unde se află și în prezent, fiind cunoscut sub titlul de "senator pe viață" din partea FSN/FDSN/PDSR/PSD. În primul Parlament, a fost membru al Comisiei de apărare, ordine publică și siguranță națională. În 2001, a devenit președintele acestei comisii, în locul lui Radu Timofte, avansat director SIE. Senatorul PSD de Galați este recunoscut ca un om foarte bogat datorită veniturilor provenite de la mai multe societăți, între care: SC "MIMS" SA Galați (acuzată că a fraudat statul cu 18,25 miliarde lei în urma vânzării succesive a navei "Mirăslău") și NEW VISION SRL (având ca acționar pe soția senatorului, societatea apare în 2002 pe lista datornicilor cu peste un miliard de lei). În iulie 2001, câștigă o finanțare de 50.000 de euro pentru o fabrică de cărămidă alături de alți membri PSD. Senatorul Plătică Vidovici mai este cunoscut prin pozițiile sale în favoarea interceptării convorbirilor telefonice și a amnistierii crimelor din timpul evenimentelor din decembrie '89.

major al Gărzilor Patriotice din județ (1969-1990), devine președinte al CPUN Sălaj.

În județul **Dâmbovița**, colonelul Badea Gheorghe și colonelul Alexa au instaurat, la Târgoviște, în sediul Comitetului Județean PCR, Consiliul județean FSN și au preluat comanda asupra lui.*

La **Sibiu**, în 23 decembrie 1989, căpitanul Francisc Tobă** a scos cu forța din salonul Spitalului militar patru răniți, considerându-i teroriști, și i-a obligat să îmbrace hainele unor decedați. Le-a legat cu sârmă mâinile la spate, i-a transportat cu tancul prin oraș, așezându-i în jurul turelei și amenințând că, dacă se va trage asupra tancului, însoțitorii îi vor împușca pe cei patru, după care i-a închis în sala de sport a unității, unde au fost bătuți cu cruzime, cu patul armei.

În 25 decembrie, la **Arad** se trage frecvent. Bilanțul victimelor: **19 morți și 38 răniți**.

În perioada 26-31 decembrie, în țară se semnalează atacuri răzlețe. Efectivele armate sunt retrase în unități. Se anunță victime și în alte orașe: **Constanța - 21 morți și 22 răniți**, **Craiova - 24 morți și 100 răniți**, **Reșița - 11 morți**, **10 răniți**, **Târgu-Mureș - 12 morți și 73 răniți**.

* În conformitate cu declarația lt.col. Ion Mareș, "în 22 decembrie 1989, Gărzile Patriotice, actuale Gărzi Naționale (în martie 1990 n.a.) sub conducerea domnului colonel Badea Gheorghe se găseau deja la Mănăstirea Dealu". "A venit la cazarmă plin de gărzi naționale, i s-a comunicat că N. și E. Ceaușescu sunt în gamizoană, după care s-a dus la fostul comitet județean și a luat comanda acolo împreună cu colonelul Alexa și a constituit o formă de putere acolo". Vezi înregistrarea convorbirii dintre comandorul Jipa Rotaru, directorul Muzeului Militar, și lt.col. Ion Mareș, în martie 1990. *Jurnalul Național* nr. 3469 din 5 octombrie 1994. După 1997, va fi judecat și condamnat la 10 ani închisoare. În 2003, președintele Iliescu îl va grația.

** Deși toate aceste orori erau cunoscute, la alegerile din 1992, Francisc Tobă a fost propus și a fost ales deputat din partea FDSN (PSD). După alegerile din 1996, și-a pierdut mandatul. A fost anchetat și trimis în judecată pentru tentativă de omor deosebit de grav și complicitate la săvârșirea de tratamente neomenoase. Deși există suficiente probe, dosarul, cuprinzând 47 de volume, nu a fost finalizat. După 2000, Francisc Tobă a devenit șef al Aeroportului Băneasa.

Biografii paralele

11 august 2002, Budapesta

Arpad Göncz, Președintele Ungariei în perioada 1990-2000, mă așteaptă în pragul reședinței sale cu același zâmbet de om cumsecade cu care m-a întâmpinat cu nouă ani în urmă în clădirea Parlamentului maghiar.

Ne așezăm în jurul măsuței din salon pe care se află o sticlă cu lichior "Unicum", cești cu cafea și două cărți, traduceri în engleză ale lucrărilor sale politice și literare, reprezentative deopotrivă pentru cel care a fost președintele țării și președintele Uniunii Scriitorilor din Ungaria: "In mid-stream, Talks & Speeches și Homecoming and Other Stories." După ce încheie dedicația "To Emil, with real friendship", îmi povestește că, cea mai emoționantă montare a piesei sale Iron Bars^{***}, mărturie a experienței proprii din închisorile comuniste, a fost la Timișoara, unde regizorul a imaginat un decor în care, în spatele gratiilor, era plasat publicul.

În primăvara lui 1957, Arpad a fost arestat pentru participare la revoluția anticomunistă și antisovietică. Timp de 14 luni, cât a fost anchetat, i s-a spus de fiecare dată că va fi executat pentru înaltă trădare. Pe drumul de întoarcere la închisoare de la Institutul de Psihiatrie - unde el și alți deținuți fuseseră examinați "dacă aveau discernământ" (de parcă avea vreo importanță) -, gardianul l-a întrebat:

- Știi ce te așteaptă?

- Da.

- Să știi că spânzurarea nu durează mai mult decât extracția unei măsele.

Tribunalul l-a condamnat la moarte și, după numai două ore, s-a

* În mijlocul curentului, convorbiri și discursuri, întoarcerea acasă și alte povestiri.

** Gratiile de fier.

autotransformat în Curte de Apel pentru a da sentința definitivă. Când președintele Curții i-a dat cuvântul procurorului și l-a auzit pe acesta cerând comutarea pedepsei cu moartea în închisoare pe viață, a înlemnit. Dispoziția venise direct de la Moscova, la intervenția lui Iavaharlal Nekru. Dar uitaseră să-i anunțe și pe judecători...

În închisoare, Arpad învățase engleza. După lucrări de drept și agronomie, cele două domenii în care era licențiat, începe să traducă literatură engleză și americană, apoi să scrie nuvele, piese, povestiri. În 1981, este ales în fruntea Asociației traducătorilor maghiari și, în 1988, președinte al Uniunii Scriitorilor. În 1990, la căderea comunismului, este ales mai întâi președinte al primului Parlament democrat și apoi Președinte al Ungariei. Până azi a rămas președinte de onoare al Uniunii Scriitorilor.

Nu mă pot împiedica să nu mă gândesc cum ar fi arătat România azi, dacă în anii '80 ar fi fost ales președinte al Uniunii Scriitorilor unul dintre reputații scriitori care fuseseră detinuți în închisorile comuniste, și apoi poporul, în 1990, ar fi votat ca Președinte al României un intelectual cu o astfel de biografie.

Caracterul neocomunist puterii post-decembriste

La 22 decembrie, în prima sa apariție la Televiziune, înfierându-i pe foștii conducători, Iliescu i-a acuzat că doar "s-au auto-intitulat comuniști, nu au avut nimic de a face cu socialismul, nici cu ideologia comunismului științific. Au întinat numai numele PCR, au întinat numai memoria celor care și-au dat viața pentru cauza socialismului în această țară".

În 23 decembrie 1989, în "Scînteia poporului",* apăsrea un comentariu semnat de Ion Iliescu din care citez: "Protestul nostru era îndreptat împotriva lui Ceaușescu, dar era în

**"Cine
suntem
și ce vrem"**

* Până în 22 decembrie, *Scînteia*; ulterior, și-a schimbat numele în *Adevărul*.

același timp un semnal favorabil menținerii unei etici socialiste. Avem nevoie de diversitate de opinie și de ordine socialistă".

Din studioul 4 al TVR, Iliescu îl caracteriza pe Ceaușescu că a fost un "om fără inimă, fără suflet, fără creier, fără rațiune, care nu voia să cedeze".* Să cedeze puterea, mai exact, să i-o cedeze, așa cum au făcut-o liderii comuniști din celelalte țări est-europene, la presiunea KGB.

Comunism cu față umană

În 22 decembrie 1989, la vârf a venit la putere un grup de nomenclaturiști și militari care nu voiau decât relaxarea sistemului comunist, nu suprimarea lui. De fapt, Ion Iliescu și coechipierii săi aveau de la început intenția să aplice doar schimbări în interiorul sistemului comunist. Valul popular i-a obligat să facă unele concesii în favoarea celor care cereau o democrație autentică. Atașamentul lui Ion Iliescu față de ideile comunismului "cu față umană", ca și dorința sa de a cantona schimbările din România în cadrul unui gorbaciovism strict sunt evidente în toate discursurile și luările sale de poziție din timpul evenimentelor. Pentru cine a știut să vadă acest lucru, a fost clar de la bun început. Pentru că nici nu s-au obosit prea mult s-o ascundă.**

Am văzut destul de clar **ce vroiau**. Să încercăm să vedem ceva mai profund ca până acum **cine erau? Și cine sunt?**

* Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, vol. I, p. 267.

Conform lui Vladimir Tismăneanu, "A existat desigur o conspirație în interiorul partidului, îndelung pregătită de cadre nemulțumite din guvern și din partea birocratică a armatei. Această mișcare era dirijată strict împotriva Ceaușeștilor și camarilei lor. Birocrații partidului, inspirați din reformele anterioare ale lui Mihail Gorbaciov, doreau să umanizeze socialismul, nu să-l înlocuiască". - *New masks, old faces: the Romanian junta's familiar look in The New Republic*, 5 februarie 1990. Peste 14 ani, același V. Tismăneanu va fi mult mai îngăduitor cu Ion Ionescu, cel puțin indirect, lăsându-l să-și dezvolte fără comentarii versiunea sa asupra momentului decembrie '89, în cartea-dialog pe care au realizat-o împreună în 2004.

Biografii adevărate

Pentru cei care, totuși, se mai întreabă de ce România și Ungaria au avansat cu viteze diferite, prezint și biografia (adevărată) a lui Ion Iliescu.*

**Iliescu vs
Göncz**

Născut la 03.04.1930, în Oltenița.**

În 1947, a fost cooptat în conducerea Uniunii Asociațiilor de Elevi din România, organizație sub tutelă comunistă. În 1949, la 19 ani, devine membru al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist și, în această calitate, va lua parte la epurarea, pe criterii politice de influență sovietică, a învățământului mediu și superior românesc.

Între 1950 și 1955, urmează cursurile Institutului Energetic de la Moscova și ocupă funcția de secretar al Sovietului Unional al Studenților și Aspiranților Români aflați la studii în URSS.*** Publică în ziarul Partidului Comunist din România articolul intitulat *Fericirea de a studia în Uniunea Sovietică*.****

* Pentru comparație, puteți consulta biografia oficială a lui Ion Iliescu (în regie proprie), în Who's Who, ediția 2002, și pe pagina de Internet a Administrației Prezidențiale.

** Total sau, Alexandru Iliescu, ilegalist comunist, s-a refugiat în 1931 în URSS, unde a luat parte la Congresul al V-lea al PCdR (Partidul Comunist din România), secția română a KOMINTERN-ului (Internationala Comunistă, cu sediul la Moscova), aderând la rezoluția Congresului privind secesiunea statului român. Alexandru Iliescu a rămas 4 ani în URSS, în conducerea Secretariatului PCdR. La întoarcerea în România a fost arestat și condamnat 3 ani, sub acuzația de a fi militat pentru dezmembrarea României și trecerea Basarabiei la URSS.

*** Organism subordonat Komsomolului sovietic. Șeful sau direct pe linie de Komsomol a fost Alexandr Selepin, viitor șef al KGB. În conformitate cu statutul și cu atribuțiile sale pe linie de Komsomol, Iliescu ar fi trebuit să urmeze cursurile Serviciului A, din cadrul Directoratului 1 al KGB, specializat în probleme de dezinformare și operațiuni de influență sub acoperire în exteriorul URSS.

**** "Cu toții simțim prietenia, îndrumarea și ajutorul tovarășilor noștri sovietici, ne bucurăm împreună de succesele construcției noastre pasnice și simțim aceeași revoltă contra canibalilor americani care săvârșesc bestialități de nedescris împotriva eroicului popor coreean și care pregătesc un nou război mondial. De la oamenii sovietici avem de învățat ce înseamnă adevăratul patriotism" Ion Iliescu, *Scântela*, 28 august 1951.

În 1955, activează în cadrul Uniunii Internaționale a Studenților (UIS) cu sediul la Praga.*

În 1956 este numit președinte al organizației naționale a studenților comuniști (Uniunea Asociațiilor Studenților din România), calitate în care este cooptat în conducerea superioară a Uniunii Tineretului Comunist. După evenimentele din 1956 din Ungaria, participă direct, în anii 1957-1958, la epurările din centrele universitare București, Timișoara și Cluj, fiind printre instigatorii valurilor de arestări operate în acei ani în rândurile studenților.

Între 1967 și 1971, este prim-secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, ministru pentru Problemele Tineretului, membru supleant al Comitetului Central al PCR. La propunerea lui Nicolae Ceaușescu, Ion Iliescu devine membru plin al Comitetului Central, înlocuindu-l pe fostul ministru de Interne Alexandru Drăghici.

În 1971, devine secretar cu probleme ideologice al CC al PCR, având rolul de coordonator al organizațiilor comuniste de tineret, de ideolog și promotor al liniei politice a partidului.

Între 1971 și 1974, este secretar pe probleme ideologice al Comitetului de partid Timis și vicepreședinte al Consiliului Județean Timis.

Între 1974 și 1979 este prim-secretar al Comitetului de partid din județul Iași. Cumulează și funcția de președinte al Consiliului popular Județean, pentru asigurarea controlului total al comuniștilor asupra vieții publice și activității instituțiilor.**

1979 - 1984, președinte al Consiliul Național al Apelor, cu rang de ministru.

1984 - 1989, director al Editurii Tehnice, funcție aflată în nomenclatorul PCR.

După 22 decembrie 1989: Președintele CPUN (până în mai 1990).

Președintele României: 1990-1992, 1992-1996, 2000-2004.
Fără comentarii !

* UIS era considerată organizație de front a Uniunii Sovietice. În Secretariatul Uniunii Internaționale a Studenților, șeful său direct a fost același Alexandr Șelepîn.

În aceasta calitate, conform nomenclatorului de funcții în vigoare la acea dată, coordonează activitatea Inspectoratului Județean de Securitate, aprobând angajarea de informatori și colaboratori ai Securității pe întreg teritoriul județului.

Structurile de putere în România, 22 decembrie '89 - 20 mai 1990

În anul 2001, s-a publicat un fel de *Who's Who* intitulat Piramida puterii: oameni politici de stat din România (23 august 1944-22 decembrie 1989) .*

**Fotografie
de grup**

Pe copertă este reprodusă o fotografie a membrilor Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român (PCR), în jur de 100 de persoane, așezate într-o ordine desăvârșită în jurul Primului Secretar Gheorghe Gheorghiu Dej, dictatorul României. După știința mea, membrii Consiliului Frontului Salvării Naționale (CFSN) nu s-au fotografiat niciodată împreună. Poate împrejurările nu le-au permis sau, poate mai târziu, când se putea, nu au mai vrut. Au rămas niște nume rostite de-a valma în celebra declarație a lui Ion Iliescu din seara zilei de 22 decembrie 1989 sau menționate în comunicatele publicate în Monitorul Oficial din decembrie 1989 până în mai 1990 anunțând structura CFSN, CPUN și a guvernului FSN. Aceste nume aparțin persoanelor care au condus efectiv România sau au fost folosite pentru a da o aparență de democrație puterii din decembrie 1989 - mai 1990 și formează "piramida puterii" și în 2004. Ele nu ne pot rămâne indiferente.

Nu știu cum s-ar fi așezat ei în fotografie, dar din câte știu eu astăzi, erau acolo, în **structurile de putere din 1989 - 1990** (CFSN-CPUN), câteva grupuri de sorginte diferită, dar care, cel mai adesea, se întrepătrundeau prin relațiile construite în timpul regimului comunist. În mare parte, îi putem însă considera ca:

● **proveniți din structurile armatei** și, în același timp, din nomenclatura PCR (primii trei fiind membri plini ai CC al PCR):

gen. Victor Stănculescu, gen. Ștefan Gușă, gen. Gheorghe Voinea, căpitan Mihai Lupoi, căpitan rangul I Emil (Cico) Dumitrescu.

* Gheorghe Crișan, Editura Pro Historia, 2001

● **proveniți din zona nomenclaturii PCR:**

Direct: Ion Iliescu, Alexandru Bârlădeanu, Dan Marțian, Corneliu Mănescu, Karoly Kyraly, Domokos Geza.

Indirect (prin familie): Petre Roman (prin tată), Adrian Năstase, Mircea Geoană.

● **proveniți din zona controlată de KGB-GRU (fără a fi neapărat agenți sovietici):**

Ion Iliescu, Nicolae Militaru, Ștefan Kostyal, Virgil Măgureanu, Nicolae Radu, Vasile Ionel, Marin Pancea, Karoly Kyraly, Mircea Pașcu, Gelu Voican Voiculescu, Cico Dumitrescu, Nicolae S. Dumitru.

● **proveniți din zona controlată de Securitate, fără a fi toți ofițeri sau colaboratori:**

Dumitru Mazilu, Virgil Măgureanu, Dumitru Penciu, Marin Pancea, Silviu Ionescu, Theodor Stolojan, Traian Băsescu.

● **proveniți din zona intelectualilor protejați și promovați de securitate:**

Grupul Trocadero + Grupul "Ștefan Gheorghiu": Vasile Secăreș, Adrian Năstase, Ioan Mircea Pașcu, Adrian Severin, Eugen Dijmărescu, Victor Babiuc, Napoleon Pop, Dorel Șandor, Mugur Isărescu, Iosif Boda, Vladimir Pasti.

Portrete în peniță

Informații despre biografiile mai mult sau mai puțin ascunse ale celor care au condus CFSN, CPUN și Guvernul provizoriu FSN nu sunt ușor de găsit. Cu atât mai dificil a fost să încercăm să deslușim "cine au fost" și "ce au vrut" ca să parafrăzăm celebra expresie a lui Ion Iliescu din 22 decembrie.

Pentru cei care au uitat sau n-au știu niciodată, înserez câteva date despre membrii CFSN - CPUN, date pe care le-am ordonat în două segmente pentru a putea vedea mai bine ce au fost ei înainte de 22 decembrie 1989 și ce au devenit după 22 decembrie 1989.

Rețeaua FSN

Militarii: pentru un regim forte*

Informații despre biografiile mai mult sau mai puțin ascunse ale celor care au condus CFSN, CPUN și Guvernul provizoriu FSN nu sunt ușor de găsit. Cu atât mai dificil a fost să încercăm să deslușim "cine au fost" și "ce au vrut" ca să parafrazăm celebra expresie a lui Ion Iliescu din 22 decembrie.

Pentru cei care au uitat sau n-au știu niciodată, înserez câteva date despre membrii CFSN - CPUN, date pe care le-am ordonat în două segmente pentru a putea vedea mai bine ce au fost ei înainte de 22 decembrie 1989 și ce au devenit după 22 decembrie 1989.

Victor Atanasie STĂNCULESCU - n. 18.05.1928, Tecuci.

Înainte de 22 decembrie, general-locotenent (1979), adjunct al ministrului (1981), prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale (1986-decembrie 1989), ministrul Apărării Naționale (22 decembrie ora 12:06, numit de N. Ceaușescu)

Din 22 decembrie, ora 14:00, ministrul Apărării Naționale numit de Ion Iliescu, până în 23 decembrie, ora 17:00. Organizează procesul și participă la condamnarea soților Ceaușescu; avansat general-colonel la 28 decembrie 1989; ministru al Apărării Naționale (februarie - iunie 1990), ministrul Economiei în guvernul Roman (1991). Înnaintat la gradul de general de armată și trecut în rezervă (mai 1991). Din 1991, om de afaceri, implicat în procesul "Motorola" încheiat în 2004 prin efectul prescripției. În 7 februarie 2000, este condamnat definitiv de Curtea Supremă de Justiție la 15 ani închisoare pentru represiunea de la

Linia I:

* În octombrie 2004, regretă în mod deschis că nu a instaurat un regim militar "pe față" fiindcă cei pe care i-a adus la putere l-au îndepărtat după doi ani când nu au mai avut nevoie de el.

Timișoara. Fuge din țară și se reîntoarce în 2001, odată cu revenirea lui Ion Iliescu ca șef al statului, când este protejat de un recurs în anulare în așteptarea prescripției.

Ștefan GUȘĂ (în Comunicatul CFSN - Gușe) - n. 17.04.1940, Buzău; m. 28.03.1994.

Înainte de 22 decembrie: general maior (1984), membru supleant al CC al PCR (1984-1987), membru al CC al PCR (1987 - decembrie 1989), prim-adjunct al ministrului Aparării Naționale și șef al Marelui Stat Major (1986-decembrie 1989). Participă la represiunea de la Timișoara, unde comandă o demonstrație de forță.

În 22 decembrie 1989, după moartea lui Vasile Milea, devine șeful de facto al Armatei. Se remarcă printr-o respingere, transmisă în direct la TVR, a intervenției trupelor sovietice pe care, de fapt, rușii nu aveau de gând să o propună și dă, tot în direct, ordine unităților militare de la un telefon cu fir tăiat, la care nu răspunde nimeni. Pentru câteva ore, pe lista puterii întocmită de revoluționari într-o cameră din CC și iscălită chiar de el este șeful statului, apoi, pentru alte câteva ore, coboară pe locul 2, ca șef al guvernului, iar seara, în comunicatul către țară, coboară pe locul 7. În decembrie este eliberat din funcția de prim adjunct al Ministrului Apărării și Șef al Marelui Stat Major. Din 28 decembrie 1989 până în februarie 1990, a fost șef de Stat Major al Armatei a IV-a Cluj, iar din februarie 1990, comandantul Armatei a II-a Buzău. Avansat general-locotenent la 11 ianuarie 1990. În martie 1994, moare (avea 54 de ani).

Gheorghe C. VOINEA - n. 6.03.1933 în Teișani; m. 19.06.1992.

Înainte de 22 decembrie: general maior, (1984); din februarie 1989, comandant al Armatei I și al Garnizoanei București; membru supleant al CC al PCR; membru al Comitetului municipal București al PCR; în noiembrie 1989, la Congresul al 14-lea al PCR este ales membru al CC al PCR. În 21 decembrie conduce represiunea sângeroasă din București.

După 22 decembrie: În 22 decembrie, după amiază, anunță din balconul CC că "armata e cu poporul"; seara, este anunțat membru în CFSN; în perioada 22-27 decembrie "coordonează" masacrul din București; în 28 decembrie 1989, este avansat de Ion Iliescu general locotenent; ianuarie-mai 1990, este membru în CPUN; martie-august 1990, este numit de Ion Iliescu adjunct al ministrului Apararii; din august 1990, este secretar de stat în MAPN și șeful Departamentului asigurării logistice din MAPN; în iunie 1992, la 59 de ani, este găsit mort în biroul său. Nici o explicație.

Mihai CHIȚAC - n. 4.11.1928, la Suharău.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Academiei de Înalte Studii Militare București (1952), ofițer în Marele Stat Major, comandant al Școlii militare ofițeri de chimie (1960), comandant al trupelor chimice ale MAPN (1968-1989), general-maior, comandant al Garnizoanei București (1988-1989).

După 22 decembrie: Avansat general-colonel la 28 decembrie 1989; ministru de Interne (decembrie 1989 - iunie 1990).

La 7 februarie 2000 este condamnat de Curtea Supremă de Justiție la 15 ani închisoare pentru represiunea de la Timișoara (sentință definitivă). Nu va executa nici o zi. În 2000 stă sub protecția unor adeverințe medicale și în 2001 este salvat de PSD printr-un recurs în anulare.

Mihai LUPOI - n. 10.06.1953 în Piatra-Neamț.* Absolvent al Institutului de Arhitectura. Ofițer (r) cu gradul de căpitan în 1989.

În după-amiaza zilei de 22 decembrie apare în uniformă de ofițer la televiziune, exprimând adeziunea armatei la Revoluție. Se face util ca șofer și gardă de corp pentru Ion Iliescu, Dumitru Mazilu, Silviu Brucan, pe care îi conduce pe traseele CC al PCR, MAPN, TVR.** Ianuarie-februarie

* Tatăl său era șeful Serviciului de cadre din MAPN.

** Vezi declaratii D. Mazilu, S. Brucan. Comisia Senatorială II.

1990, ministru al Turismului, funcție din care este destituit pentru "neîndeplinirea unor sarcini, depășirea mandatului încredințat și folosirea unor motive abuzive în conducerea ministerului".* În 13 iunie 1990, conduce grupul care a incendiat Ministerul de Interne. Pentru a nu fi arestat, după cum declară el, (sau pentru a fi ascuns și a executa misiuni speciale, n.n.) cere azil politic în Elveția, însă este refuzat. În 1992, după o perioadă petrecută în Germania, se întoarce în țară. Intră în afaceri ca asociat unic la Magna Holding Ltd. și SC Cosmos SA și asociat la SC Universal Service SRL. Prosperă sub guvernarea PDSR, achiziționând 4 apartamente și doua autoturisme, un Seat și un Peugeot.** Intră în PRM unde avansează rapid în Consiliul Național, în Comitetul Director și în Biroul Permanent, devenind vicepreședinte al PRM și mâna dreaptă a lui Corneliu Vadim Tudor. În 2000, devine senator PRM de Dolj, fiind plasat, cu acordul PSD, în poziții importante în Comisia pentru privatizare și Comisia de politica externă (vicepreședinte).

Emil (zis Cico) DUMITRESCU - n. 17.01.1935, comuna Moldoveni, județul Ialomița.

Pâna în 22 decembrie, absolvent al Institutului de Marină Constanța și al Academiei de Marină din Leningrad - URSS (1956), ofițer în rezervă cu gradul de căpitan rangul I; cadru didactic la Institutul de Marina, cercetător la UM 01642, director la Institutul de Cercetări pentru Epurarea Apei (1980), șef departament în Ministerul Petrolului (1985).

Dupa 22 decembrie: membru în CPUN (februarie-mai 1990). În 1990 avansat contraamiral, în 1995 avansat amiral; șef al Direcției de cultură și presă din Ministerul de Interne (1990), șef al Direcției generale de înzestrare și logistică din MI (1993), ambasador în Turkmenistan (1995), secretar de stat, șef al Departamentului de logistică în Ministerul de Interne (1996), consilier de stat la Administrația Prezidențială (2001-2004).

* Vezi *Protagonisti ai vieții publice*, vol. II, Rompres, București, 1995, p. 155.

** Declarații de interes - Parlamentul României.

Dinu ȘTEFAN - n. 07.02.1929, Leotești.

Linia a II-a:

Înainte de 22 decembrie: În 1953, absolvă Academia Militară; 1949, comandant la o companie de cercetare informații militare; 1953, locțiitor al șefului Școlii Navale; 1974, contraamiral; 1984, viceamiral; 1977, secretar al Consiliului Politic al Marinei; 1978-1990, șef al Direcției de Informații a Armatei (DIA).

După 22 decembrie: avansat amiral; în ianuarie 1990 este promovat șeful Direcției a 3-a de contraspionaj cu sarcini privind organizarea viitorului SRI.

Stelian Radu PINTELIE - n. 13 iulie 1938, Beceni; decedat.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Academiei Tehnice Militare (1969); ofițer MAPN și MI; 1984, avansat colonel; comandant al unității speciale de transmisiuni "R" (1980-1984); adjunct al ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor (1984-1989).

După 22 decembrie, avansat general maior, numit ministrul Poștelor și Telecomunicațiilor (ianuarie-iulie 1990); numit atașat militar la Ambasada României din Bruxelles (1992- august 1994).

Nicolae V. EFTIMESCU - n. 01.03.1927, în București.

Înainte de 22 decembrie: general maior (1977), general locotenent (1982), prim locțiitor al șefului Marelui Stat Major și șef al Direcției Operații (1989).

După 22 decembrie: avansat general colonel.

Jean I. MOLDOVEANU - n. 24.09.1927; m. 24.11.1997.

Înainte de 22 decembrie: general maior (1969), general locotenent (1974), membru supleant al CC al PCR (1974-1979), adjunct al ministrului de Interne și șef al Inspectoratului General al Miliției (1972-1978), trecut în rezervă.

După 22 decembrie: reactivat, avansat general colonel, numit adjunct al ministrului de Interne și șef al Inspectoratului General al Poliției.

Nomenclaturiştii: pentru continuitate politică

În perioada 22 decembrie 1989 - octombrie 1992, cele mai importante funcţii politice în stat (după Preşedintele României), de preşedinte al Senatului şi preşedinte al Camerei Deputaţilor, au fost ocupate de doi înalţi demnitari ai dictaturii comuniste: Alexandru Bârlădeanu şi Dan Marţian.

Alexandru BÂRLĂDEANU - n. 25.01.1911, Comrat; m. 13.11.1997.

Înainte de 22 decembrie, asistent la Universitatea din Iaşi (1937-1940). În 1940, fuge în URSS, unde este recrutat de KGB. În 1944, revine în ţară odată cu Armata Roşie. Membru al Biroului Politic al PMR condus de Gh. Gheorghiu Dej. Între 1946-1948, secretar general la Ministerul Economiei Naţionale şi la Ministerul Industriei şi Comerţului. Din 1948, ministru adjunct de Interne. Împreună cu şeful Securităţii Gheorghe Pintilie (Pantelei Bodnarenco zis Pantiuşa) organizează represiunea sângeroasă împotriva opoziţiei democratice. 1948-1954, ministru al Comerţului Exterior. 1955-1956, preşedinte al Comitetului de Stat al Planificării. 1955-1966, reprezentant al României la CAER. 1948-1975, deputat în Marea Adunare Naţională. 1955-1969, membru al CC al PCR, membru al Comitetului Executiv şi al Prezidiului Permanent al CC al PCR, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. 1967-1968, preşedinte al Consiliului Naţional de Cercetare Ştiinţifică. Erou al muncii socialiste, academician.

După 22 decembrie: 1990-1992, preşedintele Senatului.

Marţian DAN - n. 23 noiembrie 1935; m. martie 2002.

Înainte de 22 decembrie: 1966-1970, secretar al Comitetului Centrului Universitar PCR Bucureşti. 1971-1972, prim-secretar al CC al UTC şi ministru pentru Problemele Tineretului.

După 22 decembrie: secretar al Biroului Executiv al CFSN şi al CPUN (decembrie 1989-mai 1990), deputat FSN/FDSN/PDSR (1990-1992, 1992-1996, 1996-2000), presedinte al Camerei Deputaţilor (1990-1992), vicepre-

ședinte al Camerei Deputaților și șef al grupului parlamentar al PDSR (1992-1996), deputat PDSR (1996-2000), ambasador la Lisabona (2000 - 2002).

Corneliu MĂNESCU - n. 08.02.1916 în Ploiești.

Înainte de 22 decembrie: membru al PCR din 1936; lector de socialism științific la Universitatea București; general, cu funcția de locțiitor al ministrului Forțelor Armate (1948-1955), vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării (1955-1960), șef al Departamentului Politic din cadrul Ministerului Afacerilor Externe (1960); ambasador al României în Ungaria (1960-1961); ministru al Afacerilor Externe (1961-1972), ambasador la Paris (1977-1982); membru al CC al PCR (din iulie 1965), deputat în Marea Adunare Națională (din 1967 până în 1980), președinte al Comisiei parlamentare de politică externă și președinte al Grupului parlamentar român la Uniunea Interparlamentară (1973-1977), vicepreședinte al Frontului Unității Socialiste (martie 1973-1977).

După 22 decembrie: membru CFSN din ianuarie 1990, membru al Biroului Executiv al CPUN și președinte al Comisiei pentru politică externă (9 februarie-11 mai 1990). Senator FSN (1990-1992), membru fondator al FDSN (aprilie 1992).

Károly KIRÁLY - nn. 26.09.1930, Tîrnaveni.

Înainte de 22 decembrie: studii politice la Școala superioară politică a Komsomolului, Moscova (1956-1957), absolvent al Scolii superioare de partid "Ștefan Gheorghiu", cursuri fără frecvență, (1964), licențiat ASE București, cursuri fără frecvență (1970); activist în mișcarea comunistă de tineret la Canalul Dunăre-Marea Neagră (1950-1952), Hidrocentrala Bicăz (1952-1954); prim secretar al UTM la raioanele Buhuși și Piatra Neamț, secretar la Regionala Bacău a UTM; între 1956 și 1965, prim-secretar al UTM din Regiunea Autonomă Maghiară, membru al CC al UTM. Prim-secretar al Comitetului raional de partid - Gheorghieni

(1965-1966), activist în aparatul CC al PCR (1966-1968), prim-secretar al Comitetului Județean PCR și președinte al Consiliului popular județean Covasna (1968-1972), membru al CC al PCR și membru supleant al CPEx al PCR (din 1969), deputat MAN (1969-1974), membru al Consiliului de Stat al RSR, vicepreședinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară (1969-1977).^{*} În 1972, director general la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Caransebes, director la Fabrica de Conserve Mureș. În 22 decembrie 1989, înființează Forumul Democrat Frăția, transformat ulterior în organizația județeană a FSN.

Din decembrie 1989 până în februarie 1990 președinte al CJ Mures al FSN, din 26 decembrie 1989 devine vicepreședinte al Consiliului Național al FSN și președinte al Comisiei pentru minorități naționale. În februarie-mai 1990: vicepreședinte al CPUN, președinte al Comisiei pentru minorități. Membru fondator al UDMR. Senator de Covasna, vicepreședinte al Senatului (1990-1996).

Geza DOMOKOS - n. 18.05.1928, la Brasov.

Până în 22 decembrie: absolvent al Institutului de limbă rusă "Maxim Gorki" din București (1954). Activist PCR (1965-1968); membru supleant al CC al PCR. (1947), ziarist în presa maghiară din Sfântu Gheorghe, reporter special la "Elöre" (1954-1956); redactor-sef la "Pionir" (1956-1957), "Ifjumunkas" (1957-1961); redactor-sef adjunct la "Elöre" (1961-1969); director al editurii "Kriterion" (1969).

După 22 decembrie: reprezentant al UDMR în CPUN (9 februarie-11 mai 1990); deputat (1990-1992); președinte al UDMR (25 decembrie 1989-15 ianuarie 1993).

^{*} După cum relatează Cornel Burtică: "Cât a fost în funcție nu s-a implicat în rezolvarea problemelor economice și de trai ale locuitorilor din județ. În CPEx nu l-am auzit niciodată ridicând vreo revendicare. Demisia și-a prezentat-o din cauza unor încurcături amoroase". Rodica Chelaru, *Culpe care nu se uită*, p. 153.

Planul B al nomenclaturii: pentru o schimbare controlată în Executiv

Petre ROMAN - n. 22.07.1946, în București*.

Înainte de 22 decembrie: 1968, absolvent al Facultății de Energetică din Institutul Politehnic; 1971-1974, studii de doctorat în Franța; 1976, șef de lucrări, 1982, conferențiar, 1985, șef catedră la Institutul Politehnic.

După 22 decembrie: decembrie 1989-iunie 1990, prim-ministru al Guvernului provizoriu; iunie 1990-septembrie 1991, prim-ministru; 1992-1993, lider național și președinte al FSN; 1993-2001, președinte al Partidului Democrat; 1992-1996, deputat și președinte al Comisiei de apărare din Camera Deputaților; 1996-1999, senator și președinte al Senatului; 1999-2000, ministru al Afacerilor Externe; 2001-2004, senator. Președintele partidului Forța Democrată.

Miniștrii lui Petre: Pentru o Boboteaza pe stil vechi

Ion (Ioan) PĂȚAN - n. 01.12.1926.

Înainte de 22 decembrie: membru supleant (1965-1969) și membru al CC al PCR (1969-1987), membru al CPEx (1974-1987), ministru al Comerțului Interior (1968), viceprim-ministru al Guvernului (1969-1982), reprezentant permanent la CAER (până în 1979), ministru al Comerțului Exterior (1972), ministru al Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale (1974), ministru al Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe (1978), ministru al Industriei Ușoare (1984-1986), președinte al Comitetului de Stat pentru Prețuri (1986-1987), ambasador în Cehoslovacia (1987-1989), ministru al Finanțelor (1989).

După 22 decembrie: ministru al Finanțelor în primul guvern Roman (până în iunie 1990).

* Fiul lui Valter Roman, activist al internaționalei comuniste, refugiat în URSS, revenit în țară împreună cu Divizia "Horea, Cloșca și Crișan".

Mihai DRĂGĂNESCU - n. 6.10.1929, Făget.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Institutului Politehnic București (1951); asistent, lector, conferențiar și profesor (1968) la Institutul Politehnic București; decan al Facultății de Electronică și Comunicații; președintele Comisiei pentru metalurgie, construcții de mașini, electrotehnică și electronică a CNST (1965-1967); secretar permanent al Comisiei Guvernamentale pentru dotarea cu tehnică de calcul (1967-1971); (1969-1974), membru supleant al CC al PCR vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste (1968-1974); consilier al secretarului general al PCR, Nicolae Ceaușescu (1972); deputat în MAN (1969-1975 și 1980-1985).

După 22 decembrie: membru al CPUN, viceprim-ministru al Guvernului, membru în Consiliul Național al FSN. Președinte al Academiei Române (1990-1994). Ambasador al României în Belgia 1994-1996. Membru al Consiliului național al PDSR (1998-2000).

Gheorghe CARANFIL.

Înainte de 22 decembrie: membru al CC al PCR (1979-1984), adjunct al ministrului (1966) și ministru al Industriei Chimice (1980-1984), ambasador în RDG (1984-februarie 1990).

După 22 decembrie: ministru al Industriei Chimice și Petrochimice (decembrie 1989-iunie 1990).

Ioan FOLEA - n. 24.08.1930, București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului de Mine, București (1952); consilier Direcția economică a CC al PCR (1962-1964), ministru al Geologiei (1981-1986); ministru secretar de stat în Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei (1987-1989); membru al CC al PCR (1984-1989); deputat MAN (1985-1989).

După 22 decembrie: ministrul Geologiei (ianuarie-august 1990).

Mircea ANGELESCU - n. 18.06.1938, București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Hidrotehnică (1961), conferențiar la Institutul de Construcții București (1986); Președintele Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România (1965-1969); prim-secretar al Comitetului de Partid al Centrului Universitar București; prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean Giurgiu (1982-1984).

După 22 decembrie: ministrul Sportului (decembrie 1989-iunie 1990).

Dan ENĂCHESCU - n. 19.11.1930, Brăila.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Medicină (1954); profesor la UMF București (1959); ministru al Sănătății (1968-1972); ambasador în Elveția (1975-1980).

După 22 decembrie: ministrul Sănătății (ianuarie-iunie 1990).

Ion RÂMBU - n. 24 ianuarie 1931, Brănești, județul Dâmbovița.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Institutului Politehnic Brașov; ministru adjunct în Ministerul Economiei Forestiere (1962-1979); ambasadorul României în Republica Federală Germania (1979-1986).

După 22 decembrie, ministrul Industriei Lemnului (ianuarie 1990-iulie 1990); secretar de stat, șeful Departamentului industriei lemnului din cadrul Ministerului Industriilor (iulie-octombrie 1990).

Nicolae M. NICOLAE - n. 3 noiembrie 1924, Silistra.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului Politehnic București; adjunct și prim-adjunct al ministrului Comerțului Exterior (1970); 1976, ambasador al României la Washington; 1984, șeful Comisiei de plan și prognoză în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

După 22 decembrie: ministrul Comerțului Exterior (ianuarie 1989-iunie 1990).

Nicolae DICU - n. 19 octombrie 1934, Stejari.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Institutului de Mine, Petroșani (1954); ministru adjunct al Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei (1988-decembrie 1989).

După 22 decembrie: ministru al Minelor, Petrolului și Geologiei (ianuarie-iunie 1990).

Ioan CHEȘA - n. 23.11.1926, Măceșu de Sus.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Electromecanică (1949); adjunct al ministrului Industriei metalurgice (1966); adjunct al ministrului Aprovizionării tehnico-materiale (1980).

După 22 decembrie: ministrul Industriei Metalurgice (decembrie 1989-iunie 1990).

Corneliu BURADA - n. 26.10.1929, Sărățeanca.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului de Căi Ferate; (1967-1982) adjunct al ministrului Căilor Ferate.

După 22 decembrie: ministrul Transporturilor (ianuarie - iunie 1990).

Adrian GEORGESCU - n. 10.12.1922. m. 03.01.1991.

Înainte de 22 decembrie: Licențiat al Facultății de Electromecanică din București, secretar în Ministerul Minelor și Energiei Electrice (1963), adjunct al ministrului Minelor și Energiei Electrice (1975).

După 22 decembrie: ministrul Energiei Electrice (decembrie 1989 - iunie 1990), deputat FSN (mai 1990).

Victor MUREA - n. 21.03.1935, Cluj.

Înainte de 22 decembrie: Absolvent al Institutului de Petrol și Gaze din București, 1981 - 1989 adjunct al ministrului Petrolului.

După 22 decembrie: ministrul Petrolului (decembrie 1989 - iulie 1990), secretar de stat, șef al Departamentului Petrolului din Ministerul Resurselor (1990 - 1991), deputat FSN 1990 - 1992, primar FDSN al municipiului Târgu-Jiu (1992 - 1996).

Și alții...

Pro-sovieticii: pentru legătura cu Moscova

Nicolae MILITARU - n. 10.11.1925 în Bălești, m. 1994.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Academiei Militare Generale și, apoi, al Academiei Militare Superioare "Voroșilov" din Moscova. Comandant de pluton, șef de stat major și comandant de divizie, apoi comandant de armată. În 1978, este trecut în rezervă cu gradul de general colonel și numit adjunct al ministrului Construcțiilor Industriale. În 1987 este pensionat.

După 22 decembrie: Este rechemat în cadrele active ale armatei, avansat la gradul de general de armată și numit ministrul Apărării Naționale, funcție pe care o îndeplinește până la 16 februarie 1990, când este înlăturat ca urmare a protestelor CADA orchestrate de Victor Stănculescu. Participă la alegerile din 1992 în calitate de candidat prezidențial.

Comandor Nicolae RADU- n. 1929.

Înainte de 22 decembrie: 1949, absolvent al Școlii Navale cu gradul de aspirant (coleg cu Sergiu Nicolaescu); 1953, absolvent al Academiei Militare din București (coleg cu V. Stănculescu); 1959, curs de perfecționare la Leningrad; 1962, curs de perfecționare la Baku și Vladivostok; 1959 - 1979, comandant de submarin, comandant divizion vedete torpiloare; 1967, avansat la gradul de comandor; 1980, inspector-șef al navigației civile la Ministerul Transporturilor; 1987, arestat, judecat și condamnat la 10 ani închisoare din care efectuează 5 luni, beneficiind de amnistia decretată de N. Ceaușescu în 1988.

După 22 decembrie: membru al Biroului Executiv al CFSN; intră în conflict cu vechii săi tovarăși de complot și se retrage în afaceri pe zona rusă.

Generalul Vasile IONEL.

Înainte de 22 decembrie: Studii în URSS. După datele Securității, agent GRU. În 1980, numit de N. Ceaușescu

șeful lucrărilor la canalul Dunăre - Marea Neagră; general-locotenent; activist la Secția Militară a CC al PCR.

După 22 decembrie: Ion Iliescu îl reactivează, îl avansează la gradul de general-colonel* și în numește șeful Marelui Stat Major**. Între 1992-1996, consilier prezidențial pe probleme de securitate națională, apărare și ordine publică, calitate în care coordonează armata, ministerul de Interne și serviciile de informații. Ocupând funcția de șef al Administrației, conduce, în fapt, tot aparatul prezidențial.

Generalul Marin PANCEA - n. 15.10.1928, Calafat.

Înainte de 22 decembrie: Studii în URSS. După datele Securității, recrutat de GRU. Din 1982, general-maior. Între 1968-1985, funcționează în cadrul Direcției de Informații a Armatei (DIA), este atașat militar în Franța, Belgia, Iugoslavia și Maroc; 1986-1988, șef de catedră la Academia Militară; 1988-1989, comandant al Centrului Militar Județean Brăila.

După 22 decembrie: Este avansat general-locotenent și numit, în ianuarie 1990, secretarul Comisiei Superioare de Apărare. În 1992 devine consilier prezidențial și secretar al Consiliului Suprem de Apărare a Țării. În 1994 este trecut în rezervă.

Generalul Ștefan KOSTYAL.

Înainte de 22 decembrie: În 1938, înainte de începerea războiului, fuge în URSS. Se căsătorește cu o cetățeană sovietică. Este recrutat de spionajul sovietic. După război, revine în România. 1952, deputat MAN; 1954, general-maior; 1969, șef de secție în Consiliul Superior Politic al Armatei; 1970, i se retrage gradul de general maior și este trecut în rezervă cu gradul de soldat.

În 22 decembrie, apare la Televiziune lansând o diverssiune privind atacul a 300 de securiști ascunși în catacombele din cartierul Primăverii.

* Decretul nr. 17/28 decembrie 1990.

** Decretul nr. 20/28 decembrie 1990.

Omul din umbră: pentru toate conspirațiile

Virgil MĂGUREANU - n. 19.03.1941 în Giurtelec.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Filosofie, Universitatea București; ofițer de securitate; cadru didactic la Academia de Științe Social-Politice "Ștefan Gheorghiu", București; transferat ca muzeograf la Focșani (1980); participant activ la complotul împotriva lui Ceaușescu, în grupul Iliescu.

După 22 decembrie: membru în CFSN (din 23 decembrie 1989); membru în CPUN (februarie-mai 1990); senator FSN (1990); în 25 aprilie 1990 este numit de Ion Iliescu director al Serviciului Român de Informații, la 12 octombrie 1993 este confirmat de Parlament, rămâne pe acest post până în 1997. Conferențiar la Universitatea București. Om de afaceri. Fondează Partidul Național Român care fuzionează, în 2001, cu PD.

Troțkiștii: pentru revoluția permanentă

Gelu-Grigore Voican VOICULESCU - n. 08.02.1941 în București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Geologie (1963), inginer geolog (1963-1989). În 1985, a făcut un an închisoare, în urma unei condamnări pentru decontări incorecte legate de deplasările în teren, proces înscenat de Securitate pentru a se ascunde faptul că, în realitate, era deținut politic.

După 22 decembrie: membru CFSN; participă la procesul și execuția soților Ceausescu, insistând pentru "suprimarea imediata ca un act justițiar revoluționar".* Din 28 decembrie 1989, viceprim-ministru al Guvernului. Din 31 decembrie 1989, preia comanda Departamentului Securității Statului, considerând securiștii drept "profesioniști necesari", pe care i-a încadrat în noile structuri, la înfiin-

* *Protagoniști ai vieții publice*, vol. III, ed. cit., p. 328

țarea c-ora a "contribuit nemijlocit".** În calitate de viceprim-ministru, s-a ocupat de organizarea Ministerului de Interne și a Ministerului Apărării Naționale. Implicat în organizarea și desfășurarea tuturor diversiunilor și represiunilor din 1990: 12 ianuarie 1990, 18 februarie 1990; în 20-22 martie 1990 s-a aflat la Târgu Mureș, iar în 13-15 iunie 1990 a acționat în București. Senator FSN (mai 1990-septembrie 1991), ambasador în Tunis (1992-1996). 1996-2000: lucrează în staff-ul lui Ion Iliescu. 2001-2004: revine ca ambasador în Tunis.

Dumitru S. NICOLAE - n. 19.07.1931, în Timișoara.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Psihologie-Pedagogie, Universitatea București (1953); doctor în filosofie-sociologie la Universitatea din Leningrad (1960); preparator la Facultatea de Pedagogie din București (1953-1954); lector la Institutul Politehnic București (1964-1968); 1958-1970, cercetător la Institutul de Filosofie al Academiei Române, 1970, conferențiar. Declară că, în urma unui dramatic proces de clarificare interioară, a optat pentru marxism și socialism.

După 22 decembrie: 1994, profesor la Institutul de Construcții București și la Universitatea Ecologică din București. Lucrează la Ministerul Învățământului, în grupul Sociologia adolescenței și în stația pilot pentru experimentarea unor "modele de activizare a spiritului civic". În noiembrie 1992: participa la conferința "Funcțiile structurii puterii în cursa tranziției de la totalitarism la democrație" (Moscova, Fundația Gorbaciov). Între 26 decembrie 1989 și ianuarie 1990, organizează conferințe zonale și naționale ale mișcării studențești afiliate FSN. 1990, coordonează comisia de tineret a CFSN. 9 februarie-11 mai 1990, membru al Biroului Executiv al CFSN, răspunzând de Comisia de știință-învățământ; membru al Comisiei pentru minoritățile naționale. Implicat în conflictele interetnice de la Târgu Mureș, înainte și în timpul producerii acestora. Membru al

* op. cit., p. 328

Comisiei de mediere din partea FSN, participă la redactarea Raportului Parlamentului asupra evenimentelor de la Târgu Mureș; ianuarie 1990-martie 1991, prim-vicepreședinte al FSN cu probleme ideologice, promotor al folosirii muncitorilor împotriva intelectualilor, implicat ca organizator al mineriadelor în reprimarea manifestațiilor democratice din ianuarie, februarie și iunie 1990; ianuarie 1991, la plenara din București a FSN, militează pentru o poziție radicală de stânga; în iunie 1992, la Congresul de constituire al FDSN, demisionează în semn de protest pentru neadoptarea unei platforme de extremă stânga. Ca un adevărat "maoist" se retrage într-o mansardă și produce lucrări confuze într-un stil alambicat.

Planul A al Securității: pentru preluarea imediată a puterii

Dumitru MAZILU - n. 24 06. 1934, Bacău.

Înainte de 22 decembrie: În 1952, la 17 ani, este angajat anchetator penal la Securitate. În 1956, este avansat locotenent major de Securitate. Între 1956-1959 urmează cursurile fără frecvență la Facultatea de Științe Juridice. Ca absolvent, în 1959, este repartizat cadru didactic la Școala de Ofițeri de Securitate MI și la Academia de Științe Sociale și Politice Jdanov (Ștefan Gheorghiu); 1965-1967, comandant al Școlii de Ofițeri de Securitate de la Băneasa; 1970-1974, este promovat director al Institutului de Științe Politice; 1975-1986, este trimis să lucreze sub acoperire în funcțiile de consilier și ministru consilier în Ministerul Afacerilor Externe; 1983, este trimis să lucreze la ONU ca membru al Subcomisiei de la Geneva pentru prevenirea discriminărilor și protecția minorităților; 1985, raportor al Națiunilor Unite privind drepturile omului și tineretului; în 1986, i se suspendă deplasarea la Geneva și i se pregătește o poziție de dizident prin scrisori transmise la Europa Liberă.

După 22 decembrie: Din 22 decembrie 1989, membru CFSN; 26 decembrie 1989, prim-vicepreședinte al FSN; 27

decembrie, prim-vicepresedinte al Biroului Executiv al CFSN; 26 ianuarie 1990 își dă demisia din CFSN ca urmare a încercării de a folosi manifestația anti-securitate din 12 ianuarie pentru a prelua puterea de la Ion Iliescu; 1990-1991, expert ONU la Geneva; 1991-1993, președinte al Partidului Revoluției Române, al Coaliției Forțelor Democrate și al cartelului electoral "Alianța pentru Demnitate Națională"; 1993-1994, șef al misiunii diplomatice române în Filipine; 1994-1998, șef al misiunii permanente a României pe lângă organizațiile internaționale de la Viena.

Dumitru PENCIUC.

Înainte de 22 decembrie: colonel, șef de Stat Major al trupelor de Securitate. Participant la complotul anti-Ceaușescu în grupul Nicolae Militaru cu știința generalului Iulian Vlad, șeful Securității.

După 22 decembrie: este avansat general maior; ianuarie 1990, este numit adjunct al ministrului de Interne.

Linia a II-a a Securității: pentru controlul politic pe termen lung

Silvian IONESCU.

Înainte de 22 decembrie: Din 1974, ofițer în cadrul Direcției de Informații Externe (DIE) din cadrul Securității. Din 1985 până în decembrie 1989, șeful Serviciului 1 din Direcția întâia din cadrul Centrului de Informații Externe. Serviciul 1 se ocupa cu partea vestică a Europei.*

Deși în decembrie 1989 era ofițer activ în Securitate, obține certificat de revoluționar și beneficiază de drepturile prevăzute de lege.

După 22 decembrie: În 1990, este unul dintre cei 7 membrii fondatori ai FSN. Face parte din primul Colegiu Director al FSN, fiind secretar executiv organizatoric.

* "Și în calitate asta, într-adevăr, aveam în subordine munca informativă, munca de spionaj din Belgia", interviu *Curentul*.

Ulterior, este numit secretar general al FSN, funcție pe care o ocupă până în 1991. Între 2001-2004, este secretar executiv organizatoric al PD și președintele organizației Sector 3 a PD.

Mihai DARIE.

Înainte de 22 decembrie: ofițer de Securitate din 14 aprilie 1976. Deși în decembrie 1989 era ofițer activ în Securitate, are certificat de revoluționar și beneficiază de drepturile prevăzute de lege.

După 22 decembrie: Trece în rezervă în 15 aprilie 1990, când devine membru al FSN. În 1990 este numit șef al Comisiei economice a FSN. În 1996 este secretar executiv al PD, membru în Consiliul Director și membru în Consiliul de Coordonare Național. Până în martie 2004, secretar executiv organizatoric al PD și consilier personal al lui Traian Băsescu.

Din martie 2004, consilier personal al lui Adrian Năstase.

Ristea PRIBOI - n. 09.05.1947, în Brădești, județul Olt.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Drept, adjunct șef Departament din Direcția Generală de Informații Externe (DGIE) din cadrul Securității.

După 22 decembrie: ofițer SIE (până în 1997), consilier al președintelui Camerei Deputaților, Adrian Năstase (1994-1996), consilier al vicepreședintelui Camerei Deputaților, Adrian Năstase (1996-2000), deputat PSD de Vrancea (2000-2004), vicepreședinte al PSD Vrancea.

Clubul Trocadero - Academia Ștefan Gheorghiu: pentru controlul politic pe termen lung

Vasile SECĂREȘ - n. 5.03.1948 în Dărmănești.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Filosofie-Sociologie a Universității din București (1970); cercetător la Centrul de studii și cercetări de istorie și teorie militară (1970-1978); conferențiar la Academia de Studii Sociale și Politice "Ștefan Gheorghiu" și cercetător principal la Institutul de Științe Politice (1978-1989).

După 22 decembrie: rector la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (din 1990); vicepreședinte al Băncii de Export-Import a României (din 1990); vicepreședinte al Comisiei pentru relații externe a CFSN și, apoi, a CPUN (1989-1990); membru al CPUN (februarie-mai 1990); manager al campaniei electorale a lui Ion Iliescu (aprilie-mai 1990); șef al Grupului de analiză politică (februarie-mai 1990); consilier prezidențial, șef al Departamentului de analiză politică la Președinția României, cu grad de ministru, membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării (1990-1991); vicepreședinte al FSN (1991); lider al Grupului "Un viitor pentru România" (din 1991).

Adrian NĂSTASE - n. 22.06.1950, în București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Drept (1973), cercetător la Institutul de Cercetări Juridice din București (1973-1990), vicepreședinte al Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale - ADIRI (1977), director de studii la Institutul Internațional pentru Drepturile Omului de la Strasbourg.

După 22 decembrie: membru al CPUN (februarie - mai 1990), ministru al Afacerilor Externe (1990-1992), președinte al Camerei Deputaților (1992-1996), președinte executiv al PDSR (1993-1997), vicepreședinte al Camerei Deputaților (1996-2000), prim-vicepreședinte al PDSR (1997-2000), președinte al Partidului Social Democrat (din 2001), prim-ministru al României (2000-2004).

Vladimir PASTI - consilier prezidențial (iulie 1990-aprilie 1991), secretar de stat în guvernul Roman (1991), vicepreședintele partidului Alianța pentru România (T. Meleșcanu), analist politic, membru al Grupului "Un viitor pentru România".

Iosif BODA - n. 9.03.1946 la Jibou, jud. Sălaj.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Filosofie a Universității din București (1969); activist la Secția de presă a CC al UTC (1970-1972); asistent la

Academia de Studii Social-Politice "Ștefan Gheorghiu" (1972-1976); director la Institutul de Științe Politice și de Studiere a Problemei Naționale (1976-1984); lector universitar la Academia de Studii Social-Politice (1984-1989).

După 22 decembrie: Membru CPUN, expert la Comisia pentru drepturile omului și ale minorităților (ianuarie-iulie 1990); consilier prezidențial (1990-1994); ambasador al României la Berna (1994-1996), șeful campaniei prezidențiale a lui Ion Iliescu în 1996, membru în Comitetul Director al PDSR, 1999 vicepreședinte al Apr (T. Meleşcanu).

Mircea-Dumitru COȘEA - n. 9.06.1942 la Ploiești.

Înainte de 22 decembrie: Facultatea de Economie Generală, ASE (1965); profesor la catedra de economie politică, ASE București (1966-1973); funcționar internațional ONU (1973-1980).

După 22 decembrie: decan al Facultății de Management, ASE (1990); secretar de stat, președintele Comisiei Naționale de Prognoza Economică (1990-1993), ministru de stat, președintele Consiliului pentru Coordinare, Strategie și Reforma Economică (1993); vicepreședinte al Institutului Român pentru Libera Inițiativă; membru al Societații Române de Economie. Membru PDSR (1994); membru UFD (1998); membru PNL (2003).

Mugur Constantin ISĂRESCU- n. 01.08.1949 la Drăgășani.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al ASE, București (1971); doctor în economie; cercetător principal la Institutul de Economie Mondială.

După 22 decembrie: secretar II la Ambasada României din SUA (martie-septembrie 1990); guvernatorul Băncii Naționale a României (1990-1999); Prim-ministru (1999-2000); guvernator BNR (2000-2004).

Ioan Mircea PAȘCU- n. 17.02.1949 la Satu Mare.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Comerț, ASE București (1971); cercetător la Institutul de

Științe Politice și de Studiere a Problemei Naționale (1971-1986); lector la Academia de Studii Sociale și Politice "Ștefan Gheorghiu" (1986-1989).

După 22 decembrie: decan al Facultății de Relații Internaționale. Școala Națională de Studii Politice și Administrative (1990); membru în Colegiul Director al FSN (1990-1992); expert la Comisia de politica externă a CN al FSN (decembrie 1989-iulie 1990); membru în CPUN (februarie-mai 1990); consilier prezidențial, Direcția de politică externă, Departamentul de analiză politică (1990-1992); secretar de stat în Ministerul Apărării Naționale (martie 1993-octombrie 1996); deputat PDSR, membru al Comisiei de Apărare (1996-2000); ministrul Apărării Naționale (2001-2004).

Dan Mircea POPESCU - n. 6.10.1950 în București.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Drept, Universitatea București (1975); cercetător și lector la Academia de Studii Social-Politice "Ștefan Gheorghiu" din București.

După 22 decembrie: membru al Comisiei de politică externă a CFSN (ianuarie 1989); membru al CPUN (9 februarie-11 mai 1990); membru al FSN (1990-1992), vicepreședinte FDSN (din 1992); șef al Departamentului social (1992-1993); membru în consiliul director al PDSR; consilier prezidențial, șeful Direcției pentru politică internă (1990-1991); ministru de stat însărcinat cu Calitatea Vieții și Protecția Socială (aprilie-octombrie 1991); ministrul Muncii și Protecției Sociale (din 16 octombrie 1991), ministru de stat, ministrul Muncii și Protecției Sociale (din 19 octombrie 1992); senator FDSN (1992-1996); vicepreședinte al Senatului (octombrie-noiembrie 1992); consilier prezidențial (2001-2003); senator PSD (2000-2004); directorul Institutului de Studii Social Democratice; ministrul Muncii (2004).

Eugen DIJMĂRESCU - n. 11.02.1948, în București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent ASE (1971); director la Institutul de Economie Mondială (1971-1990); profesor asociat la Academia de Științe Economice (1974-1981).

După 22 decembrie: membru al FSN (din 1990); secretar al Biroului Executiv FSN (din 1992); președinte al Agenției Române de Dezvoltare (martie-iunie 1990); ministru de stat însărcinat cu orientarea economică (1990-1991); ministru de stat al Economiei și Finanțelor (aprilie-octombrie 1991); consilier de stat (1991-1992); senator FSN (1992-1994); vicepreședinte al Senatului și membru în Biroul permanent (1992-1994); ambasador în Japonia (1994-1999); secretar de stat în MAE (2000); consilier de stat la Guvern (2002-2003); ministru delegat pentru Comerț (din iunie 2003).

Napoleon POP - n. 3.02.1945 în Râmnicu Vâlcea.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Comerț Exterior, ASE București (1967); cercetător și director științific la Institutul de Economie Mondială (1967-1989); propagandist pe probleme de eficiența comerțului exterior la Institutul de Economie Mondială; după absolvirea școlii de partid, propagandist la sectorul 1 PCR București (1989).

După 22 decembrie: secretar de stat în Ministerul Comerțului și Turismului (1990-1992); secretar de stat, șeful Departamentului pentru Integrare Europeană al Guvernului României (1993-1994); membru în consiliul de administrație al FPP IV Muntenia (1992-1994); presedinte-director general al "World Trade Center" (1994-1996); membru PD (1998-1999), membru PNL (din 1999); senator PNL (2000-2004); membru în Biroul Executiv al PNL (2001-2004); din 2004, în CA al Băncii Naționale a României.

Adrian SEVERIN - n. 28.03.1954 în București.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Drept București (1978); lector la Academia de Studii Social-Politice (1986-1989); secretar al secției de Drept a ADIRI (1986-1990);

După 22 decembrie: membru al CPUN; secretar de stat pentru privatizare în Ministerul Economiei Naționale (martie-iunie 1990); ministru de stat, asistent al primului ministru pentru reformă și relația cu parlamentul (1990-1991);

președintele Agenției Naționale pentru Privatizare și Dezvoltare a întreprinderilor Mici și Mijlocii (1991-1992); deputat FSN de București (1990); deputat PD/FSN (1992-1996); deputat PD (1996-1998), ministru de Externe (1999-2000), președinte al Adunării Parlamentare a OSCE (2001-2002), deputat PSD (2001-2004); conferențiar la școala Națională de Studii Politice și Administrative.

Dorel ȘANDOR.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Filosofie, Universitatea din București (1973); lector științe politice la Școala de Securitate de la Băneasa (1973-1989); subsecretar de stat la Departamentul de Analiză Politică, Ministerul Afacerilor Externe (1988-1990).

După 22 decembrie: secretar de stat la Guvernul României, Departamentul Structuri Socio-Politice (1990-1992); directorul Centrului de Studii Politice și Analize Comparate (din 1992); consilier pe probleme electorale al PD și PSD.

Anticomuniști: o vitrină pentru puterea neocomunistă

Doina CORNEA - n. 30 mai 1929, Brașov.

Înainte de 22 decembrie: 1958, absolventă a Facultății de Filologie; cursuri de vară la Strasbourg (1965) și Dijon (1972); profesor de limba franceză la Zalău (1958-1983); asistent la catedra de franceză a Facultății de Filologie Cluj; 1983, concediata din învățământ datorită atitudinii anticomuniste. După 1980 a desfășurat o vie activitate antitotalitară. A tradus și pus în circulație texte filosofice interzise însoțite de comentarii care pun accentul pe "eliberarea de frică" și pe regăsirea "identității pierdute". Multiplicate de studenți, acestea au constituit ceea ce se numește literatură samizdat. A difuzat numeroase texte la Europa Liberă; Solidaritatea mișcărilor de opoziție din țările de est (1988). A protestat fața de demolarea localităților (1988); a cerut lui

Ceaușescu (1988) reforme democratice radicale. Interviu critice la adresa regimului totalitar la postul francez de televiziune Antenne 2 (1987) și televiziunea belgiană (1988). S-a adresat prin scrisori Consiliului Europei (1989) și Comisiei Drepturilor Omului a ONU. Organizează acțiuni comune cu sindicatele clandestine din Cluj, Zărnești și Brașov; a distribuit manifeste chemând la solidarizare cu muncitorii din Brașov (15 noiembrie 1987). A fost supusă unui regim de supraveghere și urmărire din partea Securității - amenzi, anchete, umilințe. A participat, sub amenințarea gloanțelor, la manifestațiile anticomuniste din 21 decembrie 1989 din Cluj.

În 22 decembrie, este inclusă, fără a fi consultată, pe lista provizorie de CFSN. Părăsește CFSN la 23 ianuarie 1990 în semn de protest pentru transformarea acestuia în partid. Membru fondator al Grupului pentru Dialog Social (31 dec 1989). A susținut "Piața Universității". După 20 mai 1990 a militat pentru unificarea Opoziției pe plan local prin formarea forumurilor antitotalitare. La 6 august 1990, la Cluj, reprezentanți ai forumurilor din 34 de județe au constituit Forumul Antitotalitar Român (FAR). În 1991, FAR s-a transformat în Convenția Democratică. Membru fondator al Alianței Civice și componentă a Comitetului Director al acesteia. După mineriada din 25-26 septembrie 1991, face apel la greva generală. Președintă a Fundației Memoria, filiala Cluj. Își exprimă la Consiliul Europei opiniile despre viața politică a "României post-decembriste" (Innsbruck, Strasbourg). În 1990, a fost primită de reprezentanți ai Casei Albe și ai Congresului SUA. A ținut conferințe pe teme politice, morale, spirituale în Franța, Belgia, Norvegia, Italia, Polonia. Doctor Honoris Causa al Universității Libere din Bruxelles.

Ana BLANDIANA (Otilia Valeria Coman) - n. 25.03.1942, la Timișoara.

Înainte de 22 decembrie: absolventă a Facultății de Filologie din Cluj-Napoca (1968), scriitoare și eseistă. Membru în Consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților din România - UASR (1967).

După 22 decembrie: Ca și Doina Cornea, este inclusă pe lista provizorie a CFSN. Demisionează din CFSN în 31 ianuarie 1990, în urma evenimentelor din 28 și 29 ianuarie din București. Participă la mitingul-maraton din Piața Universității din aprilie-mai 1990. Membru fondator și membru al Consiliului Director al "Alianței Civice" din decembrie 1990. Președintă a Alianței Civice din iulie 1991- decembrie 1992 și din decembrie 1993 până în iunie 1994. Membru fondator și președinte al Fundației "Academia Civică", inițiatore a "Memorialului Sighet - Muzeu și centru internațional de studii asupra totalitarismului".

László TÖKES - n. 1.04.1952, Cluj.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Institutului Teologic Protestant din Cluj; asistent de preot reformat, în Brașov și Dej (1975-1984); suspendat, din motive politice, din serviciul ecleziastic (1984-1986); reinstalat în 1986 capelan, apoi pastor la parohia reformată din Timișoara.

În decembrie 1989 este înlăturat din funcție și amenințat cu evacuarea din locuința parohială. Rezistența susținătorilor săi împotriva evacuării forțate (incepută în 15 dec. 1989) s-a amplificat, prin extinderea protestului împotriva condițiilor grele de trai și a dictaturii totalitare, ducând la declanșarea revoluției române.

După 22 decembrie: Membru în CPUN, membru fondator și președinte de onoare al UDMR (28 ianuarie 1990), reales în funcție la congresele UDMR (1990, 1991, 1993, 1995).

Aurel Dragoș MUNTEANU- n. 16.01.1942 în Lapușna.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Filologie, redactor la *Contemporanul*, *România literară* și *Magazin*. Bursier în Statele Unite (1970).

După 22 decembrie: președintele Radioteleviziunii Române (ianuarie-februarie 1990), ambasador, reprezentant permanent al României la ONU (februarie 1990-1991), ambasador al României la Washington (1992-1994). În timpul mandatului de ambasador, solicită, în condiții neelucidate, cetățenia americană. În prezent, om de afaceri în Statele Unite.

Maeștri spectacolului "Revoluția": pentru "meandrele" tranziției

Echipa care a pus în scenă tragi-comedia "*Revoluția în direct*" din 22-27 decembrie a avut ca protagoniști pe Sergiu Nicolaescu - regizor și scenarist, Ion Caramitru - regizor secund și prezentator, Adrian Sârbu - operator și difuzor, Mircea Dinescu - actor improvizator "*comedia del acte*", Teodor Brateș - crainic și autor dialoguri, Petre Constantin - șef de platou TV.

Sergiu-Florin NICOLAESCU* - n. 13.04.1930.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Mecanică, inginer (1954-1965), regizor, scenarist și actor.

După 22 decembrie: membru al CPUN (februarie-mai 1990), senator FSN/FDSN/PDSR/PSD (1990-1992), (1992-1996), (1996-2000), (2000-2004).

În decembrie 1989, "implicat direct în constituirea organizațiilor FSN în țară".** A fost președintele Comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din Decembrie 1989 (iunie 1990-octombrie 1992) și președinte al Comisiei de politică externă a Senatului (1993-1996).

Ion CARAMITRU - n. 09.03.1942 în București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică București, actor și regizor (1965-1989).

După 22 decembrie: membru în Biroul Executiv al CFSN (din 22 decembrie 1989), vicepreședinte al CPUN (februarie-mai 1990). În 1996-2000, ministru al Culturii în guvernele Ciorbea, Vasile, Isărescu; 2001-2004, vicepreședinte PNȚCD.

Mircea DINESCU - n. 11 noiembrie 1950, Slobozia.

Înainte de 22 decembrie: cursuri de jurnalism la Academia "Ștefan Gheorghiu", portar la Asociația Scriitori-

* Este nepot al generalului Combrea, comandantul Diviziei Tudor Vladimirescu formată în URSS din ofițeri și soldați români luați prizonieri de Armata Roșie.

** *Protagonisti ai vieții publice*, vol. II, ed. cit., p. 289.

lor din București, redactor la *Luceafărul* și *România literară*; eseuri critice la adresa soților Ceaușescu, la postul de radio *Europa Liberă*. În 1989, este concediat din cauza unui interviu acordat ziarului francez *Libération*. Arest la domiciliu.

După 22 decembrie: Membru al CFSN (decembrie 1989-februarie 1990) și membru în CPUN (februarie-mai 1990); 1990-1994, președinte al Uniunii Scriitorilor; 2000-2004, membru în Colegiul CNSAS; om de afaceri, publicist, moderator de emisiuni la Televiziune.

Ciomăgarii: pentru intimidarea adversarilor

Constantin Bebe IVANOVICI- n. 28.03.1947, Bolintin Vale.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Școlii Tehnice de Maiștri, de profesie sculer-matrițer la Întreprinderea "Electroaparataj" București.

După 22 decembrie: membru al CPUN (februarie-mai 1990), secretar organizatoric al FSN în 1990, secretar organizatoric al FDSN în 1992, deputat FSN/FDSN/PDSR de Ilfov 1990-1992; 1992-1996, secretar executiv al Comisiei parlamentare pentru aplicarea Legii 42/1990 și membru al Comisiei pentru apărare ordine publică și siguranță națională din Camera Deputaților (1992-1996). Prim-vicepreședinte al PDSR București și președinte al organizației PDSR /PSD Sectorul Agricol Ilfov (1992-2004). Se remarcă prin organizarea contramanifestațiilor violente din ianuarie-februarie 1990. În 13 iunie 1990, conduce un grup agresiv la TVR. Anchetat pentru fraude cu certificate de revoluționar.

Iosif DAN - n. 14.10.1950, în București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Școlii militare de maiștri subofițeri de la Sibiu, muncitor la UJCOOP București.

După 22 decembrie: membru CPUN (ianuarie-mai 1990), senator FSN de Giurgiu, secretar al Biroului permanent al Senatului (1990-1992), consilier la Președinție (1992-1996), șeful biroului senatorial al lui Ion Iliescu (1997-2000), consilier de stat la Administrația Prezidențială (2001-2004); om de afaceri; organizator al contramanifestațiilor violente din ianuarie 1990 (Banu Manta) și februarie 1990.

Specialiști: pentru "impresia tehnică"

Cazimir IONESCU - n. 14.03.1946, Caracal.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului de Petrol, Gaze și Geologie din București, inginer proiectant (1973-1983), inginer la Institutul de Economie Industrială (1984-1989).

După 22 decembrie: vicepreședinte al Biroului Executiv CFSN (decembrie 1989-februarie 1990) și al Biroului Executiv al CPUN (februarie-mai 1990). Deputat FSN de Teleorman, secretar al Biroului Permanent al Camerei Deputaților (1990-1992). Deputat PD 1992-1996 și 1996-2000. Membru PNL.

Bogdan Bujor TEODORIU - n. 03.07.1953.

Înainte de 22 decembrie: absolvent de ASE, economist.

După 22 decembrie: membru în Biroul Executiv al CFSN, membru în CPUN (februarie-mai 1990), deputat FSN de Suceava (1990-1992), deputat PD de Sibiu (1992-1996), ministru al Cercetării și Tehnologiei (1997-1998), secretar de stat în Ministerul de Finanțe (1998-2000). Președintele Centrului Român pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii - CRIMM (2002-2004).

Gheorghe Constantin MANOLE - n. 21.08.1949, Mărăcineni.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului Medico-Militar din București, medic, cadru universitar.

După 22 decembrie: membru în Comitetul Executiv al CFSN (decembrie 1989-februarie 1990), membru în Biroul Executiv și președinte al Comisiei pentru știință și tehnologie a CPUN (februarie-mai 1990). Susținător al transformării FSN în partid. Mai 1990, deputat independent de București pe lista FSN. Inițiatorul Grupului parlamentar "FSN- 20 mai". 1991, vicepreședintele Partidului Social Liberal "20 Mai". 1994, membru al PNL.

* *Protagoniști ai vieții publice*, vol. II, ed. cit., p. 173

Dăscălime, studenți, popor: pentru "impresie artistică"

Eugenia IORGA (căsătorită Ferariu) - n. 17.12.1954, București.

Înainte de 22 decembrie: absolventă de Filologie (1980), profesoară la Giurgiu (1980-1984), referent de specialitate la Romtrans (1984-1988), profesor în București (1988-1990).

După 22 decembrie: membru în CPUN (februarie-mai 1990), consultant la Departamentul Relații Externe și Protocol al Senatului (iulie-decembrie 1990), expert parlamentar la Comisia pentru Învățământ a Senatului (1992-1993). Deputat FSN de București (ianuarie 1991-octombrie 1992), membru în comisiile parlamentare de politică externă și de cultură ale Camerei Deputaților. Expert la Președinția României (1993-1996), membru fondator în Consiliul de administrație al Casei Americii Latine.

Marian MIERLĂ.

Înainte de 22 decembrie: student la Filologie (la fără frecvență), paznic la Muzeul Național de Artă, secretar UTC la Muzeu. În martie 1989, fusese racolat pentru a organiza un grup care să se opună lui Nicolae Ceausescu.

După 22 decembrie: membru în CFSN. Șef al organizației studenților din PNȚCD. S-a retras din viața politică. În prezent, lector la Catedra de Limbi Străine de la ASE.

Cristina CIONTU, studentă în 1989.

În 22 decembrie, era nevoie de un translator de limba rusă pentru traducerea convorbirii dintre generalul Gușă și comandamentul militar sovietic. Aflată în sediul CC, studenta Cristina Ciontu a fost translatorul acelei convorbiri. La ședința CFSN din 27 decembrie 1989 a fost repartizată, la propunerea lui Petre Roman, la "Comisia de Public Relations" (după expresia folosită de Ion Iliescu).*

* Vezi Stenograma Ședinței CFSN din 27 decembrie 1989.

Vasile NEACȘA, student în 1989.

După 22 decembrie: din ianuarie 1990, a lucrat la CPUN, apoi la cabinetul parlamentar al lui Sergiu Nicolaescu. În 1994, s-a căsătorit cu fiica lui Cico Dumitrescu. A emigrat în Belgia.

Paul NEGRUȚI - n. 30.10. 1948, București.

Până în 22 decembrie: bucătar specialist la restaurantul Capitol, șef de unitate la Întreprinderea de alimentație locală Cotroceni, gestionar la Romvared. Deținător al unor premii la concursuri de specialitate ale bucătarilor. Absolvent al Facultății de Comerț, secția alimentație publică și turism, la seral.*

După 22 decembrie: vicepreședinte al Comisiei de reconstrucție și dezvoltare economică a CFSN (decembrie 1989-februarie 1990), membru în CPUN (februarie-mai 1990), economist la Senatul României (iunie 1990-iulie 1991), director al Sucursalei de administrație, desfacere și hoteluri - actualul RAAPPS (iulie 1991-martie 1993), expert parlamentar la Biroul Permanent al Senatului (din 1 martie 1993).

Mihai MONTANU a fost unul dintre primii care au susținut că Iliescu trebuie să conducă FSN, a făcut parte din primul grup de civili care l-a însoțit pe Iliescu și pe Petre Roman la MAPN, membru în CPUN. În 1990 este trimis, ca angajat al MAE, la Ambasada de la Pretoria, Africa de Sud.

Enigmaticul: pentru confuzie

Mihai ISPAS (cunoscut și sub numele de Ionescu sau sub indicativul Europa 24) - n. 08.06.1965.

Înainte de 22 decembrie: lăcătuș mecanic la Întreprinderea de Mașini Grele București (1984-1987), șofer GETAX (1987-1989). În 21 decembrie convoacă membrii Asociației de judo la București.

După 22 decembrie: adjunct al ministrului Tineretului și Sportului (ianuarie-octombrie 1990), inspector la Comitetul Olimpic Român (din octombrie 1990); om de afaceri.

* *Protagonisti ai vieții publice*, vol. II, Rompres, București, 1995, p. 277

Un poet comunist convertit: pentru nimic

Dan DEȘLIU - n. 31 august 1927, București; m. 4 septembrie 1992.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Conservatorului de artă dramatică; 1946-1948, actor, apoi redactor la *Scânteia*. Cel mai cunoscut poet proletcultist din anii '50, abordează teme precum glorificarea stalinismului, lupta împotriva imperialismului, formarea omului nou, construcția socialismului, eroismul muncitoresc într-o versificație derizorie. La vârsta de 23 de ani este prezent în toate manualele școlare comuniste. În anii '80, demisionează din partid și începe să scrie pamflete la adresa lui Ceausescu difuzate de Europa Liberă.

După 22 decembrie: membru al CFSN; din ianuarie 1990, membru CPUN. În 1991 se retrage din CPUN din dezamăgire.

Opoziția democratică: pentru nevoia de "dușmani"

Radicalii: pentru salvarea istoriei

Corneliu COPOSU- n. 20 mai 1914; m. 11 noiembrie 1995.

Înainte de 22 decembrie: studii juridice și economice la Universitatea din Cluj (1930-1934); președintele Organizației de Tineret PNT Cluj între 1935-1937; secretarul personal permanent al lui Iuliu Maniu între 1937-1940; secretarul politic al lui Iuliu Maniu, între 1940-1947; președintele PNT Sălaj între 1945-1946; secretar al Delegației Permanente PNT din 1946 până la 14 iulie 1947, data arestării sale și a lui Maniu. Rămâne, timp de 9 ani, între 1947-1956, în arest preventiv; în 1956 i se intențuează proces de înaltă trădare și este condamnat de autoritățile comuniste la muncă silnică pe viață. În urma tratamentelor de exterminare aplicate deținuților politici se îmbolnăvește grav. Este pus în libertate în aprilie 1964 după 17 ani de detenție grea în penitenciarele de la Văcărești, Jilava,

Pitești, Craiova, Aiud, Râmnicu Sărat, Poarta Albă, Capul Midia, Canalul Dunăre - Marea Neagră, Gherla, Sighetul Marmăției și domiciliu forțat în Bărăgan. După 1964 lucrează ca muncitor necalificat la Întreprinderea de Construcții Montaj București. În 1987 afiliază Partidul Național Țărănesc, aflat în clandestinitate, la Internaționala Creștin Democrată.

După 22 decembrie: Membru CPUN. În 22 decembrie 1989 anunță printr-un mesaj- manifest reintrarea în viața publică a Partidului Național Țărănesc. Din ianuarie 1990, devine ținta unei campanii de presă murdare care vizează compromiterea sa cu orice preț. În 27 noiembrie 1991 este realesă președinte al PNȚCD la primul Congres al partidului; între 1991 și 1992 este președintele Convenției Democratice Române; 1992 - 1996 senator CDR. Ofițer al Legiunii de Onoare. Încetează din viață în 11 noiembrie 1995. Sute de mii de români vin să-l conducă pe ultimul drum.

Ion DIACONESCU - n. 25.08.1917, în Boțești, județul Argeș.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Institutului Politehnic din București, inginar, membru PNȚ (1936), membru al Biroului Central al Tineretului PNȚ (1944-1947), deținut politic (1947-1964).

După 22 decembrie: Membru CPUN. Prim-vicepreședintele PNȚCD (1989), președintele PNȚCD (1996-2000), președinte de onoare al PNȚCD (din decembrie 2000). Deputat PNȚCD (1990-1992, 1992-1996, 1996-2000), Președintele Camerei Deputaților (1996-2000).

Sorin-Mircea BOTTEZ - n. 2 iunie 1930 la Timișoara.

Înainte de 22 decembrie: membru și vicepreședinte al Organizației Tineretului Universitar, din cadrul Partidului Național Liberal (1945-1949). În 8 februarie 1949 este arestat, fiind acuzat că face parte din organizația "subversivă" Avram Iancu și condamnat la 20 de ani de muncă silnică. Este unul dintre puținii supraviețuitori care au rezistat cu demnitate experimentului criminal "Pitești". Este grațiat în

1963. În 1968 absolvă Facultatea de Limbi și Literaturi Germanice a Universității București. Profesor de engleză și asistent în cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Germanice, București între 1969-1989.

După 22 decembrie: În 22 decembrie 1989, redeschide lucrările Partidului Național Liberal, autosuspendate de Brătianu în 1947, reînființând astfel PNL. Membru în prima delegație română de după 1989 la Adunarea Generală a ONU; deputat PNL și vicepreședinte al PNL; ambasador al României în Africa de Sud între 1992-1994; ministru al Informațiilor Publice între 1997-1998. În anul 1999, când PNL era condus de Valeriu Stoica, se opune vehement fuziunii PNL cu ApR și demisionează din acest partid. În luna septembrie 2003, se alătură Acțiunii Populare, fiind ales vicepreședinte.

Sergiu CUNESCU - n. 16 martie 1923, în București.

Înainte de 22 decembrie: absolvent al Facultății de Electromecanică a Institutului Politehnic București; între 1947 și 1989 a lucrat la Uzinele 23 August, ca inginer, la Uzinele Autobuzul, ca inginer șef, la Institutul de Proiectări pentru Construcția de Mașini ca șef de proiecte de dezvoltare și consilier șef la Institutul Național de Motoare Termice.

După 22 decembrie: Membru CPUN. Președintele Partidului Social Democrat din România (PSDR) între 1989-2001; deputat PSDR 1990-1992, 1992-1996, 1996-2000; membru fondator al Fundației Constantin Titel Petrescu.

Constantin Ticu DUMITRESCU - n. 27.05.19278, în Fânari, județul Prahova.

Înainte de 22 decembrie: Eliminat din motive politice de la Facultatea de Drept, deținut politic (1949-1953, 1958-1964), i se impune domiciliu obligatoriu. Membru PNȚ din 1945.

După 22 decembrie: Membru CPUN. Președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici (din 1990), senator (1992-1996, 1996-2000).

Alexandru IONESCU - n. 24.06.1932 în Oltenița, județul Ilfov.

Înainte de 22 decembrie: student la facultățile de medicină din Timișoara și Iași (din 1954). Exmatriculat din ambele din cauza situației politice a tatălui (candidat din partea PNT-Iuliu Maniu la alegerile parlamentare din 1946, arestat și deportat de puterea comunistă în lagăre de muncă la Canalul Dunăre-Marea Neagră). Absolvent al Facultății de Biologie a Universității București (1961); doctor în biologie (1966); strungar la Uzinele "23 August"-București și muncitor zilier la ICCPT-Fundulea (1952-1954); cercetător prin concurs la Institutul de Biologie al Academiei (din 1971); membru al Academiei de științe Illinois- SUA (din 1974).

După 22 decembrie: Membru CPUN. Membru fondator și prim-vicepreședinte al Mișcării Ecologice din România (MER); fondator și președinte al Federației Ecologice din România (iulie 1990); din 2003 vicepreședinte al Acțiunii Populare, șeful Departamentului de Ecologie al AP. Cercetător principal I, la Institutul de Biologie al Academiei (din 1990); profesor la catedra de Fiziologia Plantelor și Ecologie la Universitatea Ecologică-București (din 1991).

Înțelegătorii: pentru compromisul alegerilor prezidențiale din 1990*

Ion RAȚIU - n. 06 iunie 1917; m. - 18 ianuarie 2000.

Înainte de 22 decembrie: licențiat în Drept la Universitatea din Cluj. Avocat stagiar la Cluj (1938-1939), cancelar la Legația română de la Londra (1940). Azil politic în Marea Britanie din 1940. Ziarist, om de afaceri. Președinte al Asociației Culturale a Românilor din Anglia (1965). Președinte al Uniunii Mondiale a Românilor Liberi (din 1984).

* Cu ocazia adoptării de către CPUN a legii pentru alegerile prezidențiale din mai 1990, Ion Iliescu renunță la condiția prezenței în țară a candidaților în ultimii cinci ani. Ion Rațiu și Radu Câmpăanu renunță la susținerea punctului 8 din Proclamația de la Timișoara care îl viza direct pe Ion Iliescu ca fost nomenclaturist

După 22 decembrie: Membru CPUN. Candidat la funcția de Președinte al României (1990). Vicepreședinte al PNȚCD (1991), deputat (1990-1992, 1992-1996, 1996-2000). vicepreședinte al Camerei Deputaților (1992-ianuarie 1995).

Radu Anton CÂMPEANU - n. 28 februarie 1922, București.

Înainte de 22 decembrie: licențiat al Facultății de Drept și Științe Economice București (1945); președinte al Tineretului Liberal din județul Dâmbovița (1944-1947); închisoare politică (1947-1956); muncitor necalificat, tehnician, șef de echipă, maistru, șef șantier și șef serviciu la Întreprinderea Drumuri și Poduri București (1956-1973). Obține azil politic la Paris (30 iulie 1973); fondator și președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România (1978); vicesedinte al Asociației Internaționale "Solidaritatea europeană"; editor Buletin Informațional pentru Românii din Exil (1983-1990); colaborator la posturile de radio BBC și Europa Liberă.

După 22 decembrie: Membru CPUN. Secretar general al PNL (6 ianuarie 1990); președinte al PNL (31 martie 1990-28 februarie 1993); vicepreședinte al CPUN (9 februarie - 11 mai 1990). Senator și vicepreședinte al Senatului (1990-1992), președinte al PNL-Aripa Câmpeanu (din 5 februarie 1994); în PNL din 2003.

Bufonii: pentru compromiterea Opoziției

Ion I. BRĂȚIANU - n. 19 aprilie 1939, București, cunoscut și sub numele Cartof.

Înainte de 22 decembrie: laborant la Uzinele 23 August și șef de laborator la Grupul școlar Unirea (1967-1974); exilat la Paris în 1974.

După 22 decembrie: Membru CPUN. Înființează Uniunea Liberală Brătianu; deputat (1990-1992).

Mircea IOSIPESCU-ZAMBRA.

Membru CPUN. În decembrie 1989 avea 17 ani. A ieșit la rampă imediat după revoluție, când și-a înființat un partid cu sediul în apartamentul său și având ca membri câteva rude. S-a prezentat drept conte în 1997, într-o așa-zisă suită regală care ar fi pregătit o vizită a regelui Mihai în nordul țării. Închis sub acuzația de înșelăciune, a dat în judecată, din închisoare, pentru tot felul de motive, mai bine de două sute de oameni, inclusiv mama și soția.

Pierduți în ceață

Nu am reușit să găsesc nici un fel de date despre **Marian Baci**, **Magdalena Ionescu**, **Ovidiu Vlad**, **Valeriu Bucurescu** și **Constantin Cârjan**, toți menționați ca membri ai CFSN în Proclamația din seara zilei de 22 decembrie. Au plecat spre alte zări? Sunt pseudonimele unor persoane care doresc să-și păstreze anonimatul? Sau nu au existat niciodată?

Voci din sală

Citind stenogramele ședințelor CFSN, mi-am dat seama că persoanele cu rolul cel mai important în impunerea hotărârilor pe care grupul Iliescu - Brucan - Roman le luaseră dinainte erau "vocile din sală". De câte ori apăreau alte idei sau propuneri neavenite, nu Iliescu, care prezida calm adunarea, ci "vocile din sală" interveneau, se opuneau, făceau alte propuneri pe care Iliescu, conciliant, le aproba. De la acest "cor antic" ni se trag multe hotărâri minunate și membrii corului lucrează, probabil, și azi, în posturi importante, la fericirea noastră.

Toți se cunoșteau dinainte

Octombrie 2004

La OTV, o discuție despre revoluția din decembrie în jurul unor filme documentare realizate acum 15 ani la București de jurnaliști francezi, în prezentarea lui Mihai Oprea de la revista Lumea. Ceea ce mă intrigă este titlul emisiunii care stă preț de vreo trei ore fixat pe ecran: **TOȚI SE CUNOȘTEAU**. Pentru că Mihai Oprea e prea delicat, Petre Roman prea zâmbitor, Alex Mihai Stoenescu prea erudit și Dan Diaconescu prea tăcut, în afara câtorva amănunte lipsite de importanță, nu aflăm mai nimic.

Tema rămâne deschisă și, mai mult decât atât, cheia oricăror încercări viitoare de a desluși realitatea de atunci și de acum. Mă simt din nou dator să pun câteva întrebări.

Este adevărat că toți cei care au preluat puterea în decembrie '89 - ianuarie '90 sub forma CFSN, CPN și a guvernului FSN conlucraseră înainte de 22 decembrie în timpul dicaturii lui Ceaușescu? Că se pregătiseră împreună pentru noua putere? Că toți cei care au ieșit în stradă la revoluție au fost o simplă masă de manevră? Că morții și răniții revoluției au fost niște "pierderi colaterale"? Că toți cei care au crezut sincer într-o schimbare au fost niște "bieți fraieri" numai buni de păcălit de cei care știau despre ce este vorba? Mai mult decât atât. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, sistemul oligarhic care conduce în 2004 România nu este altceva decât o asociație închisă, cu scopuri precise, care se deschide doar pentru cei care acceptă regulile jocului?

Un scaun de ceară peste un foc mocnit

Abia acum înțeleg de ce, ajuns șeful statului pe valul unui entuziasm popular și trăgând după mine o coaliție eterogenă de 17 partide și asociații, a trebuit să înfrunt nu o opoziție parlamentară într-un regim

democratic, ci un sistem compact ce stăpâna economia, finanțele, administrația, poliția, serviciile de informații, mijloacele de comunicare, precum și toate activitățile subterane ale mafiei pe care o crease.

Am reușit să provoc o breșă serioasă în sistemul etanș, aducând pentru prima oară, după o jumătate de secol, oameni noi în conducere din rândul mediilor academice, ale societății civile, ale exilului românesc, ale rezistenței anticomuniste. Cu ajutorul acestor oameni noi, am reușit, sub amenințarea conflictelor interetnice, acțiunilor minerești teroriste, exploziilor sociale, grevelor parlamentare, grevelor fiscale ale oamenilor de afaceri, războiului din zonă, o schimbare radicală a direcțiilor politice prin orientarea fermă spre NATO și UE, elaborarea legilor proprietății, evitarea crahului financiar și bancar, reforme grele economice și administrative și lovituri dure date marii corupții.

Treptat, însă, ceea ce fusese atu-ul meu principal, dacă nu singurul, faptul că veneam complet din afara sistemului, că nu puteam fi șantajat, cumpărat sau speriat, s-a întors împotriva încercării de a crea un nou tip de administrație și economie bazate pe respectul legilor, instituțiile statului de drept și concurenței libere. Rețeaua FSN a atacat din interiorul noii administrații și, rând pe rând, liderii coaliției, nivelele superioare ale partidelor și asociațiilor din CDR, personalitățile din societatea civilă, din guvern, parlament și administrația locală au început să cedeze. Ca într-o metasomatoză, vechea rețea FSN-istă creștea în noile structuri create pentru a o înlocui. Cei care nu au trădat au preferat să se retragă.

După 2000, cedarea a fost atât de drastică încât nu s-au mai găsit nici voci care măcar să vorbească despre ceea ce a fost bun în administrația Constantinescu. Au plecat capul exact cei care trebuiau să fie mândri. Și-au regăsit curajul doar când rețeaua FSN le-a oferit protecție și i-a reorganizat.

În 2004, 22 de miniștri pe care i-am numit în guvernele coaliției din 1996-2000 sunt gata pregătiți pentru o nouă guvernare în unul din compartimentele rețelei PSD-PUR-PNL-PD-UDMR.

În timpul mandatului, am simțit efectele rețelei. În 2002-2004, am înțeles cauzele. Acum încep să văd mai clar jocul personajelor: evoluția și relațiile lor subterane.

Firele și nodurile rețelei

În nodurile rețelei stau autorii conspirației care a pregătit lovitura de stat. Dacă recitiți Scenariul conspirației din 1984 dezvăluit de Brucan și finalul textului său: "principalii actori ai complotului vor veni la suprafață în 1989", veți vedea că așa este. Toți participanții la complot ocupă, după 22 decembrie, posturi de conducere în noua putere: Iliescu - președintele statului, Nicolae Militaru - ministrul Apărării Naționale, Virgil Măgureanu - șeful SRI, generalul Vasile Ionel - șef al Statului Major și consilier prezidențial pentru siguranță națională, apărare și ordine publică până în decembrie 1996, generalul Marin Pancea - secretarul CSAT, Dumitru Penciu - ministru adjunct de Interne, Gelu Voican Voiculescu - viceprim-ministru, senator și ambasador, Petre Roman* - prim-ministru despre care Ion Iliescu recunoaște că l-a întâlnit chiar înainte de 22 decembrie, Paul Cheler - avansat și numit comandantul Armatei a IV-a Transilvania, Victor Stănculescu - ministrul Apărării Naționale și apoi ministrul Economiei Naționale, Cico Dumitrescu - consilier prezidențial și ambasador, Mihai Lupoi - ministru al Turismului, comandorul Radu Nicolae - Eroul Executiv al CFSN.

Cadrul generalilor

Lectura de rețelă semnată de președintele Iliescu în anii '89-'90 privind rechemarea în activitate, avansarea, numirea în funcție și trecerea în rezervă a generalilor din armată și ministerul de Interne surprinde un complicat joc de mișcări politice și luptă pentru putere între diferite grupuri de interese.

Intrarea pe ringul de dans, un pas înainte, un pas la dreapta sau la stânga, un salt, o piruetă și ieșirea din salonul de bal executate individual sau în grup, sub bagheta dirijorului președinte și comandant. Primii au intrat în salon cei 41 de generali și colonei reactivați și avansați care

* Ion Iliescu recunoaște că l-a întâlnit cu câteva zile înainte de 22 decembrie; declarație la audierea în fața Comisiei senatului.

învățaseră dansul la Academia Vorosilov. Au urmat ofițerii superiori din gruparea Stănculescu - Chițac - Voinea: Nicolae Eftimescu, Gheorghe Logofătu, Ștefan Dinu, Iosif Rus, plus cei care s-au "remarcat" în provincie.

Ofițerii superiori din Securitate și MI au fost și ei reactivați și avansați sau, dimpotrivă, trecuți în rezervă și arestați, după cum s-au comportat în timpul loviturii de stat. Cel mai dur au fost loviți cei din direcția anti-KGB care, dacă nu au fost lichidați, au fost rapid înlăturați, ca generalul Gheorghe Neculicioiu.

În sfârșit, pentru nu puțini a venit și ultimul dans, spre lumea cealaltă, unde s-au dus cu tot cu secretele lor: Ștefan Gușă, Gheorghe Voinea, Alexandru Bârlădeanu, președintele Senatului, Dan Marțian, președintele Camerei Deputaților, Jean Moldoveanu, ministru adjunct de Interne și șef al Inspectoratului General al Poliției, Nicolae Militaru, Vasile Ardeleanu, Stelian Pintelie, alăturându-se celor uciși la ordinul lor, Nuță și Trosca sau celor care s-au sinucis precum generalul Gică Popa, avansat pentru "prestația" în procesul lui Nicolae Ceaușescu.

Nu au fost uitați nici cei apropiați complotului: Sergiu Nicolaescu (senator perpetuu 1990-2004), Ion Caramitru - vicepreședinte CFSN și cel de-al treilea vector, care a plecat în 22 decembrie din casa lui Ion Gheorghe Maurer (amintit, dar nenumit de comandorul Radu), Sergiu Celac - devenit ministru de Externe în primul guvern Roman.

Un alt grup masiv este al nomenclaturiștilor PCR. Ei au dominat total Senatul și Camera Deputaților până în 1992. Primul guvern Roman, cum ați putut vedea, s-a constituit aproape integral din foștii miniștri și miniștri-adjuncți ai guvernului Dăscălescu. După 1991, ei au făcut pasul spre economie sau administrația locală lăsând locul eșalonului III.

Noduri tari ale rețelei FSN sunt și foștii ofițeri SIE în structura serviciului sau acoperiți. Unii ca Silviu Ionescu și Mihai Darie au "participat" la revoluție și, odată cu "certificatul de revoluționar", au intrat pe posturile-cheie de secretar cu probleme organizatorice ale primului FSN pe care

**Lolec și
Bolec**

apoi și le-au conservat în PD și PSD până în prezent. Alții, cum am văzut în capitolul 1, *Adevărul despre corupție*, au format rețeaua economică. "Drumul banilor" - forța de coeziune esențială a structurii - a fost păzit de Theodor Stolojan a cărui ascensiune de la directorul Direcției Valutare din Ministerul de Finanțe înainte de 22 decembrie 1989, la prim adjunct al Ministrului Finanțelor în decembrie același an, ministrul Finanțelor în mai 1990 și prim-ministru în 1991, a fost mereu cu un pas înaintea celorlalți.

Există și alte forțe de coeziune ca interacțiunea perechilor ("Cașai" jocul pe la noi). În 1998, unul din oamenii mai vechi din SIE îmi povestea că aceste cupluri, ofițerul-coordonator și persoana folosită, create în perioada DIE a Securității și-au inversat după decembrie '89 ierarhia, fostul ofițer urmându-l fidel acum, din poziție aparent subalternă, pe "fostul folosit" ajuns în poziții înalte. Nu numai pomeniții Silviu Ionescu și Mihai Darie, dar și Ristea Priboi, Marian Ursache și alți câțiva controlează de 14 ani de aproape carierele unora din cei mai importanți oameni de stat în 2004. Noi îi numim "Lolec și Bolec"* , se amuza cel ce știa bine ce spune.

"Trocadero"

Prin suprapunerea a două tipuri de rețea, iau naștere structuri mai complicate. Este cazul inserției, în ianuarie 1990, în FSN-ul vechilor comuniști nomenclaturiști și militari a membrilor clubului Trocadero format din echipe de la Institutul de Economie Mondială, Academia Ștefan Gheorghiu și ADIRI**. Membrii celor trei grupuri erau strâns legați prin realități profesionale și personale, dar mai ales prin posibilitatea pe care o avuseseră, ca sub umbrela protectoare a Securității să-și desăvârșească pregătirea și experiența în occidentul anilor '70 - '80, cu precădere în SUA. Toate CV-urile lor abundă în burse, granturi și stagii postuniversitare în universitățile americane, britanice și franceze.

* Personaje ale unui serial de desene animate polonez foarte popular în România anilor '80

** Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale

Au avut România în mână

"*Trocadero* era o cârciumă în apropierea Institutului de Economie Mondială, unde tineri unde lucrau aici veneau pentru a bea o bere și a bârfi regimul comunist. Securitatea nu-i stresa foarte tare pe intelectuali", își amintește cu nostalgie unul dintre ei, Vladimir Pati, într-un interviu cu un titlu provocator: "Am avut România în mână și nu am știut ce să facem cu ea"*.

Cine erau ei și cine "le dăduse" România pe mână? Astăzi numele lor sunt bine cunoscute: Vasile Secăreș, Ioan Mircea Pașcu, Adrian Năstase, Adrian Severin, Eugen Dijmărescu, Napoleaon Pop, Mugur Isărescu, Victor Babiuc, Dorel Șandor, Vladimir Pasti, Mircea Coșea, Dan Mircea Popescu, Marian Enache, Mișu Negrițoiu. În ianuarie 1990 s-au întâlnit în CFSN, de aici au trecut în echipa prezidențială a lui Ion Iliescu și apoi prin al doilea guvern Roman și guvernul Stolojan.

În 1991, din inițiativa lui Vasile Secăreș, șeful consilierilor prezidențiali la Cotroceni, s-a format GUVR (Grupul Un Viitor pentru România), ca o reacție la Alianța Civică, asociație care grupa intelectualitatea democratică anticomunistă. Alianța Civică era văzută, mărturisește Vladimir Pasti, ca un pericol, pentru că "cerea vehement schimbarea puterii".

"Așa s-a ajuns ca acest grup (GUVR - n.n.) să-și desfășoare activitatea în interiorul FSN. (...) Miniștrii cu funcții importante au fost urcați în ierahia FSN", pentru că "pur și simplu acești oameni se cunoșteau între ei. (...) Acesta este motivul pentru care Adrian Severin a ajuns la Privatizare la începutul anilor '90, (...) Mugur Isărescu a fost trimis la Washington consilier economic, (...) așa a ajuns și Geoană ambasador în SUA."**

În 1995, GUVR iese la suprafață ca mișcare civicopolitică pentru a se transforma în partid politic. Ulterior decid să se răspândească și în alte partide, afară de PDSR și

GUVR

* Vladimir Pasti, interviu Mărirea și căderea imperiului GUVR, Cotidianul, august, 2000

** Vezi Vladimir Pasti, op. cit.

PD. Sunt alese PNL și PAC. Apoi formează, cu ajutorul lui Iosif Boda, ApR-ul lui Meleșcanu. La jumătatea anului 1999, în urma cordului cu Valeriu Stoica, președintele PNL, se conturează o nouă construcție politică, PNL Ș ApR Ș ISL (Institut Social Liberal a lui T. Stolojan). În 2000 se reușește doar unificarea PNL - ISL. În 2001, unificarea PNL - ApR și în 2003, tot prin intermediul lui Valeriu Stoica, cooptat în rețea și trecut un timp în conservare, alianța PNL - PD, cu menirea menținerii controlului politic în cadrul sistemului, indiferent de rezultatul alegerilor din 2004. "GUVR s-a răspândit acum în tot spectrul politic. Vremea GUVR a trecut", spunea, în august 2000, același Valdimir Pasti.

Secretul lui Polichinelle

Formarea în timpul dictaturii lui Ceaușescu a unei elite intelectuale școlite în Occident nu a fost un lucru rău. Secretul lui Polichinelle despre care nimeni nu vrea să vorbească este cine a construit și a protejat această elită și pentru ce. Într-un acces de sinceritate, V. Pasti dezvăluie, în 2000, scopul: împiedicarea intelectualității umaniste democratice să preia puterea. Dar ce căutau ei în FSN? Ce aveau acești intelectuali de valoare în comun cu vechile cadre obtuze ale nomenclaturii ceaușiste sau cu Securitatea la fel de obtuză a lui Postelnicu, care se autocaracteriza "am fost un dobitoc"? Există un singur răspuns: obligația față de sistem. Un contract care nu se poate rupe. Un contract din care nu te poți retrage. Precum Stolojan, nu poți hotărî nici propria ta viață, darmită cariera. Nu te poți rupe din sistem nici când partea lui murdară te afundă în corupție. Așa se face că în alegerile din 2004, componenții corupți ai zonelor inferioare ale structurii au înțeles că, de fapt, se schimbă doar ghișeul la care vor plăti "taxa de protecție": PSD - PUR sau PNL - PD. Poporul rămâne tot o masă de manevră și materie primă pentru pierderile colaterale ca și în decembrie 1989.

Eu am dat la o parte doar un colț al capacului care acoperă relațiile secrete ale membrilor structurii oligarhice. Adevărul îl putem scoate la iveală doar împreună.

Răspunderea pentru evenimentele sângeroase din 22 - 27 decembrie '89

Răspunderea politică

Într-o carte de memorii, publicată în 1998, răspunzând solicitării lui Alexandru Singer de a comenta o afirmație făcută în 1997 de către generalul Dan Voinea - șeful Secției militare a Parchetului General - privind posibilitatea deschiderii unei acțiuni împotriva lui Ion Iliescu ca responsabil pentru evenimentele sângeroase din 22-27 decembrie 1989, Silviu Brucan respinge ideea răspunderii penale a acestuia, acceptând însă ca reală răspunderea politică a lui Ion Iliescu. Voi reproduce un lung citat din această carte, pentru că este o analiză a evenimentelor văzute din interior de către una din puținele persoane ale căror păreri au contat în luarea deciziilor în decembrie 1989.*

"A.S.: Ce vă face să puneți accentul pe răspunderea politică a domnului Ion Iliescu?

S.B.: Să examinăm mai întâi faptele.

Primul fapt: Decretul Nr. 4 din 26 decembrie 1989, semnat de Ion Iliescu, ca președinte al FSN "privind trecerea în componența Ministerului Apărării Naționale a Departamentului Securității Statului și altor organe din subordinea Ministerului de Interne". Acest decret a fost elaborat și emis fără discutarea lui în Biroul Executiv al FSN (s.n.). Eu am aflat de existența lui mult mai târziu. Ca urmare a acestui decret, nu numai trupele regulate, dar și aparatul represiv și unitățile speciale au fost înglobate în armată și au dobândit un statut legal și respectabil în noul sistem. Cel mai grav este că generalii și coloneii din fruntea Securității, instalați în posturi de conducere în armată, au căpătat posibilitatea de a acționa pentru a mușamaliza și chiar distruge tot ceea ce ar fi putut implica Securitatea în crimele săvârșite în decembrie 1989. Așa se explică eliberarea tuturor teroriștilor aflați

* S. Brucan. *O biografie între două revoluții: De la capitalism la socialism și retur*, ediție îngrijită de Alexandru Singer, pp. 261 - 263.

în închisori ale Armatei sau ale Miliției, conduse și ele de ofițeri superiori de securitate. Ei știau foarte bine că, dacă rămâne un singur terorist arestat, la anchetă ar fi reieșit din ce unitate făcea parte, ce misiune avea acesta și cine o comanda.

Cel de-al doilea fapt: Iliescu s-a împăcat foarte bine cu prezența șefului Securității, generalul Iulian Vlad, la conducerea operațiunilor armatei alături de generalul Gușă Ștefan, iar când eu am protestat împotriva acestei situații absolut monstruoase și am cerut la MAN ca să am o confruntare cu generalul Vlad în seara zilei de 24 decembrie, Iliescu n-a fost de acord și doar la amenințarea că demisionez și plec a fost nevoit să accepte confruntarea.

Cel de-al treilea fapt: Iliescu l-a numit la conducerea Parchetului Militar, însărcinat cu descoperirea și anchetarea teroriștilor, pe Mugurel Florescu, care a avut grijă să îngroape atât ancheta, cât și dovezile privind rolul Securității și al unităților ei speciale. Pentru aceste merite deosebite, Mugurel Florescu a fost avansat la excepțional - de la maior la general - tot cu semnătura președintelui Iliescu. Îmi aduc aminte că, la o ședință secretă a Parchetului Militar, s-a decis clasarea dosarelor întregii anchete privindu-i pe teroriști și am serioase îndoieli că au rămas dovezi cu numele și vinovăția acestora... Ce anume l-a determinat pe Ion Iliescu să procedeze astfel în raporturile sale cu Securitatea și cu șefii ei, să prezideze un regim care nici un moment n-a pregetat să organizeze un proces al Securității rămâne unul dintre secretele evenimentelor din decembrie, poate cel mai important".

Brucan își dă însă singur un răspuns, creionând un portret al președintelui Iliescu pe care nu pot să nu-l consider corect: "Iliescu a fost activist de partid, secretar de județ, secretar cu propaganda al CC, membru al Biroului Politic, ceea ce și-a pus amprenta asupra lui ca om politic. A petrecut mulți ani în URSS și are o mare "sete de putere"".

Responsabilitatea politică se află într-o relație ambiguă cu responsabilitatea penală și cu responsabilitatea morală pe care le poate sfida prin voința populară exprimată prin vot. Ea poate ignora sau strivi adevărul dacă acesta contravine unei psihologii induse. Este chiar cazul adevărului despre

evenimentele din decembrie. De aceea, referitor la acest tip de responsabilitate, mă opresc aici, pentru că, în acest moment, mi se pare că nu este nimic de făcut. Există un singur recurs. La ISTORIE.

Răspunderea penală

Din anchetele efectuate de Parchetul Militar până în 1994, în dosarele privind evenimentele din decembrie 1989, rezultă că **numărul total al persoanelor decedate este de 1104.**

Dintre acestea, 162 persoane au fost ucise până la 22 decembrie 1989, iar 942 persoane între 22 și 27 decembrie 1989. Numărul răniților a fost de 3352. **Până la 22 decembrie 1989 au fost rănite 1107 persoane, iar după această dată 2245.**

Conform datelor din anchetele preliminare, 333 decedați și 648 răniți au fost victimele acțiunilor personalului subordonat Ministerului Apărării Naționale, iar 63 de decese și 46 răniți sunt consecința acțiunilor personalului Ministerului de Interne.*

Anchetarea, judecarea și condamnarea unor inculpați pentru omor și tentativă de omor

Pe baza anchetelor efectuate în perioada 1990-1994, au fost trimiși în judecată 125 inculpați. Dintre aceștia, 58 inculpați proveneau din aparatului central de partid și de stat. Alți 59 inculpați au aparținut aparatului local de partid și de stat. Din rândul ofițerilor, 4 aparțineau Ministerului Apărării Naționale și 75 erau cadre active ale Ministerului de Interne. Au fost trimiși în judecată și 8 subofițeri. Dintre aceștia, unul aparținea Ministerului Apărării Naționale, iar ceilalți 7 făceau parte din Ministerul de Interne.**

**Dovezi
obținute
prin justiție**

**1990-1996:
125
inculpați
trimiși
în judecată**

* Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de Parchetul Militar, în perioada 1990-1994, în dosarele privind evenimentele din decembrie 1989, p 28 - 29

În procesul membrilor CPEx al PCR acuzați de complicitate la genocid, inculpații au fost condamnați la pedepse variind între 10 și 20 ani închisoare. Până în 1994-1995, majoritatea au fost eliberați.

**1997-2000:
244
inculpați
identificați**

După procesele judecate de tribunalele excepționale înființate în 1990, "Dosarele Revoluției" au fost blocate și nu s-a mai pus problema judecării vinovaților. Așa cum se arată în nota nr. 405/C din 07.04.1998 a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, până în 1997 cercetările au fost sistate.

La insistențele publice ale societății civile și ale partidelor care câștigaseră alegerile din noiembrie 1996, instituțiile statului au început să-și facă datoria. Ca urmare, numai în 1999 au fost înaintate instanțelor judecătorești 114 dosare privind reprimarea revoluționarilor din decembrie 1989, prin care au fost trimiși în judecată 244 de inculpați.

**1997-2000:
Dosare în
curs de
judecată**

În perioada 1999-2000 a fost finalizată urmărirea penală și au fost trimise în judecată și alte persoane implicate în represiunea revoluționarilor din Timișoara, Sibiu, Cluj, Târgoviște, Oradea, Orșova, Otopeni, Cugir.

La Curtea Supremă de Justiție, în anul 2000, erau în curs de judecată:

- "Dosarul Calea Lipovei", în care mai mulți ofițeri au fost acuzați că au ordonat deschiderea focului asupra manifestanților din Timișoara, pe Calea Lipovei, în 17 decembrie 1989;
- "Dosarul Otopeni", în care doi generali și un căpitan au fost inculpați pentru uciderea a 50 de militari și rănirea altor 13.

**2001-2004:
Amânări
și achitări**

- În "Dosarul Sibiu", în care a fost inculpat colonelul Aurel Dragomir, anchetatorii au stabilit, prin rechizitoriu, că acesta s-a dovedit a fi, în decembrie '89, organizatorul "Lagărului de la Sibiu", unde au fost sechestrate aproape 600 de persoane. Totodată, procurorii militari au dovedit că Dragomir este implicat în distrugerea a 96 de imobile, uciderea a 93 de persoane și rănirea altor 218.

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGA
CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
PROCUROR GENERAL
CABINET

Nr. 405/c

București 07.04.1998

NOTĂ

referitoare la dosare soluționate privind evenimentele din Decembrie 1989. Perioada este 01.09.1997-01.04.1998 întrucât înainte de 01.sept.1997 nu s-a făcut nimic.

Nr. crt.	NUME ȘI PRENUME	INFRAȚIUNEA
1.	General de armată STÂNCULESCU VICTOR-ATANASIE	Omor deosebit de grav și tentativă la infracțiunea de omor deosebit de grav. - Timișoara -
2.	General de corp de armată CHIȚAC MIHAI	Omor deosebit de grav și tentativă la infracțiunea de omor deosebit de grav. - Timișoara -
3.	Colonel PALADE MARIUS-BRUNO	Instigare la omor deosebit de grav. - Sibiu -
4.	Lt. col. VASILOF GEORGE	Omor deosebit de grav. - Bacău -
5.	Lt. col. SIMION MIRCEA	Omor deosebit de grav. - Bacău -
6.	Cpt. MEHEDIŢI OVIDIU-CLAUDIU	Omor deosebit de grav. - Bacău -
7.	Plt. adj. șef DĂNILĂ ION	Omor deosebit de grav. - Bacău -
8.	Plt. adj. CIUBOTARU VALENTIN	Omor deosebit de grav. - Bacău -
9.	Col. ALEXANDRESCU IOAN	Omor deosebit de grav. - Buzău -
10.	Cpt. JOIȚOIU VASILE	Omor și tentativă de omor deosebit de grav. - Timișoara -
11.	Plt. maj. UDREA EUGEN	Tentativa de omor. - Buzău -
12.	Plt. maj. MIHAI MARIN	Tentativa de omor. - Ploiești -

● Notă referitoare la dosare soluționate privind evenimentele din Decembrie 1989. Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, 7 aprilie 1998

Din ordinul lui Dragomir, în 22 decembrie 1989, au fost arestați peste 200 de civili din Sibiu, iar locuințele, considerate "cuiburi de teroriști", au fost distruse cu tunurile. Potrivit rechizitoriului, mai multe persoane au fost împușcate din elicoptere, la ordinul lui Dragomir. Procesul, început în 2000, a fost suspendat, după numeroase amânări, iar dosarul a fost retrimis la Parchet în 2004.

● Ioachim Moga, în decembrie 1989, era prim-secretar al Comitetului Județean de Partid Cluj al PCR. Contrar prevederilor legale și regulamentare, a ordonat scoaterea trupelor dotate cu armament și muniție de război din cazărmi împotriva populației din Cluj care manifesta pașnic contra dictaturii comuniste. Rezultatul: 26 morți și 52 răniți. A fost acuzat de instigare la comiterea infracțiunii de omor deosebit de grav în dosarul penal nr. 217/p/1997, prin rechizitoriul din mai 1998.

La 9 aprilie 2003, Curtea Supremă de Justiție îl achită pe Ioachim Moga.

2001-2004: Eliberarea vinovaților condamnați în 1997-2000

După ce generalul Dan Voinea a fost demis, la începutul anului 2001, din funcția de șef al Secției Parchetelor Militare, "Dosarele Revoluției" au fost preluate de alți procurori militari. Au urmat amânări, blocaje și mai ales rezoluții favorabile pe memoriile prin care cei condamnați definitiv cereau introducerea recursurilor în anulare și achitarea. Astfel:

● 9 februarie 2001: Procurorul General Joița Tănase suspendă executarea hotărârii definitive și irevocabile a Curții Supreme de Justiție de condamnare la câte 15 ani închisoare a generalilor în rezervă Mihai Chițac și Victor Atanasie Stănculescu pentru implicarea lor în evenimentele din 1989 de la Timișoara.

● 8 august 2001: Procurorul General Joița Tănase promovează recurs în anulare împotriva deciziei Curții Supreme care îi condamnase pe generalii Stănculescu și Chițac.

● 10 aprilie 2004: Președintele Ion Iliescu îl grațiază pe căpitanul Petrea Căldăraru, condamnat în 2000 pentru omor la 10 ani închisoare, pe baza avizului formulat de Ministerul Justiției, condus de Rodica Stănoiu.

● noiembrie 2001: Parchetul General dă soluția de "neînceperea urmăririi penale" în dosarul generalului Caba - Cluj '89.

● noiembrie 2001: Parchetul General se pronunță cu "NUP" și în dosarul generalului Paul Vasile - Timișoara '89.

● martie 2004: Instanța Curții Militare de Apel apreciază că dosarul revoluției de la Sibiu trebuie retrimis procurorilor militari pentru îndreptarea unor vicii de procedură. Înalta Curte de Casație și Justiție confirmă decizia de retrimiteră a dosarului la Parchet.

**2001-2004:
Procese
blocate**

Data de 27 decembrie este așteptată cu înfrigurare de către toți cei implicați în crimele de omor foarte grav, considerând că ea marchează împlinirea celui mai lung termen de prescripție prevăzut de Codul penal și aplicabil acestor infracțiuni.

Abordarea comparativă a fenomenelor din decembrie '89 - iunie 1990 evidențiază însă participarea acelorași ofițeri de încredere la represiunea din 16 - 21 decembrie ordonată de președintele RSR și comandant suprem al forțelor armate Nicolae Ceaușescu; la crimele din 22 - 25 decembrie instigate și organizate de vârfurile CFSN și Consiliul Militar Superior sub conducerea lui Ion Iliescu; la acțiunile represive din ianuarie - februarie '90 și iunie '90 ordonate de noul președinte al României și comandant al forțelor armate Ion Iliescu. În toate aceste acțiuni criminale: omoruri, răni grave, tortură, câteva persoane revin mereu în rol de organizatori și coordonatori: generalul Victor Stănculescu, generalul Mihai Chițac, amiralul Emil (Cico) Dumitrescu, Virgil Măgureanu și, posibil, și alții. Hotărârea și consecvența acțiunilor de represiune militară și paramilitară împotriva forțelor democratice din România demonstrează că la nivelul organizatorilor și coordonatorilor s-a acționat în baza unei unice rezoluții, ceea ce conferă faptelor lor un caracter de infracțiune continuată.

**Infrațiunea
continuată
și
excluderea
prescripției**

Această situație exclude, din punct de vedere juridic, invocarea în acest an a prescripției de 15 ani a răspunderii penale a celor vinovați de instigare la săvârșirea infracțiunilor de omor deosebit de grav din decembrie 1989. Într-o situație similară sunt magistrații care, prin necerce-

țarea sau tergiversarea anchetelor și a dosarelor pe rol la tribunale, se fac vinovați de infracțiuni continuate până azi, de favorizarea infractorilor* și abuz în serviciu contra intereselor persoanelor.**

Crime dirijate împotriva OAMENILOR

Ancheta necesară pentru stabilirea responsabilității individuale pentru o faptă penală este diferită de cea necesară demonstrării responsabilității unei autorități de stat. Cu alte cuvinte, poate fi relativ ușor să dovedești că victima a fost torturată în arestul poliției, va fi mult mai dificil să identifici toate persoanele care poartă responsabilitatea legală pentru această acțiune, ca autori imediați sau complici. Cum o asemenea cercetare implică o activitate judiciară de durată, invocarea prescripției poate fi o problemă pentru magistrați și cercetători deopotrivă.

Crime imprescriptibile

În general, legislația internă a statelor absolvă persoanele de răspundere penală după un anumit număr de ani (3, 10, 15 ani, în funcție de țară și de gravitatea faptei). În dreptul internațional există un consens pentru interzicerea prescripției pentru crime împotriva umanității. Totuși, numai 43 de state au ratificat Convenția Națiunilor Unite pentru neaplicabilitatea prescripției pentru crime de război și crime împotriva umanității. Tribunalele din Franța, Belgia etc. au respins categoric prescripția crimelor împotriva umanității și există opinii avizate care susțin că termenul de prescripție ar trebui considerat ca întrerupt din momentul în care acuzatul este în mod efectiv deferit Justiției, având astfel posibilitatea de a se apăra și de a-și dovedi, după caz, nevinovăția.

* Conform art. 264 Cod Penal, "ajutorul dat unui infractor fără o înțelegere stabilită înainte sau în timpul săvârșirii infracțiunii, pentru a îngreuna sau a zădărnici urmărirea penală sau executarea pedepsei" constituie infracțiunea de favorizarea infractorului și "se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 7 ani".

** În baza art. 246 Cod Penal, "abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor constă în: fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane și "se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani".

Întrebarea este dacă crimele simultane sau în lanț, dirijate de persoane oficiale, împotriva unor persoane luate la întâmplare și executate în scop de diversiune sau de anihilare a oricărei opoziții ori de legitimare a conducerii preluate prin complot și sânge ar trebui considerate simple crime împotriva dreptului omului la viață sau ar trebui asimilate, datorită gravității și amploarei lor, crimelor împotriva umanității. În această a doua situație, pentru care, personal, optez cu toată convingerea, autorii tragediei naționale declanșate de autodeclarata conducere de stat la miezul zilei de 22 decembrie 1989 n-ar mai putea beneficia de nici o prescripție.

Chestiunea imunității apare în orice rechizitoriu al crimelor împotriva drepturilor omului girate de o autoritate de stat. Acuzatul poate invoca imunitatea ca oficial actual sau ca actual ori fost șef de stat. În realitate, imunitatea aparține statului și nu acuzatului, astfel încât statul poate să o retragă și poate fi presat să o facă.

Oficialii publici, ca atare, nu au imunitate în legislația internațională. Mai mult, Convenția împotriva Torturii prevede participarea unui oficial de stat sau a unei alte persoane care acționează într-o calitate oficială ca un element constitutiv al infracțiunii de tortură. România a aderat la această convenție în 1990 și a introdus tortura, ca infracțiune, în Codul Penal, în același an.

Situația unui fost șef de stat este mai complexă. În legislația majorității țărilor lumii, un fost șef de stat se bucură de imunitate pentru actele oficiale comise în timpul exercitării funcției. Problema este dacă o crimă pe care acesta ar săvârși-o poate fi considerată act oficial sau parte a atribuțiilor de șef de stat. Această chestiune a fost luată în discuție de Camera Lorzilor în cazul fostului președinte al Republicii Chile, Augusto Pinochet, refugiat în Marea Britanie și a cărei extrădare a fost cerută de urmașii victimelor loviturii de stat militare. În prima lor hotărâre, Lorzii au decis că infracțiunile de tortură și crimele împotriva umanității, de care era învinuit, nu erau "atribuții" ale unui șef de stat. La cea de a doua deliberare, Camera

**Imunități
excluse**

Lorzilor a decis că ratificarea de către Marea Britanie și Chile a Convenției împotriva Torturii elimină orice imunitate pentru tortură a fostului președinte chilian, astfel că el trebuie extrădat și judecat.

Statutul Curții Penale Internaționale, pe care România l-a semnat, în 1999, prevede în mod expres: "calitatea oficială de șef de stat sau de guvern nu va exclude în nici un caz o persoană de la responsabilitatea sa penală". Prevederi similare sunt conținute în Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (care, în 1999, a început judecarea lui Slobodan Miloșevici, fost președinte al Republicii Federale Iugoslavia). În dreptul intern, noua legislație a Belgiei pentru crime împotriva umanității și crime de război respinge orice formă de imunitate.

Judecându-l și executându-l pe Ceaușescu, noile autorități române au aderat, *de facto*, la același principiu al respingerii imunității fostului șef de stat.

Responsabilitatea delegată

Este evident că, în cele mai multe cazuri, oficialii de vârf nu participă personal la torturi sau omoruri. Dar ei pot și trebuie să fie judecați dacă au comandat aceste crime. În plus, conform doctrinei responsabilității delegate, orice persoană care a deținut controlul asupra subordonaților și a știut sau ar fi trebuit să știe că o crimă este pe cale să fie comisă și nu a oprit-o sau nu a încercat să o prevină **și nici nu i-a pedepsit pe cei responsabili**, este și ea responsabilă din punct de vedere al dreptului penal. Această responsabilitate revine nu numai autorităților militare, ci și civililor aflați într-o poziție de autoritate superioară.

Practic, nu este dificil ca acuzatul să fie trimis în judecată pentru crimă dacă el este făptuitorul direct, dar este mult mai greu să se asigure o investigație complexă a responsabilității delegate, să se probeze cu martori sau documente că oficialul vizat a avut controlul asupra subordonaților și a avut cunoștința de faptele acestora. Când autoritatea constituită printr-o lovitură de stat cu ajutorul militarilor (autorii direcți ai crimelor) s-a menținut timp îndelungat la putere (șapte ani) și apoi, după o întrerupere de

numai patru ani, a revenit masiv în toate puterile: legislativă, executivă și judecătorească, iar șeful statului, care trebuie, conform Constituției, să asigure buna funcționare a tuturor instituțiilor și aplicarea legilor este chiar prima persoană vizată, cercetarea penală pare mult mai dificilă, dacă nu chiar imposibilă. Și, totuși, problema nu poate fi escamotată.

În anumite țări, în special în cele tradițional influențate de dreptul anglo-american, numai procurorul poate iniția o anchetă penală, și tot el este cel care decide dacă să finalizeze sau nu rechizitoriul. În alte țări, principiul "legalității" dictează că orice crimă care intră în cunoștința procurorului trebuie să fie anchetată.

Știind că, în România, procurorii se pot (sau nu) sesiza din oficiu, înțelegem de ce prima grijă a președintelui CFSN a fost numirea în funcții de conducere la Procuratura Militară și Procuratura Generală a unor oameni fideli și, în unele cazuri, implicați ei înșiși în evenimentele din decembrie.

Este de menționat că, în dreptul de inspirație franceză al multor state, victima are dreptul să depună plângere în fața unui judecător de instrucție* care este obligat să deschidă ancheta. Victima sau ruda victimei devine parte civilă în procesul penal** și are dreptul la daune compensatorii.

Procesul spaniol împotriva fostului președinte chilian Pinochet a fost deschis utilizându-se "accion popular" (acțiunea populară), un demers procedural care permite cetățenilor spanioli să deschidă acțiuni penale în anumite situații de interes public, indiferent de faptul că ei au fost lezați direct sau nu.

Recent, unele țări latino-americane, cum ar fi Guatemala sau Costa Rica, au permis victimelor să acționeze ca

Cine poate iniția rechizitoriul?

* *juge d'instruction*

** Pentru anchetarea președintelui Ciadului, Hissein Habre, șapte victime plus văduva franceză a uneia dintre victimele ciadiene, dar și o asociație civică au depus plângeri penale.

"procurori adjuncți"* pentru a formula acuzații, a introduce apel împotriva unor hotărâri judecătorești ori pentru a aduce dovezi. ONG-urile și asociațiile sunt recunoscute ca "procurori adjuncți" dacă au un interes direct în cazul în speță, în mod notabil atunci când este vorba despre crime împotriva drepturilor omului.

În ceea ce privește România, faptul că în legile noastre nu există asemenea prevederi nu este în nici un caz un impediment pentru ca societatea civilă să se implice în debateră problemelor legate de stabilirea responsabilităților oficiale pentru crimele din decembrie 1989. Ani de zile răniții și urmașii celor uciși au cerut adevărul despre revoluție. În mare măsură, acest adevăr astăzi îl știm. E timpul să se facă și dreptate, iar cei care știu mai mult și pot dovedi să nu se mai teamă să spună. O vor face dacă știu că o mare parte a românilor sunt alături de ei, îi susțin și îi îndeamnă să iasă din anonimat. Pentru dreptate merită să-ți învingi temerile, să faci un efort, să sacrifici un timp, să-ți reprimi reținerea de a veni ca martor la Parchet sau la Tribunal.

Ar fi greșit să credem că un procuror poate fi receptiv doar la cerințele și interesele celor aflați la putere. Un puternic curent de opinie în sprijinul soluționării corecte a Dosarelor Revoluției ar putea fi un stimul și un ajutor pentru magistrați.

CONCLUZII

● Adevărul despre evenimentele din decembrie 1989 rămâne o provocare fundamentală pentru istoria contemporană a României. Chiar dacă pare să nu mai aibă astăzi o semnificație politică marcantă și, în mod evident, nu mai stârnește un interes deosebit în opinia publică, el este indispensabil pentru a înțelege problemele actuale ale țării și, mai ales, viitorul ei.

Natura criminală a loviturii de stat din 22 decembrie 1989 a amplificat numărul victimelor după tragedia repre-

* *querellante adjunto*

siunii ceaușiste, făcând ca revoluția română să fie singura sângeroasă din Europa Centrală și de Sud-Est.

Pentru cele 162 persoane ucise până în 22 decembrie '89, Nicolae Ceaușescu a fost condamnat la moarte și executat, membrii CPEx au fost judecați și condamnați la pedepse variind între 10-20 ani închisoare, generalii Stănculescu și Chițac au fost, de asemenea, judecați și condamnați la câte 15 ani închisoare.

Pentru cele 942 persoane ucise după 22 decembrie 1989, ora 12:00, nu au fost judecați și condamnați decât câțiva făptuitori direcți. Inițiatorii, conducătorii și profitorii loviturii de stat au reușit până acum să evite orice răspundere - și penală, și politică.

● A considera că "armata" a dat o lovitură de stat este un fals. Nu armata, ci un grup de conspiratori cinici au pus la cale un puci și au preluat puterea folosindu-se de armată. Din înregistrările luărilor de cuvânt la întâlnirile ofițerilor din organele centrale ale MAPN cu președintele CFSN Ion Iliescu și Virgil Măgureanu din 6 - 7 ianuarie 1990 rezultă clar că acești ofițeri nu au avut nici o legătură cu conspirația și că au fost folosiți fără să înțeleagă ce se întâmplă. Prin urmare, răspunderea politică și penală pentru uciderea a 942 persoane și rănirea gravă a 2251 persoane în perioada 22 - 27 decembrie 1989 revine inițiatorilor și organizatorilor loviturii de stat și, după caz, executanților direcți în situația în care aceștia sunt găsiți vinovați pentru fapte săvârșite în cunoștință de cauză cu încălcarea legii și a regulamentelor militare. A vorbi despre implicarea armatei în general înseamnă a accepta aceeași manipulare nerușinată care a asimilat răspunderea nomenclaturii ceușiste și a activiștilor PCR cu cea a celor patru milioane de membri de partid.

● A considera că "armata" a înfăptuit "revoluția română" și a vorbi despre "revoluționari" din rândurile armatei este un fals la fel de grosolan.

Armata nu s-a luptat cu nici un inamic extern sau intern înarmat. Din 16 până în 22 decembrie, ora 12:00, manifestanții împotriva regimului Ceaușescu nu au avut arme. Nici în zilele de 22 - 27 decembrie, nu a fost identificat vreun inamic extern sau intern înarmat care să atace autoritatea de

stat nou instalată. Cât privește civilii deținători de arme în acele zile, ei le primiseră de la armată pentru "a apăra revoluția" și, în cazurile în care le-au folosit, ei au făcut-o în acest scop.

Represiunea efectuată de trupele MAPN la ordinul comandantului suprem Nicolae Ceaușescu, împreună cu trupele de securitate și miliție ale Ministerului de Interne, se încadrează în conceptul de terorism de stat și în categoria crimelor împotriva umanității datorită amploarei infracțiunilor de omor deosebit de grav, tentativă de omor deosebit de grav, lipsire de libertate, tortură și tratamente neomenoase, incriminate de Codul penal român la articolele 176 (1) și (2), 189, 267, 2671.

În perioada 22 decembrie - 27 decembrie, acțiunile armatei - care înglobase și forțele de securitate și miliție ale Ministerului de Interne - au fost executate la ordinele miniștrilor Apărării Victor Stănculescu și Nicolae Militaru sub pretextul "luptei cu teroriștii" oficializate de Consiliul Frontului Salvării Naționale și de Consiliul Militar Superior, aflate sub conducerea lui Ion Iliescu. Ele se încadrează tot în conceptul de terorism de stat și se plasează în aceeași categorie de infracțiuni grave menționate pentru perioada 16 - 21 decembrie.

Cercetarea penală caz cu caz a cauzelor deceselor indică cu claritate că militarii uciși sau răniți au fost împușcați de militari care au tras unii împotriva altora. În marea lor majoritate, civilii omorâți sau răniți au fost împușcați de militari.

Gravele distrugerii aduse unor clădiri și obiecte din patrimoniul cultural și istoric (Muzeul Național de Artă, Biblioteca Centrală Universitară) au fost provocate de militari prin folosirea neadecvată a armamentului greu.

Pierderile care au afectat dotarea armatei (elicoptere, tancuri, taburi, șalupe), ca și distrugerea a numeroase obiective civile (case, spitale, sedii ale unor instituții, avioane civile etc.) au fost provocate tot de militari.

În nici unul din cazuri nu poate fi invocată o responsabilitate colectivă a Armatei ca instituție; este vorba despre responsabilități individuale ale făptuitorilor direcți, precum

și ale celor care au inițiat, organizat și ordonat acțiunile sângeroase sau distrugerile de bunuri publice și private.

Lămurirea rolului forțelor armate din MAPN și MI (securitate, miliție) în lovitura de stat din decembrie 1989 este pentru mine o datorie imprescriptibilă. O fac acum, pentru că acum am înțeles realitatea, după cercetări cărora le-am dedicat o bună parte a ultimilor patru ani. Este, în același timp, o datorie de onoare. În ultima jumătate de secol, România a avut trei comandanți ai forțelor armate: Nicolae Ceaușescu, Ion Iliescu, Emil Constantinescu. Chiar dacă mandatul meu a fost cel mai scurt, am avut ocazia să cunosc din interior armata, serviciile de informații, poliția și jandarmeria.

Am făcut toate eforturile pentru a fi diferit de predecesorii mei și pentru a imprima forțelor armate ale României o nouă concepție, o nouă structură și o nouă organizare. Și pot afirma că în bună parte am reușit. Armata s-a reorganizat după doctrina și structurile NATO. Serviciile de informații externe au abandonat psihoza anti-occidentală, au renunțat la vechile acțiuni de spionaj a țărilor NATO și UE, ceea ce s-a confirmat prin integrarea lor în comunitatea serviciilor NATO.

Poliția a rămas un teren slab, deși o parte din ofițerii corupți sau șantajabili au fost îndepărtați. Riscul dezechilibrării ripostei în confruntarea cu infracțiunile înregistrate zi de zi era prea mare pentru un exces de zel.

Pentru prima dată, jandarmeria a fost organizată ca o forță de ordine profesionistă de tip occidental.

Meritul transformărilor pozitive din armată revine noii generații de tineri ofițeri care au înțeles și au aplicat reforma din convingere. Ei vor conduce noua armată a României, modernă și democratică. Ei sunt chemați să devină nu numai o elită militară, ci și o elită a societății românești. Ei au nevoie să cunoască adevărul despre implicarea criminală individuală a unor ofițeri în represii din decembrie 1989. Pentru ca acestea să nu se mai repete niciodată.

"Meritul" incontestabil al lui Ion Iliescu pentru "succesul" loviturii de stat din decembrie 1989 constă în realizarea

rapidă, după prăbușirea dictaturii Ceaușescu, a reconcilierii între toate fracțiunile nomenclaturii comuniste și a tuturor zonelor de interese din Securitate și Armată care s-au raliat rapid noului șef. Pe această bază a luat naștere încrengătura numită astăzi rețeaua de tip mafiot care a devalizat România. Prețul plătit pentru ca această reconciliere internă a nomenclaturii comuniste și a vârfurilor compromise ale Securității și Armatei să pară reconciliere națională a fost de aproape o mie de morți și de câteva mii de grav răniți.

Teribila solidaritate la vârf a componentelor oligarhiei românești de-a lungul a 15 ani este legată de implicarea directă, indirectă sau de acceptarea beneficiilor rezultate din acțiunile criminale ale loviturii de stat.

La Atena, în anul 400 î.H., o lovitură de stat a adus la putere un regim oligarhic represiv cunoscut sub numele de **Regimul celor 30 de tirani**. În *Apologia lui Socrate*, Platon menționează că Cei Treizeci au folosit o metodă dezgustătoare dar foarte practică pentru a-și asigura solidaritatea complice a atenienilor: implicarea a cât mai multor cetățeni în crimele lor.

Politica, economia, justiția și starea morală a societății românești au stat și vor mai sta sub semnul "păcatului originar" - lovitură de stat criminală din decembrie 1989.

ADEVĂRUL 3.

DESPRE MINERIADE: CONSPIRAȚIA ÎMPOTRIVA STATULUI DE DREPT

Ajutoarele călăului

14 iunie 1990

Ma aflu la Florența pentru semnarea unui acord de cooperare între Universitatea București și prestigioasa universitate toscană. Italia găzduia atunci Campionatul mondial de fotbal și în micul hotel unde locuiam era o mulțime de suporterii cehi ai echipei naționale. În hol, toată lumea urmărea meciul la televizor.

În pauză, se anunța o ediție specială despre invazia minerilor în București. Pe ecran, în Piața Universității, scene de o violență

cumplită. Un grup de mineri lovește sălbatic un tânăr cu cămașa albă, pătată de sânge, care se înconvoaie sub lovituri. Am încremenit. Putea să fie Dragoș, fiul meu. Știam că avea examen în dimineața aceea, la Universitate. Fanii fotbalului au amuțit. Privesc ecranul și nu le vine să creadă. Chelnerii, cameristele, patronul par niște stane de piatră.

Ziaristii televiziunii italiene lucraseră ca la carte: un binevoitor îi trimisese la timp în Gara de Nord ca să filmeze sosirea invadatorilor; aveau imagini și sonor cu presedintele Niescu care trimitea minerii în Piața Universității să facă ordine și le alternau cu scene incredibile, cu oameni înhățați în stradă și loviți sălbatic cu bățele sau, altele, cu camioane încărcate cu mineri triumfători. Părea ceva fără sfârșit.

Rectorul Universității din Florența, de care ne despărțisem de câteva ceasuri, văzând știrile, a venit în grabă la hotel. Ne comunică oficial că Senatul a decis să extindă pe termen nelimitat durata vizitei delegației noastre. I-am răspuns că, dimpotrivă, îl rugam să ne ajute să plecăm cât mai repede. În zorii zilei, ne-a condus la prima cursă.

În avion îmi revin în minte scenele de groază văzute la televizor. Dar mai ales imaginea unor femei care îi aplaudau pe atacatori și le indicau alte posibile victime denunțându-i ca intelectuali. Și toate în aceeași Piață a Universității în care am trăit sublimele momente de unitate în sacrificiu din 21 decembrie '89, de fraternizare din 22 decembrie '89 și de iluminare din aprilie-mai '90. Câtă dreptate avea eroul romanului lui Milan Kundera, Valsul de adio, pe care un prieten tocmai mi-l adusese de la Paris, când se îngrozea la gândul că privitorii vor fi dispuși cândva să dea o mână de ajutor călăului, ținând victima în timpul execuției; poate pentru că, în decursul vremurilor, călăul devenise un personaj apropiat și

familiar, în timp ce persecutatul deranja fiindcă degaja un iz aristocratic; sufletul națiunii, care poate odinioară se identificase cu persecutații, ajunge să se identifice treptat cu persecutorii. Vânătoarea de oameni devine în secolul nostru "o vânătoare de oameni care citesc cărți". La Kundera e vorba despre o ficțiune sau despre o amintire din țara sa pe care o părăsise cu peste un deceniu în urmă; pentru mine e vorba de o realitate acută din țara mea, în care mă grabesc să mă întorc.

21 iunie 1990

Aflu că, în prima zi a mineriadei, figurasem pe o listă de persoane care trebuiau să fie "reținute" la coborârea din avion sub acuzația de complot. Până am ajuns noi la aeroport, lista fusese pusă deoparte din cauza fermității protestelor internaționale față de ororile din București.

TEZA:

Mineriadele au fost, fără excepție, mișcări violente de natură politică, inițiate, organizate și conduse de persoane provenind din fostul aparat de represiune ceaușist și din nomenclatura și activul PCR, pentru menținerea sau revenirea la putere a forțelor grupate inițial în FSN și reciclate apoi în PSD (PDSR) și PRM. Minerii manipulați, utilizați ca reprezentanți ai clasei muncitoare împotriva părții democratice a societății care se opunea intereselor noii oligarhii, au fost antrenați în acțiuni care întrunesc deopotrivă elementele terorismului și ale conspirației împotriva statului de drept.

DEFINIREA PROBLEMEI

Mineriadele trebuie înțelese pornind de la lozinca comunistă a clasei muncitoare ca "forță conducătoare a statului", situată deasupra instituțiilor, și legitimând în mod natural ideea de dictatură a proletariatului inoculată în cei 45 de ani de propagandă comunistă. Nici una dintre aceste acțiuni teroriste nu a fost o mișcare sindicală reală.

Specificul mineriadelor

Deși esența lor teroristă a fost aceeași, mineriadele au avut și țeluri specifice.

Susținerea puterii nelegitime

Mineriadele din ianuarie și februarie 1990 au avut ca scop susținerea unei puteri nelegitime instaurate printr-o lovitură de stat și eliminarea forțelor democratice de pe scena politică.

Reinstaurarea fricii

Mineriada din 14-15 iunie 1990 a fost organizată de aceleași structuri comunisto-securiste, acum legitimate prin vot, dar care, neavând cu adevărat capacitatea să accepte exercițiul democratic, aveau nevoie să reinstaureze "frica", instrumentul cu ajutorul căruia guvernaseră timp de 45 de ani.

Răsturnarea prin forță a guvernului

Mineriada din septembrie 1991 a fost prima răfuială între clanul "conservator" condus de Ion Iliescu și clanul "reformist" condus de Petre Roman în cadrul puterii neocomuniste instalate în decembrie 1989.

Intimidarea puterii democratice

Tentativa de mineriadă din ianuarie 1997 a fost o încercare de intimidare a noii puteri democratice și în special a noului președinte care declanșase campania anticorupție și asigurase funcționarea normală a justiției prin punerea în aplicare a mandatului de arestare a infractorului Miron Cozma.

Răsturnarea prin forță a președintelui

Mineriada din ianuarie 1999 a fost o mișcare organizată pentru răsturnarea prin forță a Președintelui României pe fondul derulării proceselor de condamnare a capilor mafiei

comunisto-securiste și al agravării conflictelor din Iugoslavia, unde România "trebuia" să fie de partea regimului Miloșevici și nu de partea NATO.

Mineriada din februarie 1999 a fost un atac deschis la principiile statului de drept având ca unic scop împiedicarea punerii în executare a unei hotărâri definitive a Curții Supreme de Justiție (de condamnare a liderului mineriadelor, Miron Cozma, la 18 ani închisoare, pentru infracțiunile comise în 1991).

**Anularea
Justiției**

Distincția esențială dintre mineriadele din 1990-1991 și cele din 1999 privește faptul că primele au fost inițiate și organizate de reprezentanți oficiali ai Președinției, Guvernului, Poliției și Serviciilor de Informații împotriva societății civile pentru satisfacerea intereselor politice ale forțelor neocomuniste grupate în FSN (azi PSD), în timp ce mineriadele din 1999, organizate sub egida Partidului România Mare și sprijinite de PSD, au primit riposta statului democratic care a protejat astfel interesele istorice ale României și ale poporului român.

PREZENTAREA FAPTELOR

Mineriada din ianuarie 1990

Încălcând afirmația făcută în repetate rânduri după 22 decembrie '89, anume că FSN este o forță politică provizorie, care și-a asumat răspunderea de a organiza alegerile și deține puterea doar pentru gestionarea treburilor țării până în acel moment, Ion Iliescu, președintele CFSN, anunța participarea Frontului Salvării Naționale la alegerile din mai 1990.

**28 ianuarie
1990**

În Piața Victoriei are loc un mare miting de protest al membrilor și simpatizanților partidelor istorice, PNȚCD, PNL, PSDR, precum și al altor formațiuni democratice împotriva transformării FSN în partid. Concomitent, FSN organizează o contra-manifestație, pornind din Piața Banu

Manta. După eșecul acesteia, seara, FSN organizează o acțiune violentă, mobilizând muncitori de la IMGB, ICTB, IMMR, IIRUC, cărora li se alătură grupuri de mineri. Cu această ocazie, se lansează sloganul "Moarte intelectualilor".

**29 ianuarie
1990**

În urma apelului lansat de Ion Iliescu, peste 5.000 de mineri, aduși cu trenuri speciale din Valea Jiului, înarmați cu bâte și lanțuri, răngi și topoare, intră în Capitală, hotărâți să-i reducă la tăcere pe liderii partidelor din Opoziție. Minerii atacă și devastează sediile PNȚCD și PNL, după ce îndrumătorii lor din Capitală le spusese că acolo sunt "arme și droguri", iar aparatele Xerox le fuseseră prezentate drept mașini de fabricat dolari.

Președintele PNȚCD, Corneliu Coposu, este evacuat din sediul partidului cu un TAB, pentru a fi umilit în fața minerilor și a milioane de telespectatori ai Jurnalului de seară în care întreaga acțiune se va derula sub "protecția" prim-ministrului Petre Roman, după ce același Petre Roman asistase la agresarea liberalilor și țărăniștilor exclamând victorios: "S-au demascat! S-au demascat!".

În fața camerelor Televiziunii (publice) "Libere", Ion Iliescu mulțumește agresorilor pentru sprijin.

Represiunea nu reușește să înăbușe rezistența bucureștenilor. O parte dintre intelectualii din CFSN, cooptați pentru a-i da acestuia o aparență democratică, demisionează.

După ce afirmase despre liderul PNȚCD că "vrea să-i bage sula în coaste", Ion Iliescu se hotărăște să facă (după metoda leninistă) "un pas înapoi". Seara, la Palatul Victoria, sediul Guvernului provizoriu, se organizează o întâlnire între Ion Iliescu, însoțit de conducerea FSN, pe de o parte, și conducătorii partidelor istorice PNȚ, PNL, PSDR, pe de altă parte. Discuția are loc sub presiunea masivă a minerilor desfășurați în Piața Victoriei, în fața Guvernului, și în prezența la ședință a lui Miron Cozma și a altor lideri ai minerilor. Întâlnirea se încheie prin formarea Consiliului Provizoriu de Uniune Națională (CPUN), care să permită prezența partidelor din Opoziție într-un for mai larg de debateră legislativă și politică. Întâlnirea, transmisă în direct

de Televiziunea Română Liberă, cu o audiență de 87% (cea mai mare audiență realizată vreodată în România), a urmărit și a reușit manipularea opiniei publice în favoarea FSN.*

Mineriada din februarie 1990

Dimineața, în Piața Victoriei, are loc o manifestație antiguvernamentală și antiprezidențială. Pe pancarte se putea citi: "Jos comunismul", "Jos Securitatea", "Puterea de stat se menține cu ajutorul Securității", "FSN-iști, ați furat revoluția din 17-22 decembrie '89", "Nu mai vrem comuniști, securiști și activiști". Am participat personal la această manifestație și pot să confirm că a fost pașnică. Ce s-a întâmplat ulterior e greu de explicat.

**28 februarie
1990**

La prânz, câțiva protestatari conduși de un anume Szekely** forțează intrarea în sediul Guvernului. Lipsa de reacție a forțelor de ordine, precum și insistența (suspectă) a unor grupuri de persoane înarmate cu răngi, topoare și bâte se soldează cu pătrunderea acestora în sediul Guvernului. În interiorul clădirii se sparg geamuri, se distrug piese de mobilier și documente, se forțează birouri. O parte dintre manifestanți dezaprobă acțiunea de asediu asupra sediului guvernamental, scandând: "Fără violență".

După ce armata restabilește ordinea, Jean Moldoveanu, șeful Inspectoratului General al Poliției, anunță că au fost arestate 102 persoane, din care 12 cu cazier judiciar, multe în stare de ebrietate. Au fost răniți 15 militari în termen și 6 polițiști.

Se află că în momentul pătrunderii grupurilor agresoare, în clădirea Guvernului se afla numai viceprim-ministrul Gelu Voican Voiculescu, al cărui nume se va auzi legat și de următoarea descindere a minerilor în Capitală.

* Ulterior, transmiterea integrală a dezbaterilor CPUN prin televiziune a continuat, această manipulare jucând un rol important în câștigarea alegerilor din 20 mai de către FSN.

** Ion Iliescu îl va caracteriza cu blândețe ca "un pezevenghi".

Spre surprinderea și spaima majorității bucureștenilor, seara sosesc circa 4.000 de mineri din Valea Jiului, care își exprimă în termeni duri dezaprobarea față de evenimentele din Capitală. Au loc și unele "tratative" la sediul Guvernului. Miron Cozma anunță că minerii vor reveni ori de câte ori se vor repeta asemenea evenimente.

Ion Iliescu declară că "elementele turbulente și infractoare care s-au dat la acte de violență vor fi aspru pedepsite".*

Radu Câmpeanu, președintele PNL, declară că demonstrația, inițial pașnică, a fost deturnată și manipulată, și afirmă că "PNL nu a avut nici o contribuție în acest sens". Afirmările sale sunt întărite de numeroși reprezentanți ai asociațiilor civice și ai presei independente, care susțin că a fost vorba de o provocare inițiată și condusă de Securitate și de Guvernul FSN.

"Fenomenul Piața Universității"

**21 aprilie
1990**

Dimineata, Alianța Poporului organizează, în Piața Unirii, un miting de comemorare a Eroilor Revoluției, urmat de un pelerinaj cu depunere de coroane de flori la troițele de pe traseul Universitate - Piața Romană - Televiziune. În timpul mitingului, vicepreședintele Doru Mărieș citește un comunicat prin care se cere să se supună la vot secret, din partea liderilor tuturor partidelor, amânarea alegerilor.

**22 aprilie
1990**

Ora 11:30. Miting electoral al GID, grupare democratică de centru formată din zece partide politice.

**23 aprilie
1990**

● **Ora 10:00.** În Piața Aviatorilor are loc un miting al PNȚCD, căruia i se asociază și alte forțe politice. După terminarea mitingului, o parte dintre manifestanți merg în Piața Universității, unde ocupă carosabilul și iau hotărârea să rămână o noapte de veghe. Manifestanții își exprimă nemulțumirea că FSN a hotărât să participe la alegeri.

* Nu au fost anchetate și judecate niciodată. (n.n.).

● **Ora 12:00.** Circa 2500-3000 de manifestanți, în majoritate tineri, se strâng în zona Pieței Universității și a hotelului Intercontinental.

● **Ora 13:00.** Apar trupele Ministerului de Interne, circa 1000 de soldați, subofițeri și ofițeri cu pistoale mitralieră sau bastoane. Lumea îi huiduie. În Piață sunt deja peste 10.000 manifestanți. De pe o terasă a hotelului Intercontinental se filmează și se fotografiază. Demonstrații strigă: "Iliescu pentru noi este Ceaușescu doi!", "Nu vă fie frică, Iliescu pică!", "Demisia! Demisia!", "Comuniști, vă anunțăm că mai putem să luptăm!"

● **Ora 14:00.** O parte a trupelor de Poliție pare a se retrage, în huiduielile și fluierăturile oamenilor. Pe str. 13 Decembrie apar mașini ARO ale Poliției și dube pentru eventuale arestări.

● **Ora 14:45.** Lângă Sala Dalles reapar trupele. Mulțimea strigă "Nu vrem neocomunism!", "Nu vă fie frică, Iliescu pică!", "Demisia!".

● **Ora 16:30.** S-au adunat mai mult de 50.000 de oameni, majoritatea tineri.

● **Ora 19:00.** Poliția se retrage. Manifestanții strigă "Fără violență!"

● **Ora 2:00.** Mai sunt circa 150 de tineri, care au hotărât să asigure permanent paza baricadelor simbolice înălțate în locul celei din 21 decembrie '89 și în intersecția de la Universitate.

● **Ora 5:00.** În zona cinematografului "Luceafărul" sosesc 4 camioane cu trupe de poliție.

● **Ora 5:10.** Un securist în civil se deplasează de la un grup la altul, spunând că este când din Timișoara, când din București. Ulterior, demonstrații l-au identificat ca fiind persoana care a coordonat arestările.

● **Ora 5:15.** În fața restaurantului Bulevard, parchează două Dacii cu ofițeri, un ARO cu subofițeri și patru autobuze pline cu soldați ai Ministerului de Interne.

● **Ora 5:30.** Începe represiunea. Cei rămași să păzească baricadele sunt loviți de soldații și ofițerii de poliție cu bas-

**24 aprilie
1990**

toanele, cu pumnii și cu picioarele. În timp ce demonstrații sunt bătuți cu bestialitate, din rândurile lor se desprind 7-8 persoane care, arătând un anumit cartonaș, sunt lăsate să plece. Sunt arestate câteva zeci de persoane, în principal cele indicate de securistul în civil care se infiltrase între demonstrați.

● **Ora 9:00.** În Piața Universității, forțele polițienești împrăstie mulțimea și operează noi arestări. Manifestanții împotriva violențelor comise de polițiști ocupă Piața.

● **ora 11:00.** În ședința CPUN, Ion Iliescu îi numește pe cei din Piață "golani", apelativ preluat apoi, ostentativ, ca pe un titlu de noblete, de către manifestanți. Perimetrul ocupat de protestatari primește denumirea de "Golania". Protestatarilor cer adoptarea punctului 8 al Proclamației de la Timișoara (prin care se cere ca legea electorală să interzică, pentru primele trei legislaturi, accesul în funcții publice al foștilor activiști comuniști și ofițeri de Securitate). Se cere independența Televiziunii și aflarea adevărului despre Revoluție.

La solicitarea Ligii Studenților, în calitate de prorector al Universității București, aprob deschiderea balconului Facultății de Geologie. Balconul devine tribuna de la care personalități sau simpli cetățeni cer democratizarea țării. Vor vorbi Doina Cornea, Victor Rebengiuc, Ioan Alexandru, Sorin Roșca Stănescu, Ion Nemțiu, Ion Gîțlan, Florin Zamfirescu, Vali Sterian, Gheorghe Zamfir, George Șerban, Nae Caranfil, Petru Creția, Ana Blandiana, Mariana Marin, Ioan Buduca și mulți, mulți alții.* Un mare ecou are *Apelul către lichele* al lui Gabriel Liiceanu.

Particip, seară de seară, împreună cu soția, copiii mei și prietenii noștri din cartierul Pajura. În Piață mă simt liber, ca toți ceilalți. În clădire, veghez ca Liga să-și țină promisiunea de a organiza, în ordine, accesul în Balcon.

**26 aprilie
1990**

Studenții mă invită să vorbesc manifestanților. E seară. Piața e plină și iluminată de făclii improvizate din suluri de

* Transcrierea discursurilor de pe banda magnetică a fost asigurată de GDS și publicată în broșura *Piața Universității* editată de *România liberă*. Filmările realizate de Sorin Ilieșiu au stat la baza documentarului *Piața Universității* realizat de regizorul Stere Gulea.

ziare aprinse. Privită din Balcon, mulțimea pare a avea un singur glas, o singură suflare. Lansez un apel intelectualilor și tuturor celor preocupați de soarta țării să încerce să înțeleagă, fără prejudecăți, spiritul care animă această manifestare și apoi să-și precizeze poziția. Să judece și să opteze.*

Piața Universității este declarată "Zonă liberă de neocomunism". În fața Universității, lângă troițele înălțate în memoria celor uciși în noaptea de 21/22 decembrie se montează o bornă marcând kilometrul 0 al democrației.

Începe seria de greve ale foamei.

Șaizeci și opt de oameni, tineri și vârstnici, unii bucureșteni, alții sosiți din diferite localități din țară, studenți, elevi, muncitori, intelectuali, oameni ai bisericii vor intra în greva foamei în semn de protest. Prin gestul lor, susțin punctul 8 al Proclamației de la Timișoara, abrogarea decretului cEAUȘIST nr. 473 din 1979 și eliberarea deținuților politici arestați la 18 februarie și 24 aprilie 1990. Majoritatea covârșitoare a greviștilor se află în tabăra de corturi de pe platoul din fața Teatrului Național. Paisprezece intră în greva foamei la 30 aprilie, ceilalți se adăugă pe parcurs. Iată numele acestora: Dumitru Dincă, Zaria Claudia, Carmen Rădulescu, Viorel Popa, Gheorghe Hereș, Mitruță Victor, Gheorghe Pană, Dănuț Lungu, Eugen Popovici, Adrian Savin, Marius Borza, Adrian Dimovici, Nicolae Niculescu, Corneliu Puiu, Răzvan Săvulescu, Octavian Pricop, Victor Ilinca (ultimii trei fac greva foamei la domiciliu), Viorel Pavel, Marian Nădolean, Nicolae Popa, Mihai Gherghina, Dana Diaconescu, Nicușoara Sîrbu, Maria Mirea, Petruța Corciovei și Elena Corciovei (ambele măicuțe), Florica Arjap, Florin Georgescu, Doina Cobzaru Purice, Valeriu Moldovanu, Ion Negoită. În zilele următoare, au mai declarat grevă Ion Bolboceanu, Adrian George Dumitrache, Costel Posmagiu, Cristian Vârzaru,

**29 aprilie
1990**

**Greva
foamei**

* Apelul a fost reprodus în broșura *Piața Universității* editată de Liga studenților în 1990, și în *Timpul dărâmării, timpul zidirii*, vol III, p.611, pe care l-am publicat în 2001.

Stelian Cenușoiu, Marian Teodorescu, Dumitru Nițu, Nicolae Popa, Ovidiu Poclitaru, Gheorghe Pulber, Gheorghe Tăbăcaru, Vasile Simuț, Gabriel Mantu, Iulian Doru Andronic, Dumitru Daniel Diaconu, Petru Moldovan, Hobae Diak, Eduard Bogdan, Călin Precup, Ioan Vasian Baderna, Mihaela Bendeau, Igor Ivanovici Borta, Valerică Lemnaru, Anton Cătălin Burcea, Giulia Gruia, Ovidiu Octavian Cucurjan, Aurica Boariu, Elena Vasile, Atila Cyeko, Alexandrina Roșu, Emil Urziceanu, Andrei Beldiman, Maricica Georgescu, Mariana Grigorie, Roger Cornea și Ion Beta. Din cauza unor boli de ulcer ori a glicemiei foarte scăzute, pe parcurs, câțiva au fost nevoiți să se retragă. Un caz mai deosebit a fost cel al unui bărbat care, în pofida unei operații recente pe cord, a participat la acest protest extrem de riscant.

Dr. Lucaci Alexici, de la Spitalul de Urgență, le-a acordat greviștilor, în mod voluntar, asistența medicală. I s-au alăturat un grup de la "Medicins France", precum și alți medici români.

Printre greviști se aflau oameni de diferite vârste și profesii: Ionel Constantinescu, 56 ani, pictor, București; Ovidiu Antonie Poclitaru, 48 ani, sudor la I.S.P.I.F. Suceava; Bogdan Gradin, 35 ani, ziarist, București; Gheorghe Tăbăcaru, 62 ani, preot, Dobrogea; Victor Dumitrescu, 63 ani, profesor la Institutul Politehnic; Gabriel Niculăiță, 30 ani, medic chirurg, București; Corneliu Puiu, 29 ani, din Focșani, muncitor la întreprinderea de reactivi București; Dănuț Lungu, 28 ani, muncitor policalificat, București; Valentin Anton, 31 ani, muncitor construcții civile, București; Dana Diaconescu, 25 ani, proiectant I.S.P.E. București.

20 mai 1990 FSN și Ion Iliescu câștigă alegerile parlamentare și prezidențiale cu o majoritate zdrobitoare. Ziua scrutinului coincide simbolic cu "Duminica orbului".

24 mai 1990 În sala Senatului Universității, o întâlnire a reprezentanților Ligii Studenților conduși de Marian Munteanu și Mihai Gheorghiu. Analizăm situația creată în urma alegerilor și se decide trecerea la alte forme de acțiune.

Liga Studenților anunță public retragerea din Piață. În "Zona liberă de neocomunism" mai rămân aproximativ 250 de persoane, din care o parte în greva foamei.

**25 mai
1990**

La Palatul Victoria are loc o ședință condusă de Președintele Iliescu, în care se hotărăște lichidarea demonstrației din Piața Universității. Membrii Guvernului Roman aprobă în unanimitate acțiunea. Poliția, Armata, SRI și Procuratura Generală primesc ordine în acest sens*.

**11 iunie
1990**

Lideri ai FSN, printre care N.S. Dumitru, Dan Iosif, Gelu Voican-Voiculescu și primarul Capitalei Dan Predescu primesc sarcină să mobilizeze oameni din teritoriu pentru a veni la București și a degaja Piața Universității. Parlamentari ai FSN telefonează în teritoriu pentru a contribui la mobilizare. Pentru că reacția bucureștenilor la apelurile FSN s-a dovedit sub așteptări, Gelu Voican-Voiculescu pleacă cu elicopterul în Valea Jiului pentru a chema mine-rii. Ministerul Transporturilor dă dispoziție să se formeze trenuri speciale pentru deplasarea muncitorilor din teritoriu.

Procurorul Ionel Olteanu (viitor deputat PSD în legisla-turile 1992-1996 și 2001-2004) prezintă la TVR un comu-nicat al Procuraturii Generale care legitimează Poliția să degajeze Piața Universității.

Petre Roman: "La sesizarea Procuraturii, am ordonat Poliției să curețe Piața Universității. Nu era, în ochii mei, decât o banală și legitimă operație de menținere a ordinii".

În Piața Universității mai sunt circa 50 de persoane în greva foamei dispuse în câteva corturi pe peluza din fața Teatrului Național.

Ministrul de Interne Mihai Chițac înaintează Guvernului planul de măsuri pentru degajarea Pieței Universității**

**12 iunie
1990**

* Vezi și declarația ministrului de Interne din acea perioadă, Mihai Chițac: "La acțiune urmau să participe 4000-5000 de cetățeni pe care trebuia să-i aducă domnul N.S. Dumitru ca să pună ordine în Piața Universității", în secțiunea DOCUMENTE.

** Vezi Raportul privind acțiunile unităților Ministerului de Interne pe timpul desfășurării eveni-mentelor din 13-15 iunie 1990 nr. 244 din 23.06.1990, exemplarul 1, în secțiunea DOCU-MENTE.

prin care s-a hotărât ca la acțiune să participe 1400 de militari din Ministerul de Interne, efective din Serviciul Român de Informații, 80 de militari din Batalionul de Poliție Militară a Ministerului Apărării Naționale, 10 autosanitare de la Ministerul Sănătății, 3 mașini de pompieri, 2.000-3.000 de muncitori de la întreprinderi din Capitală mobilizate prin grija domnului N.S. Dumitru.

Evenimentele din 13 iunie 1990

**13 iunie
1990**

Ora 4:00. Forțele polițienești năvălesc peste greviștii foamei din Piața Universității. Corturile în care stăteau sunt strânse și distruse. Se fac arestări, iar cei care scapă se refugiază în holul hotelului Intercontinental. Poliția năvălește și aici, sparge geamurile, îi lovește, îi calcă în picioare pe cei refugiați în holul hotelului și îi vânează pe cei care încearcă să se ascundă la etajele inferioare.

Ora 5:00. Poliția intră în Institutul de Arhitectură unde îi agresează pe studenții care pe timpul nopții rămăneau în laboratoare pentru a lucra la proiectele de diplomă. Câțiva dintre ei sunt arestați. Forțele "de ordine" înconjoară Piața cu vehicule. Au loc înfruntări violente între Poliție și demonstrații care se adună lângă baricada construită de forțele de ordine între Spitalul Colțea și cinematograful Luceafărul.

Ora 8:00. Marian Munteanu, liderul studenților bucureșteni, este chemat pentru o discuție la Poliție, unde este reținut și eliberat abia după 8 ore, la protestele Ligii Studenților.

Ora 9:00. La convocarea generalului Bâltan, șeful Poliției București, are loc o ședință cu șefii secțiilor de poliție din Capitală.* La ședință participă Virgil Măgureanu, directorul SRI, și generalul Stan, director adjunct. Aceștia distribuie poliștilor dosare informative cu date despre participanții la manifestația din Piața Universității care urmează să fie arestați de către forțe civile în cursul zilei următoare conform ordinelor.

* Vezi declarația generalului Bâltan consemnată în rechizitoriul Procuraturii Militare, în secțiunea DOCUMENTE.

Ora 11:00. Circa 200 de muncitori strigând "IMGB face ordine" se dispun în fața clădirii Institutului de Arhitectură, după care atacă grupul pașnic al studenților care se aflau pe trotuarul opus și sparg geamurile Institutului sub privirile îngăduitoare ale polițiștilor.

Ora 16:00. În cursul confruntărilor, sunt incendiate câteva dube ale Poliției la îndemnul unui grup violent și spre dezaprobarea mării majorității a manifestanților care încearcă să stingă focul. Provocările continuă cu incendierea, de data aceasta chiar de către polițiști, a barajului de autobuze, și cu aducerea unei mașini de poliție în fața Balconului de la Geologie de către trei persoane care cer incendierea ei. Mulțimea se opune din nou.

Instigatorii infiltrați în rândurile manifestanților din Piața Universității insistă vehement ca mulțimea să se deplaseze la Poliția Capitalei și la Televiziune.

Ora 17:00. Marian Munteanu vorbește din Balconul Facultății de Geologie pentru a încerca stoparea acestei acțiuni și nerecurgerea la vreo formă de violență. "Este o diversiune!" îi avertizează el pe manifestanți.

Președintele Iliescu și premierul Roman fac apel pentru apărarea televiziunii.

Ora 19:35. Sosește coloana din Piața Universității manifestând pașnic. Mulțimea adunată în curtea TVR cere o discuție cu Răzvan Theodorescu pentru informarea corectă a țării cu privire la violențele din Piața Universității și eliberarea arestaților.

Ora 20:00. Se formează o delegație pentru discuții cu conducerea TVR. În momentul în care delegația se pregătea să intre, un grup violent înarmat cu bâte de lemn condus de Bebe Ivanovici* îi agrează pe militarii care păzeau Televiziunea (și cu care mulțimea fraternizase), sparg geamurile și forțează intrarea în clădire.** Mii de manifestanți ocupă curtea Televiziunii.

* În decembrie 1989, membru al CFSN, între 1996-2000 și 2001-2004, președinte PSD Ilfov și președintele Consiliului Județean Ilfov.

** Vezi declarația lui Dumitru Iuga, președintele Sindicatului Liber din Televiziune, în broșura *Piața Universității*, p. 168-169.

Ora 20:30. TVR întrerupe fără nici o motivație tehnică emisia în timpul transmiterii meciului de fotbal din campionatul mondial, creând un șoc emoțional la scară națională.

Ora 21:00. Răzvan Theodorescu, președintele Televiziunii, Emanuel Valeriu, redactor șef, și Alexandru Stark, șeful redacției știri (legat la cap), apar în fața camerelor de luat vederi și condamnă asaltul asupra Televiziunii.

Ion Iliescu transmite, prin posturile de radio și televiziune, un nou apel: "Este clar că ne aflăm în fața unei tentative organizate de a răsturna prin forță, prin violență dezlănțuită, conducerea aleasă în mod liber și democratic la 20 mai 1990. Chemăm toate forțele conștiente și responsabile să se adune în jurul clădirii Guvernului și Televiziunii pentru a curma încercările de forță ale acestor grupuri extremiste, pentru a apăra democrația atât de greu cucerită".

Un comunicat al Guvernului apreciază că "este vorba de acte de tip legionar, care trebuie oprite cu toată fermitatea".

În cursul nopții, unitățile militare intervin în forță pentru reprimarea manifestațiilor.

Mineriada din 14-15 iunie 1990

**14 iunie
1990**

Ora 5:00-5:30. Sosesc primele două garnituri de tren cu mineri din Valea Jiului. Sunt așteptați în gară de reprezentanți ai Ministerului Minelor. Numărul total al muncitorilor veniți din țară va ajunge la 20.000.

Ora 6:00. În Piața Victoriei, din balconul Guvernului, Președintele Ion Iliescu îl îndeamnă pe mineri să meargă în Piața Universității "pentru a face curățenie".*

Grupuri de mineri pătrund în Universitate și în Institutul de Arhitectură. Studenții prinși sunt bătuți cu bestialitate, târați afară și aruncați unul peste altul în fântâna arteziană din fața Universității. Între ei, liderul Ligii Studenților, Marian Munteanu, salvat în ultimul moment (de către ingi-

* Vezi discursul integral, în secțiunea DOCUMENTE. Niciodată Ion Iliescu nu își va cere scuze măcar pentru aceste informații iresponsabile.

nerul miner Rusu Valică) din mâinile lui Domokos Denes (miner la Aninoasa), decis "să-i taie capul" cu securea.*

Laboratoarele, bibliotecile și sălile de curs ale facultăților de Geologie, Istorie, Limbi Străine, Litere, Matematică, Fizică sunt devastate și profanate. Minerii "caută", după cum fuseseră instruiți, droguri, arme și valută, despre care Ion Iliescu afirmase că s-ar găsi în Universitate. După devastarea sediului Ligii Studenților de la Facultatea de Drept, minerii prezintă o pungă de făină ca probă că au găsit droguri.

În zona Universității, persoanele "cu aspect de intelectual" surprinse de mineri sunt bătute crunt. Minerii controlează actele mașinilor, actele de identitate ale trecătorilor, iar oricine este bănuțit a fi "intelectual" sau participant la manifestația din Piață este maltratat. Pe bulevardul Magheru, restaurantele deschise anunță: "Numai pentru mineri". Descinderi ale minerilor au loc și la sediile partidelor democratice (PNL, PNȚCD), Asociația 21 Decembrie și alte organizații civice. Sunt devastate sediile unor ziare și reviste nedependente de putere: Expres, Dreptatea, Baricada. Conduși de căpitanul de securitate Nicolae Cămărășescu, minerii interzic apariția României libere. Sunt devastate locuința lui Ion Rațiu, candidat prezidențial al PNȚCD la alegerile din mai** și sediul UMRL.***

Minerii sunt conduși de persoane bine informate, dotate cu seturi de fotografii pentru a-și identifica țintele. La Universitate, la Casa Scânteii, la sediile partidelor, pretutindenți apar și pseudo-mineri, în salopete sau în cămăși curate, cu o geantă-diplomat plină cu fotografii. La Asociația 21 Decembrie, se flutură poza actorului Dragoș Pâslaru, în costumația de legionar, cu diagonală, pe care o purtase în filmul "Drumeț în calea lupilor" realizat în 1988.

**"Mineri"
cu geți
diplomat**

* Vezi rechizitoriul Parchetului de pe lângă CSJ din 28 mai 1998, în secțiunea DOCUMENTE.

** Vinovații au fost identificați, judecați și condamnați pentru violare de domiciliu și furt

*** Vezi Sesizarea nr. 316/15.06.1990, în secțiunea DOCUMENTE.

O parte a detașamentelor minerești, conduse de Poliție, se îndreaptă înspre zonele din București unde locuiesc cu precădere țigani, dedându-se la violențe grave, jaf, violuri și crime. Mai mulți cetățeni ai Bucureștiului care au pielea mai închisă sunt agresați cu sălbăcie de hoardele minerești și polițienești.

Se fac arestări din ordinul generalului Dumitru Penciu, adjunct al ministrului de Interne, arestări care continuă în zilele următoare, inclusiv la domiciliile și la locurile de muncă ale presupușilor vinovați.

Minerii sunt cazați din dispoziția ministrului Apărării Victor Stănculescu în unități militare unde primesc hrană și echipament de schimb.

**15 iunie
1990**

Continuă arestările celor implicați în demonstrația din Piața Universității.

Universitatea este invadată a doua oară sub conducerea unor ofițeri de poliție. La catedra de Mineralogie a Facultății de Geologie, în prezența polițiștilor, minerii distrug microscopul și aparatele de analiză în RX cu toporul.

Manipularea continuă. Ziarul *Adevărul* publică pe prima pagină o știre privind confiscarea de către Poliție de arme în clădirea Universității.*

În cadrul unei manifestații organizată de FSN la Complexul Expozițional din Piața Presei Libere, Președintele României, Ion Iliescu, mulțumește public minerilor pentru "atitudinea de înaltă conștiință civică": "Exemplul dumneavoastră a fost plin de îmbărbătare pentru toți cei de bine, care doresc progresul societății românești (...). Cu ajutorul dumneavoastră au fost descoperite în subsolul clădirii PNT depozite de sticle incendiare, de droguri, de seringi, cu care s-au injectat droguri unora din cei care stăteau în Piața Universității, și armament. (...) În subsolul clădirii Universității s-au descoperit arme: 22 puști Jeco, dar care sunt periculoase în asemenea condițiuni."**

* Cercetările efectuate ulterior au demonstrat că nu au existat arme și nici "confiscări" de arme din clădirea Universității București din Bd. Bălcescu nr. 1

** Vezi Ion Iliescu, Discurs de mulțumire adresat minerilor, în secțiunea DOCUMENTE

Într-un comunicat, Guvernul anunță: "În legătură cu actele de barbarie din 13-14 iunie, Guvernul a dispus luarea unor măsuri concrete și hotărâte pentru anchetarea și tragerea la răspundere penală a celor vinovați".

**16 iunie
1990**

Dintr-un raport semnat de procurorul general Gheorghe Robu și de ministrul de Interne, Doru Viorel Ursu, rezultă că au fost arestate 185 de persoane.

Conform declarației doctorului Zorel Filipescu, șeful Direcției sanitare a municipiului București, în unitățile de spitalizare ale Capitalei, au fost tratați 560 de răniți în timpul evenimentelor și au fost înregistrate oficial 6 decese.

În conformitate cu datele furnizate de Procuratură, în fața sediului Ministerului de Interne au fost uciși prin împușcare Mitriță Lepădatu, Velicu-Valentin Mocanu, Gheorghiță Dunca și Dragoș Drumea.*

Evidențele complete ale lui Viorel Ene, președintele Asociației Victimelor Mineriadelor din 1990-1991, arată însă că numărul răniților este mai mare.

Mineriada din iunie 1990 s-a soldat cu 746 răniți, din care 18 răniți prin împușcare; numărul morților nu este cunoscut nici astăzi.

Departamentul de Stat al SUA declară că "acțiunile autorizate de președintele Iliescu și guvernul său au lovit în inima democrației române".

**17 iunie
1990**

În ședința Senatului Universității București se pune problema sesizării Procuraturii pentru cercetarea celor vinovați de devastarea Universității, dar și asupra situației victimelor agresiunii minerești: studenții bătuți, molestați, arestați (și eliberați prin intervenția directă a primului ministru Petre Roman sub presiunea protestelor internaționale).

**18 iunie
1990**

Ni se transmite că Universitatea nu-i poate reprezenta pe acești studenți și ei trebuie să se întoarcă acolo de unde abia scăpaseră - la Poliție, la Procuratură - ca să facă, fiecare, plângere în nume propriu. Nici unul n-a avut curajul s-o facă sau, mai exact, să creadă că autoritățile îi vor trata altfel decât până atunci. Mai mult, li se cerea, pentru ca un proces să se

* Vezi informarea Ministerului Public din 24 mai 1999, în secțiunea DOCUMENTE.

poată judeca, ca ei să-i identifice după fotografii pe aceia care îi bătuseră. Or, asta era imposibil, așa că nici o plângere personală pentru vătămare și abuz nu a ajuns în dosarele Procuraturii. A fost exact așa cum și-au dorit autoritățile.

**20 iunie
1990** Presa relatează că în cimitirul "Străulești II" au apărut 60 de morminte noi, pe crucile cărora este menționat "Neidentificat - iunie 1990".*

**Iunie - iulie
1990** Zeci de mii de români, în special tineri, părăsesc țara cerând azil politic în țările din Europa Occidentală, SUA și Canada, pe care îl obțin ca un semn de solidaritate.

Mineriada din septembrie 1991

**24 septembrie
1991** Minerii de la Vulcan, aflați în grevă, cer ca primul ministru Petre Roman să vină la Petroșani pentru a le soluționa revendicările. Același Miron Cozma, lider sindical al minerilor din Valea Jiului, amenință Guvernul susținând că "dacă nu soluționează în cel mai scurt timp posibil revendicările minerilor, aceștia vin la București și îl dau jos".

La Petroșani, minerii intră cu forța în Primărie, îi agresează pe subprefectul Ionel Botoroagă și pe directorul Regiei Autonome a Huilei, Benone Costinaș. De la balconul Primăriei din Petroșani, Miron Cozma citește, în huiduielile minerilor, comunicatul primit prin telex de la Guvern, în legătură cu soluțiile posibile la revendicările lor. Apoi, Cozma rupe hârtia și anunță: "Mergem la București".

În gara Petroșani, minerii solicită trenuri speciale pentru deplasarea la București. Fiind refuzați, ei devastează gara, ocupă acceleratul 244 și deturneză alte două garnituri de tren.

În Petroșani și Vulcan au loc violențe, devastări și incendii. Înarmați cu răngi, băte, topoare, devastează piața agroalimentară din Petroșani, de unde sustrag produse, dis-

* Câteva luni mai târziu, aceste cruci aveau să dispară fără urmă.

trug, prin incendiere și devalizare, mai multe unități între care "Bazar", "La Samson", "Portase Comex SRL", de unde sustrag cantități importante de bunuri, îndeosebi băuturi și alimente. Acțiunile minerilor din localitățile Vulcan și Petroșani se soldează cu pagube, cu agresarea și vătămarea corporală a unor cetățeni și cu decesul unui țăran care-și vindea produsele în piață.

Peste 5.000 de persoane, instigate de Cozma Miron se îndreaptă spre București, cu scopul declarat de a obține demisia Guvernului Petre Roman. Minerii continuă acțiunile violente pe tot parcursul drumului de la Petroșani la București, amenințând, șantajând și lovind personalul CFR, pentru a-l determina să faciliteze deplasarea, punând în pericol siguranța circulației pe calea ferată. În stațiile de oprire a trenurilor agresează persoane nevinovate, dedându-se la acte de vandalism și distrugere.

Se anunță că Petre Roman ar fi dispus să vină la Craiova pentru tratative. Minerii refuză oferta și îi agresează pe prefectul Ilie Ștefan și pe generalul maior Ilie Marin. Miron Cozma refuză să discute cu reprezentanți ai Guvernului și ai Prefecturii Dolj, susținând că, ar fi de fapt, "o cursă prin care se încearcă arestarea" sa. Cu o întârziere de câteva ore, trenurile pleacă spre București.

Petre Roman informează Camera Deputaților despre existența unui conflict de muncă în Valea Jiului, pe care Guvernul a încercat în zadar să îl stingă. Anunță că minerii se îndreaptă spre București și că s-a încercat fără succes să fie opriți pe drum.*

**25 septembrie
1991**

* Petre Roman a declarat că a aprobat venirea trenurilor cu mineri la București, după ce a primit de la ministrul Transporturilor informația că mecanicii de tren și angajații SNCFR erau amenințați cu cuțitele de către mineri, existând pericolul ca ei să fie maltratați. Roman a spus că a luat decizia atunci când trenurile cu mineri ajunseseră deja în gara Craiova. Mai mulți salariați ai SNCFR au declarat că, dimpotrivă, trenurile au plecat de la Petroșani spre București cu permisiunea unui lor superior, că semafoarele erau "pe verde" în momentul plecării trenurilor și că exista "un parcurs de circulație" fără de care garniturile nu ar fi putut părăsi gara Petroșani.

Minerii ajung la București, în gara Băneasa, în jurul orei 10:00. Din gara Băneasa, minerii conduși de Miron Cozma se îndreaptă spre Piața Victoriei și se opresc în fața clădirii Guvernului cerând ca primul ministru Petre Roman să iasă să discute cu ei.

În jurul orei 15:00, minerii declanșează primul atac cu pietre asupra forțelor de ordine aflate în dispozitivul din fața Palatului Victoria. Soldatul Lazăr Nicolae va deceda în chinuri groaznice din cauza arsurilor produse de o sticlă incendiară.

După o oră, minerii atacă din nou clădirea Guvernului, cu sticle incendiare, fapt ce determină evacuarea funcționarilor din imobil. Petre Roman părăsește clădirea guvernului sub protecția SPP.*

Sub focurile trase din Palatul Victoria** sunt uciși cu cruzime Aurica Crăiniceanu, mamă a doi copii, și studentul Andrei Frumușanu de la Institutul de Construcții, aflați întâmplător în zonă.***

Seara se reușește evacuarea Pieței Victoriei. Manifestanții se retrag către Televiziune și Piața Universității. Miron Cozma, în fruntea unei delegații a minerilor, se întâlnește la Palatul Cotroceni cu Președintele Ion Iliescu, condiționând retragerea minerilor de demiterea primului ministru.****

* Mihnea Constantinescu, purtător de cuvânt al Guvernului, a declarat că Serviciul de Protecție și Pază i-a impus premierului Petre Roman să părăsească Palatul Victoria. Roman a confirmat că a decis să plece din clădirea Guvernului, după ce Ion Iliescu i-a spus că este cea mai bună variantă.

** M-am aflat împreună cu alți profesori și studenți în convoiul care l-a însoțit pe Andrei Frumușanu pe ultimul său drum, de la Institutul de Construcții din Tei, până la Cimitirul Ghencea. Mai târziu, în timpul mandatului meu, ancheta Parchetului Militar a fost realuată, maiorul Gabor a fost trimis în judecată și suspendat din SPP. După 2000, procesul a fost finalizat cu achitarea ofițerului.

*** Căpitanul Dorel Enache, comandantul grupului de intervenție care a acționat în Piața Victoriei, a afirmat că o parte din militarii pe care îi avea în subordine dețineau asupra lor muniție de război.

**** Ulterior, Președintele Iliescu va declara că mineriada din 1991 a fost "spontană", dar pe parcurs a degenerat și a căpătat conotații politice. El a spus că premierul Roman a propus sa-și dea demisia în după-amiaza zilei de 25 septembrie, înainte de ședința CSAT. În cartea sa *Libertatea ca datorie*, Petre Roman susține că, în realitate, a fost "demisionat".

26 septembrie
1991

Minerii atacă cu forțe noi clădirea Guvernului. Au loc negocieri cu ușile închise între reprezentanții minerilor și conducerea FSN. Oliviu Gherman se întâlnește cu patru lideri ai minerilor, printre care și Cozma. Aceștia amenință că, dacă, până la ora 12:00, nu se va da oficial comunicatul privind demisia Guvernului Roman, 40.000 de sindicaliști de la Pipera se vor alătura minerilor aflați în Piața Victoriei. Liderii minerilor adaugă că, probabil, nimeni nu dorește izbucnirea unui "război civil".

La ora 12:00, Alexandru Bârlădeanu, președintele Senatului, anunță pe postul național de televiziune demisia Cabinetului Roman.

Între timp, minerii pătrund prin forță în sediul Camerei Deputaților, înlăturând violent opoziția forțelor de pază și atacă sediul Președinției României, folosind obiecte contondente, topoare, sticle incendiare. Se produc degradări de bunuri.

Seara, minerii atacă sediul Televiziunii Române, cauzând și aici pagube importante.*

Mineriada din septembrie 1991 s-a soldat cu 455 de răniți și patru morți, trei în București și unul în orașul Vulcan.

Constituirea mafiei sindicale din Valea Jiului

Profitând de relația sa specială cu puterea FSN-PDSR, Miron Cozma își întărește poziția de lider autoritar al minerilor, șantajând, amenințând, cumpărând sau atrăgând în afacerile sale diferite personalități din PDSR (PSD). Prin trafic de influență și intimidare, el obține o serie de avantaje, inclusiv în fața conducerii Regiei Autonome a Huilei din Valea Jiului și a instanțelor judecătorești.

* În legătură cu evenimentele din septembrie 1991, Eugen Dijmărescu, ministru al Economiei și Finanțelor, a declarat că, "surprinzător, Liga Sindicatelor Minerilor nu a cerut demiterea conducerii Regiei, ceea ce mă face să cred că este vorba despre o complicitate". Rememorând evenimentele din 24-26 septembrie 1991, Petre Roman afirmă în cartea sa, *Libertatea ca datorie*: "Sunt convins că a fost vorba de un puci neocomunist pus la cale de vechile cercuri reactivate ale PCR și ale Securității. Nu există dovezi că Iliescu ar fi făcut ceva ca să-l provoace, în schimb este evident că n-a făcut nimic pentru a-l evita".

**10 ianuarie
1997**

Reușește să scape cu o condamnare la numai doi ani închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de patru ani, pentru uciderea din vina sa exclusivă, într-un accident de circulație, a victimei Drăghici Violeta, mamă a doi copii, care circula în afara părții carosabile.

**14 februarie
1994**

La manifestația din Piața publică din Târgu-Jiu, cu ocazia grevelor minerilor din Bazinul Gorjului, Miron Cozma incită minerii la ocuparea în forță a sediului Prefecturii și a Regiei Huilei și ultragiază un polițist care se afla în misiune de menținere a ordinii publice.

1996

După doi ani de la terminarea cercetărilor privind ultragiura polițistului, Parchetul dă o soluție de scoatere de sub urmărire penală, considerând-o lipsită de pericol social, în condițiile în care Miron Cozma mai avea pe rol dosarul privind infracțiunea de subminare a puterii de stat, și la activ o condamnare cu suspendare în procesul de ucidere din culpă a Violetei Drăghici, aflându-se și în termenul de încercare.

În mai 1996, Miron Cozma provoacă un scandal grav la Complexul Vegas din Petroșani soldat cu vătămare corporală și tâlhărie comise asupra unui ziarist, însoțite de acte de huliganism asupra mai multor persoane din Petroșani.

Într-o conferință de presă organizată la Petroșani de Liga Minerilor din Valea Jiului, Miron Cozma amenință public cu o nouă deplasare la București a minerilor, afirmând că nu se teme de guvernanți, că aceștia trebuie să ia aminte că Valea Jiului e "Zonă Liberă" și că pe acest teritoriu nu se aplică nici o lege, în afara celor dictate de el și de locotenenții săi. Guvernul Văcăroiu nu reacționează în nici un fel, încurajându-l implicit pe acest multiplu infractor să-și continue abuzurile.

Sub oblăduirea lui Miron Cozma, Valea Jiului devine un teritoriu propice multor afaceri care conduc la îmbogățirea rapidă a unor personaje dubioase.

Legăturile sale de afaceri cu Zaher Iskandarani culminează cu ascunderea acestuia în Valea Jiului și în vila închiriată de Miron Cozma în București.*

Sub aripa Ligii, se organizează afaceri cu diferite societăți comerciale din Timișoara, cu societatea comercială "Adisan" și alte firme din București, prin care Valea Jiului este aprovizionată cu diferite produse, de la calculatoare la alimente, cheltuielile fiind suportate din subvențiile acordate de stat pentru îmbunătățirea parametrilor economici ai exploatărilor miniere.

Deși probele administrate de poliție în dosarele de anchetă a modului în care Regia Huilei a deturnat aceste subvenții, au condus la rețineri, arestări și chiar la fuga peste graniță a contabilului șef al Regiei, Grigoriu Valentin, Miron Cozma și acoliții săi au fost din nou absolviți de răspundere.

Șeful Poliției Române, generalul Ion Pitulescu înaintază, prin Ministerul de Interne, Procurorului General un raport în care documentează constituirea în Valea Jiului a unei "mafii sindicale" condusă de Miron Cozma. Pentru a demonstra afirmația sa că Miron Cozma îndeplinește toate prerogativele conducătorilor acestui tip de mafie cunoscute în lume, se menționează următoarele argumente:

- s-a îmbogățit peste noapte, dispunând de sume enorme de bani, de autoturisme de lux, bodyguarzi, prostituate etc.;
- cheltuiește sume mari în valută, pentru deplasări costisitoare în străinătate;
- sponsorizează activități sportive, artistice, sub "cupola" sa intrând echipa de fotbal Jiul Petroșani;
- folosește numeroase vile de lux. în București ocupă singur vila nr. 6, aparținând S.C. Snagov București, unde are datorii de peste 70 milioane lei;
- tratează personal afaceri în numele sindicatului și Regiei, fără legătură cu atribuțiile unui lider sindical.

**19 martie
1996**

* Miron Cozma intervine personal la personalități din conducerea statului și a partidului de guvernământ în favoarea lui Zaher Iskandarani.

19 mai 1996 Deși acest raport argumenta că Miron Cozma este un răufăcător deosebit de periculos pentru ordinea și liniștea publică, el este blocat timp de două luni de ministrul de Interne, fiind expediat la Procuratura Generală abia la 19 mai 1996.

23 august 1996 Procurorul General Gheorghe Cochinescu dă un răspuns evaziv protestului generalului Pitulescu privind protejarea fățișă a lui Miron Cozma de către Procuratură la presiunea puterii politice.

Mineriada (evitată) din ianuarie 1997

7 ianuarie 1997 Reluând în lucru dosarul mineriadei din septembrie 1991, blocat timp de 5 ani la Procuratura Generală, procurorul Alexandru Cintează emite un mandat de arestare pe numele lui Miron Cozma, confirmat de Gheorghe Mocuța, procuror șef adjunct la Secția de urmărire penală și criminalistică din Parchetul General.

8 ianuarie 1997 La protestul înaintat de către Liga Minerilor împotriva acestei decizii (motivat de întârzierea emiterii mandatului la peste 5 ani de la comiterea faptelor), adjunctul Secției de urmărire penală, Gheorghe Mocuța, arată într-o conferință de presă (ținută în lipsa Procurorului General Cochinescu și a Procurorului General adjunct Ovidiu Năstase, aflați la Moscova) că la dosar există un mandat de arestare emis de procurorul Dinu încă din 1995 dar care nu a fost confirmat de fostul procuror șef Eugen Vasiliu ca urmare a presiunilor politice ale fostei puteri (PSD).

10 ianuarie 1997 Pe baza mandatului emis de Parchetul General, Miron Cozma este arestat preventiv sub acuzația de subminare a puterii de stat, nerespectarea regimului armelor și muniției și distrugerea avutului public.

Amintindu-și de vechile deprinderi, alți lideri ai Ligii Sindicatelor din Valea Jiului amenință cu o nouă venire la București. Deocamdată, cu o delegație. Într-o conferință de

presă organizată la Petroșani, cer să fie primiți de Președintele României. Îi anunț prompt că îi primesc peste două zile, în timpul lor liber, duminică, la ora 12:00.

Primirea are loc în Sala Consiliului Suprem de Apărare a țării. Am anunțat că presa e liberă să participe la întâlnire. Toate televiziunile sunt prezente. Sunt invitați cei cinci lideri ai minerilor din Valea Jiului delegați să reprezinte Liga. Din partea Președinției mai participă consilierul prezidențial Sorin Moisescu, șeful departamentului Juridic, și consilierul de stat pe probleme sociale, prof. dr. Nicolae Constantinescu.

Când liderii minerilor încep prin a cere eliberarea imediată a lui Cozma, îi întrerup: "Domnilor, cât timp sunt Președintele României, nimeni - nici dumneavoastră, și cu atât mai puțin eu - nu va interveni în mersul Justiției. Nu vă faceți iluzii. Nu eu, ci Justiția e singura în măsură să decidă dacă și când va fi eliberată o persoană arestată preventiv".* În continuare, îi anunț că toate dosarele privind mineriadele își vor urma cursul normal în Justiție.

Se așterne tăcerea. După o clipă, discuția se reia pe un ton diferit, deferent și calm. Nu mai am în față niște eroi ai clasei muncitoare, ci niște persoane care caută, încurcate, să iasă cu bine dintr-o situație neplăcută. Le promit că voi interveni într-o singură privință: cea umanitară.

O primesc în Bibliotecă pe Dana Cozma (pe atunci încă soția liderului) și pe fratele lui Miron Cozma. În prealabil, mă asigur că drepturile legale ale lui Miron Cozma sunt respectate întru totul. Le garantez că problemele sociale ale Văii, pe care le cunosc direct, la fel ca și pe cele ale minerilor, în general (pentru că în profesia mea de geolog am lucrat alături de ei, coborând până la cel mai din adânc orizont al exploatărilor), vor fi în atenția mea. Va beneficia, în condițiile legii, de vizite la penitenciar și pachete din partea familiei.

**12 ianuarie
1997**

**14 ianuarie
1997**

* Stenograma discuției cu delegația minerilor din Valea Jiului, Arhiva Președinției României, Fond documentar III.

Interludiu

Departamentul economic al Președinției României, condus de profesorul Dan Căpățână, în colaborare cu colegii de la Guvern, concepe un program de reabilitare a Văii Jiului, de a cărui realizare este însărcinat, din partea Președinției, consilierul de stat Petru Radu Păun Jura.

**Februarie
1997
- decembrie
1998**

● În Valea Jiului, planul de restructurare a industriei miniere se concretizează prin închiderea mai multor mine. Disponibilizarea minerilor este însoțită de plata unor compensații substanțiale pentru acea vreme. O parte din mineri vor cheltui însă rapid banii și vor rămâne fără surse de venit.

● Prin decizia Curții de Apel, Miron Cozma este condamnat în procesul privind mineriada din 1991 dar, printr-o ciudată schimbare a încadrării juridice din "subminarea puterii de stat" în "tulburarea liniștii publice" și luarea în considerare a timpului petrecut în arest preventiv, Miron Cozma este pus în libertate. Nu mai puțin ciudat, Marian Dinu, președintele instanței care a decis schimbarea încadrării (și eliberarea lui Cozma) își dă demisia a doua zi după pronunțare și trece în avocatură.

Parchetul General Introduce recurs la Curtea Supremă de Justiție.

Mineriada din ianuarie 1999

**4 ianuarie
1999**

Minerii din Valea Jiului declară grevă. Cer abandonarea programului de închidere a minelor sau 10.000 dolari compensație pentru fiecare disponibilizat, mărirea salariilor și încă alte 30 de înlesniri. Multe dintre ele sunt atât de aberante încât este evident că nu poate fi vorba de un protest sindical pur și simplu.

PRM, unde liderul minerilor, Miron Cozma, este acum vicepreședinte la nivel național, cheamă întreaga populație a României la boicot și grevă generală, prezicând căderea iminentă a "regimului antipopular și antinațional al lui Emil

Constantinescu". PDSR se lansează în manipularea opiniei publice, afirmând că ministrul de Interne Gavril Dejeu ar fi ordonat trupelor de jandarmi să deschidă focul împotriva greviștilor neînarmați din Valea Jiului, și cere demiterea acestuia. Transmisiile în direct ale televiziunilor probează, dimpotrivă, că forțele de ordine nu erau dotate cu arme de foc și au evitat orice confruntare directă cu minerii.

Se reiau negocierile cu Ministerul Industriilor.

**5 ianuarie
1999**

Liga Minerilor dă un comunicat ultimativ în care cere demisia ministrului Industriilor, Radu Berceanu, și deplasarea primului ministru Radu Vasile în Vale. PDSR și PRM susțin, prin intervenții publice vehemente, solicitările minerilor.

**7 ianuarie
1999**

Ora 12:00. Manipulați de PRM și PDSR, minerii sunt hotărâți să provoace o confruntare violentă. Rapoartele SRI confirmă o organizare pe plan local și național pentru o acțiune de anvergură în vederea înlăturării autorităților publice legal constituite și a preluării prin forță a puterii.

**15 ianuarie
1999**

Adrian Năstase, prim-vicepreședinte al PDSR și vicepreședinte al Camerei Deputaților, cere să fie anulată imediat decizia de închidere a celor două mine Dâlja și Bărbăteni, deși ele au pierderi foarte mari, și solicită alegeri parlamentare anticipate. Scopul și coordonarea politică sunt evidente. Numărul minerilor prevăzut a fi disponibilizați (cu compensații) la cele două mine este infim și, în plus, vor fi chiar angajări pentru perioada de doi ani a lucrărilor de închidere.

Ora 15:00. Îi solicit primului ministru Radu Vasile constituirea unei celule de criză și elaborarea unui plan de criză care să fie supus aprobării în ședință de Guvern.

Ora 20:00. Greva este declarată ilegală. Îi cer secretarului general al Guvernului, Radu Stroe, să ia legătura cu prefecții și primarii din zonă pentru a asigura ordinea publică.

**16 ianuarie
1999**

Ora 9:30. Deschiderea cursurilor Colegiului Național de Apărare. Declar ferm că minerii nu au ce căuta la București, cu atât mai mult cu cât Justiția nu a lămurit încă vinovățiile pentru infracțiunile grave comise în timpul mineriadelor anterioare. Adaug că nu vor fi tolerate nici un fel de acțiuni violente ale minerilor care ar putea atinge siguranța cetățenilor și, la nevoie, vor fi folosite toate mijloacele de descurajare prevăzute de lege.

Ora 12:00. Convoc pe ministrul de Interne Gavril Dejeu. Raportează că se vor asigura măsuri de blocare a unor eventuale manifestații violente ale minerilor.

**18 ianuarie
1999**

Miron Cozma dă minerilor ordinul de pornire spre București. Îi amenință pe aceia dintre ei care nu vor participa la acțiune că vor fi disponibilizați după victorie. 10.000 de mineri pornesc pe jos, într-o coloană lungă de un kilometru, precedați de un escavator uriaș.

Directorul general al Regiei Lignitului Oltenia, Gavril Baican,* refuză să pună la dispoziția forțelor de ordine utilajele solicitate pentru blocarea defileului. Printre jandarmi este răspândit zvonul că "s-a căzut la pace" cu minerii și aceștia trebuie lăsați să meargă la stadionul de la Sadu. Aflu că, din prostie sau din rea-voință, nu s-au deblocat fondurile necesare pentru alimente, așa că tinerii polițiști și jandarmi, speriați și fără nici o experiență, mai sunt pe deasupra și flămânzi.

În Camera Deputaților și la Senat reprezentanții PDSR și PRM fac declarații fulminante în sprijinul marșului minerilor spre București. Ion Iliescu declară că "blocarea Văii Jiului o transformă într-un lagăr de concentrare, e o pedeapsă colectivă care ține de practicile regimurilor totalitare, fasciste sau comuniste". După care mă amenință direct: "În același mod a reacționat și Nicolae Ceaușescu în decembrie 1989, iar generalii care au aplicat ordinele primite sunt judecați astăzi pentru acele fapte" - vizând încurajarea insubordonării în rândul militarilor într-un moment în care procese-

* În 2001 avea să fie răsplătit de Adrian Năstase fiind numit secretar de stat în Ministerul Industriilor.

le generalilor implicați în crimele de la Timișoara și Cluj începuseră să fie judecate.

Adrian Năstase reia tema alegerilor anticipate, se declară energic în favoarea subvenționării minelor, indiferent de pagube, și, uitând că, în 1991, aceiași mineri au ocupat Camera Deputaților umilindu-i pe parlamentari, afirmă că "Poliția nu are dreptul să interzică venirea minerilor în București".

Președintele PRM, Vadim Tudor, se adresează tuturor platformelor muncitorești cu un apel la grevă generală, având ca finalitate răsturnarea "regimului Constantinescu". Se adresează cu un alt apel trupelor MAPN și MI să nu execute ordinele primite pentru a nu repeta greșelile fatale din decembrie 1989, corelându-se perfect cu Ion Iliescu. Cere ca toate filialele PRM din localitățile aflate pe traseul coloanei de mineri să-i ajute.

Fostul șef al SRI, Virgil Măgureanu, care fusese implicat în organizarea primelor mineriade, afirmă că minerii nu vin cu gândul de a provoca răsturnări și că va fi doar un miting cât se poate de pașnic.

La Bumbesti, barajul de poliție este spulberat de mineri. Minerii se comportă ca o forță organizată și eficientă. Este limpede că sunt ghidați după reguli militare, de cadre de specialitate. Pe de altă parte, e la fel de limpede că jandarmii și polițiștii nu au comandanți competenți. Dezorientați, înspăimântați, fără experiență, tinerii recruți se dovedesc neputincioși în fața asaltului brutal al minerilor. Poliția nu este pregătită pentru confruntarea cu mulțimi ostile, ci doar cu infractori "de oraș", iar jandarmii, cei care teoretic ar fi trebuit să aibă competența unei asemenea confruntări, sunt slab instruiți.

Fără mari dificultăți, minerii ajung la Târgu Jiu. Liderul sindicatelor din exploatarea miniere din Oltenia, Marin Condescu, se desolidarizează public de acțiunile celor din Valea Jiului.

**19 ianuarie
1999**

Bumbesti

Târgu-Jiu

Pentru a manipula opinia publică, Miron Cozma declară că împotriva minerilor s-au folosit arme de foc și că există morți în rândul acestora. Realitatea este că răniții sunt doar dintre polițiști și jandarmi. Desfășurarea confruntării de la Bumbești a arătat clar că este vorba de o mișcare teroristă a unor forțe bine antrenate în acțiuni violente și criminale. Deocamdată nu aceasta este și percepția unei părți a opiniei publice.

Televiziunile transmit reportaje în direct, înfățișându-i pe mineri când ca victime, când ca eroi. Rareori răzbate și o prezentare mai echilibrată a realității din partea unor reporteri cu conștiință civică.

București

Ora 13:00. Convoc la Cotroceni pe primul ministru Radu Vasile, ministrul de Interne Gavril Dejeu, directorul SRI Costin Georgescu, șeful Statului Major General al Armatei general Degeratu, directorul Serviciului de Protecție și Pază general Andreescu, șeful Inspectoratului General al Poliției general Berechet, comandantul trupelor de jandarmi general Stângaciu, ministrul Transporturilor Traian Băsescu, consilierul prezidențial pentru siguranța națională Dorin Marian.

Deschid ședința, evidențiind incapacitatea forțelor de ordine de a-și face datoria. Trebuie restabilit urgent prestigiul acestora. Nu este cazul ca armata să intervină, dar poate să pună la dispoziție logistica necesară. Ministrul Transporturilor anunță că garniturile de tren sunt pregătite pentru a fi mutate la Turnu Severin. Comandantul trupelor de jandarmi informează că în zona de sud a țării sunt concentrați 2.000 de jandarmi. Lipsesc gaze lacrimogene și mijloace grele pentru blocarea drumurilor. Ministrul de Interne anunță că există informații că PDSR și PRM deplasează oameni cu alimente pentru mineri.

Dau publicității un comunicat în care anunț că autoritățile nu vor admite sub nici o formă reeditarea actelor de violență care au adus, în perioada 1990-1991, grave prejudicii României și ale căror urmări se resimt și astăzi. Declar că suntem hotărâți să aplicăm fără nici o ezitare toate prevederile legii referitoare la combaterea acțiunilor care aduc atingere

liniștii publice, proprietății publice și private, siguranței cetățenilor și bunei funcționări a autorităților statului.

Ministrul de Interne Gavril Dejeu cere să fie primit și își prezintă demisia.

PRM salută victoria minerilor și cere demiterea Guvernului. Ion Iliescu declară pentru Mediafax că se impune demisia de urgență a Guvernului. Acceptă că e firesc să existe similitudini între poziția PDSR și cea a PRM și adaugă: "Am văzut și apariția acestui lider al minerilor, Beja,* care a dovedit mai multă înțelepciune decât mulți conducători politici".

**20 ianuarie
1999**

Se anunță trimiterea la Râmnicu Vâlcea a unei delegații guvernamentale conduse de Alexandru Athanasiu, ministrul Muncii și Protecției Sociale.

Apreciez solidaritatea partidelor din coaliția de guvernământ și poziția lor hotărâtă pentru apărarea democrației.

Stare de urgență

Ora 11:00. Șeful secțiunii I a SPP raportează că, în cazul intrării în București, minerii vor urma traseul Palatul Cotroceni - Televiziune. Știam. Un fost student care lucrase la TVR mi-a transmis că vechiul personal ceaușist pregătise deja megafoanele pentru discursurile lui Cozma și Vadim.

**21 ianuarie
1999**

Ora 16:00. Minerii rup barajul forțelor de ordine de la Costești și iau ostatici 1.500 de jandarmi și polițiști încercuiți de forțele teroriste. Cu ajutorul unor foști mineri, acum disponibilizați, care locuiesc în zonă, au folosit drumurile laterale, ocolind dispozitivul de poliție, prost amplasat și lipsit de comunicare radio între comandament și trupă. După ce trec de Costești, minerii continuă asaltul spre Râmnicu-Vâlcea. Prefectul de Vâlcea încearcă să trateze cu minerii. Este molestat și sechestrat.

Costești

* Pentru faptele sale, Romeo Beja va fi condamnat în 2004 la cinci ani și jumătate închisoare chiar în timpul noului mandat al Președintelui Iliescu.

București

Ora 17:00. La discuția din Sala Unirii cu liderii grupurilor parlamentare, cu excepția reprezentanților PRM, cer sprijin politic pentru emiterea unei ordonanțe a Guvernului privind regimul stării de urgență, care să fie dezbătută și aprobată în Parlament chiar a doua zi, pe 22 ianuarie.

Atmosferă extrem de tensionată. Fostul președinte Ion Iliescu declanșează un atac violent pe tema disponibilizărilor și "mituirii" minerilor cu compensații; îi acuză pe Berceanu de aroganță și pe Băsescu de încălcarea Constituției fiindcă a oprit trenurile din Vale. Intervin și subliniez că, în situația în care România e confruntată cu amenințarea unui război civil, ca și cu iminența unui conflict în imediata vecinătate a granițelor, lipsa unei legi privind starea de urgență și de asediu este intolerabilă. Au trecut șapte ani de când, conform Constituției, o asemenea lege ar fi trebuit să fie adoptată. În cele din urmă se convine ca regimul stării de urgență și al stării de asediu să fie reglementate prin ordonanță de urgență a Guvernului, care să fie dezbătută chiar a doua zi (în regim de urgență) în Parlament, pentru a se evita orice act neconstituțional.

În final, participanții semnează o Declarație comună de susținere a operațiilor de menținere a ordinii.

Ora 19:00. Minerii intră în municipiul Râmnicu-Vâlcea. Împreună cu membri ai bandelor de tâlhari și recuperatori ai lumii interlope locale vandalizează clădirile oficiale. După un atac în forță al organelor de ordine, minerii ocupă sediul Prefecturii și al Consiliului Județean. Urmează o demonstrație de "triumf" transmisă în direct de posturile naționale de televiziune. Minerii prezintă cu mândrie "trofeele" de luptă - căști de protecție, scuturi și grenade lacrimogene confiscate de la jandarmii molestați de ei.

Ora 20:00. Reuniune de urgență a Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Propun un set de măsuri imediate: un grup condus de ministrul Apărării, Victor Babiuc, va redacta, folosind un text mai vechi, proiectul Ordonanței privind instituirea stării de urgență și de asediu, potrivit articolului 93 din Constituție. Îi cer primului ministru Radu Vasile să convoace Guvernul pentru a aproba în această noapte

Ordonanța care să asigure baza legală pentru o eventuală declarare a stării de urgență. Dudu Ionescu este deja numit ministru de Interne. Anunț o serie de numiri a unor generali cu experiență din armată: generalul Mircea Mureșan, fost comandant al Armatei a II-a, secretar de stat la Ministerul de Interne; generalul Andreescu, fost director al SPP, comandant al Corpului de Jandarmi.

Un prim bilanț al confruntării de la Costești: peste 120 de polițiști și jandarmi au fost răniți, un maior de jandarmi este în comă cu fractură de craniu și un militar în termen are fractură de coloană.

CSAȚ aprobă în unanimitate ca, în condițiile în care nu încetează acțiunile violente ale minerilor care pun în pericol democrația constituțională și instituțiile statului de drept, să se declare starea de urgență pentru o perioadă de maximum 30 de zile; să se impună restricții de circulație pe tot traseul până la București, în județele Hunedoara, Gorj, Vâlcea, Dolj, Olt, Argeș, Dâmbovița, Teleorman și Ilfov; toate firmele private de protecție și pază să se subordoneze ordinelor Ministerului de Interne.

În calitate de comandant al forțelor armate, îi dau șefului Statului Major General al Armatei, generalul Constantin Degeratu, ordin de intervenție cu unități specializate pentru astfel de situații, în vederea descurajării acțiunilor violente care periclitizează siguranța statului.

Având în vedere că, până la acest moment, nu există o imagine corectă din punct de vedere militar asupra situației, Statul Major va întocmi urgent un plan de acțiune.

Ora 22:00. În ședința de Guvern se adoptă Ordonanța privind regimul stării de asediu și al stării de urgență, conform cerințelor din Constituție.

Ora 22:30. Generalul Degeratu raportează că sunt pregătite pentru intervenție batalionul 26 infanterie din Craiova, un batalion de vânători de munte din Curtea de Argeș - Câmpulung, un batalion de cercetare pentru verificarea căilor de comunicație și stabilirea exactă a situației.

Ora 23:30. Unitățile mobilizate sunt în deplasare urgentă către punctele stabilite.

**22 ianuarie
1999**

Ora 04:00. Generalul Degeratu revine la Cotroceni și îmi raportează că a fost verificată întreaga zonă. Polițiștii și jandarmii au fost găsiți într-o stare de dezordine totală, unii au refuzat să ia armele, alții au refuzat să execute ordinele, din cauza lipsei unei conduceri unice și coerente. Multora le era efectiv frică. Luaseră bătaie de două ori, proveneau din unități diferite, nu aveau coeziunea unei formații unitare, nu se cunoșteau, nu erau obișnuiți cu un astfel de mod de acțiune. Se trece la reorganizarea efectivelor. Mulți tineri - oboșiți sau timorați - sunt trimiși în cazărmi.

Ora 06:00. Într-o intervenție televizată, anunț că s-a hotărât introducerea stării de urgență care urmează să intre în vigoare după discutarea și aprobarea Ordonanței Guvernului de către Parlament.

Discut cu generalul Degeratu, consilierul prezidențial pentru siguranță națională și ordine publică Dorin Marian și directorul SRI Costin Georgescu variantele de rezervă pentru cazul în care minerii vor sparge și barajele de pe Dealul Negru. Situația este prea gravă pentru a exclude vreo variantă, oricât de neplăcută ar fi. Trăgători de elită din trupele antitero sunt plasați pe traseu pentru a perfora cauciucurile mașinilor cu care se deplasează minerii. Ordinul este clar: nici o victimă, dar nici o mașină care să treacă de baraj!

Trupele de jandarmi rămase în București intră în dispoziție pentru a întări paza principalelor instituții ale statului - Parlamentul, Guvernul, Președinția. Consilierul prezidențial Dorin Marian inspectează forțele SPP prezente la Cotroceni.

Ședința Camerelor reunite ale Parlamentului României.*

Ora 12:00. Pe fluxul de știri al Mediafax se dă rezumatul conferinței de presă a PRM. C.V. Tudor adresează felicitări minerilor și "eroicei populații" a județului Vâlcea, salută declanșarea revoltei minerilor, pe care o consideră "o revoluție de eliberare a României de sub jugul mafiei și al trădătorilor de țară" și cere formarea unui "nucleu de comandă care să gestioneze țara, un *Consiliu revoluționar*, format din oamenii pe care populația îi va împinge în față".

* Vezi Stenograma ședinței Parlamentului în secțiunea DOCUMENTE.

Cere demisia imediată a Președintelui și a Guvernului. Încheie cu un apel adresat trupelor MAPN și MI, cerându-le să fraternizeze cu populația răsculată.

Grupul de înalți ofițeri de Securitate în rezervă care constituie nucleul Partidului România Mare îi garantaseră lui Vadim Tudor că armata nu va interveni, că nu se va găsi nici un general care să transmită ordinul Președintelui și nici un ofițer care să-l execute.

Implicarea directă a liderului PRM în incitarea minerilor a fost comentată, ulterior, chiar de către unii membri ai conducerii acestui partid.* Documentându-se asupra situației din Valea Jiului, unul dintre aceștia ajunge la concluzia că Miron Cozma avea legătură telefonică permanentă cu C.V. Tudor.**

O unitate militară din Pitești blochează cu nouă tancuri căile de acces de la Râmnicu Vâlcea spre Pitești, astfel încât masa de mineri care venea spre București să fie nevoită să coboare din mijloacele sale de transport, viteza de deplasare să fie redusă, entuziasmul și motivația să scadă pentru a se putea trata cu ei. Tancurile sunt folosite ca baricade, nu au muniție și nici baterii, ca să nu poată fi mișcate din loc. Se montează obstacole joase, care să încurce deplasarea pe văi și eventualele acțiuni de învăluire din partea minerilor.

Sunt identificați cercetași ai lui Miron Cozma care acționau după reguli militare. Deplasându-se cu autoturisme Dacia pe diverse direcții, ei anunțau când "Calea este liberă și se poate înainta". Sesizând toate punctele de blocaj - spre sud, spre est, și spre nord, își dau seama că în zona dintre drumurile principale acționează echipe de cercetare ale armatei care pot depista orice mișcare a minerilor și declanșa intervenția forțelor aflate în cazărmi.

Vâlcea

* "Vadim (...) vorbea direct cu liderii minerilor, incitându-i la grevă, la nesupunere, la marșuri și mitinguri de protest (...) pentru a-și vedea visul de a ajunge în fotoliul de la Cotroceni împlinit... Se și vedea în fruntea aceluia "Consiliu Revoluționar" elaborând directive pentru decapitarea instituțiilor democratice existente." - Ilie Neacșu în volumul *Vadim între Președinție și Ospiciu*, p. 321

** Ibidem, p. 325

SRI interceptează convorbirile dintre iscoadele "minerilor" și Miron Cozma prin care îi comunicau că pe Dealul Negru accesul e blocat cu material militar greu, iar pe stânga și pe dreapta drumului sunt plasate în profunzime obstacole care îi împiedică să treacă pe jos.

Cozia

Miron Cozma, luând cunoștință de noua situație și noul raport de forțe, se hotărăște să renunțe la deplasarea spre București și să încerce o soluție de compromis. Este negociată, prin intermediul IPS Ioan, episcop de Covasna, o întrevvedere cu primul ministru Radu Vasile la Cozia!

Aflat la Vila Lac II, pentru a discuta situația cu reprezentanți ai societății civile - Gabriel Liiceanu, Gabriel Andreescu, Radu Filipescu, Stelian Tănase ș.a. - vorbesc la telefon cu primul-ministru Radu Vasile. Îi transmit că poate negocia cu Liga Minerilor problemele economice și sociale care țin de competența Executivului, dar nu se poate angaja în nici un fel de promisiuni privind răspunderea penală și civică a lui Miron Cozma și a celorlalți lideri sindicali, care țin de competența Justiției.

După celebrarea "Păcii de la Cozia", primul ministru Radu Vasile revine la București. Minerii se întorc cu autobuzele, în urma dispozițiilor liderilor lor, pe singurul drum neblocat de armată.

București

Ora 18:00. La chemarea Alianței Civice, pe străzile capitalei are loc o demonstrație organizată de societatea civilă în sprijinul instituțiilor democratice. Participă numeroase personalități culturale, științifice, studenți, cetățeni.

Ora 20:30. Convoc pe ministrul de Interne Dudu Ionescu, ministrul Apărării Victor Babiuc, directorul SRI Costin Georgescu, șeful Statului Major general Constantin Degeratu, secretarul de stat la Mî general Mureșan, șeful Inspectoratului de Poliție general Berechet, consilierul prezidențial pentru siguranță națională Dorin Marian. Se prezintă o informare despre rezultatul acțiunilor unităților de cercetare și vânători de munte.

Acțiunea de descurajare și de limitare a violenței, pregătită într-un timp foarte scurt, a avut succes. Ordinul pe care îl dădusem în calitate de comandant al forțelor armate se bazase pe hotărârea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, iar șeful Statului Major, generalul Constantin Degeratu, l-a pus în aplicare. Nu a existat nici o tendință de insubordonare.

Disoluția autorității statului, pe care campania ziarului *Adevărul* o anunța de un an de zile, nu s-a produs, dar pericolul a fost iminent.

După o analiză a evenimentelor de la Bumbești și Costești, cer demararea unei anchete cu privire la vinovați. Va fi necesar să reevaluăm Strategia de securitate națională.

Ora 15:00. Ședința CSAȚ. Dudu Ionescu, noul ministru de Interne, prezintă un raport în care anunță că generalul Lupu, șeful B.A.O.L.P.,* cel care, la Costești, își trădase subordonații, fugind deghizat în civil, a fost destituit din funcție și trimis în fața Consiliului de Onoare. Au fost, de asemenea, destituiți din funcții generalul Nicolae Langa, secretar de stat în Ministerul de Interne, și generalul Stan Stângaciu, comandantul Corpului de Jandarmi.

Costin Georgescu, directorul SRI, raportează că au existat instigări la grevă din partea PRM în toate zonele țării și există probe privind implicarea directă a unor lideri locali ai PRM, care au însoțit coloanele de mineri. Din partea conducătorilor, centrală și locale, ale PDSR a existat un accept tacit. Lideri și militanți ai PRM, dar și ai PDSR au incitat muncitorii, pe diferite platforme industriale, să se alăture minerilor. În cursul evenimentelor au fost implicate și persoane din mișcările de extremă stângă, anarhiste, europene, care au sprijinit material și prin prezența lor în Valea Jiului, acțiunile minerilor. Au existat contacte clare cu clanuri mafioate românești. Violența mineriadei trebuie pusă în legătură și cu situația tot mai tensionată din Kosovo, unde, probabil, NATO și UE vor interveni împotriva regimului Miloșevici.

**26 ianuarie
1999**

* Brigada de Asigurare a Ordinii și Liniștii Publice.

Ministrul de Externe Andrei Pleșu informează că, pe plan extern, ecourile rezolvării crizei sunt favorabile, există înțelegere pentru dificultățile prin care am trecut și apreciere pentru faptul că nu am cedat.

Evaluarea pagubelor. La Ministerul de Interne, 22 miliarde lei. La Ministerul Industriilor, 95 miliarde lei.

**1 februarie
1999**

Sedința Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

Generalul Anghel Andreescu, comandantul Corpului de Jandarmi, raportează că au început angajările pentru subofițeri profesioniști care, treptat, vor înlocui soldații în termen. Expune măsurile ce vor fi luate în vederea îmbunătățirii logisticii și, în general, a dotării Jandarmeriei.

Mineriada din februarie 1999

**15 februarie
1999**

La Curtea Supremă de Justiție se judecă recursul Parchetului General împotriva deciziei Curții de Apel, care modificase încadrarea juridică a faptelor comise de Miron Cozma în timpul mineriadei din 1991 din subminare a puterii de stat în tulburare a ordinii publice. Pe baza acestei decizii, care asimila mineriada din '91 cu distracția unor bețivi care cântă prea tare pe stradă, Cozma fusese pus în libertate în 1998. A mai avut așadar timp pentru o nouă mineriadă (în ianuarie 1999).

Judecând recursul introdus de Parchet, Curtea Supremă de Justiție restabilește încadrarea inițială, de subminare a instituțiilor statului, aplică pedeapsa prevăzută de Codul penal condamnându-l pe Cozma Miron la 18 ani închisoare și dispune punerea în executare a pedepsei.

Protestele Opoziției sunt vehemente. PDSR, prin vicepreședinții Ioan Mircea Pașcu și Rodica Stănoiu, ia apărarea lui Cozma și incriminează declarația mea referitoare la faptul că legile României se aplică inclusiv în Valea Jiului. Paradoxal, Rodica Stănoiu este juristă, specialistă în criminologie.

**16 februarie
1999**

Miron Cozma refuză să se supună hotărârii judecătorești (definitive) a Curții Supreme de Justiție. Din rapoartele primite rezultă că se organizează un nou marș al minerilor la București cu scopul blocării Justiției prin forță.

Convoc la Cotroceni pe ministrul de Interne Dudu Ionescu; șeful celei de criză din Ministerul de Interne, general Mircea Mureșan; ministrul Apărării Victor Babiuc; șeful Statului Major General general Constantin Degeratu și consilierul pentru apărare Dorin Marian. De data asta autoritățile trebuie să reacționeze fără greș. În vederea unei mai bune asigurări a ordinei publice și a protecției instituțiilor, am numit la comandă generali cu experiență din armată: generalul Mureșan la Ministerul de Interne, generalul Stoina la SPP.

Avem din nou ocazia să urmărim "live" mișcarea minerilor spre București la posturile de televiziune românești. Echipele de zgomote cunoscute își fac datoria în studiouri, cerând respectarea libertății de circulație pe drumurile publice. De la centrul de comandă de la MI sunt informat că, la tentativa unui ofițer de la serviciul de circulație din Târgu-Jiu, căpitanul Caragea, de a opri înaintarea coloanelor, minerii și Miron Cozma personal i-au rupt epoletii, l-au insultat și maltrat.

Minerii ajunși la Stoenеști îi cer comandantului forțelor de ordine să se retragă și să-i lase să treacă.

Stoenеști

Mă deplasez la centrul de comandă de la MI, unde ofițerii Statului Major înregistrează la fiecare cinci minute poziția trupelor care se deplasează în sprijinul celor aflate deja la Stoenеști.

Minerii atacă forțele de întărire ale Jandarmeriei conduse de generalul Cearapin. Sunt respinși și încercarea de a trece podul eșuează. Când se întorc la autobuzele aflate la 1-2 km în spate, vor constata că acestea fuseseră scoase din uz de către forțele speciale care reușiseră să le încercuiască.

După o înclеștare tensionată, de câteva ore, minerii sunt dezarmați și grupați pe un câmp, sub supraveghere. Cozma este arestat, conform mandatului emis pentru executarea sentinței Curții Supreme de Justiție. 79 minerii, între care locotenenții săi, Beja și Lois, sunt reținuți.

Bilanțul confruntării de la Stoenеști include, din nefericire, un miner decedat prin cădere, după ce încercase să se urce din mers în trenul de întoarcere spre Petroșani. Din partea forțelor de ordine, 69 jandarmi și 12 polițiști sunt răniți, unii destul de grav.

București În cel mai nerușinat stil politicianist, prim-vicepreședintele PDSR, Adrian Năstase, vicepreședinte al Camerei Deputaților, declară: "Arestarea lui Miron Cozma este o mare înfrângere a democrației, iar actuala Putere reușește astfel să distrugă și încrederea în procesul democratic din România".

DEMONSTRAREA TEZEI:

1997-2000:

Pași spre aflarea adevărului prin Justiție

**Anchetarea
evenimentelor
din
iunie 1990**

Întreaga evoluție a evenimentelor din ziua de 13.06.1990 și-a avut rădăcinile în indignarea pe care atrocitățile comise în zori, de către polițiști, a produs-o printre bucureșteni. "Starea de spirit explozivă a oamenilor aflați în stradă a fost permanent alimentată de acțiunile violente ale forțelor de ordine și de prezența unui număr mic de manifestanți foarte agresivi, pe care mulți martori oculari i-au considerat a fi instigatori infiltrați în mulțime cu scopul expres de a o agresiviza".*

Relatările participanților la evenimentele din iunie 1990 de la Televiziune și de la Poliția Capitalei demonstrează clar că și în aceste cazuri violențele au fost începute de câțiva indivizi în civil, foarte siguri de sine, cu un comportament pe cât de violent, pe atât de diferit de atitudinea generală a manifestanților care au acționat pașnic.

În dosarul nr. 18/P, deschis de Secția Parchetelor Militare în anul 1997, procurorii au avut în vedere, pe de o parte, confruntările din 13 iunie și, pe de altă parte, violențele

* Raport asupra evenimentelor din 13-15 iunie 1990, pp. 49-50.

minerilor din 14-15 iunie, cu consecințele lor - morți, răniți, distrugeri de bunuri, rețineri și arestări ilegale.

S-a stabilit că, în perioada 13-15 iunie 1990, au fost ucise 5 persoane (patru prin împușcare și una prin înjunghiere), 16 persoane au fost rănite prin împușcare, alte peste 1080 persoane au fost arestate ilegal și agresate, dintre care peste 600 au certificate medico-legale.

În dosarul penal 74/P/1998, care privește uciderea prin împușcare a victimelor Lepădatu Mitriță, Mocanu-Velicu Valentin, Dunca Gheorghică și Drumea Dragoș, în seara zilei de 13.06.1990, s-a stabilit că s-a tras din balconul cabinetului ministrului de interne, Mihai Chițac.*

În dosarul penal 75/P/1998 privind implicarea reprezentanților unor instituții ale statului în mobilizarea, transportul și acțiunea minerilor în București în perioada 14-15 iunie 1990 au fost audiați Ion Iliescu, Petre Roman, Mihai Chițac, Victor Athanasie Stănculescu, Cico Dumitrescu, Nicolae S. Dumitru, Dumitru Iliescu, Virgil Măgureanu, Gelu Voican Voiculescu.

● De ce mineriada?

Anchetele efectuate de Parchetul Militar au stabilit că:

- deplasarea minerilor la București s-a făcut în mod organizat cu ajutorul Ministerului Transportului;
- a fost constituit un centru de primire și dirijare pentru mineri, coordonat de un ministru;
- potrivit dispozițiilor Guvernului, Ministerul Apărării

* Într-un articol publicat în mai 1994 în *Tinerama*, Ioan Iltu precizează că șeful UM 0215, colonelul Marica Ion, a fost identificat ca fiind trăgătorul care i-a ucis pe cei patru și că aceștia nu făceau parte din grupul violent care atacase porțile Ministerului de Interne, fiind simpli trecători (spectatori). A publicat, de asemenea, fotografia unuia dintre tinerii atacatori care a fost identificat ca fiind angajat, imediat după mineriadă, în poliție, cu grad de sergent major, personal de către amiralul Emil (Cico) Dumitrescu. După apariția articolului, sergentul a fost trecut în rezervă.

Naționale a asigurat hrănirea și echiparea minerilor catalogați ca "forțe civile ce au participat la restabilirea ordinii și a liniștii în capitala țării";

- a existat, în afară de orice îndoială, o cooperare între organismele Ministerului de Interne și mineri. Această cooperare s-a făcut parțial la vedere și parțial în condiții de acoperire.

Având în vedere că, în 13 iunie, Piața Universității fusese degajată și că manifestații sosiți la sediul Televiziunii în seara aceleași zile protestau împotriva comportamentului violent și a abuzurilor comise de forțele de ordine, este limpede că Ion Iliescu, abia ales Președinte cu o majoritate de 85% din voturi, nu avea de ce să se teamă și nici motive obiective pentru a declara pe post (la ora 21:00) că s-ar afla "în fața unei tentative organizate de răsturnare prin forță a conducerii alese în mod liber și democratic la 20 mai 1990".

Faptul că Ion Iliescu s-a adresat populației după o întreprindere nejustificată a transmisiei TV (20:30 - 21:00), menită să creeze panică în țară, și că a chemat "toate forțele conștiente și responsabile să apere democrația atât de greu încercată" arată că Ion Iliescu nu voia să rămână pentru a doua oară îndatorat forțelor armate pentru că îl vor salva de violențele "grupurilor extremiste" ("de tip legionar"), așa cum îl salvaseră de atacul "teroriștilor" din decembrie 1989. Fie că îi repușna o astfel de recunoștință, fie că, dimpotrivă, se temea, încă, de o inițiativă pucistă a unor șefi ai Armatei care își demonstraseră puterea de a decide și / sau de a influența deciziile civililor, este evident că Ion Iliescu își dorea propria sa armată pe care s-o convoace, s-o dirijeze, s-o felicite și de care să fie aplaudat și ovaționat (ceea ce nu putea aștepta din partea militarilor).

● De ce minerii?

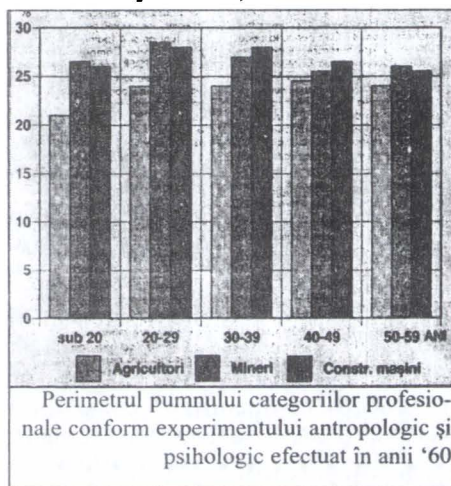
Rolul jucat de mineri în iunie 1990 și în virtutea căruia ei au continuat să acționeze în anii următori duce, inevitabil,

la întrebarea de ce ei? sau, mai exact, de ce s-a apelat tocmai la ei?

Psihologia minerilor a fost studiată încă de la mijlocul anilor '60, când Ceaușescu a declanșat un experiment care urma să conducă la crearea a ceea ce el numea "omul nou". Experimentul în stații-pilot a fost inițiat în localitatea Berevoiești-Argeș și a fost condus de sociologul V.V. Caramelia. Ulterior, a fost extins la alte 600 de stații-pilot din întreaga țară și a durat până în 1990. Au fost implicate Academia RSR, Facultatea de Filozofie a Universității București, Academia Ștefan Gheorghiu, CC al UTC, Ministerul pentru Problemele Tineretului. Experimentul Berevoiești urmărea să testeze comportamentul și reacțiile psihice ale minerilor în situații-limită, în comparație cu reacțiile similare ale altor categorii de muncitori (muncitori forestieri, muncitori agrari).

În studiul *Ecologia naturală în studiul adaptabilității umane și al personalității*, publicat în 1968 de V.V. Caramelia și Alex Berea, se prezintă o sinteză asupra experimentului de la Berevoiești. Printre rezultatele studiului se numără și realizarea unor curbe de intensitate / durată, care au dovedit, încă din anii '60-'70, că grupa minerilor de 20-29 de ani avea excitabilitatea musculară cea mai bună și a unor măsurători care au stabilit că minerii din această grupă de vârstă au cel mai mare diametru al pumnului. Printre rubricile atlasului cu determinări de comportament se aflau și determinările politice, și ideosincraziile.

S-au experimentat reacțiile minerilor față de "diferențele de acces față de bunurile materiale", iar la ideosincrazii s-a cercetat reacția minerilor față de evenimente deosebite și față de zvonuri. Toate aceste reacții au fost atent catalogate și

cuantificate pe grupe de calificare, nivel de educație, specificul muncii din mină.

Istoria folosirii minerilor ca masă de manevră în conflicte violente este mai veche. În 1929, Stalin a ordonat COMINTERN* să treacă la transformarea conflictelor sindicale în conflicte sângeroase prin manipularea proletariatului, care să conducă la revoluție și preluarea puterii de către comuniști în statele vecine URSS, printre care și România.

Pentru România, NKWD* a identificat categoriile de muncitori care să fie folosiți pentru greve cu finaluri programate sângeroase: ceferiștii de la Grivița, petroliștii de pe Valea Prahovei, minerii din Valea Jiului, trei zone muncitorești compacte, cu bune șanse de a transforma conflictele sindicale în provocări sângeroase.

În 1928, când sindicatele minerilor și Administrația Minelor de la Lupeni negociau un nou contract de muncă, COMINTERN a creat aici un așa-zis sindicat, *Sindicatul Unit*, cu rolul de a sabota orice înțelegere și de a declanșa cu orice chip greva, oferind astfel agenților provocatori ocazia declanșării unor evenimente sângeroase care să degenereze ulterior conform planului. În momentul în care toate sindicatele, cu excepția Sindicatului Unit, au hotărât semnarea contractului de muncă, Congresul Sindicatelor Unitare din 2-3 aprilie 1929 hotărăște crearea comitetelor de fabrică, având în frunte exclusiv comuniști. Oficial, Sindicatele Unitare nu aveau înscriși decât trei membri, restul fiind în clandestinitate. În referatul Ministerului Muncii din 20 aprilie 1929, privind dizolvarea Sindicatelor Unitare, se precizează că această organizație în loc să se ocupe de scopul pentru care s-a înființat, se ocupă de politică comunistă și lucrează contra intereselor statului. Deși Legea pentru reglementarea conflictelor de muncă din 14 aprilie 1929 interzicea încetarea colectivă de lucru în întreprinderile care funcționau în interes public și a căror oprire putea prejudicia populația ori interesul economic național, Sindicatele Unitare decalșează o grevă la Uzinele de Electricitate. Aspectul criminal a fost dat de forțarea minerilor de a ieși din abataje prin oprirea uzinei electrice și inundarea

* Serviciul sovietic de Securitate

minelor, deși în acel moment, conform raportului trimis de Societatea Lupeni, Direcției Generale a Minelor din București, acolo se aflau sute de lucrători. Când autoritățile au încercat să repună în funcțiune uzina electrică pentru a evacua minerii amenințați de inundație, provocatorii care ocupaseră uzina electrică au strigat: "Să moară acolo, dacă nu au ieșit până acum". La somațiile prefectului, teroriștii au tras focuri de armă asupra jandarmilor aduși să păstreze ordinea. La perchezițiile efectuate la Sindicatele Unitare s-au descoperit depozite de arme care au probat tentativa de insurecție sângeroasă.*

"După greva minerilor din Valea Jiului, din 1977, minerii au fost mutați cu forța și masați în alte regiuni, iar conducătorii lor trimiși în locuri îndepărtate, de unde nu se mai auzea nimic despre ei. Astfel erau schimbate structura și compoziția forței de muncă (...) într-un mediu social total diferit".**

În 1998, cu ocazia anchetelor efectuate de Secția Parchetelor Militare a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție în cazul tânărului Vlase Nicolae, împușcat la 22 decembrie 1989, în în hotelul Capitol de la Brașov (unde se refugiase împreună cu prietena lui, din cauza împușcăturilor de pe stradă), de la recepția hotelului au fost ridicate registrele de evidență ale persoanelor cazate. S-a constatat că un grup de 20 lucrători de la minele din Valea Jiului au fost cazați în hotel în perioada 22-25 decembrie 1989. Din cercetări a reieșit că în această perioadă nu s-a desfășurat în Brașov nici un fel de consfătuire privind domeniul minier și nici vreun festival de tipul *Cântarea României*, care să fi implicat, într-un fel sau altul, prezența unor mineri din Valea Jiului.

În cadrul anchetelor efectuate de Secția Parchetelor Militare în dosarele privind mineriada din 13-15 iunie 1990, mai mulți mineri din Valea Jiului au declarat că, la plecarea cu trenuri speciale de la Petroșani spre București, au urcat în tren femei și bărbați în uniforme de mineri nou-nouțe, lucru care i-a mirat pentru că nu mai văzuseră femei-mineri, iar în ultimul timp nu se mai distribuiseră uniforme noi.

* Pentru informații detaliate vezi : Vladimir Alexe, *România liberă*, 27 august 1999

** Silviu Brucan, p. 207

Rezultă că minerii au fost instigați și conduși spre București de persoane ne-mineri, iar cine a apelat la mineri a știut de ce i-a ales exact pe ei. De altfel, Ion Iliescu a recunoscut încă din ianuarie 1990 că a discutat cu minerii din Valea Jiului care i-au spus: "Noi am fost din primul moment al revoluției cu Frontul și cu el vrem să votăm". Întrebarea nu este numai dacă minerii erau deja îngrijorați de soarta alegerilor, ci cum de a deschis Ion Iliescu o discuție pe această temă încă în ianuarie 1990. Faptul că el a ținut să includă acest citat în Comunicatul oficial al Consiliului Frontului Salvării Naționale* denotă că minerii au fost considerați de la început ca o masă de manevră împotriva Opoziției.

● Concluziile anchetei din 1997 asupra mineriadei din iunie 1990

Concomitent cu cercetarea penală a infracțiunilor de omor și vătămare corporală prin împușcare; a infracțiunilor de arestare și reținere ilegală; a infracțiunilor de tortură și tratamente inumane aplicate celor încarcerati la Băneasa, Măgurele și Jilava, anchetatorii au ajuns la concluzia că faptele săvârșite de mineri și de cei care i-au dirijat întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de subminare a puterii de stat având în vedere că:

- venirea minerilor în București și instigarea lor la acțiuni represive împotriva populației a fost de natură să scindeze grav societatea românească;
- molestarea a sute de persoane, distrugerea, devastarea sediilor principalelor partide din opoziție, instigarea la violență, presiunile asupra redacțiilor unor ziare au pus sub semnul întrebării însuși caracterul democratic al statului și sistemul pluripartit ce fusese consfințit după 22 decembrie 1989 și prin alegerile din 20 mai 1990;

* Comunicat CFSN din 25 ianuarie 1990, publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr. 15/1990

■ timp de 3 zile, Bucureștiul a fost expus unui jaf organizat și sistematic;

■ acțiunile violente săvârșite împreună de grupuri extrem de numeroase de persoane au fost de natură să împingă societatea românească în pragul unui război civil.

Rezultatul mineriadei a fost exact contrariul pretextului de "apărare a democrației", invocat de Ion Iliescu pentru chemarea minerilor. Cu toate acestea, Ion Iliescu le-a mulțumit și, cum se va vedea, va fi alături de ei și în mineriadele din anii următori.

Lagărul de la Măgurele

În perioada 14-15 iunie 1990, au fost reținute de către mineri în colaborare deschisă cu poliția 1.021 persoane, parte din ele fiind transportate și interogate de procurori, contrar prevederilor legale, într-o unitate militară din Măgurele. Pe acești "oameni ai legii" nu i-au stânjenit nici ordinul de a încălca legea, nici tratamentul inuman aplicat celor reținuți.

Relatările persoanelor maltratate în unitățile militare din Băneasa și Măgurele seamănă teribil cu amintirile celor scăpați din lagărele naziste sau din gulagurile comuniste. Peste 1000 de oameni au fost transportați în camioane și dube, claie peste grămadă, precum animalele; la sosire au fost bătuți cu bestialitate și li s-au confiscat bunurile; au fost ținuti în detenție în condiții umilitoare, maltratați și supuși unei stări de permanentă teroare. Au fost anchetați ilegal, după ce, în prealabil, au fost amenințați și chinuți; rudele nu au fost anunțate cu privire la situația lor; la eliberare nu li s-a înmănat nici un act constatator, iar bunurile reținute nu le-au fost înapoiate.

Asociația Victimelor Mineriadelor 1990-1991, condusă de Viorel Ene*, și-a asumat obligația de a acorda sprijin celor ce au căzut victime represaliilor minerilor, polițiștilor și soldaților în centrul Bucureștiului, în unitățile militare din Măgurele și Băneasa, în secțiile de poliție și în penitencia-

Declarațiile victimelor

* Viorel Ene a rămas unul dintre puținii români care se mai luptă, cu tencitate, pentru judecarea și pedepsirea vinovaților.

rul Jilava. Arhiva Asociației cuprinde peste 2.000 de mărturii ale victimelor mineriadelor, documente judiciare și mii de materiale decupate din ziare care reflectă lupta Asociației pentru adevăr și drepturile victimelor.

Iată câteva fragmente din declarațiile cutremurătoare ale victimelor:

**Dan
Gabriel
Pârvulescu**

"În data de 13.06.1990, la orele 22:30, am ieșit de la muncă (Restaurantul Athenae Palace), îndreptându-mă spre casă. În fața magazinului *Romarta Copiilor* am fost împușcat în picior de către forțele de ordine. Am fost transportat la Spitalul Militar Central de unde am fost dus la Școala de subofițeri de la Băneasa. Apoi, am fost eliberat și arestat din nou. Am fost încarcerat la Secția 8 Poliție și mai apoi la Spitalul penitenciar Jilava. **După aproximativ 2 luni, după ce am stat în refuz de hrană, am fost eliberat de către Procuratura Militară**".

**Gabriel
Mircea
Prodanczuk**

"În noaptea de 13-14 iunie, mă aflam lângă restaurantul *Trocadero* în zona Universității București, eram singur și mă îndreptam spre magazinul *Romarta Copiilor*. La un moment dat, am fost lovit fără să îmi dau seama de ce anume. La spital mi s-a spus că am un glonț în obraz".

**Anton
Cătălin
Burcea**

"Am fost arestat în 13 iunie 1990, bătut bestial și încarcerat la Poliția Capitalei. (...) Am fost transportat la unitatea militară Măgurele, transferat la Circa 8 Poliție unde am fost din nou bătut crunt, și de aici la Penitenciarul Jilava-Spital. Anchetele au decurs sub amenințarea că voi fi închis pe viață dacă nu recunosc că am fost plătit de partide politice aflate în opoziție, inclusiv PNTCD. (...) **Am fost eliberat în cursul lunii octombrie 1990.**"

**Petre
Gâjgă,
inginer**

"În ziua de 14.06.1990, ora 6, am fost surprins pe Bd. Magheru colț cu str. 13 Decembrie de către mineri care veneau spre Piața Universității. Fără nici un motiv am fost atacat de către aceștia și lovit cu ciomegele în cap și pe tot corpul pînă am căzut la pămînt, cu pierderea cunoștinței.

Am fost transportat de cetățeni la Spitalul de urgență Floreasca, unde s-au constatat următoarele: traumatism cranio-cerebral cu hemoragie în cinci locuri; antebrațul stâng rupt, cu osul sfărâmat; înjunghiere în coapsa stângă, cu hemoragie puternică; barba spartă, spatele înnegrit de lovituri; stare de șoc".

"În dimineața zilei venirii minerilor în București, în iunie 1990, mă găseam în stația de metrou Izvor la ora 6 - 6:30. Așteptând metroul, am fost legitimat de 5-6 mineri care au început să mă bată. (...) Am fost luat și dus la Poliția Capitalei unde au urmat alte bătăi. (...) De la Poliția Capitalei am fost dus la Secția 5 de Poliție unde **am fost ținut până în data de 3 august**. Părinții mei nu au fost anunțați până la această dată. După eliberare, am fost exmatriculat de la Liceul Industrial nr. 20 unde eram elev în clasa a 9-a, pe motivul absențelor".

**Emil
Robert
Brădiceanu,**
elev

"În ziua de 14.06.1990, în timp ce mergeam la cumpărături, am fost oprită de opt mineri care m-au legitimat iar apoi au început să mă lovească, m-au luat de păr, m-au târât pe jos, mi-au dat un picior în ochi și după aceea m-au tâlhărit, mi-au luat două lanțuri pe care le purtam la gât, patru inele, geanta cu bani, papucii și pulovărul. (...) După aceea m-au băgat într-un hotel unde a mai urmat o serie de bătaie. Eu eram plină de sânge pe față când m-a văzut soțul meu căzută jos, s-a speriat și a țipat la ei (...) M-au lăsat pe mine și l-au luat pe el la bătaie. După aceea m-au băgat într-o mașină *Dacia*, (...) apoi într-o dubă și m-au dus la Băneasa. Acolo ne-au ținut trei zile, din 14 iunie **până în 17 iunie**. În timp ce eram dusă la Băneasa, am văzut cum un miner a smuls din brațele unei femei, care era și ea în dubă, copilul acesteia și l-a aruncat din mers".

**Rida
Dincă**

A fost arestat de la locul de muncă, dus la Secția 15 Poliție și obligat să dea o declarație. "Polițistul nu a fost mulțumit de declarație și a început să țipe la mine, să mă înjure și să mă amenințe că va trebui să scriu o nouă

**George
Coman,**
29 ani

declarație exact așa cum îmi va dicta el. Am refuzat. Câțiva mineri și câteva persoane civile care se aflau în acea încăpere m-au bătut cu sălbăticie până am căzut jos pe podea continuând să mă lovească cu picioarele până am leșinat. În timpul cât eram bătut, polițistul a scris el o declarație din care reieșea că, pe data de 13 iunie, am fost prezent în Piața Universității, am incendiat autobuzele Poliției, am lovit polițiștii care erau în misiune și le-am distrus bunurile acestora. Polițistul mi-a spus să semnez declarația scrisă de el, că dacă nu îi va lăsa pe mineri să mă bată până mă vor omori. Am refuzat să semnez. Am fost luat din nou la bătaie. Văzând că nu se opresc, i-am crezut în stare să mă omoare și am acceptat să semnez".

**Viorica
Epure,
32 ani**

A fost arestată la sediul PNȚCD și urcată într-o dubă unde se aflau și alți arestați. "Când ne-au dat jos din dubă, la colțul magazinului *Victoria* era o coloană făcută și în stânga și în dreapta de poliție, armată, mineri și civili iar noi treceam printre ei și fiecare ne lovea cu ce avea în mână - bâte, fiare, lanțuri - și cu picioarele. Ajunși în curtea Ministerului de Interne, ne puneau cu fața la zid, ne făceau percheziție și ne luau cercei, inele, ceasuri, actele, apoi ne băteau și ne făceau curve și ne puneau culcat pe burtă în apă. Am stat circa trei sferturi de oră acolo până a venit contraamiralul Emil (Cico) Dumitrescu. M-a luat de piept, m-a urcat la etajul 1 în Minister, dar până am ajuns, cine trecea pe lângă mine mă lovea numai cu picioarele. Când am ajuns în birou, domnul Cico Dumitrescu, care mă lovea cu capul de masă, mi-a spus că dacă nu recunosc că au fost arme și droguri în PNȚ, nu mai ies vie de acolo. (...) Eu deja urinam numai sânge de la lovături. De frică, am declarat că au fost arme și droguri în PNȚ, crezând că îmi dă drumul, dar m-au dus la Jilava".

* Internaționala Socialistă

** Serviciul Sovietic de Securitate

"În ziua de 14 iunie 1990, ora 17:45, s-au prezentat la domiciliul meu, trei civili care m-au rugat să merg la Circa 15 Poliție pentru o confruntare care nu o să dureze mai mult de 15 minute. (...) În jurul orelor 20-21 a intrat un domn care mi-a dat două coli de hârtie și pix ca să relatez tot ce-am făcut din data de 13 iunie. (...) Am relatat totul și, în jurul orei 23, m-au băgat într-o dubă ARO și m-am trezit după circa 30 de minute în curtea unei unități militare (U.M. Măgurele). Au început să mă ia în serii de lovituri cu patul armei și bocancii niște soldați îmbrăcați în uniformă albastră. M-au ținut într-un hangar de mașini cu o mulțime de lume, bărbați, copii și femei, fără mâncare, numai cu ceai, **până în data de 19 iunie**, neținând cont că sunt pensionat medical cu gradul II de invaliditate, sub tratament medical, supunându-mă la tortură psihică și bătaie. (...) În ziua de 19 iunie 1990 am fost transferat împreună cu alți 25-30 de oameni la Circa 12 Poliție (...) îmbrăcați în zeghe și încarcerați câte 6-8 în celulă. În acea noapte de 19 iunie am intrat în comă și m-am trezit nu mai știu după câte zile la Spitalul Jilava, Secția reanimare, tot în ținută de închisoare și legat de pat cu câtușe la mâini și picioare, plin de vântăi și răni pe tot corpul. După ce mi-am mai revenit, am fost transferat din celulă în celulă, în rândul pușcăriașilor de drept comun (...) până când mi-au dat biletul de eliberare nr. L. 2/4616-1990 și mandatul nr.209/90 pentru ultraj contra bunelor moravuri. Am fost amenințat că, dacă țin la familie, la cei trei copii pe care-i am, să nu relatez la nimeni".

**Nicolae
Boștinaru**

"În ziua de 15.06.1990, în jurul orei 16:00, am fost la un magazin de piese auto din Calea Moșilor (...) Când am ajuns la Universitate, am văzut cum minerii alergau după oameni. Un miner mi-a cerut buletinul de identitate, era și un ofițer de Poliție, eu am cerut să fiu legitimat de ofițer iar minerul m-a luat la bătaie. Au mai venit 8-10 mineri care dădeau cu bâtele și cu lanțuri băgate pe furtunuri. Ofițerul le-a spus să mă lase în pace că nu sunt vionovat. Am căzut jos, după care un miner mi-a luat geanta diplomat și a fugit cu ea. După ce nu m-am mai putut ridica de jos, m-au luat de brațe un sol-

**Mihail
Gănescu**

dat și un miner, m-au traversat strada de la Universitate la Teatrul Național. Am fost păzit până când a venit un autoturism. Împreună cu alți doi bătuți ne-au dus la poliție și ne-au interogat, după care am fost dus la Spitalul nr. 9. Deoarece aveam multe lovituri la cap care sângerau, am fost internat timp de 7 zile. (...) După externare, am mers la Institutul Medico-Legal unde am fost examinat de un medic specialist care mi-a eliberat certificat medico-legal pentru 16-18 zile de îngrijiri medicale".

Terorizați cu câini-lupi

Alte zeci de mărturii despre atrocitățile comise de mineri și militari în lagărul de la UM Măgurele au fost publicate de organizații neguvernamentale angajate în apărarea drepturilor omului.

"Am fost duși la Măgurele, după cum aveam să aflăm mai târziu. Când am coborât din mașină, până la garajul unde aveam să fim duși, se formase un culoar de militari. (...) Ne-au lovit cu bastoanele. (...) în garajul respectiv, eram cam 700-800 de persoane, bărbați și femei, bătuți, bandajați, unii cu mâinile în ghips". (C.C.).*

"Bunurile mi s-au confiscat de către personalul unității de poliție Măgurele. (...) În curtea din fața halei, în care am fost cazați circa 700 de oameni, ne-au percheziționat, punându-ne cu mâinile la spate și asmuțind câinii lup împrejurul nostru". (T.I.).*

"Câinii-lup din curtea unității erau antrenați noaptea spre a nu ne lăsa să dormim, oamenii erau bătuți cu bastonul de cauciuc când mergeau să-și facă necesitățile firești, două nopți am fost forțați să dormim pe șapa de ciment, pe radiatorul din beton al halei".

"Spaima și teroarea se instalau și prin mijloace pur polițienești: țipete isterice, plimbarea printre "reținuți" cu câini polițiști, cu bastoanele în mâini și cu pistoalele automate armate. (...) Cei care cereau condiții mai bune erau

* Raport asupra evenimentelor din 13-15 iunie 1990 realizat de GDS și APADOR-CH, p. 177-178

** Ibidem, p. 175

scoși din garaj, bătuți și aduși mai mult morți decât vii". (C.M.E)*

"Am fost ținut vreo două ore în soare cu mâinile la ceață, în timp ce un grup de mineri beau Pepsi și asistau la anchetă. **Unul dintre acești mineri, având mănuși de box și o coadă de lopată în mână, l-a lovit pe un tânăr care dădea o declarație, iar acesta a căzut jos, pentru câteva minute; în acest răstimp, anchetatorul s-a mai odihnit. Pe mesele anchetatorilor era frecvent bastonul de cauciuc. (...) Eram sistematic amenințați pentru a se obține declarații false în defavoarea lui Marian Munteanu, Ion Rațiu, Petre Mihai Băcanu etc.**" (T.S.)

"A treia zi, 16. 06. 1990, după o lungă așteptare, în jurul orei 15,30, ni s-au mai luat încă o dată datele personale. Pe la ora 16, o parte din noi am fost chemați în fața garajului și încolonați lângă un autobuz. (...) în jurul orei 17, am fost debarcați lângă bariera Progresul și ni s-a spus să ne îndreptăm în liniște spre casele noastre. Astfel s-au sfârșit cele 3 zile de coșmar, datorate "vizitei de lucru a minerilor" în Capitală" (D 32).**

Verificarea anchetelor efectuate anterior, în 1990 - 1991

Cercetările demarate în 1997 au arătat că o serie de cetățeni, victime ale mineriadei din 14-15 iunie, au fost reținuți abuziv și supuși la tratamente inumane și tortură. Astfel:

- Mai mulți procurori au fost detașați la U.M. Măgurele și la școala de Poliție de la Băneasa. Peste 1000 de persoane au fost reținute ilegal în localuri neîncadrate în sistemul judiciar și în lipsa oricărui mandat.

* Raport asupra evenimentelor din 13-15 iunie 1990 realizat de GDS și APADOR-CH, p. 176-177.

** Ibidem, p. 182-185

- Conform anexelor la adresa nr. 1156/C/7874/1997 întocmită de Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, Secția de control, organizare și studii, soluțiile adoptate de către procurori în cauzele privind evenimentele din 13 iunie, precum și măsurile de arestare dispuse de procurori au fost netemeinice și nelegale, întrucât din probele administrate nu rezulta că inculpații au comis faptele pentru care au fost cercetați, sau, mai grav, li s-au adus acuzații, dar nu s-au administrat probe.

Au fost verificate dosarele instrumentate în 1990 -1991 de către:

● **procuror Țuculeanu Alexandru:** dosar 814/P/1991 - inculpat Apostol Andrei; dosar 1061/P/1990 - inculpată Moise Maria; dosar 1429/P/1990 - inculpat Ghic Dumitru; dosar 2157/P/1997 - inculpat Beldea Ion; dosar 2180/P/1991 - inculpat Voinea George; dosar 1537/P/1991 - inculpat Manole Nicolae; dosar 1266/P/1991 - inculpat Ioniță Cristian; dosar 1936/P/1991 - inculpat Dumitrescu Constantin; dosar 1102/P/1991 - inculpat Marin Nicolae; dosar 1101/P/1990 - inculpată Budiță Maria; dosar 2183/P/1991 - inculpată Cîrloghea Lucia-Luiza; dosar 2154/P/1991 - inculpată Stefoglu Ecaterina; dosar 1809/P/1991 - inculpat Năstase Ovidiu;

● **procuror Dinu Emil Dumitru:** dosar 1293/P/1990 - inculpată Olariu Nicoleta; dosar 1062/P/1991 - inculpat Păun Laurențiu; dosar 2174/P/1991 - inculpat Rapiță Victor; dosar 1294/P/1990 - inculpat Oprea Sandu; dosar 1330/P/1990 - inculpat Ciorteanu Constantin; dosar 2093/P/1991 - inculpat Surdu Mircea; dosar 1941/P/1991 - inculpat Cornescu Dumitru; dosar 1426/P/1991 - inculpată Velea Liana; dosar 1734/P/1990 - inculpat șerbuleț Relu; dosar 1942/P/1991 - inculpat Manolache Florin; dosar 2050/P/1991 - inculpat Pavel Teodor; dosar 1296/P/1990 - inculpat Nicolescu Nicolae; dosar 2156/P/1991 - inculpat Brădiceanu Emil-Robert; dosar 2177/P/1991 - inculpat Dodiță Ion; dosar 1427/P/1991 - inculpat Dobrovicescu Mircea Valentin Radu; dosar 1580/P/1991 - inculpat Grecea

Valentin; dosar 2158/P/1991 - inculpat Brăileanu Vasile; dosar 1297/P/1990 - inculpat Moise Viorel; dosar 1359/P/1990 - inculpat Floroiu Ilie; dosar 2175/P/1991 - inculpat Boștinăru Nicolae; dosar 1550/P/1990 - inculpată Lie Maria; dosar 1940/P/1991 - inculpat Irimia ștefan; dosar 2176/P/1991 - inculpat Gavrilăscu Nelu; dosar 1425/P/1991 - inculpat Vladu Ion Paul;

- **procuror Buneci Petre:** dosar 1536/P/1991 - inculpat Bogdan Vasile; dosar 2153/P/1991 - inculpat Rușinaru Gheorghe; dosar 1487/P/1991 - inculpat Totea Mircea Mihail; dosar 1184/P/1991 - inculpată Necula Elena; dosar 1409/P/1990 - inculpat Piroi Gheorghe;

- **procuror Popescu Cornel:** dosar 1424/P/1991 - inculpat Iordache Gheorghe; dosar 1265/P/1991 - inculpat Dedulescu George; dosar 1288/P/1990 - inculpat Epure Nicolae; dosar 1112/P/1991 - inculpat Sârbu Ducu; dosar 1186/P/1991 - inculpat Tănăsescu Teodor; dosar 2182/P/1991 - inculpat Andrei Adrian-Dan; dosar 1989/P/1991 - inculpat Toma Gheorghe; dosar 2186/P/1991 - inculpat Costache Gheorghe; dosar 1358/P/1990 - inculpat Apetroaie Florin; dosar 1700/P/1990 - inculpat Ene Gheorghe; dosar 1331/P/1990 - inculpat Rotaru Vasile;

- **procuror Ghibănescu Horia:** dosar 1938/P/1991 - inculpat Stoian Elena; dosar 2173/P/1991 - inculpat Stolnicu Valentin; dosar 1735/P/1990 - inculpat Trifu Vasile; dosar 2185/P/1991 - inculpat Căldărescu Alexandru; dosar 1428/P/1991 - inculpat Georgescu Laurențiu;

- **procuror Păun Ovidius:** dosar 1361/P/1990 - inculpat Cercel Doina;

- **procuror Vartires Adrian:** dosar 329/P/1991 - inculpat Murgoci Eugen; dosar 1063/P/1991 - inculpat Ganea Ion;

- **procuror Vlădășcău Cristian:** dosar 1363/P/1990 - inculpat Pârvulescu Dan;

- **procuror Leancă Valentin:** dosar 2282/P/1991 - inculpat Călin C. Gheorghe; dosar 2155/P/1991 - inculpat Covaliu Mihai Sorin.

● Abuzurile autorităților implicate în achetele din 1990 - 1991

■ În numeroase cazuri, în ordonanțele prin care au dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, procurorii au omis să expună concret manifestările inculpaților prin care aceștia ar fi încălcat legea;

■ mandatele de arestare au fost emise abia la câteva zile după ce minerii și polițiștii i-au reținut pe suspecți;

■ procurorii au emis mandate de arestare fără ascultarea inculpaților, așa cum prevede Codul de procedură penală.

■ aproape în toate cazurile măsura arestării preventive luată de procurori precum și prelungirea duratei acesteia, uneori pentru câteva luni, s-a dovedit nejustificată deoarece în respectivele cauze nu s-au administrat probe din care să rezulte că inculpații ar fi comis infracțiunile pentru care au fost arestați;

■ procurorii au recurs la aplicarea unor sancțiuni administrative după ce s-a hotărât scoaterea de sub urmărire penală, probabil pentru a justifica într-un fel arestarea.

Este evident că arestările au fost făcute la comandă politică, iar procurorii nu au ținut seama de procedurile legale tocmai pentru că știau că au sprijin politic. De altfel, nici unul nu a fost sancționat, ba chiar unii dintre ei au fost promovați pentru zelul dovedit. Începutul represiunii prin justiție a fost făcut de procurorii Alexandru Țuculeanu și Emil Dumitru Dinu prin procesul verbal 1291/P/1990 prin care s-au sesizat din oficiu, dispunând începerea urmăririi penale împotriva unor persoane a căror vinovăție nu a putut fi dovedită.

Este de datoria mea să menționez ca au existat și procurori care au refuzat să emită mandate de arestare în aceste cazuri, și mă refer în primul rând la Monica Macovei. Tot Monica Macovei este aceea care, analizând arestările în 72 de cazuri (din cele peste 1000 efectuate), a dovedit că, din acestea, 59 de arestări sunt imputabile procurorilor.

● Răsplata PSD

În timpul guvernării Văcăroiu, Alexandru Țuculeanu a fost numit director adjunct al Direcției de urmărire penală și criminalistică din Parchetul General.

**Alexandru
Țuculeanu**

În timpul guvernării Năstase, Alexandru Țuculeanu a fost avansat Procuror General adjunct, poziție din care s-a ocupat îndeaproape de cazul Armagedon 2, în aceeași manieră, dezavuată de altfel de mass-media și de telespectatorii secvențelor din conferința sa de presă. A fost răsplătit cu o nouă promovare, în Consiliul Superior al Magistraturii, prin votul comun al parlamentarilor PSD și PRM.

Emil Dumitru Dinu, fost ofițer al Securității, transferat în procuratură în 1987, a fost menținut în Parchetul General și după 1990 fără a i se reproșa faptul de a fi instrumentat cele mai multe anchete și trimiteri în judecată nefondate.

**Emil
Dumitru
Dinu**

În 2002, Ovidius Păun, promovat în funcția de șef al Direcției cercetări penale din IGP, s-a ocupat de trimiterea în judecată a procurorului Alexandru Lele, de la Oradea, care îndrăznise să ancheteze un reprezentant de frunte al PSD într-un dosar care a ridicat numeroase semne de întrebare, inclusiv asupra presiunilor la care a fost supus un procuror din subordinea sa (Cristian Panait, care s-a sinucis nemaisuportând probabil presiunile).

**Ovidius
Păun**

În septembrie 2003, Ovidius Păun a devenit consilier al Procurorului General Ilie Botoș.

În 1990, Ionel Olteanu a prezentat comunicatul Procuraturii Generale care legitima represiunea asupra Pieței Universității. A fost ales deputat PDSR (1992-1996 și 2000-2004).

**Ionel
Olteanu**

În perioada 1992-1996, Petre Buneci a fost promovat înalt funcționar guvernamental, iar în prezent este decanul Facultății de Drept la Universitatea Spiru Haret.

**Petre
Buneci**

Dosarul penal al mineriadei din 1991

În cele trei zile în care s-au aflat la București, minerii au acționat prin violență împotriva persoanelor fizice, lipsindu-le ilegal de libertate sau depozitându-le de autoturisme și alte bunuri.

Conform, pagubele produse instituțiilor statului au fost imense, ele ridicându-se la suma de 26.953.000 lei, calculată la prețurile anului 1991 și care nu include prejudiciile deosebit de mari produse în Valea Jiului și pe traseul Petroșani-București și nici vătămările aduse numeroaselor persoane fizice.

Din confruntările cu minerii, au suferit leziuni și au beneficiat de îngrijiri medicale 238 de ofițeri și subofițeri din cadrul forțelor de ordine, 86 fiind internați în spitale.

februarie 1992 Poliția încheie cercetările și înaintează dosarul conducerii Direcției de urmărire penală și criminalistică din Parchetul General.

mai 1992 Cu toate că Poliția a inclus în dosar nenumărate probe, conducerea Direcției de urmărire penală și criminalistică din Parchetul General a orchestrat o tăgădnare suspectă a soluționării cauzei, recurgând inclusiv la restituirea ei nejustificată către Poliție.

28 august 1992 Dosarul de anchetă cu completări ale urmăririi penale, compus din 15 volume, cu un total de 4.762 file, este retrimis Parchetului General. În referatul de terminare a urmăririi penale se propun: emiterea rechizitoriului, arestarea preventivă și trimiterea în judecată a învinuiților Cozma Miron și Popescu Silviu-Octavian (fugit din țară), pentru săvârșirea infracțiunii de subminare a puterii de stat, prevăzută și pedepsită de art. 162. alin. 2 din Codul penal.

Dosarul va zace în fișetele Direcției de urmărire penală și criminalistică ale Parchetului General până după alegerile din noiembrie 1996, deși materialul probator, constituit prin declarațiile a 278 martori, prin fotografii, filme și alte mijloace de probă, demonstrează clar și indubitabil că fapta învinuitului Cozma Miron de a iniția, amplifica și întreține manifestările violente întreprinse de un număr mare de per-

soane împotriva principalelor instituții ale statului, respectiv Parlament, Președinție, Guvern, a fost de natură să slăbească, în mod evident, puterea de stat, întrunind elementele constitutive ale infracțiunii de subminare a puterii de stat, prevăzută de art. 162 alin. 2 Cod penal.

● Redeschiderea anchetei asupra evenimentelor din septembrie 1991

Investigațiile au fost reluate în anul 1997. În urma probelor administrate, Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a finalizat rechizitoriul și l-a trimis în judecată pe inculpatul Miron Cozma pentru comiterea infracțiunii de subminare a puterii de stat. Dosarul s-a judecat în primă instanță la Curtea de Apel București care a schimbat încadrarea juridică a faptei în tulburarea liniștii publice. Inculpatul a fost condamnat la 3 ani închisoare, pedeapsă care a fost parțial grațiată prin efectul legii, iar restul a fost considerat executat prin deducerea perioadei de arest preventiv, astfel că Miron Cozma a fost pus în libertate. Parchetul a declarat recurs.

1997 - 1998

La 15 februarie 1999, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Parchetului, a dispus încadrarea faptei în subminare a puterii de stat - conform rechizitoriului - și l-a condamnat pe Miron Cozma la 18 ani închisoare, decizie definitivă.

1999

Anchetarea evenimentelor din ianuarie - februarie 1999

Anchetele demarate imediat după mineriade au implicat audierea a zeci de martori și învinuiți. După administrarea probelor și încadrarea juridică a faptelor comise de învinuiți, competența de judecare a revenit Curții de Apel București și, respectiv, Judecătoriei sectorului 2 București.

Analiza evenimentelor din ianuarie - februarie 1999, pe baza tuturor informațiilor existente (inclusiv la SRI), a arătat că acțiunile minerilor, instigați și susținuți de forțe politice iresponsabile, au pus în pericol construcția democrației și a statului de drept în România, urmărindu-se atât interese interne de recucerire prin forță a puterii, cât și interesele unor cercuri străine care urmăreau blocarea angajării României alături de forțele NATO în Balcani și, pe cale de consecință, includerea României în axa Rusia - Belarus - Yugoslavia (plus sau minus Moldova). A existat și o implicare a mișcării anarhiste europene, a unor membri ai extremei stângi din Franța, care visa să-și găsească prozești în mediul minieresc românesc.*

Stadiul proceselor demarate în 1997-2000

■ Dosarele mineriadei din iunie 1990 instrumentate în 1997-1999 au intrat în nelucrare imediat după alegerile din noiembrie 2000 și revenirea la putere a PSD.

■ În dosarul evenimentelor de la Costești (mineriada din ianuarie 1999), la Curtea de Apel București sunt judecați Miron Cozma, Romeo Beja, Dorin Loiș, Ionel Ciontu, Vasile Lupu și Constantin Crețan pentru infracțiunile săvârșite în timpul ciocnirilor cu forțele de ordine.

■ În dosarul mineriadei de la Stoenеști (mineriada din februarie 1999), Judecătoria sectorului 2 București l-a condamnat pe Miron Cozma la 7 ani de închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de instigare la nerespectarea unei hotărâri judecătorești și la 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice. Romeo Beja a fost condamnat la 5 ani și jumătate, Stelian Casapu la 5 ani și Dorin Loiș la 4 ani de închisoare pentru favorizarea infractorului și tulburarea ordinii și liniștii publice. Tribunalul Municipiului București a respins recursurile condamnaților.

* Nu este exclus, cel puțin teoretic, ca astăzi aceștia să se folosească de sindicatul minerilor din Franța pentru a face presiuni în vederea grațierii lui Miron Cozma

CONCLUZII:

Ca și în cazul gravelor infracțiuni enunțate în capitolul privind corupția și în capitolul privind crimele din timpul revoluției și al loviturii de stat din decembrie 1989, și în cazul infracțiunilor săvârșite în timpul mineriadelor s-a reușit, în special în perioada 1997-2000, condamnarea unor **făptuitori**. Instigatorii, organizatorii și tăinuitorii acțiunilor ilegale asociate mineriadelor sunt în continuare la putere, în funcții de conducere, până la cel mai înalt nivel sau sub oblăduirea actualei puteri.*

Responsabilitatea penală

Stabilirea vinovăției celor care au instigat, au organizat, au coordonat și au sprijinit, inclusiv material, acțiunile minerilor nu putea preceda, în ordine logică, anchetele și procesele care au vizat făptuitorii. Timpul (1997-2000) nu a fost suficient pentru o cercetare penală de amploare a tot ce s-a întâmplat înainte, în timpul și după fiecare dintre cele patru mineriade sângeroase din iunie 1990, septembrie 1991, ianuarie și februarie 1999.

Descrierea cronologică, pe zile și, uneori, chiar pe ore, cuprinsă în *Prezentarea faptelor*, din acest capitol, a pus în evidență implicarea unor factori politici, mereu aceiași, ca și scopul urmărit de aceștia: păstrarea cu orice preț (inclusiv prin sacrificarea unor vieți omenești) a supremației puterii FSN (PDSR), sancționarea forțelor democratice și reducerea lor la un rol de figuranți pe scena politică, reinstaurarea fricii în rândul mării majorități a populației și intimidarea liderilor societății civile.

În mod paradoxal, toate cele patru mineriade au fost conspirații împotriva statului de drept la ale cărui principii FSN (PDSR) nu a aderat când s-a aflat la putere și pe care le-a repudiat când a fost în opoziție, împreună cu PRM, aliatul său nedesmințit.

* noiembrie 2004

Infracțiuni comise de polițiști și procurori

Polițiștii și procurorii prezenți în unitățile militare din Măgurele și Băneasa în iunie 1990 știau foarte bine că sunt interzise reținerea și anchetarea persoanelor în alte locuri decât cele afectate special acestor situații prin reglementări legale și dintre care unitățile militare nu făceau parte. Cunoșteau că **lipsirea de libertate** a unei persoane în mod ilegal constituie infracțiune (art. 189 Cod penal) și că arestarea unor persoane știind că sunt nevinovate (în cazurile relatate este evident că știau) se pedepsește, ca infracțiune, cu închisoare de la 2 la 7 ani (art. 268 Cod penal privind **represiunea nedreaptă**). Știau, de asemenea, că **supunerea la rele tratamente** a unor persoane aflate în stare de reținere sau deținere se pedepsește cu închisoare (art. 267 Cod penal). Cu toate acestea, nu au avut nici o ezitare în a participa direct la asemenea acțiuni și de a-i asista pe militarii MAPN și pe mineri în timp ce aceștia îi maltratau pe cei reținuți.

Infrațiunea de tortură

Reglementările internaționale la care România a aderat chiar în 1990 și în baza cărora a fost completat și Codul penal român sunt și mai drastice. Art 2671 definește infracțiunea de tortură: "Fapta prin care se provoacă unei persoane o durere cu intenție, o durere sau suferințe puternice fizice sau psihice, **îndeosebi cu scopul de a obține de la această persoană sau de la persoană terță informații sau mărturisiri**, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis, ori este bănuită că l-a comis, **de a intimida sau de a face presiuni asupra ei**, ori de a intimida sau de a face presiuni asupra unei terțe persoane sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigare ori consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani. Dacă fapta prevăzută la aliniatul (1) a avut vreuna din urmările arătate în art. 181 sau 182, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani. Tentativa se pedepsește".

Deosebit de relevantă este și precizarea din finalul articolului 267: **"Nici o împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de stare de război sau de amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție nu poate fi invocată pentru a justifica tortura. De asemenea, nu poate fi invocat nici ordinul superiorului sau al unei autorități publice".**

. Infracțiunile de omor și vătămare corporală, de lipsire de libertate în mod ilegal - toate prevăzute în Codul penal român (art. 174-176; 181-182 și 189) constituie, în lumina dreptului internațional, acte de terorism atunci când sunt săvârșite **în scopul tulburării grave a ordinii publice prin intimidare, prin teroare sau prin crearea unei stări de panică.*** Or, ceea ce s-a întâmplat de fiecare dată cu prilejul deplasărilor minerilor în București s-a încadrat în această periculoasă categorie a actelor de terorism atingându-și scopul. prin instaurarea unui sentiment de frică, menținut până în prezent. O precizare distinctă de impune pentru mineriadele din 1990-1991: participarea unor reprezentanți ai autorităților publice la săvârșirea acestor infracțiuni ne obligă să vorbim chiar despre un terorism de stat, împotriva unei părți a propriilor cetățeni.

**Acte de
terorism**

Întreprinderea oricărei acțiuni pentru schimbarea prin violență a ordinii constituționale constituie o infracțiune distinctă. Textul ar fi fost aplicabil în cazul mineriadei din 1991, dacă ar fi existat atunci în Codul penal, sau al mineriadelor din 1999, dacă magistrații ar fi decis în acest sens.** În orice caz, câmpul de aplicabilitate a acestei infracțiuni este mult mai larg decât cel al infracțiunii de subminare a

* În dreptul penal român, sancționarea actelor de terorism a fost introdusă (imediat după evenimentele din New York, din 11 septembrie 2001) prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 141 / 25 octombrie 2001

** Sancționarea acțiunilor împotriva ordinii constituționale este prevăzută de art. 1661 Cod penal, introdus prin Legea nr. 140/1996. În cazul acțiunilor prin violență, pedeapsa este închisoare de la 10 la 20 ani.

puterii de stat (art. 162 Cod penal) care are în vedere doar acțiuni violente săvârșite de mai multe persoane împreună - cazul celor trimiși în judecată după mineriada din 1991-întrucât în art. 166¹ sunt definite acțiuni împotriva ordinii constituționale și inițierea, organizarea sau sprijinirea acțiunilor de punere în pericol, sub orice formă, a ordinii constituționale (cazul celor două mineriade din 1999, la data cărora acest text exista în codul penal).

Intenția mea nu este să pledez sau să sugerez o încadrare juridică anume, ci de a sublinia, și pe această cale, gravitatea a ceea ce s-a petrecut în România și responsabilitatea celor care au inițiat, organizat și sprijinit acțiuni anti-constituționale prin violență, punând în pericol ordinea constituțională și însăși esența democratică a statului român.

Responsabilitatea politică și morală

Responsabilitatea pentru ororile mineriadelor are o dimensiune politică, morală și juridică.

Responsabilitatea politică nu și-a asumat-o nici unul dintre puternicii zilelor din iunie 1990 sau septembrie 1991.

Responsabilitatea morală probabil că le este cu totul străină.

Responsabilitatea penală? Toate demersurile de după 1996 s-au lovit de unul și același obstacol: termenul de prescripție. La masa rotundă organizată de Grupul pentru Dialog Social, cu participarea victimelor represiunilor, Alexandru Paleologu a susținut că mineriada este o crimă contra umanității, iar aceste crime sunt imprescriptibile. "Eu sunt pentru a se face justiție. Iliescu are mâinile pătate de sânge. Gheorghiu Dej a vărsat sânge în beciuri, asta (Iliescu n.m.) pe stradă. Și în evenimentele de după 22 decembrie, și la mineriade, și mai târziu. Nu înțeleg de ce se bucură de un tratament curtenitor". *

• Revista 22, anul VIII, nr. 24, București, 1997.

Întrebarea se cuvine adresată îndeosebi magistraților competenți să ancheteze urmările mineriadelor din 1990 și 1991. Dacă ei și-ar fi făcut datoria, alta ar fi fost evoluția României și nu s-ar mai fi discutat azi despre prescripția răspunderii penale. Totuși, problema se cere dezbătută și prin prisma supunerii la tratamente neomenoase - ca infracțiunea contra umanității (art. 358), a cărei imprescriptibilitate este expres prevăzută în Codul penal (art. 121(2) Cod penal). Analiza practicii judiciare arată că aceste texte nu au fost aplicate în România*, considerându-se că ele s-ar referi la fapte săvârșite în timp de război. Or, cum pentru acestea se prevăd expres pedepse mai aspre, la alineatul (4) al art. 358**, este limpede că supunerea la tratamente neomenoase "a oricărei persoane căzute în puterea adversarului (...), luarea de ostateci (...), lipsirea de libertate fără temei legal" prevăzute în alineatele (1) - (3) se referă la fapte săvârșite în timp de pace. Ca atare, lovirea, dezarmarea, luarea de ostateci, torturarea și rănirea gravă a victimelor căzute în mâinile minerilor-adversari intră sub incidența imprescriptibilității, indiferent dacă se acceptă sau nu că mineriadele au fost, de fiecare dată, o provocare la un război civil.

Trebuie adăugat că în cazul tuturor infracțiunilor împotriva umanității, tăinuirea și favorizarea se pedepsesc (art. 361).

În orice caz, prescripția nu poate opera decât în materie penală, unde persoane cu funcții de conducere în 1990 - 1991, cu răspunderi individuale pentru diferite infracțiuni, nu au fost inculpate. Prescripția nu șterge însă **nici fapta, nici vinovăția**. Din punct de vedere politic și moral, responsabilitatea apariției și repetării mineriadelor în România

Crimele contra păcii și umanității au fost introduse în Codul penal român înainte de 1989.

* Vezi Constantin Sima, *Codul penal adnotat*, Editura Atlas Lex, 1996

revine în primul rând liderului FSN și președintelui țării care a fost Ion Iliescu. Precum și celor ale căror nume și fapte s-au legat de apariția și repetarea acestui fenomen în România: Virgil Măgureanu, Nicolae S. Dumitru, Emil (Cico) Dumitrescu, Mihai Chițac, Victor Stănculescu, Gelu Voican-Voiculescu, Mihai Lupoi, Dumitru Penciu, Nicolae Cămărășescu și mulți alți ofițeri sau foști ofițeri din Securitate, Armată, Poliție.

ADEVĂRUL 4.

DESPRE STAREA ECONOMIEI ÎN ROMÂNIA POST-COMUNISTĂ

Bomba cu ceas

20 mai 2004

La TVR, emisiunea "Starea națiunii". Invitat unic, pentru că este o emisiune lunară inventată doar pentru uzul său exclusiv, Președintele Iliescu. Trec peste slugărnicia moderatorului care se face că îi pune întrebările pe care le așteaptă cetățenii și urmăresc răspunsurile Președintelui Iliescu. Sigur pe el, accentuând cuvintele de lemn cunoscute, nu pierde nici un prilej să mai înfioreze "regimul Constantinescu" din cauza căruia România nu se lăfăie azi în dezvoltare și bunăstare.

Mă întreb, la fel ca și atunci, în decembrie 1996, când am întâlnit la Cotroceni un președinte înfrânt, dar zâmbitor, cât a fost sinceritate și cât a fost un truc politic meschin, menit să mascheze o capcană, mai bine zis o prăpastie, în care urmau să se prăbusească cei aleși în noiembrie 1996, dar, o dată cu ei, și țara. Cred că o să mă mai întreb multă vreme asupra acestui lucru. Oricum, n-am să uit niciodată acea zi. Atunci am înțeles că regimul Iliescu luase sfârșit pentru un timp, dar la capătul unui șir de gesturi iresponsabile și cinice în care România a fost împinșă la limita prăbușirii. În 2000, s-au ridicat din nou pe spinarea celor care salvaseră țara, pentru a o putea fura din nou. Consecințele le plătim toți, astăzi, ca și atunci.

În 1996, pentru mine, bucuria succesului electoral fusese în câteva ceasuri înlocuită de greutatea asumării unei răspunderi imense. În acele clipe am hotărât să tac, să fac tot ce pot pentru a salva ce era de salvat. Acum, cred că asemenea experiențe trebuie relatate. Tensiunea în care am trăit primele momente ale mandatului meu, după ce am devenit pe deplin conștient că situația reală în care se află țara, mă obligă, în acest nou an electoral, la mărturisirea experiențelor pe care le-am parcurs în cei patru ani de mandat (1996-2000) pentru a preveni perpetuarea actualei puteri și repetarea actelor sale iresponsabile, al căror preț l-ar plăti din nou poporul român. Aceleași motive de conștiință care m-au obligat atunci să tac, mă obligă acum să vorbesc.

29 noiembrie 1996

Prima zi de activitate ca Președinte, la Palatul Cotroceni. Primul lucru pe care l-am făcut în noua mea funcție a fost să dau un telefon guvernatorului Băncii Naționale, Mugur Isărescu.

Domnule guvernator, i-am spus, am primit, atât înaintea, cât și în timpul desfășurării campaniei electorale, diferite informații conform cărora în ultimele luni s-au făcut emisii monetare fără acoperire, s-a emis o Ordonanță de urgență prin care au fost modificate deficitul bugetar și deficitul consolidat. Am aflat că deficitul nu ar fi de 3%, cum a fost comunicat, ci dublu sau chiar mai mare. Aș vrea să știu, de asemenea, care este valoarea rezervelor în aur și valută ale Băncii Naționale și care este nivelul datoriei externe și modul de esalonare a plăților pe următorii ani. A urmat o scurtă pauză, după care, la celălalt capăt al firului, guvernatorul Ioărescu și-a dres vocea și mi-a spus că va realiza împreună cu colaboratorii săi o sinteză care să răspundă acestor chestiuni și mi-o va trimite a doua zi, la ora 10.

30 noiembrie 1996

La ora fixată primesc informațiile solicitate. Citesc materialul și mă cutremur. Rezultă în mod clar, din datele prezentate, că România se afla în iminența unui crah financiar și economic de proporții. În timpul campaniei electorale, promisem multe din datele cuprinse în informare, dar nu le folosisem. Pe de o parte, deși sursele erau credibile, îmi era greu să accept că se ajunsese atât de departe. Pe de altă parte, acele date prezentau o situație atât de gravă, încât am preferat să nu le folosesc (deși mi-ar fi oferit atuuri electorale puternice) considerând că nu puteam pune în pericol securitatea sistemului financiar-bancar din România din considerente electorale. Fostul partid de guvernământ nu ezitase să sacrifice viitorul României de dragul păstrării puterii. Îmi revine în minte exuberanța cu care fostul președinte se despărțise nu numai de putere, ci și de responsabilitate. Mă gândesc că bucuria sa, sur-

prinzător de reală, se datora fie unui sentiment de ușurare, de a fi scăpat de o povară, fie cinismului de a lăsa altora, drept moștenire, gestionarea unui dezastru iminent. Încep să mă îndoiesc tot mai mult că seninătatea sa ar fi fost o dovadă că a știut să piardă și să se despartă de putere zâmbind...

Am în mâini o bombă cu ceas, a cărei explozie se apropie cu repeziciune, și am datoria să acționez rapid pentru a preîntâmpina o criză gravă, cu consecințe incalculabile pentru România.

4 decembrie 1996

Î-am convocat la Cotroceni pe primul ministru Nicolae Văcăroiu, care se afla încă în funcție, pentru a asigura interimatul până la instalarea noii echipe guvernamentale, pe ministrul Finanțelor, Florin Georgescu, și pe secretarul general al Guvernului, Viorel Hrebenciuc. Î-am primit în sala, unde, în mod obișnuit, se întrunește Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Odată așezați de o parte și de alta a mesei, le-am spus: am în față o lucrare semnată de guvernatorul Băncii Naționale a României. În conformitate cu aceasta, situația se prezintă în felul următor... Când am terminat de citit, am ridicat ochii și m-a izbit zâmbetul cinic al premierului Văcăroiu, rictusul lui Florin Georgescu și surâsul mîeros a lui Viorel Hrebenciuc. Toți păreau foarte încântați. Primul ministru mi-a răspuns: nu este nici o problemă, domnule Președinte. Este numai o Ordonanță de urgență. Ați câștigat alegerile, aveți majoritatea parlamentară, puteți să o respingeți în prima ședință a Parlamentului și își va înceta valabilitatea. La care Florin Georgescu a adăugat: desigur, domnule Președinte, în acest caz veți înfrunta o problemă. Fără această Ordonanță de urgență, pe luna decembrie nu veți putea plăti salariile Armatei.

Ministerului de Interne, Serviciilor de Informații și - după o pauză - ale foștilor dumneavoastră colegi din învățământ...

Stratagema emisiilor de monedă fără acoperire și a împrumuturilor externe utilizate în scopuri electorale nu era o noutate pentru România postdecembrisă. Regimul Iliescu o exersase cu complicitatea primului ministru Teodor Stolojan și pe parcursul campaniei electorale din 1992, ceea ce a făcut ca rata inflației din 1993 să fie de 300%.

31 ianuarie 1997

În drum spre Cotroceni, observu cum starea de exuberanță a cetățenilor continuă. Indiferent dacă votaseră sau nu pentru mine și pentru CDR - și nu votaseră chiar așa de mulți în primul tur -, toți se consideră victorioși și asteaptă ceva bun. După Conferința OSCE de la Lisabona și întâlnirile bilaterale pe care le avusesem în aceste două luni, aveam de răspuns și speranțelor pe care lumea democratică și le punea acum în România ca un pion de democrație și stabilitate în Europa Centrală și de Sud-Est.

Ce ora de făcut? Cu cine puteam să mă sfătuiesc? În bună măsură, termenii în care trebuia să fac o opțiune îmi erau clari. Pe de o parte, starea economică precară a țării și dezastrul financiar al principalelor bănci de stat - Bancorex, Banca Agricolă - și al băncilor private marcate de credite neperformante care le aduceau în prag de faliment și o dată cu ele toate economiile oamenilor. Pe de altă parte, experiența Bulgariei, unde s-au produs evenimente care ar trebui să ne dea de gândit. Cunosc foarte bine situația din Bulgaria încă din timpul când eram în opoziție. În 1995 am avut discuții cu fostul președinte al Parlamentului, cu fostul prim-ministru creștin-democrat Dimitrov din perioada 1991-1995 și

cu alți lideri democrați prieteni. Guvernul socialist neocomunist condus de Videnov, aflat la putere din 1995, blocase reforma și, în anul 1996, inflația ajunsese la 311%. Pe acest fond, în noiembrie 1996, a fost ales președinte Petăr Stoianov, reprezentantul Uniunii Forțelor Democratice (de dreapta). Când instituțiile financiare internaționale sistează creditele, se ajunge rapid la o hiperinflație, economia se prăbușește și o revoltă a populației pare iminentă. Din convorbirile pe care le-am avut cu liderii occidentali de dreapta, aflasem că se pregătește o soluție de salvare cu condiția acceptării unui Consiliu de supraveghere financiară, care să colaboreze cu un nou guvern de centru-dreapta. În aceste condiții, Germania ar garanta moneda bulgară într-un raport fix cu moneda germană. Noul președinte ales, Petăr Stoianov, îmi confirmă.*

În România, situația era complet diferită din punct de vedere politic. Victoria forțelor de centru-dreapta și schimbarea avuseseră loc prin alegeri, la termen. Cetățenii nu știu ce-i așteaptă și greu le-ar veni să creadă în acest moment crudul adevăr. Un crah ar crea o situație de necontrolat, îndeosebi în momente de panică, când mulțimile se comportă haotic. Nu dispuneam de controlul real al nici unei instituții a statului, iar acest control, ca și încrederea în corectitudinea lui vor fi câștigate încet și dificil. M-am hotărât - mai ales după ce am avut confirmarea situației dezastruoase a Bancorex și a Băncii Agricole - să nu fac publice aceste informații, să-mi asum riscul și să încerc să forțez imposibilul pentru redresarea, pas cu pas, a acestei situații. Așa că Ordonanța de urgență, al cărei artizan fusese fostul ministru de Finanțe Florin Georgescu, a fost votată de către noul Parlament, iar românii și-au putut serba, într-o oarecare relaxare, sărbătorile de Crăciun și Anul Nou.

* În 1997, în Bulgaria, inflația s-a apropiat de 1000%. Sub presiunea străzii, guvernul Videnov a demisionat și Consiliul de supraveghere financiară a fost acceptat.

TEZA:

Administrația Iliescu, instalată în decembrie 1989, puternic centralizată și dominată de foști nomenclaturiști PCR și cadre ale Securității, nu a fost capabilă de nici o reformă structurală. În perioada 1990-1996, guvernele Roman, Stolojan, Văcăroiu au patronat distrugerea economiei și jefuirea averii naționale. Administrația Constantinescu, prin guvernarea coaliției CDR-USD-UDMR, a reușit nu numai să stopeze aceste practici, dar și să redreseze o serie de sectoare așa încât în 2000 s-a putut înregistra prima creștere economică sănătoasă cu șanse reale de continuitate în anii următori.

DEFINIREA PROBLEMELOR

Caracterizarea principalelor etape ale tranziției post-comuniste

Pentru a nu fi suspectat de subiectivitate excesivă, am ales pentru o primă abordare a caracteristicilor celor trei perioade distincte ale guvernelor post-comuniste, 1990-1996; 1997-2000; 2001-2004, citarea câtorva surse a căror poziție nu poate fi bănuia de partizanat în favoarea coaliției politice pe care am condus-o.

În studiul România - starea de fapt, publicat la Editura Nemira în 1997, Vladimir Pasti, Mihaela Miroiu și Cornel Codiță* găsim o enumerare succintă și sugestivă a caracteristicilor structurale și funcționale ale societății românești în perioada 1990-1996: evoluțiile către subdezvoltare ale lumii rurale prin conservarea tarelor agriculturii socialiste; degradarea, tot către subdezvoltare, a urbanului prin concentrarea reformei economice pe menținerea industriei socialiste și pe crearea unui sector privat de tip precapitalist; instituirea unei democrații de vitrină subminată de relații ce

1990 - 1996

* Autorii acestui studiu provin dintre apropiații conducerii PDSR: Cornel Codiță fusese până în decembrie 1996 consilier al Președintelui Ion Iliescu, iar Vladimir Pasti, care a lucrat în cadrul guvernului în acea perioadă, este și astăzi consilier al premierului Adrian Năstase.

distribuie privilegii către capătul superior al unei scări sociale, parcă preluate din Evul Mediu, și marginalizare, către capătul inferior (acolo unde sunt plasați minoritarii, femeile, copiii, salariații bugetari, țărani, pensionarii, cea mai mare parte a intelectualității și a noilor întreprinzători mici și mijlocii, circa 80-90% din întreaga populație). În final, autorii ajung la următoarea concluzie: "Sub acoperirea etichetei de protecție socială și a popularității lui Ion Iliescu, PDSR a moșit evoluția spre subdezvoltare, urmărind, în realitate, simpla sa consolidare, împreună cu clientela sa economică, financiară și politică, pătura cea mai privilegiată a societății de supraviețuire din România".

Într-o carte publicată recent, România 1989 - 2004, o istorie cronologică, Stan Stoica caracterizează astfel cei patru ani ai guvernării 1996-2000*:

1997 Noua putere abordează într-o manieră diferită reforma economică, prin sacrificarea producției și a stabilității sociale în schimbul privatizării și reducerii imenselor pierderi din economie. Cele mai grave probleme cu care s-a confruntat noua putere au fost ineficiența unor întregi sectoare ale economiei (minerit, petrochimie, transporturi) și criza sistemului bancar (Dacia Felix, Credit Bank, Bancorex, Columna Bank, Bankcoop, Albina, Banca Agricolă), din cauza creditelor neperformante acordate în anii precedenți. Metodele adoptate au fost închiderea unor mine și întreprinderi nerentabile și preluarea la datoria publică a creditelor neperformante (din portofoliul băncilor de stat). Guvernul a încercat să aplice strategia stabilită cu FMI, care insista pe închiderea unităților nerentabile și reducerea pierderilor din economie.

1998 Procesul de privatizare cuprinde, pentru prima dată, unități importante din economia românească. Sunt privatizate, prin vânzări de acțiuni, rafinăria Petrotel (preluată de concernul Lukoil), Romtelecom (vândut companiei elene OTE) și BRD (cu societatea bancară franceză Société Générale). Are loc liberalizarea pieței valutare și restructurarea

* Am ales această lucrare pentru că se rezumă la o prezentare concretă și obiectivă a principalelor evenimente și pentru că nu îl cunosc în nici un fel pe autorul cărții.

unor sectoare și instituții importante, cum ar fi Regia Națională de Electricitate, Societatea Națională a Căilor Ferate Române, FPS, dar și a Guvernului, prin reducerea numărului de ministere. De asemenea, este demarată reforma din învățământ. Dacă la capitolul privatizare și restructurare se înregistrează unele realizări, în privința producției are loc o scădere cu 6,1% a PIB, iar șomajul atinge o cotă de 10,4%.

Autoritățile române au făcut față, în acest an, la două tipuri de provocări: una de natură socială, determinată de închiderea minelor și închiderea sau restructurarea unor întreprinderi nerentabile, alta de natură financiară: umplerea golurilor lăsate de creditele neperformante în bănci și plata ratelor în contul datoriei externe, care au însumat în acest an valoarea record de 2,194 mld. dolari. Pe plan financiar, sunt rezolvate crizele Bancorex (prin fuziune cu BCR), iar băncile Albina și Credit Bank intră în procedură de faliment. În privința vârfului de plată al datoriei externe, acesta se datorează împrumuturilor atrase în perioada 1992-1996, când media anuală a împrumuturilor externe a fost de 988 milioane dolari. Cel mai important eveniment al anului a fost, fără îndoială, vizita Papei, premieră istorică cu semnificații religioase, culturale, politice. Continuă privatizarea unor mari unități, cum ar fi Automobile Dacia Pitești (cumpărată de concernul francez Renault) și Banc Post (preluată de un consorțiu condus de concernul american General Electric). În plan legislativ, sunt adoptate legi importante, în domenii precum sprijinirea IMM, soluționarea conflictelor de muncă, regimul zonelor defavorizate, sprijinirea exporturilor, precum și Legea responsabilității ministeriale și Statutul funcționarilor publici.

1999

În anul 2000 încep să se arate primele roade ale restructurării și privatizării, înregistrându-se, pentru prima dată în această guvernare, o creștere a PIB (cu 1,6%), bazată pe exporturi și pe investiții. Exporturile au înregistrat o creștere record, de 22% (peste 1 mld. dolari), ca urmare a reducerii impozitului pe profitul realizat din această activitate până la 5%. Este finalizată restructurarea marilor companii, prin divizarea companiilor naționale de gaz și electricitate (Romgaz și CONEL). Sunt declarate în faliment Bankcoop și Banca Internațională a Religiiilor.

2000

PREZENTAREA FAPTELOR

1990-1996:

Şapte ani de stagnare şi jaf sub regimul Iliescu*

Treptele devastării economiei

● **Guvernarea Petre Roman (PSD - PD)****

**Măsuri
populiste
cu urmări
catastrofale**

Măsurile populiste ale celor două guverne Roman din anii 1990-1991, dublate de acţiuni care urmăreau protejarea modelului industrial existent, au condus la agravarea pierderilor în economie. Fostele alocaţii bugetare pentru investiţii au fost convertite în creşteri de salarii mai ales pentru personalul întreprinderilor de stat falimentare. În mai puţin de un an, bugetul a fost devalizat, iar rezerva valutară

* Folosirea sintagmei *regimul Ion Iliescu* are în vedere caracterul nedemocratic al statului în acea perioadă, marcată de grave abuzuri împotriva ordinii de drept şi concentrarea unor puteri discreţionare în mâna Preşedintelui, în dispreţul Constituţiei adoptate prin referendum în 1991.

** Menţionarea denumirii actuale a partidelor în atribuirea responsabilităţilor pentru guvernările din perioada 1990 - 1996 are în vedere divizările şi/sau fuziunile intervenite pe parcurs, precum şi apartenenţa actuală a membrilor acelor guverne la partidele prezente astăzi pe scena politică. Cronologic, partidele şi conducerile acestora au parcurs următoarele schimbări:

1991: FSN (I. Iliescu) s-a scindat în FDSN (I. Iliescu) şi PD (FSN) (P. Roman)

1993: FDSN (O. Gherman) devine PDSR (A. Năstase)

1994: PSM (I. Verdet) se divide în PSM (I. Verdet) şi PS (T. Mohora).

1997: PDSR (I. Iliescu) se divide în PDSR (I. Iliescu) şi ApR (T. Meleşcanu)

1998: PRM (C.V. Tudor) absoarbe PUNR (Gh. Funar)

2000: PS (T. Mohora) este absorbit de PSDR (A. Athanasiu).

2000: PDSR (I. Iliescu) fuzionează cu PSDR (A. Athanasiu) şi devine PSD (I. Iliescu)

2001: PD (T. Băsescu) absoarbe Alianţa Naţională (V. Măgureanu)

2001: PNL (V. Stoica) fuzionează cu ApR (T. Meleşcanu) şi devine PNL (T. Stolojan)

2003: PSM (I. Sasu) este absorbit de PSD (A. Năstase).

Astfel, în urma fuziunilor PRM (C.V. Tudor) cu PUNR (Gh. Funar) şi a PDSR (I. Iliescu) cu PS (T. Mohora) şi PSM (I. Sasu), Guvernul Văcăroiu al patruleiului roşu PDCR-PUNR-PRM-PSM corespunde partidelor intitulate astăzi PSD şi PRM, după cum exponenţii Guvernului Stolojan al coaliţiei FSN-PNL se regăsesc acum în PSD, PD, PNL.

terminată. Leul mai avea o acoperire de 9 bani în mărfuri, deși reforma abia dacă pornise. În plus, mineriada din iunie 1990 a stopat susținerea financiară occidentală și investițiile străine.

Decizia de liberalizare a prețurilor în trepte, nefiind însoțită de liberalizarea dobânzilor și a cursului valutar, a fost greșită și extrem de păgubitoare. Plafonarea dobânzilor, în situația în care prețurile creșteau vertiginos, a reprezentat semnalul dat industriei, care se putea împrumuta la discreție, cu costuri tot mai reduse, pe măsură ce inflația sporea. Ca atare, în anii următori, bugetul va fi obligat să recapitalizeze băncile de stat rămase fără resurse în urma împrumuturilor neperformante acordate întreprinderilor de stat și clientelei FSN. Prețul acestei recapitalizări a fost plătit de populație.

Dublul curs de schimb al leului a jucat un rol nefast. Întreprinderile de stat obțineau fondurile necesare pentru importuri la cursul oficial și își decontau intern încasările în valută la cursul de licitație, care era de circa trei ori mai mare. Așa s-a ajuns la diminuarea rezervei valutare.

Deși producția industrială s-a prăbușit la jumătate față de cifrele oficiale din 1989, nu a fost declarat nici măcar un singur faliment, pentru că politica de protecție a Guvernului față de industria nerentabilă a fost prioritară.

Privatizarea prin înființarea a șase instituții-mamut (cinci Fonduri ale Proprietății Private care urmau să gestioneze 30% din capitalul social al societăților comerciale cu care erau împrumutate cetățenii adulți ai României, plus un Fond al Proprietății de Stat) a reprezentat un eșec.

Unele măsuri importante pe calea reformei, programate de Cabinetul Roman pentru 27 septembrie 1991 - deschiderea pieței interbancare, convertibilitatea leului și unificarea cursului de schimb - au fost anulate prin demisia (demiterea) Guvernului în urma mineriadei din septembrie. Relațiile cu FMI, Banca Mondială, BERD și Consiliul European au fost blocate.

**Finanțarea
pierderilor
economice**

**Eșecul
privatizării**

● Guvernarea Teodor Stolojan (PSD - PD - PNL)

Sacrificarea economiei în scopuri electorale

Politica Guvernului Stolojan (1991-1992) a condus la o cădere a economiei exprimată în scăderea cu 8,8% a PIB.

Premierul Stolojan a refuzat să renunțe la subvențiile de preț pentru produsele de consum. Cursul leului a fost ținut artificial în frâu, în scopurile electorale ale guvernanților.

Un raport BERD referitor la anul 1992 arăta că țările cu reforma și privatizarea cele mai lente - România și Bulgaria - au și situația economico-financiară cea mai dificilă.

Măsurile profunde antiliberales

Guvernul Stolojan a recurs la o măsură profund anti-reformistă și antiliberală confiscând valuta din conturile agenților economici și obligându-i pe aceștia să-și schimbe toate economiile în lei. Toate conturile în valută au fost transformate în conturi în lei, la cursul de 180 de lei/dolar. În același timp, pe cale administrativă, s-a hotărât ca noul curs de schimb să fie de 360 lei/dolar. Jumătate din echivalentul în valută al conturilor agenților economici a ajuns astfel la stat.

S-a introdus o schemă, greoaie și inefficientă, de taxare a veniturilor, împărțită pe 13 clase, cu rate marginale între 6 și 45%. Nu exista un nivel de la care să înceapă taxarea, fiecare leu câștigat fiind taxat.

Politica anti-reformistă promovată de Guvernul Stolojan a avut consecințe imediate după alegerile din 1992. În 1993, leul s-a devalorizat abrupt, a reapărut cursul paralel, iar inflația a atins un nivel record, de aproape 300%.

● Guvernarea Nicolae Văcăroiu (PSD - PRM)

Inamicii restructurării economiei

Greșelile și ezitățile cabinetelor Roman și Stolojan aveau să fie puse în umbră de totala lipsă de performanță a Guvernului instalat în 1992, sub conducerea lui Nicolae Văcăroiu, cel mai dezastruos cabinet de după 1989.

Deși piețele de desfacere planificate de CAER nu mai existau, Guvernul Văcăroiu și-a propus în mod absurd să revigoreze producția industrială, fără însă a opera vreo

restructurare prealabilă. Industrii neperformante au fost scutite de plata obligațiilor financiare, nu doar față de furnizori și bănci, dar și față de bugetul asigurărilor sociale. Prețul acestei strategii aberante a fost uriaș: la o creștere a PIB de un procent, deficitul comercial a fost de 1,5 miliarde dolari (la o valoare a exporturilor de 5 miliarde dolari), cursul oficial al leului s-a triplat, iar cel la casele de schimb a crescut de cinci ori.

Dezvoltarea sectorului privat a fost obstrucționată atât administrativ prin birocrație și târăgănări, cât și financiar. Deși, aparent, numărul întreprinderilor mici și mijlocii era în creștere, în realitate multe dintre acestea existau numai pe hârtie. În timp ce clienții politici ai PDSR din sectorul de stat beneficiau de scutiri de taxe, firmele private și salariații erau prinși într-un sistem de taxare sufocant.

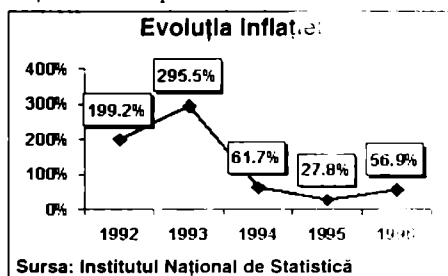
În 1993, sub guvernarea Văcăroiu, rata marginală superioară a taxării veniturilor a ajuns la 60%. În plus, s-au introdus numeroase reglementări absolut aberante, care îngreunau activitatea agenților economici. O hotărâre a Ministerului Finanțelor prevedea, de pildă, că diferențele de curs din reevaluarea valutei se consideră venituri și devin impozabile.

Inflația a determinat creșterea dobânzilor bancare și a generat decapitalizarea societăților comerciale. Societățile comerciale au fost obligate să utilizeze credite extrem de scumpe. S-a ajuns în acest fel ca profitul, pe care unele dintre aceste societăți îl mai obțineau din activitatea de bază, să fie mult depășit de cheltuielile pe care aceste societăți le înregistrau ca urmare a plății dobânzilor și penalităților.

Guvernul Văcăroiu a secătuit rezerva valutară și a decis contractarea unor împrumuturi externe cu dobânzi mari și scadențe în anii 1997-1999.

Dacă, în 1990, împrumuturile aveau scadențe de peste 10 ani, în următorii ani a crescut ponderea împrumuturilor con-

Obstrucționarea sectorului privat

Secătuirea rezervei valutare

tractate pe perioade scurte și medii. În 1996, ponderea datoriilor cu scadențe de peste 10 ani era de doar 39%.

Balanță energetică deficitară

Guvernul Văcăroiu a menținut în mod artificial un preț scăzut de livrare a energiei electrice și a produselor energetice, atât sub prețul de producție internă, cât și sub cel de import. Deși consumul industrial de energie reprezenta 2/3 din totalul balanței energetice, în 1995 doar 1/3 din PIB era rezultatul producției industriale. În același an, în plină iarnă, România a ajuns în situația de a nu mai avea bani suficienți pentru importuri de petrol și gaze naturale. Mii de familii au rămas fără căldură și apă caldă. Furnizarea curentului electric pentru marile unități industriale a fost întreruptă și zeci de întreprinderi și-au închis porțile din lipsă de curent electric.

Deficitul balanței energetice în 1995 a fost de 1,5 miliarde dolari. Pagubele directe produse economiei naționale au depășit 400 miliarde lei.

Mult trâmbițata creștere a PIB reprezenta o producție de slabă calitate, necorelată cu cerințele pieței, care a rămas pe stoc, neputând fi vândută nici la export, nici în țară.

1997-2000:

Reforme pentru însănătoșirea economiei sub Administrația Constantinescu

Redresarea principalilor indicatori economici

Liberalizarea ratei de schimb

Începând cu 18 februarie 1997, a fost liberalizată rata de schimb leu-dolar, cea mai importantă și mai curajoasă măsură pentru reformarea economiei.

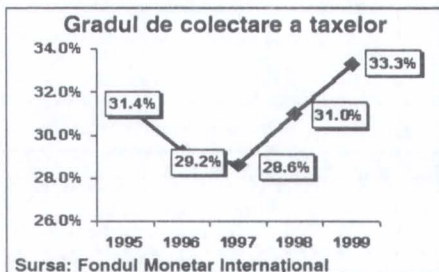
Au fost liberalizate prețurile produselor agricole. Marea majoritate a prețurilor produselor industriale a fost liberalizată în martie 1997. În septembrie 1998 au fost liberalizate prețurile la combustibili. Economia de piață bazată pe competiție începe să se pună în mișcare.

Începând cu 1997, miniștrii de Finanțe ai coaliției au realizat o reformă fiscală substanțială.

Reforma fiscală

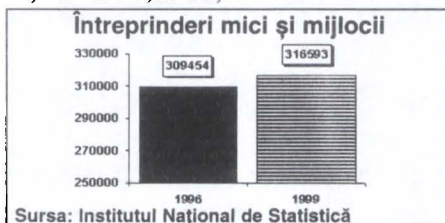
Tendința de scădere în colectarea taxelor a fost inversată. Reforma fiscală din 2000 a îmbunătățit climatul investițional și a apropiat România de standardele regionale.

Impozitul pe profit a scăzut de la 38 la 25 %, iar în 2000 taxele pentru export au scăzut la 5%.

S-a modificat în mod hotărâtor structura economiei românești. În funcție de valoarea adăugată brută, ponderea sectorului privat în industrie a crescut de la 38,5% în 1996, la 56,5% în 2000; în construcții, de la 69,3 în 1996, la 80,9% în 2000; în servicii, de la 66,7% în 1996, la 76,6% în 2000; în agricultură de la 90,1% în 1996, la 97,0% în 2000. Ponderea sectorului privat în produsul intern brut a crescut de la 54,9% în 1996, la 65,5% în 2000.

Creșterea ponderii sectorului privat

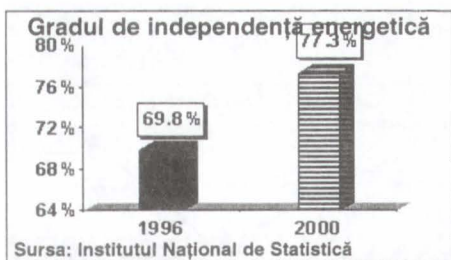
Numărul întreprinderilor active mici și mijlocii din industrie, construcții, comerț și servicii a crescut de la 309.454 în anul 1996, la 316.593 în anul 1999.

Ponderea cifrei de afaceri realizate de întreprinderile mici și mijlocii (IMM) în cifra de afaceri a tuturor întreprinderilor a crescut de la 48,3% în anul 1996, la 55,9% în anul 2000.

În perioada 1997-2000, gradul de independență energetică a României a crescut de la 69,8% în 1996, la 77,3% în 2000. Pentru a înțelege ce a însemnat acest progres, trebuie să luăm în considerare că, în 1995, România s-a aflat, practic, în faliment energetic.

Creșterea gradului de independență energetică

O moțiune simplă pe problema energiei, depusă de Opoziție în februarie 1996, la propunerea președintelui CDR, a fost sprijinită chiar și de parlamentari ai majorității PDSR.

Totuși, adoptarea moțiunii a rămas fără urmări, Guvernul Văcăroiu prevalându-se de absența unei legi a răspunderii ministeriale, prevăzută în Constituția din 1991, dar pe care, timp de șase ani, PDSR refuzase să o ia în discuție în Parlament.

Creșterea investițiilor directe

Începând cu anul 1997, investițiile directe nete în economia românească au crescut continuu.

Potrivit datelor centralizate de Banca Națională a României, în anul 2000, investițiile directe nete au ajuns la 1.040 milioane dolari, comparativ cu 263 milioane dolari în anul 1996. Așadar, investițiile directe nete erau în anul 2000 de 3,9 ori mai mari decât în anul 1996.

Creșterea exporturilor

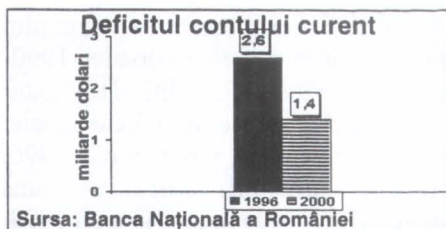
Exporturile României au crescut în perioada 1997-2000 în medie cu 6,4% pe an (respectiv cu 540,2 milioane dolari pe an).

În mod corespunzător, a crescut media lunară a exporturilor: de la 674 milioane dolari în 1996 la 863,9 milioane dolari în 2000.

În ceea ce privește structura exporturilor românești, ponderea către grupul țărilor dezvoltate în totalul exporturilor a crescut de la 62,2% în anul 1996 la 70,4% în anul 2000.

Ritmul de creștere a exporturilor a fost mai mare decât cel de creștere a importurilor. Acest lucru s-a reflectat în reducerea deficitului comercial al României de la 3,4 miliarde dolari în anul 1996 la 2,7 miliarde dolari în anul 2000.

Deficitul contului curent s-a redus în anul 2000 cu 47,1% față de anul 1996. Dacă în anul 1996 deficitul contului curent era de la 2,6 miliarde dolari

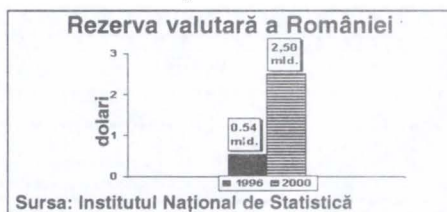
Reducerea deficitului contului curent

(7,3% din produsul intern brut), în anul 2000 acesta s-a redus la 1,4 miliarde dolari (3,9% din produsul intern brut).

În perioada 1997-2000, s-a reușit nu numai achitarea datoriilor externe scadente, ci și creșterea rezervelor valutare ale Băncii Naționale a României de 4,5 ori.

Creșterea rezervelor Băncii Naționale

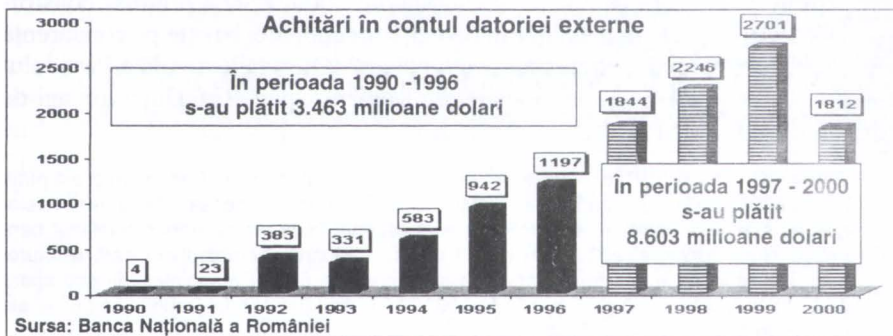
Dacă la sfârșitul anului 1996, rezervele Băncii Naționale a României erau de 0,54 miliarde dolari, cele mai reduse de la înființarea Băncii Naționale, la finele anului 2000, rezervele valutare ale Băncii Naționale a României se ridicaseră la 2,5 miliarde dolari.

În patru ani, între 1997 și 2000, Administrația Constantinescu a plătit în contul serviciului datoriei externe 8.603 milioane dolari.

Plata datoriei externe

Pentru comparație, în șapte ani, în perioada 1990-1996, s-au plătit doar 3.463 milioane dolari.

Decalajul se explică nu numai prin creșterea volumului împrumuturilor externe în ultimii ani ai perioadei 1990-1996, ci și prin contractarea acestora în condiții dezavantajoase, cu termene de restituire mai scurte decât cele uzuale. Dacă, în primii șapte ani, vârful de plată, înregistrat în 1996, a fost sub 1,2 miliarde dolari, în următorii patru ani s-a ajuns la un vârf de plată de peste 2,7 miliarde dolari, în anul 1999.

Prima creștere economică sănătoasă

Guvernul Isărescu a reușit să determine prima creștere economică sănătoasă după 1989. În anul 2000, Produsul Intern Brut a însumat 796,5 mii miliarde lei și, în termeni reali, a crescut cu 1,6% față de anul 1999.

Valoarea adăugată brută creată în ramurile economiei naționale a totalizat 710,2 mii miliarde lei, însemnând o creștere cu 1,7% în anul 2000 față de anul 1999. Aceasta în condițiile în care agricultura a fost afectată de una dintre cele mai mari secete din secolul XX iar prețul petrolului în dolari s-a majorat brusc.

Un calcul simplu ne arată că, dacă resursele din agricultură ar fi rămas la valoarea celor din 1999, creșterea economică în 2000 ar fi fost de 3,7%.

2001-2004: Eșecul din spatele creșterii PIB sub guvernarea Adrian Năstase*

Economie de piață nefuncțională

În campania electorală din 2000, PSD a promis "construirea unei economii de piață funcționale, bazate pe concurență loială, eficiență și reguli clare" (Oferta electorală a Partidului Democrației Sociale din România, pag. 23). După trei ani de

Guvernul minoritar PSD, condus de Adrian Năstase, a fost validat în Parlament și s-a putut menține cu sprijinul permanent al UDMR. În mod corect, responsabilitatea rezultatelor guvernării revine ambelor partide. Folosirea sintagmei "guvernarea Adrian Năstase" pentru definirea perioadei 2001-2004 are în vedere preluarea pentru prima dată a tuturor deciziilor economice și administrative de către premier. Rolul Președintelui Iliescu apare mult redus în comparație cu perioada 1990-1996, limitându-se la jocurile de culise ale politicii de cadre.

guvernare PSD, în noiembrie 2003, România nu obținuse din partea Comisiei Europene confirmarea statutului de economie de piață funcțională (pe care Bulgaria o obținuse din 2002) și, după cum se prezintă lucrurile până în acest moment, sunt puține șanse ca aceasta să se întâmple în 2004.

Guvernul PSD s-a eliberat în mare parte de tutela Președintelui Ion Iliescu, astfel încât, cel puțin în zona economiei, responsabilitatea îi aparține integral primului ministru Adrian Năstase.

PSD se laudă, ori de câte ori are ocazia, cu creșterea produsului intern brut. La începutul lunii iunie 2003, Adrian Năstase socotea că, datorită creșterii economice din 2001 și 2002, "PSD a sporit averea țării cu 4,3 miliarde dolari".

Este adevărat că, urmare a însănătoșirii economiei în perioada 1997-2000, produsul intern brut (PIB) a crescut atât în 2000, cât și în anii 2001-2004. Această creștere economică nu se regăsește însă în creșterea nivelului de trai al populației. Dimpotrivă, pe măsură ce Guvernul Năstase anunță o creștere tot mai mare a economiei, marea majoritate a populației trăiește la fel de rău sau chiar mai rău.

Este evident, pentru orice om de bun simț, că această "avere" de 4,3 miliarde dolari, despre care vorbește Adrian Năstase, nu a ajuns nici în investiții de interes național, nici în buzunarele românilor de rând. Ea s-ar putea regăsi doar în averile liderilor PSD și ale clientelei sale politice.

Guvernul Năstase se laudă și cu creșterea producției industriale. Dar, pe de o parte, ritmul creșterii producției industriale a scăzut continuu, de la 8,7% în 2001, la 5,6% în 2002 și la 3,1% în 2003, iar, pe de altă parte, creșterea producției industriale cu care se laudă Guvernul Năstase este, în mare măsură, o creștere pe stoc. În 2002, ponderea stocurilor în total resurse a fost de 30,6%, pentru ca, în 2003, în condițiile creșterii producției industriale cu doar 3,1%, ponderea stocurilor să ajungă la 36,8%.

**Creșterea
PIB și a
averilor
PSD**

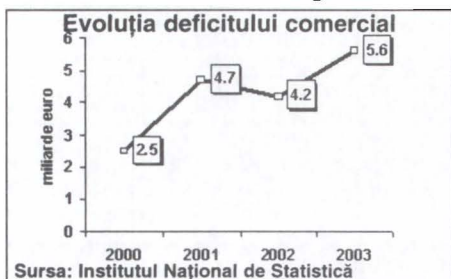
**Creșterea
producției
pe stoc**

Cel mai mare deficit comercial din istoria României

Prin programul de guvernare din 22 decembrie 2000, PSD s-a angajat să realizeze "un echilibru dinamic al balanței comerciale".

Guvernarea PSD a făcut ca în 2001, în 2002 și în 2003 să se înregistreze cel mai mare deficit comercial din istoria României.

Diferența dintre importuri și exporturi a crescut de la 2,5 miliarde euro în 2000, la 4,7 miliarde euro în 2001 și 4,2 miliarde euro în 2002. În 2003, deficitul comercial a sărit la suma record de 5,6 miliarde euro, fiind practic de două ori mai mare decât deficitul comercial din 2000.

Prăbușirea schimburilor comerciale cu țările CEFTA

Trebuie subliniat eșecul Guvernului Năstase în privința schimburilor comerciale cu țările membre CEFTA (Bulgaria, Ungaria, Slovenia, Slovacia, Polonia și Republica Cehă).

Dacă în relația cu statele Uniunii Europene valoarea deficitului comercial ar mai putea fi justificată, PSD este responsabil de pierderile uriașe pe care România le înregistrează în operațiunile comerciale cu statele CEFTA. Astfel, deficitul comercial în relația cu aceste state a crescut de la 380 milioane euro în 2000, la 800 milioane euro în 2001, la 900 milioane euro în 2002 și la 1,1 miliarde euro în 2003.

Într-un moment în care economia românească ar trebui să se pregătească să facă față în Uniunea Europeană concurenței unor economii cum sunt cea germană sau cea franceză, guvernul PSD a adus România în situația de a nu rezista nici concurenței Slovaciei sau Bulgariei.

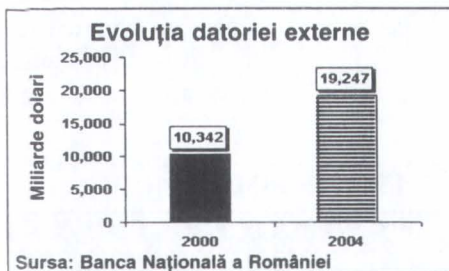
Creșterea datoriei externe

Pierderile uriașe din economie au avut ca efect escaladarea îndatorării țării pe plan extern.

Astfel, eforturile Administrației Constantinescu de până în anul 2000 de a reduce datoria externă a României au fost

zădărnicate de Guvernul Adrian Năstase care, în perioada 2001-2004, a crescut din nou datoria externă, aceasta ajungând la 19 miliarde dolari.

Concomitent cu creșterea datoriei externe, datoria internă a crescut și ea, ajungând la 10 miliarde dolari.

SISTEMUL FINANCIAR-BANCAR

1990 - 1996:

Subminarea sistemului bancar

Între 1990 și 1996, sistemul bancar, predominant de stat, a alimentat clientela politică a PDSR. Sumele uriașe care au trecut în conturi private stau la baza imperiilor economice actuale.

Guvernul Văcăroiu a obligat Banca Națională să emită bani fără acoperire. În ciuda pierderilor pe care le înregistrau în producție, cele mai mari creșteri de salarii în regiile autonome au avut loc în 1995 și 1996. De asemenea, prin tipărirea de bani fără acoperire, în scopuri electorale, a fost plătit cel de-al 13-lea salariu pentru anul 1995. În ultimele trei luni ale guvernării Văcăroiu, creșterea emisiunii monetare a fost dublă față de rata inflației. Deficitul cvasi-fiscal dubla, practic, deficitul propriu-zis.

Potrivit legii, Banca Națională nu avea voie să finanțeze direct deficitul bugetar. Cum însă Guvernul PDSR avea nevoie de bani în apropierea alegerilor, Banca Națională a fost obligată să refinanțeze băncile comerciale de stat care, la rândul lor, au fost obligate să cumpere titlurile de trezorerie emise de Ministerul Finanțelor.

Puterii rezultate din alegerile din noiembrie 1996 i-au fost lăsate moștenire nu numai plăți uriașe în contul datoriei externe, dar și obligațiile de plată în contul rambursării contravalorii certificatelor de trezorerie emise de Guvernul

**Bani pentru
clientela
politică**

Văcăroiu pentru finanțarea deficitului bugetar. Bonurile de trezorerie pe termen scurt, în valoare de 4,5% din PIB, cu care fusese acoperit deficitul bugetar, trebuiau onorate în 1997.

1997 - 2000:

Asanarea sistemului bancar

Reducerea pasivelor bancare

În 1996, 77,8% dintre active erau în bănci de stat, 22,2% în bănci private. În 2000, 44,3% dintre active erau în bănci de stat, 55,7% în bănci private.

În 1998, băncile cu probleme aveau încă pasive de 38,9%. În 2000, pasivele erau de 8,2%.

Stoparea creditelor neperformante

În 1999, când, pentru a putea fi salvată, Bancorex a fuzionat cu Banca Comercială Română, 85-90% dintre împrumuturile Bancorex reprezentau credite neperformante. Pentru acoperirea pierderilor de la Bancorex, statul a fost silit să plătească, din banii cetățenilor, numai în 1999, aproape două miliarde dolari, adică 6% din PIB.

În 2000, Guvernul CDR a trebuit să plătească alte 880 milioane euro pentru acoperirea pierderilor din credite neperformante acordate de Banca Agricolă (în perioada Guvernului Văcăroiu) și pentru pregătirea condițiilor necesare privatizării acestei bănci.

Au fost luate măsuri de redresare a Bankcoop (pierderi 1,5 milioane euro) și de declanșare a procedurii de faliment al Băncii Columna și al Băncii Dacia Felix.

Reglemen- tarea activității bancare

În timpul Administrației Constantinescu au fost adoptate Legea care reglementează activitatea bancară în România (1998) și Legea datoriei publice (1999).

În 1996, în România erau 35 de bănci comerciale, în 2000 (iunie) numărul acestora crescuse la 42. În 1996 existau 7 bănci de stat, în 2000 erau 4. În 1996 erau 28 bănci private, în 2000 erau 38.

Până în 1997, instituțiile bursiere existau în România doar cu numele. Valoarea tranzacțiilor și capitalizarea pieței erau practic zero, numărul societăților cotate era infim. La sfârșitul anului 2000, piața bursieră era unul dintre motoarele creșterii sănătoase a economiei românești.

Punerea în funcțiune a pieței bursiere

În 1996, în România erau 47 societăți de asigurare, care încheiaseră 463.367 polițe de asigurare. La sfârșitul lui 1999, existau 72 societăți de asigurare, iar numărul polițelor de asigurare încheiate era de aproape patru ori mai mare, ajungând la 2.060.857.

Dezvoltarea pieței asigurărilor

AGRICULTURA

1990 - 1996:

Dezastru progresiv

sub guvernările Roman, Stolojan, Văcăroiu

Între 1990 și 1996, deși agricultura a rămas sub controlul statului, nu a existat o politică agricolă coerentă. Legea fondului funciar din 1991, introdusă fără acoperirea logistică necesară, a determinat doar fărâmițarea terenurilor agricole. Suprafața minimă acordată era de 0,5 hectare, iar cea maximă de 10 hectare, indiferent de numărul beneficiarilor - moștenitori ai fostului proprietar. Legea fondului funciar nu a fost însoțită de privatizarea inventarului agricol. Întârzierile în distribuirea titlurilor de proprietate au făcut ca, în octombrie 1995, la patru ani de la intrarea în vigoare a legii, doar jumătate dintre cei în drept să le fi primit.

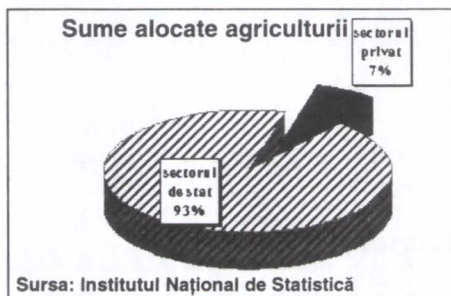
O politică agricolă incoerentă

La sfârșitul lui 1996, cea mai mare parte a terenurilor agricole era încă în proprietatea statului. Din totalul producției agricole din anul 1996, 59,8% provenea din producția întreprinderilor agricole de stat. Cu toate acestea, datoriile IAS erau de aproape 4.500 miliarde lei.

Subvenții în cazul pierderilor sectorului de stat

O întreprindere-gigant, aparținând statului, se ocupa de preluarea și distribuirea produselor agricole. ROMCERE-AL deținea practic monopolul colectării, transportului, depozitării și distribuirii cerealelor. Guvernul Văcăroiu a făcut presiuni pentru ca Banca Națională să crediteze direct această întreprindere. Totuși, la sfârșitul anului 1996, pierderile acesteia erau de 800 miliarde lei.

Subvențiile acordate agriculturii până în 1996 inclusiv nu au ajuns niciodată la agricultori. Ele au fost folosite pentru a susține industriile legate de agricultură și pentru a acoperi pierderile uriașe ale IAS.

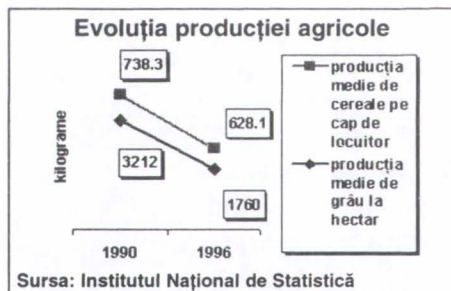

În perioada ianuarie 1992 - aprilie 1994, din totalul de 1.473 miliarde lei alocate pentru agricultură (bani mulți la valoarea din acei ani), s-au creditat producția și comerțul de stat în proporție de 93% (1.370,7 miliarde), iar producția agricolă privată în proporție de numai 7%.

Degradarea continuă a producției

Rezultatele acestei strategii s-au repercutat în producția agricolă. Producția de grâu și secară a scăzut de la 7,37 milioane tone în 1990, la 3,16 milioane tone în 1996.

Producția medie de grâu la hectar a coborât la 1.760 kg în 1996, după ce fusese 3.212 kg în 1990, iar producția de

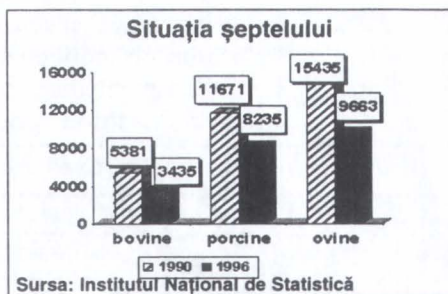
cereale pe cap de locuitor s-a diminuat în aceeași perioadă de la 738,3 kg la 628,1 kg.

Între 1990 și 1996, numărul bovinelor a scăzut de la 5.381 mii la 3.435 mii, numărul porcilor de la 11.671 mii la 8.235 mii, numărul ovinelor de la 15.435 mii la 9.663 mii.

Numărul păsărilor a scăzut, în aceeași perioadă, de la 113.968 mii la 78.478 mii.

Producția de carne era în 1990 de 2.232 mii tone și a coborât în 1996 la 1.868 mii tone.

Producția de ouă a scăzut de la 8.077 milioane bucăți în 1990, la 5.783 milioane bucăți în 1996.

1997 - 2000:

Sprjinirea producătorilor agricoli în timpul guvernării CDR

Sub guvernarea CDR, suma alocată de la bugetul Ministerului Agriculturii și Alimentației pentru sprijinirea producătorilor agricoli a fost de 4.762 miliarde lei în anul 1999 și de 7.414 miliarde lei în anul 2000, creditându-se cu precădere producătorii privați. De asemenea, pentru a veni în sprijinul agricultorilor, a fost încurajată inițiativa privată în domeniul industriei de mașini agricole, precum și în cel de prelucrare a produselor agricole.

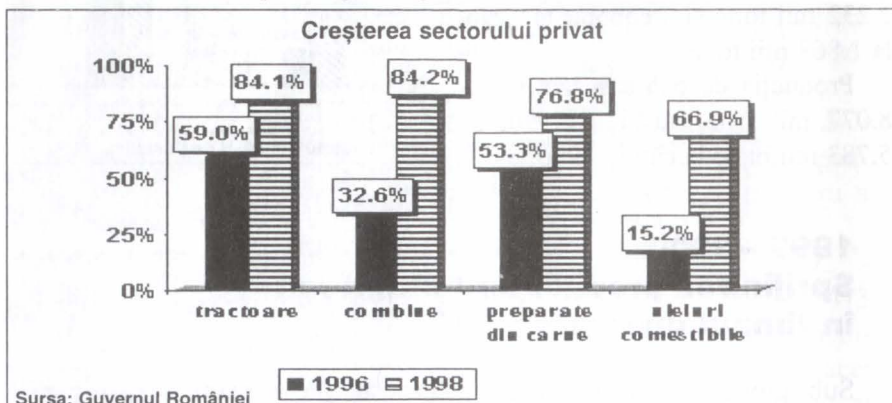
În 1996, ponderea sectorului privat în domeniul producției și distribuției de tractoare era de 59%. În 1998, ea depășise 84%.

În ceea ce privește producția și distribuția de combine autopropulsate, ponderea inițiativei private era în 1996 de 32,6%, iar în 1998 de 84,2%. În același timp, ponderea sectorului privat în producția de preparate din carne a crescut de la 53,3% în 1996, la 67,8 în 1998, iar în cazul producției de uleiuri comestibile, ponderea inițiativei private a crescut de la 15,2% în 1996 la 66,9% în 1998.

Am făcut referiri la datele anului 1998 pentru a explica de ce un studiu din 1999 al Băncii Mondiale plasa România peste media rezultatelor statelor din zonă în privința reformelor din agricultură.

**Bani și
mașini
agricole**

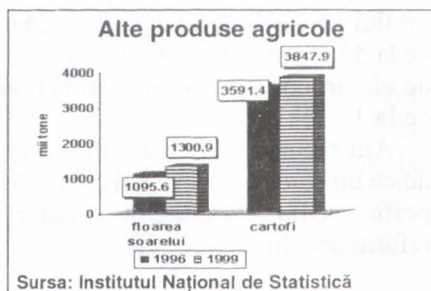
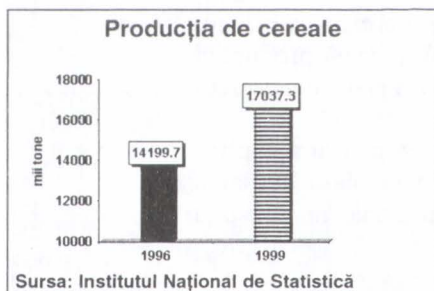
Cupoanele speciale acordate în 1998 și în 1999 producătorilor individuali pentru plata lucrărilor agricole au avut efect imediat, în acești ani înregistrându-se cele mai mari producții în agricultură.

Creșterea producției agricole

Între 1996 și 2000, suprafața agricolă a crescut cu peste 60.000 hectare. Dacă în anul 1996 producția de cereale boabe a fost de 14.199,7 mii tone, în anul 1999 aceasta a fost de 17.037,3 mii tone. Producția de grâu și secară a crescut de la 3.164 mii tone în 1996 la 4.683 mii tone în 1999.

Dacă, în anul 1996, producția de porumb era de 9.608 mii tone, în anul 1999, producția de porumb a fost de 10.937,4 mii tone. În ceea ce privește producția de semințe de floarea soarelui, aceasta a crescut de la 1.095,6 mii tone în 1996, la 1.300,9 mii tone în 1999. Producția de cartofi a crescut de 3.591,4 mii tone în 1996, la 3.847,9 mii tone în 1999.

PRIVATIZAREA

1990 - 1996:

Mascarada privatizării pesediste

Etichetată ca un proces care să ofere șanse egale și libertate de alegere, privatizarea în masă prin intermediul cupoanelor acordate populației în 1990 s-a depărtat treptat de aceste obiective, sfârșind în haos. Subscrierile forțate, modificările substanțiale intervenite pe parcurs în lista întreprinderilor privatizabile, prelungirea termenului de depunere a titlurilor au demonstrat incompetența și inconsecvența guvernării PSD de până în 1996. În fruntea Fondurilor Proprietății Private au fost numite persoane loiale partidului de guvernământ care i-au urmat toate indicațiile.

Privatizarea prin contracte de vânzare-cumpărare, în condițiile absenței unor reglementări clare, a degenerat, în mare măsură, într-un proces de devalizare a avutului public, bazată pe licitații aranjate sau negocieri netransparente, favorabile dezvoltării unui sistem clientelar și corupt.

La înființarea sa, în 1992, Fondul Proprietății de Stat avea în portofoliu 5.937 societăți comerciale cu un capital social de 45.212 miliarde lei. În ciuda declarațiilor oficiale, privatizarea a avut un ritm extrem de lent.

La începutul anului 1994, premierul Nicolae Văcăroiu declara că acesta va fi "anul privatizării", propunându-și privatizarea a 3.000 de societăți comerciale. În realitate, până la sfârșitul anului, au fost privatizate doar 590 de întreprinderi și acestea lipsite de importanță.

Încercările statului de a controla activitatea agenților săi economici au fost pe cât de variate (prin Consiliile Împunătorilor Statului sau prin reprezentanți în Adunările Generale ale Acționarilor), pe atât de lipsite de rezultat.

În perioada 1993-1996 s-au alocat peste 2.000 miliarde lei pentru restructurarea întreprinderilor în suferință din economia românească. Fondurile au fost acordate pe criterii politice, clientelare, nu pe criterii economice, astfel încât nu

**Devalizarea
avutului
public**

**Privatizări
puține
și fără
importanță**

**Fonduri
acordate pe
criterii
clientelare**

au produs efectele necesare. Banii au fost luați de la întreprinderile care realizau profit (și dați întreprinderilor cu pierderi prin intermediul bugetului de stat) sau din fondurile obținute din privatizare și dividende de către Fondul Proprietății de Stat. În ciuda lipsei cvasi-totale de performanță a societăților comerciale cu capital de stat, până în 1996 doar 41 fuseseră propuse pentru lichidare judiciară.

Pierderi în loc de investiții

Societăți comerciale care în 1993 și 1994 s-ar fi putut privatiza contra unor sume importante și cu ajutorul unor investitori serioși, au ajuns să acumuleze în 1996 datorii de milioane de dolari. Pierderile totale înregistrate de companiile publice românești în 1996 au fost de 10.600 miliarde lei, adică mai mult de 2,5 miliarde dolari. Acestea includeau pierderile anuale ale serviciilor publice: RENEL - 1.750 miliarde lei, SNCFR - 1.200 miliarde lei, ROMCEREAL - 800 miliarde lei, plus 4.000 miliarde lei reprezentând împrumuturi bancare irecuperabile.

Blocarea procesului de privatizare

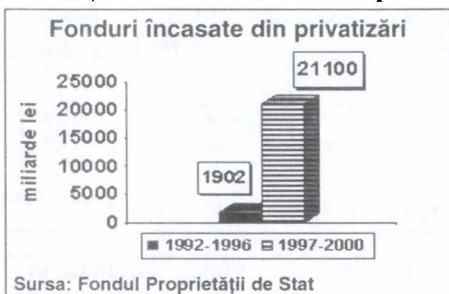
Lipsa de voință politică, clientelismul practicat în politica de cadre și în alocarea fondurilor de restructurare, ca și anumite carențe legislative au determinat blocarea procesului de privatizare. Fondul Proprietății de Stat a asistat pasiv la apariția firmelor-căpușă pe lângă societățile comerciale la care încă era acționar.

Privatizări neadecvate realizate cu asociațiile salariaților au contribuit și ele la scăderea performanțelor întreprinderilor. Din punct de vedere economic, acest gen de privatizare era justificată în comerț, turism și la întreprinderile mici, nu și la întreprinderile mari care acumulasera un volum uriaș de datorii și aveau nevoie de investiții considerabile. În aceste întreprinderi, în circumstanțele hiperinflaționiste ale perioadei 1992-1996, nu s-a putut onora nici măcar plata la termen a ratelor din prețul acțiunilor cumpărate de asociațiile salariaților. De aceste privatizări au profitat, în primul rând, directorii întreprinderilor privatizate, majoritatea lor fiind și președinți ai asociațiilor de salariați.

1997 - 2000: FPS a privatizat 80% din portofoliu

În 1997 a început, în sfârșit, marea privatizare, Fondul Proprietății de Stat reușind să privatizeze circa 80% din societățile comerciale aflate în portofoliul său.

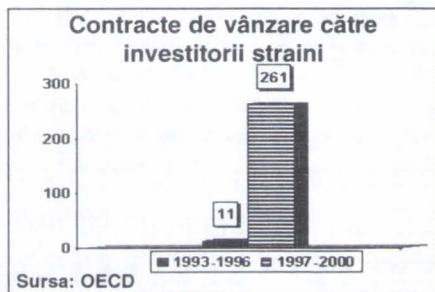
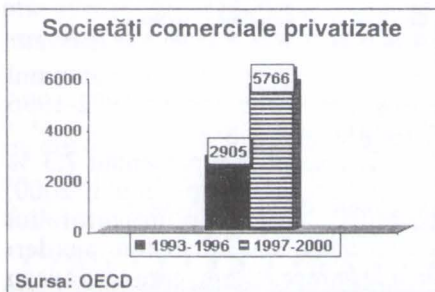
**Degradarea
continuă a
producției**

Dacă între anii 1993-1996 au fost privatizate 2.905 societăți comerciale, în perioada 1997-2000 numărul societăților privatizate s-a ridicat la 5.489.

Capitalul social vândut între 1993 și 1996 a fost de 3.570 miliarde lei, în timp ce între 1997 și 2000 s-a ridicat la 18.054 miliarde lei.

În perioada 1993-1996, au fost semnate de către Fondul Proprietății de Stat doar 11 contracte de vânzare de acțiuni cu investitori străini. În perioada 1997-2000, au fost semnate 261 astfel de contracte.

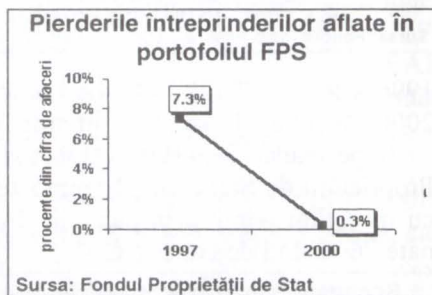
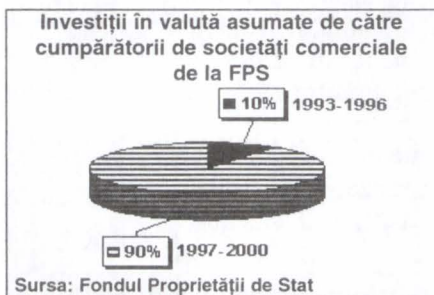
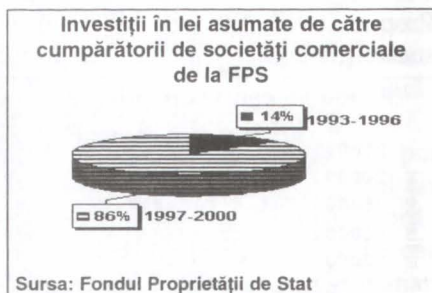
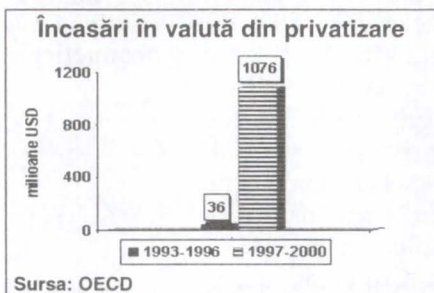

Încasările în valută prin privatizare din perioada 1993-1996 se limitaseră la 36 milioane dolari, în timp ce, între 1997 și 2000, încasările în valută s-au ridicat la peste un miliard dolari.

**Încasări de
peste un
miliard de
dolari**

Analizând cuantumul investițiilor asumate de către

cumpărători în cei opt ani de existență ai Fondului Proprietății de Stat, rezultă că investițiile în lei au fost asumate în proporție de 14 % în perioada 1993-1996 și în proporție de 86% după 1 ianuarie 1997.

Diferența este și mai mare în ceea ce privește cuantumul investițiilor asumate în valută: 10% în perioada 1992-1996 și 90% în perioada 1997-2000.

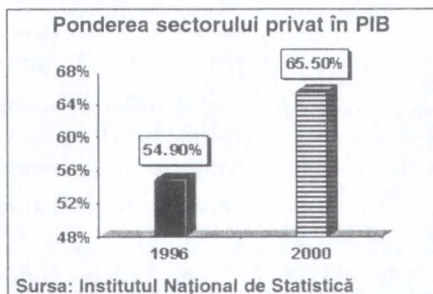
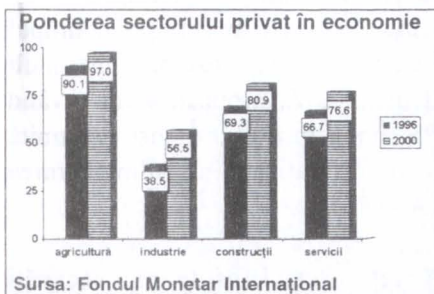
La începutul anului 1997, pierderile reprezentau 7,3 % din cifra de afaceri, în vreme ce, la sfârșitul anului 2000, pierderile erau mai mici de 0,3 % . Practic, în portofoliul Fondului Proprietății de Stat nu se mai înregistrau pierderi din activitatea de exploatare, întreprinderile care mai aveau pierderi în 2000 fiind în această situație din cauza datoriilor acumulate în timp.

Creșterea ponderii sectorului privat

În funcție de valoarea adăugată brută, ponderea sectorului privat în agricultură a crescut de la 90,1% în 1996, la 97,0% în 2000; în industrie, de la 38,5% în 1996, la 56,5% în 2000; în construcții, de la 69,3 în 1996, la 80,9% în 2000;

în servicii, de la 66,7% în 1996, la 76,6% în 2000.

Ponderea sectorului privat în produsul intern brut a crescut de la 54,9% în 1996, la 65,5% în 2000.

2001 - 2004: Profit pentru PSD, nimic pentru țară

Depart de a reprezenta un succes, privatizarea în timpul Guvernului Năstase a fost un mecanism pentru îmbogățirea membrilor și clienților PSD, iar preconizatul beneficiu de pe urma privatizării s-a transformat într-o uriașă pagubă pentru economie. Privatizările s-au dovedit a fi "de succes" doar pentru oamenii PSD, care au pus mâna cu ușurință pe societăți pe care le-au exploatat apoi în folos propriu, au beneficiat de scutiri și facilități din partea Guvernului Năstase, după care, cu conturile personale pline, au încercat să se debaraseze de ele.

Modul totodată hei-rupist, selectiv și păgubos, în care a decurs procesul de privatizare, este demonstrat și de cifre care arată că în timp ce, între 1997 și 2000, au fost privatizate 5.489 de societăți comerciale, iar prețul obținut de FPS a fost aproape dublul valorii nominale a acțiunilor, după anul 2000 s-au privatizat abia peste 500 de societăți comerciale, la un preț mediu de aproape 30% din valoarea nominală a acțiunilor.

**Păgubirea
economiei
naționale**

În schimb, Guvernul Năstase a transformat eșecul privatizării într-o mare operațiune de imagine. În primul rând, PSD s-a ferit să preia numele Fondului Proprietății de Stat, pe care îl acuzase vreme de patru ani, deși în timpul guvernării CDR acesta reușise să privatizeze mult mai mult într-un semestru decât Guvernul Văcăroiu în 4 ani. Având aceleași atribuții ca FPS, noua instituție a fost denumită pompos Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului (APAPS).

Averi uriașe la prețuri scandalos de mici

După ce a vândut la prețuri scandalos de mici societăți profitabile sau care valorau mult mai mult, APAPS s-a grăbit să scape cu orice preț de restul de societăți, pentru a se putea lăuda cu încheierea procesului de privatizare.

Câteva exemple sunt suficiente pentru a demonstra iresponsabilitatea cu care au fost trecute în mâini private averi uriașe.

ALRO Slatina a fost vândută pentru numai 10 milioane dolari, adică o cincime din profitul pe un an al societății.

Societatea Națională Tutunul Romanesc (SNTR) a fost vândută pentru suma infimă de 1,6 milioane dolari, deși doar bunurile SNTR erau estimate la peste 85 milioane dolari.

Societatea ARO Câmpulung a fost vândută de APAPS pentru numai 150.000 dolari, deși cumpărătorul a vândut imediat o parte din societate cu 5 milioane dolari.

Prin acordarea de facilități aberante, PSD a păgubit bugetul statului cu alte sute de milioane de dolari. La SIDEX Galați, vândut cu 70 milioane dolari, APAPS a acordat cumpărătorului scutirea de la plata taxei pe valoarea adăugată și a impozitului pe profit timp de cinci ani, renunțând astfel la o sursă de venit la buget în sumă de 1,2 miliarde dolari.

La fel de generos a fost președintele APAPS, Ovidiu Mușetescu, cu avocații angajați să readucă societățile cu privatizări eșuate în portofoliul statului. De exemplu, în intervalul ianuarie-aprilie 2004, au fost cheltuite 12% din veni-

turile obținute din privatizare - circa 110 miliarde lei - pentru plata onorariilor unor consultanți, agenți de privatizare sau firme de avocatură. Aceasta în condițiile în care în cadrul APAPS lucrează 76 juriști, din care jumătate cu mandat de reprezentare în instanță.

● “Succese” ale privatizării PSD

Vândută în 2001 lui Corneliu Iacubov, membru marcant al PSD, pentru 12 milioane dolari, RAFO este o societate prin care s-au derulat afaceri colosale, de sute de milioane de dolari, în beneficiul PSD, societatea acumulând în timp datorii de peste 14.000 miliarde lei.

**Cazul
RAFO
Onești**

Acțiunea Populară a dezvăluit mecanismul prin care RAFO, în complicitate cu Guvernul, a prejudiciat bugetul cu milioane de dolari. Firma Oil Terminal Constanța, unde sunt depozitate produsele petroliere importate de firmele românești, se află sub autoritatea Ministerului Economiei și Comerțului și are obligația de a nu permite importatorului să ridice produsele până când acesta nu-și plătește taxele către buget. În februarie 2003, RAFO a preluat aproape 60.000 tone de țiței de la Oil Terminal - circa 50 de trenuri - fără plata taxelor în valoare de 2,7 milioane dolari. Este un caz tipic de contrabandă la vedere, în care unul dintre stâlpii financiari ai PSD a păgubit statul cu aproape 3 milioane dolari.

Neavând nici o clipă intenția să investească ceva în RAFO, deși promisese la cumpărare să aducă 80 de milioane de dolari, patronul a acumulat datorii imense, pe care, generos, Guvernul Năstase i le-a iertat în mai multe rânduri. La sfârșitul anului 2001, au fost șterse cu buretele 500 milioane dolari, datorie către stat, dar apoi mecanismul acumulării de datorii a fost reluat.

Pentru salvarea lui Corneliu Iacubov, la 26 aprilie 2004, Direcția de Finanțe Publice Bacău a renunțat la procedura

de faliment și a acceptat reorganizarea judiciară a rafinăriei. S-a deschis astfel calea ca o nouă datorie a RAFO, de 220 milioane dolari, să fie plătită de toți românii, în numele "solidarității sociale", fiecare contribuabil urmând să dea câte 10 dolari pentru interesele clanului Iacobov.

Produsele petroliere ale RAFO au intrat într-un alt circuit de inginerie financiară cu complicitatea guvernanților PSD. Prin achiziționarea de către RAFO a unor combustibili inferiori și vânzarea lor către 400 de societăți comerciale din toată țara, care i-au vândut ulterior ca produs superior fără să plătească la stat accize și alte taxe, s-a creat un prejudiciu astronomic de circa 20.000 miliarde lei. Șeful Parchetului Național Anticorupție s-a văzut obligat să declare că în acest caz sunt implicate "persoane din aparatul de stat care, în loc să prevină faptele de corupție, chiar ele le comit".

Cazul ARO Câmpulung

Privatizată cu mare tam-tam, ARO Câmpulung s-a transformat rapid într-o sursă sigură de profituri pentru diverși sereliști așa-ziși descurcăreți. Sub oblăduirea APAPS, au fost vândute, rând pe rând, Fabrica de Scule și Matrițe, Fabrica de Piese și Subansamble, iar alte secții vor fi preluate de firma Cross Lander, însă toate aceste vânzări sunt ilegale, pentru că în contractul semnat de John Perez cu APAPS se stipulează clar că "timp de 5 ani de la preluarea pachetului majoritar de acțiuni ARO, acționarului majoritar îi este interzis să înstrăineze activele și pasivele societății".

Lucrurile se lămuresc pentru că sindicaliștii de la ARO au dezvăluit cine stă în spatele cumpărării Fabricii de Scule și Matrițe: senatorul PSD de Argeș Constantin Nicolescu, fost ofițer de securitate și prieten bun cu Nicolae Văcăroiu. Iar valoarea tranzacției arată clar că totul a fost în folosul acționarului majoritar, care a încasat 5 milioane dolari pentru Fabrica de Scule și Matrițe, în vreme ce pentru toate acțiunile ARO el plătitise numai 150.000 dolari, doar cu o lună înainte.

Deși avertizat că John Perez este un rău platnic notoriu, statul român i-a oferit un cadou substanțial de milioane de dolari. La sfârșitul lunii mai 2004, el a beneficiat din nou de mărinimia statului român, care i-a convertit datoriile de 1,6 milioane dolari către furnizorii de energie și gaze în acțiuni ARO, pe care i le-a vândut cu 45.500 dolari, adică la un preț de 36 de ori mai mic decât cuantumul datoriilor.

Din cauza superficialității criminale a APAPS, ARO este pusă și în postura de a trebui să plătească despăgubiri de 10 milioane dolari unei firme americane. Dacă verifica cu adevărat actele firmei lui Perez, APAPS ar fi observat că această firmă, care și-a anunțat gălăgios intenția de a comercializa mașinile ARO pe piața americană sub numele de Cross Lander, nu deține permisiunea de a folosi acest nume în SUA. În plus, nici urmă de cei 27 milioane dolari promiși drept investiții de către cumpărătorul pachetului majoritar de acțiuni ARO.

● Diversiunea "încheierii privatizării"

Potrivit programului de guvernare al PSD, la sfârșitul anului 2003, APAPS ar fi trebuit să încheie procesul de privatizare a societăților din portofoliul său și să se desființeze. Deși nici astăzi privatizarea nu s-a încheiat, Guvernul a desființat APAPS, Adrian Năstase a anunțat că privatizarea s-a încheiat și a înființat Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului - AVAS.

Vicepreședinte al AVAS a fost numită fosta consilieră a lui Ovidiu Mușetescu, Roxana Bichel, premiată de acesta cu zeci de milioane pentru contribuția ei la "succesul privatizării din România". (Aceeși Roxana Bichel a fost administratorul firmei Datis Consulting & Management, societate în care soția primului-ministru deține 95,95% din acțiuni).

Înființarea AVAS, cu scopul declarat de a urmări proce-

**O încercare
de
manipulare**

sul de post-privatizare, a fost în primul rând o încercare de manipulare, pentru a induce ideea că privatizarea s-a sfârșit și Guvernul Năstase a reușit să-și țină promisiunile. În realitate, capitalul social privatizat de APAPS este de 16.000 miliarde lei, iar ceea ce a rămas în proprietatea statului însumează tot cam atât.

Încheierea privatizării este de fapt o jumătate de privatizare. Peste 1.800 de societăți privatizate riscă să se întoarcă înapoi la stat, pentru că noii proprietari nu au respectat clauzele contractelor de privatizare.

Minciuna despăgubirilor pentru imobilele naționalizate

Legea conform căreia despăgubirile datorate de stat proprietarilor imobilelor naționalizate de regimul comunist ar fi urmat să fie plătite în acțiuni la societățile deținute de APAPS s-a dovedit inaplicabilă.

Cuantumul notificărilor adresate APAPS de către proprietari, pentru acordarea unor acțiuni sau titluri de valoare nominală în schimbul imobilelor naționalizate abuziv în perioada 1945-1989, depășește cu mult valoarea resurselor disponibile.

În timp ce o treime din solicitări conțin evaluări estimate care se ridică la 180.000 miliarde lei, în portofoliul autorității mai figurează doar un capital social de circa 16.000 miliarde lei.

Rocadă cu final așteptat

Mircea Ursache, președintele AVAS, declară: "Având în vedere experiența pe care domnul Mușetescu a acumulat-o în toată perioada scursă de la începerea privatizării BCR, consider că este util pentru procesul de privatizare să-i acord în continuare mandat să reprezinte AVAS în Comisia de privatizare a BCR".

DEMONSTRAREA TEZEI

Administrația instalată de FSN - PSD după decembrie 1989, puternic centralizată și dominată de foști nomencluriști ai PCR și ai Securității, grupați în jurul Președintelui

Iliescu, s-a dovedit incapabilă să răspundă schimbării fundamentale a mediului economic internațional post-comunist. Dispariția CAER și, implicit, a piețelor pentru produsele gigantilor industriali, nu a fost contrabalansată prin începerea unui proces de reformă structurală în fiecare întreprindere în parte, în vederea asigurării competitivității produselor românești pe piața națională și pe piețele externe. Singura preocupare a fost folosirea pozițiilor ocupate în administrație pentru îmbogățirea personală.

La sfârșitul lui 1996, datoria externă pe termen mediu și lung a României era de 7,2 miliarde dolari. Pentru a înțelege amploarea risipei și jafului de fonduri din perioada 1990-1996, la această sumă trebuie adăugate cele aproximativ 2 miliarde dolari moștenite de la regimul comunist. Astfel, în perioada 1990-1996, guvernările Roman - Stolojan - Văcăroiu, sub patronajul Președintelui Iliescu, au cheltuit mai mult de 9 miliarde de dolari fie pentru clientela lor, fie pentru a mitui populația să-i voteze.

Dacă nu ar fi avut prevederea de a nu legifera răspunderea ministerială, membrii acestor guvernări ar fi trebuit să fie judecați pentru subminarea economiei naționale.

Guvernarea coaliției formate din Convenția Democratică din România (PNȚCD, PNL), Uniunea Social-Democrată (PD, PSDR) și Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, pe care am negociat-o conform unui algoritm care reflecta rezultatele alegerilor parlamentare din noiembrie 1996, a implicat trei guverne: Victor Ciorbea (decembrie 1996-aprilie 1998), Radu Vasile (aprilie 1998- decembrie 1999) și Mugur Isărescu (decembrie 1999-decembrie 2000)*.

CDR a câștigat alegerile cu mandatul de a reforma

* Componența acestor trei guverne, precum și modificările rezultate prin unele remanieri pot fi consultate în secțiunea ANEXE.

economia, instituțiile, legislația, justiția. În general (dar nu întotdeauna), reformele s-au bucurat de susținerea celorlalte partide din coaliție. Totuși, în funcționarea coaliției și, mai ales, a guvernului, s-a înregistrat o serie de dispute contraproductive.

Prin scindarea imediat după alegeri a reprezentanților CDR în grupuri parlamentare ale partidelor componente, PSD a devenit cel mai numeros partid din Parlament, colaborarea sa cu PRM a funcționat perfect, iar în anul 2000, prin migrarea unor parlamentari PD (Triță Făniță) și CDR (George Pruteanu) la alte partide, coaliția guvernamentală a pierdut majoritatea în Senat. Toate acestea au creat dificultăți în votarea unor legi importante inițiate de guvern, cărora PSD și PRM li s-au opus cu vehemență: legea administrației publice locale, legea restituirii caselor naționalizate ș.a. - pe care PSD le-a adoptat însă imediat ce a ajuns la putere, demonstrând astfel că opoziția sa din anii 1997-2000 a fost de rea credință, urmărind, de fapt, sabotarea eforturilor coaliției guvernamentale din considerente electorale. Încă o dată PSD a pus interesele sale de partid și ale clientelei sale politice deasupra intereselor generale ale țării.

CONCLUZII

Reformele Administrației Constantinescu nu au reprezentat un scop în sine. Ele au vizat rezultate concrete și asemenea rezultate au existat. Dacă avem în vedere reforma în minerit, căreia PSD și PRM i s-au opus cu înverșunare, cinstit este să recunoaștem că ea nu s-a redus la închiderea unor mine și disponibilizarea a 90.000 salariați din Valea Jiului. Cu efective reduse și cu subvenții drastic diminuate, s-au obținut în numai doi ani producții mai mari, cu costuri mai mici.

Sistarea subvențiilor pentru industria petrolului (sub-

venții care au fost una din principalele cauze ale prăbușirii Bancorex), precum și deschiderea pieței de distribuție a produselor petroliere pentru mari companii străine nu au condus la "falimentarea" acestui sector, cum se clama din opoziție în 1997, ci - dimpotrivă - la transformarea PETROM într-un jucător important pe piața europeană. Concomitent cu creșterea substanțială a calității produselor și a distribuției acestora, s-au creat premisele unor privatizări benefice nu numai în industria petrolieră, dar și în industria petro-chimică, iar afacerile de tip mafiot ("Jimbolia", "Motorina", "Costea") din timpul guvernării Văcăroiu, patronate de Ion Iliescu, au fost anihilate.

Reforma bancară, prin care a fost reglementată și implementată, între altele, procedura falimentului, a curățat o rețea de bănci publice și private aflată în colaps, a asanat-o și a transformat sistemul financiar-bancar într-unul viabil. Privatizarea unor bănci publice, recapitalizarea băncilor în suferință, obligativitatea provizioanelor și instituirea unui fond de garantare funcțional în a doua parte a guvernării 1997-2000 au redat încrederea deponenților că banii lor se află în siguranță.

Sistarea subvențiilor acordate întreprinderilor agricole de stat (de fapt, clientelei corupte a PSD care activa în zona IAS) și transferarea, prin cupoane, a fondurilor direct către producători a reprezentat un câștig binemeritat pentru aceștia și pentru agricultura românească în general.

Liberalizarea cursului de schimb leu-dolar, încă din primul an de guvernare CDR, scăderea impozitului pe profit la 25% și a celui pentru export la 5% au condus nu numai la creșterea producției și a ponderii sectorului privat la 65,5% din PIB, dar și la reducerea deficitului comercial al României; la diminuarea cu 47% a deficitului contului curent; la plata în termen a 8,6 miliarde dolari în contul serviciului datoriei externe și creșterea de cinci ori a rezervelor Băncii Naționale; la o creștere economică sănătoasă cu per-

spectiva creșterii în continuare, ceea ce s-a și adeverit în anii următori.

Fără schimbările politice din 1996 și fără reformele introduse de guvernarea CDR și a aliaților săi, PSD nu și-ar fi abandonat niciodată prejudecățile și spaimile de reformă cu care a guvernat în primii șapte ani ai regimului Iliescu și tot așa ar fi continuat s-o facă dacă ar fi câștigat alegerile în 1996. Unde ar fi ajuns România în 2000 nu e greu de imaginat. Cât despre aderarea la NATO și integrarea în Uniunea Europeană, e limpede pentru orice om de bună-credință că bazele acestui proces anevoios s-au pus, de asemenea, în timpul aceleași (mult hulite) Administrații Constantinescu.

ADEVĂRUL 5.

DESPRE RELAȚIILE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

Mize și crize

31 decembrie 1998

Recapitulez mizele Anului Nou. În 1999, prioritățile relațiilor externe vor fi: NATO și reuniunea la vârf de la Washington; Acordul cu FMI - de care depind și banii de la Banca Mondială; Plata la timp a datoriei externe; OSCE și summit-ul din toamnă; Uniunea Europeană și reuniunea la vârf de la Helsinki, în iarnă.

Îmi amintesc că, în primele luni ale lui 1997, Virgil Măgureanu mi-a adus un studiu privind șansele Opoziției politice de azi, în următorii patru ani. Nesemnat. Mai târziu, am aflat că era un proiect de strategie a PDSR, datorat unuia dintre cei mai dotați analiști ai partidului lor, Ovidiu Șincai. Studiul argumenta că ar fi inutil ca PDSR să-și macine forțele atacând Guvernul și trebuie să-și concentreze întreaga ofensivă contra șefului statului. Dacă eu eram scos din joc, coaliția s-ar fi destrămat și toate succesele noastre pe plan extern ar fi fost anulate.

Pentru cei care ne doresc cu orice pret eșecul, indiferenți la faptul că ar fi un eșec de durată pentru România, toate aceste mize reprezintă un stimulent ca să-și ascundă armele. Moțiunea de la începutul lunii, depusă de PDSR și PRM în Parlament împotriva mea, a confirmat că le e frică. Se tem pentru că anchetele din dosarele marii corupții înaintează: probele în "dosarele Revoluției" s-au acumulat deja în metri și metri lineari de declarații; până și legea de deconspirare a Securității pare să învieg. 1999 ar putea fi anul marilor procese. E clar că va fi un an foarte greu.

Cum vor ataca data viitoare? Oare chiar vor îndrăzni să mai aducă o dată minerii? Mi-e greu să cred, dar nici o ipoteză nu trebuie exclusă. Se va retrage Opoziția din Parlament, provocând alegeri anticipate? Dacă obligă coaliția la solidaritate, PDSR pierde precis. Oricum, vor încerca să producă maximum de haos și de tensiune. Riscul de a fi judecați sau deconspirați e prea mare. Vor provoca negreșit o criză.

Pentru unii, dragostea de patrie e chiar o vorbă-n vânt: în schimb, "ura de clasă" e o realitate foarte vie.

TEZA:

Dacă, în perioada primilor șapte ani ce au urmat schimbării de regim din 1989, argumentele României pentru integrarea în comunitatea democrațiilor europene se concentrau pe elemente legate de poziția geografică, mărimea teritoriului și a populației, pe contribuția românilor la patrimoniul cultural comun european, pe potențialul resurselor naturale și umane ale țării, după alegerile din noiembrie 1996, România și-a afirmat convingător adeziunea la sistemul de valori care a asigurat progresul și stabilitatea Occidentului. În viziunea românească de politică externă, integrarea a căpătat astfel, pe lângă dimensiunea politică, economică și militar-strategică, o importantă componentă ideologică. Strategia de politică externă a Administrației Constantinescu s-a bazat, înainte de toate, pe asumarea valorilor politice și morale în numele cărora se construiseră și funcționau Uniunea Europeană și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, precum și pe măsuri care să exprime, prin fapte, respectul pentru principiile democrației și libertății. În acest context, poziția geostrategică a României în spațiul european nu a mai reprezentat un simplu artificiu retoric sau constatarea pasivă a unui dat natural; România a devenit un factor activ, un participant direct la acțiunile de promovare a valorilor democratice în spațiul sud-est-european.

DEFINIREA PROBLEMELOR

1990 - 1996:

România gravitează în jurul Moscovei

Regimului Iliescu - Năstase* i se datorează faptul că România a fost ultimul stat-membru care a acceptat disoluția Pactului de la Varșovia și a CAER. Așa (dar nu numai așa) se explică și faptul că România a fost singura țară care

**Tratat cu o
Uniune
muribundă**

* Această sintagmă are în vedere nu numai faptul că regimul Iliescu - Năstase, instalat în decembrie 2000, este continuatorul regimului de șapte ani inaugurat de Ion Iliescu în 1990, dar și rolul jucat de actualul premier Năstase prin funcțiile de ministru de Externe și presedinte al Camerei Deputaților deținute în perioada 1990 - 1996.

a încheiat, în 1991, un Tratat cu o Uniune Sovietică muribundă, situație evidentă pentru toată lumea, în afară de conducerea de la București. Tratatul, parafat de Adrian Năstase (pe atunci ministru de Externe) și semnat de Președintele Ion Iliescu (în primul său mandat), a fost nu numai o eroare de politică externă de proporții, dar și un eșec de politică internă. Neîndrăznind să-l supună votului în Parlament, autorii săi, Ion Iliescu și Adrian Năstase, și-au dat singuri un vot de blam. Doar prăbușirea URSS a mai putut salva șansele României de a se integra (vreodată) în NATO, grav compromise prin semnarea unui tratat care îi condiționa orice viitoare alianță de acceptul partenerului sovietic.

**Din nou,
alianțe
numai cu
acordul
Rusiei**

Experimentul nefericit din 1991 s-a repetat în anul 1996 când, pe ultima sută de metri ai celui de al doilea mandat, Președintele Ion Iliescu și ministrul său de Externe, Teodor Meleșcanu, pregătiseră un Tratat de bază, similar, cu Federația Rusă.

Consecvent filorus, Ion Iliescu nu pregeta să asume, în numele României, un angajament de subordonare care excludea posibilitatea încheierii vreunei alianțe (inclusiv cu NATO), fără voia Moscovei.

Viitorul României a fost atunci apărat de protestele societății civile și atitudinea fermă a Convenției Democratice, principala forță politică de opoziție*, care au împiedicat parafarea și semnarea Tratatului.

1997 - 2000: O nouă viziune strategică

Punctul de pornire al orientărilor de politică externă a României, în perioada 1997-2000, a fost o nouă viziune asupra configurației actuale și de perspectivă a Europei și a lumii în procesul de globalizare.

* Declarația de protest pe care am dat-o, în calitate de președinte al Convenției Democratice, la 24 aprilie 1996, cu ocazia vizitei efectuate în România de ministrul de Externe al Federației Ruse, Evgheni Primakov, în scopul parafării Tratatului de bază dintre România și Federația Rusă, este reprodusă în secțiunea DOCUMENTE.

Prioritățile politicii externe

Prin angajamentul politic al Președintelui României și al majorității parlamentare, integrarea în structurile europene și euro-atlantice a devenit prioritatea pe termen mediu și lung a politicii externe românești. Ca obiectiv al celor patru ani de mandat, noua administrație se angaja să aducă România în situația de a fi invitată să adere la Alianța Nord-Atlantică și cât mai aproape de momentul începerii negocierilor de aderare la Uniunea Europeană.

Un obiectiv complementar l-a constituit crearea unei rețele de cooperare, solidaritate și cordialitate în vecinătatea apropiată a României și dezvoltarea unor relații de bună colaborare și prietenie cu statele din Europa Centrală, Europa de Sud-Est și Europa Răsăriteană. Construcția unei relații constante și complexe cu țările din bazinul Mării Negre și Mării Caspice a reprezentat, de asemenea, un obiectiv de importanță crescândă pentru dezvoltarea economiei românești.

În viziunea Administrației Constantinescu era evidentă și necesitatea de a realiza o relație de încredere și sprijin din partea Statelor Unite ale Americii; de a consolida cooperarea cu Israelul; de a reconstrui raporturile de colaborare, cu precădere economică, dintre România și statele din Orientul Mijlociu. De asemenea, în perspectiva evoluțiilor ulterioare și a progreselor globalizării, se impunea deschiderea unor canale de comunicare și cooperare stabile cu zona Asia-Pacific, prin consolidarea relațiilor cu China; prin inițierea unor relații substanțiale, susceptibile să asigure dezvoltarea unei cooperări de perspectivă, cu Japonia și India; prin consolidarea legăturilor cu toate țările din regiune care subscriu la principiile de bază ale colaborării în comunitatea internațională. Totodată, se impunea amplificarea cooperării cu țările Americii Latine - importanți parteneri ai SUA și UE și, în perspectivă, actori influenți ai dezvoltărilor economice.

Creșterea rolului României în organisme internaționale - OSCE, ONU, Consiliul Europei, OECD, CEFTA, CEI, SECI, SEECP - era menită să intensifice schimburile internaționale ale României, capacitatea sa de cooperare eco-

Extinderea colaborării bilaterale și internaționale

nomică și politică, și să sporească încrederea comunității internaționale în maturitatea și potențialul României ca factor de stabilitate în regiune.

România a câștigat credibilitate și suport internațional

Inițiative de cooperare regională

Am vizat și am reușit să ridic cooperarea regională la rangul de prioritate de politică externă pentru ca România să devină un pol al stabilității și colaborării în regiunea din care face parte.

Cooperarea regională nu a mai fost promovată în termenii unor opțiuni care să se excludă reciproc - spațiul Mării Negre în replică la cooperarea central-europeană, de exemplu - și cu atât mai puțin ca o alternativă la integrarea în structurile occidentale. Cooperarea regională a fost concepută ca un demers pregătitor al integrării în structurile europene și euro-atlantice, ca un proces complementar acesteia, având ca scop crearea în zonă a unui regim de securitate și a unor mecanisme de cooperare după modelul celor dintre statele membre NATO și UE.

Am inițiat crearea unor structuri de cooperare trilaterală, flexibile și orientate spre abordarea în comun a unor probleme transfrontaliere concrete (combaterea crimei organizate, a contrabandei și migrației ilegale; dezvoltarea unor infrastructuri de transport etc.), crearea de euro-regiuni și de zone economice libere. România a devenit un actor regional important, cu o contribuție semnificativă la asigurarea stabilității în zonă.

Au fost normalizate raporturile cu Ungaria și Ucraina, pe temeiul angajamentelor asumate și al respectului reciproc al identităților și drepturilor cetățenilor aparținând minorităților naționale. Chiar în primul an de mandat (1997), a fost încheiat Tratatul de bază cu Ucraina și s-au creat premisele unui parteneriat strategic pe termen lung cu Ungaria, soluționându-se prin propriile noastre inițiative și acțiuni de cooperare un potențial conflictual care dăinuia de secole.

Relațiile dintre România și țările Europei Centrale au cunoscut o dezvoltare fără precedent în istoria recentă, România devenind membră a Acordului de Comerț Liber în Europa Centrală (CEFTA) și aducând o contribuție importantă la dezvoltarea Inițiativei Central Europene (CEI).

Prin atitudinea sa hotărâtă în sprijinul valorilor și demersurilor promovate de Alianța Nord-Atlantică și de Uniunea Europeană în Balcani, România a probat în mod activ vocația poziției sale geostrategice de componentă a noului sistem de securitate europeană.

Pe tot parcursul mandatului meu, România a susținut cu bună-credință eforturile politico-diplomatice ale comunității internaționale de instaurare a păcii, democrației și stabilității în sud-estul european.

Participarea cu trupe la misiunile internaționale din Bosnia și Albania și, mai ales, poziția adoptată de România în timpul și imediat după acțiunile militare ale Alianței în Kosovo din primăvara anului 1999 - când NATO a putut acționa mai eficace datorită liberei circulații în spațiul aerian românesc și când încercarea Federației Ruse de a confisca în propriul beneficiu rezultatele acestei acțiuni a fost readusă în cadrul statuat de colaborare, datorită acțiunii ferme a Președintelui României și a aviației române - au dovedit disponibilitatea țării noastre de a se angaja concret în slujba păcii interetnice și a stabilității în Balcani. Astfel, importanța spațiului său geopolitic și geostrategic pentru NATO, în vederea soluționării unor probleme majore de securitate continentală, nu a mai fost doar enunțată teoretic, ci demonstrată practic.

Prin acțiunile sale, România a dovedit că este un important furnizor de securitate la nivel regional. Ca țară democratică, stabilă și atașată valorilor europene și euro-atlantice, România s-a afirmat ca un pol de stabilitate și cooperare în regiune.

Participarea României la activitatea organizațiilor internaționale din care face parte s-a caracterizat în cei patru ani ai guvernării de coaliție prin coerență, inițiativă și solidaritate.

Furnizor de securitate în Balcani

Obținerea președinției OSCE

tate cu țările democratice, mai vechi și mai noi, fără a neglija cooperări tradiționale, de pildă în relația cu China.

Fără îndoială, partea cea mai spectaculoasă a acestei activități s-a desfășurat în cadrul OSCE. Luând act de oferta pe care am lansat-o în calitate de Președinte al României, la Summit-ul de la Lisabona, în decembrie 1996, reuniunea la vârf din 18-19 noiembrie 1999 de la Istanbul a încredințat României, prin consensul celor 54 state membre, președinția Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa în anul 2001. Președinția OSCE a fost cea mai înaltă responsabilitate internațională încredințată vreodată statului român, ținând seama că OSCE reprezintă cel mai larg for internațional, cu excepția ONU, pentru că ea reunește toate statele membre ale NATO și UE, precum și celelalte țări europene, inclusiv Rusia.

Angajamente internaționale respectate

România și-a respectat angajamentele asumate ca stat-membru al Organizației Națiunilor Unite și al Consiliului Europei participând activ la realizarea obiectivelor stabilite prin agenda anilor 1997-2000 și implicându-se direct în acțiunile de prevenire și combatere a corupției și a criminalității transfrontaliere promovate de ONU și CE.

România este unul dintre membrii fondatori ai GRECO - Grupul statelor împotriva corupției, înființat în 1999 - căruia i s-au alăturat marea majoritate a statelor europene, precum și alte state din afara continentului, în calitate de observatori.

În aceeași perioadă a mandatului meu, România a avut o participare susținută în cadrul organizațiilor regionale - SEECP (Procesul de Cooperare în Europa de Sud Est), CEI (Inițiativa Central Europeană), CEFTA (Acordul de Comerț Liber în Europa Centrală), OCEMN (Organizația de Cooperare Economică a Mării Negre), SECI (Inițiativa de Cooperare Sud-Est Europeană) - al cărei Centru regional de combatere a criminalității transfrontaliere a fost înființat în 1999, cu sediul la București.

României i s-a încredințat președinția Reuniunii speciale la nivel înalt "NATO plus 5" de la Washington din aprilie

1999. De asemenea, ca Președinte al României, am reprezentat România la toate reuniunile la vârf ale statelor membre și statelor asociate ale Uniunii Europene, începând cu summit-ul de la Dublin, din decembrie 1996, și până la cel de la Nisa, din decembrie 2000.

Deși, în contextul unor schimbări de guvern repetate, la conducerea Ministerului de Externe s-au succedat trei personalități puternice, cu la fel de puternice diferențe de stil și argumente distincte de notorietate, am avut șansa unei colaborări de excepție cu fiecare dintre cei trei miniștri: Adrian Severin (1997-1998), Andrei Pleșu (1998-1999), Petre Roman (2000).

În tot ce am întreprins în planul relațiilor bilaterale și internaționale și al asigurării securității naționale a României, în cei patru ani de mandat, am beneficiat, de asemenea, de sprijinul competent și prompt al departamentelor de resort ale Președinției conduse de consilierii prezidențiali Zoe Petre și Dorin Marian.

Un rol aparte în creșterea încrederii în România l-a avut vizita oficială a Papei Ioan Paul al II-lea, în mai 1999, la București. Am dorit și am sperat că acest eveniment va fi posibil încă din 1995, când am fost primit de Suveranul Pontif la Vatican.

Am fost și sunt convins că România poate avea o contribuție importantă în realizarea păcii interconfesionale și a reunificării lumilor creștine. Cu acest gând participasem la a XI-a Reuniune Internațională "Oameni și Religii", de la Padova, în 1997, și am organizat următoarea reuniune a Comunității San Egidio, în august 1998, în România. București a fost atunci Capitala bunei voințe a reprezentanților celor mai importante culte de pe toate continentele. A fost, apoi, momentul când am demarat discuțiile cu Patriarhul Teoctist pe tema invitației pe care o adresasem Sanctității Sale de a vizita România ca șef al Statului Vatican. Am insistat și, în cele din urmă, am reușit să obțin acceptul Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române de a-l invita, la rândul său, pe Sanctitatea Sa în calitate de Suveran Pontif al Bisericii Catolice.

**Prima
vizită a
unui
Suveran
Pontif
într-o țară
majoritar
ortodoxă**

Cuvintele rostite de Papa Ioan Paul al II-lea în fața miilor de credincioși români au oficializat caracterul fratern, adică egal, al creștinătății de la nord de Dunăre, prin evocarea Sf. Andrei, apostol în ținuturile dunărene, tot așa cum fratele său, Sf. Petru, a fost apostol la Roma.

Vizita Papei s-a bucurat de un mare răsunet în mediile internaționale. Ea va rămâne în istorie ca prima vizită a unui Suveran Pontif într-o țară majoritar ortodoxă, deschizând calea apropierei durabile dintre cele două mari confesiuni creștine. Faptul că România a fost locul privilegiat al acestei întâlniri fraterne a adus țării noastre un prestigiu și o credibilitate greu de măsurat într-o evaluare limitată la conjuncturile interne. După un an, în mai 2000, Papa Ioan Paul al II-lea a celebrat o slujbă specială în amintirea acestei prime vizite într-o țară ortodoxă, aducând din nou mulțumiri și laudă românilor ca popor creștin, tolerant și iubitor de pace.

SIGURANȚA NAȚIONALĂ ȘI ADERAREA LA NATO

În 1996, deși România fusese primul stat care înaintase cerere pentru includerea în Parteneriatul pentru Pace, țara era, datorită atitudinii ambigue pe care Președintele Ion Iliescu și miniștrii săi de Externe Adrian Năstase și Teodor Meleșcanu au avut-o timp de șapte ani, lipsită de credibilitate și sprijin internațional.

În timpul Administrației Constantinescu, securitatea națională a României a fost asigurată, după secole de războaie, sacrificii și amenințări, prin încheierea Parteneriatului Strategic cu SUA, lansat în iunie 1997, cu ocazia vizitei Președintelui Clinton la București și prin considerarea sa ca stat aliat cu o comportare de membru de facto al Alianței Nord-Atlantice.

1990 - 1996:

O politică oscilantă între Est și Vest

România a fost ultima țară care a încheiat relații diplomatice cu NATO, pe fondul unor declarații care dezvăluiau o politică ambiguă față de Alianță:

● Iulie 1993: generalul *Dumitru Cioflină*, șeful Marelui Stat Major, declara, la întoarcerea de la Moscova, că *"România nu poate avea relații mai strânse cu NATO decât cu Federația Rusă"*.

● Martie 1994: într-un interviu acordat postului de televiziune CNN International, Președintele *Ion Iliescu* recunoștea că, de fapt, oscilează între *"o alianță cu NATO sau o strânsă relație de securitate cu Rusia"*.

● Octombrie 1994: actualul ministru al Apărării, *Ioan Mircea Pașcu*, pe atunci vicepreședinte PDSR și secretar de stat în Ministerul Apărării, într-un interviu acordat în Germania publicației *Sud-Ost Europa*, concluziona că *"România a căzut în răspunderea Rusiei. Când una dintre supraputeri va reuși să subordoneze această regiune, atunci trebuie să intrăm în tratative cu aceasta. România nu este confruntată pentru prima dată în istoria ei cu o astfel de situație. Aceasta ține de poziția noastră, pe care mulți vor să ne-o conteste, dar de care noi nu putem fugi"*.

● Aprilie 1996: șeful Statului Major al Armatei, *Dumitru Cioflină*, declară că, dacă în Rusia, comunistul *Ghennadi Ziuganov* va câștiga alegerile prezidențiale, România ar trebui să se orienteze către o alianță în afara NATO, formată din membrele fostului Tratat de la Varșovia și statele rezultate din dezmembrarea URSS. Deși această declarație, după preluarea sa în săptămânalul *Le Monde*, a provocat un scandal internațional, în țară nu a fost înregistrată nici o reacție nici din partea Președintelui *Ion Iliescu*, nici din partea ministrului de Externe *Teodor Meleșcanu*. Pentru aceștia, menținerea "firului roșu" în relația cu Moscova rămânea o prioritate.

În aceste condiții și ținând seama că, în plan intern, nu existase un interes oficial pentru îndeplinirea criteriilor de aderare, nu era de mirare că România nu a fost luată în considerare nici cel puțin ca un candidat-rezervă al primului val de extindere a NATO.

1997 - 2000: Nominalizarea României pentru a doua extindere a NATO

Declanșarea ofensivei diplomatice

La preluarea mandatului Administrației Constantinescu, în noiembrie 1996, România se afla într-o situație critică, nu numai pentru că nu fusese inclusă în rândul statelor candidate pregătite pentru aderarea la NATO, dar și din cauza deficitului de democrație, a marilor sale probleme economice și a lipsei unei reforme a armatei din cei șapte ani de guvernare a FSN-PDSR și a aliaților săi din PNL (1991-1992) și din Patrulaterul Roșu (1992-1996).

Remedierea acestei situații în doar șapte luni cât ne mai despărțeau de Summit-ul de la Madrid, care avea să decidă asupra invitațiilor de aderare, era doar o iluzie la care mulți români refuzau să renunțe după atâția ani de așteptare și speranță.

Recuperarea unor întârzieri și ezitări de ani de zile nemaifiind posibilă într-un interval de câteva luni, trebuia ca România să fie recunoscută la Madrid cel puțin ca un candidat valabil pentru următoarea etapă a extinderii. De aceea, ofensiva diplomatică din primul semestru al anului 1997 a avut ca obiective recuperarea decalajului dintre România și primele trei țări candidate, în percepția generală a decidenților occidentali și a opiniei publice internaționale, și înscrierea României în cursa pentru integrare pe o poziție cât mai avantajoasă.

Ce am câștigat la Madrid

Posibilitatea ca România, intrată efectiv în competiție cu doar șapte luni înaintea Summit-ului de la Madrid, să ajungă într-o situație comparabilă cu cea a primelor trei clasate, în legătură cu care pregătirea efectivă pentru aderare începuse încă din anii 1992-1994, era, dacă nu exclusă, în orice caz extrem de redusă. De altminteri, nici un oficial român nu a declarat atunci că ar exista altceva decât, poate, o șansă. Că, ulterior, mai ales imediat după Madrid, li s-au atribuit certitudini naive, pe care nici unul dintre actorii acestei ofensive nu le exprimase de fapt, ține de contextul confruntărilor politice interne și nu de realitatea faptelor.

Schimbările politice și demararea în forță a reformei din cele șapte luni de după alegerile din noiembrie 1996 nu au rămas fără consecințe. La Summit-ul NATO din iulie 1997, candidatura țării noastre a fost tratată cu toată seriozitatea, constituind un punct important al dezbaterii. Comunicatul final al Summit-ului evidențiază progresele înregistrate de țara noastră și reafirmă politica ușilor deschise în legătură explicită cu candidatura României.

Exclusă până atunci din perspectiva previzibilă a procesului de extindere, România a fost consacrată la Madrid ca un candidat serios și credibil, la fel și Slovenia.

Parteneriatul strategic cu SUA

La 11 iulie 1997, la două zile de la încheierea Summit-ului NATO de la Madrid, președinții Clinton și Constantinescu lansează împreună, la București, Parteneriatul Strategic SUA - România, prin care securitatea României intră sub protecția Statelor Unite. SUA au mai încheiat parteneriate de acest tip numai cu Polonia, Turcia și Israel.

Constituirea Parteneriatului Strategic SUA - România a reprezentat cel mai înalt stadiu al relațiilor bilaterale româno-americane atins vreodată în istorie și a jucat un rol cu totul deosebit în dezvoltarea cooperării politice, militar-strategice, ca și în demersurile României de integrare în NATO.

Coloana vertebrală a acestei construcții a constatat în mecanismul consultărilor politice periodice la nivel înalt între cei doi parteneri, intensificat în timpul crizei din spațiul ex-iugoslav, în elaborarea și implementarea Pactului de Stabilitate, în pregătirea reuniunii OSCE din 1999, în cooperarea multilaterală contra criminalității transfrontaliere, precum și în alte domenii de interes comun - relații cu Japonia, cu Israelul, acțiuni în cadrul ONU și, nu în ultimul rând, în vederea susținerii poziției României în cursa pentru integrarea în NATO.

Cel mai înalt nivel în relația cu SUA

Cooperarea militară

O componentă importantă a constituit-o cooperarea militară. În cadrul Parteneriatului Strategic, România a beneficiat permanent de asistența SUA în domeniul restructurării și modernizării forțelor sale armate, ca și în domeniul specializării militarilor români pentru operații de menținere a păcii (peace-keeping). Un program special, cu rezultate excelente, a fost consacrat perfecționării așa-numitei dimensiuni C4I - comandă, control, comunicare, computerizare, informații. Cu sprijin american s-a înființat, la Brașov, Centrul regional de management al resurselor de apărare care perfecționează militari din întreaga regiune.

Acțiunile comune pentru perfecționarea subofițerilor români și pentru ca statutul acestora să fie adecvat exigențelor unei armate moderne; sprijinul american în crearea batalionului româno-ungar și pentru constituirea forței multinaționale de menținere a păcii în sud-estul Europei; programele guvernamentale vizând întărirea controlului civil asupra forțelor armate și managementul spațiului aerian; studiul Keevenar de dimensionare optimă a forțelor armate - toate aceste forme concrete de susținere a eforturilor României de întărire a capacității sale de apărare și de compatibilizare cu forțele NATO au dat substanță Parteneriatului Strategic din 1997.

SUA au avut, de asemenea, o importantă contribuție materială gratuită prin dotarea flotei românești cu două avioane Hercules și echiparea și organizarea unui Centru modern de supraveghere a traficului aerian la Balotești.

Combaterea amenințărilor non- tradiționale

Tot în acest cadru s-a dezvoltat o substanțială cooperare în vederea prevenirii și combaterii amenințărilor non-tradiționale prin crearea, în cadrul Direcției Generale a Vămile, a Grupului român pentru non-proliferație, inclusiv dotarea ANCESIAC cu sistemul avansat de detecție cu raze X; pregătirea specialiștilor din Ministerul român de Justiție pentru combaterea criminalității financiare; constituirea unor grupuri comune SRI, SIE - FBI, CIA pentru acțiuni contra terorismului și traficului cu substanțe radioactive; sprijinirea organizării în 2000, la București, a Conferinței

regionale de luptă împotriva corupției. Toate aceste coope-rări au reprezentat materializări ale Parteneriatului Strategic SUA - România. În direcția combaterii criminalității trans-frontaliere, sprijinul SUA, prin intermediul Inițiativei de Cooperare Sud-Est Europeană (SECI) a fost determinant pentru crearea, la București, în 1999, a Centrului de pre-venire și combatere a criminalității transfrontaliere.

A existat și o preocupare permanentă pentru dimensi-unea economică a cooperării dintre SUA și România. Participarea unor mari companii americane la privatizări de succes din România, cum ar fi cea a Banc Post, precum și susținerea în mai multe rânduri a poziției țării noastre în raport cu exigențele unor organisme financiare internaționale s-au datorat, direct sau mediat, Parteneriatului Strategic cu SUA.

Consolidarea unității și securității naționale

Dacă, până în 1996, pericolele la adresa unității României erau o obsesie națională, Administrația Constantinescu a reușit să asigure pacea interetnică, păstrând și consolidând unitatea națională în condițiile vecinătății războiului din Balcani.

România anilor 1997-2000 a fost prezentată în declarații oficiale ale Președintelui SUA ca fiind un model de rezolvare a problemei minorităților prin cooptarea UDMR la guvernare și drepturile acordate membrilor tuturor minorităților etnice și confesionale.

Prin poziția fermă pe care am avut-o ca Președinte al României, împreună cu Guvernul de coaliție a CDR-PD-UDMR, de a sprijini NATO în soluționarea conflictului din Kosovo și prin acceptarea accesului avioanelor NATO în spațiul aerian românesc, România a obținut, la reuniunea Consiliului NATO din aprilie 1999, de la Washington, remenționarea sa pe primul loc pentru următoarea extindere a Alianței.

**Pace
interetnică**

**Summit-ul
de la
Washington,
1999**

Pentru cei care au reproșat Administrației Constantinescu "eșecul" de la Washington, este util de precizat că, la acest Summit, din aprilie 1999, nu s-au lansat invitații de aderare pentru nici unul din statele candidate, reuniunea având stabilită o agendă diferită față de cea a reuniunii precedente, de la Madrid.

Atitudinea anti-NATO a PSD în anii 1997 - 2000

Probele duplicității

Atitudinea anti-NATO a PSD s-a manifestat în mod evident în timpul crizei din Kosovo. Iată câteva exemple:

- Mai 1998: Aflat în vizită în Iugoslavia, la președintele Slobodan Miloșevici (cu care încheiase anterior și un Tratat de prietenie, în numele României), Ion Iliescu, devenit șeful Opoziției și, firește, al PDSR, afirmă că poziția autorităților de la Belgrad față de criza din Kosovo este corectă și intervenția comunității internaționale nu este autorizată.
- Iunie 1998: *Ioan Mircea Pașcu*, vicepreședinte al aceluiași partid, contestă legitimitatea intervenției NATO în Kosovo, adăugând că "*nimic nu e sigur că vom deveni aliați în NATO*".
- Noiembrie 1998: *Ion Iliescu* declară că inițiativele NATO "*reprezintă un atac frontal la autoritatea ONU și a Consiliului de Securitate*".
- Martie 1999: *Adrian Năstase*, pe atunci președinte executiv al PDSR, cataloghează poziția fermă "*a Președintelui Constantinescu de a sprijini NATO*" drept "*o gafă diplomatică de proporții care nu se înscrie în interesul României*", în timp ce *Ion Iliescu* aseamănă conflictul din Kosovo cu "*un nou Vietnam*".
- Aprilie 1999: *Ion Iliescu* consideră că prăbușirea accidentală pe teritoriul României a unor rezervoare suplimentare de combustibil aparținând unui avion F15 reprezintă "*un abuz flagrant de încălcare a spațiului aerian românesc*".

● Mai 1999: *Ion Iliescu* declară că *"intervenția NATO nu are nici bază legală, nici bază morală"*, adăugând că *"noi trebuie să gândim și în perspectivă și să nu prejudiciem interesul național printr-o conjunctură de moment"*.

● Mai 1999: În momentul istoric al discursului premierului britanic în Parlamentul României, când acesta anunța sprijinul Marii Britanii pentru integrarea României în NATO și Uniunea Europeană, parlamentarii PSD și PRM îl sfidează purtând pe piept însemnul "Ținte umane", folosit de susținătorii lui Miloșevici în Iugoslavia.

Strategia militară a României

1990 - 1996:

Subminarea capacității de apărare

Deși, formal, autoritățile de la București invocau integrarea în NATO drept obiectivul care trebuia să traseze politica de securitate a țării, măsurile luate în domeniul militar până în 1997, pentru a putea fi realizat un asemenea pas, au fost minime.

A fost neglijată sau omisă tocmai miza procesului de reformă în cadrul Ministerului Apărării Naționale: construirea unei Armate puternice, mobile, bine echipate și instruite, adaptabilă rapid și compatibilă cu structurile militare ale NATO. Alocățiile bugetare acordate Ministerului Apărării Naționale au scăzut continuu, culminând cu anul 1993, când bugetul MApN a fost de aproape cinci ori mai mic decât în 1990.

Buget de cinci ori mai mic în 1993 față de 1990

1997 - 2000:

Reformarea armatei

Administrația Constantinescu a fost obligată să recupereze întârzierea procesului de reformă a armatei și să facă față unor cheltuieli bugetare suplimentate tocmai din acest motiv.

Față de anul 1996, când, sub guvernarea PSD, s-au alocat Ministerului Apărării Naționale 832,1 milioane dolari, în anul 2000, sub guvernarea CDR-PD-UDMR, bugetul Ministerului Apărării Naționale a fost de 903 milioane dolari.

Prima Strategie de Securitate Națională

Pornind de la realitatea internă și de la noile priorități de politică externă ale României, în 1997 a fost elaborată prima concepție de restructurare și de modernizare militară, intitulată *Armata 2000*. A urmat elaborarea, de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării, a *primei Strategii de Securitate Națională a României*, după căderea regimului comunist, având ca obiective majore stabilitatea democratică, dezvoltarea economică durabilă și integrarea euro-atlantică. Am prezentat-o personal, în ședința comună, publică, a Camerelor reunite ale Parlamentului, în iunie 1999.

În fiecare din domeniile securității naționale au fost întocmite strategii și programe proprii, cu finalități și mijloace adecvate, toate pornind de la Strategia de Securitate Națională a României. O asemenea strategie sectorială, elaborată de Ministerul Apărării Naționale și aprobată de Guvern la 20 aprilie 2000, este *Strategia Militară a României*. Aici sunt sintetizate principalele procese care urmau să se desfășoare în Armata Română în următorii ani în scopul asigurării securității militare. Pentru prima dată au fost făcute publice toate transformările în concepte, organizare, înzestrare și pregătire, prin care va trece Armata României pentru a deveni compatibilă cu standardele NATO. În eforturile sale de realizare a interoperabilității cu structurile militare NATO, Armata României a făcut pași importanți o dată cu adoptarea și punerea în aplicare a Procesului de Analiză și Planificare practicat de statele Alianței Nord-Atlantice.

În conformitate cu documentele fundamentale care se află la baza reformei sistemului militar - Strategia de Securitate Națională a României și Strategia Militară a României - au fost elaborate *Concepția privind sistemul planificării strategice întrunit; Viziunea strategică 2010; Doctrina acțiunilor militare externe*.

În 1999, NATO a pus la dispoziția statelor candidate un plan de acțiune standard, pe care România și l-a asumat. Acest model de Plan Național de Aderare la NATO, lansat la 24 aprilie 1999, la Summit-ul de la Washington, a constituit un pas important în concretizarea procesului de aderare a fiecăreia dintre țările candidate.

Planul Național de Aderare la NATO

Redimensionarea efectivului Armatei Române a fost o masura necesara și obligatorie. Ea a avut drept consecință o reducere treptată a numărului recruților încorporați, de la 72.500 în 1997, la 34.000 în anul 2000, precum și o nouă structură a categoriilor de forțe militare, compatibilă cu structurile NATO.

O armată națională modernă

Reducerea numărului posturilor de general a fost una dintre deciziile cele mai importante pentru reformarea Armatei. La sfârșitul anului 1996, în Armata Română erau 460 de posturi de general. La sfârșitul anului 2000, erau în activitate, în armată, 136 de generali, corespunzător prevederilor noilor norme de organizare internă și nivelului mediu înregistrat în țările occidentale și celelalte state candidate la integrarea în Alianța Nord-Atlantică.

O altă direcție în care s-a acționat a fost aceea de eliminare a situației negative, preluate ca o moștenire a sistemului sovietic, în care un număr important de funcții de general erau ocupate de ofițeri cu grad de colonel sau locotenent-colonel. Prin avansarea unor ofițeri superiori la gradele de general a fost implementat sistemul de organizare al armatelor NATO, în care gradul și funcția coincid.

Apărarea demnității naționale

Prin întreaga sa activitate în plan extern în cadrul organismelor internaționale, al relațiilor bilaterale și al acordurilor trilaterale încheiate cu țări învecinate, Administrația Constantinescu a urmărit să redea și să apere demnitatea națională a românilor. Participarea și contribuțiile României în cadrul reuniunilor la nivel de șefi de stat și de guvern, de miniștri de Externe sau ai Apărării, ai Educației sau Culturii au făcut ca poziția și rolul ei în viața comunității internaționale să fie reconsiderate și apreciate.

**Decizia
unui stat
suveran**

Refuzul de a permite trecerea, altfel decât s-a convenit, a avioanelor militare rusești prin spațiul aerian românesc în timpul războiului din fosta Iugoslavie a fost acceptat de armata rusă și de conducerea Rusiei, care a tratat cu respectul cuvenit decizia unui stat suveran altă dată ignorat. Fără îndoială, această atitudine fermă și demnă a României a contat și în ochii celorlalți vecini ai României.

**Misiuni
în sprijinul
păcii**

Între 1997 și 2000, Armata Română a participat cu aproape 5.000 de militari la zece misiuni în sprijinul păcii organizate de ONU în Albania, Bosnia Herțegovina, Congo, Kosovo.

Pentru întărirea securității, a încrederii și bunei vecinătăți, armata română s-a implicat într-o serie de inițiative de cooperare militară regională, vizând constituirea unor unități mixte: Forța Multinațională de Pace din Sud-Estul Europei, Brigada Multinațională cu Capacitate de Luptă Ridicată a Forțelor ONU în Așteptare (SHIRBRIG), Batalionul Româno-Ungar de Menținere a Păcii, Cooperarea în Domeniul Menținerii Păcii a Țărilor din Centrul Europei (CENCOOP), Unitatea de Geniu Ungaro-Româno-Sloveno-Ucraineană, Batalionul Mixt Româno-Moldovenesc.

Comportamentul militarilor români în toate aceste acțiuni a demonstrat o bună pregătire militară și abilitatea de a coopera cu succes în cadrul unităților mixte, sporind prestigiul Armatei Române și al României în plan internațional.

ADERAREA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

1990 - 1996:

Semn distinctiv - Secera și Ciocanul

**O Românie
a trecutului**

În 1996, România se afla încă în situația de a lupta, ca pe vremea lui Ceaușescu, pentru obținerea clauzei națiunii celei mai favorizate din partea SUA. În volumul Geografia politică a Europei, apărut în acel an la Paris, dintre toate țările foste comuniste din Europa Centrală, de Sud-Est și

zona Baltică, România și Serbia erau singurele marcate în roșu cu secera și ciocanul, fiind considerate țări conduse de guverne neo-comuniste. Mai mult, din cauza opoziției statelor membre, România nu fusese admisă nici în CEFTA (Acordul de Comerț Liber în Europa Centrală), nici la Reuniunea șefilor de stat din Europa Centrală (Inițiativa Central-Europeană).

Deși fusese primită în Consiliul Europei în 1994, România era încă monitorizată pentru neîndeplinirea criteriilor politice.

Pentru aderarea la Uniunea Europeană, România își depusese candidatura și nimic mai mult.

1997 - 2000:

Succese în procesul negocierilor cu Uniunea Europeană

În perioada 1997-1999, evoluția strategiei de extindere a Uniunii Europene a fost marcată pozitiv de luarea în considerare a solicitărilor și intereselor României. În 1997, la Reuniunea șefilor de stat și de guvern de la Luxemburg, cu sprijinul Președintelui Chirac și al Cancelarului Kohl, am reușit să obținem abandonarea proiectului de extindere în valuri a Uniunii Europene (așa cum fusese concepută extinderea NATO), precum și acceptarea unei "foi de parcurs", care să ofere șanse egale tuturor țărilor care își prezentaseră candidatura.

Doi ani mai târziu, în decembrie 1999, prin decizia Consiliului European de la Helsinki, România făcea parte din grupul compact al celor 12 state candidate cu care Uniunea urma să deschidă negocierile de aderare în anul 2000.

În mai puțin de zece luni, de la 15 februarie 2000 până în 7 decembrie 2000, România a închis 6 capitole importante - "Întreprinderi mici și mijlocii", "Știință și cercetare",

**Membru
în familia
Europei**

"Educație, formare profesională și tineret", "Relații externe", "Politica externă și de securitate comună", "Statistică"- și a pregătit pentru negociere alte 13 dosare, în condițiile în care aparatul tehnic al Departamentului de Integrare Europeană nu depășea 70 de specialiști.

La 10 decembrie 2000, la Reuniunea șefilor de stat și de guvern de la Nisa, am obținut pentru România un număr de 36 locuri în viitorul Parlament European.

2001-2004: Eșec în realizarea angajamentelor asumate

**Cientela
politică mai
importantă
decât
integrarea**

Sub guvernarea Iliescu-Năstase, aparatul tehnic al Ministerului Integrării a explodat, ajungând la 1.000 de posturi. Cu toate acestea, după trei ani și jumătate de la începutul acestei guvernări, România mai avea de negociat 6 capitole dificile, iar în cazul celor deja negociate nu obținuse facilitățile post-aderare care îi vor fi imperios necesare pentru a rezista în procesul de integrare, facilități pe care alte state candidate au reușit să și le asigure.

Pe tot parcursul acestei guvernări, pregătirea dosarelor de aderare a mers încet, greoi și, nu o dată, delegațiilor ministeriale li s-au returnat dosarele spre completare. În semestrul I al anului 2001, România a reușit să încheie un singur capitol de aderare și acela minor: "Pescuitul". În anul 2002, România a rămas în urma Bulgariei, căreia i-a fost recunoscut statutul de economie de piață funcțională. România nu a primit acest statut nici în anul 2003. Astfel, România s-a desprins de plutonul compact al statelor care au început negocierile în 2000 și, spre deosebire de celelalte opt state foste comuniste care au aderat la Uniunea Europeană la 1 mai 2004, ea s-a auto-exclus din Parlamentul European ales în acest an.

Negocierea înceată, intermitentă și total netransparentă a dosarelor de aderare este rezultatul incompetenței și relei-voințe a guvernării PSD, mai puțin preocupată de adoptarea și aplicarea legislației europene decât de interesele proprii sale clientele politice care nu poate și nu vrea să intre într-o competiție corectă pe o piață liberă funcțională.

La începutul anului 2004, prin votarea în Parlamentul European a amendamentelor Comisiei de politică externă la Raportul Nicholson, România a pierdut până și punctele câștigate în timpul Administrației Constantinescu pentru îndeplinirea criteriului politic. Guvernului Năstase i s-a impus o nouă strategie de pre-aderare, România fiind supusă din nou monitorizării.

Cele mai mari obstacole în derularea negocierilor le-au ridicat Justiția și Afacerile Interne, deficiențele sesizate de Uniunea Europeană determinând restituirea repetată a dosarului, pentru completări. După mai bine de 3 ani de la debutul negocierilor la acest capitol, Guvernul PSD a fost pus în situația jenantă de a fi obligat să mai răspundă la încă 350 întrebări suplimentare privind în special neasigurarea independenței magistraturii și a unui proces echitabil în România.

În septembrie 2004, ministrul Integrării Europene, Alexandru Fărcaș, și negociatorul șef, Vasile Pușcaș, au comunicat că lista răspunsurilor la cele 350 întrebări a fost depusă la Bruxelles, "în vară", dar nu a fost încă luată în discuție de Comisie. Faptul că, până la definitivarea raportului de țară, mai erau doar patru săptămâni și România mai avea de încheiat negocierile, pe lângă Justiție și Afaceri Interne, și la capitolele Libera circulație a serviciilor, Politici regionale și structurale, Mediu, iar la Concurență urmau să fie analizate înlesnirile fiscale acordate la toate privatizările începând cu anul 2000, inclusiv cele din siderurgie, nu provoca nici urmă de îngrijorare la nivelul Guvernului. Dimpotrivă, posibilitatea vehiculată (chiar la Bruxelles) ca

**Amânarea
încheierii
negocierilor
de aderare
la UE**

România să nu poată încheia negocierile în acest an, iar aderarea sa să fie decuplată de cea a Bulgariei, a fost tratată cu nonșalanță, reiterându-se iarăși și iarăși declarațiile de sprijin ale șefilor de stat sau de guvern care ne vizitează țara, ori pe care omologii români îi întâlnesc în străinătate.

Nu există nici un motiv ca declarațiile de sprijin să nu continue până la (și chiar după) raportul de țară, dar nu există nici un argument de natură să dea speranțe șefului de stat și, respectiv, de guvern din România că asemenea declarații ar putea suplini întârzierile și neîmplinirile acumulate sub guvernarea PSD din 2001-2004.

DEMONSTRAREA TEZEI

Sub regimul Iliescu din anii 1990-1996, relațiile externe ale României au fost marcate în plan bilateral de erori și gafe care au culminat cu încheierea Tratatului de prietenie cu Iugoslavia regimului Miloșevici, semnarea Tratatului de bază cu Uniunea Sovietică și negocierea unui Tratat cu Federația Rusă, net dezavantajos României. O realizare notabilă rămâne doar Tratatul cu Ungaria, încheiat în 1996.

În relația cu organizațiile internaționale au predominat dificultățile de aliniere la standardele reglementărilor ONU și OSCE în materia drepturilor omului și de dobândire a statutului de membru al Consiliului Europei, realizată abia în 1994, după ce marea majoritate a țărilor eliberate de comunism erau deja membre cu drepturi depline. Candidaturile la NATO și Uniunea Europeană au rămas simple formalități.

Alternanța la putere datorată câștigării alegerilor parlamentare și prezidențiale de către CDR și candidatul ei la Președinție au permis recuperarea deficitului de democrație și de reforme, separarea puterilor și funcționarea statului de drept.

Respectarea convențiilor internaționale și onorarea angajamentelor asumate au schimbat percepția organizațiilor internaționale asupra României așa încât ea a devenit un membru activ al Consiliului Europei și ONU, inclusiv în acțiunile acestora de înlăturare a abuzurilor împotriva drepturilor omului și de combatere a corupției.

După ce, până în 1996, fusese exclusă din rândul statelor-candidate pregătite pentru aderarea la NATO, România a ieșit în sfârșit din lista de așteptare fără termen, fiind nominalizată pentru al doilea val al extinderii prin rezoluțiile adoptate în 1997, la Madrid, și în 1999, la Washington, astfel că aderarea la Tratatul Nord-Atlantic a devenit posibilă. Ea s-a realizat patru ani mai târziu, în 2003.

Sub mandatul Administrației Constantinescu, România a fost invitată, în 1999, să adere la Uniunea Europeană și a început negocierile în 2000, împreună cu alte 12 state candidate.

După alegerile din 2000, sub mandatul Iliescu - Năstase, România a pierdut ritmul și șansa de a se număra printre cele 10 state admise în Uniunea Europeană în 2004, iar dificultățile pe care le întâmpină și acum, în încheierea negocierilor, îi diminuează nu numai posibilitatea de aderare la Uniunea Europeană în 2007, cum s-a preconizat, ci și credibilitatea.

CONCLUZII

Evenimentele care au marcat relațiile externe ale României pe parcursul primilor 15 ani parcurși după înlăturarea dictaturii au relevat dificultatea desprinderii sale de trecut în condițiile în care, timp de 11 ani, la conducerea țării s-au aflat și se mai află oameni formați în spiritul devotamentului față de idealurile comunismului, revoltați împotriva celor ce le-au "întinat"; oameni care au militat nu

pentru drepturile omului în România, ci pentru a-l prezenta lumii pe dictatorul Ceaușescu ca un "apărător al drepturilor omului".

Dacă astăzi declarațiile lor s-au schimbat, dacă aderarea la NATO și integrarea în Uniunea Europeană sunt teme favorite pentru discursuri acasă și reuniuni în străinătate, vinovată a fost doar frica de o totală izolare. Fără cei patru ani petrecuți de PDSR în Opoziție, când Administrația Constantinescu a schimbat radical orientarea politicii externe a României, PSD ar fi rămas același actor indecis, ezitant și păgubos pentru țară, iar Președintele Ion Iliescu și ministrul său de Externe, azi prim-ministru, Adrian Năstase, nu ar mai fi celebrat cu șampanie, la televizor, primirea României în NATO.

ADEVĂRUL 6.

DESPRE STAREA SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Generalul Della Rovere

Noiembrie 2004

Urmăresc la televizor campania prezidențială. Pentru prima dată în 15 ani. În '90, eram în stradă. În '92 și '96 eram prin țară și, în afară de ceea ce am trăit în studiouri, nu știu altceva. În 2000, sub obligațiile funcției și sub presiunea evenimentelor nu aveam timp pentru televizor. Acum, mă uit și nu îmi vine să cred. Parcă e un spectacol cu păpuși. Nici o dezbatere adevărată. Oglinzi paralele cu viața reală, cu spatele la adevăr. Pentru candidații care au de spus ceva nu există spațiu, nici timp. Așa a decis Puterea.

Peste toate neîmplinirile economice și politice, răzbate o gravă

criză morală a societății care de patru ani acceptă să fie mințită. Până unde? Până când?

Cu ani în urmă, mă aflam la Capșa, cu Neagu Djuvara, Sorin Ilfoveanu, Mihai Șora, Mariana Celac, Ioan Brukner, Nicolae Anastasiu. Mihai Șora evocă un film al lui Rossellini din anii '60, cu Vittorio de Sica în rolul unui escroc mărunt, căzut în mâinile Gestapo-ului în timpul celui de al doilea război mondial. Arestat pentru o găinărie, e gata să accepte orice pentru a scăpa. Nemții îl prezintă partizanilor încarcerati ca fiind Generalul Della Rovere, comandantul pe care ei îl urmăseră fără să-l fi văzut vreodată. Partizanii îi dau raportul, iar el transmite informațiile nemților. Obținând ce îl interesa, șeful închisorii decide să-i execute pe partizani și, când toți ajung la zid, în fața plutonului, îl cheamă pe trădător pentru a-l elibera conform înțelegerii. Numai că, în zilele petrecute în celulă, acest om mărunt și las, aflase ce înseamnă să trăiești și să mori pentru un ideal. Descoperă prețul onoarei și se alătură celor ce vor fi împușcați.

Pentru cei mai mulți oameni există un prag sub care nu se poate coborî. Un astfel de moment al recuperării demnității au trăit sute de mii de români în decembrie '89.

În urma marilor furtuni cerul se limpezește, dar pe pământ puhoaiile de apă învolburate scot la suprafață și gunoaiele ascunse în vâgăuni. A fost prea puțină apă să le care departe? E nevoie de o altă furtună? Sau putem construi lacuri de decantare pentru o apă limpede în care să vedem cerul și stelele?

TEZA:

Adevărul despre starea societății românești nu poate ocoli realitatea dezordinii și sărăciei care predomină azi în orașe și sate, în familii, școli și spitale, la nivelul unor instituții dependente de venituri bugetare precare și adeseori prost gospodărite. Cauzele nu trebuie însă limitate la scăderea producției industriale sau la creșterea insuficientă a produsului intern brut, pentru că, până și în aceste condiții, câștigurile salariale, pensiile, alocațiile, ca și fondurile pentru sănătate, educație, cultură s-ar fi putut ridica mult peste sumele înregistrate în acești 15 ani. Ei poartă toți pecetea guvernărilor PSD - chiar și cei patru ani când acesta s-a aflat în opoziție și când coaliția aflată la putere în 1997-2000 a reușit o redresare dificilă, dar nu și o mai bună stare, de care oamenii erau îndreptățiți să aibă parte.

Teama de reforme adevărate a liderilor PSD, obstinția conservării marelui sector de stat în economie cu riscul acumulării unor pierderi financiare uriașe, obstrucționarea inițiativei private, opoziția înverșunată față de reconstituirea integrală a drepturilor foștilor proprietari deposedați abuziv de regimul comunist, lăcomia nemăsurată a noilor (recrutați dintre vechii) gestionari ai producției, comerțului, serviciilor și administrației publice, o fiscalitate excesivă dublată de tolerarea și iertarea marilor datornici au făcut ca un buget național oricum sărac să devină sursa îmbogățirii ilicite a așa-zişilor miliardari de carton și a baronilor de astăzi, în disprețul total al unei mari majorități tratate cu pomeni electorale, minciuni propagandistice și promisiuni fără acoperire.

DEFINIREA PROBLEMEI

O societate modernă, aptă să atragă și să integreze individul într-un sistem funcțional, în care drepturile și interesele sale să fie luate în considerare, are nevoie de legi și

instituții, de o administrație competentă și responsabilă, de o justiție care să impună legea când aplicarea ei e ocolită și sancțiuni pentru cei ce o încalcă.

Progresul societății depinde de resursele financiare și umane disponibile. Calitatea vieții oamenilor depinde de câți bani investește societatea în educație și calificare profesională, în sănătate, cultură, mediu și ordine publică.

Coagularea și armonizarea relațiilor sociale nu pot fi asigurate în afara unui parteneriat public - privat și a unui binom natural individ - comunitate. Alături de legi, reguli, tradiții, contează capacitatea noastră de a privi propriile interese ca parte a aspirației și interesului comun de a progresa.

PREZENTAREA FAPTELOR

Reforma legislativă și instituțională

1990 - 1996:

Sfidarea Constituției

**O Românie
lipsită de
legi
esențiale**

La cinci ani de la adoptarea Constituției, nu exista o lege care să reglementeze condițiile exercitării inițiativei legislative de către cetățeni, drept fundamental, garantat de Constituție.

Nu exista o lege a Avocatului Poporului, instituție menită să-l apere pe cetățean de abuzurile autorităților publice. România nu avea încă o lege a răspunderii ministeriale - ceea ce a permis Guvernului Văcăroiu să ignore o moțiune a Opoziției adoptată de Parlament în 1996.

Nu exista o lege a bugetelor locale, care să permită folosirea veniturilor proprii de către comunități și nici o reglementare adecvată a domeniului public și a celui privat. Nu exista o lege a funcționarilor publici, care să garanteze stabilitatea în funcție și neutralitatea politică a acestora.

În România nu existau reglementări privind instituirea stării de asediu și a stării de urgență - ceea ce a pus instituțiile statului într-o situație extrem de dificilă în timpul tentativei de lovitură de stat și a încercării de subminare a ordinii constituționale de la începutul anului 1999.

România nu avea o lege a referendumului, procedură obligatorie într-o situație de criză parlamentară care afectează interesul național: în caz de suspendare din funcție a președintelui ori atunci când se modifică Constituția.

Nu existau legi speciale pentru combaterea corupției și a spălării banilor murdari.

1997 - 2000:

Funcționarea statului de drept

Administrația Constantinescu a făcut posibilă inițierea, votarea și promulgarea tuturor acestor legi esențiale pentru funcționarea statului de drept.

Parlamentul ales în noiembrie 1996 a dezbătut și a adoptat: Legea privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni; Legea Avocatului Poporului; Legea bugetelor locale; Legea referendumului; Statutul funcționarilor publici; Legea pentru prevenirea și sancționarea actelor de corupție; Legea pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor murdari.

De asemenea, a fost modificată Legea de organizare judecătorească; au fost reglementate organizarea și funcționarea executorilor judecătorești; au fost majorate salariile și alte drepturi ale judecătorilor.

Din punct de vedere cantitativ, numărul legilor adoptate în anii 1997-2000 a fost cu 43% mai mare decât numărul legilor adoptate în perioada 1993-1996. Dacă analizăm și conținutul legilor, diferența calitativă și de importanță este net favorabilă perioadei 1997-2000.

Două dezbateri pe care le-am organizat la sediul Președinției României, în primăvara și toamna anului 1999, cu liderii tuturor partidelor parlamentare și reprezentanții patronatului, sindicatelor și societății civile, ca și mesajul pe

**Legile
proprietății
private**

care l-am adresat celor două Camere ale Parlamentului în vara anului 1999 au reușit să deblocheze procesul de legiferare în domeniul proprietății private și au dus la adoptarea Legii pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și a celor forestiere (Legea nr. 1/2000, cunoscută și sub numele de "Legea Lupu", după numele inițiatorului ei). Ea a fost precedată de Ordonanța de Urgență nr. 198/1999, prin care terenurile blocate în întreprinderile agricole de stat au putut intra în circuitul normal al pieței libere.

Tergiversarea și modul discreționar în care a fost aplicată "Legea Lupu" de către guvernul Năstase, în perioada 2001-2004, au condus la abuzuri grosolane și mii de procese în toată țara.

Dezbaterea Legii de restituire a imobilelor confiscate de regimul comunist a fost împiedicată mai bine de un an de obiecțiile Partidului Democrat, deși acesta făcea parte din Guvern. Am cerut Camerelor o sesiune extraordinară, dar numai Camera Deputaților a convocat această sesiune. În Senat, PDSR obținuse între timp majoritatea și a reușit să amâne adoptarea legii de restituire a imobilelor până după alegerile din 2000. Responsabilitatea acestor tergiversări revine însă tuturor partidelor parlamentare din acea perioadă, în lășiv atitudinii de duplicare a președintelui Senatului, liberalul Mircea Ionescu Quintus.

Retragerea recursurilor în anulare privind restituirea imobilelor

În decembrie 1996, România se afla încă într-o situație critică, de ne respectare a principiului separației puterilor în stat. Aplicând slugarnic indicațiile Președintelui Iliescu cu privire la restituirea imobilelor naționalizate, Procurorul General Vasile Manea Drăgulin și succesorul său Nicolae Cochinescu au mediatărilor Curtea Supremă de Justiție cu recursuri în anulare împotriva hotărârilor definitive pronunțate de Curțile de Apel în favoarea foștilor proprietari. Schimbarea Procurorului General și retragerea acestor recursuri în anu-

lare au fost posibile numai după modificarea Legii de organizare judecătorească și numirea în această funcție a consilierului prezidențial Sorin Moisescu, care a retras toate recursurile în anulare introduse de predecesorii săi.* S-a asigurat, astfel, nu numai restituirea imediată a proprietăților redobândite prin Justiție, dar și scutirea bugetului României și, în consecință a cetățenilor țării, de plata unor alte despăgubiri care ar fi urmat judecării acestor procese la Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg.**

În același context, am declarat public că voi respinge orice propunere de reinvestire la Curtea Supremă de Justiție a judecătorilor care votaseră împotriva restituirii imobilelor prin Justiție și admiseseră recursurile în anulare în 1995-1996. Deși am fost violent atacat de PDSR pe această temă, mi-am respectat angajamentul.

Prin Legea 109 din 1997 a fost înființat Consiliul Economic și Social, syndicatele și patronatele devenind astfel, pentru prima dată, parteneri ai Guvernului implicați direct în procesul de legiferare în domeniile economic și social.

Prin Legea 116/1998 s-a reglementat organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, după ce prin Legea 1/1998 s-au pus bazele unei organizări eficiente și transparente a Serviciului de Informații Externe.

A fost adoptată Legea 187/1999 privind deconspirarea Securității ca poliție politică și accesul oricărui cetățean la propriul dosar întocmit de aceasta. Aplicarea acesteia a relevat o serie de imperfecțiuni - sesizate, de altfel, de la bun început, de senatorul PNȚCD, Constantin Ticu Dumitrescu,

**În apărarea
cetățeanului**

* S-a întâmplat ca, după șapte ani, doamna Maria-Angela Gheorghiu din București să-mi mulțumească că am "găsit omul potrivit, la locul potrivit" pentru ca recursul în anulare să fie stopat și să-i fie redată casa construită de părinții săi în anii '30.

** Este de precizat că, până în iulie 2004, în baza hotărârilor CEDO de la Strasbourg, statul român a fost obligat să plătească milioane de dolari proprietarilor cărora Justiția română le respinsese acțiunile de revendicare prin hotărâri pronunțate până în 1997.

ale cărui propuneri din proiectul de lege pe care l-a inițiat nu au fost votate de Parlament decât în parte.

2001 - 2004: Încălcarea separării puterilor în stat

Gubernarea prin ordonanțe de urgență

Una dintre minciunile cu care PSD a manipulat opinia publică atât în perioada în care s-a aflat în opoziție, cât și după ce a ajuns la guvernare, a fost aceea că Executivul constituit de coaliția CDR-USD-UDMR guvernează prin ordonanțe de urgență. PSD a făcut chiar o plângere în acest sens la oficialii Uniunii Europene și a amenințat că se va retrage din Parlament dacă Guvernul va continua să emită ordonanțe de urgență.

În realitate, în 1997, primul an de guvernare CDR-USD-UDMR, Guvernul Victor Ciorbea a emis 93 de ordonanțe de urgență. În 2001, primul an de guvernare PSD, Guvernul Adrian Năstase a emis 195 de ordonanțe de urgență, adică mai mult decât dublu.

În primele 8 luni ale celui de-al doilea an de guvernare CDR-USD-UDMR, au fost emise 13 ordonanțe de urgență. În primele 8 luni ale celui de-al doilea an de guvernare PSD, Guvernul Năstase a emis 103 ordonanțe de urgență.

În total, PSD a emis 298 de ordonanțe de urgență în primele 20 de luni de guvernare, față de 106, câte a emis guvernarea CDR-USD-UDMR.

Amestecul politicului în Justiție

Imediat după câștigarea alegerilor din 2000, premierul Adrian Năstase a dat semnalul oficial de amestec al politicului în Justiție, afirmând că votul dat de alegatori PDSR îi absolvă pe liderii partidului de toate acuzațiile care li s-au adus în cazurile "Jimbolia", "Costea" și "Firul roșu". "Răspunsul la aceste chestiuni, spunea Adrian Năstase, s-a dat cu ocazia alegerilor. Alegătorii au înțeles că era vorba despre diversiuni". Imediat după această declarație, dosarele respective au fost practic închise.

- În urma publicării pe Internet a unui raport anonim, Armagedon II, care vorbea despre averea și legăturile de afaceri ale lui Adrian Năstase, Parchetul General i-a reținut și anchetat pe Ovidiu Iane și Mugur Ciuvică, suspectați că ar fi distribuit raportul pe Internet. Ulterior, acuzat de presă pentru încălcarea libertății de exprimare, Adrian Năstase a declarat că, în acest caz, chestiunile juridice sunt ne semnificative, importantă pentru el fiind dimensiunea politică.

- Ministrul Justiției, Rodica Stănoiu, s-a amestecat de mai multe ori în actul de justiție, recomandându-le judecătorilor Curților de Apel din toată țara ca, în deciziile lor, "să aibă în vedere soarta chiriașilor din casele naționalizate". O altă circulară le spune judecătorilor Curților de Apel că "ar fi indicat" să suspende acțiunile de lichidare a băncilor aflate în faliment.

- Ministrul privatizării, Ovidiu Mușetescu, a acuzat public, în mai multe rânduri, Justiția că, în procesele legate de privatizare, dă sentințe în defavoarea statului.

- După ce mai mulți proprietari de imobile au câștigat procesele intentate statului român la Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg, PSD a amenințat că va elabora o lege care să limiteze accesul foștilor proprietari la CEDO, dând a înțelege judecătorilor români că deciziile lor vor rămâne definitive, indiferent de faptul că ele vor respecta sau nu Convenția pentru apărarea drepturilor omului la care România a aderat.

- În martie 2001, noul Procuror General Joița Tănase i-a înlăturat din funcții pe procurorii Ovidiu Budușan, șef la Secția de combatere a corupției, și Doru Dobocan, șef birou în cadrul acestei secții în cadrul Parchetului General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Ovidiu Budușan instrumentase mai multe dosare în care erau implicați direct sau indirect demnitari și prieteni politici ai regimului Iliescu (Viorel Hrebenciuc, Dan Voiculescu,

**Destituiri
pe criterii
politice**

Răzvan Temeșan, George Constantin Păunescu, Bebe Ivanovici etc.), dar și dosarul FNI, dosare de contrabandă sau luare de mită. Tot Ovidiu Budușan este procurorul care a fost însărcinat cu efectuarea comisiei rogatorii solicitate de către Tribunalul de Mare Instanță din Paris, care se referea la traficul cu afișe electorale ale PSD din 1996.

- Tot în martie 2001, generalul Dan Voinea a fost eliberat din funcția de șef al Secției Parchetelor Militare. Dan Voinea a instrumentat dosare privind evenimentele din decembrie '89, mineriadele din iunie 1990 și septembrie 1991.

- În 2001, procurorul Alexandru Lele l-a arestat pe Adrian Tarău, fiul prefectului PSD de Bihor, acuzându-l de contrabandă cu benzină. După ce Procurorul General Joița Tănase a declarat public că "până la urmă tot vom găsi ceva contra lui Lele", iar Adrian Năstase a făcut public presiuni pentru eliberarea lui Tarău, procurorul Lele a fost suspendat din funcție.

Cristian Panait, procurorul din cadrul Parchetului General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, care l-a anchetat pe Alexandru Lele, a ajuns la concluzia că acuzațiile care i se aduceau acestuia nu stăteau în picioare și a cerut superiorului său să dispună neînceperea urmăririi penale. În urma unor discuții contradictorii cu șefii săi pe marginea acestui caz, procurorul Panait s-a sinucis.

- Prim-procurorul Victor Beșcucă din conducerea Parchetului de pe lângă Tribunalul Olt a fost demis pentru că nu a dat curs invitației de a participa la conferința organizată de conducerea Prefecturii județului. A fost un semnal că procurorii au a da seamă reprezentanților Guvernului și de a fi alături de ei, cum s-a întâmplat de altfel și la Cluj, când un procuror cu funcție de conducere a participat la campania electorală a ministrului Ioan Rus, candidatul PSD la scaunul de primar al municipiului.

Numiri preferențiale

În paralel cu acțiunile de destituire abuzivă, Guvernul PSD a avut grijă să numească în funcții-cheie personaje pe care să le poată controla după bunul plac.

- Alexandru Țuculeanu și Ilie Picioruș sunt procurorii care în 1985 s-au implicat direct în arestarea și trimiterea în judecată a inginerului Gheorghe Ursu, ucis în bătaie în arestul Miliției. Procurorul Țuculeanu este unul dintre cei care i-au anchetat pe manifestanții din Piața Universității în 1990. De asemenea, Țuculeanu a fost procurorul care a supravegheat ancheta abuzivă în cazul Armageddon II. Ilie Picioruș, fostul șef de cabinet al lui Hrebenciuc între 1992 și 1996, a fost implicat în cercetarea lui Alexandru Lele și în cazul sinuciderii procurorului Cristian Panait. După ce, în 2001, Țuculeanu a fost promovat procuror general adjunct, iar Ilie Picioruș a fost numit la conducerea Direcției de urmărire penală și criminalistică din Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, în 2004, Alexandru Țuculeanu a mai fost răsplătit o dată, devenind membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

- În iunie 2001, trei noi judecători au fost numiți la Curtea Constituțională: Șerban Viorel Stănoiu este soțul consilierului prezidențial (la acea dată - ministrul Justiției), Rodica Stănoiu; Nicolae Cochinescu, fost Procuror General, este cel care a promovat, la cererea Președintelui Iliescu, recursurile în anulare împotriva hotărârilor de restituire a caselor naționalizate către proprietarii lor de drept; Petre Ninosu a fost consilier al Președintelui Iliescu și ministru al Justiției în guvernul Văcăroiu.

- În perioada 2001-2004, mai multe soții de demnitari ai partidului de guvernământ au fost numite judecătore la Curtea Supremă de Justiție: soția ministrului pentru Relația cu Parlamentul, Axinte Gașpar, soția fostului procuror general adjunct, Ion Teodorescu, soția fostului Procuror General Nicolae Cochinescu, soția senatorului PSD, Antonie Iorgovan, soția secretarului de stat la Ministerul Justiției, Ioan Alexandru, soția fostului ministru PSD, Petre Ninosu.

Justiția la cheremul Procurorului General

Prin Ordonanța de Urgență 59 din aprilie 2001, Guvernul PSD extinde motivele de recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile. Procedura recursului în anulare redevine astfel o armă politică foarte puternică în mâna Procurorului General, subordonat ministrului Justiției și, implicit, Guvernului. Orice decizie judecătorească definitivă poate fi atacată, dacă aceasta este, după părerea Procurorului General, "vădit netemeinică". O asemenea motivație vagă este în mod evident menită să acopere imixtiunea factorului politic în Justiție.

- Deranjați de faptul că au pierdut alegerile pentru primăria Topliței, reprezentanții PSD au cerut Procurorului General să introducă recurs în anulare împotriva deciziei judecătorești prin care candidatul independent fusese declarat primar ales al Topliței. La numai două zile de la formularea cererii, Procurorul General a introdus recurs în anulare - ceea ce nu se întâmplă dacă sesizarea nu vine din partea PSD.

- În cazul Băncii Internaționale a Religiiilor, declarată falimentară, Procurorul General Tănase Joița a promovat recurs în anulare, sfidând toate rapoartele BNR care demonstau falimentul BIR și hotărârile judecătorilor pronunțate pe baza acestor rapoarte.

- Același Tănase Joița a decis să le răspundă indirect urmașilor victimelor ucise la Otopeni în decembrie 1989, care îi solicitaseră promovarea unui recurs în anulare în vederea pedepsirii corespunzătoare a celor vinovați și, procedând exact pe dos, a înaintat recurs în anulare în favoarea celor condamnați. Ca urmare, aceștia au fost puși în libertate.

- În februarie 2001, Procurorul General Tănase Joița a suspendat executarea deciziei definitive de condamnare la câte 15 ani de închisoare a generalilor Mihai Chițac și Victor Athanasie Stănculescu, pentru participare la reprimarea Revoluției de la Timișoara și a promovat recurs în anulare împotriva deciziei Curții Supreme din martie 2000.

- După ce Curtea Supremă de Justiție obligase CEC să despăgubească pe cei peste 300.000 investitori care și-au pierdut banii depuși la FNI, declarând valabil contractul de cauțiune / fidejusiune CEC - SOV Invest, în mai 2001, Tănase Joița a promovat recurs în anulare împotriva deciziei Curții Supreme, nesocotind faptul că acesta nu mai putea fi introdus o dată ce termenul legal a expirat.

- În luna iulie 2001, Adrian Năstase a anunțat că va solicita Procurorului General al României să "analizeze" acuzațiile de implicare în asasinarea lui Virgil Săhleanu (fostul președinte al sindicatului salariaților de la SC Tepro Iași), a lui Frantisek Priplata, afacerist ceh, și Victor Bălan, fost director la "Tepro" Iasi, care fuseseră eliberați printr-o hotărâre a Curții de Apel Bihor, cu condiția să nu părăsească orașul. În nici 24 de ore, Tănase Joița a promovat recurs în anulare împotriva deciziei Curții de Apel. Curtea Supremă de Justiție a respins însă recursul în anulare, pentru că Joița Tănase, în graba de a răspunde comenzii politice, "uitase" că recursul în anulare nu este admisibil, cât timp nu este pronunțată o hotărâre definitivă și irevocabilă. Supușenia i-a fost răsplătită cu un post de consul general la Strasbourg.

- În luna septembrie 2002, ministrul Apărării Naționale, Ioan Mircea Pașcu, a înaintat un memoriu Procurorului General, cerându-i să promoveze recurs în anulare într-un caz referitor la un club de fotbal. Nemulțumit de termenul stabilit, ministrul Pașcu a intervenit oficial la președintele Curții Supreme de Justiție, cerându-i acestuia judecarea mai rapidă a cazului.

Sunt doar câteva exemple din numeroasele dosare a căror soluționare a fost influențată prin intervenții și presiuni ale Executivului asupra Justiției, dovedind că principiul separării puterilor în stat nu este agreat nici astăzi de PSD, fiind ignorat sau încălcat în mod fățiș atunci când interesele partidului și ale favoriților săi contravin hotărârilor judecătorești.

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

1990 - 1996:

Centralism, birocrație, corupție

**Dispreț
față de
principiile
Constituției**

Deși Constituția României din 1991 stabilea, la nivel de norma generală, ca administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale - comune, orașe, municipii și județe - se întemeiază pe principiul autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice (art. 119), regimul Iliescu a evitat reformarea administrației și punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale.

În 1991, a fost adoptată o lege a administrației publice locale (Legea 69/1991), care, cu toate carentele ei, dădea dreptul alesilor locali să ia decizii într-un cadru relativ democratic. Aceasta lege putea constitui un început pentru demararea reformei și, corect aplicată, ar fi creat premise pentru o mai bună administrare a comunităților locale. Din păcate, însă, aplicarea Legii 69/1991 și posibilele ei efecte benefice au fost viciate de lipsa reglementărilor legale care să instituie și să garanteze autonomie în constituirea și gestionarea bugetelor locale. Centralismul și birocrația au favorizat instalarea corupției la toate nivelele administrației publice.

**450 primari
demiși,
suspendați,
demisionați**

Mai mult decât atât, guvernele PSD și prefecții numiți de Guvern ca reprezentanți ai săi în teritoriu au făcut tot posibilul pentru a împiedica autonomia administrației locale și descentralizarea serviciilor publice. Valul de destituiri și suspendări care au afectat aleșii locali în perioada 1992-1995 (aproape 200 de primari demiși sau suspendați, la care s-au adăugat peste 250 de primari care au demisionat), a determinat monitorizarea României de către Consiliul Europei și formularea unui raport foarte critic, Raportul De Sabbata asupra democrației locale în România (1995). Documentele Consiliului Europei arătau clar slăbiciunile și insuficiența legislației române în domeniul administrației publice.

1997 - 2000: Descentralizarea și eficientizarea administrației

Guvernul de coaliție condus de CDR a acordat o maximă importanță reformei în administrația publică locală, date fiind consecințele directe și concrete pe care deciziile autorității locale le au în viața cetățeanului și a comunității. Performanța actului administrativ, menită să asigure o bună gestionare a treburilor comunității, are și o importantă funcție socială: o administrație locală modernă, transparentă și eficientă, în slujba cetățeanului, stimulează simțul apartenenței locale și al responsabilității civice, încurajează participarea membrilor comunității la actul de decizie privind interesul comun, promovează relații și atitudini generatoare de armonie socială și prosperitate.

În fapt, reforma administrației publice locale, insistent cerută de Uniunea Europeană și ai cărei beneficiari direcți sunt cetățenii României, vizează clarificarea și sistematizarea legislației din domeniul administrației publice și din domeniile conexe; autonomia administrativă reală, care permite primăriilor și consiliilor locale să dea un răspuns adaptat și orientat către cererea locală și care descentralizează, totodată, asumarea atribuțiilor și a răspunderii; un sistem transparent de recrutare, selectare și pregătire a funcționarilor publici; profesionalizarea capacității administrative locale de a pune în practică responsabilități cu caracter descentralizat; optimizarea gestiunii financiare pentru asigurarea necesarului de echipament și a calificării în domeniul tehnologiei informației.

Guvernarea 1997-2000 a proiectat și, în bună măsură, a și realizat un cadru legislativ care să facă posibilă modernizarea și eficientizarea deciziei și actului administrativ local. Au fost adoptate o serie de legi și hotărâri guvernamentale:

- Legea 189/1998 privind finanțele publice locale;
- Legea 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia;
- Legea 219/1998 privind concesiunea;
- Legea 188/ 1999 privind statutul funcționarilor publici;
- H.G. 333/1999 privind aprobarea Protocolului-cadru de predare-preluare a exercitării de către autoritățile locale a atribuțiilor prevăzute de Legea 189/1998 privind finanțele publice locale.

Măsuri legislative

Toate aceste instrumente juridice au făcut posibilă obținerea de resurse financiare pentru derularea proiectelor necesare comunităților locale prin realizarea de împrumuturi pe piața de capital, prin vânzarea unor bunuri aflate în proprietatea privată a comunității, prin introducerea în circuitul economic a unor bunuri aflate în proprietate publică, care nu pot fi vândute, ci numai concesionate.

Regiile autonome de interes local au fost reorganizate ca societăți comerciale având ca unic acționar comunitatea locală, cu posibilitatea de a fi privatizate. Descentralizarea s-a realizat, de asemenea, în domeniul financiar-fiscal, în domeniul protecției copilului, în cel al educației naționale, al sănătății publice, al serviciilor publice de protecție a plantelor, al activităților sanitar-veterinare, în domeniul transporturilor și în cel al serviciilor publice de gospodărie comună.

Au fost aduse în proprietatea sau în administrarea autorităților locale imobilele de utilitate locală. Prin acest proces a fost posibilă revenirea la autoritățile locale a caselor de cultură, a clădirilor școlilor și liceelor, a spitalelor orășenești și județene, a unor centrale termice etc. În planul reglementărilor procedurale cu privire la achizițiile publice a fost adoptată O.G. 118/1999.

A început, de asemenea, reforma instituțiilor administrației publice centrale, prin refacerea organigramelor, definirea clară, în cadrul fiecărui minister, a obiectivelor și strategiilor fiecărei direcții componente și eliminarea paralelismelor dintre direcțiile (departamentele) aceleași instituții.

Transparența decizională

O serie de măsuri au dus la creșterea transparenței decizionale în vederea normalizării relației dintre societatea civilă și administrația publică centrală.

A început aplicarea unui model de comunicare (de tip anglo-saxon) în care instituțiile administrației publice sunt apte să-și modifice deciziile în funcție de partenerii sociali. Consilieri americani au lucrat alături de specialiști români la crearea unor departamente de relații publice în administrația centrală. Pentru prima dată, reprezentanții societății civile au devenit parteneri de dialog real ai Guvernului și ai celor-

lalte instituții ale administrației centrale. Un accent important a fost pus pe îmbunătățirea comunicării interne în cadrul instituțiilor.

Alte programe, realizate cu sprijinul partenerilor din Uniunea Europeană și Statele Unite, au urmărit selectarea și pregătirea funcționarilor publici.

Au fost eliminate verigile intermediare de urmărire și arhivare a documentelor instituțiilor. Au fost încheiate contracte ferme pentru informatizarea ministerelor și a aparatului guvernamental, au fost create primele pagini de internet ale instituțiilor administrației centrale.

După ani de dezbateri sterile, au fost adoptate norme care să lămurească statutul și obligațiile funcționarilor publici din România, acel corp de profesioniști care, în ultimă instanță, au obligația să aducă la îndeplinire, în interesul cetățeanului, atribuțiile administrației publice centrale și locale.

Legea 188/1999 a reglementat recrutarea, selectarea și promovarea funcționarilor publici pe baza competenței și onestității, stimularea responsabilității și a eticii profesionale, eliminarea arbitrarului în avansarea în carieră a funcționarului public.

Pe lângă măsurile inițiate în sprijinul autorităților publice locale, pentru o fluidizare și o sistematizare a procedurilor de accesare a fondurilor europene au fost configurate Regiunile de dezvoltare economică (Legea 151/1998). Despre acest subiect se discută mult, într-un mod superficial, tendențios și pasional, grupurile de orientare naționalist-extremistă inducând populației ideea, din păcate preluată destul de ușor, că proiectul de regionalizare a României ar fi un atentat la unitatea și integritatea țării. Nimic mai fals.

În fapt, regionalizarea este vitală pentru dezvoltarea unei economii de piață cu adevărat funcționale și pentru finalizarea cu succes a integrării României în Uniunea Europeană.

Am propus și susțin în continuare necesitatea unei dezbateri la nivel național privind reorganizarea teritorial-administrativă a României pe fundațiile vechilor regiuni istorice românești. Această reorganizare ar duce la transfer-

**Statutul
funcționarilor
publici**

**Regiuni de
dezvoltare
economică**

ul deciziei administrative de la centru spre regiuni, adică mai aproape de cetățeni; la delegarea competențelor instituțiilor centrale către structurile regionale; la dispariția barierelor economice apărute între județe; la diminuarea drastică a influenței și afacerilor baronilor, de toate culorile, implicați în sau privilegiați de consiliile locale. Nu este de neglijat faptul că, prin mărimea și complexitatea ei, o regiune atrage mai ușor fonduri europene pentru dezvoltare, având mai multe șanse în concurența cu regiunile similare din alte țări (mai multe șanse are, de pildă, Moldova sau Oltenia decât Vaslui sau, respectiv, Caracal).

Pe de altă parte, o regionalizare pe temeiul provinciilor istorice mizează pe structuri cultural-economice constituite în sute de ani și care, în timp, au dus la conștiința unei identități comunitare, a unui sentiment de apartenență pozitiv. A fi moldovean, oltean, ardelean a constituit întotdeauna un motiv de mândrie în plus, fără a afecta nicicum conștiința de a fi român.

Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor speciale ale comunităților cu mari probleme economice, au fost definite și delimitate zonele defavorizate. În vederea atragerii de investiții, Legea 20/1999 a prevăzut o serie de facilități pentru deținătorii sau administratorii de capital care investesc în aceste zone, contribuind astfel la ieșirea lor din impas.

2001 - 2004: Nesocotirea legilor

După anul 2000, Guvernul PSD nu a ezitat să eludeze prevederile acestor legi sau să le modifice, chiar dacă unele din ele fuseseră deja luate în considerare în cadrul negocierilor cu Uniunea Europeană.

Fonduri publice speciale

Actuala administrație a nesocotit complet procentele ce ar fi trebuit să revină consiliilor județene, respectiv consiliilor locale, din impozitele pe venit. Lasând la liberul arbitru

al președintelui consiliului județean distribuirea sumelor de echilibrare aferente orașelor și comunelor, PSD a determinat, prin șantaj, ca aproape 50% din primarii altor partide să treacă la PSD.

Uniunea Europeană a constatat că "Transferurile financiare către colectivitățile locale sunt lipsite de transparență și acordă o pârghie puternică de control consiliilor județene în dauna consiliilor locale". Cât privește investițiile, consiliile pot fi privilegiate prin alocări de bani din "fondurile speciale, gestionate de administrația centrală, a căror alocare este lăsată la bunul plac al ministerelor implicate. Considerentele de ordin politic joacă adesea un rol important în decizia de distribuire a fondurilor."*

Dacă Administrația CDR a dat posibilitatea autorităților locale să hotărască într-un câmp larg de opțiuni nivelul impozitelor locale, în funcție de dezvoltarea localităților, PSD a revenit asupra acestei norme, impunând cote fixe ale impozitelor, fără a ține cont de situația atât de diferită de la o zonă la alta, referitoare la resursele naturale, dezvoltarea urbană sau rurală, infrastructură, veniturile populației etc.

Legea 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia a fost încălcată prin faptul că actuala putere a aprobat, prin hotărâri de guvern, o serie de inventare inexacte ale proprietății publice, ceea ce va aduce o avalanșă de procese pe rolul instanțelor judecătorești.

De asemenea, Legea 219/1998 privind regimul concesiunilor nu este respectată, folosindu-se vechiul tip de contract de asociere în participațiune, din care statul, adică bugetul cetățenilor, iese mereu în pierdere. Aceste contracte sunt, pe deasupra, și ilegale, pentru că nu te poți asocia în participare cu un bun aflat în administrare, nu în proprietate.

Procesul inițiat de Administrația 1997-2000, prin care centralele termice au fost trecute la autoritățile locale, cu asigurarea resurselor pentru buna funcționare a acestora, a fost continuat de PSD, dar fără plan și fără a se mai garanta

**Regimul
proprietății
publice
nerespectat**

* Raportul de țară al Uniunii Europene - România, 2003, Cap. B.1. Criterii politice.

sursa de finanțare. Rezultatul este că aceste centrale au mărit tarifele peste limitele de suportabilitate ale cetățenilor.

Centralizarea gospodăririi comunale

În perioada 1997-2000, a fost asigurată libertatea deciziei forurilor locale legal alese cu privire la problemele comunităților. PSD nu înțelege însă să mai permită astfel de libertăți, înființând o agenție centrală care reglementează domeniul gospodăririi comunale și care, în fapt, înseamnă posibilitatea Guvernului de a contesta orice licitație organizată în acest domeniu de o autoritate locală.

Înregimentarea funcționarilor publici

Statutul funcționarilor publici a fost mutilat prin încălcarea gravă a prevederilor sale, încă din ianuarie 2001. PSD a folosit tot felul de tertipuri pentru trierea funcționarilor publici, schimbând denumirile instituțiilor, pentru a-i obliga să mai dea o dată concurs pentru post și a se debarasa astfel de cei nealiniați politic, în locul cărora a angajat persoane din clientela sa politică, cu contracte de muncă la un nivel salarial mult peste cel al funcționarilor de carieră.

Efectele benefice ale Legii 151/1998 privind dezvoltarea regională au fost contracarate de guvernarea PSD prin aducerea în subordinea centrală a unor organisme care ar fi trebuit să se bucure de cvasi-independență, cum ar fi Agenția Națională de Dezvoltare Regională. Aceasta a fost trecută la Ministerul Dezvoltării și Prognozei, ceea ce a condus la discuții și semne de întrebare privind aprobarea proiectelor de finanțare și utilizare a fondurilor PHARE.

Legea administrației publice locale

Proiectul unei noi legi a administrației publice locale a fost elaborat în timpul guvernării 1997-2000. Problema autonomiei locale, ca și dreptul de a folosi limba maternă în administrația publică a localităților în care minoritățile naționale au o pondere semnificativă, prevăzute în proiect, au stârnit controverse încă înainte ca proiectul să fie pus în dezbaterea Parlamentului. A fost de aceea necesar ca Guvernul Ciorbea să recurgă la o ordonanță de urgență. În paralel, proiectul de lege și-a urmat calea în Parlament.

Votarea sa a fost îngreunată de obstrucțiile PSD și PRM, astfel încât legea a putut fi adoptată abia în ianuarie 2001, când PSD a acceptat, în fine, că este o lege utilă României, dar și noii sale imagini de partid "reformist".

Structura aparatului guvernamental

Până în 1996, structura Guvernului și a instituțiilor din subordinea sa a fost extrem de stufoasă, aceasta fiind una dintre cauzele ineficienței actului de guvernare. **1990-1996**

Cele trei cabinete din perioada 1997-2000 au urmărit permanent restructurarea aparatului de lucru al Executivului și a administrației publice centrale în ansamblu. În urma măsurilor întreprinse, numărul maxim al posturilor de specialitate (în afară de demnitari) din departamentele subordonate direct Guvernului s-a redus la 280 în timpul Guvernului Isărescu, față de 476 în timpul Guvernului Văcăroiu. **1997-2000**

Din 2001, aparatul guvernamental a devenit cel mai stufoș din Europa. PSD a transformat Guvernul într-o structură nebuloasă în care există mai mulți miniștri ai controlului, mai mulți miniștri responsabili de integrarea europeană și o serie de fluctuații care transformă ministere în agenții și viceversa, fără a spori eficiența guvernării, dar mărinind în continuu cheltuielile unui uriaș conglomerat de demnitari, funcționari guvernamentali și consilieri personali. **2001-2004**

În fața eșecului iminent al angajamentelor de finalizare a negocierilor cu Uniunea Europeană, Guvernul PSD este conceput în așa fel încât responsabilitățile să fie cât mai difuze și mai impersonale. O inginerie politică de care partidul se servește pentru a-și promova interesul de a se menține la putere cu orice preț.

Politica în domeniul infrastructurii și lucrărilor publice

1990 - 1996: Nici un progres

În afara infrastructurii europene

În perioada 1990-1996, în deplin contrast cu declarațiile oficiale de atașament și apartenență la spațiul european, România devenea din ce în ce mai mult un spațiu tangent Europei. Politica îndreptată spre trecut, lipsa reformelor economice, abuzurile în dauna cetățeanului și a libertăților sale au avut ca efect excluderea țării din proiectul strategic al infrastructurii europene.

Potrivit strategiei convenite la Conferința europeană de la Salonic, din 1996, România se afla în afara coridoarelor europene de transport care traversau țări vecine, ceea ce echivala cu o condamnare la izolare și subdezvoltare. Până și proiectul coridorului IV, în care România figura la un moment dat, a fost redesenat în afara granițelor sale.

1997 - 2000: Dezvoltare și integrare

Coridoare europene de transport prin România

După alegerile din 1996, unul dintre obiectivele pe care mi le-am stabilit a fost să folosesc întâlnirile și reuniunile internaționale la care participam pentru a obține includerea țării mele în proiectul strategic al infrastructurii europene, iar România să fie pregătită în acest sens. Grație acestor insistențe și eforturilor ministrului Transporturilor, la conferința următoare, de la Helsinki, din septembrie 1997, au fost aprobate trei coridoare de transport european prin România, condiție indispensabilă pentru obținerea creditelor necesare construcției și modernizării de autostrăzi și drumuri europene.

Cu sprijinul Băncii Mondiale și în baza unui program unitar de dezvoltare a infrastructurilor, s-a reușit ca, la sfârșitul lui 2000, România să fie inclusă în trei coridoare de

transport paneuropene plurimodale: Coridorul IV, Berlin-Constanța, Coridorul VII, Dunărea și Coridorul IX, Alexandroupolis-Helsinki.

Din 1997 până în 1998 au fost reabilitați și modernizați 960 kilometri de șosele, iar după 1998 alți 694 kilometri. Pe de altă parte, Administrația Națională a Drumurilor a pus la punct mai multe programe prin care să fie îmbunătățită starea generală a drumurilor românești. Astfel, *Programului de întreținere* i-au fost alocate, începând cu 1997, fonduri de aproximativ 100 milioane dolari pe an pentru stoparea degradării rețelei de drumuri naționale, repararea suprafețelor carosabile și întreținerea șoselelor. Prin alocarea a 65 milioane dolari, între 1997 și 1999, *Programul de reparații* a permis reluarea circulației pe drumurile naționale afectate de calamități. Tot între 1997 și 1999 au fost alocate 63,4 milioane dolari pentru investiții. Până în 1998 au fost reabilitați peste 1.000 kilometri de drumuri europene. În 1999, încă 790 kilometri de drumuri europene au fost reparați. Conform *Programului de construcție de autostrăzi* în România, în 2000, a fost dată în folosință autostrada București-Pitești, lucrare care se va dovedi, însă, sub nivelul calitativ necesar.

În privința transportului rutier, raportul "Europa 2000" al Uniunii Europene, dat publicității la 12 octombrie 1999, considera că organizarea de la acea vreme a sectorului de transport rutier din România era aliniată, în cea mai mare parte, la cerințele și reglementările comunitare.

La prima conferință mondială dedicată dezvoltării rutelor de transport dinspre zona caspică, desfășurată în 1996, la Washington, România nu fusese luată în considerare în proiectul unui coridor transcontinental.

Prin contacte diplomatice și politice intense, am realizat implicarea României în proiectul de transport al surselor alternative de hidrocarburi din arealul Mării Caspice și Asia Centrală spre Europa Occidentală.

Ca urmare a eforturilor Administrației Constantinescu,

**Reabilitarea
șoselelor
naționale**

**Coridor de
transport
trans-
continental**

importanța cooptării României în transportul petrolului din zona caspică spre Europa Occidentală a fost recunoscută de specialiștii internaționali. Astfel, lucrarea *Geografia umană*, semnată de profesorul universitar Gabriel Wackermann, apărută în anul 2000 la Paris, preia integral punctul de vedere al autorităților române referitor la posibilele căi de tranzit al petrolului din Marea Caspică. Autorul subliniază importanța strategică a României, făcând referiri la propriile ei căi de transport și capacități de prelucrare a țițeiului, la potențialul portului Constanța și la acordurile convenite între România și Kazahstan. De asemenea, este prezentată o hartă a proiectului întregului traseu petrolier Marea Caspică - Marea Neagră - Europa Occidentală, prin România.

TRACECA și INOGATE

Baza politico-diplomatică și pregătirea tehnică pentru o participare importantă a României la transportul transcontinental al hidrocarburilor s-a asigurat din timp, inclusiv prin adoptarea cadrului juridic necesar realizării de proiecte concrete în cadrul a două programe ale Uniunii Europene. În septembrie 1998, România a semnat la Baku (Azerbaidjan) Acordul multilateral TRACECA (Transport Corridor Europe - Caucasus - Asia), demarat cu sprijinul Uniunii Europene, iar în 1999 s-a semnat Acordul privind cadrul instituțional pentru stabilirea unor sisteme de transport al gazelor naturale, care face parte din programul INOGATE al Uniunii Europene.

Program național major

Participarea efectivă la un coridor economic intercontinental a devenit un obiectiv major al Administrației Constantinescu. În acest sens, la 3 februarie 1999, a fost lansat, sub egida Președinției, *Programul național privind realizarea unui coridor economic între țările Asiei Centrale și Europei cu tranzitarea României*.

În același an, s-a organizat, la București, cea de-a doua Conferință internațională Caspian Energy to Europe (19-21 septembrie 1999), în cadrul căreia a fost prezentat, de către compania americană Parson, studiul de prefizabilitate al conductei de transport al petrolului Constanța - Trieste. În

perspectiva realizării proiectului, România și Kazahstanul au inițiat colaborări atât în faza de construcție a conductei, cât și în faza de exploatare, prin conductă urmând a fi preluat petrolul extras din această țară. La aceasta ar putea contribui și descoperirea unor zăcăminte de petrol exploatabile în perimetrul de 40.000 kmp., concesionat pentru explorări de Kazahstan companiei SNP Petrom - România în 1999.

Pe baza acordului încheiat cu Georgia și a sprijinului financiar japonez s-au executat lucrări de amenajare a portului Constanța, astfel că, în 1999, a fost inaugurată linia de ferry-boat Constanța-Poti scurtându-se considerabil transportul pe căi ferate din Asia spre Europa Occidentală și invers.

De asemenea, a fost discutată în repetate rânduri problema oleoductului Constanța - Trieste, mai ales după încheierea conflictelor violente din Balcanii de vest. Interesul evident al României, Serbiei, Croației și Italiei în această direcție a putut fi reconsiderat doar la începutul anului 2000, când SUA au renunțat la opțiunea exclusivă pentru o conductă care să traverseze Turcia, de la Ceyhan la coasta Mediteranei.

Piața telefoanelor mobile din România era în 2000 una dintre cele mai dinamice din Europa Centrală și de Est. Dacă în 1996 existau 50.000 de posesori de telefoane mobile, la sfârșitul anului 2000 numărul acestora era de 2.018.710.

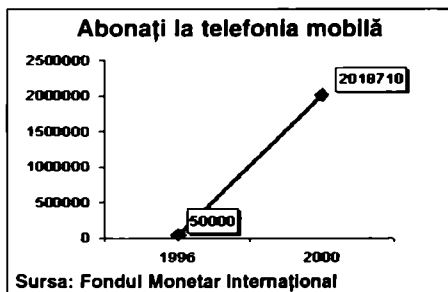
Numărul de calculatoare a crescut în fiecare an cu peste 30%, față de media de 18% a creșterii în țările din zonă.

În sectorul software și servicii informatice s-a înregistrat un salt spectaculos: față de 1997, producția a crescut în 1998 cu 80%, iar exportul s-a mărit de 2,4 ori.

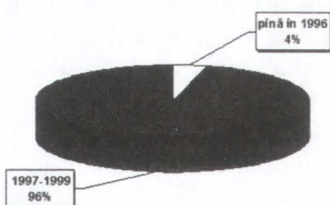
În ceea ce privește accesul la Internet, România are o rată de creștere absolut remarcabilă. Numărul utilizatorilor profesionali a crescut între 1997 și 1999 de peste

Ferry-boat Constanța - Poti

Dezvoltarea tehnologiei informației

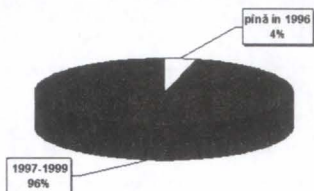

Utilizatori casnici de Internet

Sursa: Guvernul României

Utilizatori profesionali de Internet

Sursa: Guvernul României

26 de ori, iar cel al utilizatorilor casnici s-a mărit în aceeași perioadă de 4,8 ori. De asemenea, numărul firmelor furnizoare de Internet s-a triplat între 1997 și 1999.

Cheltuielile totale în domeniul IT au sporit în fiecare an, ajungând la circa 600 milioane dolari în 2000, rata anuală de creștere fiind de peste 10%.

La Președinția României a fost constituit un grup de lucru pentru promovarea informatizării.

A fost inițiat *Programul eRomania*, menit să ne racordeze la strategia *eEurope*, care și-a propus să creeze o societate avansată din punct de vedere comunicațional la nivelul întregului continent.

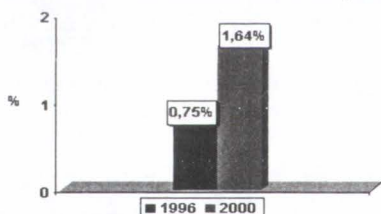
Planuri de urbanism

Între anii 1990 și 1996, s-a produs un puternic declin al volumului lucrărilor publice. În 1996, Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului (MLPAT) avea un buget de 177,7 de miliarde de lei, ceea ce însemna doar 0,75% din totalul bugetului de stat. Prin comparație, în 2000, MLPAT i-au fost alocate 2.760,4 miliarde lei, adică 1,64% din bugetul de stat.

În 1996, la sfârșitul guvernării Văcăroiu, erau elaborate planuri de urbanism pentru cca. 20% din localități. În consecință, amenajarea și dezvoltarea majorității localităților s-a făcut haotic, fără să fie respectate dreptul de proprietate și procedurile de autorizare a lucrărilor de construire.

Între 1997 și 2000, s-au avizat (sau erau în curs de avizare) planuri urbanistice generale pentru 78 de municipii (din totalul de 84), 168

Procente din PIB alocate lucrărilor publice

Sursa: Ministerul Lucrărilor Publice

orașe (din totalul de 179) și 2.134 comune (din totalul de 2.688). Astfel, în septembrie 2000, planurile urbanistice generale și regulamentele locale de urbanism realizate acopereau 90% din suprafața țării.

Având în vedere creșterea decalajului dintre numărul familiilor fără locuințe corespunzătoare și numărul celor în măsură să-și construiască locuințe din resurse proprii, precum și dezvoltarea haotică a unor noi cartiere de locuințe în orașe, principalele măsuri din perioada Administrației Constantinescu au vizat completarea și / sau modificarea cadrului legislativ. Au fost adoptate:

- Legea privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe - ANL (în 1998);
- Legea pentru modificarea și completarea Legii locuinței din 1996 (în 1999);
- Legea privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare (în 1999);
- Legea pentru modificarea Ordonanței Guvernului din 1994 privind reducerea riscului seismic al construcțiilor existente (în 2000).

Agenția Națională pentru Locuințe a fost înființată în 1999 la propunerea ministrului PNȚCD Nicolae Noica și a funcționat sub această denumire până ce PSD a transformat-o în Autoritate Națională. Prin numeroase reportaje TV cu tăieri de panglici din 2003-2004, s-a inoculat populației ideea că ANL ar fi creația PSD. La fel s-a procedat și cu creditul ipotecar prezentat ca un produs al guvernării actuale, când el exista, de fapt, din 1999.

Dacă în perioada 1992-1996 media anuală a locuințelor autorizate era de 49.529 de locuințe, în 2000 au fost autorizate 58.914 construcții de locuințe proprietate personală.

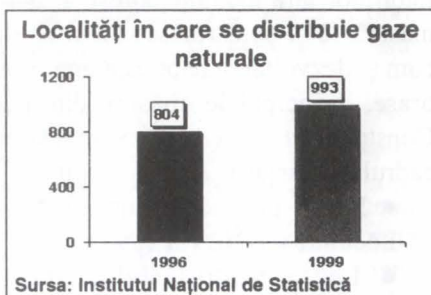
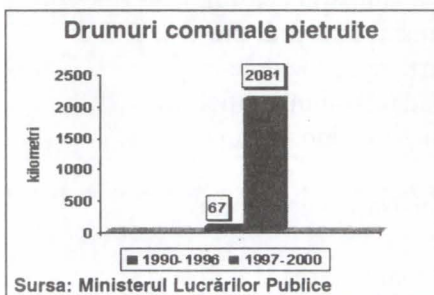
Suprafața utilă construită a unei locuințe a crescut de la 74,78 metri pătrați (media pentru anii 1992-1996), la 90,85 metri pătrați în 1999.

Construcții de locuințe

Înființarea ANL

Drumuri și gaze la sate

Începând cu 1997, Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului a elaborat și a pus în aplicare, pentru prima dată în România, o strategie națională destinată ridicării nivelului de civilizație la sate. Din 1997 până în 2000, au fost pietruși 2.081 kilometri drumuri, adică de 31,5 ori mai mult decât în perioada 1990-1997 când au fost pietruși numai 67 kilometri drumuri comunale.

Numărul localităților rurale în care se distribuie gaze naturale a crescut de la 804 în 1996, la 993 în 1999.

Credite externe pentru lucrări publice

Între 1997 și 2000, pentru lucrări publice s-au obținut credite externe în valoare de 680 milioane de dolari. Din primul împrumut, în valoare de 340 milioane de dolari, 60 milioane de dolari s-au folosit pentru construcția de locuințe sociale în 18 orașe, iar 280 milioane de dolari pentru lucrări de alimentare cu apă a satelor în 27 de județe.

Cel de-al doilea împrumut garantat de Guvernul României, în valoare de 300 milioane de dolari, a fost destinat construcției de locuințe, iar cel de-al treilea, de 40 milioane de dolari, a fost destinat programului de pietruire a drumurilor comunale.

De asemenea, s-au mai obținut credite în valoare de 51 milioane dolari pentru reabilitarea termică a fondului construit și de 116,6 milioane dolari pentru îmbunătățirea infrastructurii de alimentare cu apă în zece orașe.

Agenția Japoneză de Cooperare Internațională a donat Ministerului Lucrărilor Publice două milioane de dolari pentru rezolvarea problemelor de tratare a apelor uzate din orașele dunărene.

POLITICILE SOCIALE, SĂNĂTATEA ȘI PROTECȚIA MEDIULUI

1990 - 1996: Strategii sociale incoerente

În mod paradoxal, atâta vreme cât stânga s-a aflat la putere, în România nu au existat măsuri coerente împotriva sărăciei.

Mentținerea artificială în viață a unor mamuți industriali și raportarea unei creșteri economice artificiale pe seama produselor din stoc au caracterizat politica economică de până în decembrie 1996 și au creat o imagine cu totul falsă asupra modului în care sărăcia ar putea fi redusă sau prevenită.

În decembrie 1996, sistemul de pensii și asigurări sociale din România se afla într-o criză profundă. Mărirea forțată a numărului de pensionari, care reprezenta de fapt un șomaj mascat, a dereglat total sistemul de asigurări sociale fragilizat de inflație.

**Dereglarea
sistemului
de asigurări**

Legislația adoptată până în decembrie 1996 a produs importante decorelări, constituindu-se într-un factor al degradării situației pensionarilor. În 1996, vârsta medie de pensionare ajunsese să fie una dintre cele mai scăzute din Europa (51 de ani pentru femei și 57 de ani pentru bărbați). Numărul de pensionari de invaliditate era aproape dublu față de cel din 1989. Numărul total al pensionarilor a ajuns la 6 milioane, depășind cu mult nivelul persoanelor active (cca. 4 milioane).

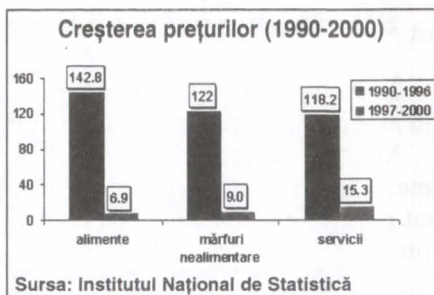
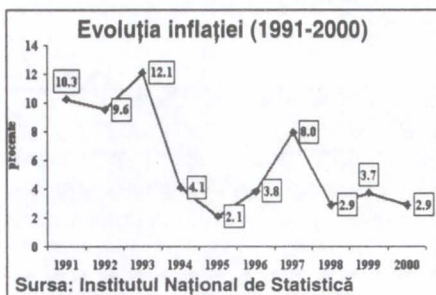
Contrar tuturor declarațiilor oficiale despre "performanțele" PSD, statisticile arată că în anul 1993 s-a înregistrat cea mai mare creștere anuală a prețurilor și cea mai ridicată rată a inflației.

**Cea mai
mare
creștere a
prețurilor**

Potrivit datelor Institutului Național de Statistică, în perioada 1990-1996, adică în perioada în care PDSR s-a aflat la guvernare, prețurile mărfurilor alimentare și nealimentare și tarifele serviciilor au crescut de 129,8 ori.

Din ianuarie 1997 și până în august 2000, adică în perioada Administrației Constantinescu, prețurile la

bunurile de consum și servicii au crescut de 8,7 ori. Așadar, creșterile de prețuri din timpul guvernării 1997-2000 la aceste categorii de produse au fost de 15 ori mai mici decât cele din timpul guvernelor anterioare.

Între 1990 și 1996, alimentele s-au scumpit de 142,8 ori, mărfurile nealimentare de 122 de ori, iar serviciile de 118,2 ori. Între 1997 și 2000, prețurile mărfurilor alimentare au crescut de 6,9 ori, prețurile mărfurilor nealimentare de 9 ori, iar tarifele serviciilor de 15,3 ori.

1997 - 2000: Politici sociale în vremuri de criză

În ciuda gravei crize economice și financiare moștenite, guvernarea partidelor câștigătoare în alegerile din 1996 a urmărit și a realizat o serie de măsuri pentru sprijinirea categoriilor defavorizate.

În octombrie 1998, Administrația Constantinescu a lansat *Strategia de prevenire și combatere a sărăciei*.

Legi și fonduri pentru persoanele defavorizate

Prin Legea nr. 129/1998 a fost înființat Fondului Român de Dezvoltare Socială, organism de interes public, care finanțează proiecte de combatere a sărăciei, iar în 1999 a fost înființat Fondul Național de Solidaritate, destinat categoriilor defavorizate.

De asemenea, prin Legea nr. 34/ 1998, asociațiilor și fundațiilor române cu personalitate juridică care înființează și administrează unități de asistență socială li s-au acordat subvenții.

Au fost elaborate și depuse la Parlament proiectul Legii asistenței sociale și cel al Legii privind venitul minim garantat. S-a avut în vedere reformarea întregului sistem de asistență socială și finanțarea acestuia de la bugetul de stat, de la bugetul consiliilor județene, al consiliilor locale, ca și prin donații și sponsorizări private.

Pentru persoanele aflate în dificultate s-a prevăzut asigurarea unui venit minim în vederea acoperirii cheltuielilor strict necesare, în special în cazul când persoana nu beneficiază de un sprijin material conform altor acte normative (ajutor de șomaj, alocație de sprijin sau plăți compensatorii).

Pentru a ușura povara cheltuielilor cu întreținerea locuințelor în timpul iernii, prețul giga-caloriei a fost subvenționat parțial pentru toți consumatorii, iar categoriile de populație cu venituri reduse au beneficiat de subvenții speciale.

La numai câteva luni de la alegerile din decembrie 1996, a fost adoptată *Strategia guvernamentală în domeniul protecției copilului*.

Prin măsuri legislative și de reformă instituțională, între 1997 și 1999 au fost puse bazele unui nou sistem de protecție a copilului. Procesul de reformă în domeniul instituțiilor pentru protecția copilului reprezintă cea mai importantă acțiune de descentralizare, din 1989 până astăzi, vizând peste 38.000 copii, peste 20.000 angajați și peste 270 instituții de ocrotire.

Între rezultatele aplicării Strategiei în domeniul protecției copilului se numără: scăderea numărului de copii mici (0-3 ani) internați în instituții rezidențiale, reducerea numărului mediu de copii dintr-o instituție de la 200 la 140 și renunțarea la vechile practici de a prelungi, în mod nejustificat, șederea copiilor în instituții de ocrotire.

În februarie 1997, alocația pentru copii a crescut de la 12.000 lei la 50.000 lei, iar în martie 1998 a crescut la 65.000 lei. Prin Legea 119/ 1997 s-a instituit dreptul la alocație lunară suplimentară pentru familiile care au în întreținere mai mult de doi copii. De această prevedere au beneficiat în 1998 peste 1.333.000 de copii, statul alocând

**Reforma
instituțiilor
de protecție
a copilului**

**Alocații
pentru copii
și concedii
plătite
pentru
părinți**

în acest sens peste 764 miliarde de lei. Prin Legea 261/1998, perioada de acordare a alocației de stat pentru copii a fost extinsă până la terminarea liceului sau a școlii profesionale și pentru tinerii care au depășit 18 ani. De alocația de stat beneficiau, la sfârșitul anului 2000, 5,2 milioane de copii, din care 200.000 depășiseră 18 ani.

Prin Legea 120/1997, concediul plătit pentru îngrijirea copiilor a fost stabilit la 2 ani, el acordându-se opțional oricărui dintre părinți, cu o indemnizație egală cu 80% din salariul lunar. În 1998, au beneficiat de prevederile acestei legi 60.000 de persoane, pentru care statul a alocat 540 miliarde de lei.

Creșterea și recolerarea pensiilor

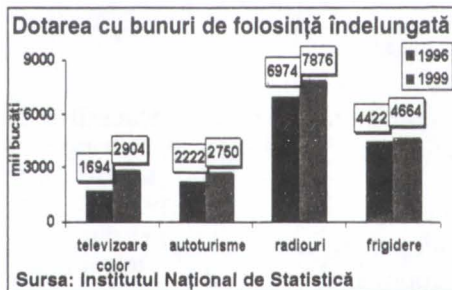
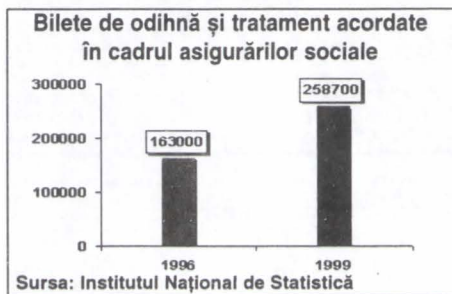
Exprimată în dolari, pensia medie lunară pentru vechime integrală în muncă a crescut de la 39,9 dolari la sfârșitul lui 1996, la 47,8 dolari la sfârșitul lui 2000. și aceasta în condițiile în care numărul mediu al pensionarilor era în anul 2000 mai mare decât în 1996 cu 736.000 persoane. Astfel, dacă în anul 1990, raportul dintre salariați și pensionari a fost 2,2 la 1, în 1996 acest raport era 1,10 la 1, iar în 2000 era de 0,73 la 1.

În 1999 și 2000 s-au făcut primele recorelări ale pensiilor pentru a corecta distorsiunile pe care politica incoerentă din 1990-1996 le indusese în sistem.

În anul 2000, pensia medie de asigurări sociale pentru vechime completă era de 1.238.051 lei, iar pensia minimă de asigurări sociale de stat pentru vechime completă depășea 1.000.000 lei.

Legea 86/1997 a prevăzut dreptul la pensie și pentru cetățenii români cu domiciliul pe teritoriul altei țări.

Prin Legea nr. 19/2000 a fost modernizat și eficientizat întregul sistem public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, acordându-se autonomie Caselor de Pensii.

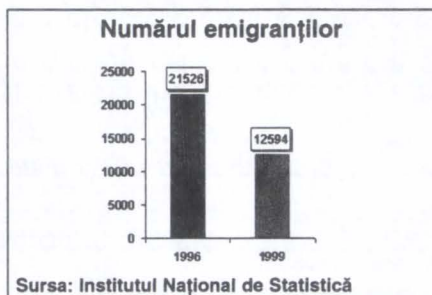
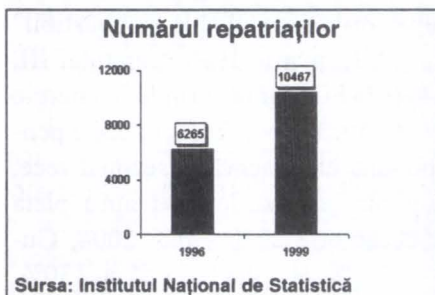

Legea privind asigurările de sănătate din 1997 a conferit pensionarilor dreptul de a beneficia în continuare de rețete gratuite.

Legea nr. 142/1998 a reglementat acordarea tichetelor de masă în unități economice și în instituții bugetare. Potrivit Legii nr. 208/ 1997 privind cantinele de ajutor social, aceste unități prestează servicii sociale gratuite sau contra cost (pentru sume modice) persoanelor aflate în situații economico-sociale precare sau în situații medicale deosebite.

Dacă, în 1996, 21.526 români și-au părăsit definitiv țara, în 1999 numărul emigranților români a scăzut la 12.594 persoane.

Reducerea emigrației

În același timp, numărul repatriaților a crescut de la 6.265 persoane în 1996, la 10.467 persoane în 1999.

2001 - 2004: Creșterea sărăciei

În campania electorală din 2000, PDSR a promis "aplicarea unei cote de TVA între 2% și 9% la produsele de bază" (Oferta electorală a Partidului Democrației Sociale din România, p. 21). Această promisiune a fost una dintre ideile de bază ale campaniei sale, fiind reluată în nenumărate rânduri la posturile de televiziune, la radio, în presa scrisă.

Explozia prețurilor

Numai prin reducerea TVA la pâine, lapte, ulei și zahăr, PDSR se angaja că va "adăuga la venitul familiei cam 200.000 de lei pentru familiile de 3 persoane".

Promisiunea reducerii prețului la alimentele de bază a fost uitată de PSD imediat după câștigarea alegerilor. În timpul guvernării PSD, prețurile la alimente au cunoscut creșteri uriașe. Astfel, în perioada decembrie 2000 - mai 2004, laptele s-a scumpit cu 80%; carnea de pasăre s-a scumpit cu 50%; carnea de porc s-a scumpit cu 60%; carnea de vită s-a scumpit cu 70%; uleiul s-a scumpit cu 60%; pâinea s-a scumpit cu 90%; zahărul cu 49%, iar cartofii cu 130%.

În *Programul AntiCriză*, din 1999, PDSR promisese "reglementarea strictă a prețurilor la energie și la combustibil" (Programul AntiCriză al PDSR, martie 1999, Capitolul III, E.2). După venirea la putere, PSD a adus tarifele la energie electrică, gaze și încălzire termică la cote insuportabile pentru marea majoritate a populației. Practic, în sezonul rece, venitul unei persoane nu mai este suficient pentru plata întreținerii. În perioada decembrie 2000 - mai 2004, Guvernul a scumpit gazele cu 250%, energia termică cu 130%, iar energia electrică cu 100%. În total dispreț față de populație, scumpirea tarifelor la utilități a avut loc, cu precădere, în perioade premergătoare sau chiar în sezonul rece (august-octombrie 2001, noiembrie 2001, ianuarie 2002, octombrie-noiembrie 2002, septembrie-octombrie 2003).

Din decembrie 2000 până în mai 2004, sub guvernarea PSD, serviciile de apă, canal și salubritate s-au scumpit cu 160%. Transportul urban a fost majorat cu 135%, iar transportul interurban cu 98,1%. Un caz aparte în cadrul acestei subgrupe de servicii este reprezentat de transportul CFR. În perioada decembrie 2000 - iulie 2003, PSD a scumpit aberant transportul pe căi ferate, cu 170%.

În aceeași perioadă, PSD a scumpit combustibilii cu 90%. Medicamentele s-au scumpit cu 50%, serviciile de poștă și telecomunicații cu 67%, iar serviciile de telefonie

cu 71%. În total, prețurile mărfurilor alimentare au crescut cu 70%, cele ale mărfurilor nealimentare cu 90%, iar cele ale serviciilor cu 100%.

În campania electorală din 2000, PDSR a promis că "se vor înființa 980.000 de noi locuri de muncă" (Oferta electorală a Partidului Democrației Sociale din România, p. 33). Realizarea acestei promisiuni ar fi însemnat practic eliminarea șomajului, din moment ce, în decembrie 2000, existau 1.007.000 șomeri. Această promisiune, neamendată până azi de cetățeni, a arătat natura demagogică și populistă a campaniei electorale din 2000 și incapacitatea Opoziției de a contracara campania propagandistică continuă a Guvernului PSD între 2001 și 2004.

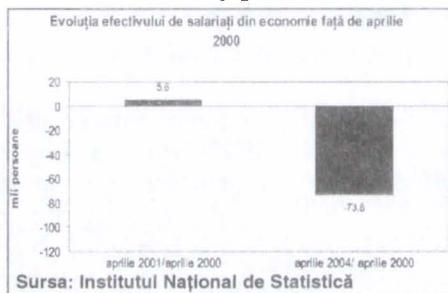
În mai 2004, efectivul salariaților era cu 73.800 persoane mai mic decât în iunie 2000. Practic, până astăzi, cele 980.000 noi locuri de muncă promise de PSD nu se regăsesc în realitate. În mod cu totul ridicol, PSD consideră și prezintă drept "noi locuri de muncă" angajările celor care și-au schimbat locul de muncă în ultimii ani. Dacă nu ar fi jignitoare, o astfel de susținere ar putea fi o glumă de prost gust. Potrivit logicii PSD, faptul că un om și-a schimbat de trei ori locul de muncă înseamnă crearea a trei noi locuri de muncă.

În realitate, în timpul guvernării Năstase, au dispărut 73.800 locuri de muncă.

Deși efectivul de salariați a scăzut, șomajul a înregistrat în cifrele oficiale o scădere. Acest fapt se explică atât prin numărul mare de persoane fără ocupație care nu primesc ajutoare de șomaj, cât și prin exportul de forță de muncă din România practicat atât legal, cât și clandestin (la "negru").

**Gogoașa
milionului
de noi locuri
de muncă**

**Numărul
salariaților
a scăzut**

**Locuri de
muncă în
Occident**

Reforma în domeniul sănătății

1990 - 1996:

Rezultate catastrofale

**De la
raționalizarea
alimentelor
la
raționalizarea
spitalelor**

În perioada 1990-1996, România s-a confruntat cu dificultăți majore în ceea ce privește sistemul de ocrotire a sănătății. Guvernările PSD au perpetuat problemele sistemului medical învechit, centralizat, cu management ineficient, calitatea îngrijirii generale a sănătății populației continuând să se degradeze.

Între 1990 și 1996, oamenii care fundamentaseră "științific" raționalizarea alimentației populației în timpul regimului comunist, în frunte cu prof. dr. Iulian Mincu, au ajuns să conducă Ministerul Sănătății. Rezultatele au fost catastrofale. Rata mortalității a crescut semnificativ, iar sporul natural a scăzut dramatic. Numărul spitalelor s-a redus, infrastructura sanitară s-a deteriorat.

Reformarea sistemului îngrijirilor de sănătate în România a demarat abia după alegerile din 1996.

1997 - 2000:

Începutul unei reforme reale

**Legi și
instituții
indispensabile
reformei**

Legea privind asigurările de sănătate, adoptată în anul 1997, urmată de Legea privind sănătatea publică și Legea de organizare a spitalelor, ambele din 1998, au furnizat cadrul legal pentru reforma în domeniul sănătății.

Legea asigurărilor sociale de sănătate a făcut posibil ca, în scurt timp, sistemul de îngrijiri de sănătate să se descentralizeze, să se depolitizeze, să fie finanțat și orientat către pacient. Au fost create premisele pentru ca spitalele, dispensarele și cabinetele să devină cu adevărat independente în exercitarea atribuțiilor lor profesionale. De asemenea, a devenit posibilă înființarea instituțiilor de îngrijiri de sănătate cu contracte libere.

În baza Legii 100/1998 privind sănătatea publică, au fost

stabilite 31 de programe destinate medicinei preventive și promovării sănătății.

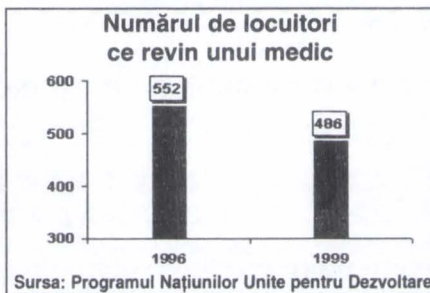
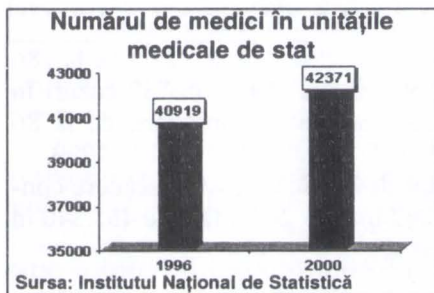
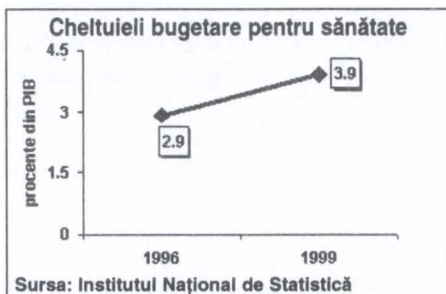
Au fost înființate Casa Națională de Asigurări de Sănătate (în 1997), case de asigurări de sănătate pe domenii de activitate (1998), precum și Agenția Națională a Medicamentului (în 1998).

Cheltuielile publice pentru îngrijirile de sănătate au crescut la 3,9% din PIB în anul 1999. Pentru comparație, în anul 1996, cheltuielile publice pentru îngrijirile de sănătate au fost egale cu 2,9% din PIB.

În ceea ce privește cadrele sanitare cu pregătire superioară, numărul medicilor din unitățile medicale bugetare a crescut la 42.371 în anul 2000, față de 40.919 în anul 1996.

În anul 1996 România avea un medic practician la 552 locuitori, în timp ce, în 1999, unui medic îi reveneau 486 de locuitori.

**Mai multe
fonduri
pentru
sănătate**

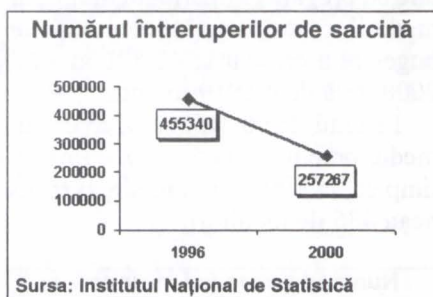
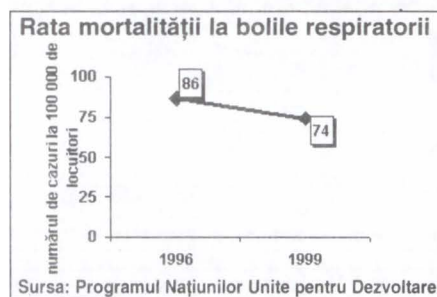
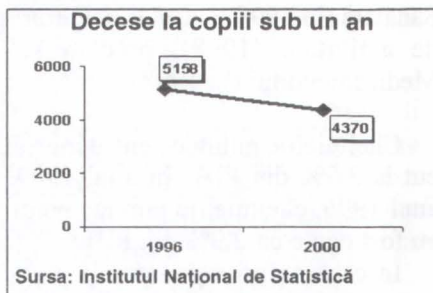
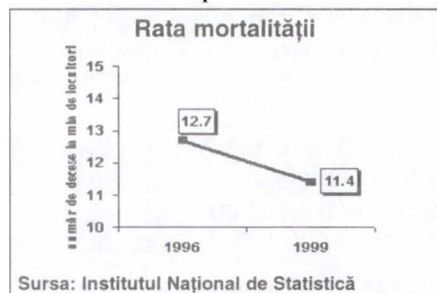

După tendința de scădere de până în anul 1996, numărul spitalelor de stat a crescut de la 413 în 1996, la 439 în 2000.

Rata mortalității, aflată în creștere între 1990 și 1996, a înregistrat în sfârșit o tendință descrescătoare, numărul de decese la mia de locuitori micșorându-se de la 12,7 în 1996 la 11,8 în 1999, iar numărul de decese la copii cu vârste sub un an scăzând de la 5.158 de cazuri în 1996 la 4.370 în 2000.

**Ameliorare
a stării de
sănătate a
populației**

Dacă, în 1996, pentru 21% dintre cetățenii români care împliniseră 5 ani speranța de viață nu depășea 60 de ani, procentul a scăzut în 1999 la 19%.

Mortalitatea prin boli cardiovasculare a scăzut de la 786 cazuri la 100.000 locuitori, în anul 1996, la 737 cazuri în anul 1999, iar mortalitatea prin boli respiratorii de la 86 cazuri în 1996, la 74 cazuri la 100.000 locuitori în 1999.

Numărul întreruperilor de sarcină a fost în scădere constantă, ajungând la 257.267 în anul 2000, față de 455.340 în 1996.

2001 - 2004:

Sistemul de sănătate în colaps

Clientela politică revine

După recâștigarea puterii în 2000, PSD și-a instalat clientela politică în Ministerul Sănătății, în direcțiile județene de sănătate și în conducerea spitalelor. În vârful sistemului de sănătate s-au reîntors oamenii care îi gestionaseră degradarea în perioada 1990-1996:

- Daniela Bartoș este numită ministru în 2000, după ce fusese secretar de stat în ministerul condus de Iulian Mincu și, apoi, ministru al Sănătății în 1996, până la alegeri;
- Mircea Beuran, mâna dreaptă a lui Iulian Mincu și a Danielei Bartoș, în calitate de director general în minister, devine ministru după demisia dr. D. Bartoș;
- Magdalena Bădulescu redevine directorul Direcției farmaceutice din Ministerul Sănătății, după ce ocupase același post și în timpul guvernării Văcăroiu;
- Teodor Trăistaru, avansat secretar de stat pentru integrare europeană în Ministerul Sănătății, a ocupat funcția de director în minister în perioada în care acesta era condus de Iulian Mincu;
- Dan Georgescu, în prezent consilier de stat al premierului Năstase pe probleme de sănătate, a fost și consilierul ministrului Mincu.

Politica PSD în domeniul sănătății s-a remarcat doar printr-o serie de măsuri aberante, precum desființarea unor spitale; transformarea altora în "unități medico-sociale"; introducerea unui bir pe consultație, prin co-plată; salarii extrem de mici, mai ales pentru medicii tineri, și taxarea excesivă a veniturilor medicilor cu liberă practică.

Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS) a dus un război permanent cu Colegiul Medicilor, cu medicii de familie și cu unitățile sanitare. Consecințele au fost criza medicamentelor compensate și gratuite și criza finanțării spitalelor.

CNAS nu a alocat sumele necesare activității medicilor de familie, motivând că se face risipă. Eugeniu Țurlea, numit președinte al CNAS de către premierul Adrian Năstase, a alocat doar 6,8% din fonduri medicinii de familie, în loc de 9%, cum fusese stabilit anterior. Pondere a alocărilor pentru medicina primară a scăzut de la 15% în 2000 la 11% în 2001.

Deși spitalele nu mai făceau față cheltuielilor, nemai-având nici măcar medicamentele de primă necesitate sau

**Strategii
aberrante**

hrană suficientă pentru pacienții internați, CNAS a rămas la sfârșitul anului 2001 cu 8.000 de miliarde de lei necheltuiți.

Ca și în cazul profesorilor, și angajaților din sistemul sanitar li s-a promis, prin contractul colectiv de muncă, acordarea de tichete pentru masă. Însă Ministerul Sănătății și Familiei a luat decizia de a interzice acordarea acestor tichete în unitățile sanitare.

La acestea s-au adăugat lipsa de autoritate a miniștrilor Daniela Bartoș și Mircea Beuran și incapacitatea acestora de a formula o strategie de reformă în domeniul sănătății. Mircea Beuran, acuzat de plagiat, nu a făcut decât să agraveze criza de autoritate a Guvernului PSD.

Sistemul de sănătate a fost grav afectat nu numai de incompetența crasă a managerilor, ci și de deturnarea fondurilor din asigurările de sănătate. Abuzurile legalizate prin Ordonanța de Urgență 150/2002 privind organizarea și funcționarea sistemului de asigurări sociale de sănătate au făcut ca banii plătiți de contribuabili pentru sănătate să nu mai ajungă în sistem. Mii de miliarde de lei au dispărut fără urmă.

Rezultat al politicii PSD în domeniul sănătății, natalitatea a scăzut în primul semestru al anului 2002, ajungând la 105.513, față de 109.850 în aceeași perioadă a anului 2001. Sporul natural a scăzut, ajungând de la -1,9 la 1000 de locuitori în 2001, la -2,4 în primul semestru al anului 2002.

Protecția mediului

1990 - 1996:

Ignorarea riscurilor degradării

Situația existentă în 1996 demonstrează că guvernarea FSN-FDSN-PDSR și a aliaților săi nu a sesizat importanța vitală a protecției mediului și, ca atare, nu a făcut mai nimic în această direcție.

La sfârșitul anului 1996, România nu avea acces la nici un program de mediu finanțat de organisme internaționale.

Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului gestiona doar 6 proiecte, finanțate de la buget, cu o valoare totală de 6 milioane dolari.

Dacă până în 1997, Comisia Europeană sublinia extrema întârziere a României, incapacitatea de a elabora strategii, programe și proiecte viabile în domeniul protecției mediului, sub mandatul Administrației Constantinescu, autoritățile au declanșat reforma sistemului de prevenire și combatere a riscurilor ecologice.

1997 - 2000: Schimbări radicale

Între 1997 și 2000, România și-a dinamizat și optimizat proiectele pentru recuperarea întârzierii față de aplicarea normelor Uniunii Europene.

Au fost elaborate și adoptate peste 100 de acte normative care au reușit să acopere golurile legislative. Din punct de vedere instituțional, reforma a fost radicală. Ea a vizat în primul rând restructurarea și reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor, rezultate concrete fiind reducerea numărului direcțiilor silvice de la 41 la 25, a ocoalelor silvice de la 394 la 380 și ameliorarea substanțială a situației economico-financiare a Regiei Naționale a Pădurilor. A urmat restructurarea Regiei Naționale Apele Române, transformată în două companii: Compania Națională Apele Române și Compania Națională Institutul de Meteorologie, Hidrologie și Gospodărirea Apelor.

În 9 octombrie 2000, a fost semnat, la Bruxelles, Acordul de aderare a României la Agenția Europeană de Mediu, moment care consfințea integrarea țării noastre în structurile europene de mediu.

În 2000, ministerul de resort gestiona peste 100 de proiecte, cu o valoare care depășea 200 de milioane de euro, având acces la toate programele finanțate de Uniunea Europeană: PHARE, ISPA și SAPARD.

**Integrarea
în
structurile
europene
de mediu**

**Programe
și fonduri
pentru
mediu**

Volumul fondurilor externe destinate protecției mediului atrase de România în perioada 1997-2000 a fost de circa 29 de ori mai mare decât în perioada 1990-1996, respectiv peste 460 de milioane de euro, față de doar 16 milioane euro.

Numărul agenților economici cu capital de stat care se încadrau în prevederile legislației cu privire la mediu a crescut de la 283 în 1996, la circa 1.300 în 2000, adică de circa patru ori și jumătate.

2001 - 2004:

Agresarea mediului înconjurător

**Unde sunt
banii
încasați?**

Poluări, deversări, dispariții de specii rare, tăieri ilegale de păduri, vânări exagerate de urși au devenit lucruri la ordinea zilei.

Când vine vorba despre proiecte menite să protejeze mediul înconjurător, de cele mai multe ori este invocată lipsa banilor. Dar, potrivit declarațiilor ministrului Mediului și Gospodăririi Apelor, Speranța Ianculescu, la Fondul de Mediu s-au adunat nu mai puțin de 1.000 miliarde lei. Numai în 2003 sumele vărsate de agenții economici au depășit 600 miliarde lei. Nici un leu nu a fost alocat însă pentru proiecte de mediu.

Cu o contribuție importantă a guvernării CDR, România și-a aliniat aproape integral legislația în domeniul mediului la cea europeană. Dar până la aplicarea ei mai este cale lungă. Despre Garda de Mediu, de la înființare până acum, nu s-a mai auzit nimic, iar inspectoratele teritoriale de mediu se mulțumesc doar să constate și să dea un fel de amenzi "tip abonament" societăților comerciale care încalcă prevederile legale.

Sumele și modul de folosire a fondurilor primite în cadrul unor programe internaționale, pentru rezolvarea unor probleme locale cu caracter ecologic, în majoritatea cazurilor nu sunt făcute publice. Cât despre militanții români din domeniul mediului și despre acțiunile lor se pot afla mai multe de la Bruxelles ori Strasbourg decât de la posturile publice de radio și televiziune.

Din decembrie 2000 până în mai 2004, PSD a scumpit serviciile de apă canal și salubritate cu 160%. Transportul urban a fost scumpit cu 135%, iar transportul interurban s-a scumpit cu 98,1%. Un caz aparte în cadrul acestei subgrupe de servicii este reprezentat de transportul CFR. În perioada decembrie 2000 - iulie 2003, PSD a scumpit aberant transportul pe căi ferate cu 170%.

În aceeași perioadă, PSD a scumpit combustibilii cu 90%. Medicamentele s-au scumpit cu 50%, serviciile de poștă și telecomunicații cu 67%, iar serviciile de telefonie cu 71%. În total, prețurile mărfurilor alimentare au crescut cu 70%, cele ale mărfurilor nealimentare cu 90%, iar cele ale serviciilor cu 100%.

În prezent, doar 1% din cantitățile de deșeuri colectate sunt reciclate. La nivelul întregii țări există 500 de operatori de salubritate, majoritatea axați pe marile aglomerații urbane. Este explicabil, din moment ce, de la o cantitate în sus, colectarea deșeurilor poate să devină o afacere profitabilă.

În orașele mici există doar de firme în pragul falimentului, cu prestații mult sub cerințele legale. Colectarea deșeurilor menajere în zonele rurale este inexistentă.

În țară, există 687 depozite industriale, dar spațiile de depozitare nu sunt conforme cu prevederile legislației în vigoare. Deșeurile industriale provenite din activitatea societăților comerciale sunt depozitate în iazuri, platforme sau bazine.

Deocamdată, în România, funcționează doar 13 depozite ecologice de deșeuri. Din totalul depozitelor de deșeuri nepericuloase aparținând orașelor, doar 5,5% corespund exigențelor impuse de Uniunea Europeană referitoare la respectarea condițiilor de mediu.

Nu există incineratoare de deșeuri urbane la scară industrială. Se practică, totuși, incinerări în instalații industriale, care nu au, însă, sisteme de reținere a noxelor. Există 333 crematorii în unitățile medicale, dar nici unul nu este în acord cu cerințele comunitare.

"Bombe ecologice"

Delta în pericol

Actualii guvernanți au blocat anul acesta investițiile în Delta Dunării pentru decolmatări de canale și gârle, pentru reconstrucția ecologică de amenajări agricole și piscicole. Conform planului de investiții elaborat de specialiștii Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" și ai Administrației Biosferei "Delta Dunării", ar fi fost necesare 80 miliarde lei pe an pentru diminuarea la minimum a riscului unui dezastru ecologic în zonă. Ministerul a aprobat doar 13 milioane lei, adică de 6.000 ori mai puțin.

Canalul Bâstroe

Chiar în timpul scrierii acestei cărți, nu numai opinia publica din România, ci și opinia publică internațională își exprimă îngrijorarea față de consecințele ecologice dezastruoase pe care construirea, de către Ucraina, a canalului Bâstroe le va avea asupra biosferei Delta Dunării. Și nimeni nu înțelege cum s-a putut ajunge până aici, fără o reacție fermă din partea Guvernului român. În locul unui răspuns clar, partidul de guvernământ adoptă aceeași cunoscută tactică a mistificării, transferându-și eșecurile asupra Administrației Constantinescu și contând, pentru acreditarea acestui fals, pe lipsa de informație a cetățenilor - lesne de înțeles în cazul tehnicii laborioase a negocierilor diplomatice. Tocmai de aceea mă simt dator să explic întocmai despre ce este vorba.*

Tratatul cu Ucraina

Declarația premierului Adrian Năstase de marți, 1 septembrie 2004, potrivit căreia "graba cu care a fost încheiat în 1997 Tratatul cu Ucraina nu a condus la rezolvarea tuturor problemelor, ci a permis apariția unor complicații care trebuie încă soluționate", reprezintă o încercare a primului ministru de a ascunde incompetența și dezinteresul de care a dat dovadă Cabinetul, pe care îl conduce, în problema Bâstroe.

În realitate, Tratatul politic de bază dintre România și Ucraina, încheiat la 2 iunie 1997, cuprindea, la articolul 16,

* Vezi și comunicatul dat publicității în calitate de președinte al Acțiunii Populare, la 2 septembrie 2004, în ZIUA

prevederi exprese referitoare la protejarea în comun a mediului. În conformitate cu această prevedere și cu interesul major al României de a proteja biosfera Delta Dunării, a fost negociat și încheiat, la 5 iunie 2000, un Acord tripartit între Ministerele Mediului din România, Ucraina și Republica Moldova.

Acordul privind cooperarea în zona protejată din Delta Dunării și Prutul de Jos, încheiat în 2000, prevedea obligații și mecanisme comune în vederea conservării patrimoniului natural unic al zonei gurilor Dunării și institua o comisie mixta, cu participarea Consiliului Europei, a UNESCO, a Comisiei Europene și a altor institutii internaționale.

Pentru ca Acordul să intre în vigoare era necesară aprobarea lui. Guvernului Năstase i-au trebuit însă 3 ani ca să aprobe, la 28 august 2003, acest acord, întârzierea dovedind lipsa oricărui interes al PSD pentru protejarea Deltei.

În momentul în care a apărut problema Bâstroe, opinia publică și societatea civilă, organizațiile de protejare a mediului și presa din România s-au mobilizat exemplar, dar Parlamentul României s-a adresat acestor instanțe abia în 1 septembrie 2004. Este un caz în care, din nou, prioritățile guvernanților nu coincid deloc cu cele ale cetățenilor.

Confuzia care se face, intenționat, între problemele de mediu (a căror rezolvare la nivel politic este prevăzută în Tratatul de bază și s-a concretizat efectiv în inițiative ale guvernării 1997-2000) și problema regimului frontierei de stat dintre România și Ucraina nu are nici un temei. Tratatul de bază a prevăzut mecanismele de negociere și de soluționare a fiecăreia dintre aceste două categorii de probleme, în mod diferențiat. Canalul Bâstroe este o problemă legată de mediu și nu de regimul frontierei de stat.

În concluzie, nu este vorba de o "moștenire" lăsată de Administrația pe care am condus-o, ci de un eșec al guvernării PSD într-o problemă care atectează grav interesele țării și ale Europei, prin distrugerea echilibrului ecologic și hidrologic din Delta Dunării. Un eșec pentru care premierul Năstase refuză, ca de obicei, să-și asume responsabilitatea.

**Acord
tripartit
pentru
protecția
Deltei**

**Confuzii
rău
Intenționate**

În România, vânătoarea, patronată chiar de premierul Năstase, nu este controlată după criterii științifice. Se dezvoltă alarmant și turismul de vânătoare care pune în pericol conservarea speciilor.

Potrivit Ministerului Agriculturii, aproximativ 300 de urși, 370 de lupi și 4.800 de porci mistreți, precum și mai mult de 6.000 de vulpi pot fi vâdate în 2004 fără a afecta conservarea speciilor protejate.

Asociația ecologistă AVES este de părere că aceste cote sunt supraevaluate, pentru ca România să poată atrage un turism de vânătoare profitabil. În realitate, numărul urșilor brunți din România a scăzut cu 60% în ultimii trei ani.

EDUCAȚIA

Domeniul educației implică, direct sau indirect, cea mai mare parte a populației României: copii, adolescenți, tineri și mai puțin tineri (cuprinși în ciclurile liceal, profesional, universitar, postuniversitar, de specializare și perfecționare), învățători și profesori din învățământul de toate gradele, părinți interesați de viitorul copiilor lor.

Vorbim des și cu emfază despre prestigiul școlii românești, invocând mari figuri ale trecutului, performanțele elevilor olimpici, numele unor români plecați de mult din țară, care se bucură de faimă internațională. Sunt succese care ne măgulesc orgoliul, dar care nu sunt definitorii pentru realitatea învățământului românesc în ansamblul lui.

Afectat, timp de patru decenii, de ingerințe ideologice și politice, de mistificări istorice și izolaționism, învățământul românesc s-a confruntat, după 1989, cu necesitatea unei restructurări profunde, a recuperării anacronismelor instituționale și de conținut prin compatibilizarea cu standardele europene și mondiale.

1990 - 1996:

Restructurare formală

**Un pas
înainte, doi
înapoi**

În pofida unor inițiative de restructurare, reforma învățământului a rămas mai degrabă la nivel declarativ, întârziată fiind și de ambiguitatea orientării pro-occidentale a guvernării FSN-FDSR-PDSR, și, în consecință, de absența

unui impuls extern al schimbării în vederea integrării europene.

La începutul anului 1990, sub presiunea demonstrațiilor studențești, la conducerea Ministerului Învățământului s-a aflat, pentru scurtă vreme, o echipă cu viziune reformatoare, dar toate eforturile în acest sens au fost blocate de inerția sau rezistența voită a unui aparat greoi, centralist și ineficient, tributar compromisurilor politico-financiare, refractar la orice înnoire de substanță.

Ca urmare, "cu toate că s-au promovat autonomia universitară, pluralismul educațional, conjugarea cu Europa, măsurile au fost, până în 1997, mereu pe jumătate sau au rămas simple declarații. Ca efect, în învățământ au rămas fenomene corespunzătoare celor din economie: centralism mascat; liberalizare lipsită de competiție; diversificare fără evaluare; extindere fără calitate; autonomie fără răspundere; distrugrea meseriilor etc"*.

1997 - 2000:

Management educațional european

Adevărata reformă a școlii românești a început abia sub guvernarea CDR. Văzut ca o pârgie a modernizării societății românești, dar și ca o condiție prioritară a pregătirii tinerilor români pentru exigențele pieței europene a muncii, *sistemul de învățământ și educație a cunoscut, în perioada 1997-2000, o schimbare radicală.*

Reformarea învățământului preuniversitar, centrată pe interesul elevului, a vizat în principal calitatea predării, lărgirea și facilitarea accesului la educație, diversificarea învățământului profesional, modernizarea cadrului în care se desfășoară activitățile școlare.

Principalele măsuri luate de Ministerul Educației Naționale, care au așezat pe baze noi învățământul preuni-

Reforma învățământului preuniversitar

* Andrei Marga, Reluarea reformei în învățământ și programul Noua Educație, în Evenimentul zilei, 6 martie 2004.

versitar din România, au fost elaborarea noului Curriculum Național (acțiune care a beneficiat de un credit de la Banca Mondială de 25 milioane de dolari) și aplicarea acestuia la clasele I-XII; tipărirea de noi manuale, alternative, pentru majoritatea claselor; înlocuirea anului școlar împărțit pe trimestre cu cel împărțit pe semestre și introducerea unor perioade compacte de evaluare școlară; înlocuirea evaluării prin note în învățământul primar cu evaluarea modernă prin calificative, pe baza unui sistem științific elaborat de Centrul Național de Evaluare (înființat în 1998); introducerea programului de reformare a învățământului profesional; elaborarea în formă explicită a standardelor profesionale de către Consiliul Standardelor Ocupaționale (înființat în 1999); extinderea învățării limbilor străine; reintroducerea studiului muzicii și artelor plastice în licee; reformarea învățământului în limbile minorităților naționale; aplicarea primului program special de sprijinire a școlarizării romilor; debutul primului program de evaluare instituțională a școlilor și liceelor; trecerea la învățământul obligatoriu de 9 clase (1999), cu perspectiva trecerii la 10 clase; organizarea examenelor de capacitate și de bacalaureat ca examene naționale; reducerea treptată a probelor la examenele de admitere; conceperea și aplicarea primului program cuprinzător de relansare a învățământului rural (1998-2000); revenirea școlilor în patrimoniul și administrația autorităților locale, astfel încât să poată beneficia de integrare în viața comunității, de o gestionare locală adecvată, de implicarea părinților în decizia școlară.

Reforma în învățământul universitar

Actualizarea sistemului universitar și armonizarea progresivă cu celelalte țări europene, asumate de guvernarea 1997-2000, s-au axat pe asigurarea autonomiei universitare reale prin lărgirea autonomiei financiare și trecerea organizării admiterii în facultăți în răspunderea integrală a universităților; compatibilizarea cu curricula internațională; lărgirea paletei de specializări; introducerea învățământului la distanță și a educației pentru adulți; reorganizarea studiilor postuniversitare și a doctoratului în acord cu practicile

europene; relansarea activității științifice prin acreditarea unor centre de excelență pentru cercetarea științifică universitară; abolirea criteriului vechimii în activitate pentru ocuparea posturilor de conferențiar și profesor universitar; înființarea primelor centre de transfer tehnologic între universități; o nouă interacțiune a universităților cu mediul economic; modernizarea infrastructurii; organizarea rețelei informaționale a educației naționale; scoaterea la concurs a tuturor burselor de studii în străinătate; promovarea unor forme noi de cooperare internațională, care au trecut complet în sfera autonomiei universităților.

În virtutea procesului de descentralizare, ministerul a transferat puteri de decizie către Consiliul Național pentru Curriculum și Serviciul Național de Evaluare și Examinare (1998), Oficiul Național al Burselor de Studii în Străinătate (1998), Centrul Național de Recunoaștere a Diplomelor de Studii (1998), Agenția Națională pentru Pregătire Profesională (1998).*

În pofida unui buget național afectat de puținătatea resurselor, am rămas fideli convingerii că finanțarea educației reprezintă o prioritate. Astfel, cheltuielile pentru învățământ au crescut în mod real începând cu 1997, ajungând ca, în anul 2000, să fie prevăzut, pentru prima oară după 1989, un procent mai mare de 4% din PIB.

Prin două legi, din 1997 și 1998, completate în 2000, s-au mărit veniturile profesorilor și ale personalului nedi-dactic; totuși, acestea nu au putut fi ridicate la nivelul importanței sociale a învățământului ai cărui slujitori continuă să se confrunte cu o situație materială precară. Pentru asigurarea necesarului și a stabilității cadrelor didactice care lucrează în mediul rural, au fost legiferate sporuri salariale între 5 și 80%, în funcție de gradul de izolare a localităților.

**Majorarea
bugetului
pentru
educație**

* Andrei Marga, Anii reformei. 1997-2000, Editura Fundației de Studii Europene, Cluj, 2000.

Cel mai mare număr de studenți

Numărul studenților înscriși în instituțiile de învățământ superior în vara anului 2000 (pentru anul universitar 2000/2001) a crescut cu aproape 180.000 față de anul universitar 1996/1997, ca urmare a unor măsuri privind diversificarea și multiplicarea specializărilor; sporirea numărului de locuri finanțate de la buget; crearea rețelei naționale a colegiilor universitare (între 1997 și 2000 fiind înființate colegii în peste 25 de localități din țară).

Numărul facultăților a crescut cu circa 150 astfel încât România a înregistrat în anul 2000 cel mai mare efectiv de studenți în universități publice din istoria ei.

Creșterea fondurilor alocate universităților

Fondurile alocate universităților publice de la bugetul statului au crescut de la 575 miliarde lei în 1996, la 3.800 miliarde lei în 2000. Alocările bugetare pentru burse de studii au crescut, în aceeași perioadă, de la 67 miliarde lei la 595 miliarde lei.

Modul de abordare a reformei și măsurile luate, în bună parte bazate pe expertize și asistență internațională, au făcut ca, în mai 2000, România să încheie negocierile de aderare la Uniunea Europeană la capitolul Educație.

2001 - 2004: Centralism și uniformizare

Din 2001, măsurile Ministerului Educației și Cercetării tind să readucă învățământul din România spre centralism și uniformizare, încetinind și deturnând procesul de schimbare profundă a învățământului.

În legătură cu programele MEC din 2000-2004, intens mediatizate la cererea Guvernului, sunt obligat să subliniez că, în realitate, guvernarea PSD nu a adoptat nici o măsură de reformă care să nu fi fost angajată anterior, sub guvernarea CDR.

În pofida declarațiilor oficialilor PSD care trec sub tăcere realizările perioadei 1997-2000, este - totuși - de salutat faptul că guvernul Năstase a continuat o parte din programele de modernizare a școlii inițiate în timpul

mandatului ministrului PNȚCD, Andrei Marga. Grav este, însă, că actualul guvern a abrogat sau eludează măsuri de reformă negociate deja cu Uniunea Europeană și incluse în *Strategia de dezvoltare a României pe termen mediu*, agreată de partidele parlamentare și transmisă Comisiei Europene în 2000.

A fost limitat dreptul școlilor de a propune cursuri opționale, iar numărul manualelor alternative a fost limitat la trei, în funcție de preț și nu de calitate. S-au desființat școlile satești. România a ajuns să aibă anul școlar cel mai scurt din Europa. S-a instaurat o lipsă totală de organizare în desfășurarea examenelor naționale (capacitate, bacalaureat, titularizare). La numai două săptămâni după învestirea sa în funcție, ministrul Alexandru Athanasie a reușit să bulverseze bacalaureatul dispunând ca, spre deosebire de probele orale desfășurate potrivit prevederilor Legii învățământului nemodificate, probele scrise să se susțină conform modificărilor aduse Legii învățământului.

S-a încercat înlăturarea certificatului de competență lingvistică din examenul de licență, desființarea învățământul postliceal sanitar, precum și limitarea pregătirii institutorilor la patru ani de liceu pedagogic. Au fost încălcate drepturile cadrelor didactice, prevăzute în Statutul personalului didactic și Legea învățământului, prin interzicerea transferului dintr-o localitate în alta.

Anul școlar 2003-2004 a început cu școli neigienizate și cu manuale vechi. Pentru unele discipline nu s-au tipărit deloc manuale, iar pentru altele au fost retipărite în jur de 15% din necesar. Manualele de clasa I nu au fost adaptate modificărilor făcute în curriculum.

A fost încălcată autonomia universitară, prin limitarea dreptului de a stabili numărul de locuri pentru specializările acreditate. S-a instaurat un trend de uniformizare prin abandonarea programului de ierarhizare a universităților și abrogarea reglementărilor privind diferențierea salariilor în funcție de meritul științific al cadrelor didactice universitare. Tot astfel, prin formarea de consorții universitare, se urmărește cauționarea universităților (de stat sau private) fără renume pe seama prestigiului marilor universități cu tradiție.

Reforme anulate

Încălcarea autonomiei universitare

Politizare și corupție

În afara deselor abrogări și reveniri legislative, în afara unei abordări populiste a problemelor învățământului, acest domeniu este grevat, și el, de cele două tare emblematice pentru ultimii patru ani: politizarea numirilor în funcții (în special de directori de școală) și amplificarea corupției. Criza sistemului de valori a unei societăți percepute ca aservită politic și coruptă se răsfrânge asupra calității predării, a obiectivității evaluării, a competiției oneste la nivelul profesorilor și al elevilor și studenților, a formării deprinderilor și atitudinilor civice. În final, aceste practici deviate riscă să compromită chiar esența și scopul educației.

Cultura

Influența prin cultură este unul dintre mijloacele cele mai eficiente de modelare pozitivă sau, dimpotrivă, de uniformizare a indivizilor în scopul transformării acestora într-o masă de manevră. Suport al identității și demnității naționale, cultura română a suferit, poate mai mult decât oricare alt domeniu, intruziunea insidioasă sau mai brutală a aparatului de propagandă comunist.

Înlăturarea regimului dictatorial din 1989 impunea o schimbare majoră în modul de abordare a rolului culturii și a modalităților în care ea poate influența țesutul social și calitatea vieții.

1990 - 1996:

Centralism și birocrație

Cu excepția unui suflu nou, de scurtă durată, și a unor inițiative mai degrabă punctuale, care au marcat ministeriatul lui Andrei Pleșu (28 decembrie 1989 - 16 octombrie 1991), zona guvernamentală a culturii a rămas blocată în centralism, birocrație excesivă și confuzie, întreținute prin nepricepere, rezistență la nou și, ca în toate celelalte domenii, de interese politice clientelare. Nu se poate vorbi despre o reformă reală și coerentă înainte de 1997.

1997 - 2000: O altă viziune asupra rolului unui minister al Culturii

Noua echipă numită în 1997 sub conducerea ministrului Ion Caramitru (12 decembrie 1996 - 28 decembrie 2000) și-a concentrat atenția asupra celor două pârgii prin care statul trebuie și poate să se implice în cultură: legislația și administrarea patrimoniului cultural. Se cerea creat un cadru modern, flexibil și deschis, în armonie cu legislația și practicile europene, care să încurajeze creația, receptarea actului cultural, conservarea și valorificarea patrimoniului național de cultură și artă, dialogul cu alte culturi, valorificarea funcției formative a culturii. Eforturile Ministerului Culturii au vizat descentralizarea administrativă; reorganizarea și restructurarea instituțională; parteneriatul cu autoritățile publice; parteneriatul cu structurile societății civile.

Calea reformei a fost deschisă prin inițierea unor proiecte de legi indispensabile: *Legea bibliotecilor*; *Legea muzeelor și colecțiilor*; *Legea privind protecția patrimoniului cultural național mobil*; *Legea privind protejarea monumentelor istorice*.

Inițiative legislative

Lipsa sau deficiențele unor reglementari care să facă posibilă aplicarea imediată a unor strategii culturale coerente și eficiente au fost parțial corijate prin ordonante ale Guvernului referitoare la modificarea Legii nr. 32/1994 privind sponsorizarea; îmbunătățirea sistemelor de finanțare a programelor și proiectelor culturale; organizarea și funcționarea fondului cultural național; declararea municipiului Sibiu și a zonei înconjurătoare ca obiect de interes național; protecția patrimoniului arheologic.

Chiar dacă nu a putut rezolva în măsura dorită reforma instituțională, *guvernarea 1997-2000 are marele merit de a fi identificat principalele direcții de acțiune reformatoare*, bazate pe înțelegerea, asumarea și valorificarea, în sensul

* Ion Caramitru, Realizările Ministerului Culturii în raport cu angajamentele asumate prin Programul de guvernare 2000 (bilanț la 10 luni de guvernare, Cabinetul Mugur Isărescu, 18 octombrie 2000).

cel mai bun, a rolului unui stat democratic și modern în susținerea culturii.

Programe de susținere a culturii naționale

În cadrul *Programului național pentru susținerea culturii scrise*, menit să faciliteze accesul cititorilor la carte, au fost susținute financiar apariții editoriale considerate de interes național (debuturi, colecții de autori clasici și contemporani, antologii), selectate de Comisia națională pentru cultură scrisă, alcătuită din personalități independente ale vieții literare. Dacă, în 1996, Ministerul Culturii subvenționase doar 22 programe editoriale, din 1997, numărul acestora a crescut considerabil, fiind în 2000 de 40 de ori mai mare decât în 1996.

În paralel, au fost derulate programe de achiziții de carte și periodice pentru bibliotecile publice; programe dedicate artelor vizuale, creației muzicale și dramaturgice; programe privind cultura minorităților naționale.

Programul *Educația permanentă* s-a desfășurat împreună cu Ministerul Educației, fiind sprijinit de oficialități și ONG-uri din străinătate, ca și prin fonduri PHARE.

Promovare a culturii române în străinătate

Principalul vector al programului Promovarea culturii românești în străinătate l-a constituit colaborarea cu centrele culturale românești din afara granițelor țării; participarea la târguri de carte internaționale (Paris, Londra, Leipzig, Bologna, Budapesta, Geneva, Praga, Varsovia); spectaculosul Volk Life Festival organizat de Smithsonian Institute din Washington și de Fundația Culturală Română în 1999, sub patronajul Președinției României; includerea Muzeului Cotroceni în programul demnitarilor străini aflați în vizită în România; donații de carte românească din partea Președinției României către universitățile străine care au catedră de limbă și civilizație românească ș.a.

Conservarea patrimoniului cultural național

Protejarea patrimoniului cultural național în conformitate cu normele comunitare europene a constituit o prioritate a guvernării CDR din 1997-2000 și a constituit, totodată, o mare reușită. Finanțarea conservării patrimoniale s-a ridicat la un nivel care nu a mai fost atins în ultimii 20 de ani. Față

de 1996, fondurile alocate au fost de 14 ori mai mari în 1997 și de 20 de ori mai mari în 1998.

Programul a vizat îmbogățirea patrimoniului public și a colecțiilor de la muzeele etnografice; susținerea, protejarea și conservarea creației și tradițiilor populare; atragerea asistentei internaționale specializate pentru formarea unor profesioniști în domeniul conservării și restaurării; revitalizarea unor meserii tradiționale; stimularea cercetării și a publicațiilor de specialitate.

Numărul de obiective-monumente istorice cuprinse în Programul național de restaurare a crescut de la 173 în 1996, la 357 în 2000. Au fost inițiate programe de anvergură în care au fost atrase personalități, ONG-uri și organisme internaționale de prestigiu, care au înțeles urgența intervenției de restaurare în cazul unor valori patrimoniale amenințate cu dispariția. Aceste programe, dintre care unele se derulează și acum, au urmărit nu numai salvarea, ci și punerea în circulație a fondului de cultură și civilizație românească și integrarea lui în patrimoniul universal

Programul național de restaurare

- *Programul Sibiu / 2000* a vizat restaurarea patrimoniului arhitectural din municipiul Sibiu și satele săsești, precum și contribuția la revigorarea economică a întregii zone. Parteneri externi au fost Ministerul Culturii din Luxemburg, Guvernul Landului Bavaria, Guvernul R.F. Germania, UNESCO, Consiliul Europei, Banca Mondială, fundații ale sașilor din Germania. El s-a bucurat, de asemenea, de susținerea Prințului Charles, moștenitorul Coroanei Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

- *Campania Europa - un patrimoniu comun* - a fost lansată în septembrie 1999, la București și Sibiu, cu participarea reprezentanților Consiliului Europei;

- *Programul Sulina* vizează refacerea localității Sulina ca un centru comercial, multi-etnic și multicultural reprezentativ;

- Prin *Programul latinității europene* au fost selectate pentru restaurare: piciorul podului lui Traian de la Turnu

Severin; castrul cetății romane de la Turnu Severin; cetatea Aegyssus (Tulcea); cetatea Histria; cetatea de la Sarmizegetusa; cetatea Tropaeum Traiani (Adamclisi).

Au fost propuse pentru a fi înscrise în lista patrimoniului mondial UNESCO o serie de biserici de lemn din Maramureș, Mănăstirea Neamț, Centrul istoric al cetății Sighișoara.

Prin cele enumerate încerc să pun în evidență abordarea nouă, cuprinzătoare și de perspectivă pe care a adus-o, și în domeniul culturii, guvernarea 1997-2000, importanța salvable pe care a acordat-o patrimoniului național și sensibilizării opiniei internaționale. Prin eforturi personale și instituționale a fost creată o rețea de colaborare și sprijin extern pentru programe privind conservarea și valorificarea patrimoniului național, distingându-se în acest sens acțiunile secretarului de stat Maria Berza și ale coordonatorilor de programe, dintre care numele doamnei Dorana Coșoveanu nu poate fi omis.

Nu este mai puțin adevărat că și în perioada 1997-2000 au rămas nerezolvate chestiuni ce țin de statutul social, material și de merit al creatorilor de artă - și mă gândesc, de fapt, la datoria morală pe care o are statul de a răsplăti și onora, în numele întregii societăți, contribuția lor la patrimoniul și prestigiul național.

2001 - 2004: Politizarea culturii

Filantropi de ocazie

După anul 2000, în locul unor măsuri legislative care să confere oamenilor de artă și cultură drepturi pe măsura meritelor câștigate prin muncă și talent, s-a preferat improvizarea a numeroase premii (unele chiar pe criterii care nu au nimic de-a face cu profesia), inițierea (după schema bine cunoscută a contra-manifestațiilor de la începutul anilor '90) unor festivități care să contracareze gale anuale consacrate, precum și alte forme de stipendiere mascată sub semnul unei filantropii puternic colorate politic. Și toate acestea fără ca opinia publică să afle de unde

vin cu adevărat banii filantropilor de ocazie.

În vreme ce acțiunile organizate de actuala conducere a Ministerului Culturii pe bază de sponsorizări private sunt intens mediatizate în beneficiul PSD, cheltuirea banilor publici (adică ai cetățenilor contribuabili) este, de multe ori, lipsită de transparență și de criterii legitime.

Într-un serial intitulat *Politica și cultura*, profesorul Mircea Martin vorbește despre "clientelismul politic și nepotismul tradițional" care guvernează, cu unele excepții notabile, numirile în posturi sau în delegații reprezentative din punct de vedere cultural în străinătate: "Câți dintre atașaii noștri culturali au, realmente, o competență culturală? Câți dintre ei au ajuns în posturi pe criterii specifice și nu potrivnice sau pur și simplu familiale? (...) Cum arată unele manifestări culturale românești în străinătate? Cu câți funcționari (inclusiv soții ș.a.m.d.) se îmbogățesc formațiile noastre folclorice sau de muzică ușoară trimise peste hotare? - iată întrebări care nu pot primi decât răspunsuri jenante".*

Din păcate, aceleași criterii jenante funcționează cu precădere și în cazul subvențiilor pentru carte și film acordate de Ministerul Culturii și, respectiv, Centrul Național al Cinematografiei.

Dar și mai gravă, prin încălcarea flagrantă a legii, a fost demiterea abuzivă și fără nici un argument, în 2001, înainte de încheierea mandatului, a Consiliului de Administrație al Societății Române de Radiodifuziune. Scopul, devenit ulterior evident pentru toată lumea, a fost aservirea radioului public față de interesele de putere ale PSD. Trebuie să subliniez și aici deficitul de democrație și legalitate al guvernării PSD comparativ cu guvernarea 1997-2000, care a menținut, până la încheierea legală a mandatului, Consiliul de Administrație al SRR instalat în anul 1994.

Și, dacă la toate acestea adăugăm practica racolării de către partidul de guvernământ a liderilor uniunilor de creație

Clientelism și nepotism

Tot și toate sub control

* Mircea Martin, *Politica și cultura*, *Cuvântul* nr. 6, 7, 8 din iunie, iulie, august 2004.

în posturi guvernamentale bine remunerate sau pe listele parlamentare ale PSD, ca și asimilarea corespondenților TVR în străinătate cu personalul diplomatic trimis în misiune permanentă, avem un tablou îngrijorător al unei strategii (coerente!) de subordonare politică a culturii. Regretabil este că la această confuzie colaborează și unele personalități culturale importante, dispuse - poate, cu prea mare ușurință - să gireze prin prestigiul lor o structură politică cu vocație de partid-stat.

DEMONSTRAREA TEZEI

Coaliția partidelor care au constituit majoritatea parlamentară după alegerile din noiembrie 1996 a avut misiunea dificilă de a-și armoniza și unifica obiectivele într-un program comun de guvernare axat, înainte de toate, pe obligația, pe deplin asumată, de a recupera întârzierile acumulate sub regimul Iliescu (mai ales în timpul guvernelor Stolojan și Văcăroiu) în realizarea unor reforme absolut necesare pentru ca societatea românească să funcționeze după regulile democrației, statului de drept și economiei de piață.

Politica fiscală promovată de guvernarea CDR a vizat redresarea economică și dezvoltarea sectorului privat care, concomitent cu reducerea subvențiilor și a pierderilor financiare din sectorul public trebuia să asigure mai multe venituri la buget în scopul creșterii fondurilor pentru acoperirea cheltuielilor sociale. Pentru salarii, pensii, alocații. Pentru sănătate, educație, cultură.

Legile adoptate în anii 1997-2000 în vederea reconstituirii drepturilor de proprietate și a restituirii terenurilor, pădurilor și imobilelor confiscate de regimul comunist, respectarea separării puterilor în stat, deblocarea proceselor penale neconvenabile vechii Puteri și a executării hotărârilor judecătorești definitive în materie civilă, suspendate din considerente politice, la indicația fostului președinte al țării și a partidului său, au condus la o normalizare a relațiilor sociale până în momentul în care privilegiile regimului Iliescu și-au văzut periclitate interesele.

Nu au fost în cauză doar profiturile economice și financiare (pe care au reușit, grație rețelelor pe care și le constituiseră, să și le conserve și după 1996), ci și interesul de a nu fi demascați și judecați pentru crimele săvârșite prin repri-marea revoluției din 16-21 decembrie și înscenarea acțiunilor teroriste din 22-26 decembrie 1989; prin organi-zarea mineriadelor și escaladarea violențelor pe care acestea le-au generat în 1990, 1991 și la începutul anului 1999; prin devalizarea băncilor și jaful temeinic programat al eco-nomiei naționale. Atunci au început simultan campania de discreditare a instituțiilor sub masca îngrijorării față de "di-soluția autorității statului", campania de intoxicare a opiniei publice cu bârfe și așa-zise dezvăluiri la care au marșat sute de "zvoneri" și "răspândaci" bine recompensați, dar și o serie de publicații de partid sau pretins independente.

Într-un climat ostil, acutizat de dificultatea adoptării unor legi în Parlament, de vecinătatea unui război în Balcani, de nemulțumirile justificate ale salariaților bugetari, pensiona-rilor și șomerilor, dar și de indignările unor intelectuali și li-deri ai societății civile, coaliția a rămas consecventă progra-mului de guvernare. Au fost continuate reforma adminis-trației locale, dezvoltarea infrastructurii și a lucrărilor pu-blice, asigurarea de fonduri pentru sprijinirea persoanelor defavorizate, pentru creșterea și recorelarea pensiilor.

Începută în 1997, reforma sistemului de îngrijiri de sănătate a însemnat o creștere a fondurilor alocate de la 2,9% în 1996 la 3,9 din PIB în 1999, diminuarea princi-palilor indicatori negativi privind rata mortalității, precum și creșterea speranței de viață.

Prevenirea și combaterea îmbolnăvirilor au fost corelate cu acțiuni de protejare a mediului. În afara proiectelor finanțate de la buget, au fost atrase fonduri externe de aproape 30 de ori mai mari în perioada guvernării CDR (400 milioane euro) decât în timpul guvernării precedente a PDSR (16 milioane euro).

Sub guvernarea CDR a început și adevărata reformă a învățământului. Fondurile acordate de la buget au ajuns în anul 2000, pentru prima oară, la un procent mai mare de 4% din PIB. La capitolul Educație, negocierile cu Uniunea

Europeană au început în 2000 și s-au încheiat, cu succes, în același an.

A fost promovată o nouă viziune asupra rolului unui minister al Culturii și a pârghiilor prin care statul poate să se implice în cultură: asigurarea unei legislații moderne care să stimuleze susținerea financiară a acesteia și buna administrare a patrimoniului cultural. Numai pentru conservarea patrimoniului cultural au fost alocate în 1998 fonduri de 14 ori mai mari, iar în 1999 de 20 de ori mai mari decât în 1997.

Concluzii

Pentru a reacheza și a transforma un domeniu e nevoie de timp. Când aceasta se întâmplă în mai multe domenii, concomitent, timpul oamenilor își pierde răbdarea. Patru ani s-au dovedit insuficienți pentru un câmp deschis de luptă cu sărăcia statului și a oamenilor, cu incompetența și reaua-credință a unor manageri și administratori, cu hoția și corupția, în spatele cărora se ascund rețele de averi și relații de tip mafiot.

Pe parcursul anilor 1997-2000, starea generală a societății românești s-a ameliorat, iar creșterea economică începută în 2000 era de natură să aducă la vedere și o bunăstare pentru cei care, cu îndreptățire, o așteptau.

Drumul ales în 2001 de actualii guvernanți a ocolit zone destelenite, a creat obstacole, a lăsat liberă trecere afacerilor ilicite, demagogiei și minciunii. Dacă, în unele domenii, legate de aderarea la NATO și Uniunea Europeană, traseele deschise de Administrația Constantinescu nu au mai putut fi modificate, a fost spre binele tuturor. Cum însă, în administrarea privatizării, a companiilor naționale și a serviciilor publice, a sănătății, a educației și culturii, prioritare au fost interesele partidului de guvernământ, pierderile s-au strâns în dauna celor mulți. Și pentru că, în lupta cu hoția și corupția, a triumfat fărădelegea și amestecul politicului în Justiție, societatea românească este astăzi într-o situație mult mai critică decât atunci când, în 1996, PSD a pierdut prima oară puterea.

ADEVĂRUL 7.

DESPRE STAREA SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Predica în pustiu

Tușnad, 24 iulie 2004

Mic dejun cu Viktor Orban, fostul prim-ministru al Ungariei, și Zsolt Németh, fost ministru adjunct de Externe.

Zsolt Nemeth povestește că, la prezentarea pe stadion a celor trei filme ale televiziunii maghiare, Walesa, Havel, Constantinescu, ultimul a fost mult aplaudat. Recunosc contrastul dintre comunicarea și imaginea bună în exterior și cea proastă din țară. Dacă pentru exterior meritul revine jurnaliștilor străini, pentru interior principala vină îmi revine chiar mie. Ideea că schimb realitatea și imaginea bună vine de la sine, pe care am enunțat-o cu emfază a

fost nu numai naivă dar, din punctul de vedere politic, chiar nefericită. Mai mult, reținerile pe care le-am avut față de participarea la emisiuni TV pot fi considerate, până la urmă, ca o lipsă de respect pentru cetățeanul care preferă o informare directă, caldă, umană, în locul anostelor comunicate oficiale.

Viktor Orban e un lider politic de succes. A pierdut la limită votul de reinvestire ca prim-ministru, dar conduce o opoziție puternică, iar în alegerile pentru Parlamentul European a obținut cel mai mare procent dintre toți candidații din Uniunea Europeană. Are o prezență în media pe măsură.

În România, pentru cei care au pierdut alegerile în 2000, lucrurile stau cu totul diferit. Și în general și în ceea ce mă privește.

De ce continui? Un posibil răspuns poate fi o parabolă auzită la Tuznad: un predicator propovăduiește într-o mică localitate. La început, este ascultat de multă lume, apoi de tot mai puțini. El continuă să vorbească, iar atunci când cineva îl întreabă "De ce mai vorbești dacă nu te ascultă mai nimeni?", răspunde: "Am venit aici pentru a-i schimba pe oameni. Poate n-am reușit, dar continui pentru că n-aș vrea să mă schimbe ei pe mine."

TEZA:

Lovitura de stat militară și crimele din 22 - 25 decembrie 1989, teroarea instaurată cu ajutorul minerilor, constituirea sistemului mafirot de către nomenclatura PCR și Securitate, jefuirea țării și dezastrul economic-financiar, dominarea unei societăți aflate în profundă criză morală nu ar fi reușit fără o uriașă campanie de manipulare a creierelor și conștiințelor realizată deopotrivă prin mijloacele de comunicare, ca și prin "zvonerii" și "răspândacii" activului PCR și al fostei Securități care au acționat pe teren, în toată țara.

Istoria perioadei 1989-2004 nu poate fi înțeleasă decât dacă o descifrăm ca o "istorie a manipulării".

DEFINIREA PROBLEMEI

Manipularea este o inducere în eroare, cu argumente falsificate, a persoanelor, grupurilor sau colectivităților pentru a-i determina pe actorii sociali să acționeze într-un mod compatibil cu interesele inițiatorului manipulării. Tehnicile folosite distorsionează în mod premeditat adevărul dar lasă destinatarului impresia libertății de gândire și decizie. Din punct de vedere politic, manipularea devine o formă de impunere a intereselor unui grup nu atât prin presiunea puterii, ci prin inducerea în eroare. Mijloacele folosite sunt minciuna, propaganda, dezinformarea, intoxicarea, impostura. Deși, din punct de vedere al procedurii, ele se pot nuanța, toate au un numitor comun: denaturarea intenționată a adevărului. Înșelăciunea operează la nivelul discursului pentru a schimba reprezentarea realității și, în ultimă instanță, însăși realitatea.

Principalele forme de intoxicare a maselor în vederea obținerii controlului politic sunt: Stăpânirea informației (cine controlează prezentul, controlează trecutul, cine controlează trecutul, controlează viitorul; ce trebuie să știe poporul vs. ce nu trebuie să știe poporul); Aura conducătorului (o binecuvântare a istoriei); Dedublarea personalității (ruperea echilibrului între demnitate și umilință); Vinovăția colectivă; Accentuarea frustrării și a vulnerabilității; Clișeele verbale; Delimitarea socială (cine nu este cu noi este împotriva noastră; mă supun deci exist).*

DEMONSTRAREA TEZEI

După evenimentele din decembrie 1989, nu a existat nici cel mai mic semn public de căință din partea vreunui activist de partid sau securist. Nici unul dintre ei nu și-a asumat partea sa de vină și nu a avut de gând să o facă. Dar, pentru

* R.J. Lifton, *Reforma gândirii și psihologia totalitarismului*.

ca puterea și avuția statului comunist să rămână în mâinile cameleonilor politici instalați la putere după decembrie 1989, a fost nevoie ca minciuna să câștige treptat locul adevărului, iar ura să ia locul solidarității din zilele de decembrie 1989.

Manipularea nu ar fi putut atinge cote așa înalte în lipsa unui teren fertil. Aces teren a fost oferit de ceea ce numim "mentalitatea post-comunistă". Cu alte cuvinte, manipularea nu ar fi fost posibilă fără complicitatea celor manipulați.*

Războiul pierdut

În România postdecembristă, adevărul a pierdut războiul cu minciuna. Singura schimbare a fost trecerea de la regimul absolutist al minciunii 1947-1989 la regimul constituțional al minciunii 1990-1996. Scurta perioadă de eliberare a adevărului (1997-2000) a fost înăbușită de restaurația din anii 2001-2004. Ca în orice război, am avut adevăruri ucise, mutilate, rănite, încarcerate, dispărute, violate, rechiziționate, distruse sau avariate. Nu au lipsit dezertările, trădările, sinuciderea.

● Revoluția dezinformării

"Tele-revoluția" a fost o revoluție a dezinformării îndreptată împotriva întregului popor. Scopul a fost prevenirea escaladării sentimentelor anti-comuniste și anti-securiste ale românilor exprimate spontan și sincer în 16-22 decembrie 1989; crearea și impunerea percepției că în România nu am avea de a face cu o venire la putere a eșalonului secund al Partidului Comunist Român, ci cu o "rupere cu trecutul"; construirea unui cadru limitat și controlat de acțiune pentru opoziții noului regim.

Chiar din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989,

* Vezi Cristian Pîrvulescu: "Comoditatea strategică a unora nu îi transformă în victime ale manipulării, ci în complici pasivi ai manipulatorilor" în interviul *Manipularea* publicat în *Putere pentru Brașov*, nr. 2, 2004

uriașul aparat de dezinformare construit de Nicolae Ceaușescu a trecut în subordinea lui Ion Iliescu care l-a utilizat împotriva și în dauna poporului român.

Regimul politic instaurat în decembrie 1989 a aplicat cu minuțiozitate diferitele forme de manipulare folosite în perioada comunistă, modelând pentru români o realitate a cărei prizonieri sunt, într-o bună măsură, și astăzi.

Cum a fost posibil ca în toți acești ani să nu se vorbească aproape deloc despre crimele de la Jilava din 21 decembrie 1989 sau despre atrocitățile de la Măgurele din 14 iunie 1990? Cum a fost posibil să nu se vorbească despre Aiud și despre alte multe închisori comuniste? Cum a fost posibil să fie reduși la tăcere tocmai cei care au fost închiși pentru subminarea regimului comunist? În cele din urmă, cum a fost posibil un proces de manipulare cu o asemenea anvergură?

Pentru a putea schița răspunsurile, este însă necesar ca mai întâi să înțelegem etapele procesului de manipulare care, astăzi, afectează încă, direct, o mare parte a cetățenilor României.

**Condamnați
la tăcere**

● Inventarea dușmanului

Transformarea lui Ion Iliescu dintr-un activist comunist, care complota pentru a-l înlocui pe Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a țării, într-un lider providențial al României a fost prima mare operațiune de manipulare pusă în scenă de cei ce aveau să constituie actuala oligarhie politică. O operație de manipulare care a continuat vreme de 15 ani, aducându-i-se neîncetat "îmbunătățiri", în funcție de evoluția evenimentelor.*

În primele zile ale evenimentelor din decembrie 1989, a circulat insistent informația transmisă țării de către de Ion

* Vezi declarația președintelui Ion Iliescu din 7 octombrie 2004 în care, referindu-se la Raportul de țară întocmit de UE pentru România, afirmă că "anul 2004 este la fel de important ca moment istoric ca și revoluția română".

Iliescu că Bucureștiul era împânzit de teroriști care doreau să-l aducă înapoi pe Ceaușescu.* Ion Iliescu trebuia deci apărat de cei care ar fi fost împotriva "revoluției poporului".

Consecințele: 942 de morți și 2245 răniți. "Terroriștii" care i-au ucis au devenit astăzi fie teme de propagandă electorală, fie teme de ironii nefericite.**

**"Cu
televizorul
ați mințit
poporul!"**

În 22 decembrie 1989, Televiziunea Română a pus în scenă cel mai amplu *reality-show** din istoria sa. Un spectacol care va ține cu sufletul la gură nu doar o țară întreagă, ci și întreaga lume civilizată. Un spectacol al cărui *happy-end* fusese gândit în prealabil, dar care, prin cinismul regizorilor, a inclus drame reale, trăiri adevărate și, mai ales, morți reale.

O țară întreagă privea cum figuri mai mult sau mai puțin cunoscute se perindau pe micul ecran strigând: "Dictatorul a fugit!", "Revoluția a învins!", "Suntem liberi!". Pentru a demonstra această libertate, Televiziunea Română și-a schimbat brusc denumirea în Televiziunea Română Liberă (TVRL).

Este greu de evaluat astăzi ce a însemnat pentru cetățenii României de atunci această "explozie" a tuburilor catodice după ani în care televiziunea autohtonă transmitea doar câteva ore pe zi. Este greu de evaluat impactul acelor imagini în condițiile în care, în majoritatea covârșitoare a localităților din țară, Republica Socialistă România era la fel de stăpână peste oameni ca în orice altă zi. Așa cum este greu de imaginat impactul pe care l-a avut asupra oamenilor

* În data de 23 decembrie 1989, Ion Iliescu vorbea la Televiziunea Română despre teroriștii care trag din orice poziție, fanatizați, cruzi, cu o forță fizică neobișnuită, drogați, bine antrenați și dotați cu cele mai moderne arme și mijloace de luptă lansând apelul: "Să vină poporul să apere Televiziunea, Radioul și Ministerul Apărării Naționale".

** Premierul Năstase explica recent, pe un ton ironic, că vinovații pentru catastrofa de la Mihăilești/Buzău "vor fi aduși în fața televiziunii și împușcați". Și aceasta în condițiile în care, cu două săptămâni înainte de producerea sinistrei deflagrații, la cabinetul primului ministru sosise un raport întocmit de către experți și care arăta pericolul transportului respectivelor chimicale și măsuri de prevenție indispensabile.

*** Silviu Brucan declară că, ajuns la Televiziune, s-a întâlnit cu președintele TVR, Petre Constantin, și au stabilit "cum să pună ordine".

înclocuirea bruscă a propagandei comuniste emise zilnic de către Televiziunea lui Ceaușescu cu manipularea neo-comunistă girată de Televiziunea Română Liberă.

În 22 decembrie 1989, când în transmisiile TVR încep să curgă apelurile de a "apăra cuceririle revoluției" de "teroriștii" fideli clanului Ceaușescu, aceștia nu se manifestaseră în nici un fel! Dar cine să știe acest lucru? Telespectatorii au crezut instantaneu tot ceea ce "eliberata" Televiziune găsea de cuviință să le spună. Singurii martori ai evenimentelor reale erau în stradă, nepreveniți de nimeni că jocul mării manipulări naționale deja începuse.*

A fost nevoie de aproape două săptămâni pentru ca aceia care fuseseră direct implicați în evenimentele de atunci să înceapă să-și dea seama de jocul de culise din spatele micului ecran. În 12 ianuarie 1990, când mii de bucureșteni se adunaseră în fața Palatului Victoria cerând ca Partidul Comunist Român să fie scos în afara legii iar Ion Iliescu încerca să le vorbească, manifestații încep să vadă în persoana sa doar un urmaș al lui Nicolae Ceaușescu.** Nemulțumiți, manifestații mărșăluiesc până în fața sediuului TVRL, solicitând ca reprezentanții lor să transmită țării motivul manifestației, sau ca imagini de la manifestație să fie transmise de către Televiziune. Conducerea TVRL anunță că în fața instituției s-au adunat (doar) "câteva sute" de manifestanți, dar nu se pot transmite imagini din pricină că în București ar fi ceață. A fost prima dată când un mare număr de bucureșteni care protestau sub un cer senin și înstelat realizează că Televiziunea Română minte, că noua TVR este atât unealtă, cât și parte integrantă în strategia manipulării favorabile CFSN.

**Adevărul
în ceață**

* În București s-a deschis focul la 25 de minute după ce 300.000 de oameni scandaseră "Fără comuniști!". Era pentru prima dată de la declanșarea evenimentelor în București când se punea în discuție sistemul și nu liderul.

** "Nu mai da din mână!" este lozinca pe care demonștrânții o strigă spre Ion Iliescu, aluzie directă la cunoscutul gest al lui Nicolae Ceaușescu.

Deși metodele de manipulare au devenit din ce în ce mai rafinate, de atunci și până astăzi, obiectivitatea Televiziunii Române a continuat să rămână îndoielnică.

Minerii "apără democrația"

În capitolul trei, am descris, după documente și mărturii, desfășurarea reală a evenimentelor din 28 - 29 ianuarie 1990. Singurele imagini pe care Televiziunea Română Liberă le-a transmis țării prezentaseră doar urmele actelor de vandalism din sediul Guvernului, declarații ale șefului IGP, imagini ale grupului de mineri veniți "să sprijine" Frontul Salvării Naționale (FSN) și, evident, declarațiile lui Ion Iliescu. Nimic despre demonstrația în sine, nimic despre faptul că acțiunile violente au fost opera unui grup de o sută de persoane, în timp ce alte câteva mii de persoane nu aveau nimic în comun cu acest grup și, mai mult, scandau "Fără violență!". Și, firește, absolut nimic despre caracterul anti-comunist și anti-securist al manifestației.

În fapt, algoritmul manipulării a fost cât se poate de simplu: folosirea unui grup de presiune cu scopul de a denatura percepția publică asupra caracterului protestului, folosirea unei contra-manifestații (grupuri de mineri) pentru a crea percepția că "masele largi populare" dezavuează acțiunile tuturor manifestațiilor și, în cele din urmă, manipularea la scară națională prin mediatizarea unei realități denaturate.

"Demascarea" Opoziției

Când, în ianuarie, într-un exces de simpatie față de Ion Iliescu și FSN, minerii devastează sediile PNȚCD și PNL, Televiziunea Română Liberă se grăbește să prezinte imagini ale minerilor care declară că au găsit în aceste sedii arme și mașini de falsificat bani (la acea oră cel mai banal copiator reprezenta pentru majoritatea românilor o "tehnologie capitalistă" de cel mai ridicat nivel). Manipularea atinge cote paroxistice: în "mărinimia" lui, Ion Iliescu se oferă să-l salveze pe Corneliu Coposu de furia minerilor și singura soluție pe care o găsește este de a-i pune la dispoziție un TAB, nu înainte ca Petre Roman, ovaționat de asistența fesenistă, să declare: "S-au demascat!". Promptă, Televi-

ziunea Română transmite unei țări întregi imagini cu Corneliu Coposu ajutat de către militari să intre în TAB, imagini ce trebuiau să semene cu acelea din 22 decembrie 1989, când Nicolae Ceaușescu fusese împins într-un asemenea vehicul.

Cu ajutorul Televiziunii Române Libere, mesajele manipulative împânziseră de acum întreaga țară: Opoziția era, evident, o grupare "violentă", formată din "bețivi" și "falsificatori" care foloseau "mașini de făcut bani" și voiau să schimbe prin forță reprezentanții cuceririlor revoluționare ale poporului. Planul ei a fost însă dejucat de "reprezentanții poporului" care l-au evacuat pe liderul Opoziției, așa cum reușiseră să-l evacueze și pe Nicolae Ceaușescu.

Terenul era de acum pregătit pentru următorul pas al manipulării: Ion Iliescu* anunță, ca o mare concesie, constituirea Consiliului Provizoriu de Unitate Națională (CPUN), în care 50% plus unu din locuri erau pentru FSN, iar restul pentru partidele istorice și cele apărute după revoluție.** Chiar dacă, prin absurd, reprezentanții tuturor celorlalte formațiuni politice s-ar fi coalizat, aceștia nu ar fi putut influența deciziile lui Ion Iliescu (președintele CPUN) și ale oamenilor săi din FSN.

În termeni de manipulare, constituirea CPUN*** a reprezentat punctul culminant al unei operațiuni care implicase, încă din data de 22 decembrie 1989, toate resursele de comunicare: în timp ce Opoziția era prezentată ca întruchiparea a tot ceea ce reprezintă acțiuni împotriva intereselor naționale, Ion Iliescu trebuia să fie nu numai apărătorul și garantul democrației românești, ci chiar simbolul acesteia.

* Întrebat la 20 aprilie 2004, în cadrul festivităților prilejuite de aniversarea a 14 ani de la înființarea CPUN, de ce nu se cunoaște încă adevărul despre evenimentele din decembrie 1989, Ion Iliescu avea să răspundă jurnaliștilor: "Mai lăsați-mă cu adevărul, care adevăr nu este, despre CPUN, ce nu se știe? Cine poate să conteste că în România a fost o revoluție..."

** Până la acea oră se înființaseră 30 de formațiuni politice.

*** În consonanță cu evenimentele din celelalte țări ex-comuniste, constituirea CPUN fusese plănuită cu mult timp înainte. (În Polonia, fusese conceput în martie 1989, după negocierile dintre Solidaritatea lui Walesa și guvernul comunist al lui Jaruzelski).

● Cuvinte careucid

În buna tradiție comunistă, cuvintele pot deveni unelte de tortură sau arme de ucidere în masă. Dacă în timpul lui Dej oamenii își pierdeau libertatea sau chiar viața prin simpla lor asociere cu cuvintele "sabotor" sau "contrarevoluționar", în decembrie 1989 au existat oameni care și-au pierdut viața pentru că le-a fost asociat cuvântul "terorist". Tot astfel, în 1990, deși avusese loc o revoltă anticomunistă, era îndeajuns să se spună despre o persoană că este "moșier" sau "capitalist" pentru a stârni furia... maselor largi populare. În satul fondatorului partidului țărănesc, țăranii au aruncat cu pietre în Corneliu Coposu, în Ion Diaconescu și ceilalți lideri ai PNT care n-au avut în viața lor pământ sau alte proprietăți, iar Rațiu era să fie linșat la Buzău.

● Cuvinte care legitimează

Instituțiile de presă comuniste preluate de FSN și-au schimbat imaginea după aceeași rețetă prin care nomenclaturistii PCR au devenit "democrații" FSN. Nu numai Televiziunea Română devine "Televiziunea Română Liberă", dar și Radiodifuziunea Română devine "Radiodifuziunea Română Liberă", iar "Scânteia Tineretului", cotidianul Uniunii Tineretului Comunist, se cheamă "Tineretul Liber". În ceea ce privește cotidianul "Scânteia", oficiosul Partidului Comunist, acesta s-a intitulat, pur și simplu, "Adevărul" (după o zi în care se dorise "Scânteia poporului").

O țară întreagă trebuia să creadă că noua putere nu are nici o legătură cu trecutul, iar pentru aceasta erau necesare mijloace de informare credibile. Prin urmare, mijloace de informare care să fie "libere" și să spună "adevărul".

Vopsirea în albastru

FSN și-a ales drept culoare care să-l caracterize tocmai albastrul partidelor de centru-dreapta europene, în ciuda faptului că s-a declarat a fi o formațiune social-democrată, iar culoarea formațiunilor social-democrate este, peste tot în Europa și în lume, roșul. Într-o manieră suprarealistă, toți

trandafirii FSN, FDSN, PDSR, PSD sau PD, indiferent dacă sunt trei sau unul, dacă au frunzulițe sau spini, sunt albaștri.*

Albastrul va fi adoptat și de publicațiile aflate în slujba noii puteri: *Dimineața*, *Azi*, *Adevărul*, în timp ce ziarele anti-comuniste *Baricada*, *România liberă*, *Evenimentul zilei* s-au văzut obligate, pentru a se diferenția, să preia culoarea roșie.

La nivelul simbolisticii, românii erau liberi și europeni fără complexe.

De acum se putea trece la șlefuirea acestei imense construcții obținute prin manipulare.

● Cuvinte care demonizează

În 23 ianuarie 1990, după ce Frontul Salvării Naționale își anunțase participarea în alegeri ca partid, Doina Cornea părăsește Consiliul FSN. O săptămână mai târziu, pe 1 februarie, Ana Blandiana abandonează și ea CFSN. Noua putere se vede părăsită de două personalități care trebuiau să fie "vitrina" democratică a liderilor neocomuniști. Un afront neacceptabil pentru ambițiile noii conduceri. Folosindu-se de uriașul angrenaj manipulativ pe care-l avea la dispoziție, FSN declanșează una dintre cele mai ample și mai murdare operațiuni de calomniere care se pot imagina. Ținta? Chiar persoana care, în lipsă, fusese trecută prima pe lista CFSN. Acum, despre Doina Cornea se afirmă că oferă bani oamenilor pentru a demonstra împotriva lui Ion Iliescu, că umblă prin țară pentru a cumpăra întreprinderi, că este de fapt evreică.

Este introdus în mașina de tocat și proaspătul venit din Occident Ion Rațiu, al cărui nume real ar fi Racz Ianos, și care, împreună cu Radu Cîmpeanu și Doina Cornea, ar fi semnat cu un funcționar al Ministerului de Externe ungar un tratat care prevedea o "vânzare" detaliată a teritoriului românesc, în beneficiul celor trei. Falsul a fost publicat de

"Se dau cu ungurii"

* Această culoare a fost păstrată până astăzi, indiferent de schimbarea titulaturii din FSN în FDSN, PDSR, acum PSD.

mai multe ori în facsimil și difuzat în marile orașe ca un "document" de atestare a pretinsei tranzacții.

**"N-au
mâncat
salam cu
soia"**

Despre Corneliu Coposu, care nu a părăsit țara niciodată și stătuse 17 ani în închisoare, se afirmă că a trăit aproape întreaga viață în Occident, străin de greutatea românilor, prilej cu care s-a și lansat sintagma de mare popularitate "Voi n-ați mâncat salam cu soia".

Despre Constantin Ticu Dumitrescu se afirmă, prezentându-se și fotografii falsificate, că ar fi participat la asasinatele legionare de la Jilava și Strejnic, nimeni ne mai obosindu-se să calculeze că, la vremea când se petreceau evenimentele în cauză, Constantin Ticu Dumitrescu avea doar 12 ani...

O mare parte dintre aceste manipulări au apărut în cotidianul Azi, oficiosul FSN, ziar condus pe atunci de Octavian Știreanu*, fiind apoi reluate de alte publicații naționale sau locale. Și, mult mai important, odată "oficializate" prin apariția lor în presă, aceste "informații" au fost reiterate cu obstinație de către fostul aparat de propagandă al regimului comunist prin intermediul reprezentanților săi teritoriali.

● Cuvinte care demonetizează

În ianuarie 1990, au apărut, peste noapte, zeci de formațiuni politice**, multe cu denumiri de-a dreptul hilare. După zeci de ani de domnie a partidului unic, românii se vedeau brusc invadați de un puhoi de formațiuni politice. Pentru a bulversa percepțiile, Televiziunea Română și publicațiile "independente" își făceau datoria: pe de o parte, Ion Iliescu și FSN ocupau aproape întreg spațiul mediatic destinat politicii și economiei, pe de altă parte, declarațiile

* Astăzi consilier prezidențial al Președintelui Iliescu pe probleme de comunicare.

** Prin legea partidelor, adoptată în regim de urgență în 1990, se prevedea posibilitatea înființării unui partid politic cu doar 251 adeziuni, deși 81,9% din populație considera, într-un sondaj din martie 1990, că numărul adeziunilor este insuficient.

și acțiunile reprezentanților partidelor istorice își găseau loc lângă formațiuni politice ce ieșeau în evidență doar prin umor involuntar. Cu alte cuvinte, românii li se crea impresia că tot ce pot face este să aleagă între un partid solid - FSN - și o mulțime de partidulețe al căror rol nu este altul de cât acela de a emite declarații ridicole.

Peste noapte, au apărut "clone" ale partidelor istorice, cu o titulatură asemănătoare: PNȚ (Lambru) sau Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat și Independent, pentru a da doar două exemple vizând PNȚCD. În aceste condiții, nu numai că electoratul potențial al Opoziției era indus în eroare, dar manipularea devenea mult mai facilă de vreme ce, de exemplu, era de ajuns să fie preluată o afirmație a unui reprezentant al PNȚCDI pentru ca aceasta să fie pusă de electorat pe seama PNȚCD.

Așa cum era de așteptat, același lucru s-a întâmplat și în cazul candidaților la președinție, candidaților partidelor istorice fiindu-le opuși candidați în oglindă, veniți din partea formațiunilor politice cu titulatură apropiată. Victoria zdrobitoare obținută de Ion Iliescu în alegerile din *Duminica Orbului* devine o consecință logică a unui plan manipulativ pus cu minuțiozitate în practică.

● Recuperarea ședinței

În regimul comunist, instrumentul de bază al prelucrării ideologice era ședința de partid. De la București și până în cea mai îndepărtată comună, de la membrii CPEx și până la oamenii simpli, locuind la marginea uitării într-unul din satele neelectrificate, ședința de partid era atotstăpânitoare peste România. Ea era deopotrivă glasul partidului, pumnul de fier, mijloc de recrutare și cadru oficial de promovare al "tinerelor speranțe". Viața unui cadru de conducere al PCR, de la cel aflat la conducerea unei mici comunități și până la

Clone hilare

**Țara
ședințelor
liniștite**

cel aflat la conducerea țării, era, în cele din urmă, un lung șir de ședințe de partid, iar avansarea în funcție pe linie de partid era de neconceput fără o afirmare în cadrul ședințelor de partid. Talentul în conducerea unei ședințe era principala calitate a unui activist, toate celelalte aspecte ale carierei sale politice devenind consecințe ale acestui talent.

Parlamentul de 100 de zile

La începutul lui 1990, cei instalați la putere peste "țara ședințelor liniștite" s-au trezit lipsiți de posibilitatea de a se face remarcați în cadrul pe care îl stăpâneau cel mai bine. Însă, nu pentru multă vreme. O dată cu formarea CPUN, ședința de partid avea să renască la o scară care l-ar fi făcut invidios chiar și pe Nicolae Ceaușescu. Printr-o hotărâre a CPUN, ședințele "Parlamentului de 100 de zile" aveau să fie transmise integral de către Televiziunea Română Liberă.

Au vrut democrație

Prinși de valul evenimentelor, cei mai mulți dintre români aveau să vadă în această decizie doar "noul spirit democratic al țării". În fapt, participau la o nouă operațiune de manipulare de vreme ce, în cadrul acestor ședințe televizate, aveau de a face, pe de o parte, cu activiști ai partidului comunist, hârșiți ani în șir în ședințe, iar, de cealaltă, cu oameni simpli care, în vâltoarea acelor zile, încercau din răspuțeri să-și închege gândurile despre democrație.

Era firesc, prin urmare, ca un profesionist al ședințelor de partid de talia lui Ion Iliescu să apară de-a dreptul strălucitor telespectatorilor, mai ales în condițiile în care termenii de comparație erau, de pildă, contele Iosipescu-Zambra și liberalul istoric Brătianu-Cartof, personaje care au rămas în memoria multora dintre români doar datorită umorului involuntar stârnit cu ocazia acelor ședințe televizate. Aceasta era însă doar o componentă a manipulării.

Acum "vor" liniște

Cea de a doua componentă consta în asocierea imaginii liderilor partidelor istorice cu tot felul de personaje gălăgioase, astfel încât, oricât de importante și de reale ar fi

fost problemele ridicate de aceștia, ele să nu poată depăși pragul derizoriului.*

Rezultatul? După ședințele televizate ale CPUN, deci, după doar 100 de zile, majoritatea românilor au decis că mai importantă decât ceea ce li se prezentase ca fiind democrația, este liniștea. La 20 mai 1990, au votat în consecință.

● Adevăruri încarcerate

Nicolae Ceaușescu afirma, în 1967, în cadrul unei serii de interviuri, că "în România nu mai există deținuți din motive politice", dorind să convingă Occidentul că abuzurile împotriva drepturilor omului au fost lichidate. Nimic mai fals. Securitatea își schimbase doar modul de operare, punând accent pe urmărirea întregii populații și perpetuarea spaimei. O armată de informatori și ofițerii care lucrau "la vedere" în fiecare instituție au întreținut cu bună știință această teorie. În realitate, chiar în anul 1967, în plină campanie de demolare a cultului fostului dictator Gheorghiu-Dej, în timpul căruia, din motive politice, peste un milion de oameni au fost arestați și condamnați și sute de mii de oameni au fost uciși, Securitatea lui Ceaușescu a trecut la arestarea altor mii de persoane. Până în anii '70, majoritatea motivelor arestării și condamnării opozanților politici au fost de uneltire sau complot împotriva ordinii sociale. După 1971, condamnările politice au fost pronunțate mai ales pentru propagandă împotriva regimului. Pe toată perioada 1964-1989, au continuat condamnările pe baza unor dosare lucrate de Securitate, pentru trădare, divulgare a secretelor de stat sau subminarea economiei națio-

**Rezistența
anti-
comunistă**

* Tehnica a fost folosită și în 2004 în alegerile locale, cu același succes. Acum, în noiembrie 2004, "candidații principali" în alegerile prezidențiale li se rezervă dezbateri televizate aproape serioase, pe când ceilalți candidați sunt invitați în bloc, la un fel de "circ politic". În acest fel, actualele structuri ale Puterii se asigură că apariția unei alternative reale la candidații "agreați" devine, practic, imposibilă.

nale. Cei condamnați au fost încarcerati, în majoritatea cazurilor, în penitenciarele Aiud, Jilava, Craiova, Poarta Albă.

Într-o listă oficială, publicată în 1997 de Marius Oprea*, sunt înscrise 324 nume de deținuți politici care au fost încarcerati la Aiud. Nu sunt menționate cele 300 persoane care și-au ispășit pedeapsa la Aiud pentru tentativă sau trecere frauduloasă a frontierei și, de asemenea, nici deținuții politici încarcerati în celelalte penitenciare. Lista se încheie cu Matei Viorel, condamnat la 7 ani (pentru propagandă împotriva regimului) și eliberat în 22 decembrie 1989.

Manipularea securistă continuă

Faptul că sistemul de manipulare construit de Securitate a funcționat între 1989 și 1996 pe față și, trebuie să recunosc, a continuat subteran și în perioada 1997-2000, revenind apoi, aproape pe față, în perioada 2001-2004, face ca, iată, până astăzi, aproape nimeni să nu discute despre rezistența activă anticomunistă din perioada dictaturii Ceaușescu. Motivul mi se pare evident:

Despre reprimarea rezistenței anticomuniste din perioada Gheorghiu-Dej au apărut câteva cărți chiar în perioada Ceaușescu și un mare număr imediat după 1989 când, din motive naturale, cei mai mulți dintre securiștii care au orchestrat represiunea sau torționarii care au aplicat-o erau decedați, ca și o mare parte a victimelor lor. Despre cei care au exercitat represiunea în ultimele trei decenii nu s-a vorbit aproape deloc, pentru că, după 1989, ei fie au continuat să lucreze în diferite servicii ale statului, fie și-au folosit relațiile create sau au recurs la șantajarea celor pe care îi prigoniseră. Enorma masă de oameni, pe care Securitatea i-a ținut sub observație și cărora le-a aflat secretele intime și diferite date compromițătoare din activitatea profesională sau din viața personală, continuă să fie terorizată, cel puțin psihic, și în zilele noastre.

* Vezi volumul *Biblioteca Sighet 4 - O enigmă care împlinește șapte ani, Timișoara 1989-1996*, p. 20-30

Duplicitatea elitelor

Silviu Brucan este unul dintre primii și, din păcate, și ultimii, care au sesizat efectele manipulării prin omisiune, denumind-o strategie *paleristă** după numele lui Octavian Paler, director onorific al *României libere* în perioada decembrie 1989-2001 și apoi director onorific al ziarului *Cotidianul* până în momentul în care scriu aceste rânduri. Cazul Paler ilustrează perfect și sistemul de duble criterii valorice al "elitelor democratice" care m-au acuzat că nu am aplicat Punctul 8 de la Timișoara, deși i-am respectat scrupulos exigențele în tot ce a depins direct de mine. Exact aceia care m-au atacat din interiorul Convenției Democratice au fost și cei care au acceptat fără să schițeze un gest de reținere ca o persoană care contravenea total exigențelor Punctului 8 al Proclamației de la Timișoara** să se erijeze în lider moral al opoziției democratice anticomuniste și antisecuriste.

● Vinovăția colectivă

Din punct de vedere al efectelor produse asupra societății românești, cea mai importantă operațiune de manipulare a fost, fără îndoială, ștergerea liniei de demarcație între cei câteva sute de **nomenclaturiști***** ai Partidului Comu-

* Silviu Brucan, *De la capitalism la socialism și retur*, p. 274.

** Nomenclaturist de frunte, Octavian Paler a fost, timp de două decenii, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, conducător al celor mai vizibile instituții de propagandă ale regimului comunist - Radiodifuziunea, Radioteleviziunea și România liberă, al doilea oficios comunist după Scânteia -, precum și persoana chemată să facă reportaje în sprijinul regimului comunist și în problemele cele mai sensibile ale Securității, cum au fost atentatul de la Perla sau revoluția din Ungaria din 1956.

*** Nomenclaturiști erau toți cei care luau parte la rotația cadrelor (astfel încât nu coborau niciodată mai jos de funcția de secretar de județ, de secretar cu propaganda sau director de editură), continuând să se bucure de accesul neîngrădit la vilele gospodăriei de partid, depozitele de alimente de lux cu preț redus și vacanțe plătite în străinătate (Ion Iliescu, de pildă, a beneficiat de toate aceste avantaje până în data de 21 decembrie 1989). Conform definiției sovietice, nomenclaturiști erau toți cei trecuți pe lista numerelor de telefon ale persoanelor cu funcții de conducere (cu care se comunică prin fir direct numit și "scurt").

nist, cele câteva mii de **activiști*** de partid și cele câteva milioane de **membri** de partid.

Încă de la instalarea sa în fruntea țării, Ion Iliescu avea să lanseze ideea potrivit căreia nu pot fi făcuți responsabili de dezastrul țării cele patru milioane de membri de partid, introducând voit confuzia între membrii, activiștii și nomenclaturii partidului comunist.** Această confuzie voită avea să fie reiterată neîncetat de-a lungul a 15 ani. Și chiar mai mult: prin intermediul uriașului aparat manipulativ pe care-l aveau la dispoziție, noii conducători ai României au declanșat începând cu ianuarie 1990 o operațiune de "inversare a rolurilor" la scară națională. Prin intermediul declarațiilor de presă și al zvonurilor răspândite cu ajutorul publicațiilor centrale sau locale, dar, mai ales, cu ajutorul unei imense rețele naționale de dezinformare, românii li s-a indus ideea conform căreia, dacă vor ajunge la putere, "partidele istorice îi vor băga în pușcărie pe toți foștii membri PCR", deformându-se sintagma "procesul comunismului" în "procesul comuniștilor".

În acest fel nu numai că s-a urmărit (și s-a reușit) ștergerea liniei de demarcație mai sus amintite dar, prin inocularea fricii generalizate, s-a reușit blocarea resorturilor morale prin care românii ar fi putut decide o ruptură efectivă de trecutul comunist. Conștiința unui număr mare de oameni a fost în mod sever subminată, reușindu-se inocularea sentimentului de vină colectivă*** atât pentru întreaga perioadă comunistă cât și, pe cale de consecință, pentru manevrele celor care au confiscat revoluția.

* Activiștii erau funcționari plătiți (bine) ai partidului care, indiferent de domeniul de pregătire profesională sau de lipsa pregătirii, desfășurau muncă de propagandă comunistă.

** Nu există nici o declarație a lui Ion Iliescu prin care să fi încercat o delimitare față de ideologia comunistă. Din contră, în 22 decembrie 1989, Ion Iliescu îl acuza pe Nicolae Ceaușescu: "a întinat idealurile socialiste", iar la 15 martie 1990 declara: "Am intrat în Mișcare fără rezerve, însuflețit de idealurile ce au cuprins mari mase ale tineretului în perioada postbelică. (...) Conflictul meu cu Ceaușescu s-a accentuat după o vizită în Asia, când, la o plenară, el m-a acuzat de intelectualism".

*** Referitor la complexul "vinei colective", vezi Joachim Gauck, președintele Comisiei pentru investigarea dosarelor STASI (securitatea germană) Germania 4, p. 40

Această operațiune, în coroborare cu operațiunile de manipulare expuse anterior, a condus, pe de o parte, la o accentuare a atomizării sociale*, iar pe de altă parte, la acceptarea rolului conducător însoțit de către foștii activiști comuniști.** Prin dezinformare, populația a fost împiedicată să se implice în viața publică și încurajată să-și dedice cea mai mare a timpului și a energiei pentru a-și construi micro-universuri personale și a-și limita sfera relațiilor sociale. "Prin aceasta, scopul regimului a fost atins: societatea a fost lăsată pradă acțiunilor arbitrare ale regimului, de vreme ce, pentru oamenii obișnuiți, regimul apare ca invincibil".***

● Cosmetizarea Securității

În mod evident, Securitatea, brațul înarmat al regimului comunist, nu se putea plasa în afara acestei orchestrații a manipulării.

Primele operațiuni de spălare a imaginii Securității au fost făcute chiar în decembrie 1989. Odată instalat la cârma țării, Ion Iliescu a făcut primul pas pentru a scoate Securitatea din atenția opiniei publice. Pe 26 decembrie 1989, el a semnat un decret prin care a integrat Securitatea în Ministerul Apărării Naționale.

Această manevră nu a fost, însă, suficientă. Cum, în opinia publică, Securitatea era sinonimă cu teroarea comunistă, manifestațiile prin care se cerea desființarea Securității deveniseră aproape zilnice. Ca urmare, Ion Iliescu a fost nevoit să recurgă la manevrele folosite în trecut de

* Societatea civilă a fost inamicul public numărul unu pentru structurile statului comunist astfel încât atomizarea socială era o cerință absolut necesară pentru supraviețuirea și perpetuarea lor.

** "Această stare de fapt a perpetuat multe atitudini și obiceiuri nedemocratice și a împiedicat o democratizare reală", vezi Jiri S. Melich, *Sociopsihologia moștenirii regimului comunist*, Universitatea Carleton, Ottawa.

*** George Schepflin, *Post-comunismul: Edificarea noilor democrații în Europa Centrală, Afaceri Internaționale*, 1991.

Kremlin* spre a salva poliția politică de furia maselor: arestarea șefului Securității și reînființarea ei sub alt nume.

(Când am fost ales președinte, acest binom manipulativ a fost scos din uz pentru prima dată după cinci decenii. Am declanșat o schimbare a conținutului activităților și a componenței structurilor, trecând în rezervă, prin decrete, 38 generali** proveniți din fosta Securitate, cărora li s-a adăugat îndepărtarea unui mare număr de ofițeri superiori și aducerea unor tineri în locul lor, inclusiv din diaspora. Enormă rezistență din interiorul serviciilor de informații și manipularea societății civile de către cei din exteriorul acestora, prin deformarea sau negarea realității, fac parte dintr-un alt film).

Hărțile vinovate

Încă din 1990, energiile reprezentanților societății civile s-au canalizat către aflarea numelor celor care au făcut parte din poliția politică și, deopotrivă, către aflarea funcțiilor în care aceștia se află în prezent, indiferent dacă aceste funcții sunt în cadrul actualelor servicii secrete, în interiorul noilor formațiuni politice, la cârma unor mari societăți private sau în fruntea unor instituții reprezentând chiar societatea civilă.

* După ce Stalin s-a întronat la Kremlin, a schimbat numele politiei politice, din CEKA în GPU, pentru a o disocia de crimele comise în anii lui Lenin, și a lansat-o împotriva oponenților săi politici. În 1934, Stalin a arestat întreaga conducere a GPU, condamnând astfel public crimele politice care se comiseseră de fapt din ordinul său, și a rebotezat GPU în NKVD. Primul act politic major al lui Hrusciov a fost arestarea șefului poliției politice a lui Stalin, Lavrenti Beria. Hrusciov a schimbat denumirea poliției politice în KGB și a pretins că "noua" instituție nu are nimic comun cu crimele lui Stalin. Boris Elțin l-a arestat pe șeful KGB, Vladimir Kriucikov, și a schimbat numele poliției politice în Serviciul Interrepublican de Securitate (FSB). Apoi Elțin a anunțat că numai un număr redus de ofițeri ai KGB, specialiști în cifru și computere, vor fi păstrați temporar în noua instituție. În realitate, conform informațiilor obținute de autoritățile americane, un an mai târziu doar 36 din cei 486.000 de ofițeri ai KGB fuseseră îndepărtați. Când Ceaușescu a venit la putere, l-a eliminat pe șeful poliției politice, Alexandru Drăghici, a rebotezat Securitatea (cu numele Consiliului Securității Statului) și a pretins că este o nouă instituție neîntinată de crimele trecutului. La rândul său, Ion Iliescu a dispus arestarea șefului Securității, generalul Iulian Vlad. Apoi, prin Decretul nr.191 din 26 martie 1990, el a rebotezat Securitatea în "Serviciul Român de Informații" și a anunțat că "noul" SRI va fi încadrat cu personal al forțelor armate și doar un număr redus de ofițeri ai Securității vor fi păstrați temporar în noua instituție. În 1997, a ieșit la iveală că majoritatea zdrobitoare a cadrelor "noului" SRI erau ofițeri de securitate.

** Vezi decretele publicate în *Monitorul Oficial*, 1997 - 2000.

Acest demers putea căpăta contur numai dacă reprezentanții societății civile ar fi putut avea acces la dosarele fostei poliții politice. În acest context, a fost posibilă o nouă operațiune de manipulare. Pentru oricine analizează istoria încercării de a afla adevărul despre poliția politică românească este evident că, treptat, tema "descoperirii adevărului despre cei care au făcut poliție politică" a fost înlocuită cu tema "descoperirii adevărului despre arhivele fostei poliții politice". Cu alte cuvinte, "oamenii vinovați" au fost înlocuiți de "hârtiile vinovate". Fără îndoială, hârtiile nu pot fi învinovățite de crime împotriva poporului român. Hârtiile reprezintă simple dovezi istorice. Ca urmare, dincolo de interesul limitat al unor organizații civice, majoritatea românilor au devenit total neinteresați de aflarea adevărului despre oameni și faptele lor reprobabile.

Ultima premieră pe ecranele patriei în stagiunea de toamnă 2004 șterge linia de demarcație dintre cei care au avut de suferit de pe urma poliției politice a Securității și cei care au colaborat cu această instituție. Declarațiile recente ale lui Traian Băsescu și Corneliu Vadim Tudor și ale susținătorilor acestora, cât și ale unor elite intelectuale, propagă subtil ideea că nu există nici o vină (nici măcar morală) pentru cei care au fost apropiați poliției politice și au profitat de ajutorul ei și că vina este exclusiv a acelor care au făcut parte din poliția politică, dar pe care nu-i putem afla. Cu alte cuvinte, doar călăul este de vină, iar cei care au făcut posibilă existența sa, i-au ascuțit tăișul lamei, l-au hrănit, ba i-au adus și victima legată fedeleș nu sunt doar nevinovați, dar chiar pot fi considerați a face parte dintre cei oprimați.

**Oameni
vechi -
manevre
noi**

Operațiuni particulare de spălare a imaginii poliției politice:

- Prin intermediul unor formațiuni politice care, repetând constant că, în fapt, foștii securiști sunt marii patrioți ai țării, și-au făcut un titlu de glorie din atragerea acestora în rândurile lor (cazul PRM), sau chiar în structuri de conducere ale statului (cazul Ristea Priboi) ;

**Spălarea
securiștilor**

● Încercarea de a acredita ideea că foștii securiști lucrează astăzi în slujba interesului național. (O analiză a "marilor dezvăluiri" privind corupția din ultimii 15 ani, ne face să observăm că, în majoritatea cazurilor, indiferent dacă aceste dezvăluiri aveau un scop politic și, ca urmare, erau făcute de PRM, PSD, sau dacă aceste dezvăluiri erau făcute de mass-media, ele au avut întotdeauna în spatele lor "securiști de bine" care au dorit să contribuie la "aflarea adevărului");

● Încercarea de a acredita ideea că foștii securiști sunt marii profesioniști ai României, astfel că ei lucrează astăzi în cele mai prospere societăți private. (O realitate evidentă, a sistemului de relații ocult din societatea comunistă, care a fost păstrat și adaptat societății în tranziție, a fost deturnată în ultraprofesionalismul foștilor lucrători ai serviciilor secrete, care contribuie la prosperitatea companiilor private!)

● Dezinformarea strategică

Dezinformarea strategică reprezintă din punct de vedere politic forma cea mai eficientă de manipulare. Tehnic, ea presupune prezentarea drept valori sociale fundamentale a unor lucruri care sunt favorabile puterii politice, indiferent dacă acestea corespund sau nu cu interesele "țintelor" sau dacă prin aceasta se scad șansele competitive ale comunității. Mesajele sunt modificate deliberat pentru a obține anumite reacții, atitudini și acțiuni ale publicului.

Iată doar câteva exemple:

● anularea cerinței de vize și ușurința cu care se poate călători în țările UE este prezentată ca un cadou al guvernării PSD ignorându-se creșterea infracțiunilor de frontieră și, drept urmare, a numărului delincvenților români din străinătate;

● goana după succes face ca feribotul Constanța - Poti să fie inaugurat a doua oară, de Iliescu, după ce funcționase în timpul administrației Constantinescu;

● Catedralei Mântuirii Neamului, la temelia căreia depusesem un înscris împreună cu Patriarhul Teoctist, iar Papa Ioan Paul al II-lea oficiase împreună cu Patriarhul o

liturghie, i se schimbă locația pentru a deveni "ctitoria" Administrației Iliescu - Năstase.

● Minciuna neagră

Ideea de a stabili un raport cât de cât responsabil între moralitate și actul politic nu pare să-i streseze prea mult pe actualii guvernanți români. Ei se simt mult mai confortabil în opțiunea pentru minciuna neagră care schimbă complet natura evenimentelor în propriul lor interes.

Deschiderea către Occident a României din anii 1997-2000 ei o botează "izolare". Parteneriatul strategic cu SUA, inaugurat în timpul Președintelui Clinton, în 1997, este transferat în bilanțul guvernării PSD (și al Administrației Bush). Plata, în timpul guvernării CDR, a enormei datorii externe contractate de PSD în perioada 1990-1996 este numită "aducerea României în pragul încetării de plăți". Restructurarea întreprinderilor, legile proprietății, privatizările, asanarea sistemului bancar "n-au existat". Restructurarea serviciilor de informații și înlăturarea generalilor și coloneilor proveniți din Securitate sunt negate. În concluzie: "Nu s-a făcut nimic". Anchetele, judecata și condamnarea unor mari corupți din mafia PSD (vezi cap. 1) este caracterizată de Mircea Geoană ca "un zero barat", "absolut nimic".

**"Nu
s-a făcut
nimic"**

Mecanismele manipulării

"Studiul omului total"

Am văzut în capitolul 3 că "fenomenul mineriadelor" nu a constituit nici pe departe o reacție spontană a unei categorii profesionale aflate într-o situație socială-limită, ci rezultatul unor experimente și măsurători antropologice și psihologice, care au durat peste douăzeci și cinci de ani, implicând instituții-cheie ale defunctului stat comunist, de la Consiliul de Miniștri și Academia "Ștefan Gheorghiu" până la Facultatea de Filosofie a Universității București,

Comitetul Central al UTC și Ministerul pentru Problemele Tineretului*.

Sociologul V.V. Caramelea**, omul care a condus ani la rând experimentul pe care l-a definit drept "studiul omului total", a alcătuit un tabel al determinanților de comportament care permiteau manipularea minerilor. Printre aceștia se aflau "diferența de acces la bunurile materiale", reacția de "idiosincrazie" la evenimente unice sau față de zvonuri privind iminența unor evenimente catastrofale.

Privite prin prisma studiului lui V.V. Caramelea, zvonurile răspândite în rândurile minerilor în iunie '90 (că în clădirea Universității și în sediile Opoziției s-au ascuns arme și droguri, că studenții de la Universitate au incitat oamenii să atace sediile Ministerului de Interne și Televiziunii, ba chiar că, din Universitate, s-ar fi tras asupra forțelor de ordine), zvonuri ce aveau să fie reiterate de către Președintele Ion Iliescu în discursul de primire, ca și în cel de mulțumire adresate minerilor, nu fac decât să confirme faptul că, după 1990, uriașul aparat manipulativ al regimului comunist a trecut cu arme și bagaje în slujba noului regim.

"Ingineria sufletelor"

Asupra mai multor personalități implicate direct în viața politică românească planează bănuiala de a fi urmat cursuri speciale de dezinformare în fosta URSS. Această bănuială este justificată prin faptul că, începând din anul 1946, cadrele Uniunii Internaționale a Studenților* au urmat cursu-

* Au existat și alte categorii cercetate. De exemplu: "Plenara CC al PCR din 29 noiembrie-1 decembrie 1967 a subliniat necesitatea cercetării sistematice a tineretului. În acest scop, propun înființarea "Centrului de cercetări pentru problemele tineretului", care să inițieze anchete în teren, privind factorii care condiționează viața, munca, pregătirea și educarea acestora, evidențiind fenomene noi" - susținea Ion Iliescu în 1968. (Alături de Ion Iliescu, se aflau activiști de frunte ca Dan Marțian, Vasile Văcaru, Vladimir Pasti, care au acționat în acest sens).

** V.V. Caramelea, *Ecologia naturală în studiul adaptabilității umane și al personalității*, București, 1968

DISCURSUL

Președintelui Ion Iliescu în fața minerilor ținut din balconul Guvernului în dimineața zilei de 14 iunie 1990

Dragi mineri, mă adresez dumneavoastră, de astă dată mulțumindu-vă pentru răspunsul de solidaritate muncitorească pe care și de această dată l-ați dat la chemarea noastră. Mulțumesc, de asemenea, tuturor celorlalți delegații din județe care au venit, s-au adăugat acestei forțe solide a muncitorimii române. Îi rugăm pe ceilalți să rămână aici în piață. Delegația de mineri în frunte cu dl. Cozma se va deplasa spre Piața Universității pe care vrem să o reocupăm dumneavoastră.

Așa cum ați văzut de astă dată, avem de a face cu elemente de-a dreptul fasciste. Care ieri s-au dedat la acte de vandalism. După ce în cursul dimineții de ieri, 13 iunie, forțe organizate de ordine publică au curățat Piața Universității - la propriu - adică după ce au evacuat o serie de elemente care zăceau pe spațiul verde, au eliberat tot spațiul, s-au apucat de curățirea zonei pentru că a rămas mizerie în urma acestora, s-au apucat să curețe carosabilul, să-l spele, să-l pregătească pentru circulație; în după amiaza zilei de ieri, grupuri organizate de elemente incitante, multe din ele drogate, înarmate cu diverse elemente contondente, cu bare, cu lanțuri, cu pietre, cu cărămizi, cu țigle au atacat coridoarele de poliști, înarmați cu sticle incendiare, au dat foc la autobuze, la mașini și, apoi, grupuri s-au îndreptat spre clădirea Poliției pe care au incendiat-o, spre clădirea Ministerului de Interne. Spre seară, precum știți, au invadat și clădirea Televiziunii care a trebuit să-și întrerupă emisiunea. În cursul serii, grupuri de muncitori, de poliști și ostași au reușit să reelibereze clădirea Televiziunii și, apoi, și spațiul din jurul acesteia. Peste noapte, au fost, de asemenea, eliberate clădirile Poliției și ale Ministerului de Interne. Unii dintre ei s-au întors în Piața Universității; acum, spre dimineață, se pare că, din nou, au evacuat, au părăsit-o. Sunt acolo câteva formațiuni de parașutiști și poliști.

V-aș ruga pe dumneavoastră, minerii care sunteți grupați, organizați, să vă îndreptați în coloană pe bulevard până la Piața Universității și să o ocupați definitiv dumneavoastră (*Urle*). După care, în conlucrare cu forțele de ordine, vă rugăm să asigurați paza Pieței Universității pentru ca să se efectueze lucrări de curățire și redare în circulație a acestui nod. Dumneavoastră să fiți paznicii în conlucrare cu forțele de ordine al acestui punct central din capitală.

Vă mulțumim foarte mult, vă rugăm să facem totul pentru a elimina excesele, pentru a elimina actele sângeroase; și dumneavoastră să asigurați paza necesară împotriva tuturor elementelor extremiste care și-ar mai face apariția în această zonă. Celelalte delegații rămân aici pe loc în piață, vom vedea dacă e nevoie să mai ajutăm în alte puncte din capitală.

Vă mulțumim foarte mult tuturor. Drum bun! Și cu bine, succes!

de-ai lor la Poliție și i-a chemat pe toți să meargă să-și elibereze prin forță colegii de la Poliție, de la Ministerul de Interne.

... Și a început toată escaladarea actelor de violență și de vandalism. Era vorba nu de manifestanții pașnici, care au ceva nemulțumiri față de guvern, lozinci antiguvernamentale, ci era vorba de bande organizate, de elemente fasciste, mulți dintre ei drogați și în orice caz cu un fanatism feroce s-au năpustit în aceste zone asupra clădirii Ministerului de Interne și Serviciului Român de Informații, iar spre seară la Televiziune, ați văzut și dumneavoastră, s-au dedat la acte de violență extremă, au devastat clădirea Televiziunii – se pare inclusiv cu colaborarea câtorva dintre lucrătorii din interior ai Televiziunii, va trebui pe toți să-i depistăm; ei au fost îndrumați direct spre studioul 5 și la conducerea Televiziunii la etajul 11. I-au amenințat pe președinte și pe directorul general al Televiziunii că-i aruncă pe fereastră de la etajul unspe, au apărut în momentul acela parașutiști și i-au salvat. Și în circa o oră a fost curățită clădirea Televiziunii, eliberată de aceste elemente turbate. Și o serie de muncitori... Au fost și victime; au venit o grupă de muncitori de la Ploiești – există un mort și doi grav răniți dintre muncitorii ploieșteni: acțiuni ale acestor elemente turbate. Deci toată această chestiune s-a continuat în cursul nopții și în fine cu acțiunea conjugată a unor unități militare din Capitală s-a pus capăt acestor acte de vandalism.

Ce se întâmplă acum? Atât unele formațiuni politice și unii oameni politici, unele organe de presă din presa internațională încearcă să deformeze toată derularea acestor evenimente din România. În primul rând caută să dea răspunderea pentru această escaladare a violenței pe seama guvernului, cum că acțiunea din dimineața zilei de 13 ar fi fost o acțiune violentă de reprimare a unor manifestanți pașnici – a fost o acțiune absolut civilizată și pașnică de eliberare a zonei Universității și că aceasta ar fi fost cauza evenimentelor din seara zilei de 13. Nu este nici un fel de constatare și nici un fel de luare de poziție împotriva vandalismelor de tip fascist care s-au petrecut în după-amiaza zilei respective, nici un fel de luare de poziție împotriva celor care au instigat la așa ceva, care au susținut asemenea elemente. Totul încearcă să se pună pe seama guvernului, iar în ultima vreme s-au folosit și de prezența dumneavoastră, să acuze minerii de acte de violență împotriva unor cetățeni și a unor sedii de partide. Eu am respins toate aceste lucruri, primul ministru va avea o conferință de presă și cu presa internațională în care să le reproșăm pentru maniera neobiectivă de relatare a acestor lucruri. Se derulează anchete minuțioase de către Poliție și Procuratură pentru a stabili responsabilitatea tuturor celor care s-au dat la acte de vandalism, care au comis crime, care au comis pagube materiale. Vrem să stabilim și responsabilitățile celor care au patronat asemenea activități. Cu ajutorul dumneavoastră au fost descoperite în subsolul clădirii P.N.T.-ului: depozit de sticle incendiare, de droguri, de seringi care au injectat droguri unora care stăteau în Piața Universității și armament. La clădirea Asociației „16-21 Decembrie” depozite de bâte și alte asemenea arme albe, lanțuri și așa mai departe. În subsolul clădirii Universității s-au descoperit arme: 22 de puști Jeco, dar care sînt arme periculoase în asemenea condițiuni, și saci cu prafuri euforizante pe care probabil că le-au folosit în această perioadă. Cum se poate motiva că în sediul unui partid politic, în sediul unor asociații declarate apolitice, prezența unor asemenea depozite de sticle incendiare, de muniții, de droguri și arme de tot felul, arme de agresiune; cum se poate motiva așa ceva? Noi considerăm că răspunderea morală o au și unii gazetari, unii intelectuali care au incitat în această perioadă. Despre

toate aceste lucruri și pe plan politic și pe plan juridic, vrem să organizăm minuțios aceste treburi. Aceste lucruri vor fi discutate și în conferința de presă astăzi, cu presa internațională. Fără îndoială că vor fi trași la răspundere și acei oameni iresponsabili care au patronat asemenea lucruri. În ceea ce-i privește pe Rațiu și pe Cimpeanu, trebuie să fim cu atenție: unul este deputat, celălalt senator, se bucură de imunitate parlamentară... (Huiduieli în sală). Vă rog, vă rog... vă rog să ne acordați tot creditul necesar. Trebuie să procedăm cu responsabilitate și cu răspundere politică în judecarea tuturor lucrurilor și a tuturor măsurilor pe care le luăm. Vom lua măsuri foarte hotărâte, decisive, azi am discutat și cu conducerea armatei și conducerea Ministerului de Interne, am numit un nou ministru de interne, civil, jurist, un băiat tânăr de 39 de ani, vrem să întărim conducerea Ministerului de Interne. (Urale). Este judecătorul care a condus procesul lui Nicu Ceaușescu la Sibiu, dacă l-ați văzut la televizor. (Aplauze). Deci în ceea ce privește persoanele politice, trebuie să procedăm cu toată răspunderea, și așa ne-au venit multe semnale din partea unor guverne, organizații internaționale, în legătură cu răspunderea guvernului pentru tot ce se derulează astăzi în România. Noi ne asumăm toată răspunderea, dar vă rugăm să ne dați sprijinul necesar în legătură cu modul în care vom proceda cu fiecare în parte, pentru că trebuie să respectăm și legalitatea în același timp pentru că altminteri putem fi implicați, acuzați și folosiți acestea pentru incitarea largă a opiniei publice împotriva noastră. N-avem nevoie de așa ceva. Trebuie s-o facem cu înțelepciune, pe baza respectării tuturor legilor interne și internaționale. Înțeleg toată indignarea dumneavoastră, sentimentele dumneavoastră sînt sănătoase, și simțul acesta al oamenilor de bine niciodată nu greșește; dar asupra modului în care vom proceda vă rugăm să fiți solidari cu noi și să procedăm cu înțelepciune. (Aplauze).

Vreau să vă spun că am mai luat și alte câteva măsuri. Vrem să reorganizăm jandarmeria: ca unitate care trece din subordinea Ministerului de Interne în subordinea Ministerului Apărării, are tradiții și la noi în țară, și în alte țări, ca formațiuni organizate și de pază ale unor obiective importante, dar și formațiuni de intervenție pentru apărarea localităților, teritoriului unor obiective importante. În același timp am discutat și ne gândim la instituirea unei gărzii naționale, o să vedem cum o s-o denumim, mai exact cu oameni bine instruiți, oameni horărâți, oameni decisi pentru intervenții în momente excepționale ca și cele care au avut loc pe 13 iunie. (Urale). Am reținut și dorința unora dintre dumneavoastră, mineri din Valea Jiului, care s-au oferit să se încadreze într-o asemenea gardă națională, vom lua în considerare acest lucru. (Urale).

Eu vreau încă o dată să-mi exprim întreaga recunoștință, din partea populației Capitalei pentru prezența dumneavoastră, utilă și eficientă. Vreau să mulțumesc pentru spiritul organizat în care v-ați prezentat, în care ați acționat, să mulțumesc conducătorilor dumneavoastră, inginerului Cozma și celorlalți lideri sindicali care au fost în fruntea dumneavoastră, alături de noi, care ne-au ajutat în aceste zile. Deci vă mulțumesc tuturor pentru tot ce ați făcut în aceste zile. (Aplauze și urale).

Vreau să vă spun că pentru zilele următoare, astăzi am discutat cu comandamentul acesta al Ministerului Apărării, al Ministerului de Interne, cu reprezentanții organizațiilor din Capitală – modul în care și se organizeze ordinea publică în Capitală. S-au organizat și niște brigăzi mobile care acum patrulează sistematic, ziua și noaptea prin Capitală, pentru a avea și informații directe asupra unor mișcări posibile, dar sperăm că lucrurile să se liniștească. Populația a fost mobilizată în urma tuturor acestor chestiuni, este o indignare

rile speciale ale Secției A, subordonată Directoratului 1 al KGB. Materia pe care o studiau viitorii "ingineri ai sufletelor", după expresia lui Stalin, a fost botezată de generalul KGB Ogarkov "maskirovka", adică arta intoxicării informative, infiltrării și înscenării, în scopuri de subminare și subversiune.

Având în vedere că este vorba de documente clasificate, numele persoanelor asupra cărora există informații certe nu poate fi deconspirat. Se poate însă observa că personaje politice din România au aplicat practic cursul de "maskirovka", ca și cum nu numai că ar fi avut cunoștință de el, dar chiar l-ar fi aprofundat.

În esență, cursul de "maskirovka" se ocupa de trei mari tipuri de dezinformare^{**}: suprimarea informației, minimalizarea informației și modificarea sensului informației. Mai întâi, cursanții erau inițiați în așa-zisele procedee preventive și defensive, bazate pe tehnica sovietică a cenzurărilor pe care generalul Ogarkov o numea eufemistic camuflajul informației.

Un loc important îl ocupau procedeele agresive și ofensive:

Provocarea, constând în incitarea la comiterea unei erori care se realizează prin infiltrări ale unor agenți de influență.^{***}

Dezvăluirile de diferite tipuri: divulgarea voluntară de documente sau informații reale și exacte numite "scurgeri concertate de documente"; divulgarea, printr-un intermediar, de dezvăluiri compromițătoare sau a unor "documente fabricate", cu aparență de autenticitate, lăsate să ajungă "întâmplător" la un destinatar capabil să le exploateze public.^{****}

* Organizație din conducerea căreia a făcut parte și Ion Iliescu.

** Vladimir Alexe, în Ion Iliescu, biografia secretă, editura Elit Comentator, București, 2000.

*** În anii '60, când apăruse germenul destinderii în relația cu RFG, "cărțile" KGB pictau zvastici pe ziduri și lozinci "reacționare", oferind astfel Kremlinului posibilitatea de a denunța "cercurile revanșarde" din RFG și de a refuza reluarea relațiilor diplomatice sau semnarea vreunui acord internațional.

**** Un exemplu: actul prin care ofițerului de securitate Dumitru Mazilu i se cerea o derogare de la Facultatea de Drept a Universității București, lăsat să se scurgă la România liberă după complotul lui Mazilu împotriva lui Iliescu din 12 februarie 1990.

1956

UNIVERSITATEA „C. I. PARHON”
RECTORAT
Buc. 6, Măriei Nr. 64
BUCUREȘTI

Facultatea de Științe Juridice
Secția Științe Penale
Specialitatea _____

Loc pentru
fotografie

DECLARAȚIE

Numele de familie Mazilu Prenumele Dumitru
Data și locul nașterii: anul 1934 luna ianuarie ziua 29 comuna Bacău
~~raionul~~ Bacău regiunea Bacău
Domiciliul: Comuna (orașul) București strada Ștef. Bărbulescu nr. 40
raionul J. V. Italia regiunea București căminul Comuna
Starea civilă: (necăsătorit, căsătorit, căsătorit cu copii) Necăsătorit

Situația militară: Recrutat în anul 1952 la comisarariatul militar Bacău
raionul _____ regiunea _____ satisfăcut stagial militar în anul _____
gradul obținut în armată Major condamnări juridice suferite _____
motivul _____

Apartenența politică: în trecut nu
în prezent Membru P.M.R.
Organizațiile de masă din care face parte P.M.R.
Scoli de îndrumare ideologică sau politică urmate Universitatea P.M.R.
Calificativele obținute la examenele de absolvire f. bine
În anul școlar trecut a avut burse categoria: _____
În anul școlar trecut a fost impus la o taxă de frecvență de lei mai

PENTRU CEI CARE SÎNT ÎN PRODUCȚIE

Întreprinderea (instituția la care lucrează) Ministerul Afac. Interne
localitatea București str. Minister nr. _____ raionul J. V. Italia
regiunea Buc funcția ce îndeplinește archetator penal
vechimea în producție 7 ani

• Documentul publicat de România liberă în data de 12 februarie 1990 (imediat după complotul lui Mazilu împotriva lui Ion Iliescu), din care reiese legătura lui Dumitru Mazilu cu Securitatea

Șocarea maselor, definită prin acțiuni ale unor grupuri violente care nu le lasă participanților momente de reflecție.*

Agresiunea verbală, constând în enunțuri șocante, care urmăresc anestezierea reacției unei colectivități sau atacuri oratorice dure, cu acuze dintre cele mai grave, care demobilizează și consternează, anihilând reflecția.**

Rețeaua din umbră

În luna iulie 1992, câțiva jurnaliști de la săptămânalul *Tinerama* au intrat în posesia unor documente clasificate "strict secret", "secret" și "secret de serviciu", provenind din arhivele fostei Miliții județene Arad, despre care aveau să afle că făceau parte dintr-un lot destinat topirii la PEHART S.A., o fabrică de hârtie igienică și cofraje de ouă din comuna Petrești, județul Alba.***

La o primă vedere, clasificarea documentelor în cauză cu mențiunea "strict secret" sau "secret" putea să pară ridicolă de vreme ce o mare parte din acestea conțineau denunțuri mărunte de tipul "Alimentara nr.5 vinde marfă prin spate" sau "Vasile G. a vândut ieri un radiocasetofon". Lucrurile devin însă extrem de semnificative în cazul notelor informative intrate cu acea ocazie în mâinile jurnaliștilor. Astfel, raportul informativ nr. 07/7906 din data de 30.01.1986, care menționează despre nemulțumirea muncitorilor dintr-o unitate agricolă cărora nu li se plătiseră drepturile bănești, are următoarea adnotare: "Sursa a fost instruită și dirijată pentru a anunța din timp ce stări de spirit sunt în rândurile

* "Noi muncim, nu gândim!" aveau să scandeze participanții la contramanifestația organizată de FSN în data de 28 ianuarie 1990 și "IMGB face ordine!", scandat în 13 iunie 1990.

** Un exemplu: atacurile verbale ale Președintelui Ion Iliescu la adresa Opoziției, în perioada ședințelor televizate ale CPUN, când cuvinte ca "restaurație", "fundamentalism", "federalizare" sau "moșieri" erau la ordinea zilei. Înainte ca măcar una dintre aceste acuzații să fie contracarață, se lansau altele, mai grave și mai incontrollabile.

*** Ioan Iltu și Octavian Dobre, în *Tinerama* nr. 88, 31 iulie - 6 august 1992, pag. 8

muncitorilor și cine sunt instigatorii". Există și această mențiune: "Cazul a fost raportat la Securitate cu nr. 011 din 01.02.86". În alt caz se menționa: "P.M. va fi încadrat informativ, iar sursa Iancu va fi dirijată să se împrietenească cu subiectul".

Constituirea unei rețele de informatori cu scopul de a ține sub control fenomenul infracțional este uzitată în orice țară din lume. Ancheta jurnaliștilor de la *Tinerama* venea însă să probeze faptul că Miliția, un fel de "Cenușăreasă" a sistemului represiv, avea dublă subordonare, atât față de partid, cât și față de Securitate, astfel că obiectivele Securității (starea de spirit a populației, supravegherea informativă a unor membri ai comunității) erau realizate și prin intermediul Miliției. Ancheta scoate la lumină o "a doua filieră a informatorilor politici". O filieră extinsă la scară națională, care va constitui coloana vertebrală a operațiunilor de manipulare desfășurate după 1990.

O altă rețea controlată de Securitate a început să se dezvolte în cadrul Miliției odată ce regimul comunist din România s-a văzut obligat să achieseze la Declarația de la Helsinki privind drepturile omului. Cum, în conformitate cu acest act, anchetele penale puteau fi efectuate numai de către autorități autorizate conform dreptului comun, regimul Ceaușescu a încercat să păstreze aparențele, transferând în cadrul Miliției o parte a lucrătorilor din Securitate utilizați în anchetele speciale. A început astfel înscenarea unor infracțiuni de drept comun atât opozanților regimului,* cât și celor avuți în vedere pentru a fi racolați.

După 1990, în timp ce atenția opiniei publice era canalizată spre încercările de spălare a imaginii Securității, vechile rețele aveau să fie reorientate către operațiuni de manipulare a opiniei publice prin zvonuri: același zvon

**Telefonul
fără fir**

* La începutul anului 1985, generalul (r) Ștefan Kostyal, cel care a deținut un rol important în "complotul generalilor" (alături de Ion Ioniță, Nicolae Militaru, Ion Iliescu, Virgil Măgureanu) a fost arestat de Miliție pentru furt de curent electric, fără a fi menționată activitatea sa politică, iar Gelu Voican Voiculescu a fost condamnat pentru falsificarea unor ordine de deplasare etc.

apărea exact în același timp pe întreg cuprinsul țării, atât în marile orașe, cât și în comunele și satele neincluse în rețelele de distribuție a presei sau în cele în care televiziunea era doar un cuvânt fără acoperire).

În 1999, când am propus în CSAȚ reorganizarea unității UM 0215 într-un departament de supraveghere internă a cadrelor de poliție după modelul occidental, am întâmpinat o rezistență acerbă din partea generalilor din Ministerul de Interne, cărora li s-a alăturat, în final, și ministrul Dudu Ionescu. Principalul argument adus a fost acela că fiecare dintre ofițerii unității respective are în spate câte o rețea formată din sute de informatori și că destituirea unui ofițer ar echivala cu pierderea întregii sale rețele de informatori.*

Recondiționarea "limbii de lemn"

Limbajul de lemn și-a pus amprenta pe comunicare atât înainte de 1989, cât și după, fiind ușor de recunoscut datorită caracteristicilor sale**:

caracterul impersonal al frazelor ("relațiile reciproce s-au strâns", "într-o atmosferă de stimă și respect reciproc"); între 1996 și 2000 am observat o modificare radicală a stilului în care erau redactate materialele primite de la Ministerul de Externe odată cu integrarea unor tineri cu specializare în Occident;

- abundența cuvintelor care servesc la accentuarea obligativității (cu necesitate, negreșit, obligatoriu, neabătut etc.);

- împărțirea strictă în doar două categorii a oricărui domeniu sau mulțimi de oameni (bun și rău, prieteni și dușmani, devotați și trădători etc.);

* Succesul săptămânalului *România Mare* poate fi explicat prin faptul că ofițeri superiori eliminați din serviciile secrete s-au alăturat PRM, sprijinind și întărind informațiile primite sau fabricate de Vadim Tudor prin rețeaua proprie de surse și colaboratori.

** Deși studiul efectuat de Françoise Thom a avut ca obiect limba rusă din perioada sovietelor, el rămâne perfect valabil și pentru limba de lemn practică în România în ultima jumătate de secol.

● folosirea abundentă a gradelor de comparație ("edificarea unei societăți mai bune și mai drepte", "decizii de o excepțională importanță").

Este interesat de observat modul în care aceste caracteristici din perioada regimului comunist sunt recunoscutibile în discursurile de după 1990 ale Președintelui Ion Iliescu, cât și ale politicienilor aduși în prim-planul vieții politice prin intermediul FSN.

Frecvent, cuvintele-șablon sunt folosite pentru demoneizarea unor subiecte de interes pentru societatea civilă. Termenul "baroni", repetat la nesfârșit atât de Opoziție (baronii PSD), cât și de către Putere (baronii PD-PNL), a devenit, dintr-un sinonim al persoanelor implicate în marea corupție, un sinonim al "boșilor" care domină climatul de afaceri într-o anumită regiune. Alte cuvinte-șablon sunt folosite spre a bloca interesul societății civile pentru urmările logice ale unor dezvăluiri: catalogarea unor acuzații ca fiind un "șantaj" venit din partea adversarilor - vezi cazurile Băsescu (relația cu Securitatea, distrugerea flotei) sau Stolojan (afacerea Megapower) - implicând atât refuzul de a răspunde la orice întrebări stânjenitoare legate de subiect, cât și refuzul de a aduce dovezi în sprijinul afirmației că ar fi vorba de șantaj.

**Șabloane
noi**

Vulgaritatea în topul politicii românești

După 2001, limbajul folosit de reprezentanții la vârf ai politicii românești s-a degradat brusc. Tonul l-a dat, surprinzător, chiar primul ministru Adrian Năstase, unul din puținii demnitari români cultivați și care până atunci ne obișnuise cu formulări pretențioase. Excesiv mediatizat și dându-și cu părerea despre orice, a alunecat rapid spre glume de mahala, ca "bombe" de presă.

Vocabular

**Adrian
Năstase**

- Iată câteva mostre din "gândirea" marelui bărbat de stat:
- mai 2001(despre navetiștii fără bilet): "blatiștii vor fi dați jos din trenuri cu o gară înainte și puși să facă jogging".
 - mai 2001 (despre statutul maghiarilor): "Va trebui, oare, să inventăm un detector de maghiari?"
 - iunie 2001: "Băsescu are dificultăți în a număra până la zece".
 - iulie 2001(despre cei care refuzau să-și părăsească casele inundate): "nimeni nu poate fi forțat să fie mai inteligent".
 - iulie 2001: "cei handicapați sunt profesorii".
 - ianuarie 2002 (supărat că presa l-a acuzat): "ziariștii procedează cum se scarpină maimuța!".
 - februarie 2002: "ar fi bine ca profesorii să nu mai manânce pentru că, poate, vor dori să bea vodcă".
 - februarie 2002 (despre opoziție): "stau toată ziua cu corupția-n gură".
 - aprilie 2002, despre țărani: "stau de la 8-9 dimineața până seara în cârciumile din sat".
 - mai 2002, la adresa investitorilor: "ar trebui să-i legăm de cisternele de acid sulfuric".
 - iunie 2002, despre o ziaristă: "o fată care a vrut să-i dea dreptul la replică. Nu știu ce i-a dat domnul ministru".
 - iulie 2002: "ziariștii s-au prefăcut ca sunt proști" și "cu poteci pe creier", deoarece "au rămas cu mintea la nivel de pionieri".
 - decembrie 2002 (despre șeful Delegației Comisiei Europene în România): "Se pare că domnul Scheele m-a trecut pe *mailing list*-ul său și îmi trimite diverse scrisori, care apar și în presă".
 - februarie 2003 (într-un interviu): și-a exprimat dorința de a-i da "un cap în gură lui Vadim Tudor".
 - martie 2003 (la adresa Opoziției, în Parlamentul României): "Cineva voia să vină, la un moment dat, să îmi numere găinile. Eu i-am sugerat mai bine să vina să-mi numere ouăle".
 - martie 2003 (a cerut opoziției): "să nu mai umble cu corupția în gură".

■ aprilie 2003, la adresa unui ziarist: "Ai grijă să nu-ți intre un bondar în pantaloni, că ăsta fecundează tot timpul";
 ■ Tot în 2003 (despre activitatea comisiei CNSAS): "au nevoie de mulți oameni care să lingă dosare ani de zile".
 Ne oprim aici, pentru că "producția" primului ministru merită o carte separată și nu există nici un semn că se va opri.

PSD-ul, prin Cozmin Gușă și, apoi, împotriva lui Cozmin Gușă, prin urmașii lui, nu se lasă nici el mai prejos.

Iată numai câteva extrase din comunicatele "Biroului de presa" PSD referitoare la Alianta DA din 2004.

■ Băsescu "un milițian în comportament, educat de fostul regim în limbaj";

■ Stolojan "este cârpa de la ușă", "un viermișor al lui Băsescu" ale carui declarații sunt "un schelălăit de disperare";

■ Atât Stolojan cât și Băsecu "au furat ca niste pungași";

■ "Politica testicolului" și politica "cu fundul" este "singurul model de politică îmbrățișat de Stolojan și Băsescu";

■ "Să-i trimitem la plimbare pe anostul Theodor Stolojan, pe fanfaronul Traian Băsescu, pe traseistul Teodor Meleșcanu și pe semidoctul Eugen Nicolaescu și cu atât mai mult pe Cozmin Gușă, acest chihuahua al politicii românești";

■ "Stolojan și turma lui să se ducă dracului!"

"Marinarul" **TRAIAN BASESCU** e la el acasă în jargon și nu așteaptă prea mult ca să răspundă PDS-ului cu îndemnuri belicoase: "să le rupem dinții"; "să le dăm peste labe"; "să-i trimitem la naiba".

**Traian
Băsescu**

Bineînțeles că Băsescu uită zicerile sale din 2002 despre Cozmin Gușă, noul său tovarăș de drum: "pentru mine, Gușă e un chiștoc SNTR în scrumiera PSD, ăsta a fost făcut om politic la apelul de seară".

În februarie 2004, enervat de prezentarea unei liste de informatori ai Securității pe care se află și numele său, nu contestă, dar se îmbătoșează: "Pe vremea când ei dădeau limbi Puterii, eu conduceam cele mai mari nave ale flotei

române". Și continuă, într-o altă conferință de presă: "Acasă, ei, slugile, dădeau limbi cu sârg", nemaibosindu-se să afle că Mugur Ciuvică n-a avut niciodată vreo treabă cu PCR și că nici unul din colaboratorii mei nu a scris vreodată despre PCR sau Ceaușescu.

**Corneliu
Vadim
Tudor**

Revine în forță și fostul campion al murdăriilor de presă, în ciuda mascaradei pocăinței noului CORNELIU VADIM TUDOR.

Despre ambasadorul Statelor Unite, Michael Guest, Vadim scrie: "Guest, o persoana cu handicap"; "Poponarul Michael Guest s-o stearga la Budapesta!"

În 25 iulie 2003: "Guvern de slugi si aventurieri în patru labe". "Era firesc ca un Executiv condus de niste homosexuali sa sara ca proasta din baie în apararea unui ambasador homosexual! Daca Adrian Nastase si Michael Guest se iubesc atît de mult de ce nu se casatoresc? Afara cu poponarii din politica si democratie!"

În Septembrie 2004, despre Gigi Becali: "handicapat", "borfaș", "dement", "bișnițarul analfabet", "golan de maha-la", "boschetar", "descreierat", "maimuțoi".

Gigi Becali, nou venit pe maidanul politic, îi răspunde prompt: Vadim e "un mincinos, un escroc și un cancer", "o javră și o jigodie ordinară".

Ion Iliescu

Nu putem încheia decât cu clasicul în viață, promotor al utilizării limbajului suburban la nivelul instituțiile statului, ION ILIESCU.

În 1990, în Parlament, la adresa lui Corneliu Coposu, bătând cu pumnul în masă: "Doomnu' Copoiu, doooooomnuu' Copoiu, nu mai îmi da domle' cu sula-n coaste!".

Tot în 1990, și tot în Parlament, la adresa manifestanților din Piata Universitatii în iunie '90: "Golani", "să-i lăsăm să fiarbă în suc propriu".

În 15 august 1992, la Constanța, după ce îi pune mâna în gât unui ziarist, îi spune: "Măi, animalule!".

În 1998, la adresa unui redactor de la BBC: "Să i se dea peste bot!". "Ziariștii de la BBC care sunt capsomani".

În 2002, la adresa senatorilor americani: "trebuie să plesniți peste bot".

În 2003, despre Cozmin Gușă: "este un caraghios, un veleitar și o lichea".

În Martie 2004: "ciomăgarii care instigă Opoziția".

2004, în tribuna la Olimpiada de la Atena: "M-am văzut cu madam Thatcher acasă la un lord". "Era Tony Blair, era Bush bătrânul, cu nevasta-sa".

În septembrie 2004, în Canada, într-o acțiune de protest pe care a calificat-o "manifestare de retardați", un protestatar i-a amintit de Piața Universității și i-a spus mai animale. Președintele Iliescu i-a replicat: "ești ceea ce spui".

De data aceasta sunt pe deplin acord cu constatarea președintelui Iliescu. Așa este: "ești ceea ce spui!"

Șapte pași ai propagării minciunii

Dezinformarea se face într-o anume succesiune*:

1. Informațiile de sprijin: Se începe cu fapte mărunte, adevărate sau pretins adevărate, prin intermediul cărora publicul este determinat să creadă un anumit lucru avut în vedere de dezinformatori. (În anul 1999, *România Mare* preia o fotografie apărută în presă cu trei ani în urmă, o prelucrează și o publică, afirmând că sunt implicat într-o relație amoroasă cu o actriță. Așa s-a născut celebrul caz "Rona Hartner", pe care eu, cel puțin, nu-l vedeam trecut de pragul enormităților publicate curent de acest aberant organ de presă. Ceea ce interesa redacția oficiosului PRM nu era adevărul unei întâlniri electorale cu peste o mie de tineri între care se afla și R.H., ci acreditarea unui fals, menit să pună la îndoială moralitatea președintelui).

2. Transmițătorii: Sunt indispensabili cât mai mulți transmițători complici, dacă se poate înconștienți. (De aceea, la scurt timp după apariția falsului din *România*

* Vladimir Volkoff, *Tratat de dezinformare*, Editura Antet, 1999.

Mare, R. H. devine una dintre cele mai mediatizate actrițe din România, în contextul în care simpla citare a numelui său trimitea automat spre subiectul intens prezentat anterior în presă).

3. Tema capătă un caracter general. (Nu mai este vorba doar de moralitatea lui Emil Constantinescu, ci de moralitatea Administrației Constantinescu).

4. Modalitățile de abordare pot fi diferite: nedifuzând deloc o informație; difuzând o informație incompletă, tendențioasă ori de-a dreptul falsă; saturând atenția publicului printr-o suprainformare care să determine pierderea sensului a tot ceea ce este important; sufocând informația prin comentarii subiective. (Din acest punct de vedere, devine semnificativ faptul că momentul ales de PRM pentru publicarea acelei fotografii trucate a coincis cu momentul în care starea de spirit în Valea Jiului începuse să devină tensionată, iar în SUA se declanșase scandalul Monica Levinsky și începuse procedura de *impeachment* a președintelui Clinton).

5. Cutiile de rezonanță preiau informația lansată de transmitător, fiind esențial să existe cât mai multe asemenea complicități. (Din *România Mare*, "cazul Rona Hartner" este preluat masiv de mass-media, de la publicațiile mondene la cele sportive, de la posturile de televiziune la cele de radio).

6. Satanizarea. Se realizează prin a spune cât mai multe lucruri rele, utilizând toate suporturile dezinformării: alte informații false, declarații trunchiate, înscrisuri trucate etc. (Dezinformarea lansată de *România Mare* a atins paroxismul odată cu fabricarea unui alt fals: "jurnalul intim" al actriței.)

7. Psihoza marchează reușita și se manifestă ca o stare generală irațională, care împinge receptorii să îmbogățească ce "au aflat" și să dezinformeze pe alții, devenind din dezinformați dezinformatori. O dezinformare profesionistă nu se adresează decât în aparență inteligenței, ea țintind de fapt toate nivelurile sensibilității, știut fiind că pasiunile sunt întotdeauna mai puternice decât convingerile. (Astăzi, în ciuda tuturor

dezmințirilor, a dovezilor aduse în Justiție și a declarațiilor părților implicate, încă există publicații tentate să abordeze un subiect inexistent. În aprilie 2004, cotidianul *Ziarul* mi-a solicitat un interviu pe tema... Rona Hartner). Culmea ticăloșiei: în plină campanie electorală, "analistul" Stelian Tănase blufează susținând că Parteneriatul Strategic România - SUA lansat în 1997 la București a fost doar un prilej ca Bill Clinton și Emil Constantinescu să discute despre metresele lor.

Șapte metode de ascundere a adevărului

Pentru simetrie, voi ilustra și șapte metode prin care o informație adevărată poate fi contracarată și utilizată ca o cale de atac pentru o acțiune de dezinformare:

● Negarea cu tupeu a faptelor reale

Scandalul

În 2 martie 2000 postul de radio BBC, preluând o informație publicată la Moscova de un ziar rusesc *Zavtra*, dezvăluie existența unui acord secret între Rusia și România privind instalarea unei linii telefonice directe secretizate între București și Moscova, negociat în timpul mandatului președintelui Ion Iliescu.

**Cazul
"Firul
roșu"**

Adevărul

Cronologia evenimentelor conform documentelor oficiale:

5 octombrie 1993. Prin Hotărârea CSAȚ nr. 0048 s-a aprobat reînnoirea convenției bilaterale în domeniul româno-ruse în domeniul legăturilor criptate telefonice și telegrafice internaționale, prin Ministerul Afacerilor Externe, pe baza documentației puse la dispoziție de Serviciul de Telecomunicații Speciale. S-au aprobat, de asemenea, Regulamentul de funcționare a rețelei și lista

**Hotărârea
CSAȚ**

abonaților. Hotărârea este semnată de Ion Iliescu în calitate de președinte al CSAT. Rețeaua va funcționa separat de alte rețele telefonice pe cabluri subterane. Schimbul de materiale de cifru necesare aparaturii de criptare se va face cu sprijinul MAE, prin valiza diplomatică. Lista abonaților se aproba de CSAȚ.*

**Memorandumul
Guvernului**

27 mai 1994. Primul Ministru Nicolae Văcăroiu, Ministrul de Externe Teodor Meleșcanu și directorul Serviciului de Telecomunicații Speciale Ștefan Coman adresează Președintelui Ion Iliescu un Memorandum referitor la negocierea unui acord interguvernamental româno-rus privind legăturile telefonice internaționale criptate speciale. Se propune aprobarea "Acordului între Guvernul României și Guvernul Federației Ruse privind legăturile telefonice internaționale criptate speciale".

**Proiectul
Acordului**

Acordul prevede: "Părțile Contractante (Guvernul României și Guvernul Federației Ruse) sunt de acord ca între București și Moscova să funcționeze o legătură telefonică criptată specială. Prin legătură telefonică criptată specială se înțeleg telecomunicații realizate pentru șeful statului, șeful guvernului (asimilații acestora), agenții diplomatici sau consulari și, respectiv, șefii unor instituții militare din cele două țări. Posturile telefonice se vor realiza de către părțile contractante pentru autoritățile publice ale României și ale Federației Ruse, interesate în utilizarea acestei legături pentru schimbul de date și informații. Acordul se încheie pe o perioadă de trei ani și se va prelungi, în mod automat, pe noi perioade de un an, dacă una dintre părți nu renunță la prelungire. La data intrării în vigoare a Acordului (data la care părțile contractante își vor notifica pe cale diplomatică, îndeplinirea procedurilor interne privind aprobarea lui), vechea convenție, încheiată la 22 februarie 1969, își încetează valabilitatea.

* În timpul mandatului președintelui Constantinescu vechea înțelegere a fost revocată

Aprobarea negocierii Acordului

19 iulie 1994. Prin Hotărârea CSAȚ din 19 iulie 1994 se aprobă negocierea "Acordului".* Hotărârea e semnată de Ion Iliescu, Nicolae Văcăroiu, Mircea Coșea, Teodor Meleșcanu, Vasile Ionel, Gheorghe Tinca, Ioan Doru Tărăcilă, Virgil Măgureanu, Dumitru Cioflină, Ioan Talpeș, Ion Magdalena. Desfășurarea primelor discuții a avut loc între 12-16 septembrie 1994, la nivel de experți. "Delegația rusă a propus ca legătura directă și secretă între București și Moscova să fie nu numai telefonică, ci și telegrafică, în care scop a pus la dispoziția părții române, în mod gratuit, trei complete de echipamente de secretizare". Din partea rusă a participat Iuri Pavlovici Kornev, șeful direcției de legături prezidențiale, adjuncții săi și Iurievici Oleg Astahov, Secretar 1 al Ambasadei Ruse. Partea română a fost: Ștefan Coman, șef STS. Se propune continuarea tratativelor și obținerea aprobării ca textul final al Acordului să fie semnat de directorul STS, cu mandat al Ministrului de Externe. În 27 septembrie 1994, Ion Iliescu aproba propunerea în termenii următori: "Da. Vă rog să urmăriți în continuare" (la propunerea făcută de Vasile Ionel). După semnarea Acordului, în termen de 6 săptămâni, "părțile organizează două circuite a 4 fire cu funcționare permanentă... Pentru organizarea legăturii telefonice secretizate, părțile au convenit să folosească pentru echiparea circuitelor telefonice aparatură de secretizare de producție rusească". Se convine să fie instalată pe linia telegrafică o "aparatură de secretizare mai perfecționată". Atmosfera discuțiilor, raporta șeful STS Coman, a fost de înțelegere și colaborare reciprocă.

Între 16 și 20 ianuarie s-au desfășurat la București negocierile între partea română și partea rusă, la nivel de experți. La discuții s-au prezentat două variante ale arti-

Negocierile experților

* La o zi după încheierea vizitei ministrului american al Apărării.

colului 14 (rusă și română). Rezultatul negocierilor a fost un Proiect de Acord.

Acesta prevede că părțile contractante vor menține între capitalele propriilor state o legătură telefonică guvernamentală internațională criptată specială, cu funcționare permanentă, destinată efectuării convorbirilor telefonice între oficialitățile ambelor state. Autoritățile competente care răspund de aplicarea Acordului sunt: pentru România Serviciul de Telecomunicații Speciale, pentru Federația Rusă: Agenția Federală pentru Comunicații și Informații Guvernamentale de pe lângă Președintele Federației Ruse (FAPSI). Acestea sunt împuternicite să realizeze întâlniri de lucru și să elaboreze propuneri de perfecționare a legăturii telefonice, inclusiv prin realizarea altor tipuri de transmisiuni. Acordul se încheie pe o perioadă de 5 ani. Pentru abonații de importanță deosebită se stabilește parola "FULGERUL". Operatorul de serviciu e obligat să stabilească imediat legătura pentru abonații cu parola "FULGERUL", întrerupând, dacă e cazul, legătura altor abonați care ocupă canalul și nu au parola "FULGERUL". Într-o propunere privind colaborarea între autoritățile competente, partea română solicita schimbarea aparaturii "Korall" cu cea model "E-4", cu corectori "IAA-02". Aparatura urmează să fie achiziționată din Rusia.

**Iliescu
aprobă
tratativele**

În 10 mai 1996, Ion Iliescu aproba continuarea tratativelor cu partea rusă pentru instalarea liniei telefonice directe criptate. În mandatul delegației române e stipulat ca negocierile să se poarte în baza Acordului. Se arăta, între altele, în mandatul delegației: "organizarea legăturii directe secretizate între Kremlin și Palatul Cotroceni să cuprindă atât legătura telefonică, cât și legătura telegrafică. Asigurarea secretizării comunicațiilor să se facă prin utilizarea aparaturii de secretizare pusă la dispoziție în mod gratuit de către Partea rusă, în cursul lunii mai 1995... Discuțiile vor avea un caracter confidențial pentru ambele părți".

Minciuna

**Minciuna
începe cu
gura mare**

Cronologia declarațiilor mincinoase conform extraselor din preasă:

3 martie 2000. Referindu-se la negocierile privind "firul roșu", Ion Iliescu declară: "Este o măgărie, n-a existat așa ceva".

15 martie 2000. Ioan Mircea Pașcu: Firul scurt cu Kremlinul este "o făcătură neprofesionist elaborată"

15 martie 2000. Ion Iliescu: "N-au existat asemenea discuții și chiar dacă au fost, eu nu le cunosc". Virgil Măgureanu: "Totul e o speculație nenorocită, o tendință a cuiva de a pune la cale o diversiune". Gheorghe Tinca: "Este o diversiune ordinară.. Este un scenariu de cea mai proastă calitate". Vasile Ionel: "Cred că nu poate fi vorba decât de o diversiune. Nu s-a pus niciodată problema instalării unui asemenea fir cu Moscova". Doru Ioan Tărăcilă: "Nu este decât o diversiune". "Ioan Talpeș: "Este o aberație, o aberație de principiu... Este o diversiune de campanie, așa cum au mai fost și cum, din păcate, vor mai fi cu siguranță. Un joc murdar".

16 martie 2000. Teodor Meleșcanu: "Nu am participat la acest tip de negocieri. Dacă au avut loc asemenea negocieri, ele intrau în atribuția și competența STS, care era în subordinea Președintelui".

6 martie 2000. Corina Crețu trimite o scrisoare atașajilor de presă ai ambasadelor de la București: Articolul publicat de *Zavtra* este o diversiune. Ideea instalării firului roșu face parte dintr-un șir de "provocări grosolane și diversiuni" îndreptate împotriva partidelor din opoziție.

17 martie 2000, ora 18. Teodor Meleșcanu: "Da, îmi susțin afirmația pe care am făcut-o ieri. Nu știu să fi existat discuții pentru instalarea unui fir roșu între Cotroceni și Kremlin".

17 martie 2000, ora 19. Ioan Maxim: "Este un fals ideea instalării unui telefon roșu între București și Moscova... Dacă domnul Meleșcanu, care a fost ministru, nu știe, eu, care eram subordonatul domniei sale, nici atât. Și pe vremea

domnului Meleşcanu să ştiţi că era disciplină. Nu-şi permitea nimeni să aibă o iniţiativă de acest gen fără aprobarea domniei sale".

**Minciuna
continuă cu
dinţii spartî**

18 martie 2000. Adrian Năstase: "Povestea firului roşu este o diversiune şi, în plus, ea este şi rău făcută, ca pentru pionieri".

19 martie 2000. Ion Iliescu: Informaţiile apărute în *Zavtra* sunt "gogoriţe" şi "sperietori". PDSR va monitoriza toate acuzaţiile care sunt lansate împotriva sa şi "nu le va lăsa fără răspuns şi le va trata cum se cuvine".

Adevărul iese la suprafaţă

**Prima
recunoaştere**

18 martie 2000. Teodor Meleşcanu: "A fost o discuţie în legătură cu propunerea venită de la Federaţia Rusă în legătură cu reînnoirea sistemului de telecomunicaţii multilaterale care există între ţările membre CAER şi modernizarea lui".

**A doua
recunoaştere**

20 martie 2000. Ion Iliescu: "Ceea ce noi discutasem (în CSAT) era să se elimine aceste acorduri"

**Recunoaşterea
decisivă**

22 martie 2000. Adrian Năstase: "A fost o greşeală că s-a afirmat aşa ceva (că nu s-au purtat negocieri în CSAT) şi îmi cer scuze în numele partidului... Firul roşu este un subiect penibil care nu ar trebui luat în discuţie de ziariştii şi politicienii inteligenţi".

Confirmarea

22 martie 2000. Fostul consilier prezidenţial pentru securitate naţională, apărare şi ordine publică recunoaşte într-o declaraţie acceptarea de către partea română a liniei secretizate cu Moscova (firul roşu), printr-un acord. Vasile Ionel: "Propunerea ruşilor a fost acceptată de Ion Iliescu".

● Inversarea faptelor

În 7 octombrie 2004, Andrei Pleșu și Mircea Dinescu, membri ai Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, au organizat o conferință de presă în care au demonstrat, bazându-se pe dosarele întocmite de Securitate, că Vadim Tudor "a făcut acțiuni de poliție politică voluntare și brutale". În aceeași zi, Corneliu Vadim Tudor a organizat și el o conferință de presă în cadrul căreia a afirmat că nu a colaborat cu fosta poliție politică și că, dimpotrivă, Andrei Pleșu și Mircea Dinescu au fost "colaboratori cu plată ai Securității", după care produce și un fals document SRI sub semnătura plastografiată a directorului Costin Georgescu privind colaborarea lui Dinescu cu Securitatea).

**Vadim vs.
Pleșu +
Dinescu**

● Amestecul dintre adevăr și minciună

În iulie 2003, anchetele jurnaliștilor* au scos la iveală faptul că ministrul Integrării Europene de la acea oră, Hildegard Puwak,** se afla într-un vădit conflict de interese dat de faptul că firme ale fiului și soțului său au primit finanțări în cadrul unor proiecte europene. În aceeași zi, Hildegard Puwak avea să declare: "Doresc să precizez că selecția proiectelor elaborate de firmele administrate de rudele mele a fost efectuată în martie 2000 și, respectiv, în ianuarie 2001. Selecția proiectului din 2000 a fost efectuată când aveam calitatea de deputat PSD, partid aflat în opoziție, deci fără nici o legătură cu fondurile comunitare. Celelalte proiecte în discuție au fost selectate în ianuarie 2001, pe baza unor cereri depuse anterior obținerii demnității de ministru". Pe 26 august 2003, BBC demonstrează

**Puwak în
conflict de
interese**

* Vezi *Adevărul* și *Evenimentul zilei*, 28 iulie 2003.

** În prezent, consilier prezidențial la Cotroceni, numită de Președintele Ion Iliescu după ce a fost destituită din guvern.

că două dintre firmele în cauză au depus proiecte pentru finanțare comunitară chiar în timp ce Hildegard Puwak era ministru al Integrării. Mai precis, în data de 19 ianuarie 2001, adică la aproximativ trei săptămâni după ce Hildegard Puwak a devenit ministru. Cele două proiecte au fost aprobate câteva luni mai târziu, la 24 aprilie 2001).

● Modificarea motivului

**Năstase
bate câmpii
(episodul I)**

În septembrie 2003, Adrian Năstase, referindu-se la fenomenul corupției, declară că "sunt unii din afară" care au tot interesul să fie prezentat fenomenul corupției în România: "Altfel tratezi cu cineva dacă stă în genunchi. Chestiunea este ca noi să stabilim exact dacă trebuie să ne spună cineva unde să punem palmieri").

● Acoperirea faptelor

**Slugărnicia
procurorului
general**

Începând cu anul 1998, presa a semnalat în repetate rânduri că Adrian Năstase a cumpărat în centrul Bucureștiului un teren cu o suprafață de 700 mp, la un preț de 25 de ori mai mic decât valoarea lui reală. În 27 august 2004, deputata PNL Mona Muscă a sesizat PNA care, cu rapiditate, "rezolvă" dosarul. În 22 septembrie 2004, adică după doar 26 de zile, Ioan Amărie, procurorul general al PNA, dă o declarație stupefiantă în care, îl loc să prezinte faptele, devine, din exces de zel, un slugarnic apărător al premierului: "Acest teren a fost dobândit de nenumărați proprietari înainte*, dar nimeni nu a îndrăznit să construiască pentru că de fapt era o groapă de gunoi. Iar soluția aleasă de con-

* Examinarea actelor notariale evidențiază că, după ce a fost achiziționată în 1994 de fostul deputat PSD Gabriel Bivolaru, parcela a fost vândută după doi ani soacrei acestuia, mama Monei de Freitas. Pentru a i se pierde urma fostului deputat, terenul a fost preluat în 1998 de încă un intermediar, batrâna Atena Marianthi Teodoru. O lună mai târziu, aceasta l-a vândut Cabinetului individual de avocatură "Adrian Năstase". Toate tranzacțiile au fost făcute sub prețul pieței.

structor, probabil, nici în acest moment nu este bună. Prețul care a fost plătit pe teren este un preț serios, ba chiar mai mare decât cel pe care îl merita terenul").

● Generalizarea faptelor

În septembrie 2003, Adrian Năstase declară, referindu-se la fenomenul corupției, că aceasta reprezintă "o dimensiune specifică tuturor țărilor în tranziție" și că "sunt țări unde au fost scandaluri de corupție mult mai importante decât în România". "Noi înșine ne autostigmatizăm, dorim mai mult decât alții. Nu cred că trebuie să ne victimizăm în permanență", adaugă premierul).

**Năstase
bate câmpii
(episodul II)**

● Estomparea faptelor

În cazul documentelor care dovedeau colaborarea lui C.V. Tudor cu poliția politică, mass-media a acordat - cu rare excepții - spații incomparabil mai largi conflictului apărut cu această ocazie între membrii CNSAS, documentele incriminatoare trecând mai întâi pe un plan secundar și apoi dispărând din atenția opiniei publice).

**Senzaționalul
bate
adevărul**

Oala comună

Una dintre cele mai perfide căi de manipulare a opiniei publice după 1989 a fost de a pune toți oamenii de afaceri "în aceeași oală", FSN mizând pe mai vechea aversiune construită de propaganda comunistă față de burghezi, mosieri și chiaburi.

"Sărac și cinstit" a fost modelul propus de FSN, drept care Ion Iliescu a pozat în reprezentantul oamenilor simpli și oprimați. Treptat, a devenit însă din ce în ce mai greu pentru social-democrați, ca și pentru politicienii altor partide, să își ascundă propria bunăstare. Puși în imposibilitatea de a-și justifica bogăția, aceștia au reușit să impună altă aberație:

**"Săraci
și cinstiți"**

"toți bogații sunt la fel". Această generalizare abuzivă, la fel de stupidă ca aceea potrivit căreia "toti politicienii sunt corupți", a urmărit compromiterea ideii că în România ar putea exista oameni bogați și cinstiți, ducând la justificarea propriei poziții "Dacă toți sunt răi, noi cum am putea fi altfel?", urmată de cugetarea lansată în mediul rural "Pe ei i-am îngrășat să vină acum alții hămesiți?" și, în final, de lansarea în mediul urban a ideii "PSD-iștii sunt corupți, dar fură organizat. Dacă se schimbă, se produce haos".

"Bogați și păcătoși"

Succesul de public (și de casă) al acestei acțiuni de manipulare a făcut ca, la 15 ani de la caderea comunismului, opinia majoritară și, poate cel mai grav, marea majoritate a tinerilor să creadă că a fi bogat echivalează cu a nu-ți plăti datoriile la buget, a oferi mita și comisioane, a încheia cât mai multe contracte cu statul pe bază de relații personale sau intervenții, a-ti însela partenerul, a-ti păcali clientul, a-ti plăti angajații prost și fără carte de munca.

Manipularea în Justiție

Intimidarea judecătorilor

În 1995, după ce, ani la rând, C.V. Tudor înjuriase și calomniase zeci de politicieni, demnitari, scriitori, preoți, ziariști, acuzând fără nici un temei și în modul cel mai abject personalități și instituții, regimul Iliescu - FSN (PDSR) s-a hotărât să dea în sfârșit liber parlamentarilor săi pentru a vota ridicarea imunității senatorului PRM, partid cu care conviețuise până de curând la guvernare în cadrul Patruaterului Roșu. A fost și aceasta o manevră de adormit vigilența publică pentru că, urmând să aibă loc noi alegeri parlamentare, se miza pe faptul că, obținând un nou mandat, inculpatul va invoca inoperabilitatea hotărârii de ridicare a imunității parlamentare din mandatul anterior. Ceea ce împlicinatul, slujit de avocatul său, și el senator PRM, a și încercat.

De îndată ce această excepție procedurală ridicată de C.V. Tudor, în 1997, a fost respinsă de Curtea Constituțională, inculpatul s-a dedat la o campanie murdăra împotriva magistraților Curții Supreme de Justiție, inclusiv a președintelui acesteia, prezentat în *România Mare*, într-o fotografie trucată, cu zvastica pe reverul hainei. Alte fotografii, ale unor judecători și judecătoare, au fost însoțite de comentarii vulgare, cu nume deformate în cuvinte obscene și referiri jignitoare la presupuse defecte fizice. S-a ajuns, astfel, ca o serie de magistrați să evite a face parte din completele de judecată a proceselor inculpatului C.V. Tudor, îngroziți de posibilitatea de a-și vedea și ei publicată fotografia cu invitația "Sculpați aici!".

N-a fost singurul mijloc de presiune la care s-a recurs pentru a se împiedica judecarea proceselor, tot mai numeroase, pe care acesta le avea și le mai are pe rol. Cerând, în apărare, audierea a 20 sau chiar 30 de martori într-un singur proces, solicitând repetate amânări pe motive de boli reale sau inventate, inculpatul a vizat tergiversarea proceselor cu scopul de a putea invoca împlinirea termenelor de prescripție. Nu mai puțin, el a mizat pe intimidarea completelor de judecată prin numirea ca martori în procesele sale a unor persoane cu funcții importante din țară și din străinătate.

Luând aminte că, pentru cele afirmate în conferințele sale de presă, în România Mare sau la televiziune, are a da seamă dacă va fi chemat în judecată, C.V. Tudor a încercat reconstituirea cu "martori" a unor dosare de Securitate, pe care le credea distruse, înlocuind numele reale cu altele, inventate. În procesul "Geologul", după cinci ani de cercetări și audieri, Curtea Supremă de Justiție a constatat că dosarul de urmărire informativă cu indicativul "Geologul" **există** în arhiva SRI, a fost studiat de procuror și a rezultat că **privea cu totul altă persoană**. Ar trebui precizat cu această ocazie nu numai că geologul urmărit nu era Emil Constantinescu, dar și că inginerul de la Moldova Nouă, urmărit de Securitate pentru că avea rude în

**Fabricarea
dosarelor**

străinătate, nu a fost nici el "agent străin" (cum susținea C.V. Tudor că aș fi fost eu), dar și că americanul cu care inginerul a stat de vorbă într-un birt nu era spion. Drept care, însuși securității aduși ca "martori" în proces au recunoscut că dosarul "a fost închis din lipsă de probe".

Despre felul cum se fabricau dosarele la PRM puteți afla, în detaliu, dintr-o carte publicată, în 2002, de Sever Meșca și Ilie Neacșu, foști colaboratori apropiați ai lui C.V. Tudor: "Dându-și seama că, în urma scandalului declanșat cu actrița Rona Hartner, a scăzut vertiginos în sondaje și în ochii apropiaților, Vadim solicită fabricarea unui nou dosar care să-l compromită, după mintea lui zdruncinată, definitiv pe Emil Constantinescu, Președintele României".* A apelat la Mihai Gheza**, au negociat și, "într-o săptămână, acesta o transformă pe Luminița Neamț - o juristă fără servicii și cu serioase tare de ordin psihic, dintr-o anonimă în amanta președintelui (...). Pe banii lui Vadim, generos din cale-afară în astfel de cazuri, Mihai Gheza se plimbă cu Luminița Neamț prin mai toate marile orașe ale țării, prin hoteluri și restaurante de lux (...). Odată fabricat, dosarul "amantei" președintelui trebuie să fie adus la cunoștința opiniei publice. Și care publicație se putea preta la un asemenea fals grosolan (...), în afara revistei *România Mare****?

"Împușcați" în pădurea Băneasa

În același volum, al celor doi parlamentari care i-au părăsit pe C.V. Tudor și partidul său, este descrisă și ampla campanie de intoxicare a opiniei publice cu informații false și

* Ilie Neacșu în *Vadim între Președinție și Ospiciu*, p. 344.

** Același Mihai Gheza a putut fi văzut în emisiuni TV povestind cum l-a însoțit el, ca "ziarist de investigații", pe Gheorghe Truțulescu, conducându-l incognito, cu mașina sa, până la Arad, după ce acesta avea deja mandat de arestare în procesul "Țigareta 2".

*** S-a mai pretat, totuși, și *Atac la Persoană* unde Mihai Gheza își avea unul din locurile sale de muncă. Continuând comentariul, Ilie Neacșu adaugă: "... trebuie să-i informez pe cititori că președintele Emil Constantinescu nu a văzut-o în viața lui pe Luminița Neamț", ibidem, pag. 345.

acuzății extrem de grave la adresa fiului meu. Las la o parte seria aberațiilor privind participarea acestuia la tot felul de afaceri cu țigări, cafea, tone de arme exportate în Slovenia, droguri, "Țigaretă 2", "Duty Free" etc. și mă rezum la cazul "Laurențiu" relatat în aceeași carte.

Prezentându-se drept "consilier special" al fiului meu, care nu avea nici un fel de consilier și nici vreo funcție, acest "Laurențiu" a cerut să discute cu mai mulți parlamentari PRM dându-le în acest scop o întâlnire la Iași. La îndemnul lui Vadim: "țineți-l aproape, să-i promitem că-i dăm bani, n-are importanță cât cere dacă merită, că-i oferim un loc eligibil în Parlament, să-l protejăm", Ilie Merce și Ilie Neacșu au plecat la Iași. Aici "Laurențiu" le-a spus că "deține discheta cu conturile președintelui, care se ridică la suma de 400 milioane de dolari, că juniorul se ocupă de droguri, le ia din vama Giurgiu și, sub o escortă de 25 de polițiști, le transportă la Nădlac și apoi de aici peste graniță, că în pădure la Băneasa, după ce i-a escrocat pe trei kurzi, a scos pistolul și în fața lui - a lui "Laurențiu" - i-a împușcat pe aceștia cu un sânge rece care l-a cutremurat profund (...). În final, după un ceas de vorbărie, spune că pentru discheta conturilor președintelui Constantinescu dorește să i se dea zece mii de dolari, pentru a-și putea muta familia în Iugoslavia, fiindu-i teamă de represalii". *

Deși Ilie Neacșu i-a declarat lui C.V. Tudor că nu crede "nimic din toată povestea asta, că e o intoxicare" și i-a cerut să nu publice nimic (ceea ce Vadim a promis "pe cuvânt de onoare"), toate aceste enormități au devenit publice într-o emisiune de televiziune în care fusese invitat Vadim, apoi în *România Mare*, dar și în alte ziare care au considerat util să-l citeze pe "tribun" (Național, Ziua, Jurnalul Național).

Pentru afirmațiile sale mincinoase, Vadim a fost dat în judecată de către fiul meu. După o sentință favorabilă în primă instanță, prin care C.V. Tudor a fost obligat la plata

* Ilie Neacșu, op. cit., pp. 347-350.

** Ibidem, pp. 328-330.

daunelor morale, dosarul a fost clasat, în recurs, pe considerente procedurale.

Obsesia Pentru a "demonstra" că, în confruntările de la Stoenеști, din timpul mineriadei din ianuarie 1999, au murit 35 de mineri (informație niciodată confirmată), Vadim a dat zeci de telefoane peremiștilor din județul Hunedoara, a dispus ca un grup de opt parlamentari PRM "să plece de urgență în Valea Jiului pentru a face o anchetă la fața locului" (fără aprobarea Parlamentului), a hotărât să dizolve filialele PRM din județele Olt și I Hunedoara "pentru că sunt incapabile să-i furnizeze informații despre morții de la Stoenеști".

Din ordinul lui au fost aduși la București și răsplătiți cu bani câțiva mineri răniți care nu i-au putut aduce însă dovada de el cerută, despre cei "35 de morți de la Stoenеști". Dar zarva făcută i-a făcut pe mulți români să creadă că - dacă Vadim repetă de atâtea ori în scris și la TV același lucru - trebuie să fie "ceva adevărat". N-a fost. Dar, dacă minciuna nu și-a ajuns scopul ca "ucigașii" de la putere să fie deferiți Justiției, ea a reușit să mai adauge PRM câteva procente în alegerile din 2000.

Mass-media și manipularea

Propagandiștii

Pentru generația tânără de astăzi este greu de înțeles cum, în '90, o știre despre câteva cutii cu cafea solubilă găsite "la revoluție" într-un birou al Comitetului Central al PCR era citită cu mai mult interes și comentată îndelung ca o dovadă mai importantă a fărâdelegilor dictaturii comuniste decât o relatare despre crimele săvârșite de slujitorii acesteia sau despre suferințele foștilor deținuți politici.

Pentru cea mai mare parte a românilor, cuplul Ceaușescu murise doar la televizor, așa cum și ei, telespectatorii, participaseră la revoluție doar în fața micului ecran. În consecință, și știrile despre pantofii și blănurile *ei* sau despre puștile și șepcile *lui* erau de actualitate, vedeau curajul reporterilor și libertatea lor de exprimare.

După aceste prime tatonări ale reacției publice, propagandiștii vechiului regim s-au transformat cu rapiditate în propagandiști ai noului regim. Promovați treptat din simpli transmițători de mesaj ai PCR în chiar vocea FSN, liderii de opinie agreați de Front au avut și au și astăzi o contribuție majoră în manipularea opiniei publice prin mass-media.

Dacă manipularea n-ar fi reușit încă din primele zile și nopți ale revoluției confiscate de complotiști și protejații lor, probabil astăzi guvernanților le-ar fi fost mult mai greu să-și mențină electoratul captiv.

În 1990, marea majoritatea a populației nici măcar nu-și putea imagina că presa ar putea fi folosită ca o armă a manipulării prin minciună; că pe seama unei persoane s-ar putea pune cuvinte pe care, în realitate, nu le-a rostit niciodată sau că imaginile care prezintă acea persoană ar putea fi truate. Ceașescu nu avusese nevoie de aceste mijloace de luptă și, prin urmare, presa comunistă nu le folosise. Un lucru care nu este folosit niciodată este un lucru care nu există.

Salariații, studenții, elevii, pensionarii, care fuseseră abonați, de voie, de nevoie, la ziarele PCR, UTC etc., reacționau la informațiile din presă ca la un "stimul oficial". După decenii în care Partidul Comunist transformase presa într-un instrument cu care se făceau publice hotărârile conducerii de partid și de stat, mulți continuau să considere orice informație publică ca având un caracter cvasi-oficial și, prin urmare, adevărat.

Metoda comunistă de a raporta numai "noi și importante realizări", care contraziceau realitatea pe care populația o cunoștea direct, pe propria-i piele, a influențat și felul în care erau recepționate știrile negative despre opoziții FSN publicate după 1989. Senzația era că nu s-a spus chiar tot și că, de fapt, lucrurile ar fi mult mai grave.

În acest amestec încredere - neîncredere predomina un public extrem de vulnerabil. Astfel, efectul manipulării a fost mai devastator decât am fi tentați astăzi să credem. Și, din nefericire, influențele pe care le-a avut asupra societății românești continuă să fie vizibile și astăzi.

Receptorii

Epoca de Aur

Și, totuși, la începutul anilor '90, FSN începea să se confrunte cu o situație care lua prin surprindere reflexele ceaușiste ale conducătorilor săi: independența jurnalistică. Germeii independenței presei au apărut odată cu primele luări de poziție ale societății civile în favoarea democrației și a libertății de exprimare. N-a fost vorba numai de independența proclamată și dovedită de unele publicații*, ci și de independența particulară a unor ziariști care aveau să devină nume de rezonanță în presa ultimilor 15 ani - Ion Cristoiu, Cornel Nistorescu, Sorin Roșca Stănescu, Mariana Sipoș, Ioan Groșan, Ileana Lucaciu, Gheorghe Voicu, P.M. Băcanu și alții. Apar nume noi - Mircea Toma, Liviu Mihaiu, Răzvan Popescu, Sabina Fati, grupul care va realiza pagina de *Opinii* a redacției *Ziua*. Un loc aparte în această enumerare s-ar cuveni câtorva nume de la Radio, memoriei lui Eugen Preda și celor care, asemenea lui Paul Grigoriu, Silvia Ilieș sau Elena Perdicchi, au rămas fideli respectului pentru democrație și adevăr.

Primii ani ai ultimului deceniu au fost Epoca de Aur a presei românești independente atât prin obiectivitatea și acuratețea relatărilor, cât și prin apariția tot mai multor publicații și trusturi de presă private. De fapt, această nouă presă scrisă era și singurul segment economic care funcționa după regulile pieței libere într-o mare a economiei de stat centralizate.

Toate acestea au condus la o evidentă divizare a presei românești în două tabere: partea agreată, stimulată și lăudată de mai marii zilei pentru serviciile de propagandă aduse FSN** și "cealaltă parte a presei", cum era ea înfierată de președintele FSN și al României, Ion Iliescu. În pofida faptului că această "cealaltă parte", repudiată oficial, ocupa o arie mult mai restrânsă decât cea propagandistică și devotată FSN (PDSR, azi PSD), în care se înregimentaseră nu numai ziare, dar și televiziunea și radioul finanțate de guvern,

* *România Liberă, Baricada, Expres, Tinerama.*

** *Adevărul albastru, născut din Scînteia roșie, urmat de Azi și Dimineața.*

liderii feseniști n-au evitat nici o ocazie în a-și manifesta indignarea că există și o presă pe care ei nu o pot controla.

Perioada de înflorire a presei scrise independente avea să continue până în 1994 când, ca urmare a scăderii resurselor financiare ale cititorilor și distribuției ziarelor sub controlul statului, tirajele au început să scadă. Totuși, ziarele nu s-au predat și au supraviețuit. Replica Puterii nu s-a lăsat așteptată. PDSR și acoliții săi cumpără direct sau prin reprezentanți în special publicații locale și își creează propriile trusturi de presă. Crește nu numai numărul ziarelor și săptămânalelor de partid, dar și al radiourilor și televiziunilor private finanțate sau protejate de PDSR (PSD).

Presa de partid cu izvoare socialiste, naționaliste și extremiste continuă manipularea opiniei publice și reușește într-o oarecare măsură. Lovitura cea mai gravă o vor da însă publicațiile, radiourile și televiziunile private care, în 2001, își vor abandona libertatea devenind, sub umbrela notorietății anterior câștigate, cele mai eficiente canale de manipulare a opiniei publice în serviciul PSD.

Printre dosarele pe care le găseam în fiecare dimineață pe birou, la Cotroceni, întocmite de diferite instituții - MAE (informații privind evenimente și protocol), Ministerul de Interne (crime, accidente etc.), SIE (rapoarte confidențiale externe), SRI (informații interne) - se găsea și un dosar (prea gros) pe care scria *Revista Presei*. Luni de zile nu l-am deschis pentru că, noaptea, înainte de a pleca de la serviciu, citeam eu însumi ziarele pe care le consideram importante. La un moment dat, din curiozitate sau din întâmplare, m-am uitat peste o asemenea *Revistă a Presei*. Conținea, de la un cap la altul, murdării inimaginabile despre mine, colaboratorii mei și familia mea, scrise într-un limbaj greu de suportat. Erau copiate conștiincios zeci de articole din cotidiene și săptămânale de care nu auzisem niciodată nici eu, nici cei pe care i-am consultat.

Am întrebat unde se vindeau. Câteva - pe tarabe, la prețuri infime. Cele mai multe se distribuiau gratis. Unele erau, de

Revenirea presei de partid

Publicații fantomă

fapt, simple pagini A4 multiplicare la copiatoare. Autorii? Foști ofițeri de securitate și miliție, foști activiști, bețivi dați afară de la publicațiile unde lucraseră. În cea mai mare parte, tirajele numărau cel mult câteva zeci de exemplare.

Am întrebat unde se difuza această "revistă a presei"? Răspunsul m-a stupefiat: membrilor Guvernului, Parlamentului, prefecților, persoanelor cu funcții înalte în armată și servicii și, bineînțeles, personalului SRI. Mi-am dat seama că de luni de zile (sau de ani de zile) - era în 1999 - SRI difuza, sub un gir de înaltă credibilitate, un produs al muncii mai multor persoane, excelent plătite, care relatau, într-un număr mai mare decât tirajul, cele mai imunde dejecții inventate de echipele lui C.V. Tudor, Dumitru Dragomir și ale foștilor securiști hârșiți în toate ticăloșiile poliției politice ceaușiste. Și mai ales le difuzau ținut ministrilor, conducerii Parlamentului, demnitarilor în general.

Referindu-se la multitudinea și diversitatea editorială a publicațiilor, radiourilor și televiziunilor, directorul Centrului pentru Jurnalism Independent, Ioana Avădani, consideră că presa nu este concepută ca un business în sine de vreme ce ziare, posturi de radio sau de televiziune au fost cumpărate de oameni de afaceri sau de persoane cu funcții publice care le privesc mai curând ca mașini de tocat bani. "Pot suspecta că este bine și folositor să ai un organ de presă prin care, la un moment dat, să transmiți un mesaj pe care să îl folosești ca unealtă de intimidare, dacă nu de presiune, conform rețetei "pac la războiu". E bine să ai "războiul tău".*

"Războiul" nu se duce însă numai cu armele intimidării și ale presiunii.

Tăcerea mieilor

Serviciile plătite de guvernanți direct, prin alocări de fonduri uriașe pentru publicitate prin mass-media și nu numai, sau indirect, prin facilități fiscale, scutiri și amânări de plată a taxelor și impozitelor datorate bugetului de stat, nu se rezumă însă la mesajele propagandistice pe care presa beneficiară se obligă să le difuzeze contra cost. Pentru

* Ioana Avădani, în interviul acordat săptămânalului *Capital* în 2002.

această parte a presei există și o serie de subiecte *tabu*. Nu se va vorbi și nu se va scrie despre abuzuri, comisioane, favoritisme, nepotisme, îmbogățiri supranaturale la nivel înalt și nici măcar despre "unele deficiențe și rămăneri în urmă" din sectoarele gestionate de miniștri bogați (și generoși). Iar dacă durata jurnalului de seară nu este acoperită de "semnalele" pe care primul ministru le tot primește, le descoperă și le repetă în trei ipostaze, de șef de guvern, de partid și a tot ce mai poate fi inaugurat în țară, timpul rămas va fi umplut cu incendii, accidente, catastrofe naturale care, nu-i așa?, nu țin de performanțele guvernării.

"Toate ziarele au tabu-uri, și îmi asum responsabilitatea pentru această declarație". Ea aparține cunoscutului jurnalist și președinte al Agenției de Monitorizare a Presei, Mircea Toma.

Subscriu și am în vedere nu numai subiectele care "trebuie" evitate pentru că ar fi nefavorabile persoanelor suspecte și iubite de o anume redacție, dar și persoane și subiecte interzise pentru că nu sunt iubite de persoanele pe care redacția le iubește. Nu este vorba numai de redacții din zona media privată, ci și de cele din zona publică care privesc finanțarea guvernamentală ca o sponsorizare personală din partea premierului. Nu mi-a fost greu să deduc că, după 2000, am intrat în rândul persoanelor interzise în anumite ziare și televiziuni centrale. Am aflat însă că o asemenea interdicție este impusă, tot de sus, și unor televiziuni private locale.

Metoda manipulării prin omisiune este larg practică și ea vizează atât publicul presei centrale, cât și pe cel al presei locale care urmează în parte traseele deschise și descrise în Capitală. Subiectele omise sau evitate de presa centrală nu mai ajung în presa locală, așa încât s-ar putea spune că aceasta din urmă se lasă manipulată, dar își și automanipulează propria agendă. Există și excepții care întăresc speranța că ziarele, posturile de radio și de televiziune locale independente vor promova în continuare libertatea de exprimare cu seriozitate și profesionalism.

Persoane și subiecte interzise

Presa de reverență

Abia ales, în decembrie 1996, eram deja criticat în ziare. Nu mi-am dorit și, ca atare, nici n-am lăsat a se înțelege că aş agreea o presă de reverență. Ceea ce citisem și văzusem în media primilor șapte ani postdecembriști nu trebuia să se repete și în mandatul meu. Iată însă că, în 2001, presa de reverență a reînviat și, prin clonare, a ajuns să domine întreg ansamblul, mai ales în radiouri și televiziuni. Dacă emisiunile informative nu încep cu Adrian Năstase, atunci prelu-diul este asigurat de un furt, o răfuială între infractori sau un viol, după care intră în forță știrile despre același Năstase în postura sa de premier, lider de partid, "sponsor", vânător, călător și candidat la președinție.

Diversiunea continuă în *talk-show*-uri, dar și în emisiuni de divertisment. Cine îi apreciază și îi iubește pe Teo, Mihaela, Andreea, Mugur Mihăescu etc., trebuie să-i iubească și pe candidații PSD la alegerile prezidențiale și parlamentare. Să învețe să fredoneze texte uitate, să cânte la ghitară, să vâneze, să taie și să înnoade panglici, să se căznească să aibă umor, ori să-și amintească cum se înjura pe vremuri "pe la noi", prin Colentina.

Nu toată lumea rezonează însă la acest tip de emisiuni. Sunt tot mai mulți aceia care preferă să-i citească sau să-i asculte pe jurnaliștii tineri și "țapeni" - Robert Turcescu, Cristian Turturică, Carol Sebastien, Cristian Șuțu, cum ar fi Radu Moraru, Mihai Gâdea, Mădălin Ionescu, Radu Gafta, pentru a numi doar câțiva. Îi apreciez, așa cum i-am apreciat în timpul mandatului meu de președinte, pe tinerii din prima linie care au transmis relatări de la evenimente importante, sau reportaje din timpul mineriadelor sau al conflictului din Kosovo - Radu Cătălin Cristea, Adelin Petrișor și ceilalți colegi și colegele care înfruntă pericolele unor deplasări în zone dificile.

În slujba vișelului de aur

Dacă, până în 2001, elita autodeclarată a analiștilor politici mai avea o jenă în procurarea de fonduri sub firma unor fundații, programe sau chiar contracte de consultanță, acum ea practică sau acceptă cumpărarea în vrac ori cu bucata la tarabele iarmarocului politic.

Spectacolul unui Dan Pavel, cărându-i umil servieta (la propriu) lui Gigi Becali și numărându-și în public banii primiți pentru a-i explica acestuia cum e cu "maieutica lui Socrate", pare un teatru absurd. Nu prea departe însă de strădaniile echipei Stelian Tănase, Dorel Șandor și alții care au asudat compunând texte pentru cuplul Stolojan - Băsescu. Cum de partea cealaltă au trudit Alin Teodorescu, Bogdan Teodorescu, Vasile Dâncu și, la grămadă, ca la rugby, academicieni, rectori și decani, s-a ajuns ca, prin eforturile reunite ale celor două echipe de eminențe cenușii, dezbaterile din cursa prezidențială să se bazeze pe replici profunde (de genul: Băsescu:"am altceva mare". Năstase: ..."ursul o să ți-o taie".* Băsescu: ... "o să-l lipesc pe Năstase pe pereți". Năstase:... "o să dau cu iepurașul Traian de pământ"***). În fața unui asemenea limbaj, cei de la "Vacanța Mare" sunt clasici în viață. Dar și Țociu și Palade. Vadim cel puțin își scrie mizeriile singur.

În spatele cortinei minciunii

Dincolo de datele concrete prezentate în această carte, Administrația 1997-2000 poate fi privită și ca un studiu de caz. Un studiu de caz menit să arate cum, în singura perioadă în care controlul puterii le-a scăpat, servitorii minciunii și-au putut uni forțele pentru a cotorpi adevărul și a încerca să-l desființeze.

Nu mă refer doar la propaganda politică a PSD care folosește aceleași metode și expresii pe care le foloseau și vechii comuniști atunci când afirmă că vinovată de privațiunile la care a fost supusă populația vreme de 45 de ani a fost "monstruoasa coaliție burghezo-moșierească". În spatele noii Cortine a Minciunii, care a înlocuit Cortina de Fier a propagandei ceaușiste, se află un complex de factori

**Adevărul
Ascuns**

* Adevărul, 31 octombrie 2004, p. 2.

** În presa comunistă aceste pasaje s-ar fi completat cu paranteze (răsete în sala, ovații, ovații prelungite).

care au acționat direct și indirect începând chiar din 1990 pentru manipularea opiniei publice prin minciună și confuzie.

După aproape patru ani de la încheierea mandatului meu de Președinte al României și al Guvernului de coaliție CDR-PD-UDMR și peste șapte ani de la începutul acestuia, adevărul despre reformele substanțiale și indispensabile realizate în acea perioadă este în continuare ascuns.

Judecată fără apărare

În procesul intentat adevărului, juriul nu a putut asculta decât reprezentanții acuzării. Reprezentanții apărării au lipsit.

De ce nu a ripostat nici unul dintre cei trei prim-miniștri care au făcut parte din Administrația Constantinescu? De ce nu a ripostat nici unul dintre cei trei miniștri de Externe? De ce nu a ripostat nici unul dintre membrii Guvernelor din perioada 1997-2000?

Motivele sunt diferite. Lipsa de experiență politică poate fi o primă explicație. Majoritatea miniștrilor, consilierilor prezidențiali, secretarilor de stat, prefecților, ca și o bună parte din parlamentarii majoritari din perioada 1997 - 2000 au fost specialiști de înaltă clasă, proveniți din mediul universitar (rectori, decani, profesori), conducători ai unor institute de cercetări științifice și lideri ai societății civile cu o conduită profesională ireproșabilă, care s-au dovedit de cele mai multe ori buni administratori, dar nu au fost pregătiți pentru o luptă politică dură și neloială. Și, din păcate, nu sunt pregătiți nici acum.

Lipsa de ripostă a unor miniștri și secretari de stat se explică și prin dezertarea unora dintre ei din partidele coaliției și prezența lor actuală în PSD și PUR; prin faptul că PNL este condus astăzi de persoane care au fost inamicii CDR (atât în perioada 1990-1996, când se aflau în fruntea guvernelor conduse de FSN (PDSR), cât și în perioada 1997-2000, când se aflau în opoziție), iar actualul lider PD, după ce fusese ministru în perioada regimului Iliescu, a fost cel care a iscat scandaluri interminabile în interiorul coaliției CDR - PD - UDMR. Nu trebuie eludate nici amănuntul că reprezentanții UDMR în fosta coaliție sunt, din 2001, în alianță cu PSD, dovadă a jocului dublu pe care

l-au practicat, și nici faptul că Victor Ciorbea și-a construit, în 1999, un partid (ANCD), a cărui unică rațiune a fost atacarea CDR din chiar interiorul acesteia.

Între 1996 și 2000 s-au adăugat câteva elemente noi ca reacție la măsurile luate de Administrația Constantinescu:

Pârghii și agenți

- Demantelarea rețelelor de contrabandă, în special cu petrol, arme și țigări, tutelate de elemente din fosta Securitate în colaborare cu agenți ai unor servicii secrete străine (siriene, irakiene). Ea a avut ca urmare mobilizarea de mari resurse financiare pentru crearea unor grupuri de influență politice și mediatice care să atace pe cei care le amenințau sursele de bani negri;

- Înlăturarea unor personaje controversate din conducerea sistemului de siguranță națională a suscitât un reflex de autoconservare prin preluarea, directă sau indirectă, de către foști înalți funcționari ai acestor structuri, atât a unor pârghii economice, cât și a unor pârghii de influență și manipulare a populației (institute de sondare a opiniei publice, televiziuni, radiouri, ziare);

- Ruperea României din zona de influență a fostei URSS și a urmașelor ei după consfințirea, în 1997, a Parteneriatului Strategic cu SUA a generat reactivarea fostelor rețele KGB din România, cu misiunea de a destabiliza instituțiile statului democratic, în special instituția prezidențială mergându-se până la tentativa de lovitură de stat din ianuarie 1999, atunci când intervenția NATO în Kosovo devenise iminentă.

Uriașa campanie de denigrare a președintelui s-a derulat prin foști activiști ai PCR, securiști și informatori grupați în PRM, PSD, alte partide și asociații satelite, ori infiltrați în rândurile unor partide democratice și organizații civice. În această campanie a fost inclusă și instigarea împotriva Administrației Constantinescu a unei părți a emigrației românești din Occident, prin reactivarea unor foști ofițeri acoperiți și șantajarea unor foști informatori și colaboratori.

Ultimul cuvânt

Adevărul despre perioada 1997-2000 nu poate fi aflat de la cei proveniți din marea familie a foștilor nomenclaturiști comuniști și a foștilor securiști grupați în 1989 în FSN, indiferent în ce partid s-ar afla ei acum. Și nu poate fi aflat nici de la cei care, într-un fel sau altul, au trădat interesul comun al formațiunilor politice responsabile de guvernarea țării în perioada 1997-2000 în favoarea unor interese personale.

Adevărul poate fi rostit doar de cei care și l-au asumat în momentele de criză și au fost dispuși să plătească prețul asumării lui.

În răstimp de doar patru ani, România s-a transformat dintr-o țară-problemă a Europei răsăritene într-o parte a soluției care conduce către Europa Unită a noului secol.

Confuzia, deliberată sau nu, pornind de la progresele realizate în perioada 1997-2000 care continuă să fie negate, se manifestă contradictoriu. Pe de o parte, se neagă faptul că reformele au existat, fără a preciza ce anume înțelege fiecare prin reformă. Pe de altă parte, se susține că în doar patru ani se putea îndrepta mai mult sau chiar tot ceea ce o jumătate de secol de inginerie social-economică și de ilegitimitate politică distrusese în România, dar nu s-a îndreptat pentru că Administrația Constantinescu nu a știut sau, mai grav, nu a vrut să o facă.

Celor încă dispuși să nege totul și tot timpul le-ar fi poate de folos să-și răspundă singuri la o simplă întrebare:

Ce s-ar fi întâmplat în România mai mult și mai bine dacă PDSR și Ion Iliescu ar fi câștigat și alegerile din 1996 și ar fi continuat să guverneze la fel ca până atunci? Sau care ar fi fost astăzi performanțele democrației, ale reformei și ale nivelului de trai după 15 ani de guvernare neîntreruptă a mafiei FSN-FDSN-PDSR-PSD?

PRIVIND ÎN URMĂ, PRIVIND ÎNAINTE

MANIFEST PENTRU O SCHIMBARE ADEVĂRATĂ

România 2004: Un an de răscruce în care românii au posibilitatea să-și aleagă un nou Parlament, un nou Guvern, un nou Președinte, o nouă administrație locală pentru un mandat la finele căruia România poate deveni membră a Uniunii Europene. O misiune istorică și o provocare majoră.

Doresc, știu și pot cetățenii României să ofere acestei provocări un răspuns pe măsură? Rezultatele alegerilor pentru administrația locală

au transmis din partea poporului două semnale: un "vot răzbunare" la adresa PSD transformat în "vot util" pentru alianța PNL-PD; o rată mare de neparticipare la vot, situată în realitate în jur de 60% și care la alegerile generale poate deveni - în lipsa motivațiilor locale din zona rurală - chiar mai mare.

Acest ultim semnal mi se pare esențial pentru că, spre deosebire de situația din unele țări ale Uniunii Europene, unde slaba participare a cetățenilor la vot pleacă de la ideea că oricine ar accede la putere **va conduce la fel de bine**, în România lipsa de interes a electoratului pleacă de la ideea că oricine va conduce **va fi la fel de rău**. Altfel spus, același efect are cauze net diferite: încrederea, respectiv, neîncrederea în sistem.

Poate un "vot util" în favoarea alianței PNL-PD să ofere o soluție gravelor probleme cu care România se confruntă și celor cu care se va confrunta în viitor? Răspunsul este condiționat de raportarea acestei coaliții politice la actualul sistem bazat pe corupția generalizată și spolierea avuției naționale. Acest sistem a generat un paradox: după patru ani de creștere economică, sărăcia majorității populației nu a scăzut ci, dimpotrivă, a crescut, iar vulnerabilitatea economiei și în special a agriculturii în perspectiva integrării în UE a sporit și ea. Premise legislative, politice, financiare, mediatice arată că, în România, se dorește și se pregătește perpetuarea la putere a actualelor partide parlamentare care pot asigura în orice combinație interesele sistemului. Deturnarea votului electoratului după scrutinul din iunie 2004 prin combinațiile politice și mai ales financiare care au prezidat alegerea conducerilor consiliilor județene ne îndreptățește să credem că interesele sistemului vor prevala și după alegerile parlamentare, indiferent de votul cetățenilor.

Nu putem să nu observăm că temele dezbaterilor politice, economico-sociale și morale au fost și continuă să fie stabilite de mafia PSD care a reușit să confiște mesajele foștilor revoluționari, foștilor

deținuți politici anticomuniști, activiștilor civici, asociațiilor religioase sau monarhiste, exilului și diasporei, deturnându-le sensul și creând o confuzie generală. Ei fixează întrebările, ei fixează răspunsurile, ei difuzează ce le convine și blochează orice teme neconvenabile. Camarila incompetentă și coruptă, care deține controlul asupra administrației, economiei, justiției, mijloacelor de comunicare, fotbalului, culturii, semnează textul și distribuția rolurilor. Frica folosită de către comuniști pentru a stăpâni poporul este în continuare prezentă, chiar dacă este mai difuză. În același timp, România nu poate fi redusă la această clică profitoare și coruptă. Există o Românie profundă, care muncește, care trăiește în respectul valorilor naționale și universale și care a asigurat progresul țării și reintegrarea în Europa.

Se mai poate face ceva? Răspunsul meu este categoric: DA!

Cetățenii cinstiți vor reacționa corect când vor avea informațiile corecte. Nu poți reproșa o alegere greșită unor oameni care nu cunosc adevărul. După cum nu le poți reproșa neparticiparea la vot celor pe care prezentarea nediferențiată a tranziției post-comuniste îi poate duce la ideea calificării tuturor celor implicați în politică în această perioadă drept incompetenți și corupți.

Datoria celor care și-au slujit țara cu onestitate și care au înțeles cum a fost jefuită averea națională și consecințele pentru viitorul României, este de a aduce la cunoștința cetățenilor țării adevărul, sprijinindu-l cu informații de necontestat.

Dacă privim "Administrația Constantinescu" fără resentimente și o examinăm obiectiv putem înțelege că un curs negativ al României a putut fi schimbat într-un moment crucial al istoriei sale și că dacă atunci a fost posibil, avem datoria să acționăm din nou într-un alt moment crucial al destinului nostru național.

România este acum în pericol. Statul a ajuns prizonierul mafiei securisto-comuniste care a acaparat totul: economia, administrația,

mijloacele de comunicare, Printr-o adevărată mineriadă politică se încearcă anihilarea instituțiilor și libertăților democratice. Apartenența la PSD a ajuns să condiționeze accesul la resurse financiare, la contracte economice, la justiție, dreptul la exprimarea opiniei și chiar la un loc de muncă. România nu este țara PSD. România este a cetățenilor săi, care, prin muncă cinstită, inteligență și răbdare îi construiesc viitorul.

România este a noastră, a tuturor. Nu putem admite ca strădania noastră comună să slujească unei mafii care se îmbogățește prin corupție și furt, aruncând în sărăcie și disperare pe cei mulți și cinstiți. Nu putem accepta ca această mafie fără scrupule să decidă soarta noastră și a copiilor noștri. Am credința că România se va regăsi. Ea poate fi mâine mai dreaptă și mai puternică, mai prosperă și mai demnă decât este astăzi.

Depinde de fiecare dintre noi să demonstrăm că nu suntem o masă inertă, fără speranță și fără putere. Dacă alegem să tăcem, să îndurăm și să așteptăm, vom fi cu toții răspunzători de distrugerea țării. Putem alege liber o viață bazată pe respectul omului, al proprietății și al legilor. Să nu ne mai temem să spunem ce gândim!

Am învățat să ascult țara și am înțeles ce așteaptă cetățenii ei. Știu cum se exprimă aceste așteptări și înțeleg cât de legitimă este speranța fiecăruia într-o viață mai bună și cât de urgentă este nevoia unei guvernări competente și cinstitute.

România trebuie salvată de cei care au ingenuncheat-o crezându-se stăpânii ei absoluți. Regenerarea trebuie să treacă printr-o nouă întemeiere a statului și a comunității cetățenilor. Europa Unită nu va fi accesibilă câtă vreme libertatea cetățenilor și demnitatea statului nu vor fi principiile care ne reunesc acțiunile.

Războiul național de eliberare a României de sub ocupația mafiei securisto-comuniste a început.

România are nevoie acum de acțiunea fiecăruia dintre noi.

România are nevoie de o Acțiune Populară.

București, noiembrie 2004

DOCUMENTE

ROMANIA
TRIBUNALUL MILITAR TERITORIAL
BUCURESTI

DISPOZITIVUL

Sentinței nr. 1 din 25 decembrie 1989

Cu unanimitate de voturi condamnă pe inculpatii :

— Ceausescu Nicolae, fiul lui Andruță și Maria, născut la data de 26 ianuarie 1918, în comuna Soornicești, județul Olt, cu ultimul domiciliu în București, Bulevardul Primăverii nr. 50, sectorul 1, în prezent arestat, și

— Ceausescu Elena, fiica lui Nae și Alexandrina, născută la data de 6 ianuarie 1916, în comuna Petrești, județul Dinbovită, cu ultimul domiciliu în București, Bulevardul Primăverii, nr. 50, sectorul 1, la

pedeapsa capitală și confiscarea totală a averii pentru săvârșirea următoarelor infracțiuni :

— genocid, prev. de art. 357 alin. 1 lit. a-c c. pen. ;

— subminarea puterii de stat prev. de art. 162 alin. 1 c. pen. ;

— acte de diversiune prev. de art. 163 c. pen. ;

— subminarea economiei naționale prev. de art. 165 alin. 2 c. pen., toate cu aplicarea art. 33—34 și 41 alin. 2 c. pen.

În baza art. 998 c. civil și art. 14 alin. 3 lit. a din Codul de procedură penală oblică pe inculpați să restituie statului român toate sumele de bani, metale prețioase și orice alte valori depuse de aceștia, sub orice nume, la bănci străine sau la alte instituții ori persoane din străinătate sau, potrivit art. 14 alin. 3 lit. b din Codul de procedură penală și art. 998 din Codul civil, să plătească statului, în solidar, echivalentul acestor bunuri în dolari S.U.A.

Potrivit art. 163 și art. 357 alin. 2 lit. c din Codul de procedură penală, menține măsurile asigurătorii luate de Direcția Procuraturilor Militare asupra tuturor bunurilor aparținând inculpaților.

Cu drept de recurs.

Pronunțată astăzi, 25 decembrie 1989, în ședință publică, în prezența inculpaților, în garnizoana Tîrgoviște.

Hotărîrea este rămasă definitivă prin nerecurare și executorie.

Stenograma audierii domnului Iulian Vlad

19 oct. 1993

în Comisia pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989

În deschiderea ședinței s-a discutat despre starea sănătății domnului Iulian Vlad, afecțiunile de care suferă, medicație etc.

Dl. Valentin Gabrielescu, președintele comisiei:

- Die Vlad, vă aflați în fața comisiei senatoriale care este însărcinată cu cercetarea evenimentelor din Decembrie '89. Aceasta comisie nu este o comisie de anchetă penală, ea face o anchetă de natură politică, pentru a stabili adevărul în legătură cu acele evenimente. Nu avem scopul de a incrimina nici persoane, nici instituții, eventual de a discrimina, dacă va fi cazul. Noi trebuie să stabilim adevărul istoric, pentru a rămâne un document serios pentru generațiile următoare. V-aș ruga să ne spuneți datele dvs. de identitate.

Dl. Vlad Iulian:

- Vlad Iulian Nicolae, născut la 23 februarie 1931, satul Gogoșița, jud. Dolj, absolvent al Școlii Normale de învățători, Instit. Pedag., Facultatea de Drept, ofițer activ de la data de 1 mai 1952.

În continuare se depune jurământul de către dl. Iulian Vlad:

- Jur să spun adevărul și să nu ascund nimic din ceea ce știu. (...) În seara de 22 decembrie, cum am spus, și cred că a fost o mare greșală că nu s-a anunțat imediat că cei doi au fost prinși. De ce să mai rămână stare de incertitudine și oamenii aceia la televiziune să incite țara întreagă și au provocat multe nenorociri dând ordine prin televiziune, când Ceaușescu era deja arestat? Nu știu cine s-a opus la anunțarea arestării, eu nu eram în cercul puterii. Sigur că era o putere din moment ce toate forțele erau dirijate dintr-un punct. Cum s-a constituit această putere, din cine a fost formată este altceva, dar nu a fost un vacuum, un gol s-a umplut poate la un ceas, la câteva ore.

(...) Sigur că niste oameni care au tras, au existat. Că au fost teroriști în sensul clasic, nu pot să vă spun.

Dacă nu ați făcut-o, cred că trebuie să faceți un studiu pertinent asupra cauzelor morților celor 1000 de persoane, cum au murit, din ce cauze? Procuratura are ceva probe. Cei mai mulți oameni au murit din jocul întâmplării, s-au împușcat între ei, s-au tras alurea. Sunt și oameni care au ținut precis, dar că au fost uoigasi de meserie, așa cum sunt acum, au fost și atunci, că au pus mâna pe puști și cu voie și fără voie.

Cred că mai trebuie lămurită și problema cine a dat dispoziție să se împartă arme civililor? Așa ceva a fost inadmisibil. S-au dat arme din unitățile armatei în multe unități din țară. Cine și de ce a dat dispoziție ca să fie granițele deschise? Cred că este un

COMUNICATUL către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale

Cetățeni și cetățene,

Trăim un moment istoric. Clanul Ceaușescu, care a dus țara la dezastru, a fost eliminat de la putere. Cu toții știm și recunoaștem că victoria de care se bucură întreaga țară este rădăciunea spiritului de sacrificiu al maselor populare de toate naționalitățile, și, în primul rând, al cărmăreșului nostru înșel, care ne-a restituit, cu prețul singurii, sentimentul demnității naționale. Un merit deosebit îl au cei care ani de zile și-au pus în pericol viața, protestând împotriva tiraniei.

Se deschide o pagină nouă în viața politică și economică a României.

La acest moment de răscruce am hotărât să ne constituim în Frontul Salvării Naționale, care se sprijină pe armata română și care grupează toate forțele sănătoase ale țării, fără deosebire de naționalitate, toate organizațiile și grupurile care s-au ridicat cu curaj în epurarea libertății și demnității în anii tiraniei totalitare.

Scopul Frontului Salvării Naționale este instaurarea democrației, libertății și demnității poporului român.

Din acest moment, se disolvă toate structurile de putere ale clanului Ceaușescu. Guvernul se demite, Consiliul de Stat și instituțiile sale își încetează activitatea. Întreaga putere în stat este preluată de Consiliul Militar Superior, care coordonează întreaga activitate a armatei și a unităților Ministerului de Interne. Toate ministerele și organele centrale în actuala lor structură își vor continua activitatea normală, subordonându-se Frontului Salvării Naționale, pentru a asigura desfășurarea normală a întregii vieți economice și sociale.

În teritoriu se vor constitui consilii județene, municipale, orașenești și comunale ale Frontului Salvării Naționale cu organe ale puterii locale.

Miliția este chemată ca, împreună cu comitetele cetățenești, să asigure ordinea publică.

Aceste organe vor lua toate măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării populației cu alimente, cu energie electrică, cu căldură și apă, pentru asigurarea transportului, a asistenței medicale și a întregii rețele comerciale.

Ca program, Frontul propune următoarele:

1. Abandonarea rolului conducător al unui singur partid și statornicirea unui sistem democratic pluralist de guvernământ.

2. Organizarea de alegeri libere în cursul lunii aprilie.

3. Separarea puterilor legislative, executivă și judecătorească în stat și alegerea tuturor conducătorilor politici pentru unul sau, cel mult, două mandate. Nimeni nu mai poate prelua puterea pe viață.

Consiliul Frontului Salvării Naționale propune ca țara să se numească în viitor România.

Un comitet de redactare a noului Consiliu va începe să funcționeze imediat.

4. Restructurarea întregii economii naționale pe baza criteriilor rentabilității și eficienței. Eliminarea metodelor administrativ-birocrațice de conducere economică centralizată și promovarea liberei inițiative și a competenței în conducerea tuturor sferelor economice.

5. Restructurarea agriculturii și sprijinirea micii producții țărănești. Oprirea distrugerii secerilor.

6. Reorganizarea învățământului românesc potrivit cerințelor contemporane. Reorganizarea structurilor învățământului pe baze democratice și umaniste. Eliminarea dogmelor ideologice, care au provocat atâtea dăune poporului român, și promovarea adevăratei valori ale

umanității. Eliminarea minciunii și a imposturii și staturarea unor criterii de competență și justiție în toate domeniile de activitate.

Așteptăm pe baza noului dezvoltării culturale naționale. Trecură presa, radioul, televiziunile din mințile unor familii despolite în mințile poporului.

7. Respectarea drepturilor și libertăților minorităților naționale și asigurarea dreptului lor egalității în drepturi cu românii.

8. Organizarea întregului comerț al țării pornind de la cerințele satisfacerii cu prioritate a tuturor nevoilor cotidiene ale populației românești. În acest scop, vom pune capăt exportului de produse agroalimentare, vom reduce exportul de produse petroliere, acordând prioritate satisfacerii nevoilor de căldură și lumină ale oamenilor.

9. Întreaga politică externă a țării să se bazeze pe promovarea bunei vecinătăți, prieteniei și păcii în lume, asigurându-se în procesul de construire a unei Europe unice, cașd comunități a tuturor popoarelor continentului. Vom respecta angajamentele internaționale ale României, și, în primul rând, cele privitoare la Tratatul de la Varsavia.

10. Promovarea unei politici interne și externe subordonate nevoilor și intereselor dezvoltării și unității naționale, respectului drepturilor și libertăților omului, inclusiv al dreptului de deplasare liberă.

Constituindu-ne în acest front, alintăm ferm hotărârea să facem tot ce depinde de noi pentru a reinstaura societatea civilă în România, garantând triumful democrației, libertății și demnității tuturor locuitorilor țării.

În mod provizoriu, în componența Consiliului sînt următorii: Doina Cornea, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Lotze Tăkes, Dumitru Mazilu, Dan Dăgăluș, general Ștefan Gheș, general Victor Stănculescu, Aurel Dragoș Munteanu, Cornel Mănescu, Alexandru Bărdăneanu, Silviu Brucan, Petre Roman, Ion Caraculă, Sergiu Hontulescu, Mihail Montanu, Mihail Ispas, Gheorghe Vălculescu, Dan Martinescu, căpitan Lupuș Mihail, general Voinea, căpitan de rangul I Dumitrescu Emil, Neacșu Vasile, Cîntu Cristina, Bogdan Marian, Bogdan Teodorescu, Eugen Iorga, Negruș Paul, Manole Gheorghe, Vladimir Ionescu, Adrian Șirbu, Cîrjan Constantin, Demekos Gheza, Magdalena Ionescu, Marian Mierla, Constantin Ivanovici, Ovidiu Vlad, Bucurescu Voivodă, Ion Iliescu.

Dind citire la posturile de radio și televiziune acestui comunicat, Ion Iliescu a declarat: "Decidență, este a structură provizorie, gîndită într-un mod foarte operativ. Ușa rămîne deschisă. Nu aceasta va fi componența completă a Consiliului. Am menționat doar cîșve nume de oameni care sînt legați de transformările pe care le cunoaște țara, oameni care au demonstrat spiritul de sacrificiu în anii tiraniei, tineri care în aceste zile au fost pe baricade, care și-au pus viața în pericol, reprezentanți ai muncitorilor, ai studenților, ai intelectualității, ai armatei, aceia care au fost activi, prezente la procesul de instaurare a noului regim al puterii. Ușa rămîne deci deschisă. Pentru a putea completa componența Consiliului, așteptăm propuneri din partea tuturor categoriilor și forțelor sociale care au luptat și se luptă."

Acest comunicat este o primă formă de platformă programă și noul program al politicii de stat ale României. Am primit mandatul de a-l prezenta.

Stenograma ședinței comisiei din ziua de 14 iunie 1995 (orele 9-13) în care a fost audiat comandorul Radu Nicolae

Ședința începe la orele 9.00

Este condusă de dl. senator Valentin Gabrielescu

Participa domnii senatori, membri ai comisiei: Serban Săndulescu, Gheorghe Raboaca, Hosszu Zoltan, Constantin Pop, Mircea Vălcu.

Este audiat dl. Radu Nicolae

Dl. Valentin Gabrielescu:

- Bună dimineața!

Domnule comandor, vă găsiți în fața Comisiei Senatoriale care cercetează evenimentele din decembrie 1989. Va rog să fiți amabil să ne dați datele dv. De identitate. Scurt, adică: numele, prenumele, adresa, telefon, nu toate... Va rog.

Dl. Radu Nicolae:

- Deci, mă numesc Radu I. Nicolae, domiciliu în București, str. Soldat Iosif Ion, nr. 8, bloc 7A, sc. A, ap. 3, Telefon: 621.40.03. Sunt pensionar din 1984. Am fost ofițer de marină... pe scurt.

Dl. Gabrielescu:

- O să vă dăm cuvântul să ne spuneți ce știți dvs. despre revoluția din decembrie, dar, mai ales, dinaintea ei – pentru că noi cunoaștem ca dv. ați avut oarecare activitate și, mai ales, partea aceea ne-ar interesa. Dacă aveți să ne spuneți niște lucruri chiar din timpul revoluției, ni le spuneți și pe acelea. Așa ca o să vă dăm dv. cuvântul și dv. o să ne spuneți ce credeți că este mai important pentru noi. Pe urmă noi o să vă punem niște întrebări. Înainte de asta, va rog să fiți amabil și să depuneți un jurământ și va rog să repetați după mine: „Jur să spun adevărul și să nu ascund nimic din ceea ce știu!”. Vă mulțumesc! (...)

Dl. Radu:

- (...) Toată aceasta activitate culminează cu 1984 – când, de-acuma, Ioniță aderase. Patilinet aderase – tot datorită mie –, gl. Penciu aderase și el, actualul general Penciu, că atunci era colonel, și șeful operațiilor de la trupele de Securitate. Nu vorbesc de armată. Armata – am să vă povestesc mai târziu relațiile mele în armată. S-a pus problema în luna septembrie, când... deci, în 1984 încep să aibă loc primele întâlniri ale așa-zisului vârf ale acestei structuri – la care au luat parte, la o primă întâlnire, Iliescu, Ioniță, Măgureanu, Militaru și eu. Eu am organizat întâlnirea pe bulevardul – pe atunci se numea Iosif Broz Tito – în casa unui tânăr, Toncescu Ștefan. Prima întâlnire a avut mai degrabă ca scop identificarea punctelor de vedere comune, întâlnire de care Ioniță a fost total nemulțumit. Mi-a spus mie, când am coborât din mașină la actualul restaurant „Perla”, pe Dorobanți, acolo l-am lăsat. L-am luat și pe el și pe Militaru de pe strada Argintinei și ne-am dus acolo, iar Măgureanu și eu Iliescu au venit după ce se cunoșteau bine casele. Pentru că eu cu

● Stenograma ședinței comisiei din ziua de 14 iunie 1995 (orele 9-13) în care a fost audiat dl. Radu Nicolae

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
CURTEA SUPRĂMĂ DE JUSTIȚIE
SECȚIA PARCHETELOR MILITARE

Nr. 59/P/1998

București 2 august 1998

În baza prev. art. 209

an. ultim c.p.p.

Confirm

RECHIZITORIU

General de brigadă magistrat Dan Voinea, procuror militar
șef al Secției Parchetelor Militare din Parchetul de pe lângă
Curtea Suprămă de Justiție .

Având în vedere actele și lucrările de urmărire penală efec-
tuate în dosarul penal nr. 59/P/1998 privind pe :

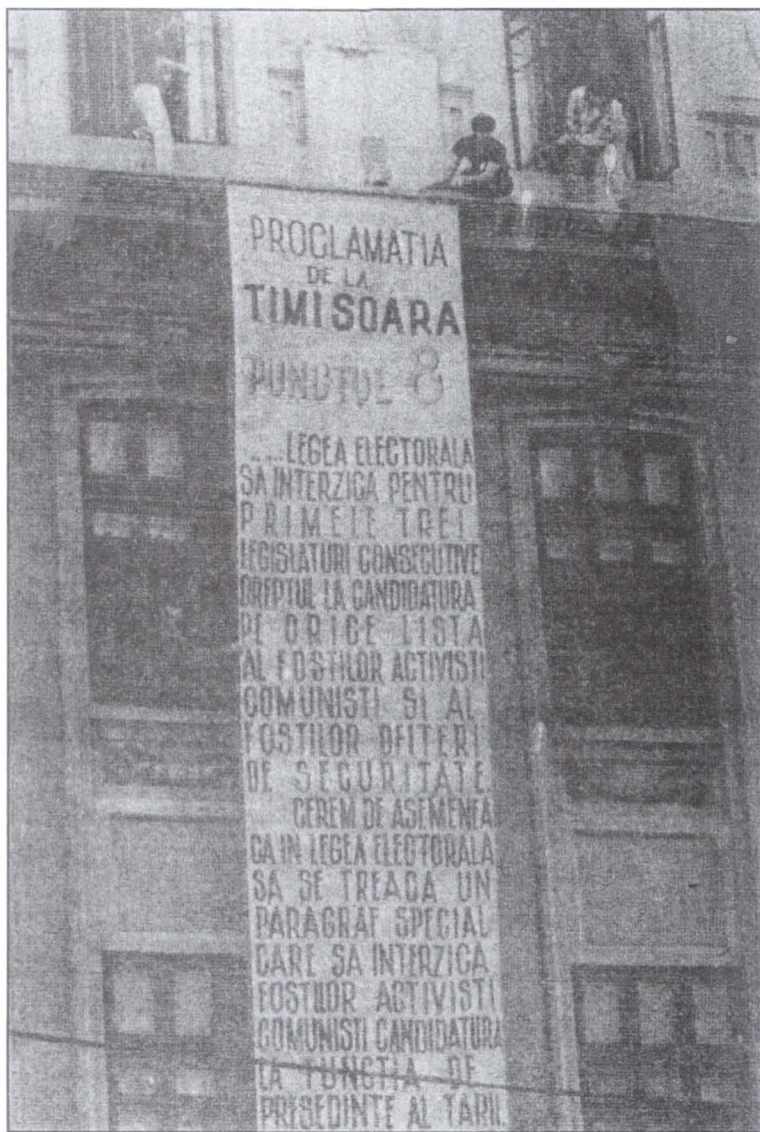
- inv. col. Dragomir Aurel fost comandant al UM 01512 Sibiu
și al garnizoanei Sibiu, cercetat pentru săvârșirea infracțiunilor
de instigare improprie la omor deosebit de grav, distrugere cali-
ficată, omor, neglijență în serviciu și tratamente neomenoase,
prev. de art. 25 rap. la art. 31 alin.2 cod penal comb. cu art.
174 c.p. rap. la art. 176 lit.b c.p., art. 217 alin.4 c.p. rap.
la art. 218 alin.1 c.p., art.174 c.p., art. 249 alin.2 c.p. și
art. 358 alin.2 lit.d și alin.3 din c.p., cu aplic. art. 33 lit.a c.p.;

- inv. col. Moise Gheorghe fost ofițer la UM 01512 Sibiu,
cercetat pentru săvârșirea infr. de omor deosebit de grav, prev. de
art. 174-176 lit.b din c.p. ;

- inv. cpt.(rez) Tobă Francisc fost ofițer activ la UM 01129
Mârșea, cercetat pentru săvârșirea infr. de tentativă la infr.
de omor deosebit de grav și complicitate la infr. de tratamente
neomenoase prev. și ped. de art. 20 c.p. rap. la art.174-176 lit.b
c.p. și art. 26 rap. la art.358 lit.d c.p.,cu aplic. art. 33 lit.
a c.p. și

- inv. civ. Coșconea Nicolae cercetat pentru săvârșirea infr.
de tentativă la infr. de omor și nerespectarea regului armelor
și munițiilor, prev. și ped.de art. 20 rap. la art. 174 c.p. și
art. 279 alin.3 c.p.,cu aplic. art. 33 lit.a c.p.

● Rechezitoriul Parchetului de pe lângă Curtea Suprămă de Justiție, secția Parchetelor Militare, privind evenimentele petrecute în decembrie 1989 în Sibiu.

● Proclamația de la Timișoara.

DIALOGURILE (PRIN STAȚIE RADIO)
PURTATE ÎNTRE CONDUCĂTORII FORTELOR DE POLIȚIE
ÎN 13.06.1990

- transcriere de pe bandă de magnetofon -

30/1 pentru 435: „Pionul” Pășescu să trimită camera la Dunărea, să trimită cineva camera video la Dunărea.

435: Nu au ajuns cele „două”.

30/1: Dă prin spatele lui Inter cele două autobuze. Prin spatele lui Inter, că au mai venit aici. Recepție!

435: Da, am înțeles.

53 pentru 52: Nu vine nimeni, totuși, să ajute la cele două...

52: Vă referiți la Penciu?

53: De la întreprinderi.

52: Am înțeles că vin din mai multe direcții, dar sînt în curs, că acuma au ieșit din schimb și vin către noi; vin și de la Pipera și de la 23 August, vin din cât mai multe părți. Nu știu dacă ați recepționat.

53: Am recepționat, dar pe unde, cu ce vin? Dacă vin pe jos...

52: De, toată grija este și de partea conducerii, ca pînă acum, în prejma serii, adică într-o oră să fie aici. Sînt mereu în legătură cu cine trebuie să fie, mereu-mereu sînt în legătură. Situația este atît de gre, încît nu mai putea suporta trei sferturi de oră, eventual.

53: Suportă oamenii ăștia atîtea ore, dar știți care e...

52: Nu știu, io gîndisem că trebuie să luăm tot, absolut tot ce avem. Poate că și de la alte obiective să mai fie luat. Să vorbesc cu colaboratorul Penciu și de la alte obiective de acolo; să mai aducem vreo una-două subunități. Trebuie să avem nuște cordoane bune acuma pînă ies ăștia din schimburi. Nu știu dumneavoastră ce părere aveți.

53: Păi da, dar deocamdată nu am nimic de acolo, de la pionul Penciu.

52: Da, îl chem la mine și mai revin.

54 pentru 53: Mai vin două „bucăți” de la noi spre dumneavoastră, în zece minute.

53: Dar acum nu mai avem nici un pion de la dumneavoastră, să știți.

54: Ba sînt, vă raportează!

53: Unde sînt, sînt aici în mijloc?

-1-

● Transcrierea de pe bandă de magnetofon a dialogurilor (prin stație radio) purtate între conducătorii forțelor de Poliție în 13.06.1990 - (I).

54: Sînt pe Batiștei, sînt subordonați chiar domnului Dobrinoiu și o „bucată” care intră acum pe partea cealaltă spre... de la Piața Revoluției.

53: Bine, îi așteptăm. Îi așteptăm aici la locul care-l știți, în fața teatrului.

52 pentru 53: Vă ascut.

53: Puteți întreba la... dacă mai vin ceva ajutoare? Pentru ea să știm.

52: Am vorbit și vine în mod precis cel puțin două bucăți mari.

53: Rămănem în așteptare atunci, că n-am vrea să stricăm ceea ce am realizat și am ținut pînă acum.

52: Ar fi cea mai mare greșală a dumneavoastră dacă acum am renunța. Dacă mai vin și ăia de la Ploiești stăm și păstrăm tot ce putem, că forțe ne mai vin.

53: La Universitate au ieșit iarăși în balcon și întind din nou „cîrpele”. Ce comunicați?

(...). 52: A zis că să-i lăsăm pe ăia acolo înăuntru să facă ce știu. Noi să avem grijă de afară. Îi stringem noi seara mai tîrziu.

53: E bine.

52: Putem face ceva?

53: Păi, cei care s-au implicat ca să păstreze ordinea... Dedesubt sînt ai mei, se aruncă în oap?

52: Nu văd rezolvarea. Nu văd pentru că nu am cu cine vorbi, toată lumea se aruncă în cap. I-am raportat acum domnului Petrică. Domnul Măgureanu s-a retras, nu știu pe unde e; intră acum în Parlament, intră acum în Senat, oamenii au treburi politice, ce să facem, asta e situația. Nu am putut stăpîni, acolo era vorba că el introduce. Deocamdată să ne ferim să vedem dacă se aruncă în cap. Ordinul primului ministru este să stăpînim exteriorul pînă cînd vin muncitorii.

53: Cine dă garanția că vin?

52: Foarte greu de rezolvat acum, treaba e că nu am, nu am... cel puțin dacă aș avea așa să apreciez cîți vin, nimeni nu știe. Spun că vin, că au plecat de la Pipera, că au plecat de la cutare, și nu au ajuns nici unul. Îmi pică și moralul jos!

31 pentru 425: Nu a venit pionul Gheorghe. A ajuns aici și trebuia să revină repede. E necesar să vină repede, foarte repede.

431 pentru 435: Comunicații!

435: Trei dube, repede că avem mare nevoie! Cît mai multe, cît mai multe. Capacitate mare, capacitate mare.

52 pentru 53: Două atacuri succesive, aruncă cu pietre. Ne mutilăm „aparatură”. Un autobuz distrus. Asta a fost sprijinul dat de dvs. până acum.

52: Să știi că nu mai vine. La 23 August au zis că sindicatele nu au fost de acord să trimită.

53: Cum să-l informați pe domnul președinte? Le dăm foc la toate autobuzele! Asta a fost înțelegerea, vă rog să informați.

53 pentru 424: Comunicați.

424: Vă raportează că nici în zona Pipera nu se observă nici un fel de mișcare.

53: Bine, mulțumesc.

52 pentru 53: Da, am auzit ce ați spus.

53: Reușiți să informați să știm ce avem de făcut.

52 pentru 53: Ați reușit să informați? Nici colegii nu ne ajută, nici nimeni!

52 pentru 53: Iar nimic nu se întreprinde de partea cealaltă? Se devastează și localuri. Autobuzul e distrus.

52: Sînt acum cu domnul Șchiopul ca să bage dînsul niște trupe la Victoriei și aducem noi tot ce avem acolo, de la Victoriei aici.

53: Să știi că nu mai rezistăm mult. L-ați informa pe domnul președinte?

52: L-am informat, dar nu are soluție.

53: În condițiile astea înseamnă că le dăm drumul în piață.

52 pentru 53: Nu mai transmiteți nimic că nu se mai poate de acum.

52: Vin două subunități de la Televiziune și de la Victoriei, vin acum.

53: Nu mai avem ce face! Doar dacă vin prin spate cumva, dar nu mai avem ce face. Am rezistat... Pînă acum am ținut Piața. Am rugat să informați.

52: Dar pe unde să le aducă?

53: De azi dimineață pînă acum se putea aduce.

PIONUL BRATU sînt DEVIZA: Comunicați: URGENT LA BAZĂ!

- La nucleul, da?

- La mesteacănul!

53 pentru 54: Mai vin la dvs. din cei care sînt la gurile de metrou. Similar cu acei 70.

Una din bucăți deja a depășit Romana.

53: Dacă nu se urgencează se forțează al doilea cordon. Am ajuns la bază acum.

54: Am înțeles! Vă sun prin celălalt.

SOCIETATEA „R” - „România liberă”

316/15.08.1990

CĂTRE

Comisia de anchetă a Parlamentului
Pentru cercetarea evenimentelor din
Perioada 13 - 15 iunie 1990

Membrii redacției cotidianului „România liberă”, constituiți în Societatea „R”, cu sediul în București, Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, reprezentați de dl. Petre Mihai Băcanu, vă aduc la cunoștință împrejurările principale datorită cărora în perioada 14 - 19 iunie 1990 a fost împiedicată tipărirea ziarului.

La prima oră a dimineții (fiind prezentă doar d-na Mariana Bardu - secretară) un grup de muncitori din Combinatul Industriei Poligrafice au pătruns cu forța în biroul redactorilor șefi, răvășindu-l și molestând-o pe d-na Mariana Bardu - secretară - singura persoană prezentă în redacție, anunțând în același timp că nu sînt de acord cu apariția ziarului în continuare.

În aceste condiții, pătrunderea personalului redacțional în clădire a fost practic imposibilă.

În jurul orei 11,30, la sediul redacției s-a prezentat un grup de mineri, care nu au produs distrugeri în plus față de cele anterioare, însă a luat prin liderul lor legătura cu conducerea Combinatului Industriei Poligrafice, cu Sindicatul tipografilor și cu conducerea Editurii Presa liberă, cerînd cu forță și impunînd prin amenințare, ca secția gazete să nu mai tipărească ziarul.

O parte a discuțiilor s-au purtat în prezența d-lui Corneliiu Vlad, șeful secției externe a cotidianului „România liberă” și membru în Comitetul Director.

Mentionăm că aceste fapte sînt cunoscute și de dl. Colonel Mancaș care asigură paza armată a celorlalte corpuri ale clădirii Presei Libere, iar liderul minerilor ers Cămărășescu Nicolae, dovedit apoi ca fost ofițer de securitate.

Discuțiile ce s-au purtat ulterior, în data de 16 și 18 iunie cu liderii Sindicatului tipografilor, d-nii Georgescu Constantin și Căpățînă Ion și cu conducerea Combinatului Industriei Poligrafice, au relevat faptul că aceștia, sub amenințarea revenirii minerilor și a distrugerii familiilor lor, nu a mai avut curajul să tipărească ziarul, cerînd asigurări din partea Poliției și a Guvernului Românii că nu vor păți nimic.

Din data de 19.06.1990, „România liberă” și-a reluat apariția.

O parte din persoanele care au asistat sau participat la aceste evenimente și care pot furniza relații sînt:

- Corneliiu Vlad - șef secție externe „România liberă”
- Mariana Bardu - secretară „România liberă”
- Radu Gheciu - C.I.P.

Secția 15
Nr. 138067 din 15.06.1990

Către,
C.A.M. Măgurele

Din ordinul D^{le} General Penciu
se trimitem odată cu prezentul și
numiți:

1. HACU PETRE fiul lui Iulian + Maria
născut la 24.06.1944 în com. Stoenesti j. Vasl.
Olt, domiciliu în muna București str. Constantin
Papeșcu Nr. 123 Bl. 2 sc. 2 B. etaj în Apt. 60
Et. 4, posesor al B.I. serie D.G. Nr.
937957 eliberat de Securitate

2. VLADU ION-PAUL fiul lui Dumitru +
Jocan născut la 7.05.1967 în București,
domiciliu în București str. Bobot Popa Nr. 3
Bl. 15 A sc. A Apt. 8 Et. 5, posesor al
B.I. serie D.S. Nr. 0253.

3. Coman George fiul lui Octav +
Ivona, născut la 28.01.1961 în com.
Toplicea j. Buzău, domiciliu în București
str. Armurului Nr. 24 Bl. P4 Apt. 54
Et. 4.

Cei trei sînt muncitori în fabrica
Vulcan și au obținut în calitate de
serviciu regulat și au participat la
demonstrația de linie a j. Vasl. din 13.06.1990.
— Absținerea personală de obținut în altă
8 (opt) muncitori.

Șef Secție
L. Ștefan

● Notă din data de 15 iunie 1990 a Inspectoratului de Poliție, secția 15, prin care manifestanți
la demonstrația din 13 iunie 1990 sunt trimiși în Lagărul de la Măgurele

CONSILIUL JUDEȚEAN PROVIZORIU BRAȘOV Nr.3/1990	Copie conform cu ori 8
Către, DIRECȚIA REGIONALĂ C.F.R. BRAȘOV	
Prin prezenta vă rugăm să ne puneți la dispoziție o garnitură de tren cu plecare din gara Brașov spre București astăzi 13.06.1990.- Plata se va face din Contul Nr.45.10.0.16.0.-	
Brașov 13.06.1990	
VICEDIRECȚIE	
HĂLAT PAUL s/s înscris.	Contabil s.f., COSTEA VASILE s/s înscris.
	

- Cerere a Consiliului județean Provizoriu Brașov pentru punerea la dispoziție a unei garnituri de tren în data de 13 iunie 1990

Copiile autentificate de solicitare a trenurilor special comandate la stațiile de îmbarcare		
Petroșani	Consiliul Municipal provizoriu de uniune națională Petroșani	Nr.35/13.06.
Deva	CFUR Cons.Jud.Deva Județul Hunedoara	Nr.46/13.06.
Brașov	Cons.Jud.Prov.Brașov	Nr.3/1990
Alba Iulia	Frontul Salvării Naționale Cons.de coordonare Alba	Nr.15/14.06.
Galați	Cons.provizoriu de uniune națională al jud.Galați	Nr.455/13.06. 1990
Buzău	Întrepr.Metalurgică Buzău I.S.P.S.	Nr.200/14.06. nr.2/pe 31269 1990
Comănești	Sindicatul liber al Întrepr. Miniere Comănești	Comănești 14. 06.1990
Slatina	F.S.N. Olt	Nr.820/13.06. 1990
Motru	Întreprinderea Minieră Motru	Nr.4623/24.6 1990

- Copiile autentificate de solicitare a trenurilor special comandate la stațiile de îmbarcare în zilele de 13 și 14 iunie 1990

INFORMARE
UNIUNEA MONDIALĂ A ROMANILOR LIBERI
FILIALA – ROMANIA

Str. G-ral Praporgescu nr. 18

Nr. 443/20.06.1990

Situația deosebit de gravă cu care au confrunțat Capitala și cetățenii săi, nu a crușat nici filiala „ROMÂNIA” a U.M.L.R., astfel, în ziua de 14 iunie 1990, ora 10 dimineața, s-a prezentat la ușa principală a sediului un grup de 6 persoane îmbrăcate în salopete și cască de protecție de miner, având în mână bastoane și bucăți de fier beton. Văzând că ușa este încuiată, au declarat că se vor întoarce mai târziu. Înăuntru se găseau doi membri U.M.L.R.: care nu au deschis și au părăsit sediul la ora 11.

La ora 11,30, grupul menționat s-a reîntors împreună cu câțiva civili, au forțat ușa principală și au intrat în sediu, au deschis prin forțare ușile tuturor încăperilor, deteriorând mobila, mașini de scris, xerox și au răvășit corespondența, dosare de lucru și rezerva de hirtie.

La ora 12, s-a prezentat la sediu un membru al U.M.R.L. care a fost imediat trântit la pământ și bătut grav. A necesitat îngrijiri medicale la Spitalul de Urgență.

La ora 13,30 a încercat să intre în sediu un alt membru al Filialei, care a fost împiedicat de civili care se găseau în curte în timp ce mineri erau pe trotuar și își împărțeau diferite rechizite de birou.

La ora 16, sediul a fost vizitat de un alt membru al filialei care a găsit toate ușile deschise, mobila răvășită, hirtii pe jos, flacoane de toner pentru xerox aruncate pe podele.

În cursul după-amiezii de 14 iunie 1990, precum și în cursul zilei de 15 iunie, au mai avut loc vizite ale persoanelor străine de sediu la diferite ore.

Menționăm că sediul din strada G-ral Praporgescu nr. 18 este o locuință veche, în fund de curte, modestă, fără firmă la poartă (deoarece fusese scoasă în dimineața zilei de 14 iunie, după ce s-a aflat de evenimentele care se petreceau în centrul Capitalei).

Pentru ilustrarea devastării sediului și deteriorarea mobilierului s-au făcut fotografii și bandă video. Deținem răngi și bite lăsate la fața locului. S-a întocmit o listă a pagubelor. Judecând după furtul mașinilor de scris noi și lăsarea pe loc a celor vechi și defecte, a tonnerului pentru aparatele de fotocopiat, a calculatoarelor de contabilitate, a 3 buc. porta-voce, a hirtiei xerox, a unor medicamente, defaectarea telefoanelor prin scoaterea microfoanelor, se impune concluzia că munerii nu au fost toți mineri și că au acționat cu o concepție clară de lucru.

Redacția revistei „Actualitatea românească”, revistă care a apărut sub egida U.M.R.L. – România a fost vizitată de asemenea, de o echipă de mineri însoțiți de agenți ai Poliției militare și civili, de unde au ridicat absolut toată

aparatură electronică de comunicare și multiplicare, precum și rezerva de hîrtie a publicației.

Totodată, membrii activi ai U.M.R.L. au fost bătuți, suferind leziuni la cap, la spate și la membrele inferioare.

S-a depus în ziua de 18 iunie 1990 o plîngere, avînd în anexă un proces-verbal de constatare a obiectelor sustrate din inventar la următoarele foruri: Procuratura Generală a României, Președinția Consiliului de Miniștri – în atenția d-lui prim-ministru Petre Roman, președintele U.M.R.L. – dl. Ion Rațiu, Secretariatul Parlamentului României, Poliția Capitalei, Poliția Sectorului 2, pe a cărei rază de competență se găsește sediul, Liga pentru Apărarea drepturilor omului, Televiziunea Română, ziarul „România liberă”, ziarul „Adevărul” și cîteva agenții străine.

PREȘEDINTE,

arh. Ion Mircea Eneșcu

- Informare a Uniunii Mondiale a Românilor Liberi, Filiala - România în legatura abuzurile comise la sediul filialei la 14 și 15 iunie 1990.(II)

Anexa 3

SECȚIA PARCHETELOR MILITARE

N O T Ă

**privind stadiul cercetărilor efectuate în dosarul
nr. 18/P/1997 referitor la evenimentele
din 13/15 iunie 1990**

Ancheta are în vedere două etape: evenimentele din ziua de 13 iunie 1990 și mineriada din zilele următoare, cu întregul cortegiu de consecințe (morți, răniți, distrugeri de bunuri, rețineri și arestări ilegale).

Până în momentul de față, s-a stabilit, lucru care de altfel era de presupus, că deplasarea minerilor și a altor "forțe muncitorești" la București, s-a făcut în mod organizat.

Pentru mineri a fost constituit un centru de primire și dirijare, condus de către ministrul Dobre.

Potrivit dispozițiilor primite din partea Guvernului României în perioada 14 - 17 iunie 1990, Ministerul Apărării Naționale a asigurat hrănirea și echiparea unor forțe civile "ce au participat la restabilirea ordinii și a liniștii în capitala țării".

Produsele și materialele alocate din fondurile armatei, în valoare totală de 866.000 lei, au fost aprobate la scădere.

Rezultă, în afară de orice îndoială, și o cooperare între organisme Ministerului de Interne și așa-numitele forțe civile. Această cooperare s-a făcut parțial la vedere și parțial în condiții de acoperire.

● Nota privind stadiul cercetărilor efectuate în dosarul nr. 18/P/1977 referitor la evenimentele din 13/15 iunie 1990 (I)

Se preconizează că până în vara anului 1998 să fie identificate și cercetate peste 1.000 de persoane implicate în aceste evenimente, inclusiv cadre din structurile militare.

Problema care se pune în această fază a cercetărilor este cea a încadrării juridice a faptelor, atât la nivelul executanților, cât și la nivelul factorilor decizionali.

Se apreciază că faptele întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de subminare a puterii de stat prev. de art. 162 alin. 2 din Codul penal.

Argumente în acest sens:

- acțiunea minerilor și a celorlalte grupuri care s-au manifestat în mod violent "în sensul restabilirii ordinii", a fost de natură să scindeze societatea românească în două;

- molestarea a sute de persoane, distrugerea și devastarea unor sedii ca și a sediiilor principalelor partide din opoziție, punerea sub semnul întrebării a însuși caracterului democratic al societății și sistemului pluripartit ce fusese consfințit după 22 decembrie 1989 și prin alegerile din 20 mai 1990;

- repercusiunile acestui val se simt până în momentul de față;

- timp de 3 zile, Bucureștiul, cel puțin în anumite segmente ale sale, reprezentate prin grupări ale populației, partide, instituții, a fost expus și supus unui jaf organizat și sistematic;

- consecințele pe plan intern și internațional sunt incalculabile;

- printre altele, fie spus, chiar Guvernul Petre Roman, avea să cadă peste un an de zile tocmai ca o consecință a acestui val inițial, a acestui uriaș angrenaj, care a fost pus în mișcare.

Acțiunile violente săvârșite de grupuri extrem de numeroase de persoane împreună, erau de natură să împingă societatea românească în pragul scindării și al unui eventual război civil.

Din toate aceste argumente expuse extrem de sumar, rezultă un fapt evident; puterea de stat ce a apărut pe fondul voinței poporului în România, după 22 decembrie 1989, a fost efectiv pusă în pericol.

În consecință, se preconizează luarea unor măsuri de arestare preventivă, începând cu șefii sindicatelor miniere, directori, șefi de exploatare, ingineri șefi, șefi de echipă, maiștri etc.

Aceștia, prin dezvăluirile lor vor conduce către nucleul decizional.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
Secția de urmărire penală și criminalistică
Nr. 257/P/1998

Capitulat
Jucur

RECHIZITORIU

28 mai 1998

Procuror Daniela Matei, de la Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, Secția de Urmărire Penală și Criminalistică;

Examinind dosarul de urmărire penală privind pe inculpatul

DENES DOMOKOS - 54 ani, cu antecedente penale, cercetat în stare de arest preventiv pentru săvârșirea tentativei la infracțiunea de omor calificat, prev. de art.20 C.pen. rap. la art.174-175 lit.d C.pen., cu aplic. art.13 C.pen.,

EXPUN URMATOARELE:

Situația de fapt:

În dimineața zilei de 14 iunie 1990, inc.DENES DOMOKOS, care era miner-șef de schimb la Exploatarea Minieră Livezeni a sosit în București împreună cu alți mineri din Valea Jiului, cu scopul de a restabili ordinea în capitală.

Intrucât plecase direct de la locul de muncă, inculpatul era îmbrăcat cu vestimentația de lucru și avea asupra sa lampa, masca, metanometrul și securea din dotare.

...//...

● Rechizitoriu din 28 mai 1998 al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, privind pe inculpatul Denes Domokos (I)

Inc.DENES DOMOKOS s-a deplasat la Universitate, unde a observat că alți mineri au adus-o pe brațe și au aruncat-o în fântina din fața Institutului de Arhitectură pe partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS, care se afla într-o stare de neputință de a se apăra, întrucât fusese lovită.

Profitând de această situație, inc.DENES DOMOKOS a apucat-o de păr pe partea vătămată intenționând să-i secționeze capul cu securea. Executarea hotărârii infracționale a fost însă întreruptă de intervenția martorului RUSU VALICA.

În acest sens, în declarația sa, martorul RUSU VALICA, inginer la Exploatarea Minieră Lupeni, a precizat (fila 84): "Eu sînt cel care am intervenit în momentul în care unul dintre mineri l-a prins de păr pe MARIAN MUNTEANU și a vrut să-l lovească cu securea, cu gîndul, de altfel, exprimat 'să-i taie capul'.

(...) Îl prinsese cu o mîină de păr și cu mîina dreaptă a dat să-i taie capul cu securea. Brațul lui descria deja cursa, era cît pe ce să-l lovească, moment în care am reușit de l-am prins de mîină și l-am oprit. Eu și acum am impresia că dacă nu-l prindeam de mîină, apuca să-i lovească gîtul cu securea."

De asemenea, martorul GHERMAN PETRU care la acea dată îndeplinea funcția de lider sindical la Mina Lupeni, a declarat (fila 98): "Am văzut un alt miner, dar pe care nu-l cunoșteam decît că era de la Mina Aninoasa, care cu o secure a vrut să-l taie pe MARIAN MUNTEANU fapt ce nu s-a întîmplat, întrucît a intervenit un alt miner care l-a apărât."

Fiind audiat, martorul ANGHEL NECULAI, miner la Exploatarea Minieră Valea de Brazi a afirmat (fila 117):

"DOMOKOS DENES, care era miner la Aninoasa, a fost cu mine în subsol la Universitate. Tot el este cel pe care l-am văzut cînd a vrut să-i ia capul lui MARIAN MUNTEANU cu securea. Acest lucru se petrecea în față, după ce l-am scos din localul Universității. A vrut să-i ia gîtul cu securea și inginerul VALICA l-a prins securea pe la spate."

Martorul PETCU VIRGIL MIHAI, care la acea dată era student la Facultatea de Electronică a Universității Politehnice București a precizat: "După ce am ajuns acolo în fîntină, la un moment dat, cînd mi-am revenit, deschizînd ochii, l-am văzut pe MARIAN MUNTEANU că zăcea acolo într-o baltă de sînge. Pentru

...//...

moment am fost convins că este mort. În acele secvențe, rețin la un moment dat apariția unui miner, care l-a prins de cap, de barbă sau de păr cumva și a zis 'Hai, să-i tăiem capul'."

În declarația sa din data de 26 iunie 1990 (fila 33), partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS a precizat: "Imi aduc aminte că unul cu topor în mână a propus să mi se taie capul pe loc. Alții s-au opus acestei idei, probabil negăsind-o constructivă. Cîțiva dintre ei erau în căutare de dolari. Menționez că în tot acest timp mi-am pierdut starea de conștiență pe diferite perioade. Am auzit voci care spuneau 'Lăsați-l, nu-l omoriți!'."

Apoi, partea vătămată a fost transportată la Spitalul de Urgență. Starea de neputință de a se apăra a acesteia este susținută de raportul de expertiză medico-legală nr.A.1/9439 din 11 iulie 1990 (filele 35-41), din care rezultă că la internare prezenta diagnosticul: "Contuzie cerebrală medie. Plagă parietală dreaptă. Contuzie lombară dreaptă. Multiple echimoze toraco-abdominale. Contuzie glezna și mîna stînga. Fractură cu deplasare trapezoid stîng. Fractură incompletă maleola peronieră stîngă. Contuzie forte umăr stîng." Pentru aceste leziuni traumatice care s-au putut produce în ziua de 14 iunie 1990, prin lovire cu corpuri dure, partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS a necesitat cel mult 8-10 zile îngrijiri și supraveghere medicală.

Inc.DENES DOMOKOS a recunoscut că a prins-o de păr cu o mîna pe partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS, iar cu cealaltă mîna a intenționat să o lovească cu securea (fila 12). Totodată, inculpatul a menționat că partea vătămată se afla în neputința de a se apăra, întrucît fusese lovită în repetate rînduri (fila 17). Inculpatul a încercat să-și atenueze răspunderea penală, susținînd că intenționa să o lovească pe partea vătămată cu securea "unde nimerea".

Inc.DENES DOMOKOS a explicat activitatea sa infracțională prin faptul că o văzuse la televizor în repetate rînduri pe partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS vorbindu-le, din balconul clădirii Universității, manifestanților și că o considera răspunzătoare de actele de violență ale acestora împotriva militarilor în termen și polițiștilor.

...//...

În concluzie, intenția inc.DENES DOMOKOS de a o ucide pe partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS rezultă din felul și împrejurările comiterii infracțiunii, din mobilul care l-a determinat pe acesta, de scopul pe care și-a propus să-l atingă, precum și din mijlocul de execuție folosit.

In drept:

Fapta inculpatului de a încerca să o ucidă cu secura pe partea vătămată MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS, profitând de starea de neputință a acesteia de a se apăra, întrunește elementele constitutive ale tentativei la infracțiunea de omor calificat, prev. de art.20 C.pen. rap.la art.174-175 lit.d C.pen., cu aplic. art.13 C.pen.

Mijloace de probă:

- declarațiile părții vătămate MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS - filele 18-31;
- raportul de expertiză medico-legală nr.A.1/9439 din 11 iulie 1990 - filele 35-41;
- raportul de expertiză medico-legală psihiatrică nr.A.1/6183 din 15 mai 1998 - filele 61-62;
- avizul Comisiei de Avizare și Control de pe lângă I.M.L. București - fila 63;
- declarația martorului RUSU VALICA - filele 84-91; 137-139;
- declarația martorului PETCU VIRGIL MIHAI - filele 92-93;
- declarațiile martorului GHERMAN PETRU - filele 97-101;
- declarațiile martorei MUSTĂCIOȘU SILVIA LIANA - filele 102-107;
- declarațiile martorului ANGHEL NECULAI - filele 111-119; 140-142;
- procesele-verbale de confruntare a inc.DENES DOMOKOS cu martorii RUSU VALICA, ANGHEL NECULAI și PETCU VIRGIL MIHAI - filele 120-121;
- declarațiile inc.DENES DOMOKOS - filele 11-17.

CIRCUMSTANȚE PERSONALE

Prin sentința penală nr.518 din 19 mai 1997 a Tribunalului Hunedoara, inc.DENES DOMOKOS a fost condamnat la 1 an închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de distrugere în paguba avutului privat, prev. de art.217 alin.4 și 5 C.pen., cu suspendarea condiționată a executării pedepsei (fișa de cazier judiciar - fila 9).

..//..

La data de 7 aprilie 1998, Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și arestarea pe timp de 30 de zile a inculpatului. Această măsură a fost prelungită de Secția a II-a Penală a Tribunalului București până la data de 5 iunie 1998.

Inc.DENES DOMOKOS este căsătorit, are 3 copii (1 copil minor), iar în prezent este pensionar.

În concuziile raportului de expertiză medico-legală psihiatrică nr.A.1/6183 din 15 mai 1998 (filele 61-62) se precizează:

"Numitul DOMOKOS DENES prezintă diagnosticul: TULBURARE DE PERSONALITATE CU DETERIORARE COGNITIVĂ ȘI TULBURĂRI DE COMPORTAMENT PE FOND MIXT POST TCC ȘI TOXICITILIC.

Corelind fondul patologic preexistent (din 1966) cu evoluția lent progresivă și stadiul actual, precum și intervalul mare scurs de la comiterea faptei până la examinare, comisia apreciază că nu se poate stabili din punct de vedere științific discernământul în momentul comiterii faptei din 1990, opinând însă că acesta ar fi putut avea capacitatea psihică alterată și în acel moment, având discernământul diminuat pentru fapta pentru care este cercetat.

Se poate aprecia însă cu certitudine că la data examinării actuale, susnumitul are scăzută capacitatea psihică de apreciere critică a conținutului și consecințelor faptelor sale, având discernământul mult scăzut.

Ca atare, se recomandă aplicarea măsurilor prevăzute de articolul 113 C.pen."

Având în vedere cele expuse, în conformitate cu art.262 pct.1 lit.b C.pr.pen.,

DISPUN:

Trimiterea în judecată în stare de arest preventiv a inculpatului:

- DENES DOMOKOS - fiul natural al VILMEI, născut la data de 1 octombrie 1943 în com.Mitrești, jud.Mureș, de cetățenie română, studii 7 clase, stagiul militar satisfăcut, pensionar, căsătorit,

..//..

are 3 copii (1 copil minor), domiciliat în Petroșani, str.Viitorului, bloc 4, scara 2, apart.7, jud.Hunedoara, cunoscut cu antecedente penale, pentru săvârșirea tentativei la infracțiunea de omor calificat, prev. de art.20 C.pen. rap.la art.174-175 lit.d C.pen., cu aplic. art.13 C.pen.

În temeiul art.264 C.pr.pen., dosarul se înaintează Tribunalului București, urmînd a fi citați:

INCUPLAT:

- DENES DOMOKOS - Penitenciarul Jilava

PARTE VATAMATA:

- MUNTEANU MARIAN TEOFAN DRAGOS-București, str.Occidentului nr.45, apart.2, sectorul 1

MARTORI:

- RUSU VALICA-Petroșani, str.Unirii, bloc 2, scara 2, apart.4, jud.Hunedoara
- PETCU VIRGIL MIHAI-București, Aleea Valea Roșie nr.1, bloc A.5, scara B, etajul 3, apart.27, sector 6 și -București, str.Corneliei nr.4, sector 6
- ANGHEL NECULAI-Petroșani, str.Aviatorilor nr.64, apart.4, jud.Hunedoara
- MUSTACIOSU SILVIA LIANA-București, str.Compozitorilor nr.34, bloc 4, etajul 3, apart.64, sector 6
- GHERMAN-PETRU-Lupeni, str.Gh.Sincai, bloc 200, scara 3, etajul 5, apart.101, jud.Hunedoara

Se stabilesc cheltuieli judiciare în sumă de 500.000 (cinci sute mii) lei, care, potrivit art.191 alin.1 C.pr.pen., vor fi suportate de către inculpat.

PROCUROR,
Daniela Matei

DECLARAȚII

în fața comisiei parlamentare de anchetă a evenimentelor din 13 - 15 iunie 1990

STENOGRAMĂ

Mihai Chițac: „Ea a fost tolerată mai multă vreme până în ziua de 11.06.1990 când toată conducerea Ministerului de Interne a fost convocată la palatul din Piața Victoriei, unde președintele ales și primul ministru au ordonat ca, împreună cu Ministerul Sănătății, Serviciul Român de Informații, Procuratura Generală, Armata, cu participarea a 4000-5000 cetățeni pe care trebuia să-i aducă domnul N.S. Dumitru să se pună ordine în Piața Universității”.

Victor Athanasie Stănculescu: „(...) când m-am întors de la Berlin, în ziua de 14 iunie, mi s-a raportat situația pe care o cunoașteți de generalul Ionel, șeful Marelui Stat Major, care îmi confirmă ce îmi spunea în noaptea acelei zile, când am avut convorbirea telefonică de la Strasbourg, unde eram convocați pentru a participa la conferința miniștrilor apărării. Mi s-a comunicat, la orele 1:05, în noapte respectivă, că problemele militare fuseseră rezolvate și armata era stăpână pe situație în capitală și, în cursul dimineții, au apărut grupuri de mineri care se aflau în oraș. După ce m-am reîntors, m-am întâlnit, către orele 11:00, la Palatul Victoriei, cu primul ministru, cu N.S. Dumitru, domnul Adrian Sărbu și care primeau informații despre activitățile din capitală. (...) Am solicitat, în special pentru că văzusem că domnul N.S. Dumitru era mai activ și cunoștea mai multe despre mineri, ca să lămurească despre această prezență, să găsim soluții ca ei să se retragă din capitală pentru că se aduceau știri din ce în ce mai neplăcute, deși, cum spunea generalul Chițac, este bine că se lichidează bișnițarii pe care nu

putea să-i răzbească poliția. După amiază, am cerut somnului N.S. Dumitru să organizeze defluidarea minerilor, mi-a spus că nu e posibil, că e scăpată de sub control această mișcare care este voluntară și atunci i-am spus să se găsească soluții pentru a fi cazați și, din acele locuri de cazare, în timpul nopții, să facem această defluire. Către seară a venit informația că o parte din mineri pot fi cazați la sala Polivalentă, și o parte la Pavilionul Expozițional, încă cca. 1000 nu au unde să se cazeze. Eu i-am spus că-i primesc în cazărmi, dar dacă îmi asum această răspundere, din cazărmi nu mai ies pentru nici o activitate. Au intrat în două regimente și le-am asigurat hrănirea după normele militare, situația de igienă era precară și îmbrăcăminte la fel, i-am echipat cu niște salopete vechi, bocanci talpă cauciuc, ciorapi humbac, maiouri, chiloși, săpun, prosoape militare, lăme de ras șamd, am organizat în această perioadă programe de sport, radio-rv, s-a făcut îmbrăcarea generală, să nu aducem în unități neigiena și, din păcate, s-a târâgînat mult plecarea lor și am vorbit tot cu domnul N.S. Dumitru, spunându-i că, dacă nu organizează plecarea, îi duc de unde au venit cu camioane militare”.

Răzvan Theodorescu: „Noutatea a fost când, pe la ora 19:00, și lucrul acesta l-ați văzut în filmul realizat de colegii de la emisiunea maghiară, de pe Pangratti, din fața atelierelor artiștilor, cotind spre poarta din Dornanți, am văzut, s-a întâmplat să fiu la fereastră în momentul acela, un grup bine constituit, care n-avea nimic de-a face cu manifestații, nici de o parte, nici de alta, care, cu diverse instrumente în mână, într-o coloană, a pătruns peste poartă, spre stupefarea mea, am văzut că poliștii se dau de-o parte. (...) Pe data de 11 seara, a fost o ședință cu Președintele, în care s-a făcut planul ce să facă în Piața Universității pentru curățirea pieței. A fost președintele pînă, ministrul de Interne, subsemnatul, șeful SRI, vreo 6-7 persoane. S-a dat sarcina ministrului de Interne să facă, era și Diamandescu, curățenie, după care s-a stabilit că vor veni în piață, la chemarea PSN, 6000-7000 de oameni care să asigure liniștea și ordinea, oameni care n-au mai venit. Era către orele 21:00, era și domnul prim-ministru și s-a spus să se facă apel de către PSN să vină muncitorii de la 23 August și alții”.

● Declarații ale domnilor, Mihai Chițac, Victor Athanasie Stănculescu și Răzvan Theodorescu în fața Comisiei parlamentare de anchetă a evenimentelor din 13-15 iunie 1990.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL de pe lângă
CURTEA SUPREMA DE JUSTITIE
PROCUROR GENERAL
CABINET
Nr.

București: 24 mai 1999

INFORMARE

privind stadiul cercetărilor în cauzele
referitoare la evenimentele din perioada 13-15.06.1990

Dosarul penal nr.74/P/1998 - privind morțile violente prin împușcare ale victimelor LEPADATU MITRITA, MOCANU VELICU-VALENTIN, DUNCA GHEORGHITA și DRUMEA DRAGOȘ, produse în după-amiaza zilei de 13.06.1990:

- rapoartele medico-legale ale victimelor;
- audierea unui număr de 26 martori.

Acte în continuare:

- identificarea persoanelor care, în după-amiaza zilei de 13.06.1990, s-au aflat în cabinetul ministrului de interne, întrucât s-a stabilit că s-a tras din balconul acelui cabinet.

Termen estimativ de soluționare:

- nu poate fi estimat la acest moment termenul de soluționare, dar nu mai devreme de 5 - 6 luni de zile.

Dosarul penal nr.75/P/1998 - privind implicarea conducerii provizorii a României în mobilizarea, transportul și acțiunea minerilor în municipiul București în perioada 14 - 15.06.1990.

- Au fost audiate aproximativ 300 de persoane

Printre acestea se numără:

- ION ILIESCU - fost președinte ales al României;
- PETRE ROMAN - fost prim ministru desemnat al României;
- gen.col.(r) MIHAI CHIȚAC - fost ministru de interne în guvernul provizoriu;
- general de armată (r) VICTOR ATANASIE STANCULESCU - fost ministru al apărării naționale în guvernul provizoriu;

● Informare a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție din 24 mai 1999, privind stadiul cercetărilor în cauzele referitoare la evenimentele din perioada 13-15.06.1990 (I)

- amiral (r) CICO DUMITRESCU - fost secretar de stat la Ministerul de Interne;
- NICOLAE S.DUMITRU - fost prim vicepreședinte al Frontului Salvării Naționale;
- IOAN GAF DEAC - fost director general în Ministerul Minelor - din guvernul provizoriu;
- general divizie (r) ILIESCU DUMITRU - fost director al Serviciului de Protecție și Pază;
- ADRIAN SARBU - fost consilier al primului ministru;
- BUJOR BOGDAN MIHAI - fost prefect al județului Hunedoara;
- MIRON COZMA - fost lider sindical în Bazinul Carbonifer Valea Jiului;
- VIRGIL MAGUREANU - fost director al Serviciului Român de Informații;
- general de brigadă MUGUREL FLORESCU - fost adjunct al Procurorului General și șef al Secției Parchetelor Militare;
- GELU VOICAN VOICULESCU - fost viceprim-ministru al guvernului provizoriu;
- col.(r) CALAPOD FLORIN - fost comandant al U.M. 0215 București;
- general de brigadă (r) BALTAN DUMITRU - fost comandant al Poliției Capitalei;
- general de divizie (r) CORNELIU DIAMANDESCU - fost inspector general al Poliției Române;
- ION RAȚIU - vice-președinte al P.N.Ț.C.D.;
- DAN IOSIF - fost membru în Colegiul Director al F.S.N.;
- DORU VIOREL URSU - fost ministru de interne;
- general de divizie (r) - PENCIUC DUMITRU - fost secretar de stat în Ministerul de Interne și alții.

În continuare mai sunt de audiat următoarele persoane:

- CORNEL BURLEC - fost ministru al transporturilor;
- ANTON VATASESCU - fost ministru în guvernul provizoriu;
- BOGDAN NICULESCU DUVAZ - fost membru în Colegiul Director al F.S.N.;
- COSTINAS BENONI - fost director general al Regiei Autonome a Huilei;
- AECHIMOAE IONEL - fost deputat F.S.N. de Bacau;
- comandanții Regimentelor 1 și 2 Mecanizate din subordinea Ministerului Apărării Naționale.

● Informare a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție din 24 mai 1999, privind stadiul cercetărilor în cauzele referitoare la evenimentele din perioada 13-15.06.1990 (II)

În privința acestor persoane - cum a fost cazul majorității celorlalți - a fost dificilă aflarea adresei de domiciliu, întrucât nu au fost luați în evidența poliției atunci când s-au mutat.

De asemenea, se impune reaudierea unora dintre persoanele deja audiate, cum ar fi general colonel (r) MIHAI CHIȚAC, colonel (r) CALAPOD FLORIN, general de armată (r) VICTOR ATANASIE STANCULESCU și alții.

La data de 18.03.1999, a fost începută urmărirea penală sub aspectul infracțiunilor prev. și ped. de art.248 alin.2 C.p./1968 și art.26 C.p. rap. la art.248 alin.2 C.p./1998.

A fost audiat în calitate de învinuit civil NAPAU ION - fost președinte al Federației Sindicatelor Miniere din România (art.25 C.p. rap. la art.248 alin.2 C.p./1968).

În cauză mai sunt de administrat următoarele acte:

- stenograma întrunirii din seara zilei de 11.06.1990.

Răspunsul este așteptat de la Președinția României;

- Notele informative transmise de S.R.I. și U.M. 0215 București către șeful statului și primul-ministru, cu referire la "fenomenul Piața Universității".

Răspunsurile sunt așteptate de la S.R.I. și Ministerul de Interne;

-Justificarea fondurilor folosite de Ministerul Apărării Naționale, pentru cazarea minerilor în perioada 15 - 17.06.1990.

Pentru finalul cercetării, vor fi solicitate de la Secretariatul Camerei Deputaților mai multe documente rezultate în urma cercetării efectuate de Comisia parlamentară de cercetare a evenimentelor relevate în perioada 13 - 15.06.1990.

Termen estimativ de soluționare:

- în funcție de răspunsurile care vor fi primite de la: Președinția României, S.R.I., M.I. și M.Ap.N., cauza poate ajunge la final în termen de aproximativ de trei săptămâni.

PROCUROR GENERAL,
MIRCEA CRISTE

Raportul Statului Major General prezentat Consiliului Suprem de Apărare a Țării

În România s-au produs evenimente sociale grave, care au atras atenția opiniei publice din țara noastră și a comunității internaționale. Deoarece unele dintre acestea au vizat securitatea națională, evenimentele au intrat treptat și în sfera de interes a Ministerului Apărării Naționale, a Statului Major General. În lumina aprecierilor analiștilor politici și militari, evenimentele dramatice petrecute în România în această perioadă au fost determinate, în principal, de evoluția negativă a unor fenomene economice, sociale și politice generate de măsurile radicale luate pentru accelerarea reformei prin lichidarea întreprinderilor nerentabile, generatoare de pierderi, în condițiile în care măsurile de protecție socială luate nu au putut compensa consecințele negative produse. Pe acest fond, începând cu 4 ianuarie, în zona Văii Jiului s-a declanșat un conflict de muncă. Părțile în conflict au fost Liga Sindicatelor Miniere din Valea Jiului și Compania Națională a Huilei. Conflictul a angajat și un număr important de foști mineri disponibilizați în urma reducerii activității în minieră. Solicitățile inițiale ale sindicatelor au fost foarte mari, excesive și nu puteau fi satisfăcute în condițiile economice precare în care își desfășoară activitatea Compania Națională a Huilei. Cele mai importante cereri: creșteri salariale maxime, menținerea în activitate a unor mine nerentabile, acordarea unor compensații excesive.

Din analiza politică adoptată de guvern cu privire la conflict, a ieșit în evidență faptul că, dacă s-ar fi răspuns unor astfel de solicitări, bugetul de stat pe acest an ar fi fost grav compromis și în același timp s-ar fi creat un lanț nesfârșit de revendicări din alte sectoare, revendicări imposibile de satisfăcut. Prolungirea conflictului de muncă a dus la radicalizarea cererilor minerilor la apariția unor aspecte sociale complexe, conflictul dobândind astfel, treptat, și o dimensiune socială importantă. Pe fondul amplificării acestui conflict, în cadrul societății au apărut elemente de tensiune politică, iar unele forțe, deosebit de natură extremistă, au desfășurat acțiuni urmărind folosirea mișcării în alte scopuri decât cele sociale. În acest scop, un număr mare de mineri protestatari din Valea Jiului, nemulțumiți de faptul că revendicările lor nu au fost satisfăcute, au decis să vină la București pentru organizarea unei demonstrații de forțe împotriva guvernului. În aceste condiții, greva a fost declarată ilegală de către instanța de judecată locală. Potrivit legii, greviștii trebuiau să se întoarcă la muncă și puteau face recurs la Instanța Superioară. Manifestări de această natură, deplasarea unor grupuri de mineri la București au mai avut loc în România în anii 1990 și 1991. De fiecare dată, aceste incursiuni ale minerilor la București au fost însoțite de violențe majore. Cu ocazia unor astfel de acțiuni minerii au reușit înlăturarea prin forță a guvernului și paralizarea activității Parlamentului. Amintirea acelor vremuri grele din timpul mineriadelor, protestul unor categorii de cetățeni din București împotriva unei astfel de eventualități și caracterul ilegal al grevei au determinat guvernul să interzică acest marș. Potrivit prevederilor legale, în situația tensionată care s-a creat, guvernul a însărcinat Ministerul de Interne să ia măsuri speciale pentru respectarea legii și apărarea ordinii publice în zona afectată de aceste tulburări. Pe acest fond a avut loc prima ciocnire violentă între grupul de mineri protestatari și forțele de ordine în Defileul Jiului în apropiere de Petroșani. Pe timpul acestei confruntări, forțele de ordine au fost dotate numai cu scuturi de protecție, câști, bastoane și mijloace de folosire a gazelor lacrimogene. Datorită superiorității numerice a minerilor în punctul de contact, dar și datorită unor grave greșeli de tactică și de conducere, barajul poliției a fost străpuns. Grupul de mineri protestatari a pătruns în Târgu Jiu unde s-au înregistrat violențe și unde minerilor li s-au adăugat și alte categorii de protestatari din această zonă. Analiștii militari apreciază că anunțurile repetate referitoare la faptul că forțele de ordine nu sunt dotate cu arme de foc și muniție au putut constitui o incitare la violență. Decizia în sine a pus în pericol viața forțelor de ordine care nu au

dispus de mijloace adecvate pentru a se apăra. Intrucât forțele de ordine nu au putut restabili ordinea publică în municipiul Târgu Jiu, Ministerul de Interne a luat hotărârea de a bloca, în continuare accesul minerilor protestatari spre București pe comunicația Târgu Jiu - Râmnicu Vâlcea prin organizarea unui nou baraj în Costești. Experții militari au apreciat că această decizie nu este satisfăcătoare și au propus ca măsurile de apărare să se ia în apropierea municipiului Târgu Jiu, pe toate căile posibile de deplasare spre București și pe mai multe alinamente concomitent cu desfășurarea unor misiuni active menite să diminueze caracterul violent al mișcării. În cursul zilei de 21 ianuarie, după reluarea marșului de către mineri a avut loc o nouă ciocnire violentă între grupurile de protestatari numărând peste 10 mii de oameni a reușit să spargă barajul poliției și jandarmeriei. Și de această dată s-au manifestat grave greșeli de tactică, numeroase carente în exercitarea conducerii și deficiențe organizatorice majore în cadrul forțelor de ordine. Totodată, a ieșit pregnant în evidență faptul că grupul de mineri protestatari avea o organizare de tip paramilitar și acțiunea conform unor reguli specifice cu cele ale armatei, fapt ce a dus la concluzia că acțiunea a fost pregătită din timp. Guvernul, diferiți oameni politici și o serie de analiști politici au apreciat că această acțiune nu mai este o mișcare protestatară sindicală, ci o mișcare violentă având scopuri politice contrare prevederilor Constituției. Potrivit opiniei acestora, dar și conform declarațiilor unor lideri sindicali și politici, mișcarea ar fi determinat fie provocarea prin forță a unei crize de guvern cu scopul organizării de alegeri anticipate, sub presiunea străzii, fie schimbarea prin forță a organismelor de conducere ale statului: Parlament, Guvern, Președinție. Ambele scopuri, dar mai ales cel de-al doilea, puteau să conducă la o stare de anarhie capabilă să pună în pericol existența statului de drept. În mai multe medii politice, organizații civice și la nivelul unor analiști politici s-a apreciat că mișcarea tinde să capete aspectul unei loviturii de stat. Unele dintre informațiile primite tindeau să confirme o astfel de apreciere. Aceasta era situația în după-amiaza zilei de 21 ianuarie, când mijloacele de informare în masă au transmis imagini șocante din Costești, unde forțele de ordine ale Ministerului de Interne au fost fracționate, dezarmate sau puse pe fugă de către detașamentele de mineri. În cursul ciocnirilor, un număr mare de membri ai forțelor de ordine precum și prefectul de Vâlcea au fost luați ostatici, iar peste 170 au fost răniți. Comanda forțelor a fost dezorganizată iar legătura cu grupările de forță a fost pierdută. O mare cantitate de echipament, de armament și muniție cu gaz iritant-lacrimogen au fost capturate de protestatari.

În absența altor baraje succesive și a unor rezerve pentru intervenție, minerii protestatari și alte grupuri violente și-au continuat drumul spre Râmnicu-Vâlcea în timp ce în oraș tensiunea provocată de un grup de protestatari, format aparent din localnici, scândând numele unui lider de partid cunoscut pentru incităriile sale extremiste lansate pe timpul acestei mișcări, tindea să se transforme într-un asalt asupra Prefecturii. În mod paradoxal, nici un fel de măsuri de pază, ordine sau blocare a căilor de acces nu au fost planificate de către Ministerul de Interne în spațiul dintre Râmnicu Vâlcea și Pitești. Din datele cunoscute la acea oră la Statul Major General, se afla doar de intenția acestui ministru de a organiza un baraj pe autostrada București-Pitești, undeva la km 53. Statul Major General a apreciat că în condițiile existentei a numeroase căi de acces către București, chiar dacă s-ar fi realizat acest baraj, marșul minerilor spre Capitală era imposibil de controlat. Deși în această perioadă ministrul apărării naționale în calitate de reprezentant autorizat al executivului, dar și de om politic, a făcut declarații clare privind posibila implicare a armatei în cazul unor tulburări grave și în concordanță cu prevederile legilor în vigoare, până la 21 ianuarie armata română nu a fost angrenată în nici un fel în gestionarea conflictului. Este evident însă, că, în conformitate cu obligațiile sale legale, Statul Major General a monitorizat permanent evoluția celui, a riscurilor pe care aceasta le poate genera, în planul securității și apărării naționale și a luat măsuri corespunzătoare de pregătire. Pe fondul

● Raportul Statului Major General cu privire la intervenția Armatei cu ocazia mineriadei din ianuarie 1999 prezentat în sedința Consiliului Suprem de Apărare a Tarii (II)

evoluciei negative a situației, în perioada ce a premers nemijlocit aceste evenimente, armata a desfășurat o serie de acțiuni pentru întărirea capacității sale operaționale menite să prevină surprinderea și să contracareze pericolele la adresa securității naționale și a democrației constituționale.

Astfel, începând cu 20 ianuarie, după ce în zilele anterioare au fost prealarmate garnizoanele Petroșani, Târgu Jiu, Târgu Cărbunest și Craiova în legătură cu necesitatea unor măsuri de pază, siguranță și protecție suplimentară, unitățile militare din zonă au fost alarmate și au primit misiunea să ia măsuri speciale pentru: întărirea pazei și apărării obiectivelor militare și civile, acolo unde acestea se realizează cu forțe ale armatei; asigurarea aprovizionării ritmice a unităților militare cu hrană, apă, energie, medicamente și alte materiale de primă necesitate; creșterea capacității de acțiune a trupelor proprii; cercetarea raioanelor în care s-au produs tulburări ale ordinii publice sau sunt indicii că s-ar putea produce; intervenția umanitară în sprijinul populației civile; asigurarea sprijinului logistic în folosul forțelor Ministerului de Interne și asigurarea viabilității căilor de comunicație necesare îndeplinirii acestor misiuni. Ulterior, s-a ordonat executarea alarmei de exercițiu la Statul Major al trupelor de Usat, Statul Major al Aviației și Apărării Antiaeriene, Comandamentul Transmisiunilor, Comandamentul Teritorial București și la comandamentele militare județene Vâlcea, Argeș, Olt, Teleorman, Dâmbovița și Comandamentul municipal Militar București. Începând cu ora 18 din ziua de 21 ianuarie, au mai fost alarmate Comandamentul Brigăzii 1 Mecanizate, unele dintre unitățile speciale pregătite pentru misiuni de menținere a păcii și Brigada 30 Gardă. Concomitent, a intrat în funcțiune, în formulă completă, Centrul Operațional pentru situații de criză din SMG. În situația creată, la 21 ianuarie, ora 20, la cererea președintelui României, Consiliul Suprem de Apărare al Țării s-a întrunit în ședință de urgență. CSAT a luat act de tulburările grave produse prin violență în domeniul ordinii publice și de riscul major la adresa securității naționale, în condițiile colapsului produs la nivelul conducerii operaționale a forțelor Ministerului de Interne și a stabilit măsuri pentru a preveni dezvoltarea acestei acțiuni protestatare violente într-o mișcare anarhică aptă să genereze pericole majore la adresa cetățenilor capitaliei și a instituțiilor statului. În acest scop, în urma demisiei prezentate de către ministrul de interne, a fost reorganizată conducerea acestei instituții prin numirea unui nou ministru și a unui comandant operațional al forțelor destinate să intervină pentru restabilirea ordinii publice. CSAT a cerut guvernului să adopte imediat o ordonanță de urgență cu privire la starea de asediu și starea de urgență și l-a împuternicit pe Președintele României să instituie starea de urgență. În calitate de comandant al forțelor armate, președintele României a cerut Statului Major General al Armatei să propună o strategie de acțiune pentru restabilirea ordinii publice în situația tulburărilor grave și de mare amploare și să pregătească participarea unor forțe ale armatei la înăbușirea acestei operațiuni. Pe această bază, ministrul apărării naționale a transmis Statului Major General ordinul de acțiune. Pe acest fond și având în vedere că în aceeași perioadă a apărut riscul executării unei lovituri aeriene asupra fuzosilviei au fost alarmate trupele din subordinea Statului Major al Aviației și Apărării Antiaeriene, trupele Corpului III Armată și trupele Corpului IV Armată. Concomitent cu măsurile întreprinse în cadrul Ministerului de Interne pentru reorganizarea conducerii, recuperarea și regruparea forțelor și organizarea cooperării, Statul Major general a declanșat pregătirea acțiunii, care a fost concepută ca o operațiune de limitare și izolare a conflictului în zonă și de descurajare a violenței, pentru a crea astfel condiții favorabile soluționării acesteia prin negocieri.

Potrivit informațiilor deținute pînă la aceea dată, Statul Major General a ajuns la concluzia că organizatorii mișcării au exclus posibilitatea intervenției armatei în acest conflict și că urmare nu aveau pregătită o variantă de acțiune care să prevadă angajarea unor clocotiri cu forțe militare. În consecință, s-a apreciat că intervenția ar putea să reprezinte un factor de

descurajare și în cel mai rău caz putea să asigure un timp suplimentar pentru identificarea unei soluții negociabile. Pentru pregătirea operațiunii, Statul Major General a folosit experiența acumulată în timpul exercițiilor din cadrul Parteneriatului pentru Pace și a misiunilor de menținere a păcii, experiență care arată că o astfel de acțiune este eficientă numai dacă se execută prompt, rapid, cu maximă fermitate și cu o grupare de forțe aptă să descurajeze violența și să prevină, de fapt, folosirea forței. S-a decis folosirea unor unități cu experiență în misiuni de menținere a păcii, a unor subunități de cercetare, de vânători de munte și de parașutiști, capabile să acționeze pe timp de noapte, într-un teren greu accesibil, frământat și acoperit. Pentru prevenirea deplasării minerilor spre București au fost organizate baraje succesive pe 12 căi de comunicații și s-au luat măsuri de cercetare și supraveghere a itinerarelor în scopul prevenirii infiltrărilor, au fost stabilite măsuri de siguranță a flancurilor și a spatelui dispozitivelor. Aceste măsuri au fost luate ca urmare a experienței anterioare care arătau că detașamentele de minezi cu organizare de tip paramilitar acționau după reguli tactice, tipic militare. În scopul prevenirii violenței și asigurării mijloacelor necesare pentru autoapărare, militarii angajați în această operațiune au fost dotați cu armament individual și muniție de manevră. La nivelul subunităților s-a asigurat o cantitate minimă de muniție reală de rezervă. Având în vedere timpul foarte scurt pus la dispoziție, pentru realizarea unor baraje au fost folosite și subunități de tancuri fără muniție care prin blocarea șoselor în puncte obligate de trecere puteau interzice deplasarea autobuzelor, autocamionelor și autobasculantelor. Statul Major General a informat oportun despre măsurile luate și despre semnificația acestora autoritățile componente militare ale NATO, statele majore din țările vecine, statele majore din unele țări cu care avem programe speciale de cooperare și pe toți atașatii militari străini acreditați la București.

Realizarea dispozitivului de către forțele Ministerului Apărării Naționale a început înainte de miezul nopții de 21 spre 22 și s-a încheiat către ora 6 dimineața. În continuare, barajele realizate de către unitățile militare au fost treptat acoperite cu subunități reorganizate ale Ministerului de Interne și întărite cu obstacole. Un număr mare de membri ai forțelor de ordine au refuzat să ridice armamentul și muniția de manevră destinate misiunii. Pe timpul nopții, subunitățile de cercetare au supravegheat permanent acțiunile întreprinse de adversar, pentru informarea situației asupra căilor de comunicații și au prevenit infiltrarea unor elemente din rândul adversarilor. Pe timpul pregătirii și realizării dispozitivului operativ, sistemul de comandă a funcționat corespunzător. Sistemul de legătură a funcționat bine, dar au fost necesare și unele măsuri urgente pentru remedierea unor defecțiuni. S-au înregistrat numeroase deficiențe în funcționarea tehnicii de înzestrare. Problema principală cu care ne-am confruntat a fost cea generată de temerile manifestate de militarii cu privire la consecințele juridice posibile ale participării lor la îndeplinirea unei astfel de misiuni în condițiile în care un număr mare dintre aceștia au fost sau sunt cercetați, judecați sau condamnați pentru executarea ordinelor primite de la comandanții lor și în legătură cu îndatoririle de serviciu. Practic însă, în dimineața zilei de 22, înainte de ora posibilă a reluării marșului de către minezi, dispozitivul de blocare și de descurajare a fost realizat integral și și-a atins scopul, întrucât intervenția energică și în scurt timp a armatei a reechilibrat balanța de forțe. Pe acest fond și în condițiile disponibilității de dialog manifestată permanent de către guvernul României, primul ministru a angajat negocieri cu o delegație a minerilor, negocieri care, finalmente, au dus la dezarmarea conflictului. Apreciem că răspunderea pe care și-a asumat-o primul ministru pentru organizarea și finalizarea acestor negocieri a constituit factorul hotărâtor în soluționarea conflictului și prevenirea unor noi ciocniri violente. Într-un anume fel se poate spune că slăbiciunile manifestate în confruntările anterioare și lipsa de decizii în momentele esențiale, greșelile de tactică, strategia confuză și organizarea defectuoasă a conducerii în cadrul Ministerului de Interne au fost factori favorizanți pentru amplificarea caracterului violent al mișcării. Este

● Raportul Statului Major General cu privire la intervenția Armatei cu ocazia mineriadei din ianuarie 1999 prezentat în sedința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (IV)

de asemenea un adevăr important faptul că intervenția promptă, energică și oportună, perfect legitimă, a armatei în sprijinul forțelor Ministerului de Interne și cooperarea activă cu acestea și-au atins scopul strategic. Conflictul a fost localizat, folosirea forței a fost evitată, s-a pus capăt violenței, s-au creat condiții favorabile pentru negocieri, rațiunea a învins.

Pentru acest obiectiv, Statul Major general a angajat aproximativ două mii de militari, circa 200 de autovehicule diferite și câtevazeci de transportoare amfibii blindate și tancuri. Costul operațiunii, în curs de evaluare și definitivare, este important, dar evident este mult mai mic decât cel ce trebuia să fie plătit în cazul neintervenției sau în cazul amânării deciziei. La aceasta dată, costurile efective se cifrază la 2,7 miliarde lei. Apreciem că, dincolo de toate aspectele majore negative ale situației, aceasta a fost un test pe care democrația românească l-a trecut cu bine, o lecție privind managementul crizelor pe care am învățat-o, sperăm pentru a nu o mai repeta. În același timp, câteva alte concluzii majore se impun. Mecanismele democrației au funcționat, iar armata a răspuns exigențelor acestor mecanisme. Imaginea externă a României a fost afectată, iar șansele noastre privind integrarea euroatlantică par să se fi diminuat. Sprijinul pe care majoritatea țărilor membre ale Alianței l-au manifestat pentru guvernul României a avut un rol important. Procesul de reformă, restructurare și modernizare a armatei române trebuie să continue fără ezitări. Pe acest fond, s-au făcut în CSAT o serie de propuneri:

- finalizarea în cel mai scurt timp posibil a normelor legislative vizând aprobarea actelor normative necesare pentru reglementarea modului de acțiune a instituțiilor statului în situații excepționale;
- asigurarea cu prioritate a fondurilor bănești necesare pentru prevenirea deficiențelor de natură tehnică înregistrate în timpul acțiunii, pentru refacerea resurselor consumate și asigurarea unui nivel minim de operativitate în conformitate cu programele propuse de Ministerul Apărării Naționale. În acest context, s-a solicitat CSAT să se aloce suma de 200 de miliarde lei și să se aplice scoaterea din rezervele de stat a unor cantități de petrol de aviație și motorină auto.
- Lansarea unui program special de pregătire a forțelor ce pot fi destinate să acționeze în situații de criză pentru ca intervenția acestora să se conformeze legislației internaționale în materie și să prevină apariția unor consecințe negative grave.
- Elaborarea unor reglementări clare care să definească precis conceptele de ordin legal și de ordin ilegal pentru ca acțiunea forțelor militare să fie operantă. Clarificarea politică și juridică a situației privind intervenția armatei în cazul unor stări conflictuale anterioare în scopul reconstruirii încrederii în conducere și pentru curmarea abuzurilor și încercărilor de politicizare a acestor probleme. Se impune o reevaluare de ansamblu a problematicei rolului forțelor armate în cadrul strategiei generale de evoluție a societății românești, în concordanță cu obiectivele urmărite de forțele politice care au responsabilitatea conducerii acestui proces, stabilindu-se clar în acest scop misiunile forțelor armate pe timp de pace, în situații de criză și în caz de război, dimensiunea forțelor, structura forțelor, fondurile ce se vor aloca în mod cert în următorii 3-4 ani pentru realizarea acestor parametri.

ROMANIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
Secția de control, organizare și studii

ANEXA I A

Nr. 1156/C/7874/1997

S I T U A T I A

cuprinzând dosarele în care măsura arestării preventive a inculpaților s-a dispus de către procurorul TUCULEANU ALEXANDRU și soluția în aceste cauze s-a adoptat de către același procuror

1. Dosar nr.814/P/1991 al fostei Procuraturi a Municipiului București privind pe inculpatul APOSTOL ANDREI (punctul 6 din informarea nr.S 55/I/3/1992 al acestei procuraturi, întocmită de doamna MONICA MACOVEI - la acea dată fiind procuror șef birou).

În cauze, s-au efectuat cercetări penale împotriva inculpatului Apostol Andrei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.321 al.2 din Codul penal, constând în aceea că, în perioada mai - iunie 1990 a participat la manifestația neautorizată din Piața Universității - București - săvârșind acte care au tulburat șrav liniștea publică.

Căpitanul Dumitru Vasile din Departamentul Poliției - Direcția cercetări penale, prin referatul nr.156420 din 18 martie 1991 a propus scoaterea de sub urmărire penală a inculpatului și aplicarea față de acesta a prevederilor art.18/1 din Codul penal.

Dosarul a fost înaintat de către Direcția cercetări penale, Procuraturii cu nr.156420 din 18 martie 1991 și cauza prin ordinul rezolutiv din 22 martie 1991 a fost repartizată spre soluționare procurorului Tuculeanu Alexandru.

Procurorul Tuculeanu Alexandru prin ordonanța nr.814/P/1991 din 17 aprilie 1991 în temeiul art.10 lit. b/1 cod proc. pen. a dispus scoaterea de sub urmărire penală a inculpatului Apostol Andrei pentru infracțiunea prevăzută de art.321 al.2 Cod penal.

În motivarea soluției adoptate, procurorul a reținut că deși inculpatul a comis infracțiunea prev. de art.321 din Codul penal, sans în care a făcut referire și la practica judiciară și anume la Revista Română de Drept nr.10/1971 și Culegerea de Decizii pe anul 1975 a fostului Tribunal Suprem a apreciat că față de inculpat se pot aplica

● Situația cuprinzând dosarele în care măsura arestării preventive a inculpaților s-a dispus de către procurorul Tuculeanu Alexandru

Art. 208, 209 și 211.

Au intrat în locuințele cetățenilor, în instituții, partide, etc., de unde au furat diferite bunuri de valoare, bani, etc., au bătut și tâlhărit pe stradă, în mijloace de transport, în piețe, în locuințe, bărbați și femei, de la care și-au însușit diferite valori și obiecte (ceasuri, inele, podoabe scumpe, etc.).

Art. 217-218 din Codul Penal

În sediile partidelor, ale redacțiilor, al Universității București, Institutului de Arhitectură Ion Mincu etc., au distrus bunuri, obiecte de laborator, de valoare inestimabilă sau de neînlocuit.

Pentru aceste fapte cerem să fie trimiși în judecată și pedeșiți cu severitate, pentru a da exemplu națiunii că: adevărul a fost stabilit, persoanele vinovate au fost judecate și sancționate, legea și-a făcut datoria, drepturile omului au fost respectate, România poate fi considerată un stat de drept și prin această soluție s-ar putea demonstra lumii întregi că barbariile comise au fost sever pedepsite, creîndu-se convingerea că asemenea fapte pe teritoriul țării noastre nu vor mai fi repetate.

Probe: martori :Crăiniceanu Viorel, Cristin Răuț, Dobrovicescu Maria, și Mircea, Duță Mihai Klepper, Ene Viorel, Enescu Alexandru, Frumușanu Lucia Maria, Gripe Robert, Manolache Valentin, Moroșanu Marian, Moruz Liviu, Nica Leon, Petrina Augusta Valeria, Petrina Liviu, Petrina Laura, Pop Iftene, Răjiu Ion, Săceanu Maria, Surdu Mirea, Văeșanu Vasile, Ilie Costache, Costescu Alexandru, Ursea George, Daniel Serban Maxim, Vlad Marian, Ioan Rădulescu, Iacob Gheorghe Valentin, Viorel Gheorghe, Ion Borcoman, Sergiu Mischie, etc.

- extrase din ziare, în care în interviul dat de fostul președinte Iliescu Ion recunoaște că el a chemat minerii.
- date, extrase din care rezulta implicarea lui Gelu Voican Voiculescu
- caseta audio privind convorbirea între gen. Diamandescu Gheorghe și Chițăc Mihai, etc
- caseta video pe care se pot vedea atrocitățile
- alte probe care vor rezulta din dezbateri.

Președinte
Ene Viorel

Secretar general
Nica Leon

PARCHETUL GENERAL	
Se compune din:	Expedieră cu adresa destinatarului
	Str. <u>U. H. R. I. C.</u> Nr. <u>2</u> Bloc <u>---</u>
	Scara <u>---</u> Etaj <u>---</u> Apartament <u>---</u>
	Sectorul <u>---</u> Satul <u>---</u>
	Localitatea <u>---</u>
Destinatarul	Confirmă <u>---</u> (semnătura destinatarului)
Primit	Coloțarea primitivului <u>---</u> (semnătura primitivului)
Primit	Data primită <u>---</u>
Primit	Semnătura înregistrării predător <u>Jali 47491</u>

18 02 97 22

● Plângere înaintată Parchetului General privind acțiunile minerilor în București, în zilele de 13-15 iunie 1990

**ASOCIAȚIA VICTIMELOR MINERIADELOR
1990 -1991 DIN ROMANIA**
Str.Batiște nr.11, sect.2, București, România, tel/fax 2.12.49.07.

113/05.07.2004

Către,

PROCURATURA GENERALĂ

În atenția

Domnului Procuror General Adj.gen.Samoilă Joarză

Asociația Victimelor Mineriadelor 1990-1991 din România,
vă solicită o audiență în regim de urgență cu temele

1. stadiului cercetărilor privin Dosarul „MINERIADEI 1990”
 - sub aspectul plângerilor penale formulate împotriva procurorilor „torționari”, în frunte cu Țuculeanu Alexandru , gen.Ovidius Păun,Dinu Emil Dumitru,Buneci Petre,Ghibănescu Horia,Leancă Valentin,etc.
 - sub aspectul plângerilor penale formulate împotriva gen. Victor Atanasie Stănculescu
 - sub aspectul plângerilor penale formulate împotriva numiților:
Ion Iliescu,Petre Roman,Gelu Voican Voiculescu,Virgil Măgureanu,Miron Cozma,Cămarășescu Nicolae,Cico Dumitrescu,Mihai Chițac,Corneliu Diamandescu,Penciuc Dumitru,N.S.Dumitru,Dan Iosiv,Dan Predescu,Răzvan Teodorescu,Emanuel Valeriu,Cazimir Ionescu,Borislavski Dimitrie,etc.
- 2.stadiul cercetărilor privin Dosarul „MINERIADEI 1991” privind moarte jandarmului Nicolae Lazăr .
- 3.modul de rezolvare al plângerilor penale depuse împotriva abuzurilor recente săvârșite de către jandarmi în frunte cu gen . Lucian Pahonțu.

Președinte,

Emil Văducel

18.02.1997

DORAN 5358/P/97. / P.B.

Catre,

12.375/P/97-S₁ con

Parchetul General

placat - 26.03.97. placat P. M. I. I. I.

Domnule Procuror General,

"Asociația Victimelor Mineriadelor 1990 - 1991" cu respect vă înainteză următoarea :

PLINGERE PENALA

Impotriva invinuitorilor:

1: Cosma Miron
2: Cămkărescu Nicolae
3: Iliescu Ion
4: Roman Petre
5: Gela Voican Voiculescu
6: Virgil Măgureanu
7: N. S. Dumitru

12: Dan Predescu
13: Răzvan Teodorescu
14: Emanuel Valeriu
15: Ecaterina Ionescu
16: Dorcas Iliu
17: Tudor Gănu Alexandru
18: Dan Gănu Dumitru
19: Dorcas Petre
20: Popescu Corneli
21: Ghibănescu Maria
22: Leonid Valentin

9: Debu Ion Ch.
10: Dan Iosif
11: Nicolae Dumitru

Care s-au făcut vinovați de:

organizarea, instigare și transportul minerilor din centre miniere importante ale țării în capitală, precum și de comiterea actelor de barbarie săvârșite de aceștia cu diferite unelte apte de a produce moartea (securi, topoare, răngi, tîrnăcoape, lanțuri, cabluri electrice de forță, furtune de înaltă presiune, cozi de tîrnăcoape, cuțite, etc) ce au distrus lăcașuri de învățămînt, laboratoare, aparate științifice și electronice, mobilier, clădiri, sedii de partide, edituri, redacții de ziare, locuințe, etc. Au legitimat, sechestrat, lipsit de libertate, maltrat, schingiuit, violat și ucis tineri, femei, copii, bătrîni și bărbați nevinovați.

Prin aceasta au creat o imagine de nedescris a poporului român, stigmatizîndu-l în ochii opiniei publice mondiale, caracterizîndu-l ca o adunătură de barbari, în care predomină abuzul, cruzimea și violența.

Complicități acestora, organele de poliție, dirijate de fostele organe ale puterii și procuraturii, au arestat, lipsit de libertate, anchetat și maltratat fără temelii oameni nevinovați, pe care i-au întemnițat în diferite închisori și lagăre de concentrare, unde au fost tratați cu o bestialitate inimaginabilă și lipsiți de libertate în mod nelegitim.

Au instigat diferiți colaboratori de-ai lor să întocmească denunțuri împotriva unor persoane nevinovate, dar încomode puterii de atunci, denunțuri care au fost dictate de către anchetatori, exprimînd voința acestora, în ideea ca acele persoane să fie lipsite de libertate pentru a putea împiedica astfel protestul manifestat de mulțime împotriva abuzurilor celor care au acaparat prin crimă, minciună și furt revelația înfăptuită prin singele tinerilor.

Tot aceste organe de reprimare au înscenat o provocare din partea manifestațiilor pașnice, incendiind și înșirînd autovehiculele cu care blocau accesul în Piața Universității, Ministerul de Interne și Poliția Capitalei.

Activitatea acestor organe de reprimare a culminat prin brutalitatea cu care au atacat manifestații pașnice din Piața Universității, cit și prin uzul armelor de foc utilizate împotriva acestora, care s-a soldat cu morți, răniți și infirmități pe viață.

COMUNICAT

În urma evenimentelor din București petrecute în ziua de 13 și 14 iunie, pînă în data de 15 iunie ora 6,00, s-au înregistrat 467 prezentări de cazuri, 112 internări și 5 decese.

Asistența medicală a răniților este asigurată în toate unitățile sanitare de pe teritoriul municipiului, care dispun de echipamente medicale, medicamentele și materialele sanitare necesare.

Ministerul Sănătății aduce mulțumiri întregului corp medico-sanitar din București care s-a aflat la datorie și în mod deosebit Stației de Salvare a Municipiului București, Spitalului de Urgență, Colțea, Chirurgie Plastică, Neurochirurgie - spit. nr. 9, Vitan-Birșești, Spitalului Ministerului de Interne, Spitalului Militar Central, Municipal, Oftalmologie, Stomatologie, asistenților medicali și conducătorilor auto de la Stația de Salvare a Municipiului.

De asemenea Ministerul mulțumește Direcției Sanitare Galați și conducătorului auto al autosanitarei din Iași, care se afla în misiune în București, pentru promptitudinea cu care și-au oferit ajutorul.

Prof. Dr. Dan Enăsculescu

Ministru Sănătății

68

ROMANIA
MINISTERUL SANATATII
CABINET ADJUNCT AL MINISTRULUI

16.06.1990 / Rb. 2003

NOTA

In atentie
D-lui Sergiu CELAC
MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE

In cursul zilei de 15 Iunie 1990, la ora 15.30, a avut loc in Gara de Nord din Bucuresti, la linia 14, un conflict intre un grup de minieri si un grup de turisti din Bulgaria.

Conflictul a fost declansat ca urmare a impresiei pe care au avut-o minierii ca turistii bulgari ar avea intentia sa faca comert ilicit in incinta garii.

Ca urmare a conflictului un numar de 7 turisti au fost contuzionati. Toti cei 7 au fost examinati medical la Spitalul de Urgenta (5) si la Spitalul Nr.9 (Neurochirurgie) (2). Cele doua paciente examinate la Spitalul de Neurochirurgie au refuzat punctia lombara si ca urmare au fost indrumate la Spitalul de Urgenta unde au fost internate.

Ceilalti 5 pacienti au primit asistenta medicala de urgenta dar au refuzat internarea, intorcindu-se in Gara de Nord.

De retinut faptul ca numarul de turisti bulgari prezenti pe peronul 14 al Garii de Nord, unde a avut loc incidentul, a fost mai mare, 10 dintre ei primind protectie in localul Politiei din incinta Garii.

Anexam lista cetatenilor bulgari care au necesitat ingrijiri medicale.

Dr. Radu DOP
Adjunct al Ministrului

70

LISTA CETATENILOR BULGARI (TURISTI) CARE AU PRIMIT ÎNGRIJIRI
MEDICALE CA URMARE A INCIDENTULUI DIN GARA DE NORD DIN ZIUA
DE 15.Iunie 1990.

- (1)- STOIANOVA VIOLETA, 32 ani. Dgn.: Politraumatism, contuzie cerebrală, plăgi contuze parietală și occipitală stg., contuzii toracice multiple, contuzii multiple ale membrelor inferioare.
- (2)- ASSENOVA KATTA, 31 ani. Dgn.: Politraumatism, contuzie cerebrală, plagă parieto-occipitală dr., contuzii toracice multiple cu echimoze, contuzii multiple cu echimoze pe ambeme coapse.
- 3.- STEFCA KANIKOVA KEDROVA, 29 ani. Dgn.: Contuzie occipitală.
- 4.- BALIO BORISLAV, 29 ani. Dgn.: Contuzii
- 5.- NICOLA TODOROV ASPARUHOV, 37 ani. Dgn.: Politraumatism toracic și traumatism cranian.
- 6.- COSTADIN ASEMOV BOKLIEV, 33 ani. Dgn.: Contuzii toracice.
- 7.- PENCA STEFANOVA BOKLIEVA, 25 ani. Dgn.: Politraumatism toracic. Hematoame ale toracelui și bratelor. Hematom occipito-parietal drept.

(1) n (2) ...

ANEXE

SUMARUL ANEXELOR

1. Lista demnitarilor PSD (PDSR, FDSN, FSN) și PRM care au fost ofițeri de Securitate sau au colaborat cu Securitatea;
2. Lista demnitarilor PSD (PDSR, FDSN, FSN) și PRM care au făcut parte din nomenclatura comunistă.
3. Averile demnitarilor

ANEXA 1

**Lista demnitarilor PSD (PDSR, FDSN, FSN) și PRM
care au fost ofițeri de Securitate sau au colaborat
cu Securitatea***

BADEA Dumitru - deputat PRM de Neamt 1996-2000, 2000-2004. Fost ofiter de Securitate, comandant al Securitatii Piatra Neamt (1989).

BUCUR Constantin - deputat PRM de Gorj. Fost ofiter de Securitate.

MERCE Ilie - deputat PRM de Dâmbovită 2000-2004. Fost ofiter de Securitate, sef al Securitatii Buzău, sef al sectorului arta-cultura din cadrul Directiei 1 a Securitatii.

MESCA Sever - deputat PRM de Tulcea 1996-2000, deputat PRM de Bacău 2000-2002, membru al grupului parlamentar PSD 2002-2004. Fost ofiter de Securitate în cadrul Directiei de Informatii Externe (DIE).

NAIDIN Petre - deputat PDSR 1992-1996, 1996-2000, 2000-2003, deputat PUR 2003-2004. Identificat, în 2000, de CNSAS drept fost colaborator al Securitatii ca politie politica.

NASTASE Toma - deputat PRM de Botosani 1996-1997. Fost ofiter de Securitate.

PRIBOI Ristea - deputat PSD de Vrancea 2000-2004. Fost ofiter de Securitate, adjunctul sefului departamentului din Directia de Informatii Externe (DIE).

SOPORAN Vasile - prefect PSD al judetului Cluj. Identificat de CNSAS în 2000 drept colaborator al Securitatii.

ZENO Andrei - deputat PRM de Caras-Severin 2000-2001. Fost ofiter de Securitate, seful Serviciului de Contrainformatii Economice de la Securitatea din Caras-Severin.

* Lista are caracter preliminar, dificultatile completarii ei provenind din falsificarea autobiografiilor demnitarilor prin mentionarea numai a functiilor administrative, omitind ca acestea erau în mod obligatoriu cuplate cu functii politice în PCR (vez, de exemplu, CV-ul oficial al lui Ion Iliescu) sau prin evitarea oricaror informatii pentru mari intervale de timp din perioada comunista.

ANEXA 2

Lista demnitarilor PSD (PDSR, FDSN, FSN) si PRM care au făcut parte din nomenclatura comunistă*

PSD (PDSR, FDSN, FSN)

ANDEA Petru - deputat PSD de Timiș 2000-2004. Fost președinte al Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști pe centrul universitar Timișoara.

BERCĂROIU Victor - deputat PSD de Prahova 2000-2004. Fost instructor UTC în Cîmpina, vicepreședinte al Consiliului popular orășenesc Cîmpina, absolvent de "Ștefan Gheorghiu".

BEZNEA Dumitru - deputat FSN de Galați 1990-1992. Fost vicepreședinte al Comitetului executiv al Sfatului popular al raionului Tecuci (1956-1964).

BÎRLĂDEANU Alexandru - senator FSN de București 1990-1992. Fost membru al CC al PCR (1955-1969), membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al CC al PCR (1965-1969), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1955-1969), ministru al Comerțului Exterior (1948-1954), președinte al Comitetului de Stat al Planificării (1955-1956), reprezentant al României la CAER (1955-1966).

BURADA Cornel - ministru al transporturilor 1990. Fost adjunct al ministrului căilor ferate (1969), adjunct al ministrului transporturilor și telecomunicațiilor (1971-1982).

CARANFIL Gheorghe - ministru al industriei chimice 1990. Fost ministru al industriei chimice (1980-1984), membru al CC al PCR (1979-1984), deputat de Bacău (1975).

CAZAN Gheorghe Romeo Leonard - deputat PDSR de Neamț 1996-2000, 2000-2004, ministru al Dezvoltării și Prognozei (2000-2003). Fost director adjunct în Direcția Programelor de perspectivă și în Direcția de Coordonare a Consiliului de Stat pentru Planificare (1973-1989).

CELAC Sergiu - ministru al afacerilor externe 1990. Fost adjunct de șef de secție la CC al PCR, translator oficial al secretarului general al PCR (1973-1978).

* Lista are caracter preliminar. dificultatile completarii ei provenind din falsificarea autobiografiilor demnitarilor prin mentionarea numai a functiilor administrative, omitind ca acestea erau in mod obligatoriu cuplate cu functii politice in PCR (vez, de exemplu, CV-ul oficial al lui Ion Iliescu) sau prin evitarea oricaror informatii pentru mari intervale de timp din perioada comunista.

- CHEȘA Ion - ministrul industriei metalurgice 1990. Fost adjunct al ministrului industriei metalurgice (1966), adjunct al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe (1971).
- CHIȚAC Mihai - ministru de interne 1990. Fost deputat de Prahova și Vaslui (1975-1985), comandant al trupelor chimice (1970-1989).
- CHIVU Neculai - deputat PDSR de Galați, 1992-1996. Fost șef al secției de învățământ raionale.
- COZMÎNCĂ Octav- senator PDSR de Botoșani 1996-2000, 2000-2004, ministru al Administrației Publice (2000-2003). Fost șef al sectorului coordonare în cadrul Consiliului de Miniștri (1983-1989), șef de cadre al CC al PCR.
- CRISTEA Marin - deputat PSD de Giurgiu 1996-2000, 2000-2004. Fost adjunct al ministrului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție (1976) și al ministrului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcție (1982-1990).
- CUȘNIR Ioan - prefectul județului Suceava. Fost membru supleant al CC al PCR (nov.-dec. 1989), membru supleant al CC al UTC (1971).
- DAEA Petre - ministru al Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale 2004. Fost secretar cu probleme agrare al comitetului PCR al județului Mehedinți.
- DICU Nicolae - ministru al minelor 1990. Fost adjunct al ministrului minelor (1989-2 ianuarie 1990), membru al Comisiei Centrale de Revizie (1989).
- DRĂGĂNESCU Mihai - viceprim-ministru 1990. Fost membru supleant al CC al PCR (1969-1974), vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste (1968-1974), consilier al secretarului general al PCR (1972).
- ENĂCHESCU Dan - ministru al Sănătății 1990. Fost ministru al sănătății (1969-1972), membru supleant al CC al PCR (1969-1974).
- FOLEA Ioan - ministru al geologiei 1990. Fost ministru al geologiei (1981), ministru al minelor, petrolului și geologiei (1986), ministru secretar de stat șef al Centralei Departament a Geologiei (1987-2 ianuarie 1990), membru al CC al PCR (1984-22 dec. 1989).
- GAȘPAR Acșinte - deputat PDSR de Vâlcea 1996-2000, 2000-2004, ministru pentru Relația cu Parlamentul (2000-2004). Fost consilier și șef de sector în cadrul Consiliului de Stat (1965-1989).
- GEORGESCU Adrian - ministru al energiei electrice 1990. Fost adjunct al ministrului energiei electrice (1965-1970, 1972-1975).
- HĂNARU Ion - Președintele Consiliului Județean Ialomița și consilier județean PSD (2000-2004). Înainte de 1989: deputat în Marea Adunare Națională.
- HUȚU Constantin - subprefect PSD de Botoșani Înainte de 1989: unul dintre liderii organizației PCR de la întreprinderea Electrocontact, calitate în care, în zilele revoluției din 1989, a semnat un material în presa locală în care a dezavuat dur revolta de la Timișoara.

- ILIESCU Ion** - senator PDSR de București 1996-2000, președinte al României 1990-1992, 1992-1996, 2000-2004. Fost membru al CC al PCR (1969-1984), membru al CPEx (1969-1979), secretar cu probleme de propagandă al CC al PCR (1971), deputat de București, Ilfov, Iași, Vrancea și Cluj (1957-1961 și 1965-1985), membru al CC al UTM (1949), secretar al CC al UTM (1954) președinte al Consiliului Asociațiilor Studenților din România (1957), șef de secție la CC al PCR (1965), prim-secretar al CC al UTC și ministru pentru problemele tineretului (1969-1971), secretar al Comitetului de partid al județului Timiș (1971), prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Iași (1974-1977), membru al Consiliului de Stat (1979-1980).
- LUNGU Marin** - membru PSD, deputat PSM de Dolj 1992-1996. Fost membru supleant al CC al PCR (1984-1987), deputat de Dolj (1985-1987), prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Craiova (1985-1987), absolvent de Ștefan Gheorghiu.
- MARIN Stelian-Dan** - senator PDSR de Vâlcea 1992-1996, 1996-2000. Fost vicepreședinte al Băncii Române de Comerț Exterior (1986-1988).
- MARȚIAN Dan** - deputat PDSR de Vaslui 1992-1996, 1996-2000. Fost membru supleant al CC al PCR (aug. 1969- nov. 1974), prim-secretar al Comitetului UTM al Centrului Universitar București (1962) și al orașului București (1965), secretar al Comitetului de partid al municipiului București (1968), prim-secretar al CC al UTC și ministru pentru Problemele Tineretului (1971-1972).
- MĂNESCU Corneliu** - senator FSN de Prahova 1990-1992. Fost membru al CC al PCR (1965-1980), deputat de Prahova și Dâmbovița (1965-1980), ministru al Afacerilor Externe (1961-1972), adjunct al Ministrului Apărării Naționale (1948-1955).
- MIHĂILESCU Șerban Petru** - deputat de Prahova 1996-2000, 2000-2004. Fost secretar al Consiliului de Miniștri cu grad de secretar de stat.
- MIHU Victor Traian** - deputat PDSR de Galați 1996-2000. Fost membru supleant al CC al PCR (1984-22 dec. 1989), deputat de Dâmbovița (1985), adjunct al ministrului Industriei Metalurgice (1986-6 ian. 1990).
- MILITARU Nicolae** - ministru al apărării naționale 1990. Fost membru supleant al CC al PCR (1974-1984), adjunct al ministrului construcțiilor industriale (1978-1984), deputat de Arad (1969).
- MIRON Mihai** - deputat FSN de Giurgiu 1990-1992. Fost vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Giurgiu (feb-22 dec. 1989).
- MOHORA Tudor** - deputat PSD de Suceava 2000-2004. Fost secretar al CC al UTC (1980-1985), președinte al Uniunii Studenților Comuniști din Univ. Buc. (1974), președinte al UASCR (1980-1985), secretar cu propaganda și vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al Sectorului 4 București (1985-1989).

- MOMANU Valeriu - senator FSN de Neamț 1990-1992, senator PDSR de Neamț 1992-1996. Fost adjunct al ministrului Industriei Petrochimice (1985) și al ministrului Industriei Chimice și Petrochimice (1987-1990), deputat de Neamț (1975).
- MUREA Victor - deputat FSN de Gorj 1990-1992, ministru al petrolului 1990. Fost adjunct al ministrului Petrolului (1981-1986 și 1987-29 dec. 1989), deputat de Gorj (1975).
- NEGRITOIU Misu - deputat PDSR din 1996, Presedinte al Agentiei Române de Dezvoltare, cu rang de secretar de stat (1990-1992), ministru de stat, Presedintele Consiliului de Coordonare, Strategie și Reforma Economica (1992-1993), consilier prezidențial la Presedinția României (1993-1996). Înainte de 1989, consilier în cadrul Ministerului Comerțului Exterior, director la întreprinderea de comerț exterior ARPIMEX (1973 - 1990).
- NICOLAE Ion - deputat PSD de Dâmbovița 2000-2004. Fost prim-secretar al Comitetului de partid și primar al municipal Târgoviște (1985-1989).
- NICOLAE Nicolae - ministru al comerțului exterior 1990. Fost ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale (1974-1976), membru al CC al PCR (1974-1979).
- NOVOLAN Traian - senator PSD de Dâmbovița 2000-2004. Fost membru al Comisiei Centr. de Revizie (1979- 1989), deputat de Dâmbovița (1975-1985).
- PAȘCU Ioan Mircea - deputat PDSR de Maramureș 1996-2000, deputat PSD de Satu-Mare 2000-2004, ministru al Apărării Naționale 2000-2004, consilier prezidențial 1989-1992, secretar de stat în MapN 1993-1996. Fost cercetător în cadrul Academiei "Ștefan Gheorghiu" care pregătea activiștii Partidului Comunist (1971-1986), lector la Academia "Ștefan Gheorghiu" (1986-1989).
- PĂRĂLUȚĂ Mihai - membru PSD, deputat PSM de București 1996-2000. Fost membru al Comisiei Centrale de Revizie (1984-nov. 1989), vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării (1985-1987), adjunct al ministrului Turismului (1970) secretar al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale (1972-1983), director al Institutului Central de Pregătire a Cadrelor de Conducere din Economie și Administrație (1987-1990).
- PINTILIE Stelian - ministru al poștelor și telecomunicațiilor 1990. Fost adjunct al ministrului poștelor și telecomunicațiilor (1984-2 ian. 1990), membru supleant al CC al PCR (1984-1989).
- POPESCU Barbu - senator FSN de Tulcea 1990-1992. Fost membru al CC al PCR (1974-1979, deputat de Dobrogea și Ilfov (1965-1975), prim-vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii (1966), adjunct al ministrului Agriculturii și Silviculturii (1969-1971), prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Tulcea (1982-1983).

- POPESCU Constantin - ministru al industriei ușoare 1990. Fost adjunct al ministrului industriei ușoare (1974-1982, 1983-1987).
- POPESCU Dan Ioan - deputat PDSR de București 1996-2000, 2000-2004, ministru al Industriei și Resurselor 2000-2004. Fost inspector în cadrul Consiliului de Miniștri (1984-1989).
- POPESCU Dumitru - ministru al Industriilor 1992-1996, deputat PDSR de Gorj 1996-2000. Fost adjunct al ministrului Energiei Electrice (1976-1984), vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării (1985-1989).
- PRISĂCARU Ghiorghe - senator PDSR de Suceava 1996-2000, 2000-2004. Fost expert al Secretariatului General al Guvernului (1980-1989).
- PUPEZĂ Viorel - prefect PSD de Bistrița. Înainte de 1989: absolvent al Academiei Ștefan Gheorghiu, activist PCR, șef de cabinet al Polianei Cristescu, președinta Consiliului Național al Organizației de Pioneri.
- RIMBU Ion - ministru al industriei lemnului 1990. Fost adjunct al ministrului economiei forestiere și materialelor de construcție (1962-1979).
- RUS Ioan - ministru de Interne (2000-2003), ministru al Administrației și Internelor (2003-2004). Fost președinte al Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști (UASC) din Cluj-Napoca.
- SANDU Ion Florentin - deputat PSD de Galați 2000-2004. Fost deputat de Galați (1985).
- SASU Ion - membru în Biroul Coordonator al PSD, fost președinte al PSM. Fost membru supleant al CC al PCR (1984-22 dec. 1989), secretar al CC al UTC (1975-1980), președinte al UASCR (1975-1980), secretar cu probleme de propagandă al Comitetului județean Cluj al PCR (1987).
- SCURTU Ioan - consilier de stat la Administrația Prezidențială 2000 - 2004. Fost inspector general în Ministerul Educației și învățământului (1979-1981), secretarul Comisiei de istorie a ministerului învățământului (1979-1980).
- SIMIONESCU Aurel - Președintele Consiliului Județean Brăila (din 2004), consilier județean PSD. Înainte de 1989: secretar UTC pe județ.
- STAN Dragomir - senator FDSN de Teleorman (1992-1996). Fost vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular Teleorman (1986).
- STANCIU Sorin - consilier de stat la Administrația Prezidențială 2000 - 2004. Fost șef al Secției Internaționale în cadrul Consiliului Național al UASCR (1975-1981).
- STĂNCULESCU Victor Athanasie - ministru al economiei naționale 1990, ministru apărării naționale (1990-1991). Fost prim-adjunct al ministrului apărării naționale (1986-28 dec. 1989). După decembrie 1989, participa la condamnarea sotilor Ceausescu; ministru al Aparării Naționale (februarie - iunie 1990), ministrul industriei (1991). Înaintat la gradul de general de armată și trecut în rezerva (mai 1991). Din 1991, om de afaceri.
- STĂNESCU Alexandru-Octavi - deputat PSD de Argeș 1996-2000, 2000-2004. Fost membru al Comisiei Centrale de Revizie (24 nov.-22 dec. 1989),

- adjunct al ministrului Industriei de Mașini și Utilaje Electrice și Electrotehnice (1983), adjunct al ministrului Industriilor de Mașini (1985), adjunct al ministrului Industriei Electrotehnice (1985- 29 dec. 1989).
- TAMAGA Constantin** - prefect PSD de Argeș. Înainte de 1989: Directorul Direcției Agricole Argeș.
- TUDOR Constatin** - prefectul județului Călărași. Fost președinte al Consiliului județean Călărași al Culturii și Educației Socialiste (1989).
- URSACHI Mircea** - președintele Autorității de Valorificare a Activelor Bancare (AVAB) 2003-2004, președintele Autorității de Valorificare a Activelor Statului (AVAS) 2004. Fost președinte al Comisiei de cultura a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști (1989).
- VASILIU Teodor** - președinte al Curții Supreme de Justiție ian. 1990 - iul. 1990. Fost ministru al Justiției (1970-1975), membru supleant al CC al PCR (1969-1974), șef de secție la CC al PCR (1965).
- VĂCARU Vasile** - senator FSN de Gorj 1990-1992, senator PDSR de Gorj 1996-2000. Fost vicepreședinte al Consiliului Național al Organizației Pionierilor (1978), secretar al comitetului de partid pe edituri.
- VĂCĂROIU Nicolae** - senator PDSR 1996-2000, 2000-2004, prim-ministru PDSR (1992-1996). Fost director în cadrul Comitetului de Stat al Planificării (1987-1989)
- VIZIRU Mihail** - membru în Biroul Executiv al PSD din 2003, deputat PSM de Olt 1992-1996. Fost prim-secretar al Comitetului de partid și primar al municipiului Drobeta-Turnu Severin (1985-1989).
- VOICULESCU Ion** - Președintele Consiliului Județean Dolj. Fost membru al CC al PCR (24 nov.-22 dec.1989), deputat de Dolj (1988-dec. 1989), prim-secretar al Comitetului de partid și primar al municipiului Craiova (1987-1989).
- VOLOȘENIUC Vasile** - președinte al Băncii Române de Comerț Exterior numit în 2 ianuarie 1990. Fost adjunct al ministrului Finanțelor (1970), președinte al Băncii Române de Comerț Exterior (1970-1981).

PRM

- ACATRINEI Gheorghe** - senator PRM de Suceava 2000-2004. Fost membru al Comisiei Centrale de Revizie a PCR (1979-1984), secretar al Comitetului Județean Suceava al PCR (1979), prim-secretar al Comitetului de partid și primar la Gura Humorului (1982).
- BARBU Eugen** - deputat PRM de București 1992-1993. Fost membru supleant al CC al PCR (1969-1979), deputat de Bacău (1975).
- BĂBĂLĂU Constantin** - deputat PRM de Gorj 1996-2000. Fost membru al CC al PCR (1969-1979), membru supleant al CPEx (1973), deputat de Galați (1975), vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării (1965-1968), prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Dolj (1969-

- 1972), ministru al Energiei Electrice (1972-1974), adjunct de șef de secție la CC al PCR (1975), secretar al Marii Adunări Naționale (1975-1977), ministru al Minelor, Petrolului și Geologiei (1977-1977), vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Prahova (1978-1980).
- BUGA Florea - deputat PRM de Teleorman 1996-2000, 2000-2004. Fost șef al sectorului muncă cultural-educativă al Comitetului Județean Teleorman al PCR.
- CIONTU Corneliu - deputat PRM de București 1996-2000, 2000-2004. Fost secretar PCR cu propaganda pe sectorul 5, București.
- DINA Carol - senator PRM de Galați 2000-2004. Fost membru al CC al PCR (1987-22 dec. 1989), membru supleant al CPEx (24 nov.-22 dec. 1989), deputat de București (1975-22 dec. 1989), secretar al Marii Adunări Naționale (1979-1980), prim-secretar și președinte al Consiliului popular al județului Galați (1985-22 dec. 1989).
- DINESCU Valentin - senator PRM de Timiș 2000-2004. Fost șef al UTC Timiș.
- DUȚU Ion - deputat PRM de București 1993-1996, deputat PRM de Bacău 1996-2000. Fost membru al Colegiului Central de Partid (1984-1989), membru supleant al CC al PCR (nov-22 dec. 1989), membru al CC al UTC (1966).
- FLORESCU Eugeniu Constantin - senator PRM de București 2000-2004. Fost membru al CC al PCR (1984-22 dec. 1989), deputat de Dolj (1980), membru al Biroului CC al UTC (1971-1975), secretar cu probleme de propagandă al Comitetului județean de partid și vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Timiș (1983), consilier al președintelui republicii (1988).
- FELEȘ Gheorghe - președintele PRM Arad. Fost membru al CC al UTC (1985 - 22 dec. 1989), prim secretar al Comitetului județean Arad al UTC (1989).
- FURO Iuliu-Ioan - deputat PRM de București 1992-1996 și 1996-2000. Fost deputat de Brașov (1980), membru al CC al UTC (1966-1971), vicepreședinte al Consiliului Național al Organizației Pionierilor (1980), secretar de Stat la Ministerul Educației și Învățământului (1980-30 dec. 1989).
- GAVRILESCU Nicolae - vicepreședintele organizației PRM București. Fost membru al CC al PCR (1979-1984), ministru al Turismului și Sportului (1982-1984), deputat de Gorj (1980), secretar al Comitetului regional Brașov al PCR (1965), prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al PCR (1968), vicepreședinte al UGSR (1971), prim-secretar al Comitetului de partid și președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Gorj (1978), vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Galați (1982).
- MINCU Iulian - deputat PRM de Iași 2000-2004, deputat PDSR 1992-1996. Fost ministru al Sănătății (1989).
- MUREȘAN Ioan - deputat PRM de Sălaj 1992-1996. Fost membru al CC al PCR (24 nov.-22 dec. 1989), secretar al Comitetului regional Cluj al PMR (1964), prim-secr. al Comit. de partid Zalău (1985-1989).

NEACȘU Ilie - deputat PRM de Hunedoara 1996-2000, 2000-2002, membru al grupului parlamentar PSD 2002-2004. Fost activist PCR în Vilcea.
 PRIBEANU Gheorghe - deputat PRM de Timiș 2000-2004. Fost șef al gospodăriei UTC Timiș.

ALȚII

DOMOKOS Geza - reprezentant al UDMR din CPUN (9 februarie -11 mai 1990), deputat de Covasna, ales la 20 mai 1990 (legislatura 9 iunie 1990-14 octombrie 1992). Presedinte al UDMR din momentul constituirii acestei formațiuni politice (25 decembrie 1989) până la congresul de la Brasov (15-17 ianuarie 1993). Înainte de 1989, absolvent al Institutului "Maxim Gorki" din București (1954). Activist al PCR (1965-1968); membru supleant al CC al PCR. Debuta ca ziarist în presa maghiară din Sfântu Gheorghe (1947) reporter special la "Elore" (1954-1956); redactor-sef la "Pionir" (1956-1957), "Ifjumnukas" (1957-1961); redactor-sef adjunct la "Elore" (până în 1969); director al editurii "Kriterion" (de la înființarea acesteia).

KIRÁLY Károly - senator UDMR de Covasna, vicepresedinte al Senatului până în dec. 1991. Înainte de 1989, activist în mișcarea comunistă de tineret la Canalul Dunare-Marea Neagră (1950-1952), Bicaz (1952-1954). Prim secretar al UTM la raioanele Buhusi și Piatra Neamț, secretar la Regionala Bacău a UTM. A fost, între 1956 și 1965 prim secretar al UTM din Regiunea Autonomă Maghiară, membru al CC al UTM. Prim secretar al Comitetului raional de partid - Gheorghieni (1965-1966), activist în aparatul CC al PCR (1966-1968), prim secretar al Comitetului Județean PCR și presedinte al Consiliului popular județean Covasna (1968-1972), membru al CC al PCR și membru supleant al CPEx al PCR (din 1969), deputat MAN (1969-1974), membru al Consiliului de Stat al RSR, vicepresedinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară (1969-1977), director general la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Caransebes (1972-1973), presedinte al Uniunii Cooperativelor Mestesugărești din Județul Mureș (1973-1978) director la Fabrica de Conserve Mureș (1978-1990).

IONEL Vasile - consilier prezidențial al presedintelui Iliescu, șeful Marelui Stat Major (decembrie 1989 - mai 1991). Înainte de 1989, adjunct al Ministrului Aparării Naționale 1965-1980, adjunct al Ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor și director general al centralei Canalului Dunare-Marea Neagră numit în iunie 1980, adjunct al ministrului Aprovizionării Tehnico Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe 1984-1989.

PANCEA Marin - consilier prezidențial și secretar al Consiliului Suprem de Apărare a Țării (1990-1994). Înainte de 1989, atașat militar în Franța, Belgia, Iugoslavia și Maroc 1968-1985, comandant al Centrului Militar Județean Braila 1988-1989.

ANEXA 3

AVERILE DEMNITARILOR

Datele prezentate sunt prelucrate din declaratiile proprii de avere întocmite conform Legii 161/2003 si se refera la cei mai reprezentativi membri ai Guvernului si Parlamentului.*

Prescurtări folosite: Terenuri: t.i.- terenuri intravilane; t.a.- terenuri agricole; t.f.- terenuri forestiere; t.v.- terenuri viticole. Case: vila; ap.- apartament; c.v.- casa de vacanta; gars.- garsoniera; s.com.- spatii comerciale. Masini: aut.- autoturisme; mot.- motociclete; amb.- ambarcatiuni; tr.-tractor. Bani (exprimati în dolari SUA): dep.- depozite; c.c.- cont curent; cr.- creante; ob.- obligatii; t.p.- titluri particulare.

MINIȘTRI

Adrian NĂSTASE - prim-ministru: case: un ap. de 378,89 m² si 121,25 m² dependinte; terenuri: t.i. de 0,07 ha, t.a. de 4,8 ha, t.f. de 2,75 ha, , o ferma în comuna Cornu; masini: un aut. Mitsubishi; bani: 250.000 \$ (dep., c.c., cr., ob.) si actiuni la 2 firme; valori: colectii de icoane, obiecte decorative, carte, mobila, covoare, timbre, arme.

Dan Ioan POPESCU - ministrul Economiei si Comertului, vicepresedinte PSD: case: 1 vila (131 m²); 4 ap. de 109,34 m² \$132,37 m² \$ 100,00 m² \$ 109,00 m²; terenuri: t.i. de 14.629 m² \$ 10.000 m² \$ 6.843 m² \$ 1.920 m², t.a. de 20, 27 ha, (terenuri fara valoare de impozitare conform O.U. 36/2002); masini: aut. AUDI; bani : 225.831 \$ (dep. si c.c.) \$ actiuni (sotia)

Mircea GEOANĂ - ministrul Afacerilor Externe: case: 1 ap. de 98 m²; terenuri: t.i. de 1000 m²; masini: 1 aut. Volkswagen; bani : 200.000 \$ (dep., c.c., t.p.) în SUA.

Mihai Nicolae TANASESCU - ministrul Finantelor Publice: case: 1 vila de 543 m²; 2 ap. de 50 m² \$ 140 m²; 2 ap. închiriate pentru birouri: 74 m² \$ 75 m²; masini: 2 aut.: 1 Volkswagen, 1 Mercedes Benz; bani : 300.000 \$ (c.c., dep., fond invest., ob.) \$ actiuni la 2 firme

Ioan I. TALPES - ministru de Stat pentru Coordonarea Activitatilor din Domeniile Apararii Nationale, Integrarii Europene si Justitiei: case: 3 vile de (420 m²\$359,59 m² \$ 162 m²); 1 ap. de 143,17 m²; terenuri: t.i. de 1.000 m²; t.a. de 1 ha \$ 1,5 ha; masini: aut. Volkswagen Passat 2003; 1 amb.: bani : 5. 600 \$ (dep.)

Petre DAEA - ministrul Agriculturii, Padurilor si Dezvoltarii: case: 1 vila. de 165,26 m²; 1 ap. de 63,59 m²; terenuri: t.i. de 1.904 m²; t.a. de 1.746 m²; t.f. de 6.400 m²; masini: 1 aut. Dacia Break

* Pe site-ul Asociației pentru Educație Cetățenească (ASPEC) - www.aspec.ro - se găsește lista completă a averilor parlamentarilor.

- Tudor Miron MITREA - ministrul Transporturilor, Constructiilor si Turismului:
case: 2 vile de 276,36 m² + 146,38 m² ; 1 ap. de 76,84 m²; masini: aut.
Toyota RAV4; bani : 66.707 \$ (dep. si c.c.)
- Ovidiu BRÎNZAN - ministrul Sanatatii: case: 2 vile de 283 m² + 308 m²;
terenuri: t.a. de 6.767 m² + 17.300 m²; bani : 60.000 \$ (credit ipotecar si
c.c.) + actiuni la 2 firme
- Eugen BEJINARIU - ministru la Secretariatul General al Guvernului: case:
1 vila. de 275 m²; 1 ap. de 85 m²; terenuri: t.i. de 1500 m² + 480 m²; masini:
1 aut. Cielo ; motoscuter Yamaha 5BY; bani : 90.000 \$. (dep., cr.)
- Ioan Mircea PASCU - ministrul Apararii Nationale: case: 2 vile de 269
m² + 149,85 m²; 1 ap. de 95,82 m²; terenuri: t.i. de 3.825 m²; masini: 1 aut.
Suzuki Vitara
- Speranta Maria IANCULESCU - ministrul Mediului si Gospodarii Apelor:
case: 1 vila. de 150 m²; 1 ap. de 70 m²; terenuri: t.i. de 5000 m²; masini: 1
aut. Skoda
- Cristian DIACONESCU - ministrul Justitiei: case: 2 vile de 260 m² + 3/8 din
50 m²; 2 ap. de 110 m² + 3/8 din 62,81 m²; terenuri: t.i. de 360 m²; t.a.: 3/8
din 1200 m²
- Marian-Florian SANIUTA - ministrul Administratiei si Internelor: case: 2 ap.
de 66 m² + 74,5 m²; terenuri: t.i. de 1261 m²; masini: 1 aut. Daewoo
Espero; bani : 41.056 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma
- Gheorghe EMACU - ministru delegat pentru administratia publica: case: 1 ap.
de 80 m²; terenuri: t.a. de 2304 m² + 2400 m² + 1000 m²;
- Alexandru ATIHANASIU - ministrul Educatiei si Cercetarii: case: 1 ap. de 68
m²; terenuri: t.a. de 8 ha; masini: 1 aut. Alfa Romeo; bani : 70.000 \$
(dep., c.c., ob.)
- Alin TEODORESCU - Sef Cancelarie la Cancelaria Primului-ministru: case: 2
ap. de 90 m² + 75 m²; masini: 1 aut. Renault Clio; bani : 50.000 \$ (dep.,
ob.) + actiuni la 1 firma
- Razvan THEODORESCU - ministrul Culturii si Cultelor: case: 1 vila. de 800
m²; 1 ap. de 122,85 m²; terenuri: t.a. de 60 ha;
- Bogdan Nicolae NICULESCU DUVAZ - ministru delegat pentru relatiile cu
partenerii sociali: terenuri: t.a. de 1,25 ha; case: 3 vile de 240 m² + 145 m² +
160 m²; masini: 1 aut. Audi; bani: actiuni la 1 firma
- Eugen DIJMARESCU - ministru delegat pentru comert: case: 1 ap. de 221 m²;
masini: 1 aut. BMW; bani : 30.000 \$ (dep.)
- Vasile PUSCAS - ministrul delegat - negociator sef la Uniunea Europeana:
case: 1 vila de 120 m²; 2 ap. de 33 m² + 51,19 m²; masini: 1 aut. Mercedes Benz
- Ionel BLANCULESCU - Ministru delegat pentru coordonarea autoritatilor de
control: case: 2 ap. de 78 m² + 33%, 95 m²; 2 gars; masini: 2 aut.: 1
Peugeot 206 + 1 Volkswagen; bani : 10.759 \$ (ob.)
- Victor PONTA - ministru delegat pentru controlul implementarii programelor
cu finantare internationala si urmarirea aplicarii acquisului comunitar: case:
1 vila de 85 m²; 1 ap. de 91,75 m²; bani : 30.000 \$ (ob.)

PARLAMENTARI PSD

- Valentin Gigel CALCAN - deputat: case: 2 vile de 141,24 m²+ în construcție; 3 ap. de 58,02+62,03+48,09 m²; terenuri: t.i. de 11.173,15 m²; t.a. de 136.782,9 m²; t.f. de 10.000 m²; pasune de 72.671 m²; masini: 1 mot. BMW; bani : 1.600.000 \$ (dep., c.c., dividende) + chirie teren încasata de 10.900 \$/an + actiuni la 8 firme
- Mihail FĂCA -deputat: case: 1 vila. de 140 m²; terenuri: t.i. de 1.800 +1.763 m²; t.a. de 11.000 m²; masini: 3 aut.: 1 Renault, 1 Peugeot, 1 Daewoo; bani : 2.200.000 \$ (dep., c.c., cr., ob.) + actiuni la 1 firma
- Armas IOSIF - deputat*: case: 1 c.l. de 263 m²; 1 c.v. de 286 m²; terenuri: t.a. de 1.811 m² +300 m² +5.000 m²; masini: 1 aut. Mercedes S 300; bani : 450.000 \$ (dep., cr.) + actiuni la 9 firme
- Culita TARÎTA - deputat: case: 2 vile de 200 m²; 4 ap. de 95 m² +100 m² +650 m²; terenuri: t.i. de 1.263 m²+ 2.223 m² +800 m²; t.a. de 15 ha; t.f. de 2ha; bani : 360.000 \$ (dep., cr.)+ actiuni la 9 firme
- Constantin NITA - deputat: case: 3 vile de 50 m² ;+80 m² ;+603 m²; 1 ap.; terenuri: t.i. de 750m²+450m²+725 m².t.a. de 3.333 m²+1.925 m²+2.900 m²+210 m²; bani : actiuni la 4 firme
- Ioan STAN - deputat: case: 2 vile de 1.356 m²; 1 s. com. de 2.500 m²; 2 ap. de 140 m²; terenuri: t.i. de 3.600 m².t.a. de 30.900 m²; masini: 2 aut.: 1 Mercedes, 1 Daewoo; 2 autobasculante Raba si SRD; bani : actiuni la 2 firme
- Dinu MARIN - deputat: case: 1 vila de 294,09 m²; 1 ap. de 171,56 m²; terenuri: t.i. de 500 m; bani: 430.000 \$ (c.c., dep., cr., dividende)+ porto-foliu bursier +actiuni la 7 firme
- Iulian Costel TOCU - deputat**: terenuri: t.i. de 3,4 ha; t.a. de 1,1 ha; case: 3 vile de 2.300 m²+100 m²; 2 s.com. de 500 m² +1.200 m²; 3 ap. de 200 m²; masini: 1 aut. Nissan; bani : 306.000 \$ (dep., cr.) + alte bunuri aducatoare de venituri de peste 6.000 \$/an + actiuni la 6 firme + alte activitati cu scop lucrativ cu valoare de peste 6.000 \$/an.
- Doru Ioan TARACILA - senator: case: 1/4 vila. de 85 m²; 1 ap. de 118 m²; terenuri: t.a. de 5 ha; masini: 1 aut. Volkswagen Passat; bani : 90.000 \$ (dep.,dividende) + actiuni la 8 firme + 2 cupoane
- Gheorghe DUTU - senator: case: 2 vile de 439 m²+200 m²; terenuri: t.i. de 439+300 m²; t.a. de 31.600+51.200+4.900 m²; masini: 1 aut. CIELO; bani : 15.000 \$ (c.c.) + actiuni la 4 firme
- Aristide ROIBU - senator: terenuri: t.i. de 1.960+47.8+137.4 m² ; t.f. de 1.000 m²; case: 1 vila de 40 m²; 1 s. com. de 252,01 m²; 1 ap. de 40,9 m² în Franta; 1 ap. de 224,35 m² ; bani : 1 milion \$ (dep., c.c., cr.) + actiuni la 1 firma

* Conform anchetei Top 300, publicată de revista Capital în 2004, Iosif Armaș are o avere de 200 de milioane dolari.

** Conform anchetei Top 300, publicată de revista Capital în 2004, Iulian Costel Țocu are o avere de 45-50 de milioane dolari.

- Constantin TOMA - senator*: terenuri: t.i. de 6.000 m²+171 m²+30.240 m²+750 m²; case: 4 vile de 10 m²+171 m²+365 m²+503,26 m²; bani : 230.000 \$ (cr., ob.) + actiuni la 5 firme
- Nicu SPIRIDON - deputat: case: 1 vila de 485 m²; terenuri: t.i. de 700 m²; masini: 1 aut. Volvo; bani : 900.000 \$- valoarea actiunilor la 1 firma
- Stanciu ZISU - deputat: case: 1 vila de 480 m²; 2 s. com. de 925,74 m² + 450 m²; 10 ap. de 78,95 m²+ 106 m²+ 39, 16 m² + 51, 20 m²+ 61, 73 m² + 39, 97 m² + 40,27 m² + 44,08 m²+ 99,01 m² + 95,62 m²; terenuri: t.i. de 360 m²+201 m²+16,64 ha+2,48 ha ; t.a. de 7,59 ha; bani : 52.000 \$ (dep., cr.) + actiuni
- Cristian-Sorin DUMITRESCU - deputat: case: 1 vila de 206 m²; 5 ap. de 81,3 m² + 53,24 m² + 63,98 m² + 151 m² +83 m²; terenuri: t.i. 2.000 m² + 1.500 m² + 511 m² + 270 m²; masini: 2 aut.: 1 Jeep, 1 Audi; bani : 100.000 \$ (credite) + 10.000 \$/an din chirie incasata + actiuni la 4 firme
- Tudor Marius MUNTEANU - senator: case: 1 vila de 200 m²; 2 ap. de 82,21 m² +39,74 m²; terenuri: t.extravilan de 2.440 m²; masini: 1 aut. Cielo; bani: 30.000 \$ (credite) + actiuni la 3 firme
- Viorel STEFAN - senator: case: 2 ap. de 231,83 m² +178,5 m²; masini: 1 aut. Fiat Bravo; bani : 120.000 \$ (c.c., cr., ob.) + actiuni la 6 firme
- Viorel GHIEORGHIU - deputat: terenuri: t.i. de 9.000 m²; t.a. de 7 ha; case: 3 vile de 294 m² +220 m²+ 84,5 m²; 2 ap. de 72 m² +127 m²; masini: 6 aut.: 3 BMW, 1 Toyota Corolla, 1 Ford Transit, 1 ARO; bani : 125.000 \$ (dep.) + actiuni la 3 firme
- Nelu PUJINA - senator: case: 2 vile de 185 m² +255 m²; 2 s.com. de 73,26 m² +398,66 m²; terenuri: t.i. de 94 m² +2.381 m²; t.a. de 6,91 ha; fâneata de 1.061 m²; bani : 80.000 \$ (dep., cr., ob.) + actiuni la 6 firme
- Ion SECHIE - senator: terenuri: t.i. de 1.432 m²+380 m²+2.256 m²; t.a. de 3,55 ha; case: 1 vila de 791 m²; masini: 1 aut. Mercedes; bani : 400.000 \$ (dep., c.c., cr.) + actiuni la 4 firme
- Endre BERECZKI - deputat: case: 1 vila de 100 m²; 1 ap. de 82 m²; terenuri: t.i. de 1.000 m²; masini: 3 aut.: 1 AUDI, 1 DAEWOO LEGANTZA, 1 TICO; bani : 140.000 \$ (dep., c.c., cr.) +alte activitati cu venituri anuale peste 6.000 \$ + actiuni la 3 firme
- Niculae Napoleon ANTONESCU - deputat: case: 3 ap. de 119 m² +61 m² +147 m²; terenuri: t.i. de 500 m²; t.a. de 2.500 m²; t.f. de 3.300 m²; masini: 1 aut. Dacia Nova; bani : 47.000 \$ (dep.) + actiuni la 5 firme
- Scarlat IRIZA - deputat: case: 1 vila de 220 m²; 1 s. com. de 44 m²; terenuri: t.i. de 1.512 m²; bani : 130.000 \$ (dep., cr., certificate de trezorerie) + actiuni la 14 firme
- Trita FANITA - senator: case: 1 vila.; 1 ap. de 174,65 m²; terenuri: t.a. de 4 ha; bani : 310.000 \$ (cr., ob.) + actiuni la 3 firme
- Ioan TIMIS - deputat: case: 2 vile de 80 m²+ 200 m²; 2 s. com. de 23,15 m² +40 m²; terenuri: t.i. de 2.000 m²; bani : 16.000 \$ (cr., ob.) + actiuni la 3 firme

* Conform anchetei Top 300, publicata de revista Capital în 2004, Constantin Toma are o avere de 30-35 de milioane dolari.

- Sergiu Florin NICOLAESCU - senator: case: 1 vila de 180 m²; 2 ap. de 300 m²; terenuri: t.i. de 151 m²; t.f. de 1.997 m²; masini: 1 aut. Renault; bani : 335.000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma; valori: o colectie de ceasuri, de arme, obiecte de arta si bijuterii de familie
- Grigore ZANC - senator: case: 1 vila de 207 m² + 70 m²; terenuri: t.i. de 0,061 ha; t.f. de 0,35 ha; masini: 1 aut. Ford Fiesta; bani : 20.000 \$ (dep., certificate de trezorerie) + actiuni la 21 firme
- Florin GEORGESCU - deputat: case: 1 ap. de 80 m²; terenuri: t.i. de 1.112,58 m²; bani : 140.000 \$ (dep.) + dividende peste 6.000 \$/an + actiuni la 3 firme
- Nicolae VACAROIU - senator: case: 2 vile de 602,88 m² + 34 m²; 1 ap. de 116,34 m²; terenuri: t.i. de 204,49 m² + 1.996,57 m² + 532 m² + 315 m²; t.a. de 5,28 ha; bani : 13 milioane \$ (dep., c.c., certificat de trezorerie) + actiuni la 1 firma
- Eugenu ARNAUTU - deputat: case: 2 vile de 400 m² + 600 m²; terenuri: t.a. de 12 ha; masini: 1 aut. Voswagen; bani : 90.000 \$ + actiuni la 3 firme
- Alin CIOCÎRLIE - senator: case: 1 vila de 120 m²; 2 ap. de 80 m² + 60 m²; terenuri: t.i. de 240 m²; bani : 60.000 \$ (c.c., dep., cr.) + portofoliu bursier + actiuni la 2 firme
- Viorel HREBENCIUC -deputat: case: 1 vila. de 200 m²; terenuri: t.a. de 52 ha; bani : 185.000 \$ (dep.) + actiuni la 2 firme
- Tudor BALTA - deputat: case: 1 vila de 220 m²; 2 ap. de 74 m² + 82 m²; terenuri: t.a. de 3,5 ha; bani : 180.000 \$ (dep.) + actiuni la 3 firme
- Dan VERBINA - deputat: case: 2 vile de 70 m² + 116 m²; 2 ap. de 65 m² + 67 m²; terenuri: t.i. de 2.500 m² + 3.901 m²; masini: 1 aut. Dacia, 1 amb; bani : 65.000 \$ (dep., cr.) + actiuni la 2 firme
- Ion SOLCANU - senator: case: 2 vile de 709,29 m²; terenuri: t.i. de 1566,26 m² + 765 m² + 2001 m²; t.a. de 3,92 ha; t.f. de 0,075 ha; masini: 1 aut. Tico; bani : 76.000 \$ (dep., cr., ob.)
- Antonie IORGOVAN - senator: case: 1 vila de 320 m² + 274 m² anexe; 1 ap. de 179,49 m²; terenuri: t.i. de 0,54 ha; t.a. de 3,31 ha; masini: 1 aut. Opel Corsa; bani : 220.000 \$ (dep., cr., ob.)
- Ion PLATICA VIDOVICI - senator: case: 2 ap. de 66,31 m² + 115 m²; terenuri: t.a. de 0,7 ha; masini: 1 aut. Cadrilac1; tr. VR-455, 1 remorca utilitara
- REMO; bani : actiuni la 3 firme
- Mihai BAR - deputat: case: 1 vila de 210 m²; 1 ap. de 92,8 m²; bani : 27.000 \$ (cr., ob.) + actiuni la 2 firme
- Elena SPOREA - senator: terenuri: t.i. de 1.260 m²; t.a. de 650 m²; t.a. extravilan de 10 ha; case: ½ vila de 84 m²; 1 ap. de 77,82 m²; masini: 1 aut. Volkswagen Passat; bani : 40.000 \$ (dep., cr.) + actiuni la 5 firme
- Melu VOINEA - senator: case: 1 vila de 240 m²; 2 ap. de 82 m² + 57 m²; terenuri: t.i. de 1.218 m² + 2.658 m² + 2.700 m² + 1.442 m²; masini: 2 aut.: 1 Daewoo Espero, 1 Dacia 1310; bani : 11.500 \$ (certificate de trezorerie) + actiuni la 3 firme
- Ion RADOI - deputat: case: 1 vila de 130 m²; 1 ap. de 90 m²; terenuri: t.i. de 0,7 ha; t.f. de 14 ha; masini: 1 aut. Audi A6; bani : actiuni la 2 firme
- Nora Cecilia REBREANU - senator: case: 1 vila de 34,1 m²; 1 ap. de 110,77 m²; terenuri: t.i. de 1.440 m²; t.a. de 0,5 ha; masini: 1 aut. Volvo; bani : 27.000 \$ (dep.)

- Cornel BADOIU - deputat: case: 1 vila de 300 m²; 2 ap. de 90 m² + 58 m²; terenuri: t.a. de 6.500 m²; masini: 2 aut.: 1 OPEL, 1 Dacia 1310; bani : 150.000 \$ (dep., cr., ob.) + actiuni la 1 firma
- Valeriu Stefan ZGONEA - deputat: case: 1 vila de 84 m²; 1 ap. de 70 m²; terenuri: t.i. de 1.375 m²; bani : 16.000 \$ (dep.)
- Adrian PAUNESCU - senator: case: 6 vile de 25,2 m² + 224 m² + 120 m² + 229 m² + 36,24 m² + 87,5 m²; 3 ap. de 45 m² + 93,97 m² + 90 m²; terenuri: t.i. de 7.262 m² + 6.700 m² + 548 m² + 200 m²; t.a. (12,6 + 5) ha + 2.738 m²; masini: 1 aut. Toyota Land Cruiser; bani : 15.000 \$ (dep.) + actiuni la 2 firme
- Ion BURNEI - deputat: case: 1 vila de 450 m²; 1 s. com. de 150 m²; terenuri: t.i. de 10.800 m²; t.a. de 10.000 m²; bani : peste 6.000 \$ (cr.)
- Victor BERCAROIU - deputat: case: 1 vila.; 1 ap. de 69,48 m²; terenuri: t.i. de 2.474 m² + 7.860 m²; masini: 1 aut. TICO; bani : 11.000 \$ (credit) + actiuni la 2 firme
- Aureliu LECA - senator: case: 1 ap. de 90 m²; terenuri: t.i. de 2.360 m²; masini: 1 aut. Espero; bani : 18.000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma
- Dumitru CHIRITA - deputat: case: 1 vila.; 1 ap. de 93,98 m²; terenuri: t.i. de 1.100 m²; t.a. de 22.900 m²; masini: 1 aut. LADA; 1 aut. Skoda în leasing; bani : actiuni la 1 firma
- Vasile BLEOTU - deputat: case: 1 vila de 150 m²; 1 s.com. de 132,48 m²; 1 ap. de 51,46 m²; terenuri: t.a. de 2,5 ha; masini: 1 aut. ABRAT; bani : 46.000 \$ (cr.) + venituri anuale de aprox. 6.000 \$ + actiuni la 2 firme
- Mircea BUCUR - deputat: case: 2 vile de 100 m² + 200 m²; 1 s.com. de 28 m² + t.i.; 1 ap. de 98,8 m²; terenuri: t.i. de 7.000 m²; t.a. de 5.000 m²; zona turistica de 600 m²; bani : actiuni la 2 firme
- Georgiu GINGARAS - deputat: case: 1 vila de 121 m²; 1 ap. de 72,36 m²; 1 ap. în constructie; terenuri: t.i. de 1.612 m²; t.a. de 1.801 m² + 9.010 m²; masini: 2 aut.: 1 Volkswagen, 1 AUDI; bani : actiuni la 2 firme
- Victor NEAGU - deputat: case: 2 vile de 132 m² + 180 m²; 3 ap. de 77 m² + 43 m² + 98 m²; terenuri: t.i. de 1.800 m²; masini: 2 aut.: 1 Volvo, 1 Jeep; bani : peste 6.000 \$ (dep.) + actiuni
- Ion NEAGU - deputat: case: 3 vile de 502 m²; 1 ap. de 80 m²; terenuri: t.i. de 779 m²; masini: 1 aut. Daewoo; bani : 270.000 \$ (dep., cr.)
- Tiberiu Paul NEAMTU - deputat: case: 1 vila de 450 m²; terenuri: t.i. de 5.000 m²; t.a. de 2,5 ha; bani : 60.000 \$ (cr., ob.) + actiuni la 4 firme
- Timotei STUPARU - deputat: terenuri: t.i. de 1.400 m²; t.a. de 10.000 m²; 2 t.extravilane de 1.300 m² + 1400 m²; case: 1 vila de 144 m²; 3 s.com. de 777 m²; 1 ap. de 93 m²; masini: 1 tr. U650; bani : actiuni la 1 firma
- Doru Petru CRACIUN - deputat: terenuri: t.i. de 271 m²; t.a. 1.500 m²; case: 2 vile de 194 m² + 171 m²; masini: 1 aut. AUDI; bani : 120.000 \$ (dep., cr.) + actiuni la 1 firma
- Ristea PRIBOI - deputat: case: 1 ap. de 108 m²; terenuri: t.i. de 2.000 m²; masini: 2 aut.: 1 Ford Maverik, 1 BMW; bani : 16.000 \$ (c.e., dep.) + actiuni la 2 firme
- Minica BOAJA - deputat: case: 1 vila de 150 m²; 1 ap. de 67 m²; terenuri: t.i. de 1.500 m²; masini: 2 aut.: 1 Renault, 1 Skoda

- Sorin Mircea OPRESCU - senator: case: 1 vila de 425 m² + teren în jurul casei de 2.800 m²; 1 ap. de 142 m²; terenuri: t.i. de 500 m²; masini: 1 aut. BMW; bani : 43.000 \$ (dep.)
- Ioan ANDREI - deputat: case: 1 vila în constructie; 1 ap. de 81 m²; terenuri: t.i. de 750 m²; masini: 1 aut. Ford Escort; bani : 9.000 \$ (dep.)
- Vlad Adrian CASUNEAN - deputat: case: 2 vile de 197 m²; 1 sura de 70,6 m², 3 grajduri de 222 m² + 234 m² + 256 m²; terenuri: t.i. de 0,83 ha; t.a. de 17,5 ha; t.f. de 3 ha; masini: 2 aut.: 1 AUDI A 4, 1 Dacia Break ; bani : 15.000 \$ (cr.) + actiuni la 1 firma
- Traian DOBRE - deputat: case: 2 vile de 96 m² + 80 m²; 1 ap. de 69 m²; terenuri: t.a. de 2.000 m² + 672 m²; bani : actiuni la 7 firme
- Carmen DUMITRIU - deputat: case: 2 vile de 150 m² + 80 m² 1 ap. de 97 m²; bani : 75.000 \$ (ob.)
- Filip GEORGESCU - deputat: case: 2 vile de 360 m² + 100 m²; 1 ap. de 86 m²; terenuri: t.a. de 40,1 m²; t.f. de 5,6 m²; masini: 2 aut.: 1 Mercedes, 1 Volkswagen; bani : 83.000 \$ (dep.)
- Alexandru LAPUSAN - deputat: case: 2 vile de 190 m² + 115 m²; 2 ap. de 95 m² + 46,5 m²; terenuri: t.i. de 9,60 ha + 0,71 ha + 0,07 ha; t.a. de 1,22 ha; bani : 31.000 \$ (dep.) + actiuni la 3 firme
- Petre POSEA - deputat: case: 1 vila de 120 m²; terenuri: t.i. de 9,5 ha; t.a. de 6,75 ha; t.f. de 10 ha; masini: 2 aut.: 1 Peugeot 206, 1 ARO; bani : 10.000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma
- Corneliu Ovidiu PETRESCU - deputat: case: 3 vile de 150 m² + 120 m² + 70 m²; 2 s.com. de 70 m²; 1 ap. de 63 m²; 2 gars. de 21 m² + 21 m²; terenuri: t.i. de 1.000 m²; t.a. de 4,2 ha; bani : 13.000 \$ (credit)
- Rodica NASSAR - deputat: case: 1 vila de 465,77 m²; 1 ap. de 83,98 m²; terenuri: t.i. de 3.950 m²; masini: 1 aut. Jeep Grand Cherokee; bani : 93.000 \$ (c.c., dep. cr.) + actiuni la 1 firma
- Ioan POP DE POPA - senator: case: 2 ap. de 211,40 m² + 128,10 m²; masini: 1 aut. Skoda; bani : 480.000 \$ (dep., c.c., cr., ob.)
- Serban Alexandru BRADISTEANU - senator: case: 2 vile de 780 m² + 183 m²; 2 ap. de 180 m² + 56 m²; terenuri: t.a. de 10 ha; masini: 4 aut.: 2 Mercedes, 1 Baxter Porche, 1 Volkswagen; 1 mot. Harlez; bani : 20.000 \$ (dep.)
- Matei Agathon DAN - deputat: case: 1 ap. de 197,54 m²; masini: 1 aut. Skoda Fabia; bani : 12.000 \$ (c.c.) + actiuni la 5 firme
- Octav COZMANCA - senator: case: 1 vila de 260 m²; 1 ap. de 154,28 m²; terenuri: t.i. de 0,5 ha; t.a. de 3,4 ha; masini: 1 aut. Audi; bani : 28.000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma
- Mihai Adrian MALAIMARE - deputat: case: 1 vila de 310 m²; 1 ap. de 118 m²; terenuri: t.i. de 1.000 m² + 3.600 m²; t.a. de 3.900 m²; t.f. de 99.969,875 m²; masini: 1 Olteit
- Ion HIRSU - senator: case: 2 vile de 512,68 m²; 2 ap. de 203,67 m²; terenuri: t.a. de 10,675 ha; masini: 1 aut. Audi A6; bani : 16.000 \$ (c.c.)
- Ion HONCESCU - senator: case: 1 ap. de 49 m²; terenuri: t.i. de 1.840 m²; masini: 2 aut.: 1 Mercedes, 1 Cielo; bani : 16.648 \$ (dep.)
- Valer DORNEANU - deputat: terenuri: t.i 103 acri; t.a. (lâneata) de 30 acri; t.f. de 7 acri; case: 2 vile de 52 m²; 1 ap. de 125,31 m²; bani : actiuni la 1 firma

- Ovidiu Tiberiu MUSETIESCU - deputat: case: 1 vila de 94 m²; 1 ap. de 70 m²; terenuri: t.i. de 14.800 m²; masini: o mot. APRILIA; bani : 76.000 \$ + actiuni la 2 firme
- Petru Serban MIHAILESCU - deputat: case: 2 vile de 400 m²+124 m²; terenuri: t.i. de 0,7 ha; masini: 1 aut. Peugeot 406; bani (în \$): 37.000 \$ (dep., c.c.) + actiuni la 2 firme
- Eugen NICOLICEA - deputat: case: 1 vila de 135,27 m²; 1 gars. de 22,81 m²; terenuri: t.i. de 412,77 m²; masini: 1 aut. Audi A4; 1 amb.; bani (în \$): 82.000 \$ (dep. c.c., cr.) + actiuni la 1 firma
- Tudor MOHORA - deputat: terenuri: t.i. de 0,33 ha; t.a. de 0,1 ha; case: 2 vile de 150 m²+65 m²; 1 ap. de 36,81 m²; masini: 1 aut. Daewoo; bani (în \$): 16.000 \$ (c.c.) + actiuni la 2 firme
- Pavel TODORAN - deputat: case: 2 ap. de 56 m²+52 m²; terenuri: t.i. de 500m²; t.a. de 20 ha; masini: 2 aut.: 1 Volkswagen, 1 Daewoo; 1 tr. U650; bani (în \$): 62.000 \$ (cr.) + actiuni la 5 firme
- Alexandru TIBULCA - deputat: case: 2 vile de 93 m² +44 m²; terenuri: t.i. de 990+7,700mp;t.f. de 1 ha; luciu de apa de 1,855 m²; masini: 1 aut. Dacia 1310; bani (în \$): 15.000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma

PARLAMENTARI PNL

- Nicolae Vlad POPA - senator Brasov: case: 3 vile de 350 m² +100 m²; 3 ap. de 150 m²; terenuri: t.i. de 15.319 m²; t.a. de 33.520 m²; masini: 4 aut.: 1 BMW, 1 Jeep, 1 Fiat Bambi, 1 Dacia 1100, 1 tr. UTB 45 CP; bani : 10.000 \$ (dep.) + actiuni la 2 firme
- Dinu PATRICIU* - deputat (2000-2003): Are o avere de 300-350 de milioane dolari, conform anchetei Top 300, publicata de revista Capital în 2004.
- Viorel CATARAMA - senator (1996-2000): Are o avere de 100-120 de milioane dolari, conform anchetei Top 300, publicata de revista Capital în 2004.
- Iustinian Mirecea TEODOR - senator Constanta: case: 1/12 vila de 102 m²; 2 ap. de 74 m² + 36 m²; terenuri: t.i. de 750 m²; t.a. de 2,25 ha; 2 t.f. de 1 ha + 4,5 ha;
- Paun Ion OTIMAN - senator Timis: case: 4 vile de 662 m²+332 m²; terenuri: 2 t.i. de 1 ha; 3 t.a. de 10 ha; masini: 1 aut. Tico; bani : 45000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma
- Paul Anton Nicolae PACURARU - senator Galati: case: 1 ap. de 65,15 m²; terenuri: t.a. de 50 ha; t.f. de 10 ha; masini: 1 aut. Espero; bani : 48.000 \$ + actiuni la 5 firme.
- Anton MARIN - deputat PNL Ilfov- vicepresedinte al TOFAN Grup: case: 3 vile de 742 m² +197 m²+250 m²; 3 ap. de 85 m²+57 m²+80 m²; terenuri: t.a. de 50 ha; t.f. de 25 ha; bani : 195.000 \$ (dep., c.c., cr.) + actiuni la 3 firme; valori: colectie de tablouri în valoare de 97.000 \$

* În lipsa declaratiilor de avere, datele referitoare la Dinu Patriciu si Viorel Catarama au fost preluate dupa Topul 300 realizat de revista Capital

- Anton IONESCU - deputat PNL Cluj: case: 1 vila de 3340 m²; 1 ap. de 123m²; terenuri: t.i. de 1147 m²; masini: 1 aut. Renault Megane; bani : 625.000 \$ (cr., ob.) + actiuni la 15 firme
- Ion LUCHIAN - deputat PNL Prahova: case: 3 vile de 110 m²+94 m²+ 260 m²; 1 s. com. de 87 m²; terenuri: t.i. de 400 m²; t.a. 10/6 ha; t.f. de 0,73 ha; livada de 0,10 ha; masini: 3 aut.: 1 Mercedes, 1 Ford Escort, 1 Olcit, 1 remorca; bani: 14.000 \$ (dep.) + peste 6.000 \$ (cr.) + peste 6.000 \$ (ob.) + alte activitati cu scop lucrativ care depasesc 6.000 \$ + actiuni la 3 firme
- Catalin MICULA - deputat PNL Salaj: terenuri: t.i. de 1200 m²; masini: 3 aut.: 1 Renault, 1 Cielo, 1 Lada; bani : 490.000 \$ (cr.) + actiuni la 2 firme
- Vlad Octavian MOISESCU- deputat PNL Bucuresti: case: 2 vile de 380 m²+80 m² ; terenuri: t.i. de 250 m²; t.f. de 10.000 m² ; masini: 2 aut.: 1 Citroen, 1 Rover Freelander; bani : 325.000 \$ (c.c., cr.) + actiuni la 5 firme
- Napoleon POP - deputat PNL Bucuresti: case: 1 ap. 120 m² ; masini: 2 aut.: 1 Ford Aspire, 1 Geo Tracker; bani : 13.646.000 \$ (dep.) + actiuni la 3 firme + alte activitati cu scop lucrativ care depasesc 6.000 \$
- Cornel POPA - deputat PNL Bihor: terenuri: t.i. de 4600 m²; case: 2 vile de 300 m²+ 42 m² ; 2 ap. de 63 m² + 44,73 m²; bani : 58.000 \$ (c.c.)
- Calin POPESCU TARICEANU - deputat PNL Bucuresti: case: 1 vila de 500m² ; 1 ap. de 120 m²; masini: 4 aut: 1 Citroen 1955, 1 Citroen 1967, 1 Citroen 86, 1 Fiat 1966; bani : 604.000 \$ (c.c., dividende) + actiuni la 2 firme
- Dan Radu RUSANU - deputat PNL Hunedoara: case: 3 ap. de câte 350 m²; 1 s. productie de 530 m²; terenuri: t.i. de 2,8 ha; t.a. de 46,5 ha; t.f. de 10 ha; bani : 70.000 \$ (dep.) + actiuni la 2 firme
- Radu STROE - deputat PNL: case: 1 vila de 94 m²; terenuri: t.a. de 3,4 ha; masini: 1 aut. Audi4; bani : 115.000 \$ (dep., c.c.) + actiuni la 1 firma

PARLAMENTARI PD

- Teodor CRACIUN TUDUCAN - deputat Caras-Severin: case: 3 vile de 800 m² +534 m²+238 m² ; 3 s.com. de 880 m² + 180 m² + 160 m²; terenuri: t.i. de 12.672 m²; masini: 4 aut.: 1 BMW 735 K, 1 BMW 645, 1 BMW X5, 1 ALBARBUGY; bani : 147.185 \$ (chirii/an)+ actiuni la 4 firme
- Ion CÎRSTOIU - deputat Arges: case: 1 vila de 200 m² ; 1 ap. de 89,61 m²; terenuri: t.i. de 600 m²; masini: 1 aut. Peugeot 406; bani : 38.321 \$ (dep.) + actiuni la 4 firme
- Teodor CLADOVAN - deputat Bihor: terenuri: t.i. de 1,65 ha; t.a. de 1200 m²; case: 2 vile de 173,19 m² + 680 m² ; 2 ap. de 43 m² + 105,42 m²; masini: 1 aut. Volkswagen Golf; bani : 12 000 \$ (c.c.) + actiuni la 4 firme
- Victor Sorin LEPSA - deputat Tulcea: case: 3 ap. de 71 x 3 m²; masini: 2 aut.: 1 Lada, 1 Opel; bani : 34.712 \$ (dep.c., cr, ob.)+ actiuni la 1 firma
- Mircea MAN - deputat Maramures: case: 2 vile de 260 m² +35 m²; 2 ap. de 110 m²+100 m²; terenuri: t.i. de 2 ha; t.a. de 3 ha; t.f. de 1 ha; luciu de apa de 0,3 ha; masini: 2 aut.: 1 Daewoo Leganza, 1 WW Golf; bani : 35.570 \$ (dep., cr., alte bunuri)

- Alexandru MOCANU - deputat Teleorman: case: 2 vile de 300 m² +160 m²; 2 ap. de 80 m² + 100 m²; terenuri: t.i. de 2.000 m²; masini: 1 aut. VW; bani : 178.758 \$ (dep.c., cr.) + actiuni la 11 firme
- Ion MOGOS - deputat Iasi: case: 2 vile de 60 m² +400 m² ; 1 ap.; 1 gars. de 30 m²; terenuri: t.i. de 1.600 m²; masini: 1 aut. Peugeot 206; bani : 17.708 \$ (dep., cr., ob.)
- Vasile NISTOR - deputat Bacau: case: 1 vila în constructie; 1 ap. de 100 m²; terenuri: t.i. de 437 m²; bani : 53.390 \$ (dep., cr., ob.)+ actiuni la 9 firme
- Ioan OLTEAN - deputat Bistrita Nasaud: case: 1 vila de 180 m²; 4 ap. de 280 m²; terenuri: t.i. de 5000 m²; masini: 1 aut. Matiz; bani : actiuni la 2 firme
- Mihai STANISOARA - deputat Mehedinți: case: 2 vile de 203 m² +132,72m²; terenuri: t.i. de 860 m² ; t.a. de 1460 m²; masini: 2 aut.: 1 Audi, 1 Opel Vectra; bani : 145.851 \$ (c.c., cr.)+ actiuni la 1 firma
- Ioan ONISEI - deputat Neamt: case: 1 vila de 20 m² ; 1 ap. de 80,7m²; terenuri: t.i. de 2 ha; t.a. de 2,9 ha
- Aurel PANA - senator Giurgiu- independent din februarie 2004: case: 1 vila de 240 m²; terenuri: t.i. de 1.510 m²; masini: 4 aut.: 1 Ford- Sierra, 1 Cielo, 1 Dacia 1300, 1 Olcit; bani : actiuni la 1 firma
- Romeo Marius RAICU - deputat Bucuresti: case: 1 ap. de 65 m²; terenuri: 2 t.i. de 1.000 m² +2.000 m² ; t.a. de 1.500 m²; bani : 20.000 \$ (c.c.) + actiuni la 2 firme

PARLAMENTARI UDMR

- Attila VERESTOY- senator Harghita*: case: 1 vila de 50 m²; 3 ap. de 200 m²; terenuri: t.i. de 6500 m²+ 350 m² ; t.a. de 4 ha + 5 ha; luciu de apa; masini: 1 aut. Audi S8; bani : 5.200.000 \$ (c.c., dep., cr., certificate de trezorerie) + actiuni la 16 firme + actiuni la mai multe societati la Bursa de Valori
- Gyorgy FRUNDA - senator Mures: case: 2 vile de 360 m²+80 m²; cab. de avocatura de 70 m² ; ½ ap. de 80 m²; terenuri: t.i. de 0,5 ha; t.a. de 0,5 ha + 0,5 ha; masini: 1 aut. Freelander Land-Rover; bani : 145.000 \$ (dep.) + actiuni la 1 firma
- Marko BELA - senator Mures: case: 1 vila de 149,19 m²; 1 ap. de 46 m² ; terenuri: t.a. de 5,5 ha; masini: 1 aut. Renault Clio; bani : 30.000 \$ + actiuni la 1 firma
- Stefan PETE - senator Bihor: case: ½ vila de 48 m²; 1 ap. de 46 m² , ½ ap. de 76m², 1/3 ap. de 30 m²; terenuri t.i. de 1500 m²; t.a. de 40 ha; masini: 1 aut. Skoda Octavia; bani : 11.000 \$ (dep.) + actiuni la 4 firme
- Valentin Zoltan PUSKAS - senator Covasna: case: 1 vila de 190 m² +50 m²; terenuri: 3 t.i. de 1100 m², 500 m² , 600 m²; masini: 1 aut. Audi A4; bani : 8.200 \$ (dep.) + actiuni la 4 firme
- Denes SERES - senator Salaj: case: 1 ap. de 58,45m²; terenuri: t.i. de 500 m²; t.a. de 3,5 ha; t.f. de 0,3 ha; masini: 1 tr. U650; bani : 43.000 \$ (dep.) + actiuni la 3 firme

PREFECTI

- Ion I. VASILE - prefect de Buzau: case: 3 vile de 120 m² + 63 m² + 80 m² ; 1 s.com. de 90 m²; 1 s.productie de 200 m²; terenuri: t.i. de 0,02 ha; t.a. de 56,78 ha.; t.f. de 0,55 ha; masini: 3 aut.: 1 Range Rover, 1 Peugeot, 1 Dacia Nova; 1 amb; bani : actiuni
- Catalin Radu MARDARE - prefect de Bacau: case: 2 ap. de 81 m² + 60 m²; terenuri: t.a. de 4,24 ha + 1,88 ha; masini: 1 aut. Renault Megane; bani : 25.000 \$ (dep., c.c., cr.) + actiuni
- Valentin Claudiu CUIBUS - prefect de Cluj: case: 1 vila de 146 m² ; 1 ap. de 65,36 m²; terenuri: t.i. de 370 m²; masini: 2 aut. Renault Laguna; bani : 20.500 \$ (dep., certificate de trezorerie) + actiuni la 4 firme
- Victor SANDA - prefect de Dâmbovita: case: 1 vila de 400 m²; terenuri: 1 t.i. de 1.827 m²; masini: 1 aut. Volvo 60; bani : 91.000 \$ (dep., cr.) + actiuni la 5 firme
- Teodor FILIPESCU - prefect de Ilfov: case: 1 vila de 140 m² ; 1 s.com. de 1000 m²; terenuri: t.a. de 5,38 ha; t.i. de 550 m²; masini: 1 aut. Volkswagen; bani : actiuni la 1 firma
- Ovidiu NATEA - prefect de Mures: terenuri: t.i. de 392 m²; t.a. de 9,0 ha.; t.f. de 14,18 ha.; case: 1 vila de 142,64 m²; masini: 1 aut. Citroen; bani : 17.500 \$ (dep., certificate de trezorerie) + actiuni la 3 firme
- Georgica DIACONU - prefect de Prahova: case: 1 vila de 413 m²; 1 ap. de 52,09 m²; terenuri: t.i. de 1.993 m²; masini: 1 aut. Skoda Octavia; bani : 44.000 \$ (dep., c.c., ob., certificate de trezorerie) + actiuni la 1 firma + activitati cu venituri de peste 6.000 \$
- Ion RADUCANU - prefect de Timis: case: 2 ap. de 323 m²; bani : 80.000 \$ (dep., împrumuturi) + actiuni la 4 firme
- Ioan TIBULCA - prefect de Vaslui: case: 1 vila de 40 m²; 2 ap. de 32,85 m² + 50 m²; terenuri: t.i. de 0,9 ha; t.a. de 27 ha; t.f. de 0,65 ha.; masini: 2 aut.: 1 Citroen, 1 Dacia 1310; bani : actiuni la 1 firma
- Gheorghe MARTIN - prefect de Constanta: terenuri: t.i. de 2,9/015 ha.; t.a. de 2,45 ha; masini: 2 aut.: 1 Mercedes, 1 Porsche, ½ Cuter - bani: 30.000\$(cr.);
- I. Niculae BADALAU - prefect de Giurgiu: terenuri: t.i. de 2100 m² ; t.a. de 12.800 m² + 2715, 58 m²; case: 2 vile de 863,62 m² + 441 m²; 2 ap. de 59, 96 m² + 61, 33 m² ; bani : 19.000 \$ (dep.)
- Mircea DUSA - prefect de Harghita: case: 2 ap. de 76,44 m² + 53,05 m²; terenuri: 1 t.i. de 113,61 m²; masini: 2 aut.: 1 Cielo, 1 Skoda Superb; bani : 20.500 \$ (ob.) + actiuni la 1 firma

- Ion MUNTEANU - prefect de Nemt: case: 1 vila de 22,00 m²; 1 ap. de 94,58 m²; 1 s.com. de 37,20 m²; terenuri: t.i. de 1250 m²; masini: 1 aut. Peugeot 206
- Marin DIACONESCU - prefect de Olt: case: 1 vila de 133 m²; 1 ap. de 63,7 m²; terenuri: t.i. de 0,39 ha; masini: 1 aut. Mercedes E 200 K; bani : actiuni la 2 firme
- Ionel CIUNT - prefect de Salaj: case: 1 ap. de 77 m²; terenuri: t.a. de 2.400 m²; masini: 1 aut. Volkswagen; bani : 13.000 \$ (dep.)
- Gheorghe SÂRB - prefect de Bihor: case: 1 vila de 240 m²; 2 ap. de 150 m² ; 2 s.com. de 130/80 m²; terenuri: t.i. de 1728 m²; t.a. de 1 ha; masini: 2 aut.: 1 Volkswagen, 1 Opel
- Mihai MANEA - prefect de Braila: case: 2 vile de 175,50 m² +137,89 m²; bani : actiuni la 2 firme
- Ion VARGAU - prefect de Tulcea: case: 2 ap. de 65 m² + 51m²; masini: 1 tr. U 445, 1 tr. U 650; bani : 7.500 \$ (dep.)
- George BAESU - prefect de Vrancea: case: 2 ap. de 59 m² + 92 m²; masini: 1 aut. Daewo Leganza; bani : 11.000 \$ (credit)
- Otilian NEAGOE - prefect de Brasov: case: 1 vila de 220 m²; 1 ap. de 80 m²; terenuri: t.a. de 18 ha.

BIBLIOGRAFIE

Volume

- Airinei, Simion. *Un sfert de veac de Securitate*. Braşov, Editura Transilvania Expres, 2002.
- Alexe, Vladimir. *Ion Iliescu - biografia secretă*. Ploieşti, Editura Elit Comentator, 2000.
- Almod, Mark. *Gorbachev and the East-European Revolutions*. Londra, 1990.
- Andronic, Octavian. *Turneul candidaţilor pentru funcţia de preşedinte al României: august-noiembrie 1996*. Bucureşti, Fundaţia AlegRO, 2000.
- Badea, Dan. *Averea Preşedintelui. Conturile Ceauşescu*. Bucureşti, Editura Nemira, 1998.
- Banciu, Dan; Rădulescu, Sorin M. *Corupţia şi crima organizată în România*. Bucureşti, Editura Continent, 1994.
- Berevoescu Ionica et al. *Feţele schimbării. Români şi provocările tranziţiei*. Bucureşti, Editura Nemira, 1999.
- Betea, Lavinia. *Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceauşescu şi Iliescu*. Convorbiri. Bucureşti, Editura Evenimentul Românesc, 1997.
- Betea, Lavinia. *Convorbiri neterminate. Corneliu Mănescu în dialog cu Lavinia Betea*. Iaşi, Editura Polirom, 2001.
- Boia, Lucian. *România, ţară de frontieră a Europei*. Bucureşti, Editura Humanitas, 2002.
- Bruzan, Silviu. *Generaţia îrosită: memorii*. Bucureşti, Editura Calistrat Hogaş, 1992.
- Bruzan, Silviu. *De la capitalism la socialism şi retur: o biografie între două revoluţii*. Bucureşti, Editura Nemira, 1998.
- Bruzan, Silviu. *Stălpii noii puteri în România*. Bucureşti, Editura Nemira, 1996.
- Bruzan, Silviu. *Treptele tranziţiei spre capitalism*. Bucureşti, Editura Nemira, 1999.
- Câmpeanu, Pavel; Combes Ariadna; Berindei, Mihnea. *România înainte şi după 20 mai*. Bucureşti, Editura Humanitas, 1991.
- Chelaru, Rodica. *Culpe care nu se uită. Convorbiri cu Cornel Burtică*. Bucureşti, Editura Curtea Veche, 2001.
- Crişan, Gheorghe. *Piramida puterii*. Bucureşti, Editura Pro Historia, 2001.
- Deletant, Dennis. *Ceauşescu şi Securitatea. Constrângere şi disidenţă în România anilor 1965-1989*. Bucureşti, Editura Humanitas, 1998.
- Duplan, Christian; Giret, Vincent. *Viaţa în roşu. Varşovia, Praga, Budapesta, Bucureşti 1968 - 1989*. Vol. IV. Bucureşti, Editura Nemira, 2000.
- Floricel, Gheorghe; Vasiliade, Mihai; Năstase, Gabriel I. *Coridorul de transport euroasiatic prin Marea Neagră. Drumul mătasii în secolul XXI*. Bucureşti, Editura Economică, 1998.
- Frunză, Victor. *Istoria comunismului în România*. Bucureşti, Editura Victor Frunză, 1999.
- Gabany, Anneli Ute. *Revoluţia neterminată*. Bucureşti, Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1999.
- Georgescu, Vlad. *Politică şi istorie. Cazul comuniştilor români*. Bucureşti, Editura Humanitas, 1991.
- Ionescu, Giliţă. *Comunismul în România. 1944-1962*. Bucureşti, Editura Litera, 1994.
- Ivasiuc, Alexandru. *Racul*. Bucureşti, Editura Albatros, 1976.
- Mazilu, Dumitru. *Proclamaţia Revoluţiei Române. 10 ani de la Speranţele din 1989*. Bucureşti, Editura Lumina Lex, 1999.
- Mungiu-Pippidi, Alina. *Politica după comunism*. Bucureşti, Editura Humanitas, 2002.
- Răţes, Nestor. *România: Revoluţia încălcată*. Bucureşti, Editura Litera, 1994.
- Oprea, Marius. *Banalitatea răului. O istorie a Securităţii în documente 1949-1989*. Iaşi, Editura Polirom, 2002.
- Oprea, Marius. *Rezistenţa anticomunistă. Cazuri între 1944 - 1989*. Comunicare la simpozionul de la Timişoara. Bucureşti, Fundaţia Civică, 1997.
- Păcepa, Ion Mihai. *Cartea neagră a Securităţii*. Vol. I-III. Bucureşti, Editura Omega, 1999.

- Păcepa Ion Mihai. *Orizonturi roșii*. București, Editura Venus, 1992.
- Pasti, Vladimir; Miroiu, Mihaela; Codiță, Cornel. *România - starea de fapt. Volumul I. Societatea*. București, Editura Nemira, 1997.
- Pitulescu, Ion. *Al treilea război mondial : crima organizată*. București, Editura Național, 1996.
- Rados, Antonia. *Complotul Securității - Revoluția trădată din România*. București, Saeculum IO, 1999.
- Sava, Constantin; Monac, Constantin. *Adevăr despre decembrie 1989 : conspirație, diversivne, revoluție...* București, Editura Forum, 1999.
- Sândulescu, Șerban. *Decembrie '89. Lovitura de stat a confiscat Revoluția Română*. București, Ziua Omega Press, 1996.
- Stoica, Stan. *România 1989-2004. O istorie cronologică*. București, Editura Meronia, 2004.
- Ștelănescu, Domnița. *Cinci ani din istoria României. O cronologie a evenimentelor, decembrie 1989 - decembrie 1994*. București, Editura Mașina de Scris, 1995.
- Ștelănescu, Domnița. *Doi ani din istoria României. O cronologie a evenimentelor, ianuarie 1995 - ianuarie 1997*. București, Editura Mașina de Scris, 1998.
- Tudoran, Dorin. *Kakistocrația*. Chișinău, Editura Arc, 1998.
- Velica, Ioan; Velica, Dragoș Ștefan. *Lupeni '77. Laboratorul puterii*. Deva, Editura Polidava, 2002.
- Voiculescu, Dan. *Adevărul despre Crescent*. București, Editura Jurnalul, 1999.
- Wackermann, Gabriel. *Geographie humaine*. Paris, Ellipses, 2000.
- Zamfir, Cătălin. *Dimensiuni ale sărăciei*. București, Editura Expert, 1995.
- *** *Armata română în revoluția din decembrie 1989. Studiu documentar- preliminar*. Coord. General-locotenent (r) prof. dr. Costache Codrescu. București, Editura Militară, Institutul de Istorie și Teorie Militară, 1994.
- *** *Asistența economică acordată României de Grupul țărilor dezvoltate - G24*. București, Departamentul pentru Integrare Europeană, martie 1998.
- *** *Codul penal. Infracțiuni în legi speciale*. București, Editura All Beck, 2003.
- *** *Codul penal al României. Codul de procedură penală al României. Ediție oficială*. București, Editura Lumina Lex, 1997.
- *** *Democrația în România*. Institute For Democracy And Electoral Assistance, 1997.
- *** *Întrebări cu și fără răspuns: decembrie 1989, Memorialul Revoluției, Centrul Național de Documentare, Cercetare și Informare Publică despre Revoluția din Decembrie 1989*. Timișoara, Editura Mirton, 2001.
- *** *O enigmă care împlinește șapte ani: comunicări prezentate la simpozionul cu același titlu de la Timișoara: (18-19 decembrie 1996)*. Coordonator Romulus Rusan. București, Fundația Civică, 1997.
- *** *Piața Universității*. Volum de articole, mărturii și documente coordonat de Gheorghe Dumbrăveanu, I. d. R. 1992.
- *** *Politici și strategii culturale (1997-2000)*. Volum apărut sub egida Ministerului Culturii. București, Institutul de Memorie Culturală, 2000.
- *** *1989: principiul dominoului: prăbușirea regimurilor comuniste europene*. Ed. de Dumitru Preda și Mihai Retegan. București, Editura Fundației Culturale Române, 2000.
- *** *Reforma și lucrările publice în România (1997-2000)*. Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului. București, Editura Universalia, 2000.
- *** *Revoluția română văzută de ziariști americani și englezi*. București, Editura Evenimentul, 1991.
- *** *Revoluțiile din 1989: între trecut și viitor*. Coordonator: Vladimir Tismăneanu. București, Editura Polirom, 1999.
- *** *Riscuri și politici ecologice în România*. Coordonator: Emil Constantinescu. București, Editura Nefrit, 1994.
- *** *Simpozionul internațional "Mișcări și acțiuni disidente în perioada comunismului târziu". /Comunicarea istoricului rus Vladimir Bukovski./ Brașov, noiembrie 2003.*
- *** *Tratatul de la Nisa*. Coordonatori: Vese Vasile și Adrian Ivan. Cluj- Napoca, Editura Dacia, 2001.
- *** *Organizația Tratatului Atlanticului de Nord*. București, Agenția Națională de Presă "Rompres", 2002.

Rapoarte si materiale documentare

- Agenda 2000 - Commission Opinion on Romania's Application for Membership of the European Union.* Bruxelles, 15 iulie 1997.
- Arhiva Securității. Fond "D" (Documentare).* București, 1987.
- Cartea Albă. Sistemul de Asistență Socială în România; Descriere, analiză și opțiuni pentru reformă.* București, Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Buletin nr. 8, 1993.
- Cartea Albă a Crimei Organizate și a Corupției.* București, Consiliul Suprem de Apărare a țării, 1998.
- Cartea Albă a Copilului.* București, Fundația "Copiii României", 1997.
- Cartea albă a Securității. Vol. I-IV.* București, Serviciul Român de Informații, 1995.
- Declarația celei de-a treia Conferințe Paneuropene a Miniștrilor Transporturilor.* Helsinki, iunie 1997.
- Instrucțiuni nr. D - 00190/1987, privind organizarea și desfășurarea activității informative - operative a organelor de Securitate.* București, 1987.
- Informare privind activitatea economică, socială, culturală și administrativă a județelor țării. Guvernul României.* 1999.
- National Human Development Report. Romania 1998.* București, Editura Expert, 1998.
- Notă privind activitatea desfășurată de secretarul de stat Gheorghe Mocuța în perioada mai 1998 - septembrie 2000 în cadrul Ministerului Justiției.*
- Notă privind evoluția principalilor indicatori ai activității Regiei Naționale a Pădurilor în perioada 1997-2000.*
- Pregătirea țărilor asociate din Europa Centrală și de Est pentru integrarea în piața internă a Uniunii.* Cartea Albă, anexă. Bruxelles, Comisia Comunităților Europene, 3 mai 1995.
- Probleme actuale ale Administrației Publice în România.* București, Departamentul pentru Administrație Publică Locală, august 1995.
- Punct de vedere preliminar al Serviciului Român de Informații privind evenimentele din decembrie 1989.*
- Punct de vedere privind probleme ale comunității de afaceri din România care se cer a fi rezolvate în perioada imediat următoare.* București, Lucrări ale Camerei de Comerț și Industrie, august 1996.
- Punct de vedere preliminar al Serviciului Român de Informații privind evenimentele din decembrie 1989.* București, Parlamentul României, 1993.
- Raport asupra evenimentelor din 13 - 15 iunie 1990.* București, 1990. (Grupul pentru Dialog Social, Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România, Comitetul Helsinki)
- Raport privind activitatea desfășurată de Consiliul Național de Acțiune Împotriva Corupției și Crimei Organizate.* București, septembrie 2000.
- Raport privind activitatea desfășurată de Ministerul de Interne în perioada 1996-2000.* București, Ministerul de Interne, 2000.
- Raport privind proiectele din domeniul Transporturilor ce beneficiază de finanțări din împrumuturi externe la data de 3 octombrie 2000.* București, Ministerul Transporturilor, 2000.
- Raport privind protecția mediului în perioada 1996-2000.* București, Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, 2000.
- Raport privind situația agriculturii în perioada 1996-2000.* București, Ministerul Agriculturii, 2000.
- Raport privind situația protecției copilului.* București, Asociația Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului - Guvernul României, 2000.
- Raport privind zonele defavorizate în perioada 1999-31 martie 2000.* București, Agenția Națională pentru Dezvoltare Regională, 2000.
- Raportul Amnesty International 2001.*
- Raportul Băncii Naționale a României, 1995.*
- Raportul Comisiei Europene "Europa 2000".* Octombrie 1999.
- Raportul Comisiei senatoriale a Parlamentului României privind acțiunile desfășurate în Revoluția din decembrie 1989. Vol. I și vol. II (Opinii separate).*
- Raportul 485/9 iulie 1995 al Curții de Conturi.*
- Raportul public al Curții de Conturi pe anul 2002.* București, 2003. (Curtea de Conturi a României).

- Raportul de misiune al ambasadorului Sergiu Celac în țările caucaziene și Asiei Centrale, în perioada 14 iulie - 8 august 1997.* București, MAE, 1997.
- Raportul De Sabhata asupra democrației locale în România.* Consiliul Europei, 1995.
- Raportul Institutului pentru o Societate Deschisă. Independența Justiției în țările candidate la UE,* 2001.
- Raportul responsabilului programului global împotriva corupției al Națiunilor Unite - Conferința Regională a țărilor din Europa Centrală și de Est privind lupta cu corupția.* București, martie 2000.
- Raportul Serviciului Român de Informații.* București, SRI, 1995.
- Raportul United States Agency for International Development (USAID) 2001.*
- Reabilitarea și modernizarea ramurii 4c, a coridorului 4 Creta.* ISPCF. SA - iunie 1997.
- Raport al Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului. Realizări în perioada 1996-2000.*
- Regimul Iliescu. Ultimul mandat - un mandat ratat. '92 - '96. Documentar.* (Dosare post-decembriste).
- Regular Report from the Commission on Romania's Progress Towards Accession 1998.*
- Regular Report from the Commission on Romania's Progress Towards Accession 1999.*
- Regular Report from the Commission on Romania's Progress Towards Accession 2000.*
- Regular Report from the Commission on Romania's Progress Towards Accession 2001.*
- Regular Report from the Commission on Romania's Progress Towards Accession 2003.*
- Rezoluția 26 din 30 aprilie 2003 în vederea ratificării de către Senatul SUA a integrării în NATO a 7 țări foste comuniste din Europa.*
- Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de Parchetul Militar, în perioada 1990-1994, în cauzele privind evenimentele din decembrie 1989.*

Periodice și articole în publicații periodice

- Anuarul Statistic al României.* Comisia Națională pentru Statistică. Anii 1990 - 2004.
- Monitorul Oficial al României. Partea I, anii II (1990)-XV (2004).*
- "Adevărul, numai adevărul".* Interviu comun cu Silviu Brucan și gen. Nicolae Militaru. În: *Adevărul*, 23 august 1990.
- Alexe Vladimir. *Lovitură de stat sau revoluție?* În: *Ziua*, 19 noiembrie 1999.
- Andrescu Gabriel. *Legea 187/1999 și primul an de activitate a Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.* În: *Revista Română pentru Drepturile Omului*, nr. 20, 2001.
- Catalan, Gabriel. *Inventarul milițienilor, securiștilor, magistraților și nomenclaturiiștilor în dosarele judiciare privind cazul Ursu.* În: *Academia Cațavencu*, nr. 4 (633), ian - febr. 2004.
- Catalan, Gabriel; Stănescu, Mircea. *Scurtă istorie a Securității.* În: *Sfera Politicii*, anul XII, nr. 109, 2004.
- Cristoiu, Ion. *Lovitura de stat a generalului Stănculescu.* În: *Historia*, mai 2004.
- Marea manipulare.* În: *Jurnalul Național*, 27 februarie 2004.
- România - Turnul Babel al drogurilor.* În: *La Depeche Internationale des Drogues*, nr. 27, ianuarie 1994, Paris.
- Stănescu, M. *Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității și problema moștenirii comunismului.* În: *Revista Română pentru Drepturile Omului*, nr. 25, 2003.
- Turcu, Liviu. *Cum producea Securitatea valută pentru Ceaușescu.* În: *Jurnalul Național*, nr. 3342 (11 mai 2004).

7 ADEVĂRURI DESPRE ROMÂNIA

corupția de stat și crima organizată
caracterul criminal al loviturii de stat
din decembrie '89

mineriadele: conspirații împotriva
statului de drept

starea economiei

starea societății românești

siguranța națională și relațiile externe
dezinformarea și manipularea

1990-1996 *Regimul Iliescu și guvernările Roman-Stolojan-Văcăroiu: mai mult de 9 miliarde de dolari cheltuite pentru clientela politică, falimentul industriei, distrugerea sistemului de irigații, devalizarea băncilor și a flotei.*

1997-2000 *Administrația Constantinescu: promovarea legilor și instituțiilor democratice; salvarea sistemului financiar-bancar, reforma mineritului, pregătirea integrării în NATO și UE.*

2000-2004 *Guvernul Năstase: creșterea sărăciei și generalizarea corupției de stat pe fondul creșterii economice.*

ULTIMA ȘANSA:

o mișcare populară de eliberare a României
de sub ocupația mafiei securisto-comuniste.